Do'os Gazette 2018 deel 1

Nummer 186a **Doos Gazette** **januari 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

****Hy heeft zo veel, als hy pikken en maayen kan.*** Dit zegt men van ymand, die het *krap* heeft, om aan den kost te komen. De oogst is de tyd om voorraad van koorn op te doen. Daar toe moet de akkerman tot zweetens toe arbeiden door pikken en maayen. Die dan pas voor den mond werken kan, vergadert niets over. 't Is *van de hand in den tand, en als de handen liggen, liggen de tanden*.
Uit 'De nederduitsche spreekwoorden' door Carolus Tuinman – 1720

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee

Hierbij eerst een sympathieke reactie van ***Frans Herpelynck*** *– bij velen beter gekend als 'Petaai'die ooit les gaf op het college van Poperinge. 'Petaai' was zijn 'afgesleten lapnaam die eertijds 'Patatje' was geweest. 'Petatje' kwam voor in de Neroboeken en naast een 'Petatje' was er op het college natuurlijk ook een 'Petoetje' – niet waar Gilles Devooght?*

Voor al diegenen met een slechter wordend geheugen, zoals ik, kijk eens naar nummer 42 hierboven en naar nummer 21 en dan vind je wel Petoetje en Petatje terug.
Gelukkig dat we tegenwoordig **'Poperinge Verbeeldt'** *en 'Westhoek verbeeldt' hebben, dan kunnen we al eens een oude foto laten kijken.*
Waarom ze zo genoemd werden?
Iedereen die het nog weet, mag het mij laten weten!

Beste Guido,
Beste Kerst- en Nieuwjaarswensen en beste dank voor uw jarenlang doorgehouden 'Gazette'.

Het oude schoolhuis langs de Boeschepestraat en langs de achterwegel waaruit wellicht ook de Paulienen gegroeid zijn was mij helemaal onbekend.
Onze familie was ooit gedurende tientallen jaren om veel redenen met de Paulienen verbonden. Onder meer hebben we er enkele maanden gewoond in een klaslokaal toen ons huis door bombardement onbewoonbaar was en tientallen jaren waren het opeenvolgende zonen Herpelinck die er de mis dienden ‘s morgens om halfzeven.
Om dit revelerend decembernummer zijn we U bijzonder dankbaar.

groeten
Frans Herpelinck

En voor ik het vergeet – iedereen een keikoptof fantastiek creatief en gelukkig nieuwjaar gewenst!!!!!

We zijn op zoek naar Franstalige oorlogsliederen rond de eerste wereldoorlog! Wie kan ons daarbij helpen?

Heel graag dank ik de vrienden van het stadsarchief Poperinge voor de ruimte die ze ook dit jaar mij weer gunnen om de voorbije jaargang van ‘Doos Gazette’ op hun site te plaatsen.
Gezien de lengte van de jaargang heeft Jean Boidin, onze onvolprezen computerfreak, de jaargang opgedeeld in twee delen.
Alles is te vinden op: https://www.arch-poperinge.be/
Allen daarheen! Allen daarheen!

Uit de oude Poperingse wetgeving

Vroeger was het soms noodzakelijk om aparte en speciale regels te Poperinge door te voeren, zoals dit het geval was op de ***16de in lauwe 1549.***
Als we deze datum aanpassen aan onze moderne tijdsrekening komen we uit op de **16de januari 1550.** *'Lauwe' is de oude benaming van de maand januari.*
Volgens sommigen zou 'lauwe' zoveel kunnen betekenen als 'modder'.
De tekst luidt als volgt:

16 januari 1549 – n.s. 1550 - Hondenslagers – Resoluties A

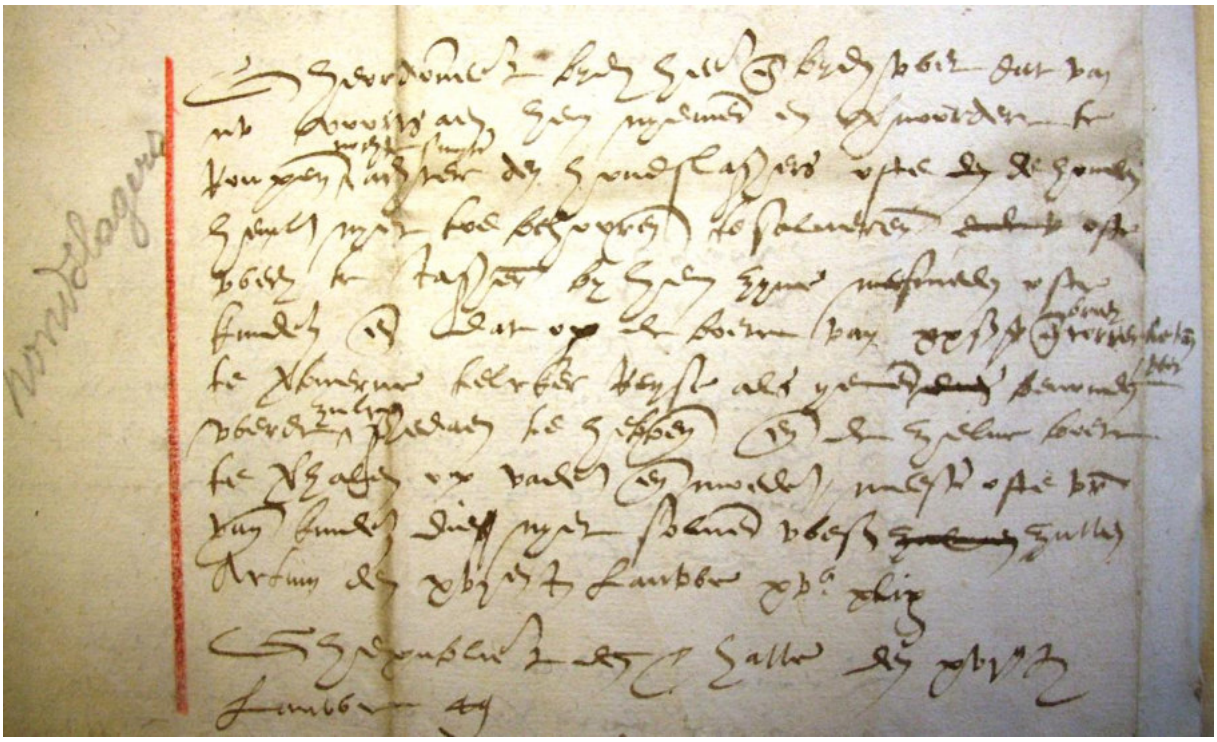

Gheordonneert byden heere ende byden wet
dat van nu voortaen hem nyement en vervoordere
te roupen noch te smyten achter de hondslaghers
ofte de honden hemlieden nyet toebehorende te salveren ofte wech te jaghen
by hemlieden zyne mesmieren ofte kinderen
ende dat op de boete van xx schele parisis ende correctie van de wet te verbuerene telcken reyse als yement bevonden werdt zulcx ghedaen te hebben ende de zelve boete te verhalen up vader ende moeder, meester ofte vrauwe van de kinders dies nyet solvabel wesen zullen
Actum den xvi den in lauwe xvc xlix
Ghepubliceert ter halle den xvi in lauwe

Omgezet in het Nederlands luidt het als volgt:
Geordonneerd bij de heer en bij de wet
Dat van nu voortaan hem niemand en vervoordere te roepen, nog te smijten achter de hondenslagers of de honden – die hem niet toebehoren – te redden of weg te jagen –
en dit door henzelf, zijn meiden of kinderen

En dat op de boete van 20 schellingen parisis en op de correctie van de wet –
Te verbeuren telken male als iemand bevonden wordt, zulks gedaan te hebben
En de zelfde boete te verhalen op vader en moeder, meester of meesteres van de kinderen die niet solvabel zijn –
Actum de 16de in lauwe

Daarmee begrijpen we de tekst al wat beter.
Met de **'heer en de wet'** *wordt de 'heer van Poperinge' of de abt van Sint - Bertin te Sint-Omaars bedoeld, samen met de twee burgemeesters en de schepenen van de stad en de jurisdictie.*
*WNT – het Woordenboek der Nederlandse Taal stelt dat '***Hem vervorderen**,' *zoveel betekent als:* eig. "zich naar voren brengen, zich op den voorgrond stellen, zich tot iets aanbieden", bij uitbreiding *zich vermeten*, *zich onderwinden*, *zich iets aanmatigen*, **zich tot iets verstouten**, *het wagen te*.
Voor ons, Poperingenaars, zullen we het maar houden op 'zich verstouten', wat we kennen ook nog steeds de uitdrukking een' stouten joung' – uit te spreken als een 'stoeten joeng' – wat dezelfde betekenis heeft.
*Niemand mag zich dus 'verstouten' te roepen of te smijten '***achter de hondenslagers'**.
De Nederlanders zouden ons hier meteen 'verbeteren' met te stellen dat we niet 'achter' maar **'naar'** *de* ***hondenslagers*** *smijten.*

Wie waren die 'hondenslagers'?

Bij 'wikepedia' vinden we het volgende: Een **hondenslager** of **hondenmepper** was vanaf de vijftiende eeuw het beroep van iemand die in dienst van het stadsbestuur op honden jaagde. De hondenslagers werden meestal per gedode hond betaald. De gedachte was dat honden overdragers van ziekten als pest, melaatsheid en hondsdolheid waren. Ook werden hondenslagers aangesteld om honden uit de kerken te verjagen, omdat ze met hun geblaf de dienst verstoorden.

Hondenslagers. Fragment van een doek van Emanuel de Witte, Oude Kerk te Delft.

Bepaalde honden waren van de jacht veiliggesteld zoals jachthonden, waakhonden, scheepshonden en honden van de magistraat. Ook kleine hondjes mochten als huisdier worden gehouden. Deze honden droegen als herkenning een penning om hun nek, zodat het duidelijk was dat het niet om een zwerfhond ging. De eigenaars moesten hun hond bij de hondenslager laten opmeten. Als een gevangen hond door een soort ring, beugel genoemd, kon springen, dan

mocht hij blijven leven. Uit dit gebruik komt de uitdrukking **'door de beugel kunnen'** vandaan. In twijfelgevallen hielp de hondenslager tegen betaling de hond door de beugel te duwen. De honden die echter niet door de beugel konden, moesten binnen acht dagen buiten de stad worden afgemaakt.

Blijkbaar waren er dus mensen – vooral kinderen – die er een sport van maakten om de door de 'hondenslagers' opgejaagde honden te 'salveren' of te redden en/of weg te jagen.
*Dit gebeurde dan door henzelf, hun '***mesmieren***' of hun kinderen.*
Met de 'mesmieren' wordet er alleszins het inwonend jong personeel bedoeld, meer specifiek de meiden.
Ik heb het gedacht dat het woord 'meessen' voor 'huismeid' – zoals we het vroeger uitspraken wel afkomstig zou kunnen zijn van dit oud 16de eeuws woord.
'Mesmier' is echter niet te vinden in het WNT en komt alleen als familienaam voor op 'google'.

Gebeurde het toch nog dat de kinderen of de 'mesmieren' de honden wegjoegen, dan kreeg men een boete van 20 schellingen parisis en kon de wet ook nog bijkomende straffen - ter correctie – uitspreken.
*Deze boete was '*te verbuerene telcken reyse' iemand dit gedaan had.
'Verbeuren' komt wel in het WNT voor: **III.** Van *beuren* (I) 'ten deel vallen, rechtens toekomen' met *ver-* (V), III, 18). Vgl. *Mnl. W.* i.v. *Boren*, 4de art., bet. 1, 2) en *Geboren*, 2de art., bet. 2, 3): oorspr. met dat. van den pers. *hem (ge)beurt iets* 'hem komt iets (rechtens) toe'; vervolgens met wisseling van subj.: *hij beurt iets* 'hij ontvangt rechtens,' en vand. **HIJ VERBEURT IETS** 'hij verliest rechtens'.
'Telcken reyse' *wil zeggen: iedere keer als dit voorkomt.*
Wanneer de kinderen niet 'solvabel' zijn – een modern woord in een oude tekst' kan men de boete verhalen op de vader en moeder, **de meester ofte vrauwe**.
De 'meester ofte vrauwe' dienden te betalen in het geval van de 'mesmieren' – de meiden of knechten – of nu zouden we ook zeggen 'leerjongens' of 'leermeisjes' die in dienst zijn.
Een 'vrauwe' is dus in eerste instantie een 'meesteres.
Men spreekt in die oude 16de eeuwse teksten als man over zijn 'vrauw' die dan ook de meesters over het huis is – en/of zijn 'wyf' in de betekenis van het nog steeds in Engeland gebruikte begrip 'wife'.
Voor een Poperingenaar is 'myn wuf' dus heel wat liever bedoeld als dat hij zou zeggen 'myn vrauwe'en 'myn wuvetje' is helemaal lieflijk.

15 december 1551 – De wacht – Resoluties A

Nu Bart Dewever in Antwerpen op het idee komt om een 'burger'- politie in het leven te roepen, is het misschien ook voor Poperinghe de tijd om één van de oude 'wetten' af te stoffen.
Hier heeft er immers vele keren ook een 'burgerpolitie – of wacht – rondgelopen, die streng gereglementeerd was. Eén van de oudste reglementen dateert van de 15de december 1551 en luidde als volgt:

Gheresolveert by den heere, wet ende raeden,
dat van nu voort men waken zal **teghen de brantstichters ende dieven**
totte drie heuren ghesleghen zijn
ende dat up de boete van 30 schelle,
zo wie zijn hoofdman ontghinghe voor de voorseyde heure

ende indien ooc de hooftman zelve scheide voor de voorseyde heure,
die zal boeten 3 pond parisis -
te applickieren de zelve **boete in drie deelen**,
te weten één an de wet,
één an den heere ende 't derde deel an d'aermen.
Ende zullen in denzelve wake ghehouden zijn, ofte doen waken, alle de personen die ghestaet zijn.
En voorts *is* - eenyeghelyck gheinterdiceert dat zy niet en commen ter zelver wake, droncken zijnde, want indien sij eenighe ruzie ofte storbantie maeckten,
zo zoude de hooftman gehouden wesen 't zelve den heer te kennen te gheven, omme daeroff correctie te doene, sulcx als naer reden ende recht.
Ende voorts zo zal de wake macht hebben alle personen die zij aen straete**, zonder kerselicht** ghaende zullen vinden, te moghen apprehenderen in vanghenisse met boete van 20 schelle parisis.
Ende wie zal commen de wake storen ende perstorberen,
zullen boeten 3 pond parisis ende ghevolght zyn omme ghecorrigiert te wesen ter discretie van de wet.
Actum ut supra

Toch even omzetten in het Nederlands.
Gheresolveert by den heere, wet ende raeden – betekent zoveel als: Besloten bij de heer, de wet en de raden.in het Etymologisch woordenboek van Van Dale opgesteld door **P.A.F. van Veen en N. van der Sijs - 1997** – *staat er:* **resolveren** [ontbinden, besluiten] {1485 in de betekenis 'oplossen'; de betekenis 'besluiten' 1545} < **latijn** *resolvere* [losmaken, oplossen] (vgl. ***resolutie***). *Vanaf het begin had het woord dus de dubbele betekenis van 'oplossen' en 'besluiten'.*
Met 'De heer, de wet en de raden' worden zoals hier voor reeds uitgelegd de heer en de wet bedoeld, maar nu aangevuld met de 'raden'. In 1551 waren de 'raden' de door de heer van Poperinge aangestelde klerken of raden die de schepenen en de burgemeesters moesten bijstaan met ***raad*** *en daad. Daarnaast deed men bij beslissingen geregeld beroep op de 'notabelen' van de stad – en zelfs soms op de hoofdmannen van de hoeken buiten het port om beslissingen die gevoelig lagen, te nemen.*

*Men beslist dus '*dat van nu voort men waken zal **teghen de brantstichters ende dieven** totte **drie heuren** ghesleghen zijn' *of dat men tegen de brandstichters en de dieven tot drie uur 's nachts zal waken'.*
Nog zegt men te Poperinge dat het 'drie heuren' is of drie uur. De invloed van het frans is hier duidelijk.
De regeling vervolgt met:
'ende dat up de boete van 30 schelle, *en dat op de boete van 30 schellingen*
zo wie zijn hoofdman ontghinghe voor de voorseyde heure – *voor wie zijn hoofdman of 'kapitein' verliet voor dit voorzeide uur*
ende indien **ooc** de hooftman zelve scheide voor de voorseyde heure, - *en als de hoofdman zelf voor 3 uur stopte met waken*
die zal boeten 3 pond parisis - *zal hij 3 pond parisis boete moeten betalen*
te applickieren de zelve **boete in drie deelen**, - *deze te verdelen in drie delen*
te weten één an de wet, - *te weten één aan de wet*
één an den heere ende 't derde deel an d'aermen. – *één aan de heer en een derde deel aan de armen.*
Het werkwoord 'appliceren' wordt hier gebruikt als 'toe te passen' of zo uit te voeren dat…. .

De wet of de schepenen- dus eigenlijk de stadskas kreeg hier één derde van de boete of 10 schellingen – de heer, in dit geval de abt van Sint Bertin kreeg één derde van de boete en ook de 'armen' of 'de dis' kreeg één derde.
Verder stelt het reglement 'Ende zullen in denzelve wake ghehouden zijn, ofte doen waken, alle de personen die ghestaet zijn'.

Het WNT zegt hierover: GESTAATHEID

Woordsoort: znw.(v.)
Modern lemma: gestaatheid
znw. vr., g. mv. Van *gestaat* (zie STAAT, Afl.) met *-heid*. Niet in *Mnl. W.*
↪**1.** Stand; vermogenstoestand. Nog in Vl.-België.
DE BO [1873]. V. DALE [1976].— Daer waren sommighe, daert best af mochte, gheestelic ende weerlic, die zes waerf min ghetauxeert waren, in advenant vande **ghestaethede** van andere persoonen (*het betreft een belastingaanslag*), V. VAERNEWIJCK, *Ber. T.* 1, 292 [1566].Eenen Landtsman, by exempel, boven syn Bedryf, is tauxerelijck over syne **Gestaetheyt,** *Vl. Settinghb.* 6 [1694].Edele Vrouwen, die, naer dat sy geweygert hadden persoonen, de welke haer verzochten tot het houwelyk en noch edelder waeren als sy, trouwen met Mans van eene slechte en slaevelyke **gestaetheyd,** A. V. LOO, *Br. v.d. H. Hieronimus* 1, 171 [Gent, 1810].Die menschen en zijn maar van een leege **gestaatheid,** *Verz.* GEZELLE (Asper, voor 1899].
↪**2.** Toestand; gesteldheid; hoedanigheid. Nog in Vl.-België.
Konde Godt synen diender voorder beproeven, als dat hy hem leyde tot voor de deur van de dood, en bragt in eene **gestaetheyd,** in welke de menschen zoo veel te doen hebben met hun zelve, dat sy niet bekwaem en zyn om ergens anders op te peyzen? A. V. LOO, *Br. v.d. H. Hieronimus* 1, X [Gent, 1810].
Om dat sy (*de gevallen Engelen*) veranderd zyn van **gestaetheyd** en duyvelen geworden, mits sy van hunne voorgaende weerdigheyd en van dien hoogen trap van glorie, in welken sy geschaepen waeren, ellendiglyk afgevallen zyn, A. V. LOO, *Br. v.d. H. Hieronimus* 2, 338 [Gent, 1810].

Bedoelde men binnen dit reglement, met 'alle de personen die ghestaet zijn' *dat de mannen kloek van lijf en leden moesten zijn, of bedoelde men hiermee diegenen die voorzien waren van wapens?*
Het volgende gedeelte van het reglement lijkt ons duidelijker:
En voorts *is* - eenyeghelyck gheinterdiceert dat zy niet en commen ter zelver wake, droncken zijnde, want indien zij eenighe ruzie ofte storbantie maeckten,
zo zoude de hooftman gehouden wesen 't zelve den heer te kennen te gheven, omme daeroff correctie te doene, sulcx als naer reden ende recht.
Iedereen werd 'geinterdiceerd' of verboden – dat zij **niet en** *komen ter zelver wake' of dat ze moeten komen waken – en daarbij mogen ze niet dronken zijn – want indien hy eenighe ruzie ofte storbantie' maakten.*

Ruzie of ruze heeft in Poperinge nog steeds twee betekenissen – enerzijds is het 'ruze hebben met iemand' of twist of onenigheid hebben met iemand en anderzijds is er ruze hebben met iets, wat zoveel is als last en moeite hebben met iets.
Met die laatste betekenis in ons hoofd, gaan we ook even kijken wat WNT hierover zegt:
Last, moeite.
En sijt niet traech, noch en schout gheen **ruyse,** Maer naer u liefste met groote labeure staet, OVID., *Conste d. M.* 43.D'Enghelschen noch vijf daghen Vervolchdens' even straf. … End keerden …, Na soo veel moeyt' end **ruys,** Elck wederom na huys, in *Dietsche War.* 4, 130 *b*

[1591].Niet zonder groote **ruse** ende incommoditeit, HOOFT, *Br.* 2, 37 [1630].Zulx dat het werk nae ongelooflijke **ruse,** nu onlanx eerst voltrokken is, 2, 165.Siet op al de sotte grillen Die in de musiecke drillen. … Longe, fuse, semifuse Doen den Sangher groote **ruse,** GHESCHIER, *Proefst.* 127 [1643].↪— Nog thans in Vlaanderen.
Ruize hebben om een oud geschrift te lezen, om eene taal te spreken of te leeren, DE BO [1873].
Zij heeft veel **ruize** met hare kinderen, DE BO [1873].
Ik heb het eindelijk verkregen, maar het heeft groote **ruize** gekost, DE BO [1873].
Ik zal dat geern doen voor u: het is eene kleene **ruize,** DE BO [1873].
Met **ruize,** met veel **ruize,** met groote **ruize,** met kleene **ruize,** DE BO [1873].
Men heeft niets zonder **ruize,** DE BO [1873].
↪Ook in 't mv., b.v. in enkele volksrijmpjes.
Verhuizen zijn **ruizen,** bij DE BO [1873].
Lande(n) zij' panden, huize(n) zij' **ruizen,** bij TEIRL.

En zo komen we ook weer eens terecht bij onze Poperingse De Bo.
'Strobantie' ken ik ook nog uit mijn kindertijd. Mijn moeder gebruikte dat woord nog.
Het wordt ook uitgesproken als astrabantie en het betekent onder andere 'overhoop' liggen, maar ook 'opschudding'en het zou komen van het middelnederlands 'storbance' of destorber en in het Engels nog bewaard worden in 'disturb' en 'disturbance'.

Ende voorts zo zal de wake macht hebben alle personen die zij aen straete**, zonder kerselicht** ghaende zullen vinden, te moghen **apprehenderen** in vanghenisse met boete van 20 schelle parisis.
De wacht had dus de macht om diegenen die over straat gingen 'zonder kerselicht' of een lantaarn met kaarslicht te 'apprehenderen' of aan te vatten en op te sluiten in de gevangenis met een boete van 20 schellingen parisis.
Ook 'apprehension' voor gevangenneming is in het Engels bewaard gebleven.
En dan volgt er:
Ende wie zal commen de wake storen ende **perstorberen,** zullen boeten 3 pond parisis ende ghevolght zyn omme **ghecorrigiert** te wesen **ter discretie** van de wet.
Actum ut supra

Daar hebben we 'perstorberen' – een variant op 'distorbance' of onrust, waar onze 'astrobantie' ook vandaan komt.
'Gecorrigierd worden' betekent hier zoveel als bestraft worden 'ter discretie' of beoordeling van de wet.
Over 'discretie' zegt het WNT het volgende in zijn eerste betekenis:

vr. Ontleend aan *fr. discrétion.*
+↪1. Onderscheidingsvermogen, oordeelkundigheid, overleg. In dit gebruik, evenals in het Fransch, verouderd.
Voorsieneghe **Disscrecie** Die elcx wille altyts tot duechden trect, EVERAERT 414 [1530].
Disscrecie can den wille of nyppen Van alle wulpsheyt, EVERAERT 414 [1530].
Om de selve caritaten (t.w. *het onderhouden van de armen*) behoorlijcken, ende met **discretien** te doen, daer ende soo dat behoort gedaen te worden, *Placc. v. Brab.* 1, 85 *a* [1521].
Met alle vernuft, dexterijteijt ende **discretie,** *Daghreg. Bat.* 2, 303 [1634].
Ons gheheele Jaer-Boeck, waer in veel met **discretie** verhaelt, maer noch meer dies aengaende is verswegen, *Holl. Merc.* 1653, 5 [1659].

Oude liederen en gedichten

Zoals al zo dikwijls voorgenomen, beginnen we in dit nummer een nieuwe rubriek – 'Oude liederen en gedichten', waarin we alle soorten oude liederen en gedichten zullen opnemen. Mensen die nog oude 'liedbladen' of schriftjes hebben, worden uitgenodigd om deze in te scannen en ze door te sturen!

De ongesmeerde as

Uit de Denderbode – april 1856

Een as van eenen
voermanswagen
Met vele kwakzalvers belaen
Deed niet dan schreeuwen en
dan klagen
Terwyl zy rolde langs de baen

Dit scherp geschreeuw deed de oren ryten
Van 't volk dat op de bane was
De honden bassen, huilen, kryten
Zo als het gaet by 't hondenras

En ook by menige adamskind'ren
Die zich bevinden in ons land
En die veel ligter zyn dan vlind'ren
Al stoeffen zy op hun verstand

De wagen reed voorby een winkel
Van eenen wagenmakersbaes
Die aen den voerman riep: gy kinkel
Hoe kunt gy dulden zulk geraes

En al die schampervolle accorden
Dat mag alzo niet blyven gaen
Men zou er hoorendul van worden
Dit zeggend, hield hy 't voertuig staen

Nam eenig vet en smeerde de as
Die aenstonds zweeg als ook 't gebas
Hoe vele zyn er niet van allen rang en stand
Die voor een handvol vet wel zouden willen zwygen
Maer 't groeyt te weynig in ons land
Om zo den vrede te verkrygen

Al mijne ouderwetsche liedjes – De liedjes van Metje Klokke

Schriftje van Charlotte Tamboryn
Weduwe Henri Vandermarliere
Yperstraat 43
Poperinghe

1 Liedeke van de groote neuze

1
Gij mag wel weten goede lien
Mijne neuze heeft veel afgezien
Ja, z'heeft vele moeten horen
En nergens kwam zij haar te storen
Wierd zij bespot of werd zij begekt
Zij houdt nog spijtiglijk haar respekt
En zij en zou haar nog niet schamen
Of waart dat al de spotters kwamen
En dan riep het volk van g'heel de stad
Ei wat een neuze! Wat een neuze is dat!

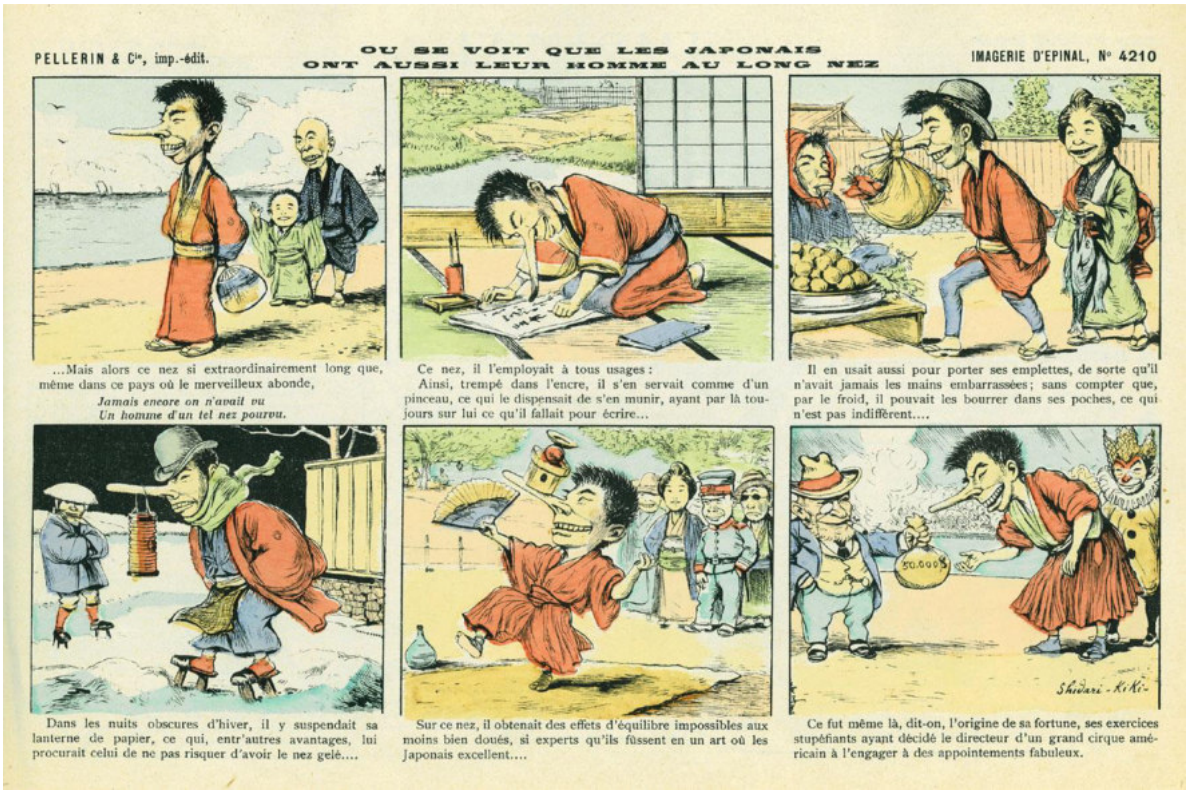

2
Mijne neuze heeft nog al zulks gehoord
en zij en is daarvoor nog niet gestoord
Ten is nog niet meer als twee weken
of zij was bij eene krabbe vergeleken
van eenen langen en dikken weerd

was zij vergeleken bij een roekesteert
Ik loeg en deed een pintje tappen
maar als de meid kwam van de trappen
zij zong gedurig voor het vat:
Ei wat een neuze! Wat een neuze is dat!

3
‘k ging wat voorder in de stee
en mijne neuze ging altijd mee
tot dat ik kwam bij een schoenmakers deure
de knechten loechen wel een heure
de meester loech maar hij zei voor eerst
wel wat een overschone leest
iets gelijk en is hier niet tevinden
’t is een goen leidsman voor een blinden
’t is een rariteit van ’t stad
Ei wat een neuze! Wat een neuze is dat!

4
‘k Liet ze klappen en ‘k ging voort
tot dat ik kwam aan de ezelspoort
dan riepen al d’ezelgebeuren
dienen mens zijn neuze gaat afscheuren
want dienen klomp is veel te zwaar
’t is wel een werk van honderd jaar
dan kwam ’t volk weer al uitgelopen
mijne neuze moest het weer al bekopen
den enen zei ’t één, den anderen zij dat
Ei wat een neuze! wat een neuze is dat!

5
‘k ging in de kerke en knielde neer
een vrouwtje zei tot mij: ‘Mijnheer
gij zult er u wat moeten neien
draait uwe neuze wat ter zeien
want zij belet gheel mijn papier
en k’n zien in mijnen boek geenen zier
k’en kan voorwaart geen een letter lezen
ik dacht dat het alzo moest wezen
die aan mijn andere zijde zat
zeide gedurig wat een neuze! Wat een neuze is dat!

6
‘k ging vandaar een herberg in
den baas en was maar alleen binnen
hij riep aanstonds op de bazinne

ach vrouw om Gods wil kom eens binnen
hier in de kamer zit er een gezel
hij heeft eenen gevel lank en fel
en recht als een kazakkes pijke
k'en zag mijn leven zijns gelijke
de vrouw kwam binnen daar ik zat
ei wat een neuze! Wat en neuze is dat!

7
ik was lest naar een bal genood
t'was juist een man zijne vrouw was groot
hij vroeg mij dat ik in 't kort zou vertrekken
en ik en zeg het niet om te gekken
want mijne vrouw is gelijk gij haar ziet
en wij zouden kunnen komen in zwaar verdriet
daardoor is zij in grote gevaren
zij zou mij wel een monster baren
en daar bij nog al wat
Ei wat een neuze, wat een neuze is dat!

8
Wat voor een neuze zou het zijn
alzo is zij toch de mijn
en ik zijn ermee tevreden
ik zeg dat er in zeven steden
geen een en is met zulk een neus
want mijne moeder hadde de keus
te kiezen uit 3 bolle manden
zij greep mijne neuze met beide haar handen
mijn vader zei proficieat,
Ei wat een neuze, wat een neuze is dat!

9
Hoe lelijk mijne neuze ook staat
het is toch mijnen kameraad
en k'en zou geen ander neuze willen
want de oude keizers en sibillen
zij waren geneust zo als ik
redelijk hoge, en lank en dik
'k moet mijnen neuze de glorie geven
vivat, vivat nog eens vivat
Ei wat een neuze, wat een neuze is dat!

En ik krijg hulp in verband met de 'oude liederen'. Bernard Leicher – die in het verleden al meewerkte aan Doos Gazette in het kader van het project rond de Poperingse Vaart vorig jaar – met zijn bijdrage rond de Gwaliahoeve – zal nu ook de 'zangcahiers' van zijn vader uitpluizen. Hier zijn eerste bijdrage.

Liedjes, marktzangers en café chantants

Tijden veranderen en daarmee ook de zeden en gebruiken. Jonge mensen zingen nog wel in de jeugdbeweging, maar de canon van door iedereen gekende liedjes is dunnetjes geworden. In de basisscholen is het muziekaanbod, gelukkige uitzonderingen niet te na gesproken, erg bescheiden en dat laat zich nu al duidelijk voelen. Onze liederenschat, een der oudste en rijkste van Europa, dreigt volledig vergeten te worden.
Slechts twee generaties geleden zong iedereen. Op huwelijksverjaardagen, diners of verenigingsfeesten werd geschonken, geklonken en dan ook gezongen. Eenieder had wel een 'lijflied' dat hij of zij met veel verve voor kon dragen. Een smartlap, een spotlied en als de avond wat verder was gevorderd…ook wel eens een lied met 'dubbele bodem'! Geen radio of jukebox nodig.

Mijn vader, zong op familiefeestjes altijd **'Daar was ene wuf dat spon'**. Hij had daarrond een hele act uitgebouwd. Ik heb het hem zelf nog horen zingen. Hij deed dat met veel ritmische toevoegingen, spuuggeluiden en bewegingen.

Wat ik niet wist en veel te laat aan de weet ben gekomen is dat hij in zijn jonge jaren in het Poperingse rondtrok langs de cafés om liedjes te zingen. Zijn lapnaam was 'Tjenne van Adamtjes'. Hij begeleidde zichzelf met zijn 'Lichterveldetje' of met zijn 'mondmuzik'. Dat was zijn manier om na een week hard labeur op de hoeve, weekend te vieren.
Helaas kan ik hem niet meer naar zijn andere liedjes vragen. Hij heeft nooit iets op papier gezet en je komt als zoon dikwijls te laat.

Etienne Leicher (23/01/1914 – 31/03/1996)
op de binnenkoer van de boerderij (Elverdingseweg 22)

Het lied is in zijn oudste vorm terug te vinden in het onvolprezen boek van **Edmond de Coussemaker (Gent 1856) : Chants populaires des Flamands de France.** *(Facsimilé herdruk uitgegeven door Malegijs / Kemmel Steenvoorde)*
Edmond de Coussemaker (Belle 19.04.1805 -10.01.1876) was een begenadigd jurist met grote belangstelling voor geschiedenis, taalkunde en muziek. Hij beantwoordde de oproep van Napoleon III om alle volksliederen van Frankrijk te repertoriëren en bracht 150 Vlaamse liederen bijeen met hun oorspronkelijke zangwijzen, hun vertaling in het Frans en boeiende aantekeningen.
Het wyf die spon (pg. 297) is bijna letterlijk het lied zoals mijn vader het zong.
De Coussemaker geeft er als aantekening bij (vrij vertaald): Dit is het lied zoals het wordt gezongen in Bailleul, maar het is met varianten gekend in heel ons Vlaanderen. Het is één van de liederen die in andere Germaanse gewesten in een vergelijkbare vorm voorkomen. Cfr. 'Deutsche Volkslieder' verzameld door Kretschmer (Vol.II, pg. 582)
*Merk op dat in het refreintje de woorden 'gize gaze goeze, ron flon flouze' geluidsnabootsingen zijn van het draaiende spinnenwiel. Een veel voorkomend gegeven in ambachtsliedjes.

Spinsters met familie. (19de eeuw)*

XCI.

HET WYF DIE SPON.

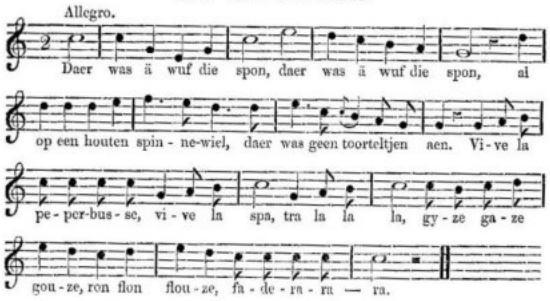

KLUGTLIEDJES. — CHANSONS COMIQUES.

Daer was ä wuf die spon
Al op een houten spinnewiel;
Daer was geen toorteljen aen.
Vive la peperbusse,
Vive la spa,
Tra la la la,
Gyze, gaze, gouze.
Ron flon flouze,
Traderadera.

2.

Haer mutze stoeg verdraeyd,
Gelyk een hollandsch moleken
Die met alle windeke draeyt.
Vive, enz.

3.

Dat wuf had eenen zin;
Als zy 's nugtens buyten kroop,
's Avonds kroop zy in.
Vive, enz.

4.

Dat wuf had eenen man;
't Zondags heet hy Pieter,
En 's maendags heet hy Jan.
Vive, enz.

*(Foto: Liedboek 'A la vapeur, dat heet progrès'. Miat Gent 1985)

Verdere opzoekingen hebben varianten opgeleverd met lichtjes andere melodieën en teksten, maar waarvan de overeenkomsten toch duidelijk zijn. We vinden er één in **: Chants populaires Flamands (Bruges 1879) door Ad.-R. Lootens en J.M. Feys** heruitgegeven door het K.C.Peetersinstituut voor Volkskunde (Antwerpen 1990) pg.200: **Een wijf had één kabaas.** Her en der zijn nog andere verwante versies te vinden. Jan Bols: **Honderd Oude Vlaamsche Liederen (Namen 1897)** pg.182,uitgegeven door hetzelfde instituut. Het was dus best een populair lied.

CVI. EEN WIJF HAD EEN KABAAS.

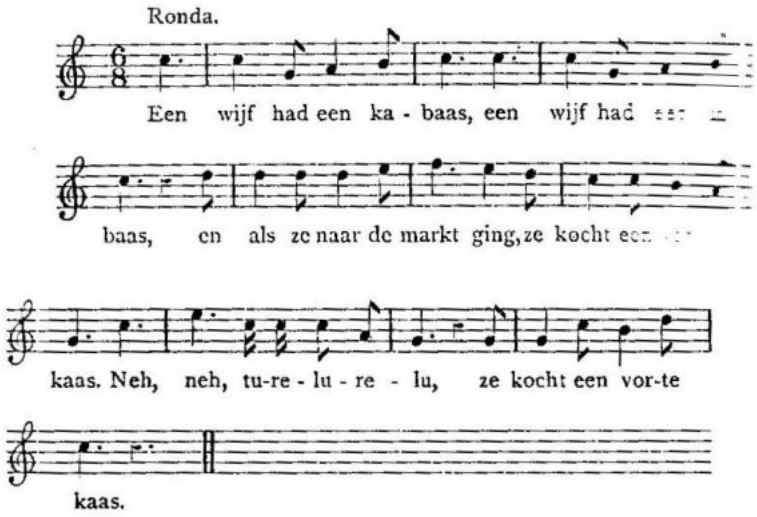

1. Een wijf had een kabaas,
   En als zij naar de markt ging,
   Ze kocht een vorte kaas.
   Neh, neh, turelurelu,
   Ze kocht een vorte kaas.

2. Een wijf had eenen zin,
   En waar zij 's morgens uit kroop,
   Ze kroop er 'savonds in.
   Neh, neh enz.

3. Een wijf had een schapraa,
   Van boven stond de boter,
   En van onder de sala.
   Neh, neh enz.

4. Een wijf zat daar en spint.
   Al aan een houten wieltje,
   Er was geen draaier in.
   Neh, neh enz.

5. Manen zat in den hoek,
   Al op een houten bankje
   Met een corinthe koek.
   Neh, neh, turelurelu,
   Met een corinthe koek.

Bernard Leicher,2017

100 jaar geleden: Den Grooten Oorlog

Nr 15 — Nagezien door de Krijgsoverheid Nr 1284 (17-12-17.) — 1 Januari 1918

De Poperingsche Keikop.

Bladje der Poperingnaars in 't leger

ABONNEMENTSPRIJS
Poper. Soldaten : KOSTELOOS.
Andere soldaten : 1.00 fr.
Burgers 2.00 fr.

Verschijnt
2 maal te maande

BEHEER
E. H. Jul. Vanneste, Aalm. D 65 I
H. G. Herpelinck, brank. D 195
H. A. Baert, Noordstr., 13, Pop.

Zalig en Gelukkig Nieuwjaar !

Zalig en gelukkig Nieuwjaar !

Wat roervolle herinneringen brengt die wensch ons niet te binnen ! Wie doet het niet droomen van zijn tehuis ?... Was men ooit gelukkiger en zaliger dan daar, in den familiekring, bij vader en moeder, broeders en zusters, vrouw en kinderen ?;.. En nu, is men verre van huis, hals over kop gedompeld in een schrikkelijken oorlog !... En toch klinkt onze wensch : Zalig en gelukkig Nieuwjaar ?

— « Zalig en gelukkig in al die gevaren en ellenden en verlatenheid...? Neen, die Nieuwjaarwensch is ijdel nu, en slechts een spotwoord.

— Zoo spreken is onbebacht en oppervlakkig. 't Geluk, de vreugde liggen niet vastgeankerd aan een plaats- of een tijdsomstandigheid. We dragen die in ons : de zaak is ze te weten liggen, ze te grijpen. Wie in de goddelijke Voorzienigheid gelooft, vat dit : jongens, waar is uw geloof ? Spijkeren we eens de twee volgende zaken vast in ons hoofd : *De vinger Gods richt alles* en *God mint ons bovenmate*. En wel 't eerste : is daar twijfel aan ? God is immers de Almachtige, de Alwijze, de Albehoeder. Niets gebeurt er buiten zijnen Goddelijken wil of toelating. Geen haar valt van ons hoofd zonder zijne tusschenkomst. En nu ten tweede, we zegden : God mint ons bovenmate. 't Verband tusschen de twee springt in 'toog : Al wat er gebeurt, 't komt ons al ten goede. Moet het ons noodzakelijk *zichtbaar* ten goede komen. of lichaamlijk ? Jongens, waar is uw geloof ? We vergeten te lichtelijk dat God onze vader is : gaat een vader zijn zoon eene slang voor een visch geven ? een steen voor een brood ? We doen lijk onbeachtzame, lichtzinnige jongens, die de noot wegsmijten omdat de schale te hard of te bitter is. Hoe zouden we met ons gemeten verstand, de ondoordringbare wegen doorvorschen van den oneindigen God ? Een zaak staat vast : *Alles valt ten goede uit voor wie God bemint*, lijk de H. Paulus zegt. Versterken we dus ons geloof op dezen Nieuwjaarsdag en bidden we : Heer, vermeerder ons geloof !

Zalig en gelukkig Nieuwjaar !

Heeft hij een beteekenis nu die wensch ? Is hij ijdel ? Hij beteekent : Heer, vermeerder ons geloof !...

Is 't dan al onzichtbaar geluk en naar de ziele, dat 'k wensche ? Hoofdzakelijk ja, doch niet alleen. Geen rozen zonder doornen. Al is de oorlog toch zoo lastig, er komen toch soms straalkes van troost en vreugde door : een brief van huis, een verlof, een vrije dag, een goeie vriend, de Poperingsche Keikop —is 't niet ? — en wat weet ik al. Dat er vele zulke troostстraalkes in uwen hemel schijnen dees jaar : ziedaar wat er ook nog ligt in onze nieuwjaarwensch. Zalig en gelukkig Nieuwjaar !

Is hij schoon, is hij diep, die wensch ? Poperingsche jongen, 't is uit der harte dat « *de Poperingsche Keikop* » hem u toestuurt.

RIK.

Die de vogels, zonder zaaien,
laat den scherpen honger paaien,
Heere, neemt uw volk in acht,
Dat van U 'nen troost verwacht !

G. G.

DE OORLOG

De tegenwoordige toestand is ernstig. Die dat niet gewaar is, wordt ziende blind. Slaat eene gazet open, gelijk welk dag en 't steekt u de oogen uit.

Rusland eet zijn woord en laat ons zitten. Ronmenië natuurlijk moet van de brokken deelen.., en zoo komt de mof welhaast met zijn troepen naar hier afgezakt.

't Zal schuw gaan, hoor, dees winter!

Moet men daarom den moed opgeven? Neen, jongens, nooit, 't zit niet in onzen aard. Eendachtig blijven en zoo strijden de hoop gesteund op God.

Iets anders nu...

Verschillige reken uitgeknipt
door moeder censuur.

Goed nieuws voor 't kristendom : de Val van Jerusalem. Welk groot geluk viel daar onze bondgenooten ten deele : Christmas vieren in 't vrije Palestina !

ESTIUS.

Zijn wij nog Belgen of wat zijn wij...?

Gansch dit artikel aangaande de verloven werd verboden. Waarom? Ziehier het antwoord der censuur : « *Quant à l'art.* », « Zijn wij nog Belgen of *wat zijn wij...*, il doit être *supprimé* entièrement.

« *La question des congés dans la zone anglaise fait d'ailleurs l'objet de négociations avec les autorités militaires intéressées.* » .t. t. z.

Het art. « Zijn wij....., moet heel en gansch uitgeschrabt worden.

Voor wat de zaak der verloven in de engelsche zone betreft, is men bezig te onderhandelen met de bevoegde krijsoverheid.

HET BEHEER.

In Memoriam

Onze gesneuvelden :

MAHIEU Jules, van wie melding werd gemaakt in de nrs 2, 9 en 12, is gesneuveld aan den Yzer en begraven op het kerkhof van Alveringhem den 14 Juni 1915.

« *Hij ligt begraven, het tweede kruisje rechts als men de kerk uithomt.* »

(Uit eenen brief van E. M.)

VAN DE MARLIÈRE Oscar, sold. bij het 13e linie, 9 Cie (zoon uit de smis « Kromme boom ») is gesneuveld in de loopgrachten bij..... rond den 15 November 1917.

EERELIJST

CAPPELAERE André, ontving de militaire medaille van 2e Klas en het Oorlogskruis.

« **André**, zoon van René Cappelaere (Wolfhille) werd gekwetst « aan den voet op de voorposten bij Steenstraete rond 15 November « met hem *Theoph. Claeys*, zoon van Henri (Luttertap) nog al erg « gekwetst aan hoofd en arme. Beide zijn buiten gevaar en liggen « in het hospitaal te B..... »

(Uit eenen brief van A. B.)

Mannen, van zoo ge verandert van adres of geevacueerd wordt, laat het ons weten. Meestal komt het bladje anders terug met melding : *Evacué le...., destination inconnue.*

ALLERHANDE NIEUWS

— Einde November kwam hier het nieuws toe : *Nestor Cappelaere* Vermist. Zou hij gevangen zijn ?

Op 28 November zijn nog verdwenen : *Maur Poissonnier, René Paesschezoone, Julien Deraeve* en *Cam. Devos.* Waarschijnlijk zijn die al in Duitschland ; laat om met hope leven !

— *Camiel Verstraete* alhier met verlof werd door onvoorzichtigheid nog al erg aan de beenen verbrand in een « friture » in de Casselstraat. Hadden de « Congés » maar niet open geweest... voor hem !!!!

— Met 1 December zijn de bureelen van Burgmeester en Sekretaris terug naar het Stadhuis overgebracht.

Na eenen langen tijd kalmte heeft Fritz weer onze stad bezocht. Op 29 en 30 November werd ze *zes-en-twingtig uren* lang beschoten. Vroeger zond hij altijd zijn moordend staal van uit het Noordwesten, nu kwam het uit het oosten, zoo omtrent regelmatig elk halve uur. Hij verrichtte zijn vernielingswerk wat overal :

8 reken gecensureerd

— Op 5 December zond de mof nog drie zware obussen, *Maur, Donche*, soldaat met verlof werd licht gekwetst. Brouwer *Parret*, vrouw en dochter, werden getroffen door obusscherven, maar kwamen er van af met eenige lichte kwetsuren.

's Avonds waren de vliegers aan den gang. Eenige burgers werden licht gekwetst, waaronder Z. E. H. Deken *Vervacke*, aan den arm.

's Anderendaags morgend zonden de duitschers opnieuw drie zwaren obussen.

Censuur

— Dinsdag 6 December, werd vrouw *Sobry*, 75 j. oud, in de Watoustraat door eenen engelschen lorrie om vergereden en zeer erg gekwetst. Het slachtoffer is 's anderen daags overleden in het hospitaal van 't Couthof.

— Een plechtige dienst had plaats in de kapel van Leene op vrijdag 30 November, tot zielafenis van *Oscar Vandemarliere*, onlangs gesneuveld. Er werden gedachtenissen uitgedeeld met zijne beeltenis erop. — Hij ruste met vrede !

GOEDE RAAD

Vandevoorde Th. — Persoonlijk kunnen wij daar niets aan doen, doch ga uwen overste vinden en doe hem klaar uiteen dat men *geen oogst kan op doen in* 8 *dagen*. Zoonoodig doe uw vader of iemand uit P. in zijne plaats schrijven.

B... Joris. — 'k zou moeten antwoorden als hierboven. Zeker een *landbouw verlof* is geen gewoon verlof. Meest al werken van den eersten tot den laatsten dag. Maar sommige andere doen niets en vandaar meent men nog al licht bij 't leger, dat een landbouwverlof vragen slechts een uitvluchtsel is om naar huis te gaan.

C... Louis. — Zie 't bladje nr 14 van 15 Dec.

De Beir Camiel. — Meen niet dat uwe vraag in « de Belgische Standaard » van iedereen zal beantwoord zijn. Ondervinding leert. De Keikop is bereid u steeds te helpen.

A. B. — Wanneer soldaten verdwijnen of als dusdanig aangegeven zijn, moet men niet seffens den moed opgeven. De beste manier dan om zoo spoedig mogelijk te weten of zij gevangen zijn genomen door den vijand of niet, is te schrijven naar :

Bureau de renseignements, boulevard de Strasbourg, 36, *Le Havre.*

Zie verder ook ons nr 7 van 15 July 17.

UIT DE BRIEVENBUS

FRONTLEGER

DE FRANCQ Florent, B. H. Océan. — Ik laat u weten dat ik sedert den 19 November in het hospitaal ben met een « eclat d'obus » in mijn linker schouder. Bij mij is er ook nog een ander Poperingnaar, Maurice Lava, kaporaal, ook met een éclat d'obus in zijn bil.

VAN AGKERE Arthur. — Het doet me veer plezier..... de verandering van onze verlofdagen, dat wij nu reeds in Poperinghe zullen mogen doorbrengen bij vrouw en kinders. Ik heb u vriendelijk te bedanken.....

ONZE STAD

Burgerstand

Was nog niet toegekome bij het ter pers leggen van 't blad.

Le Gérant : J. VANNESTE.

Imp. De Mesmaeker-Froment, 50, r. Ducouëdic, Paris XIVe.

INSCHRIJVING

tot onderstand der noodlijdende Poperingsche soldaten en hunne huisgezinnen.

1e LIJST.

E. H. Jul. Vanneste, legeraalmoezenier,	Fr. 100.00
Heer en Vrouw Sansen-Vanneste, Poperinghe-Watou,	70.00
Heeren Jan en Albert Sansen,	20.00
Juffer Elisabeth Sansen,	10.00
Mme We Billiau, Poperinghe-Abeele,	40 00
Heer Valère Billiau,	20.00
Juffers Godelieve, Maria, Yvonne en Martha Billiau,	40.00
Een Keikop, handelaar en belg,	200.00
Heer en Vrouw Et. Moncarey-Sansen en kinders, Poperinghe	100 00
Heer Amic Deroo, Poperinghe,	50.00
E. H. Jer. Vandenweghe, onderp. Poperinghe,	10.00
Totaal Fr.	660.00

Drukk. SANSEN-VANNESTE, Poperinghe.

2-1-1918

OPROEP.

Wij zijn volop in den vierden winter. Niets van hetgeen den moed onzer soldaten kan opbeuren mag verwaarloosd worden. Met dit doel werd, een jaar geleden, « *De Poperingsche Keikop* » gesticht. In dit kosteloos frontbladje der Poperingsche soldaten tracht men hun de verkwikkendste kost op te dienen : stadsnieuws, burgerstand, gevaartenissen van vrienden en kennissen, eerelijsten, enz. enz. *Doch er moet meer gedaan worden.* Vele onzer jongens zijn gevangen in Duitschland en Holland sinds twee, drie jaren en kunnen niets ontvangen vanhunne familieën die in nood verkeeren of gevlucht zijn. Er dient een *komiteit* gesticht *dat zich uitsluitelijk zou bezig houden met de belangen dezer gevangenen en hunne familieën, alsook der huisgezinnen die in armoede zijn door het inlegeren der zonen.*

Wij achten het ons een plicht bij U aan te kloppen en U te vragen ons te helpen in die liefdewerken.

Een bladje tweemaal te maande kosteloos naar de soldaten zenden kost geld. Tot heden gaven wij daarvoor boven de 1000 fr. uit.

Noodlijdenden bijstaan zonder geldmiddelen is ons onmogelijk.

Heden openen wij in ons bladje « *De Poperingsche Keikop* » eene *inschrijving tot onderstand der noodlijdende Poperingsche soldaten en hunne familieën.*

Wij kennen de milddadigheid onzer stadsgenooten en rekenen op hun steun. Daarom vragen wij U dit bewijs degelijk in te vullen en op te sturen naar den Heer *A. BAERT, Noordstraat, I3, Poperinghe.*

Het Beheer van « De Poperingsche Keikop ».

Poperinghe, op 2 Januari 1918.

INSCHRIJVINGSBEWIJS

Ik, ondergeteekende, schrijf in

A. Tot onderstand der noodlijdende Poperingsche soldaten en hunne familieën,

voor de som van.....

B. Tot steun van het frontbladje « De Poperingsche Keikop »,

voor de som van.....

Naam en Voornaam.....

Adres.....

Nieuwjaar van 1918

Beste vrienden, naar Vlaamsche geplogendheid wen ik u zeer gelukkig en zalig nieuwjaar. Ik wen u de volheid van 't christene leven, dat alleen het ware leven is. 'k Wens U dat onder het jaar 18 in U verwezenlijkt worde dat echt leven dat een van U, soldaat van den Yzer, zoo juist omlijnd heeft in de volgende woorden: zijn plicht doen jegens God en de mensen en toezien wat er uit die wereldschudding weer groeien zal, ziedaar wat ik mij voorschrijf.

Jegens God, als de gedacht aan Hem, Jehovah, soms verduistert, dan slaan op onze zielen harde rampen die ons trillen doen en sidderen dwars door, ons zoo diepe neerwerpen in een afgrond van lijden en afhankelijkheid, dat wij werkelijk ons als een niet , een enkel niet erkennen tegenover het Opperste Wezen.

Soms voelt die ziel den gloed der nabij zijnde liefde, die geweldige liefde, die een God aan het schandhout spijkerde, die Hem wachten doet, nederig verborgen onder de gedaante van brood, naar de welwillende komst der mensen. Soms voelt de ziel den brandt dier liefde en gloeiend roept ze naar meer gebed opdat zij moge verteren en vergaan in die grote goddelijke liefde.

Meer verlangen naar dat oneindig schone liefdeleven, stille trachten te leven naar voorschriften van den meester, Hem benaderen door zijne genade, ziedaar wat ik mij voorschrijf. Misschien zult gij zeggen, dat is alles doodeenvoudig de plicht van iedere Christenmens, 't is waar , doch ik moet bekennen, dat alhoewel dit nooit uit mijn geest gegaan is, ik de noodzakelijkheid ervan nooit gevoeld heb als ik het nu voel.

't Christen leven alleen is het leven. Ik heb enige maanden geleefd in de blinde, tamelijk ver van God, het is te zeggen, niet in dagelijks zieleleven met Hem verbonden. Hoe pijnlijk is dat leven. Hoe vol heerlijkheid straalt mij dat christene ideale leven tegen. Gave God, dat ik het steeds geweldiger en schoner leve.

Plichten jegens de mensen. Wat er ook moge voorvallen, welke schandalen er mogen voor den dag komen of misgrepen aan 't licht gebracht worden, toch ben ik, vermits er oorlog is soldaat met hart en ziel, en gaarne, wil ik alles lijden en verdragen, ten aanval gaan met denzelfden gloed als den eersten dag, omdat het den plicht wil, omdat het land en volk het vragen. Daar zijn wel uren waarop het lichaam kreunt als een oude wagen, doch de ziel mag niet kreunen, niet kermen.

M. Lambrecht

Certificaten van Humaniora

Beste vrienden, eerwaarde Heer Delbaere, principaal van het college van Veurne, komt mij de volgende inlichtingen mede te delen.

Onlangs deed Mr. Poullet een omzendbrief sturen naar al de Belgische onderwijsgestichten aangaande de goedkeuring der certificaten en de inrichtingen van een jury voor hen die bij gebrek aan volledig certificaat een examen willen afleggen. Ik heb dien omzendbrief niet ontvangen en 'k troost mij bij de gedachte dat E.H. Delbaere ook vergeten werd.

E.H. Delbaere die persoonlijk met de minister heeft kunnen onderhandelen, heeft uit hun onderhoud het volgende kunnen opnemen.

De jury central van vredestijd is heringericht. Zij moet de certificaten der bestuurders wettigen (gelijk in vredestijd) voor degenen die een certificaat van volledige humaniora hebben en een examen opleggen aan degenen die geen certificaat bezitten of wel een onvolledig certificaat hebben. Dit alles gelijk in vredestijd. De jury staat onder 't voorzitterschap van Mr. Brunet. E.H. Cesar Gezelle is lid van de jury.

Het is te voorzien, ingezien de omstandigheden, dat de jury zal breed zijn voor 't aannemen van certificaten en bijzonderlijk in de examens die zullen afgenomen worden over de

bijzonderste vakken gelijk vroeger, naar mijn weten zijnde dag en zetel van de werking nog niet aangeduid (zo schrijft E.H. Delbaere). Ik zal bij den heer minister uitleg vragen en U het antwoord mededelen. Een eerste zitting is voorzien voor maart. De volledige certificaten moeten door de leerling, die wettiging vraagt, naar de voorzitter opgestuurd worden, die de vervangen proef of examen wil afleggen (bij gebrek aan volledig certificaat) moet insgelijks naar daar schrijven.
Wij mogen geenszins uit dit alles besluiten dat de leerlingen of oudleerlingen daardoor van krijgsdienst zullen ontslegen worden en hunne studiën mogen voortzetten b.v. aan de universiteit van Parijs. Naar het schijnt worden door ’t ministerie van onderwijs leergangen per briefwisseling ingericht ten voordele van de studenten der humaniora die in ’t leger zijn – leergangen van latijn, grieks, frans enz... Duitse en Engelse bestaan reeds. Die leergangen moeten de leerlingen (soldaten) voorbereiden voor het examen voor de Jury central.
Boeken! In het college zijn er geen boeken meer te krijgen, maar ’t ministerie zal geen half werk doen en wij verwachten van daar de nodige klasboeken.
Beste vrienden, alhoewel ik uw dagorde niet ken, weet ik genoeg dat het voor u niet mogelijk is dagelijks studiewerk te verrichten, maar, neemt toch de gelegenheid te baat, ’t is beter iets dan niets.
N.B. De leerlingen die rheteorica gedaan hebben die een certificaat begeren, moeten het mij vragen er bijvoegende welke studiën zij willen doen aan de universiteit. De certificaten vroeger gegeven zijn voor de goedkeuring of homologatie niet geschikt. Gelijk vroeger moten de te betalen rechten samen met het certificaat verzonden worden (12 fr.) (Moniteur) J. Hondeghem
’k Denk dat ‘De stem van België’ daarover nuttige inlichtingen zal verschaffen.

M. Lambrecht.

Eerelijst
Raoul Monteyne – Luit. Werd op 14 december benoemd tot Ridder der Kroonorde en vereerd met het oorlogskruis.
Albert Vandromme – werd vereerd met de krijgsmedaille en oorlogskruis met palm.

Aandenken
Bidt voor de ziele van Lucien Cuvelier, broeder van Alfons en Jozef op ’t eereveld gevallen.

Uit de brieventesch
Ant. Lambrecht is te Jongonbault
G. Feys, doctoor, reist van Boma naar ’t binnenland.
E.H. Lammens – Oostvleteren. Ik ben nog een keer veranderd van cantonnement. Ik woon nu nevens de patory bij de kerk. Bericht aan al de maatjes uit Poperinghe. Pas waren de Belgen weder op de streek of ik ontmoette twee flinke jongens; twee van mijn oud leerlingen, Maurice Verdonck en Cyr Deroubaix.

G. Deconinck – Coutanees, voor ’t koningeest hebben wij ons deel gehd. Waarlijk ’t deed deugd.
E.H. Aug. Benoot – ‘k Ben benoemd tot aalmoezenier op ’t front.
Albert Feys – Vandaag heb ik een reisje gemaakt van Lourdes naar de groote van Bertharram. Wat een prachtwerk van de natuur, onzeggelijk schoon en aangrijpend. Wat zijn er, brave kristene jongens.
Front – ’t Echte leven wordt hier in iedereen wakker! Langzaam vastberaden wordt er gewerkt bij al die brave, eenvoudige jongens waarvan nog oprechte goeie kristen kan maken zonder overgrote moeite. Niettegenstaande al het vernielend oorlogsgeweld, al het ontgoochelende, al het ongelukkige dat zij tegen kwamen en met kracht doorstonden, blijft er nog altijd iets goed in hun inborst dat op sommige ogenblikken een keer geweldig boven komt en luide om hulp smeekt. Op onze hoeve is er in ’t begin van october een obus gevallen die een put gemaakt heeft van een vier meters diep en acht meters doormeter. Een regen van slijk, aardklompen, ijzerblokken, een neerkletsen van stukken pannen, gekletter van inslaande ruiten, een schudden en daveren en wiegelen van huis en gans den ondergrond, daar mee was het uit, op een twintig meters van het huis af, gelukkig niemand gekwetst en geen grote schade.

De 'Apenberg', observatiepost in de duinen te Lombardsijde.

Fel. Quaghebeur – reeds 3 dagen tranchees gedaan en reeds dus de vuurdoop gehad. Ik word het frontleven stillekens aan gewend, ’t is heel wat anders dan in de C.L.
Jos. Denys – ’s Morgens kwam ik in min nieuwe compagnie toe in de namiddag een ontploffing. Ik was pas 200 stappen buiten de barak op weg naar de majoor toen ’t ongeluk gebeurde. In de haast ben ik terug gelopen en heb geholpen uit de stenen en de gesplinterde balken de afgrijselijk verminkte, de kermende gekwetste te halen, ’t waren meestal oude schachten ’s avonds te voor in de compagnie toegekomen. Zo volgen de dagen op de dagen, brengend uren van zoete vertroosting, ook uren van beangstigend, verbijsterend lijden. Wisten

wij niet dat er ginder hoog een grote Leider is, die alles in grootse orde richt, een oneindige liefde die zon en sterren en alle mensenharten beweegt en voortstuurt in wonder harmonie, alle verstand zou bij 't doorgronden van dezen wereldoorlog vol verbazing stilstaan.
EH. Wyxckaert - Over kort was ik in Lourdes en heb er Jozef Ampe ontmoet. Blijde verrassing! Wanneer zein wij onze jongens wederom?
Raoul Monteyne – Voor enige dagen heb ik het geluk gehad mijn oude studiemakker Jeroom Sufis te ontmoeten; nu verwacht ik hem en dan zullen wij er een goeie door den steet trekken.
Eerw. Heer Priem – Geen bijzonder nieuws 't melden waard. Ik geloof dat ik mijn naasten congé voor Jeruzalem zal vragen!
Felix Rommens – Voor 't ogenblik ziet het er niet rozig uit. Gisteren zag ik alles in 't zwart, vandaag gaat het beter. In 1914 was het toch nog slechter. We kwamen er toen door, waarom nu niet. Aanstaande week, we zullen in de modder ploeteren, gans de winter door zullen we zeker hard te werken en te zwoegen hebben en waarschijnlijk ook om offer te brengen.
Ant. Lambrecht – vandaag stond ik weerom op munt van uit mijn schoenen te springen. Bescheid: er ligt een jonge Duitse gekwetste in onze zaal. Werius Ampen had me een bezoek gebracht en wilde van de gelegenheid gebruik maken om zijn nieuwsgierigheid wat te voldoen. Ik leidde hem bij den jongen en we vragen hem zo wat. Van waar hij is? Wat hij deed vroeger? Hoe oud hij is en nog wat ditjes en datjes. Al met eens tafereel; de ziekenwesp Regster scheldt ons uit in bedekte woorden – alles komt heel eenvoudig uit - mijn bloed kookte in mijn lijf en 'k was op 't punt – ik kan ook nog al mijn man staan in 't schreeuwen- van ook mijn woordje te zeggen, maar dan vond ik het al met eens te nutteloos, te kinderachtig, zo een uitschelding op te nemen – ik liet alles weerom over de koude onverschilligheid van mijn denkwijze glijden. Ik denk wel dat mijn daden bewezen hebben dat ik ook mijn vaderland kan en durf verdedigen.
René Debergh – Tegenwoordig ben ik en repos in de P met andere brancardiers van het bisdom van Brugge. Wij zijn er waarlijk goed, wij hebben immers een kamer gevonden waar wij onzen ledigen tijd gebruiken kunnen in lezen en schrijven en studeren. Mocht deze rusttijd nog wat voortduren. Ik bren ook veranderd van regiment. Tot voor een paar maanden was ik brancardier bij de genie, men heeft mij een tijdje in de C.A. gehouden van waar ik uitgezonden was naar de hulppost om de gekwetsten te helpen vezorgen of dezen van den eenen hulppost naar de anderen te vervoeren. Bij het aflossen der afdeling hebben zij mij naar het voetvolk gebombardeerd; natuurlijk is het leven tot nu toe niet lastig, wij zijn immers op rust. De katte zal e koorde gaan eens dat wij onzen nieuwe sector overnemen. Maar daarom geen moed verloren.
Omer Hautekiet – Het is reeds tien dagen dat ik hier ben. De eerste dg dat ik hier was, trok ik mede op voorpost. Ik was beslijkt van kop tot teen. Wat een spel! Ik moet geloven dat hetgeen gij zegt waarheid is, mijn tijd is nog niet gekomen. Mijn impermeable is op vier plaatsen gescheurd, de stukken obus vlogen rond onze kop, ik kreeg een stuk aarde of steen of ijzer op mijnen rechter schouder. 'k meende dat ik naar 't hospitaal moest, maar het was juist op de riem van mijn geweer en ik was er van af, met de pijn. Door zulk ene hels geweld kwamen wij toch aan de voorposten. De Duits trachtte uit zijn nest te komen, maar wij waren er bij. Men heeft onze naam opgenomen om op het dagorder te laten verschijnen. De luitenant heeft mij geluk gewenst voor zo een goed begin, maar ik hoop niet te dikwijls te moeten herbeginnen.
Georges Van Dromme – mijn broeder Albert is sedert een maand voor de 4de maal gekwetst en hij is in 't hospital. Dit maal was het erg zodanig dat de doctoor voor zijn leven vreesde maar God zij gedankt is alles nog naar de beste kant gekeerd. 's Anderendaags heeft zijn colonel hem gedecoreerd met de krijgsmedalie en 't oorlogskruis met palm. God gave dat hij zijn wonden kan doorstaan, waren 't al zulke vaderlanders, de oorlog zou rap een einde nemen.

Oorlogsschets – Over mijn gebeurs

Vanuit mijn villa – ik ben nog steeds in villegiature op den Yzer – zie ik gedurig onder ’t glazenloos vensterraam mijn gebeurs van diventeren … een bende van zes verkens ofte zwijns en ’t is over hen dat ik het te doen hebt. Wel heere, toch zult gij zeggen, die mens begint een vijze los te hebben zeker! ‘k zeg niet van neen; ’t boertje zegde mij nog gister, toen hij zijn hof eens kwam in ogenschouw nemen dat wat er nog van de hofstede overbleef, geheel uiteen geschutteld was door den daver van de neergestorte pruimtjes en ik leef ook al meer dan twee jaar in zulk gedaver, ware dus zodanig niet te verwonderen dat er ook ent waar iets uit den haak ware.

Maar niettemin, ‘k doe voort. Va, ’s morgens als ik mijn ogen opentrek, hoor ik ze ‘knuffen’ op zich achter hun dejeuner. Ze weten de plaatsen waar er dikwijls ijdele of half ijdele platadozen de kop ingebeukt te zieltogen liggen en ze gaan ze dan ‘acheveren’. Een kant brood vinden, is een buitenkansje, ook wordt het dikwijls ook onder hen oorloge om de brokken te delen. Zij zijn soorte van ‘gemilitariseerd’ al dragen ze gene band – belast met de reinigheidsdienst van geheel de omtrek en niets gaat verloren, noch onopgemerkt, ze ploeteren in de mesthoop en de patattenschillen, schuiven binnen ‘en rang serré’ dat ’t een plezier is om te zien, afval van groenten is hun dessert, den kok moeten ze maar van verre zien of ze komen af in galop want die afval ofte rabats de cols hebben hun plaats in den dagelijkse menu tot zelfs sulferdozen, hoe is ’t mogelijk – worden naar binnengespeeld om hun verstand te verlichten zeker?

Als rond de middag de zon fel steekt en de vliegen diner houden op rug en snuit en oren, dan gaan ze baden in den wal, ze plompen en wentelen zich in de mooze ne komen er uit zwart als de kave. Dan is ’t middag, ze komen samen en plakken zich den enene tegne de anderen en liggen te dromen van platadozen, rabats de cols en broodkanten tot dat er een wakker schiet en ’t reisje herneemt. De mannen zullen in tussen gegeten hebben en er zal weerom iets te peurelen vallen. Andre bestatiging, zij dragen gene chronometer op zak, een zonnewijzer staat er niet op het hof, en ‘tis onmogelijk het uur te horen slaan, want in vier uren in ’t rond en staat er geen een kerktoren meer recht en niettemin weten ze hoe laat het is! Te vier uren krijgen ze wat sleiveringe, en wat graan en ’t is geen nood dat zij het zullen vergeten. Als ’t rond die tijd is komen ze af, altijd in reke – d’er zit discipline in – gij moet ze niet roepen – zij zijn het die lament geven totdat gerechtheid geschied is en ze een wandelingsken ondernemen om ’t eten te doen teren en dan een welverdiende rust te genieten!

Als ze zich op het hof te beginnen te vervelen, zonder ’t wachtwoord of laisser passer gaan ze, zo haast ’t hekken open is, dikwijls en reconnaissance den steenweg op en de autos mogen stoeven , de motos knallen, de vlos vliegen en de peerden over den steenweg klabetteren, en de kleerkassen ronken en koelzakjes achter hun rugge krijgen, ze zien nooit om, ’t zijn oorlogszwijns.

Wat meer is, om ’t entrainement niet te verliezen, houden ze soms in ’t aardappelen veld van den gebeur volop offensief, alhoewel er ze ook regelmatig met een rammeling van af komen. Als ze kunnen kwaad doen, zegt ‘ boertje, zijn ze ’t fiers, maar ik moet ook bekennen, in ’t vuur houden ze zich kranig en de boussen mogen schuifelen en uiteen spatten en putten maken in de weide langs hen, ze gebaren van ko, hun titel van oorlogszwijns indachtig.

En als ik ze al puffen en knuffen, zie voorbijtrekken met hun eeuwighe lange lappen van ooren, hun kwakkenden buize, hun stramme poten, hun rosgebrand stekelharig vel en ’t welgekende kurkentrekkerstaartje, dan heb ik mij al dikwijls gezegd – ‘ tzin toch lelijke beesten, deze zwijns ..; maar gisteren stak ik mijn neus eens uit, en ik kwam langs een kortewoonste gereden waarop een aanpalenden afgesloten mesthoop, twee drie zwijntjes te dommelen lagen, ze waren als gewassen, rozekleurig zonder een stukske vuil … wat verschil met die halfwilde straatlopers van uit mijn compagnie en toch ‘k weet niet, maar ze stonden

mij niet aan, en al gevoel ik niet veel sympathie voor zulkdanige vierpoten, een zwijn moet zwijn blijven… en ‘k zg nog liever de oorlogszwijns van rond mijn villagiature.
J. Priem

DE GENTENAAR - DE LANDWACHT
Num. 1 40e jaar. G. De Graeve, Ketelvest, 16 DE KLEINE PATRIOT 1, 2 en 3 Januari 1918 Prijs 2 centiemen

1918

Jaar achttien wees ons willekom,
Gewenscht, verlangd zijt gij alom,
Door arm en rijk, door klein en groot
Door ouder, kind en echtgenoot!
O nieuwe jaar wat brengt ge ons mede
Is 't lijden meer?
— Verblijden weer?
Is 't oorlog voort, of is het vrede?

—

Ge komt in eenen mantel grijs
Bedekt met sneeuw en rijm en ijs,
Maar frisch en blozend aangestapt,
Als had de koude u opgeknapt.
Uw mondplooi lacht ons tegen
Wat toch uw lach
Ons bergen mag?
Is 't nieuwe smart, — of heil en zegen

—

Heeft nog 't orkaan niet uitgewoed?
Is 't niet genoeg, 't vergoten bloed?
Moet verder nog de ramp verbreid
Die 't menschdom ten verderve leidt?
Jaar achttien! Laat de klokken galmen,
Maak stil en stom
't Kanongebrom
Laat dankwierook ten Hemel walmen.

—

O God van goedheid, Lieve Heer,
Zie met erbarming op ons neer
Wend ver van ons het oorlogswee
Zoo vraagt U smeekend onze bêe
Stort goeden wil in onze harten
Dan wordt deze aard'
Den vrede waard,
En broedermin heelt ramp en smarten.

A. V. O.

1 januari 1918 – Van Walleghem

Nieuwjaarsdag. Nogmaals wat een verschil bij de nieuwjaardagen van de zoete vredestijd. Wat zal het nieuwe jaar ons mede brengen? Zullen wij eindelijk de vrede bekomen? Wij hopen het, doch houden het verre van zeker. Ik zing mis ter ere van ’t Heilig hert van Jezus en stel dit jaar onder zijne bescherming.
’t Is gevrozen en zeer koud. Gans de dag nog veel geschut. ’s Avonds speelt mr. De kapelaan van Reninghelst een solo slim zonder blad. Is dat geen voorteken van een gelukkig jaar?

Uit het oorlogsdagboek van **Dr. Paul Debacker**
Médecins de la Grande Guerre – Dr. Patrick Loodts – Francis De Look

Nieuwjaar 1918 in de loopgraven.
De 29e december 1917 doet Paul opnieuw zijn verschijning in de loopgraven (kilometerpaal 22). Nieuwjaar brengt hij door in der loopgracht; “ Om 23 uur zie ik honderden lichtkogels vertrekken uit de Duitse loopgraven. Het geeft de indruk dat ze iets willen uitvoeren. Maar bij hen is het middernacht en is dit waarschijnlijk hun manier om het verlangen naar vrede dit jaar uit te drukken. Van onze zijde worden alleen enkele gewone witte lichtkogels afgevuurd. Rond middernacht is alles zeer kalm. Onze mitrailleuzen zijn verstomd nadat ze hevig gevuurd hebben. Onze schildwachten marcheren langs de borstwering in de grootste kalmte en stampen met hun voeten op de grond door de grote koude. Men hoort de akelige kreten van watervogels.”
In de maand januari 1918 is het bitter koud. De soldaten ploeteren door de regen of sneeuw in hun kantonnementen of loopgraven. Paul schrijft nogmaals verbitterd : “Ik ben ontmoedigt en walg van de manier waarop onze oversten handelen. Dus hebben alleen deze die bescherming genieten, het recht uit te rusten of kennis op te doen in de hospitalen. De anderen kunnen gedood worden, een miserabel leven leiden of afgestompt worden! De woorden die een officier gisteren uitsprak “ Alle dokters zijn in de oorlog heel sterk geworden , ofwel heel slimme geleerden ofwel heel grote stommeriken!” De woorden zijn wel goed gekozen.

Dinsdag 1 januari 1918 tot zaterdag 5 januari – Baert A.

Nieuwjaar – vredesjaar? Het volk begint hoop te krijgen op een nakende vrede. De beweging is zeer groot en het geschut soms buitengewoon hevig. Woensdagavond brandt een tentje af langs de Watou steenweg. Donderdag morgen vallen 4 bommen bij 't Bosseboomtje. 's Avonds nog 5 bommen over de statie.

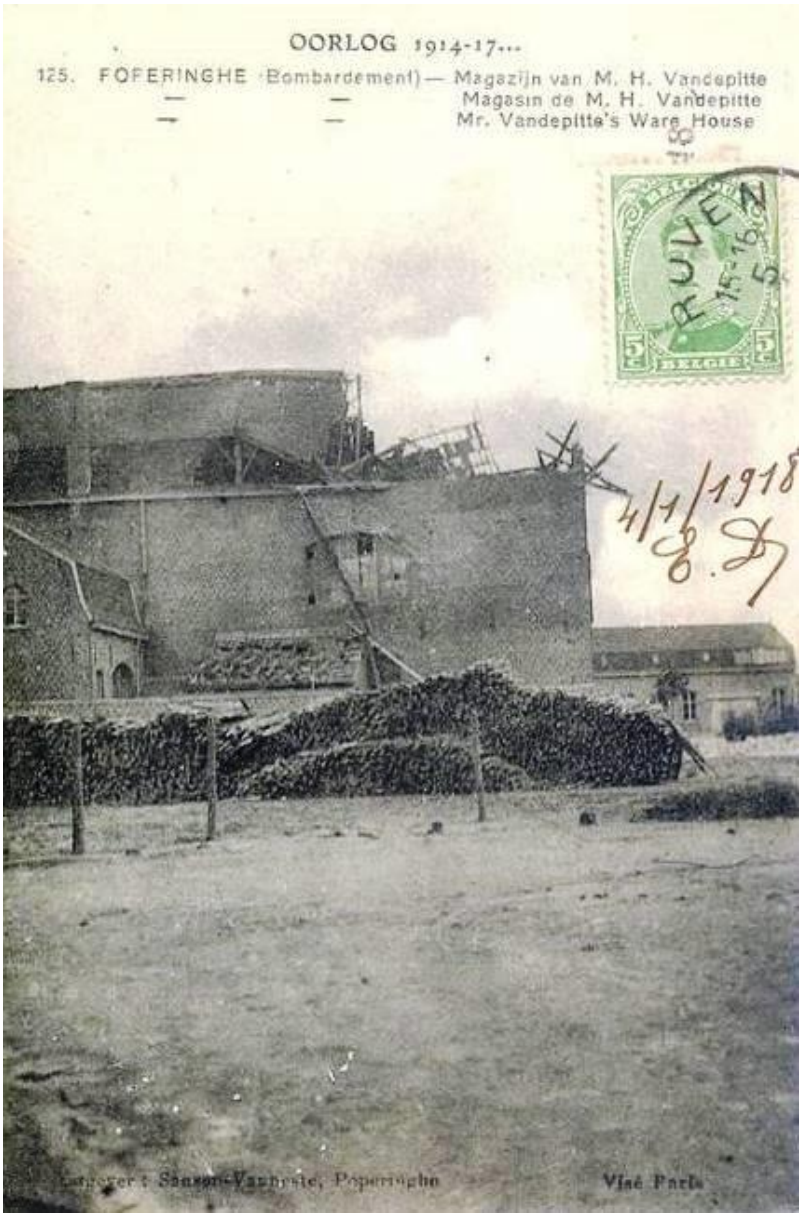

5 januari 1918 – Van Walleghem

Te Reninghelst vermoordt een dochter vluchtelinge van Ploegsteert haar pasgeboren kind. Zij is in nachtgewaad haar slaapkamer ontvlucht en eindelijk de derde dag vindt men ze onder een hoop hommelpersen op de hoeve van August Verdonck. Meer dan 50 uren had zij daar in de ijselijke koude en in zulke staat gelegen. In 't begin hadden de doktoors weinig hoop haar te redden. Naar 't Couthof gevoerd is zij er nochtans genezen. Nog een van de miseries van de oorlog.

5 januari 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de minister van oorlog te Le Havre
Wij hebben de eer ons tot U te richten, om U te ragen het besluit terug te schroeven, dat verscheen op de 15de december laatstleden en getekend voor de militaire gouverneur door de luitenant-generaal, hierbij gevoegd.
Dit besluit is van die aard dat het graven oproept, zowel omtrent de publieke orde als rond het functioneren van onze grondwettelijke instellingen. Het raakt de vrijheid van onze burgerlijke populatie, en ter zelf der tijd verergert het, zonder enige noodzakelijkheid, de ellendige toestand van onze militairen in deze barre wintertijden. Wij zeggen dat het de juridische basis van dit besluit verder willen onderzoeken en wij vragen naar de grondwettelijke basis die de militaire overheid inroept om de burgerlijke autoriteit die ten volle functioneer, te beknotten en die door zijn dagelijkse contacten met de bevolking, des te beter haar mentaliteit kent.

Is deze machtsovername te verzoenen met het principe ingenomen door de regering, die niet wilt dat militaire overheid de burgerlijke vervangt, noch om een militaire dictatuur te creëren. Wij vragen dan ook met welk recht, de delegatie van de Belgische missie, dergelijk besluit kan nemen.
Wij vragen ons ook af of de politiemacht, die bepaald werd door de wet van de 1ste oktober 1916,ten voordele van de koning, gezien de staat van oorlog, gedelegeerd kan worden aan het hoofd van de Belgische missie?
Deze bedenkingen zijn belangrijk.. Wij zien niet met welk motief of reden men aan onze vrouwen en kinderen verboden wordt om publieke plaatsen binnen te gaan om zich op te warmen, zeker bij het verlaten van de religieuze diensten.
Wij kunnen de noodzaak van deze maatregelen niet verstaan of verantwoorden. Zijn er misschien misbruiken? Zijn er hier over discussies.? Toch niet voor zover wij weten. Indien die bestaan, zouden we graag we de chef van de Belgische commissie dankbaar zijn dat hij ons deze meedeelt. Wij hebben de overtuiging dat indien er in de toekomst conflicten zouden rijzen, die dan eerder juist te wijten zullen zijn aan dit besluit.
Wij bebinden ons hier bij de grens België – Frankrijk. In België dienen de herbergen overdag gesloten te worden met uitzonderen van 12 tot 14 uur en van 18 uur tot 20 uur. Eén maal de grens overgestoken, zijn alle etablissementen op Frans gebied steeds open. Als er zou gevaar voor de publieke orde bestaan aan de ene kant van de weg, bestaat dit gevaar dan ook niet aan de andere kant?
Desondanks, weten wij niet dat men aan de Franse kant gelijke beperkende maatregelen zou treffen. Het is ten andere hetzelfde Britse front.
Hoeveel trieste gevolgen houdt dit besluit ook niet in voor onze soldaten? Het besluit houdt niet alleen het bezoek aan de herbergen in, maar ook de openingsuren van de restaurants, de koffiehuizen of de buizen waar men thee of chocolat serveert. Er dient ook gezegd te worden dat de Vlaamse tekst niet overeenkomt met de Franse versie. Als de soldaten komen in lokaliteiten, zoals Poperinge om hun relatieve rust te nemen, hebben zij geen nood aan alle comfort zoals de burgers kunnen geven. Zij verdienen het om een aantal uren in verwarmde zalen te kunnen zitten, waar men hen drank serveert en gezonde voorzieningen die hen deugd doen. Wat in de Cantines gebeurd, wordt door al diegenen die aan het front zijn, gewaardeerd. Waarom mogen onze burgers hun voorbeeld niet volgen met als doen om nuttig te zijn voor de soldaten en ter zelver tijd om legitiem gedurende deze oorlog toch ook wat profijt te verkrijgen die voor hen een lichte compensatie is voor het verschrikkelijk verlies dat velen van onze vluchtelingen geleden hebben omdat ze bruusk hun huizen hebben moeten verlaten bij de inval van de vijand.
Wat moeten we zeggen over de huizen die door de officieren bezocht worden?
Laat deze officierendienst hen toe om steeds wij te zijn gedurende deze sluitingsuren?
Is het geen erkend feit dat de officieren van de geallieerden die geen mess hebben, hun belangrijke rust niet kunnen pakken dan om 8 uur ’s avonds?
Dit nieuwe reglement is dus in contradictie met de gebruikelijke praktijk en een dagelijkse nood. Wil men zich hier tegen kanten? Of wil men dit tolereren afhankelijk van de personen in kwestie? Wij vonden dat alle zaken waar men geen alcoholische dranken verkoopt, zoals bier of wijn, verder moeten kunnen open zijn zoals in het verleden.
Omwille van deze verschillende redenen, permitteren wij ons, meneer de minister, om op u direct beroep te doen, om uw hoge tussenkomst te verkrijgen om het genoemde besluit van de 15 december ll. terug in te trekken.

5 januari 1918 – Brievenboek Reningelst

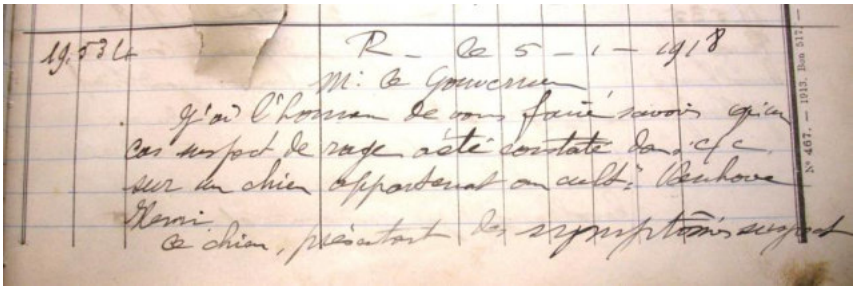

19.534 R – le 5 – 1 – 1918

M: le Gouverneur

J'ai l'honneur de vous faire savoir qu'un cas suspect de rage a été constaté dans c/c sur un chien appartenant au cult: Vanhove Henri

Ce chien, présentant des symptômes suspect

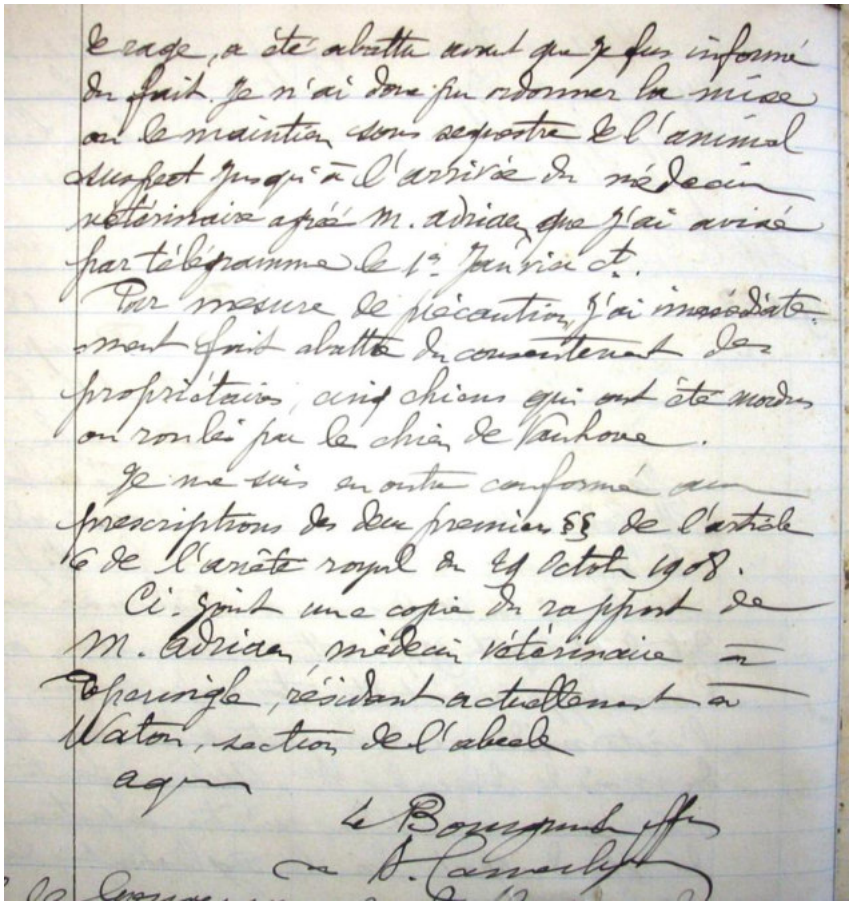

de rage, a été abattu avant que je fus informé du fait. Je n'ai donc pu ordonner la mise ou le maintien sous sequestre de l'animal suspect jusqu'à l'arrivée du médecin vétérinaire agréé M. Adriaen que j'ai avisé par télégramme le 1er Janvier ct.

Par mesure de précaution, j'ai immédiatement fait abattre du consentement des propriétaires, cinq chiens qui ont été mordus ou ronlés par le chien de Vanhove.

Je me suis en outre conformé aux prescriptions des deux premiers §§ de l'article 6 de l'arrêté royal du 29 Octobre 1908.

Ci-joint une copie du rapport de M. Adriaen, médecin vétérinaire à Poperinghe, résidant actuellement à Watou, section de l'abeele

Agrez

Le Bourgmestre

A. Camerlinck

Reninghelst – de 5de januari 1918
Monsieur le gouverneur
J'ai l'honneur de vous faire savoir qu'un cas suspect de rage a été constaté dans communauté sur un chien appartenant au Vanhove Henri
Ce chien, présentant des sumptomes suspect

de rage, a été abattu avant que je suis informé du fait - je n'ai donc due ordonner la mise ou le maintien sous sequestre de l'animal asuspect jusqu"a l'arrivee du médecin veirinaire ayez M. Adraien, que j'ai avisé par télégramme le 1ste janvier.
Par mesure de precaution, j'ai immediatement fait abattre due consentement de proprietaires, cinq chiens qui ont ét" mordes ou ronlé par le chien de Vanhove.
Je me suis en outre conformé au prescriptions de deux premierss de l'article 6 de l'arrête … de 29 octobre 1908
Ci joint une copie du rapport de M. Adraien, médecin véterinaire à Poperinghe, resident actuellement à Watou, section de l'Abeele
Agrez
Le bourgmaitre - Camerlinck

5 januari 1918 – Brievenboek Poperinge

Ik bid U respectvol van het mandaat van 150 frank, voor de wedde van mevrouw de weduwe Gerber Gustave, voor de tweede trimester 1917, als cipier van de gevangenis van Poperinge, uit te betalen.

Zondag 6 tot zaterdag 12 januari 1918 – Baert A.

Somber weder, sneeuw en regen. Weinig geschut en gewone beweging. De gazetten spreken gedurig van vrede? 't Volk begint er weer geloof aan te hechten.

6 januari 1918 – Van Wallghem

Dertiendag. In de mis zijn veel Autstralianen tegenwoordig. Het communiqué medlt dat de Duitsers een Engelse post gepakt hebben over Zonnebeke.
Hoe een dingen kan passen! Over enige dagen ontving hier de familie Durein een brief van hun broeder Florent, missionaris in China. Een Chinees was juist in de winkel die de enveloppe bezag en het welgezind ging vertellen aan zijn gezellen. Een half uur later komt een ander Chinees binnen die beweert enige weken gewoond te hebben in dat dorp van waar de brief verzonden was en er menigmaal de katholieke priester gezien te hebben. Daarop begint hij de priester te beschrijven en waarlijk het is de bechrijving van Florent. Wilelnde de zaak geheel zeker zijn, halen Duriens een hoop portretten uit van missionarissen in China en waarlijk in min dan een minuut toont de Chinees het protret van Florent. Is 't gelooflijk!

8 januari 1918 – Van Walleghem

Sneeuw. Om 5 uur 's nachtens veel geschot. Reeds enige winkeliers beginnen Chinees te leren en die mannen naar hun winkels te trekken.

8 januari 1918 – Brievenboek Krombeke

Aan de heer gouverneur der provincie – De panne
Wij hebben de eer ued. een vraag tot vergoeding over te maken voor 't verlies van een paard in de loop van 1917. Wij hebben de eer Ued. te doen opmerken dat wij voor 't dienstjaar 1915 negen zulkdanige aanvragen hebben overgemaakt warvan de laatste onder nr. 525 den 25ste januari 1916 – sedertdien werden voor 1916 geen vragen tot vergoeding anders dan de tegenwoordige op ons gemeentesecretariaat nedergelegd.

9 januari 1918 – Van Walleghem

De Engelsen hebben een buitengeowon groot kanon geplaatst aan 'den hertog van braband' tussen Poperinge en Westoutre op omtrent 4 uren van de vuurlijn.

10 januari 1918 – Van Walleghem

President Wilson stelt zijn 14 vredescondities voor. Het moraal der troepen en de bevolking is tegenwoordig een weinig verbeterd.
De negers van West-Indië zijn hier sedert enige dagen weg.

10 januari 1918 – Brievenboek Poperinghe

In antwoord op uw geëerd schrijven van 3de dezer, heb ik de eer ued. nopens de toestand van **Dondeyne Flora**, geboren te Popperinge den 20 februari 1883 in te lichten.
Deze ongehuwde vrouw woonde sedert vele jaren met haren broeder **Dondeyne Henri** en hunne moeder **Deconinck Florence** weduwe Dondeyne August.
Deze vrouw is overleden den 28 maart 1913 en sedert woonde Henri en Flora Dondeyne samen met een kind Dondeyne **Alida,** geboren den 15 december 1906, dochter van Flora voornoemd.
Henri Dondeyne was ploegbaas bij de buurtspoorwegen en won het nodige voor het huishouden.

Sedert zijn vertrek is Flora alleen met haar kind en heeft een klein winkeltje van chocolat geopend om te kunnen in haar bestaan en dit van haar kind voorzien.
Zij woont Ypersteenweg sektie D, nr 111.
Mij dunkens moet zij moeite hebben om te kunnen bestaan daar zij weinig kan winnen in het klein winkeltje en dat zij geen ander inkomen heeft.

12 januari 1918 – Poperinge Brievenboek

Aan de gouverneur
De Poperingse bevolking
Mannen onder de 10 jaar : 3988
Mannen jonger dan 10 jaar: 1136
Vrouwen ouder dan 10 jaar: 5250
Vrouwen jonger dan 10 jaar: 1058
Gezinnen: 2955

Zondag 13 tot zaterdag 19 januari 1918 – Baert A.

Slecht weder, wind, sneeuw, regen. Nog als wat beweging en nog immer stilte op ’t front. Een komiteit tot hulp aan de Poperinghse krijgsgevangenen in Duitsland komt tot stand. Een groot kanon opgericht bij de school van de Braband, doet ons soms opschrikken, al de ruiten in die buurt springen aan stukken. De klassen zijn opgeschorst.

Depage

Monsieur le Professeur Depage pratiquant une opération.

Un blessé venant du front, amené à l'ambulance.

Petits enfants soignés à l'Ambulance.
(Victimes du Bombardement d'Ypres.)

Déchargement d'un blessé devant
l'Ambulance.

Le monde dumas veurne database

Oorlogsnamen.

De jonge dames (tot de zee-soldaten): „O ja, jelui bent de „meisjes met de rooie pluimen op de muts".” (Le Rire.)

Nummer 186b **Doos Gazette** **januari 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

****Hy heeft zo veel, als hy pikken en maayen kan.*** Dit zegt men van ymand, die het *krap* heeft, om aan den kost te komen. De oogst is de tyd om voorraad van koorn op te doen. Daar toe moet de akkerman tot zweetens toe arbeiden door pikken en maayen. Die dan pas voor den mond werken kan, vergadert niets over. 't Is *van de hand in den tand, en als de handen liggen, liggen de tanden*.

Uit 'De nederduitsche spreekwoorden' door Carolus Tuinman – 1720

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee

Iedereen die mij zijn/haar beste wensen overbracht – van s'gelyke – hee!

Toon Bouve *gaf mij blijkbaar de correcte verklaring hoe Petaai en Petoetje aan hun lapnaam geraakt zijn:*

Dag Guido,
Petoetje, (Gilles Devooght) kreeg zijn lapnaam omwille van zijn gestalte.
Patatte (**Petaey)** omwille van zijn naam Herpelinck (Erpels betekent in sommige regio's van WVl 'patatten' –> patatte..., petaey!)
mvg,
Toon

Nu je het zegt, Toon, weet ik het ook weer – dat geheugen hee!
Van **Johan Gerber** *kreeg ik de volgende sympathieke reactie:*

Dag Guido,
Vele nagels van mijn doodskiste op die oude college- foto :-)
oa. nr 20, **de chicon** ….
Nu, ik was ook niet van de "fraaisten"
Mijn geheugen laat me gelukkig nog niet in de steek, ken ze bijna allemaal…..

Prettige feesten
Johan
en chapeau voor uw brief (brieven)….

Ja, Johan, creatieve mensen, zoals jij en ik, konden niet aarden in het repressieve systeem van het college. De ultrarechtse Kamiel Messian had er blijkbaar plezier in om de leerlingen te pesten.
Zo moest ik ooit langs mijn bank in de studie gaan staan – echte gestapo-praktijken - en hij onderzocht mijn bank en vond daar natuurlijk het 'Rode Boekje' van Mao – wat in die tijd populair was. Ik kreeg niet alleen een donderpreek omdat ik dergelijke gevaarlijke lectuur van op de index – mee naar het college nam – waar ik ook de andere leerlingen mee kon beïnvloeden, maar ik kreeg ook 'weer maar eens' 2 uren strafstudie aan mijn been.
Dat alles was voor mij dan weer reden genoeg om ook het 'Groene Boekje' van de leerling – over democratie in het middelbaar – te gaan 'kopen'. Allee, ik herinner mij dat ik geen geld

had – met autostop, zoals we het noemden – naar Gent reed – en aldaar in het studentenmilieu dat boekje ging 'tjoepen'.
Er is één spreuk uit het 'Rode Boekje van Mao' die mij toch heel mijn leven bijgebleven is en dat is dat Mao zei dat 'eigenlijk iedereen moest leren pianospelen omdat hij dan de coördinatie tussen zijn tien vingers' bevorderde.
Dat zal dan wel weer goed geweest zijn voor de hersenen, neem ik aan. Ik heb nooit piano leren spelen, maar dan toch wel leren typen, wat hetzelfde effect wel zal hebben.
Verder herinner ik mij dat de Chicon **Jean-Pierre Bonduelle** *en nog iemand anders strafte omdat hij ze betrapt had op roken.*
Hij liet ze vooraan in de studie neerknielen, met hun knieschijf op de trede - maakte ze belachelijk voor de hele vergaderde studiepopulatie en gaf hen zware tabaksigaretten te roken – zogezegd om hen het roken af te leren.
Eigenlijk was de Chicon toch een idioot, hee, een slachtoffer van de toenmalige tijdsgeest, of niet?

Renaat Devos was heel opmerkzaam – hij schreef mij:
Dag Guido
Is 't mogelijk dat er een fout staat op p. 31 van de laatste gazette? Moet "mannen onder de 10 jaar: 3988" niet zijn "mannen **ouder dan** 10 jaar: 3988"?
Groeten
Renaat
Je hebt gelijk Renaat, anders kan het niet kloppen, hee. Maar goed dat ik nog collegeleraars onder mijn lezers heb.

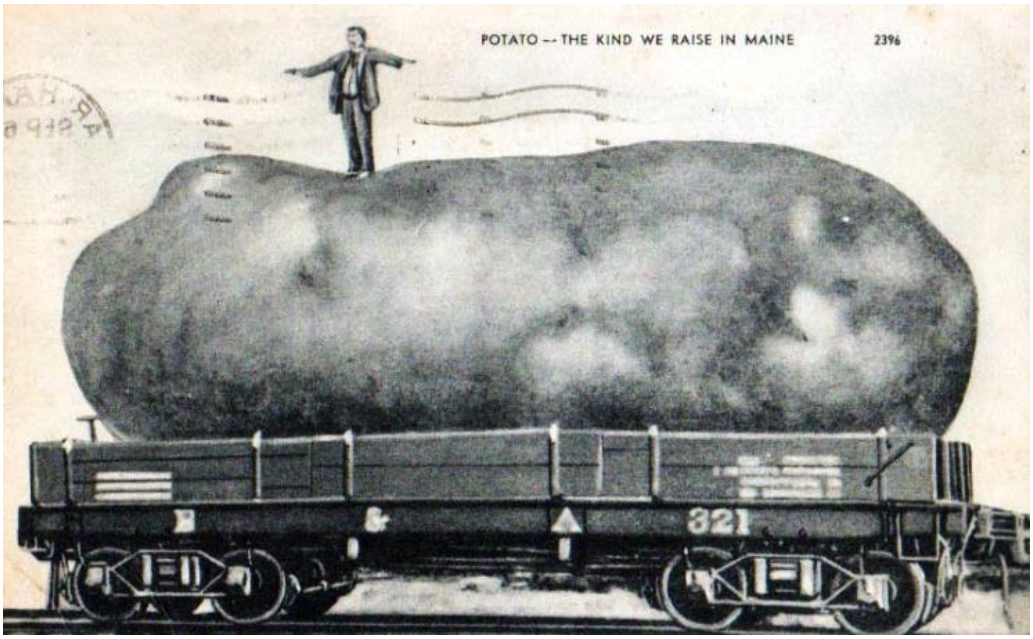

Petaai

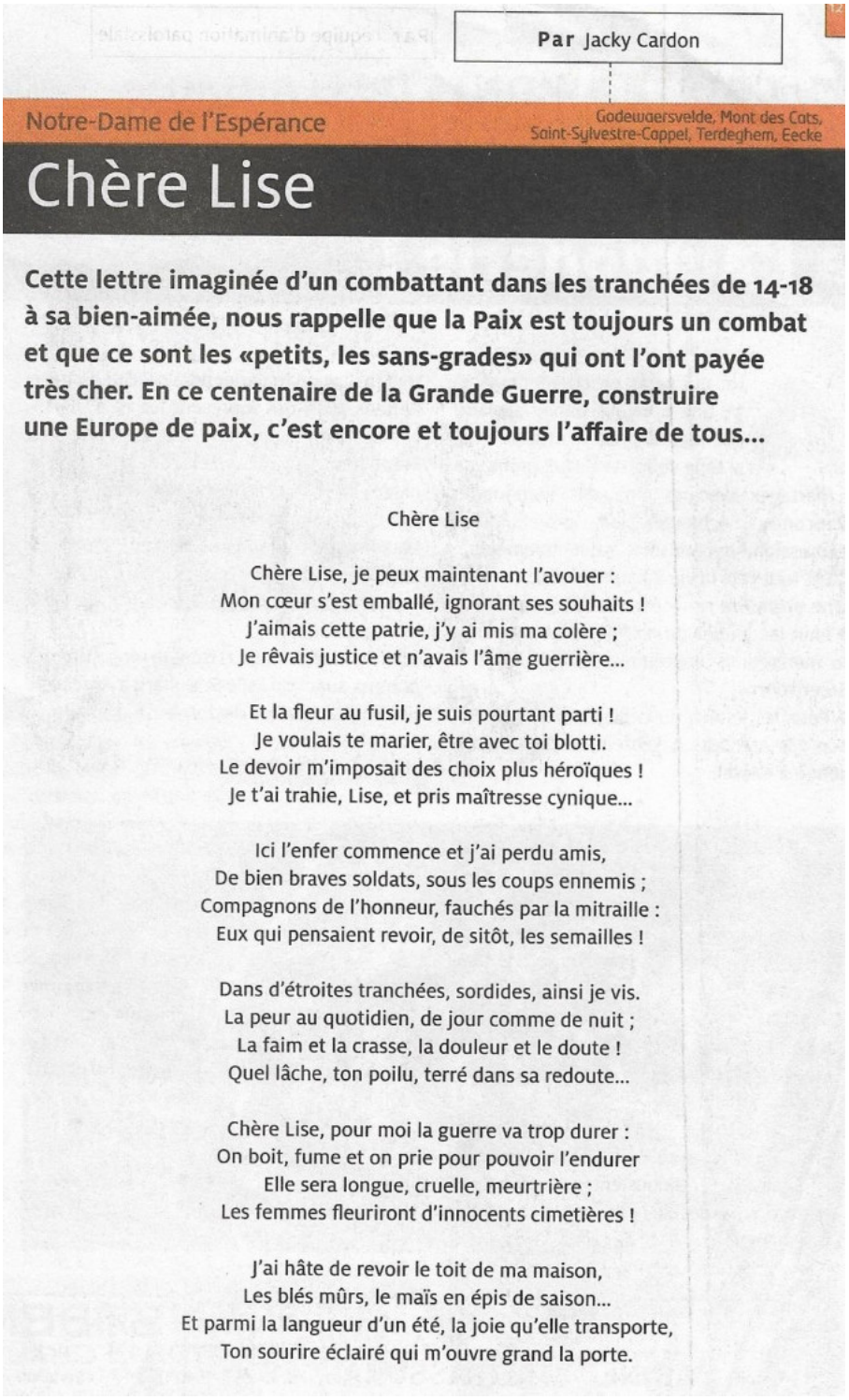

Par Jacky Cardon

Notre-Dame de l'Espérance

Godewaersvelde, Mont des Cats, Saint-Sylvestre-Cappel, Terdeghem, Eecke

Chère Lise

Cette lettre imaginée d'un combattant dans les tranchées de 14-18 à sa bien-aimée, nous rappelle que la Paix est toujours un combat et que ce sont les «petits, les sans-grades» qui ont l'ont payée très cher. En ce centenaire de la Grande Guerre, construire une Europe de paix, c'est encore et toujours l'affaire de tous...

Chère Lise

Chère Lise, je peux maintenant l'avouer :
Mon cœur s'est emballé, ignorant ses souhaits !
J'aimais cette patrie, j'y ai mis ma colère ;
Je rêvais justice et n'avais l'âme guerrière...

Et la fleur au fusil, je suis pourtant parti !
Je voulais te marier, être avec toi blotti.
Le devoir m'imposait des choix plus héroïques !
Je t'ai trahie, Lise, et pris maîtresse cynique...

Ici l'enfer commence et j'ai perdu amis,
De bien braves soldats, sous les coups ennemis ;
Compagnons de l'honneur, fauchés par la mitraille :
Eux qui pensaient revoir, de sitôt, les semailles !

Dans d'étroites tranchées, sordides, ainsi je vis.
La peur au quotidien, de jour comme de nuit ;
La faim et la crasse, la douleur et le doute !
Quel lâche, ton poilu, terré dans sa redoute...

Chère Lise, pour moi la guerre va trop durer :
On boit, fume et on prie pour pouvoir l'endurer
Elle sera longue, cruelle, meurtrière ;
Les femmes fleuriront d'innocents cimetières !

J'ai hâte de revoir le toit de ma maison,
Les blés mûrs, le maïs en épis de saison...
Et parmi la langueur d'un été, la joie qu'elle transporte,
Ton sourire éclairé qui m'ouvre grand la porte.

Roger Benauwt schreef met het volgende:
Dag Guido
Hierbij een gedicht dat **Christine Marchand** (familie Marchand, vrienden van ons Verbroedering Roesbrugge-St Victor de Buthon) voorgedragen heeft aan het grafkruisje van haar overgrootvader Albert Fettu op Lijssenthoek. De naam Lise heeft ze vervangen door Marie, de echtgenote van Albert Fettu. Misschien ook een bruikbare tekst.
Groeten, Roger

Een prachtige tekst!
Bedankt Roger

LE BIZEC Ange M
FETTU Albert R M

Le Cauchemar des Deux Mères, Eugène Manuel

Eugène Manuel est un poète et politicien français du XIXème siècle. Dans sa poésie, il évoque les thèmes classiques de son époque : la famille, l'amour et la pitié. La poésie de Manuel présente une dimension politique, comme par exemple les valeurs de la République. Patriote tout en étant pacifiste, il publie, en 1871, son recueil Pendant la guerre. Celui-ci est dédié aux sans-grades, à tous ces individus inconnus qui, des deux côtés, sur les champs de bataille s'affrontèrent, lors de la guerre franco-prussienne.

1.
J'ai vu, dans un rêve attristé,
Deux chaumières presque pareilles,
Et deux voix dans l'obscurité,
Plaintives, qui frappaient mes oreilles.

2.
Chaque maison était cachée
Dans un de ces vallons prospère
D'où la guerre avait arraché
Bien des enfants et bien des pères ...

3.
La neige posait lentement
Ses flocons sur les branches mortes ;
La bise au long gémissement
Pleurait par les fentes des portes.

4.
Les deux foyers se ressemblaient,
Et devant le feu des broussailles,
Deux mères, dont les doigts tremblaient
Songeaient aux lointaines batailles.

5.
Leur esprit voyageait là-bas :
Point de lettre qui les rassure !
Quand les enfants sont au combat !
Pour les mères tout est blessure !

6.
L'une comme l'autre invoquaient le ciel
Priant dans sa langue ou la nôtre :
" *Mein Kind ! mein Kind* " O vie cruelle !
" *Mon fils ! Mon fils* " murmurait l'autre.

7.
Et j'entendais, au même instant,
Sur un affreux champ de carnage,
Contre la souffrance luttant,
Gémir deux enfants du même âge

8.
Les deux soldats se ressemblaient,
Mourant quand il fait bon vivre ;
Et leurs pauvres membres tremblaient,
Bleuis par la bise et le givre.

9.
Ils s'éteignaient dans un ravin,
En proie aux angoisses dernières ;
Leurs yeux de loin suivaient de loin en vain
La longue file des civières.

10.
Etrange réveil du passé,
Qui précède l'adieu suprême,
Evoquant pour chaque blessé
La vision de ce qu'il aime ;

7.
Et j'entendais, au même instant,
Sur un affreux champ de carnage,
Contre la souffrance luttant,
Gémir deux enfants du même âge

8.
Les deux soldats se ressemblaient,
Mourant quand il fait bon vivre ;
Et leurs pauvres membres tremblaient,
Bleuis par la bise et le givre.

9.
Ils s'éteignaient dans un ravin,
En proie aux angoisses dernières ;
Leurs yeux de loin suivaient de loin en vain
La longue file des civières.

10.
Etrange réveil du passé,
Qui précède l'adieu suprême,
Evoquant pour chaque blessé
La vision de ce qu'il aime ;

11.
Et ces deux âmes, à l'heure sacrée
Où la mort, en passant, vous touche
Jetaient l'appel désespéré !
Que les petits ont à la bouche

12.
Les yeux remplis de souvenirs
Une main sur la plaie grande ouverte
Comme s'ils sentaient le froid venir
Dans la grande plaine déserte :

" Mutter !... Mutter ! ... (Mère)
Komm doch bei mir (Viens, près de moi !):

" Maman !... Maman ! (Implorait l'autre enfant)
- Viens, je vais mourir !

Op de receptie van de Vrienden van het stadsarchief Poperinge

Iedereen weer een jaartje ouder van lijf en leden – maar ook een jaartje jonger van hart en met grootse plannen…. Komt er eindelijk een ‘grote’ geschiedenis van Poperinge … of toch eerst de evolutie van het Vroonhof door de eeuwen heen. Waar stond de Sint Catherinakapel?

In druk gesprek Jospeh en Wouter. Kijkt Wouter nu bedrempelijk of bedenkelijk? Let op ons gezzelig decor: De dikke walvis Jonas die ooit op de markt van Poperinge aanspoelde, naast het prachtig paneel van de Kruisbroeders en Fleur, de bloem van ons archief. Er zijn er natuurlijk altijd die verder willen werken. ’t Wordt dan ook geen stamboom, maar een stamwoud, waarin iemand anders de bomen niet meer ziet staan.

Oude liederen en gedichten

Liedeken van Bonapart

Op de vreugde teekenen door de gedeporteerde naer de eylanden als de tyding gearriveert is dat sy in vreijheijd waeren
stemme: Als men den handel wel doorziet

1
Maekt lof en vreugde 't allen kant
over de blydschap triomphant
want noyt soo blyden dag
men op 't eyland sag
als' hebben vernomen
dat elk was in volle libertyd
en dat de priesters waeren in vryheyd
't was vivat Bonnepart
door uwen zoeten aert
gy ons het leven spaert

2
Met regt seg ik minnaer van vree
die aen de Priesters soo veel dee
dat zy in vryheyd zyn
naer hun druk en pyn
zullen sy erleven
hoe droef het is te syn gedeporteert
maer Bonnepart heeft dat gedecreteert
dat gy op vrye baen
naer alle uw getraen
moogt naer uw huys toe gaen

3
Komt minnaers van den evenmensch
'k hoop dat y nu hebt uwen wensch
want t' is een vaste wet
als gy daer op let
van malcaer te minnen
maeckt nu victorie want noyt blyver saem
zoo lang wy leven zal Bonnepartes naem
blyven in ons verstand
voor eeuwig zyn geplant
door geheel het nederland

4
Peyst eens in wat gesteltenis

dat elk om zyn vrinden is
als sy soo langen tyd in afwesenheyd
op het eyland waeren
maer nu zy waeren op de vrye baen
en dat sy liver naer hun huys toe gaen
o bleyden dag en uer
door Bonneparts bestier
zijn zy weer in plaisier

5
Keert vry en laet het eyland daer
't Is Bonnepart uwen minnaer
die u in vryheyd stelt
dien kloeken held
heeft uw al ontbonden
hy stelt geen wetten, hy geeft liberteyd
wilt nu wel letten gy zyt in vryheyd
lang leeft den generael
die meer als duusend mael
toekomt den zegenprael

6
Peyst dat het al ons broeders syn
zoo wel den meesten groot of klyn
daerom maekt vreugden al
met een bley geschal
over die victorie
roept nu lang leve met een bley gemoed
die aen ons broeders soo veel liefde doet
dat zy nog triomphant
weer keeren 'heel charmant
elk naer zyn vaderland

7
Oorlof gy catholyken al
singt nu den lof met bley geschal
van onsen Bonnepart
die zyn broeders spaert
en komt vryheyd geven
'k hoop dat Maria zal ons moeder zyn
en ons zal troosten in ons druk en pyn
en haest zal geven vree
op dorp en in stee
en Bonnerparte Mee

eynde

Gereymt en gesongen door SEGERS LOVANIST die meer den vrede agt als twist.

Al mijne ouderwetsche liedjes – Liedjes van metje Klokke

Schriftje van Charlotte Tamboryn – Metje Klokke
Zoals ze hier op het koertje van café ‘De Klokke’ zit
Met een ingebonden tijdschrift op de schoot - bril in haar
Hand.

2 Van Rica

1
Als een dochter veel vrijers heeft
is zij trots en hoogveerdig
Zij haar alle gaven toegeeft
al was zij 100 pond weerdig
Zij met de vrijers schimpt en lacht
en zoo een dochter is misacht
die wel toeziet of wel afspied;
die te veel hebben wil en heeft niet

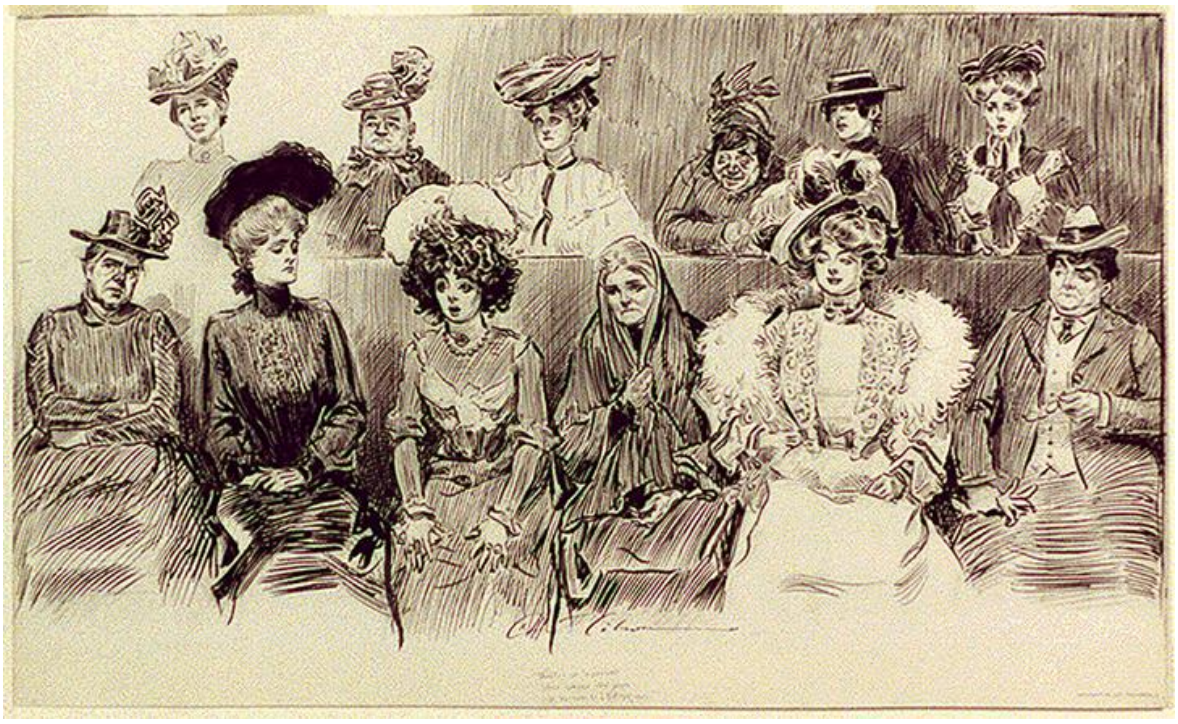

2
Rika heeft hiervan een klaren blik
In’t bloeien van haar jaren
Zij was jong, fris, trots en zinnelijk
Toch had zij veel minnaren
Men rekent en verzekert dat
zij 49 vrijers had
Jonk, groot en klein, rijk en gemeen
Die haar vrijden één na één

3
Doch geen een en scheen haar van pas
van allen die haar vrijden
mits zij op een hofstede was
waar een peerd en koeitjes weiden
Dees jonge dochter en boerin
acht haar meer als een landtsgravin
op het pachthof, pracht en gebof
vloog haast met haar ‘t fortuin in ‘t stof

4
Maar ziet de liefde en minneklacht
van die 50 minnaren
allen zijn verworpen en misacht
Pieter een weduwnare
die van zijn pachthof was gescheid
heeft haar geliefkoosd en gevrijd
en voort en voort en haar bekoord
tot dat zij hem gaf het vast ja-woord

5
Hij kocht haar een gouden halssieraad
en kostbare juwelen
tot vereffing van hunnen staat
om nimmermeer te beedlen
Men riep in de kerke overluid
wie van de bruidegom of bruid
beletsels weet dat hij ontleed
maar niemand geene beletsels deed

6
Kort na dat vaste trouwbesluit
men riep de huwelijksbanden
om hun als bruidgom en bruid
in de trouw te verbanden
Den bruidegom heeft wel gemoed
meest al zijn menage goed,
meubels en graan van stonden aan
in thuis van zijne bruid gedaan.

7
Alles ging naar wens tot dat den dag
van trouwen was gekomen
Dit paar als een paar van gezag
hebben een seeze genomen
Zij reden samen bij de kerk
maar de duif kwam en roert nog kop nog vlerk
maar eer dat dat paar ging naar ‘t altaar
nam eerst een tasse koffie te gaar

8
Als d'heure aankwam om voor de wet
en pastoor te gaan trouwen
iets raars heeft den voortgang hun belet
den bruidegom kreeg berouwen
Hij alleene in de seeze schreed
en zonder bruid op wandel reed
Hij reed snel aan zonder te staan
en hij liet zijn bruid in 't getraan

9
Den buiscuit en de chocolat
die men ter feest bereide
niet goed en smaakte aan Rica
door het bitter afscheiden
van haar aanstaande echtgenoot
Dochters houd u nooit zo groot
houd u in, ja aan u weerga
eer dat gij vaart ook als Rika.

100 jaar geleden: Den Grooten Oorlog

Nr 16 — Nagezien door de Krijgsoverheid 27-12-17 (N° 27.413) — 15 Januari 1918

De Poperingsche Keikop.

Bladje der Poperingnaars in 't leger

ABONNEMENTSPRIJS
Poper. Soldaten : KOSTELOOS.
Andere soldaten : 1.00 fr.
Burgers 2.00 fr.

Verschijnt
2 maal te maande

BEHEER
E. H. Jul. Vanneste, Aalm. D 65 I
H. G. Herpelinck, brank. D 195
H. A. Baert, Noordstr., 13, Pop.

MILITIEVERGELDING

Er wordt soms bij den troep nog al veel geredetwist over *militievergelding*. Wij geven hier zoo kort mogelijk den inhoud der wet.

Wat is de militievergelding ?

De militievergelding is eene vergoeding die betaald wordt aan de naastbestaanden van eenen soldaat, om hen te vergoeden voor 't verlies die zij ondergaan door zijn vertrek naar het leger. De vergoeding komt dus *nooit rechtstreeks toe aan den soldaat.* Er mag betaald worden tot en met den graad van adjudant.

Wie heeft recht en *aan hoeveel ?*

I. — *Voor de ongehuwden :*

1) De vader, moeder, grootvader of grootmoeder ontvangt voor zijnen zoon, zonen of kleinzonen : 1,25 fr. voor den esrste ; 0,65 fr. voor den tweede ; 0,45 fr. voor den derde ; 0,45 fr. voor den vierde, enz...

2) De voogd, beschermer, oudere broeder of zuster die minstens vijf jaar heeft zorg gedragen voor eenen ouderloozen militair, gedurende zijne minderjarigheid, heeft recht op de militievergelding van 1,25 fr.

3) Indien de militair ouderloos is, en dat hij jongere broeders of zusters heeft van beneden de zestien jaar mag de militievergelding van 1,25 fr. betaald worden aan deze die er zorg voor dragen.

II. — *Voor de gehuwden :*

1° De vrouw ontvangt voor haren echtgenoot 1.25 fr. en voor elk kind, beneden de 16 jaar dat in geen schoolkolonie verblijft, 0.50 fr.

2° Aan deze die zorg draagt voor de kinders van een weduwnaar wordt 0.50 fr. per hoofd betaald.

In alle andere gevallen mag maar betaald worden, mits bijzondere toelating van den Heer *Minister van Binnenlandsche zaken* van België. Deze die meenen recht te hebben moeten zich tot hem wenden.

De militievergelding wordt betaald in *Onbezet België* door den *gemeenteontvanger*; in *Frankrijk* door de zorgen van den *Heer Minister van Binnenlandsche zaken*. Er wordt in Frankrijk nog eene vergoeding uitbetaald voor huishuur.

In *bezet België* wordt de militievergelding bijna overal uitbetaald.

De *militievergoeding* mag altijd voortbetaald worden tot het einde van den oorlog, voor eenen soldaat die afgekeurd wordt, in verlof gezonden, gevangen of gesneuveld is. In dit laatste geval wordt nog eene vergoeding verleend van 100 fr. voor de ongehuwden en 150 fr. voor de gehuwden.

De *militievergelding* is opgeschorst als de militair met verlof is zonder solde, of in landbouwverlof voor meer dan 10 dagen ; ook gedurende den tijd dat hij zou wegloopen uit zijn regiment.

De rechthebbenden mogen altijd de vergoeding eischen en behouden hun recht tot 31 December van het jaar dat volgt op dit waarin de oorlog eindigt.

Sedert November wordt de militievergoeding uitbetaald in Fransch geld.

OPGELET !

Sinds nen tijd bestatigen wij dat verschillige nummers van « *De Poperingsche Keikop* » gezonden worden naar soldaten die niet van Poperinghe zijn, andere twee of drie maal naar denzelfden soldaat op verschillig adres. Het groot getal lezers en de stijgende onkosten verplichten ons nauwkeuriger te zijn.

Daarom verzoeken wij u dit bladje hierbij behoorlijk in te vullen en *seffens* op te sturen. **Deze die het bladje niet zenden met juist adres, enz., zullen den « Keikop » niet meer ontvangen.**

HET BEHEER

DE OORLOG

Men spreekt van niets anders meer dan over de komst der Duitschers naar 't Westelijk front., sedert de scheuring der Russen.

Van nen anderen kant schijnt de toestand daar verbeterd, 't and splet zich om zeggens in-twêen. In alle geval hoe meer woeling hoe beter ; want zoo komt ofwel effening in 't land ofwel een te kort aan inrichting opdat Duitschland bij 't sluiten van vrede er het noodige uittrekke en vindde was het zocht.

De Amerikanen werken angstig voort en met spoed. De terugtocht der Russen zal hunne komst wat spoediger maken.

Is er vrees dat de duitschers zouden doorboren ? zoo vragen er veel. Neen, dat nooit — de bondgenooten zijn verwittigd en op hun hoede.

Dus altijd voort strijden met betrouwen en geduld.

ESTIUS.

ONZE STAD

Burgerstand van den 1 tot den 15 Decembe

GEBOORTEN

Torfs Robert z. v. Joannes en Rachel Ceuleers, Casselstraat — Croo Maria, v. p. Prosper en Adrienne Hauspie. Yperstraat. Carpentier André, z. v René en Julienne Top, Brabanthoek. Gryson Jeanne d. v. Leonard en Emma Garreyn, Zillebeke. Ghesquiere Elza. d. v. Camille en Maria Desmedt, Vogelhoek. Pinceel Suzanne, d. v. Jules en Emma Beddeleem, bij den Abeele. Prinsie Theophile, z. v. Jérôme en Augusta Duflou, Casselstraat. Deroo Augusta, d. v. Jérôme en Eveline Deraeve Vogelhoek. Smet Maria, d. v. Louis en Madeleine Momerency Meessenstraat. Croquey Gerard, z. v. Charles en Maria Vanthuyne, Kemmel. Dumortier Marguerite, d. v. Victor en Irma Nevejan, Reminghelst. Hauspie Albert z. v. Joseph en Leonie Devloo, Provensteenweg.

HUWELIJKEN

Theophile Lauwers metser te Poperinghe en Amelie Everaet. huishoudster gehuisvest te Yper.

Camille Tillie, landwerker te Poperinghe en Hermine Deraedt, werkster gehuisvest Oostvleteren.

Jérôme Lermyte, soldaat en Eugénie Claeys, werkster beide te Poperinghe.

STERFGEVALLEN

Debruyne Eugenie 59 j., landbouwster echtg., Bernard Boudeweel, Wyk K. Druant Charles 80 j., landbouwer echtg., v. Silvie Vandenbussche, Westoutrestraat. Lebbe Romanie 55 j., echt., v. René Dervulf, Ouderdomsteenweg. Liebaert Henri, 79 j , Kleermaker weduwnaar v. Elodie Lamoot, Veurnestraat, overleden te Locre. Teckel Maurice 3 m. Pottestraat. Vancoreyseele Amelie, 84 j., weduwe v. Fidèle Hanspranghe, Ste-Annastraat. Dochy Barbara, 81 j., ongehuwd, Meessenstraat, de twee laatste overleden te Neuville bij Montreuil.

ALLERHANDE NIEUWS

— JULIEN LEQUIEN, 14 jaar, zoon van Jules, had wat poeder op zak. Door onvoorzichtigheid gerocht dit in brand en de jongen werd de kleederen van het lijf en over geheel het lichaam zeer erg verbrand. Hij verkeerde in gevaar het gezicht te verliezen, maar is thans aan de beterhand.

— RENÉ DECREUS, soldaat, alhier met verlof, kwam aan een ongeluk. Hij kreeg een stamp op zijnen voet van het peerd dat hij voerde en zijn groote teen werd verpletterd. Seffens werd hij verzorgd in het hospitaal van 't Couthof.

— MAURICE SMACCHE, krijgsbakker te Adinkerke, is erg gekwetst geweest door eenen obus, terwijl hij aan het werk was. De scherven rukten hem het vleesch van den rechter bovenarm en borst af, hij verkeerde in dordsgevaar, doch nu is hij, naar het schijnt, aan de beterhand.

— Sedert bommen gevallen zijn op het huis van E. H. HELLYN bij St-Bertinuskerk, zijn bijna al de ruiten verbrijzeld in het middenkoor der kerk. De koude wind speelt er door en maakt alle diensten onmogelijk. Daarom werd alles naar de kapel van het Gasthuis overgebracht, waar sinds eenigen tijd de parochiediensten gedaan worden.

— Eerweerde Heer GOEMAERE, pastoor van O. L. Vrouwparochie, die in 't begin van December geslegen werd door eene geraaktheid, is thans volkomen hersteld.

DECREUS AUGUSTE
echtgenoot van Julia BENAUT
soldaat bij 't 3e jagers te voet
gesneuveld te Duffel voor 't Vaderland den 3 October 1914.

ONDERSTEUNING

Meer dan ooit is er hulp van doen. De onkosten stijgen gedurig. Mannen, steunt uw bladje !

Wij hebben ontvangen van :

HH.	**van Merris F.**, volksvertegenwoordiger en burgmeester,	fr. 20.00
	Gombert Willy, soldaat (2e gift),	10.00
	van Merris Leon, soldaat,	10.00
	Vlaamsche Vrienden,	10.00
	Van Haste Maurice, soldaat,	5.00
	Bruynooche Jul., soldaat,	5.00
Mej.	**Billiau Maria**, Poperinghe-Abeele,	5.00

Aan allen, hartelijk dank !

Le Gérant : J. VANNESTE.

Imp. De Mesmaeker-Froment, 50, r. Ducouëdic, Paris XIVe.

15 januari 1918 – Van Walleghem

’s Avonds geweldige stortregens. Vloed op veel plaatsen. Te erger daar de grond nog bevrozen is en veel kalsijdijken gevuld. Voor de onderpastorij staat het water een halve meter hoog. In sommige kelders te Reninghelst waar mensen slapen kunnen zij niet rap genoeg hun

bedden boven vluchten. Aan het huis van bakker Moreau stroomt de duiker gedeeltelijk in. Aan ’t hemelrijk zijn rails van de ijzerweg weggespoeld.

15 januari 1918 - De Belgische Standaard

Vlaamsche Mengelmaren

Te New York werd einde november een ‘Bazaar der Bondgenooren’ geopend tot steun van ‘het werk der noodlijende Belgische vrouwen en kinderen en der verminkte Belgische soldaten’.
In dezen bazaar is België vertegenwoordigd door een verkoopkraam.
Dit kraam is uiterst belangrijk. Het is zodanig ingericht dat het aan het Amerikaansch publiek een juist en trouw gedacht geven zal van een Belgisch binnenzicht, uitgevoerd door Mrs. John W. Alexander, een wegekende artist die voor den oorlog veel op den bloeienden Belgischen buiten verkeerde waar er thans, helaas, niets anders dan puinen meer van overblijven. Er is niets te kort om de herschepping volledig en trouw te maken.
Men treft er ook aan een Vlaamschen haard en eene groote Belgische schouw, een spinnewiel en een spellewerkkussen, enz…
Verscheidene juffers der hoogere kringen, verkleed als Vlaamsche buitenmeisjes spinnen er vlas en spellewerken. ‘Des avonds vertolken goede zangers en zangeressen oude Vlaamsche en Waalse volkszangen.
Schilderijen en tekeningen door onze soldaten op het Westeerfront uitgevoerd , Belgische verbondene nieuwbladen en verscheidene oorspronkelijk Duitsche proclatien zijn er te zien en worden er verkocht.
Vlaamsche lekkernijen en zoetigheden die vooral veel aftrok hebben rond St. Niklaasdag, zoals lekkerkoek of zoetekoek of peperkoek, enz, worden daar te koop aangeboden. De

zoetekoek werd de inrichters bereidwillig en liefderijk ten geschenke gegeven door het huis C. Depuidt en R. Raes, van East Mooline.
Juffer Marie Louise de Sadeleer, dochter van de heer Louis de Sadeleer, Belgische minister, heden te New York verblijvende, is de inrichtster van het Belgisch kraam te zamen emt Mrs. P. Malt de schatbewaarster der inrichting.

16 januari 1918 – Van Walleghem

In Engeland heerst er nu grote schaarsheid van levensmiddelen. De soldaten die weerkeren van congé vertellen er enige staaltjes van. Maar wie had er toch dat verwacht van de Engelsen die zo lang roemden en stoefden dat er in Engeland altijd ging overvloed blijven en er de bewijzen wilden van leveren gedurende de 2 eerste jaren met eten en kleren naar misprijzend weg te smijten en op alle manieren te vermoorden. Waar is de tijd gevaren dat zij wegels leiden met volle vleesdozen en gehele vrachten schone schoenen uit Yper verbranden.

16 januari 1918 – Rantsoenering suikerie en aardappelen – Brieven Bestuur - SAP 728

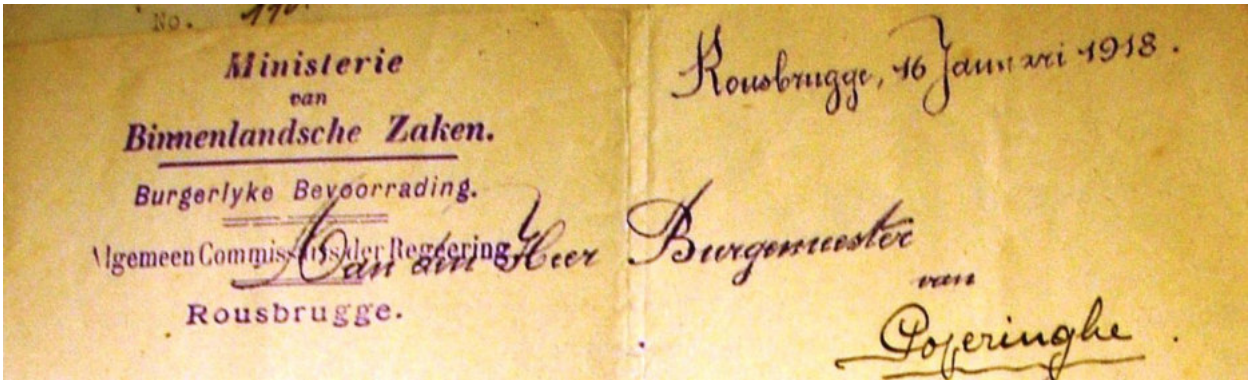

No. 47

Ministerie
van
Binnenlandsche Zaken.

Burgerlyke Bevoorrading.

Algemeen Commissariaat der Regering.

Aan den Heer Burgemeester
van
Rousbrugge.

Rousbrugge, 16 Januari 1918.

Pozeringhe.

Mijnheer de burgemeester
Als gevolg aan mijnen omzendbrief van 14 november laatsleden, heb ik te berichten dat er tot een tweede uitdeling van suikerie (groeite 1916) mag overgegaan worden aan den gestelden prijs van 1,50 fr. de kilo. Gelief te bemerken dat er aan de huisgezinnen die tijdens de eerste uitdeling gen suikerie ontvangen hebben, nu twee kilogrammen per hoofd mag toegestaan worden. Er zal zorg gedragen worden dat hier uit geene misbruiken ontstaan en dat de andere huisgezinnen niet meer ontvangen dan hetgeen hun toekomt, zij een kilogram per hoofd.
Wil mij dus zoo haast mogelijk berichten welke hoeveelheid suikerie gij voor deze uitdeling behoeft, doch ik verwittig u tevens dat u geen suikerie zal toekomen, zolangik niet in het bezit ben gesteld geweest van den staat en de bons der eerste uitdeling.
Ik meen het ook nuttig u aan te zetten nopens deze tweede uitdeling de grootste ruchtbaarheid mogelijk te geven, opdat niet één huisgezin kwam voorvinden van deze zaak geen kennis te hebben en aldus geen deel zou kunnen nemen aan deze uitdeling.
Het blijft verstaan dat de uitdeling in geen herberg mag plaats grijpen. De suikerie wordt uitbesteld zonder verlies voor de gemeente of de bevoorradingscommissie, het overblijvende gedeelte wordt teruggestuurd.
En wat de aardappelen betreft, gelief te bemerken dat de landbouwers die dezelve voor den dienst der burgerlijke bevoorrading leveren, voortaan door u hoeven betaald te worden, juist gelijk het tot heden geschiedde voor de tarwe.
Gij zult mij de nog te doene leveringen laten kennen, waarop ik u de nodige druksels, met volledige onderrichtingen voor de afgeveerdigden zal zenden.
Aanvaard, mijnheer de burgemeester, de verzekering mijner hoogachtende gevoelens.

Voor den algemeen commissaris der regering
De dienstoverse

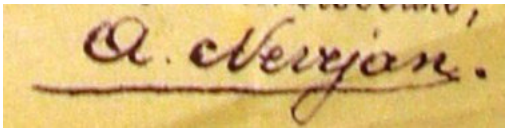

A. Nevejan

16 januari 1918 – De Belgische Standaard

ROND DEN BLANKAARD

Wie voor den oorlog in de moerachtige Yzerstreek met hare wateringen en broekazies heeft geleefd, kent voorzeker den Blankaard.
Voor de soldaten kreeg de Blankaaardvijver vooral betekenis sedert einde october 1917; enige troepen der 6de legerafdeling gelukten erin den oostkant van den vijver te bereiken.
Tussen Merckem en Woumen, meer bepaaldelijk tussen ten noorden de Serpenthoek, ten oosten de Yserenweglijn Diksmuide – Yper, ten zuiden Kippe, ten westen de Vijf Huizen, ligt de Blankaardvijver, voorheen was hij helder als eenen zonnespiegel, nu is het een slijkt-troebele watervlakte van vijf en seventig hectaren groot, in het 'no-mans land' tussen de Belgische en Duitse vechtlijn, ten zuiden Diksmuide.

Voor den jas die in vredestijd de dromende waterplas niet kende, waarin de schaduw der bomen aan den oever zacht deinde, en waar statig de zwanen dreven naast groene blaren van oude lotusbloemen, geeft de Blandaard met zijne vervaarlijke diepten niet het uitzicht van een sprookjes-waterplas te midden de geelgouden hooistreek der Veurnse 'broeken' – wel den indruk van verlatenheid, koude miserie, ellende, oorlogsgruwel.
Voorheen groende midden den vijver een eiland 'de Vogelhutte' waar wilgen en populieren wiegewaagden op den maatslag van de winden en waar de jager met geleerde eenden, ,huist als te Bornhem in Oost-Vlaanderen op de oude Scheldevijvers, de wilde vogels in hunne netten lokten.
Nu ligt de 'Vogelhutte' boven den waterplas, verwoest geknakt als eene verlatenheid.
Vier beken vloeien naar de lage vlakten van den Blankaardvijver. De Steenesluisvaart ten noord-westen , de Rillevaart ten noorden, de Roosebeek ten oosten en de Steenzbeek ten zuiden zijn wel gekend van de Belgische jassen – die naar den
Duits gingen sjoeren en een –nestje wilden roven niet van eenden of van watervogels maar van moffen.
Naar wordt verteld heeft de vijver onmetelijke diepten.
Een deel van het meer nochtans 'de kele' is slechts twee meters diep.

Naar de ‘Legerbode’ ons mededeelt zou het Blankaardmeerr een overblijfsel zijn van den zeeboesem, die in de oude tijden langs Loo en Diksmuide in het land drong, daar deze twee steden in de vroegste eeuwen elk eene zeehaven hadden.
In deze oorlogsdagen is het Blankaardmeer, evenals de puinen van de Yzerstreek de expressie van verlatenheid, verwoesting, gruwel.

18 januari 1918

Meneer den gouverneur der provincie van West-Vlaanderen – gezien den plakbrief over de opeisching van haver – gezien paraphe §3 – ten gevolge van twelk volgende personen: Vandecastele Gustave – Dewulv Henri – Lefere Charles – Vandepitte Cyrille – Vandevoorde Achille – Baelde Herni – Desmedt Cyrille – Leigneel Charles – Prnzie Florent – Budriinine Marcel – Dewulf Jules – Bonaert Charles – Gesquiere Ernest – Rousseux Emile
Alle hunne mondelinghe aanvraag gedaan hebben aan den burghemeester zonder omstandige opgave hunner noodwendigheden noch bevestiging dat zij over geen haver beschikken
Ten einde na grondig onderzoek mij toe te laten verslag diesaangaande aan den heer gouverneur in te kunnen dienen, verzoek ik den veldwachter bij de belanghebbenden te gaan en na inschrijving van hunne omstandige opgave ook hun handteeken te doen plaatsen waarbij zij bevestigen over geen haver te beschikken. Degenen die over eene kleine hoeveelheid beschikken worden verzocht op een afzonderlijk bewijs de hoeveelheid op te geven waarover zij thans beschikken.

19 januari – Belgische Standaard

INDRUK

De nacht is diep vol angstigheden,
de nacht in 't bloedgsweldig oord.
De lucht is zwanger-zwart van zuchten...
— een akelig gevoel van moord.

Het regent nu in de ijle velden
die braak er liggen zonder ziel.
Een snik welt van mijn koude lippen
daar waar zoo menig dappre viel...

In stille smarte zwijgen de akkers
verscheurd, verlaten, zat van bloed.
En 'k voel zoo'n wee als ik bij nachte
die stomme klacht van 't land vermoed...

20-12-'17. G.

19 januari 1918 – Rantsoenering petrolie – Brieven bestuur – SAP 728

Roesbrugge, den 19 januari 1918
Mijnheer de burgemeester van Poperinghe
Ik heb het genoegen u te berichten dat voor de rekening uwer gemeente 65 vaten petrolie verzonden zijn.
Die petrolie aangebracht op wagen in tramstatie Poperinghe kost aan de gemeente 66 centiemen per liter en mag aan de bevolking verkocht worden aan den prijs van 1,55 fr voor 2 liters.
Gezien de grote schaarsheid aan petrolie, verzoek ik u dringend met spaarzaamheid tot de verdeling over te gaan.
Geheel waarschijnlijk is het de laatste verzending die u van dezen winter zal kunnen gedaan worden.
Gelief zorgvuldig de nummers der vaten te willen opnemen, en mij de lijst ervan te zenden.
Gelief ook de ledige vaten zo gauw mogelijk te willen terug sturen naar mijnheer Loyette & Torelle, houthandelaars te Veurne.
Aanveerd, mijnheer de burgmeester, myne beleefde groeten
J. Maes
Een ander 'Poperings' briefje dateert uit januari 1918.

Poperinghe 19 – 1 – 1918
Mijnheer de voorzitter
Het verwondert ons grootelijk dat we nog geen passevant ontvangen en hebben voor den molen. Nu, mijnheer, ik denk wel dat we binnen korte dagen een zal ontvangen - want er is een zak in den molen en wij en kunnen hem niet krijgen zonder den passevant.
Aanveert mijnheer de groetenissen van V. Ww Désiré Dekervel – landbouwster

Zondag 20 tot zaterdag 26 januari 1918 – Baert A.

Schoon weder, heldere nachten maar geen ongewenst bezoek. Het kanon blijft stil en de beweging is niet te groot. De Engelse vliegers zijn zeer bedrijvig; dinsdag verongelukken twee vliegers, 1 bij de Wulfhille en een bij 't Hooghe. Weer allerhande plakbrieven: chricorei, kolen, prijzen der eetwaren, dragen van Engelse klederen. Bewaren van oorlogsgetuig, enz… vrijdag namiddag 1 schrapnel boven de statie.

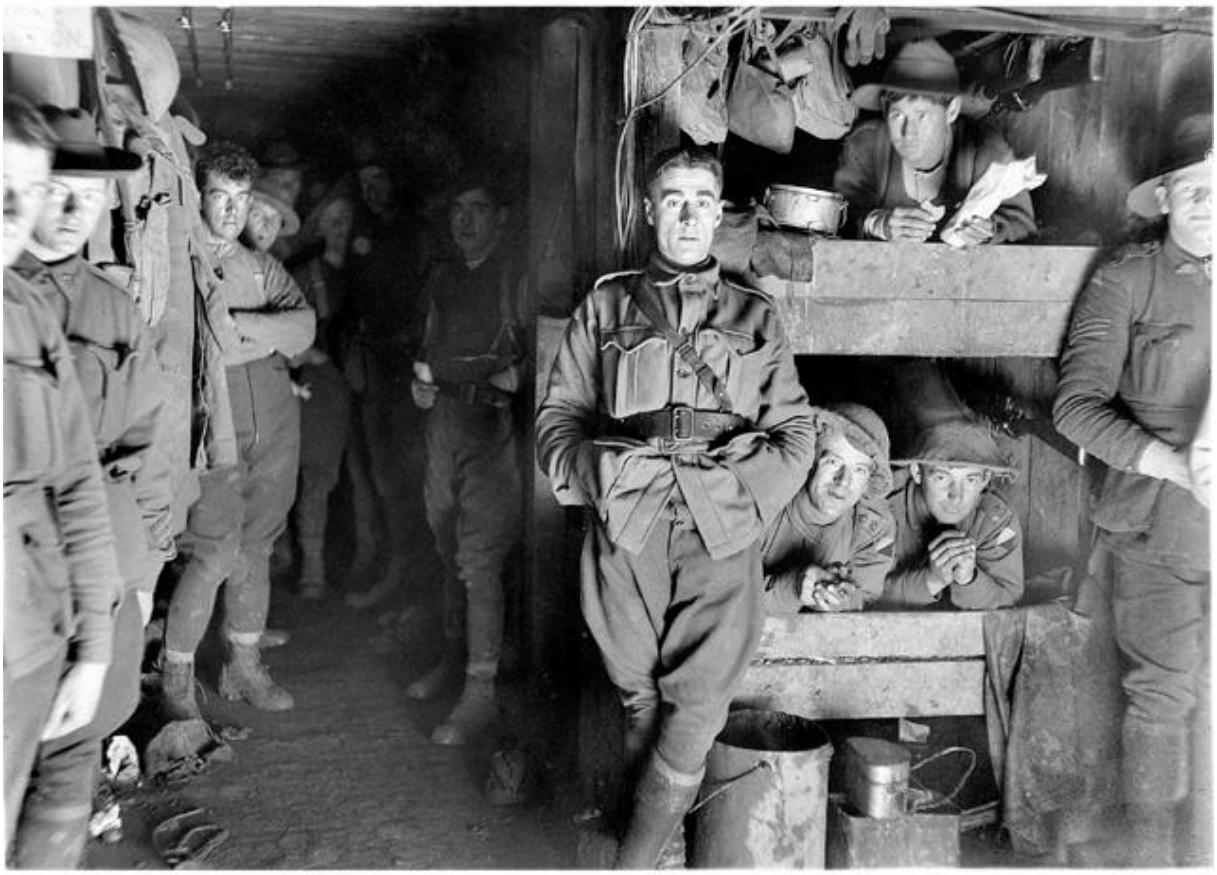

Australische soldaten ingekwartierd in 'Catacombs' tunnel, bij Mesen, 22 januari 1918. [AWM E01509]

20 januari 1918 – Van Walleghem

Op de gemeenten naast het front worden interprêtes rondgezonden om te zien welke boeren 't huis zijn, en wie er kan weder gaan. Welke velden nog beboerd zijn, welke velden kunnen beboerd zijn, en wat er moet gedaan worden om ze vruchtbaar te maken; onze boren antwoorden daarop: 'Dat men eerst en vooral belove van niets meer nutteloos te vermoorden en zo men iets moet vermoorden dat men belove de boeren schadeloos te stellen. Dan alleen zullen wij moed hebben om te boeren.

Aan de weduwe Alois van Cayseele van Reninghelst biedt men 250 frank voor al de schade op haar eigendommen veroorzaakt door verschillende ijzerwegen, als wanneer die schade ten minste 2000 frank bedraagt.

ECHOS

Distinctions méritées

Nous avons annoncé que la Médaille de la Reine avait été conférée à la comtesse Van den Steen, directrice de l'hôpital Elisabeth de Poperinghe, et à Mme Paul Terlinden, sous-directrice.

Nous apprenons que toutes les infirmières de l'hôpital Elisabeth, qui, depuis trois ans, sont restées à leur poste périlleux, ont reçu la même distinction et que la Croix Civique a été déposée sur la tombe de celle qui a été tuée par un obus ennemi.

De plus, le gouvernement belge, à la demande de la directrice de l'hôpital, a témoigné sa reconnaissance à ses collaborateurs anglais de la première heure, dont le dévouement à la population civile de la région d'Ypres et de Poperinghe pendant l'épidémie typhique de 1915 et pendant les bombardements, a été admirable. C'est dans cette pensée de gratitude qu'il a conféré l'Ordre de la Couronne aux doc-

Le XXe siècle: journal d'union et d'action catholique

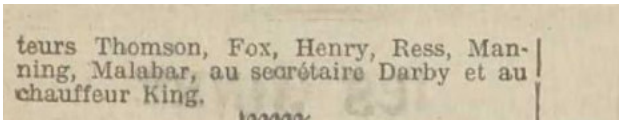
teurs Thomson, Fox, Henry, Ress, Manning, Malabar, au secrétaire Darby et au chauffeur King.

22 januari 1918 – De Belgtische Standaard - Belgisch Front

Tijdens de nacht van 19 op 20 januari sloegen wij een vijdandelijke patrouille af die op een vlot eenen onzer vooruitgeschoven posten in de streek van Ramscapelle poogden te benaderen.
Gedurende den nacht van den 20 op en 21, patrouillen ontmoetingen in de streek ten westen van het Vrijbos.
Een Duits bombardeeringsvliegtuig op den terugweg van Duinkerken, moest op 19 januari 's avonds by Bulskamp landen, de 4 inzittenden waaronder een officier werden gevangen genomen

24 januari 1918 - Albert Denys – Uit 'het Zweerdhof' van Franz Denys

Albert Denys aan Alfons Callewaert

Hartelijke dank voor uw brief. Hij komt ten gepasten tijde. Gisterenavond zijn wij er ui gekomen. 't Was acht dagen geleden dat wij geen mensen meer gezien hadden. Piotten zijn toch geen mensen en wij snakten weder eens, burgers en barakken en cantonnementen en bijzonderlijk scheermessen en water en zeep te zien. Nu, alles is goed afgelopen en enkele gewonden en nog niet erg. Binnen drie dagen vliegen wij terug naar de Boyau de la mort. 't Woord jaagt u misschien den schrik en de vrees op 't lijf – als dit nog mogelijk is aan U, frontman, die sedert 3 ½ jaar tussen obussen, kanonnen en lorries geleefd hebt. Nu, 't is er soms slecht, heel slecht zelfs want 't is een boyau – en gang – vertalen ze, die door de Belgen bezet is en waar verder de Duitsers ook in zitten, zo dat zij maar een 15-tal meters van malkander zitten.
De dappere eerste legerafdeling heeft die sector toch goed versterkt en verbeterd zo dat 't nu toch nog menselijk is, en met die overvloedige regens hebt gij toch water tot boven de knieën. Zo zijn er schuilplaatsen in beton en zelf op 15 meter van de Duitsers staat een abri waar een 150 gr. Niet door zou vallen – dit is de manier van rekenen voor de piotten als men zulk zegt, moogt ge denken dat er 1 meter tot 1,50 meter beton op ligt. De Broqueville Decauville loopt zelf tot bij dien abri. Gij ziet dus dat de Belgen zelf 'un peu là' zijn. 'k Heb daar geschreven over de eerste afdeling (1DA) gij weet dat het de regimenten der Vlaanderen zijn die ze uitmaken en 't mag goed gezegd dat het verre de beste divisie is van gans ons leger. Hip, hip, hoera dus voor de Westvlamingen.
Nu, 'k moet U ook laten weten dat 't Vlaams in de loopgraven zijn plaats heeft. Overal vindt men de namen der gangen en graven in 2 talen. Soms duurt het wat, toch komt her er. Zo vond men soms op gevaarlijke plaatsen 'point dangereus' en een Vlaming had er boven geschreven: 'Vlamingen, laat u doodschieten'. Twee dagen alter waren er overal plankjes met 'gevaarlijk punt'. Zo gaat het hier op 't front.
Nu over iets anders. Bij herinnert u zeker wel brancardier Coveliers. Ewel, 'k heb zijn kozijn als sergeant in de compagnie gehad. Een goeden bloed van een jongen, adjudant geweest i n't center en naar 't front gekomen. Christelijk vooruit en voor al. Bij toeval sprak ik van 't Yperfront en zo vertelde hij van zijn kozijn die er gesneuveld was. Als ik vertelde hem gezien te hebben en al de lof welke ik van hem gehoord heb was hij mij dankbaar voor de inlichtingen. Nu, twee dagen later gaan wij naar de loopgraven en al aflossen in de eerste lijn gebint de Duits al met eens te maaien achter de tranchee. Sergeant Coveliers kreeg een kogel

en viel met de slagader van zijn rechter bil afgesneden. ‘k Was er aanstonds bij en ‘k ging een pansement trachten te leggen toen de brancardiers daar juist met een dode afkwamen. Zij moesten er nog 12 wegdragen en zij kwamen mij helpen. Hij was voorzeker geen 6 minuten gewond toen ’t bloed reeds afgeknoopt was. Toch heeft hij in Hoogstade zijn been moeten laten afzetten.
’t Is wreed hoe al die goe mannen eerst vallen en er uit trekken. Ze zullen toch niet kunnen zeggen dat ik mijn plicht niet gedaan heb, waren zijn eerste woorden. Nu, hij heeft veel moed en geduld. Toch is ’t wreed, zelf toen ik hem eens ging bezoeken en ik daar toekwam met rode wangen en in volle gezondheid: ‘k ben jaloers van U en Uwe gezondheid, zegde hij mij? Wreed om horen, gij moogt mij geloven.
Albert

25 januari 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de heer minister van Binnenlandse Zaken
Hierbij het voorstel om de heldhaftige daad te eren van de heer Mac Donald Maxwell Harry, sergeant, Canadees, die zich onderscheiden heeft bij de brand die bij de heer Beernaert uitgebarsten was op de 24ste januari 1917.

25 januari 1918 – Staatsblad - SAI

Ministerie van landbouw en openbare werken en van binnenlandse zaken
Regeling der landbouwopbrengselen in het niet bezette deel van het land.

ALBERT, Koning der Belgen

Aan allen, tegenwoordigen en toekomenden, HEIL
Gezien artikel 1, nr., van de wet van 4 augustus 1914, aangaande de door de oorlogsgevallen dringend vereiste maatregelen:
Overwegende dat om de bevolking van het niet bezette deel van het land van de nodige levensmiddelen te voorzien, de landbouwopbrengst dient geregeld;
Gezien de wensen van het landouwcomiteit opgericht te Rousbrugge, onder de naam van: 'Belgisch Middencomiteit voor Landbouwbelangen';
Op voorstel van Onze Ministers van Landbouw en Openbare werken en van Binnenlandse Zaken,
Wij hebben besloten en wij besluiten:
Artikel 1. Bij de ondernemingen van één hectare en meer uitgestrektheid, zullen de bebouwde gronden de hopvelden niet inbegrepen, benuttigd worden als volgt:
1° - Ten minste 3/8 voor de tarweteelt:
2° - Ten minste 1/8 voor het telen van tafelaardappelen:
3° - Ten minste 3/8 voor het telen van voederplanten, van rogge, van haver, van erwten, bonen en andere niet hierboven genoemde voedingsplanten.
4° - Ten hoogste 1/8 voor het telen van nijverheidsplanten, suikerbieten, cichorie, brouwgerst, tabak en andere niet tot voeding dienende planten.
Artikel 2 – Twee of verscheidene landbouwers mogen met elkaar overeenkomen, mits de Staatslandbouwkundige het toelaat, om de voorschriften van bovenstaand artikel op hunne gezamenlijke gronden toe te passen.
Indien een landbouwer zich in de onmogelijkheid bevindt 3/8 tarwe te telen, kan hij aan de Staatslandbouwkundige de aanvraag doen om de tarweteelt door die van rogge of aardappelen te vervangen.
Artikel 3 – Bij de ondernemingen van minder dan een hectare en van meer dan tien aren, zullen de bebouwde gronden, te hopvelden niet inbegrepen, voor ten minste 3/8 gebezigd worden tot het telen van tarwe en voor ten minste 1/8 tot het telen van aardappelen.
Artikel 4 – Het telen van vlas en koolzaad is bij alle ondernemingen verboden.
Artikel 5 – Latere besluiten zullen de verkoopprijzen vaststellen voor de tarwe en aardappelen voortkomende van de teelt, geregeld bij artikel 1 van dit besluit.
De hoeveelheden welke niet door de bevoegde overheden zullen opgeëist worden, zullen zo de landbouwers het aanvragen, overgenomen worden als voorraad voor de voeding der bevolking tegen de verkoopprijs door die besluiten bepaald.
Artikel 6 – De overtreders van de bepalingen van dit besluit zullen een straf oplopen welke tot 8 dagen gevangenschap en 200 frank boete kan bedragen. De boete zal evenredig zijn met de uitgestrektheid der teelt en mag 200 frank per 10 aren bedragen wanneer het een verboden teelt geldt.
Artikel 7 – Ons besluit van 15 januari 1917 is afgeschaft.
Artikel 8 – Onze ministers van landbouw en Openbare Werken en van Binnenlandse Zaken zijn gelast de uitvoeringsmaatregelen te nemen en de wijzen van toepassing van dit besluit te regelen.
Gegeven in ons hoofdkwartier, den 25 januari 1918 ALBERT

25 januari 1918 – Aardappelen te Watou – RAB – Archief Maes

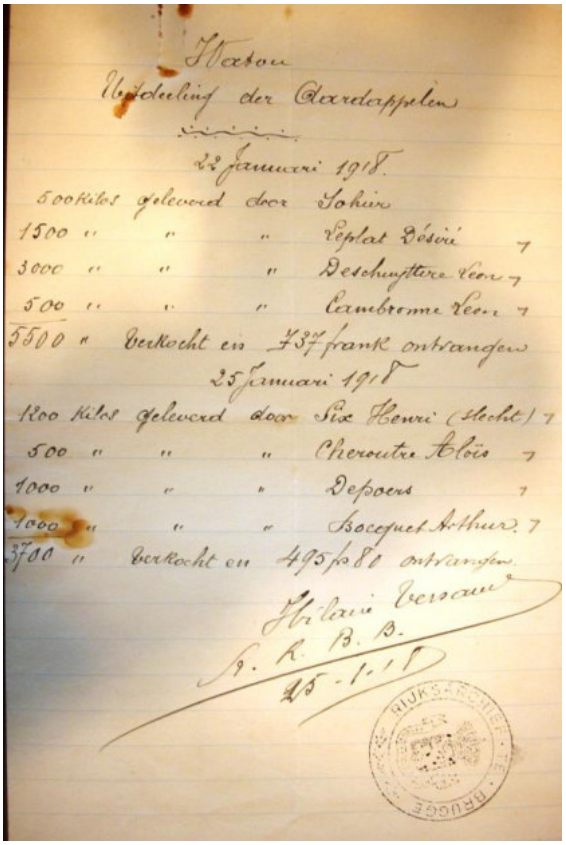
Watou
Uitdeeling der aardappelen
22 januari 1918 –
500 kilos geleverd door Sohier
1500 kilos geleverd door Leplat Desiré
3000 kilos geleverd door Deschuyttere Leon
500 kilos geleverd door Lambronne Leon
Totaal 5500 – verkocht en 737 frank ontvangen
25 januari 1918 –
1200 kilos gleverd door Six Henri (slecht)
500 geleverd door Cheroutre Alois
1000 kilos geleverd door Depoers
1000 kilos geleverd door Bocquet Arthur
3700 verkocht en 495 fr. 80 ontvangen
Hilaire Verdame

26 januari 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de arrondissementscommissaris

In antwoord op uw geëerd schrijven van 22 dezer, heb ik de eer Ued. kennis te brengen dat de echtgenoten **Room-Papin François** geheel arme lieden zijn die sedert de beschietingen der stad inwonen bij **Cossey Emile**, thans in 't Belgisch leger.
Zij hebben een zoon die werkt voor 't Engels leger om het nodige te winnen voor het ganse huishouden, daar die niets meer kunnen winnen. Een dochter **Augusta Cossey**, geboren in 1890 is bij familie gevlucht in eene gemeente van 't onbezette België.
De militievergelding zou aan die lieden veel deugd doen om in hun noodwendigheden te voorzien. Ik zou nochtans niet durven beweren dat zij in uiterste nood verkeren, daar hunne dochter hen misschien ook wel zou kunnen wat helpen.

Geen aardappelen nodig in Popernge
Aan de heer Maes – algemeen commissaris der burgerlijke bevoorrading – Rousbrugge
RAB – Archief Maes

Poperinghe, den 26° januari 1918
Mijnheer de algemeene commissaris
Gevolg gevende aan uwen omzendbrief van 16° loopende maand, hebben wij de eer u te melden dat er ons eene aanvraag om aardappelen is toegekomen.
Mr. Reynaert Auguste, schoenmaker, Priesterstraat nr. 40 : 1 persoon: 125 kg.
Geene andere aanvraag zijn ons tot hiertoe gestuurd. Daar de belanghebbende het midden der stad bewoond, ware het bet de aardappelen te doen leveren in ons lokaal, stadsschaal, Noordstraat in de voormiddagt rond 9 ure.
Aanvaard mijnheer de Algemene Commissaris in tusschen de verzekering onzer hoogachting
Voor het bestuur

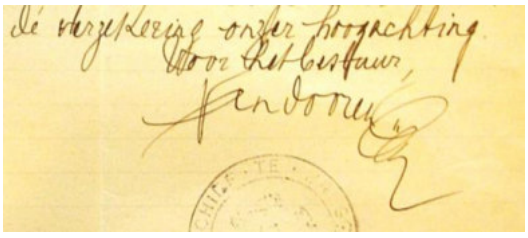

26 januari 1918 – De Belgische Standaard

'S MORGENS VROEG

(Naar Virgenie Loveling).

Zij stak de vensterluiken open open :
« Een winterdag, een grauwe mist »
Daar komen rasse stappen nader :
't Zijn vier soldaten met een kist.

Wien dragen zij zoo vroeg ten grave ?
« Een vreemden knaap, een jong soldaat ?»
De straat is leeg en toe de huizen,
En niemand die er achter gaat.

Zoo ver van huis alleen gestorven,
Op 't slagveld, voor het Vaderland !
Doch onbeweend naar 't graf gedragen,
Terwijl men ginds hem meent in stand !

J. D. D.

Mijnheer de Bestuurder

Ik neem de eerbiedige vrijheid U de volgende woorden te sturen, hopende dat Gij die in ons soldatenblad, De Belg. Stand. zult willen ter overdenking geven aan wie 't behoort.

Het is met groote vreugde dat onze jassen, op rust in de omstreken van Wulveringhem Vinckem, een kinema gevonden hebben.

Groot was dan ook de toeloop bij de opening,

Het is misschien niet mogelijk vlaamsche of nederlandsche films op 't front te krijgen maar indien het bestuur wilde een vlaamschen taalman aanwerven ! Dat kunnen zij wel voor engelsche films in 't fransch te vertalen.

N.B: Indien het bestuur den geschikten man voor deze schoone zaak niet moest vinden, mag zij zich in alle vertrouwen tot mij wenden.

Met de beste wenschen voor ons zoo diep beproefde vaderland en met hoogachting heb ik de eer te zijn

uw onderdanige dienaar

Toch even de volgende bemerking – in dit jaar 1918 verscheen de eerste echte Tarzanfilm 'Tarzan of the apes' – en zouden er nog vele volgen.

Tevens verscheen 'Shoulder Arms' van Charlie Chaplin – een 'oorlogsfilm' waarin Charlie onder andere een 'Limburger' stinkende kaas naar de Duitse linies werpt … om zodoende de loopgraaf te kunnen veroveren….

https://www.youtube.com/watch?v=xLuTJaKdK-s

26 januari 1918 - Rantsoenering van het brood – SAP 278

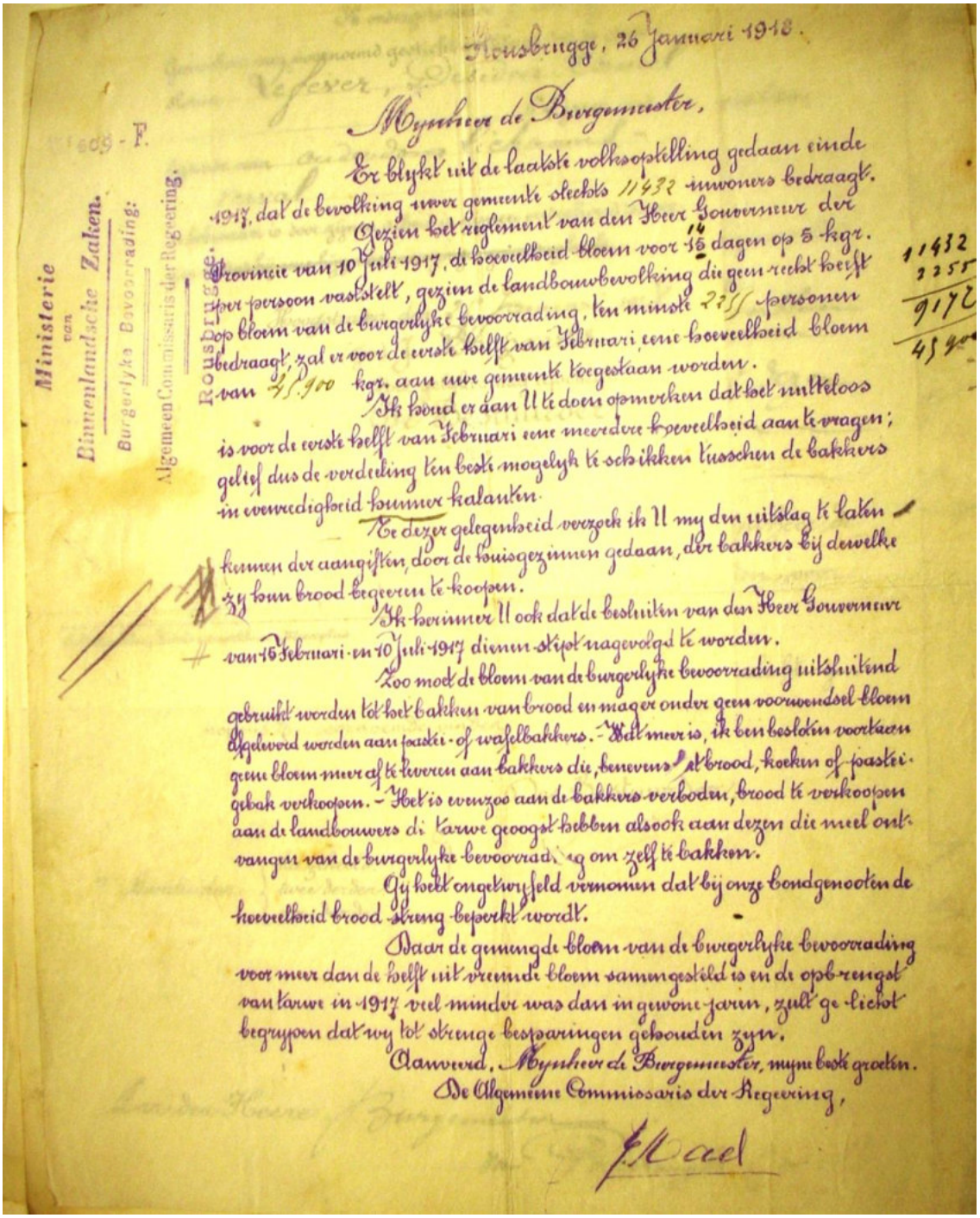

Ministerie van Binnenlandsche Zaken.
Burgerlyke Bevoorrading.
Algemeen Commissaris der Regeering.
Rousbrugge.

609 - F.

Rousbrugge, 26 Januari 1918.

Mynheer de Burgemeester,

Er blykt uit de laatste volkstelling gedaan einde 1917, dat de bevolking uwer gemeente slechts 11432 inwoners bedraagt.

Gezien het reglement van den Heer Gouverneur der Provincie van 10 Juli 1917, de hoeveelheid bloem voor 15 dagen op 5 kgr. per persoon vastgesteld, gezien de landbouwbevolking die geen recht heeft op bloem van de burgerlyke bevoorrading, ten minste 2255 personen bedraagt, zal er voor de eerste helft van Februari, eene hoeveelheid bloem van 71.900 kgr. aan uwe gemeente toegestaan worden.

11432
2255
9177
45900

Ik houd er aan U te doen opmerken dat het nutteloos is voor de eerste helft van Februari eene meerdere hoeveelheid aan te vragen; gelyk dus de verdeeling ten best mogelyk te schikken tusschen de bakkers in evenredigheid hunner klanten.

Te dezer gelegenheid verzoek ik U my den uitslag te laten kennen der aangiften, door de huisgezinnen gedaan, der bakkers by dewelke zy hun brood begeeren te koopen.

Ik herinner U ook dat de besluiten van den Heer Gouverneur van 16 Februari en 10 Juli 1917 dienen stipt nagevolgd te worden.

Zoo moet de bloem van de burgerlyke bevoorrading uitsluitend gebruikt worden tot het bakken van brood en mag er onder geen voorwendsel bloem afgeleverd worden aan pastei- of wafelbakkers. - Dat meer is, ik ben besloten voortaan geen bloem meer af te leveren aan bakkers die, benevens het brood, koeken of pastei-gebak verkoopen. - Het is evenzoo aan de bakkers verboden, brood te verkoopen aan de landbouwers die karwe geoogst hebben alsook aan dezen die meel ontvangen van de burgerlyke bevoorrading, om zelf te bakken.

Gy heet ongetwyfeld vernomen dat by onze bondgenooten de hoeveelheid brood streng beperkt wordt.

Daar de gemengde bloem van de burgerlyke bevoorrading voor meer dan de helft uit vreemde bloem samengesteld is en de opbrengst van karwe in 1917 veel minder was dan in gewone jaren, zult ge lichtelyk begrypen dat wy tot strenge besparingen gehouden zyn.

Aanvaard, Mynheer de Burgemeester, myne beste groeten.

De Algemeene Commissaris der Regeering,

F. Maes

Zondag 27 tot zaterdag 2 februari 1918 – Baert A.

Prachtig weder, heldere lucht. Weinig geschut en gewone beweging. Woensdag werden Elverdinghe, Vlameringhe en Dickebusch enz… hevig beschoten; een 20 –tal obussen komen tot aan de Ouderdom, Braband en tot tegen den ‘hoek van Vrede’.

27 januari 1918 – Van Walleghem

Von Hertling en Czernin spreken voor de Duitse en Oostenrijkse kamers; ik geloof dat wij nog verre zijn van de vrede.

28 januari 1918 – **John McRae sterft**

John McCrae: Anarchy

John McCrae
(1872 – 1918)
Anarchy

I saw a city filled with lust and shame,
Where men, like wolves, slunk through the grim half-light;
And sudden, in the midst of it, there came
One who spoke boldly for the cause of Right.

And speaking, fell before that brutish race
Like some poor wren that shrieking eagles tear,
While brute Dishonour, with her bloodless face
Stood by and smote his lips that moved in prayer.

“Speak not of God! In centuries that word
Hath not been uttered! Our own king are we.”
And God stretched forth his finger as He heard
And o’er it cast a thousand leagues of sea.

29 januari 1918 – Brievenboek Krombeke

Aan de heer arrondissementscommissaris te Watou – verzoek te willen een plaats bezorgen in een schoolkolonie voor twee kinderen die moeten als wezen worden aanzien, vluchtelingen Zarren. De moeder bij wie ze waren is verlaten sedert jaren van haar man en komt nu weggevoerd te worden door de gendarmen naar ’t schijnt voor 7 maanden uit oorzaak van licht gedrag met soldaten.

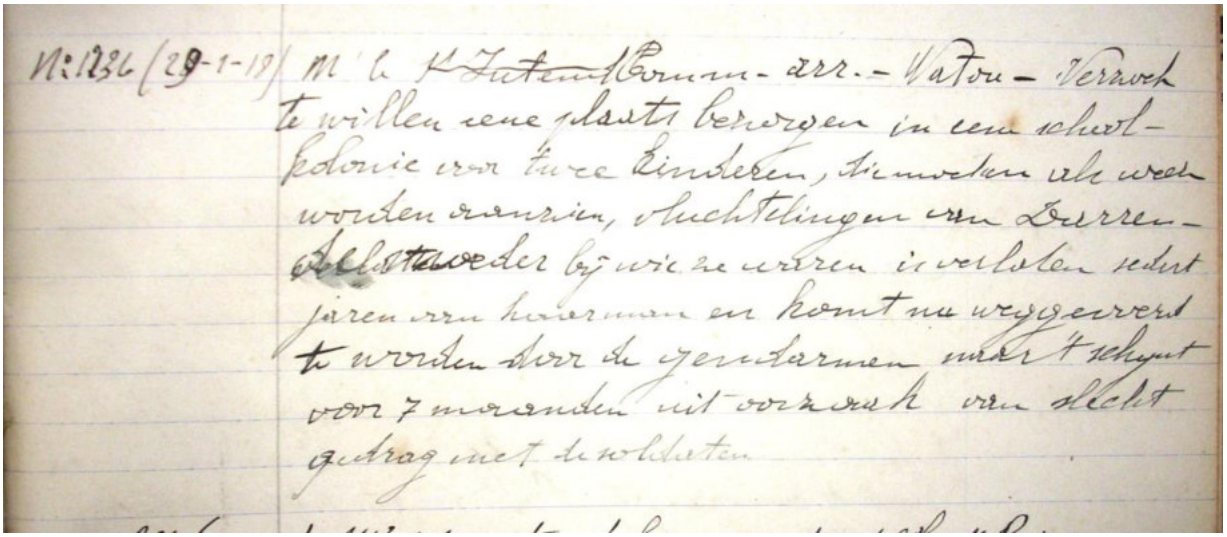

30 januari 1918 – Brievenboek Krombeke

Aan de arrondissementscommissaris te Watou – In antwoord op uw vraag nopens mademoiselle Emerence Creus van Handzaeme, thans te Crombeke, van 3 – 1 – 1918 – hebben wij Ued. de eer onze mening uit te drukken dat haar vraag gegrond is, daar zij zelf geheel in haar onderhoud niet kan voorzien en dat zij alhier alleen is van haar familie zonder van iemand onderstand te genieten. Hierbij gevoegd een certificaat van de heer Dr. Butaye , waarop wij zonder aarzelen bevestigen dat voorgevende persoon werkelijk de militievergelding van doen heeft van haar broeder Creus Remi.

H. GERMAIN DEVOS, Eerekapitein.

Binst den oorlog was ons Pompierskorps gehecht aan het Engelsch leger, om de branden, hetzij door bombardement of door gelijk welke andere oorzaak voortkomende, alhier te bestrijden. De heer Germain Devos oefende zijne taak van Kapitein op schitterende wijze uit, besteede zijne grootste zorgen tot het bewaren van 't materiaal, welk hij, na den grooten oorlog, ongeschonden aan de Stad Poperinghe kon aanbieden ; onder ander : de ladder «Porta», 3 handpompen en den Avant-trein. Hij bleef in werkelijken dienst in het huidig Pompierskorps tot einde 1926.

30 januari 1918 – Van Walleghem

De grond is reeds merkelijk gedroogd. Mogelijks krijgen wij welhaast de grote Duitse aanval. 's Nachts en 's nuchtends veel geschot.

30 januari 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de heer arrondissementscommissaris
In antwoord op uw schrijven van januari 1918, heb k de eer U ter kennis te brengen dat, volgens mijn oordeel, het zoo gemakkelijk niet is, in deze tijden, voor een meisje van 20 jaar, dat eerlijk leven wil en gansch alleen is zonder steun, noch hulp, alles te verschaffen wat noodig is om in de noodwendigheden van het leven te voorzien wanneer alles zoo duur is. Om haar behoorlijk te kleeden en veronderstellende dat zij, als dienstmeid, 40 franken per maand wint, moet zij vier maanden werken om haar een kleed te verschaffen en minsten een maand om een paar schoenen te kunnen koopen.

Het is dan ook aan niemand onbekend dat de broeders die in den oorlog zijn en geene familie hebben die hun kan helpen, van tijd tot tijd de mildheid en de zusterlijke liefde raadplegen om eenige hulp of verzachting te ontvangen in die angstige en droevige tijden welke zij in de loopgrachten doorbrengen.
Volgens mijn oordeel zou de vergelding haar wel te pas komen en daarom heb ik de vraag ondersteund.

De oudstrijders van Staden op de Rommelmarkt van Kemmel gezet !

Nummer 187A **Doos Gazette** **februari 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
T' is in 't huys geheel verdraeyt
Waer 't haentje zwygt en 't hennetje kraeyt !

*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee

Van Paul Ryckeboer kreeg ik de volgende sympathieke reactie op het vorige nummer:

Ik ga niet zoeken of ik het al deed : u het beste wensen voor 2018 : bij deze, eventueel voor de tweede keer.
ik ben wel getroffen door "weldadig"
Dat herinnerde er mij aan dat wij van onze moeder geen "zalig" nieuwjaar mochten wensen... om "zalig" te kunnen zijn, moet men immers overleden zijn. Dat moeten de nonnekes haar hebben ingehamerd, schoollopen eindigde voor haar met haar "plechtige" communie - in die gelukkige tijd in feite de "eerste" communie - dus "het juiste woord" ...

50 jaar geleden – Leuven Vlaams

50 jaar geleden was er van ‘Leuven Vlaams’ ook iets te merken in Poperinge. Het Wekelijks Nieuws van de 2de februari 1968 maakte er melding van onder de titel ’Massale betogingen der jongeren’.

Te Poperinge – zo stond er naast deze foto – verliep de betoging waardig en zonder het verkeer te storen, maar niettemin luidruchtig, geestdriftig en met enkele zitmanifestaties.

Ook alhier – te Poperinge - zo schrijft men verder – heeft de aktie, ontstaan rond het probleem ‘Leuven Vlaams’ weerklank gevonden. Net zoals in zoveel andere steden van het land kwamen de leerlingen van het hoger middelbaar vrij onderwijs op straat om door betoging en stakingaktie hun simpatie en hun medestrijden met de Leuvense Vlaamse hoogstudenten te betogen.
Nadat reeds maandagavond een eerste poging werd gedaan om de leerlingen wakker te krijgen was het dinsdagmorgen dan oz ver: er werd gestaakt en er zou betoogd worden. Studenten van het collegie namen het initiatief, bonden speodig simpatie bij de leerlingen van het vrij technisch instituut en de Eerw. Zusters Benedictinessen en slaagden er ook in zonder veel moeite deze van de Grauwzusters Penitenten tot solidariteit te overtuigen. Waar men ook

poogde bij de Rijksmiddelbare school sukses te hebben, stootte men op de direktie die de plannen dwarsboomde. Achteraf zou blijken dat te Ieper de R.M.S. wel meedeed.

Buiten het feit dat de 'progressieve spelling' hier wel erg opvalt – is mijn herinnering toch enigszins wat anders. Die maandag - ging ik zoals altijd – om 16.oo uur snel bij mij thuis in de Bruggestraat 56 een 'stute' eten en dan trok ik terug naar het college. Op de hoogte van de H.Hartstraat gekomen, zag ik al de eerste leerlingen van de Penitenten in hun uniform op de straat flaneren.
'Zeg, Do' – we gaan betogen – kreeg ik te horen, zorg dat die van het college meedoen, hee!' Ik wachtte even en liep dan door en op de Grote Markt – kwamen er nog andere collegestudenten naar mij toe. Daaronder was Geert Degrendel. We waren met een stuk of zes en wij liepen voorop, terwijl de leerlingen een grote groep gevormd hadden en liepen via het Bertenplein naar de poort van het collegein de Deken Debolaan. Daar ontstond er een discussie met een aantal collegeleerlingen die echter weigerden de straat op te komen.
De kreet ging al vlug dat wie de straat op ging blijfstudie kreeg.
Uiteindelijk zouden de Penitenten afdruipen en ik liep de koer op om naar de avondstudie te gaan.

Het artikel gaat zo verder: In grote groep werd in de voormiddag door de Poperingse straten getrokken. De stoet was ordevol en nergens werd het verkeer gestremd, vermits er geen gebruik werd gemaakt van de rijweg. Politie en rijkswacht hielden in de verte een oogje in het zeil. Er waren geen incidenten. A
Alleen tegenover het instituut H.Hart der zusters Benedictinessen dreigde er even herrie te ontstaan, toen een groot aantal betogers aanstalten maakte om een zitstaking te houden. Het spreekt vanzelf dat de politie dan zou opgetreden hebben, vermits de betoging niet aangevraagd – en dus ook niet toegelaten was. Het gevaar werd echter snel besworen, en de groep trok op naar de Rijksmiddelbare school, waar men van plan was de leerlingen te 'bevrijden' . dit ging echter niet door.
Op de Paardenmarkt werd ten slotte een meeting gehouden. Voor aleer daar de stoet ontbonden werd, besloot men in de namiddag te voet op te trekken naar Ieper, om er deel te nemen aan de grote manifestatie.
In de loop van de namiddag zijn onder geleide van de rijkswacht inderdaad een 350-tal Poperingse scholieren te voet naar Ieper getrokken, waar zij even na vier uur aankwamen. De fel opgemerkte groep manifesteerde er mee en het was reeds in de avond toen in groepjes de ene te voet en de andere met de bus huiswaarts werd gekeerd.

BERICHT

De inrichters van de solidariteits-aktie met Leuven die dinsdag jl. te Poperinge plaats had, danken de plaatselijke rijkswacht omwille van haar simpatieke en hulpvaardige houding die ze op die gelegenheid heeft aangenomen.

De Eerstes van het college te Poperinge.

Woensdagmorgen dan was alles weer rustig. Iedereen was op school zoals het hoorde. En precies dat was de waardige opsluit van een dag waardige aktie.

Ik herinner van die ochtend helemaal niets, maar dat we te voet naar Ieper wandelden, dat herinner ik mij wel. Jacques Destailleur herinnert zich ook dat men te Ieper de café's met de Franstalige opschriften ging uitjoelen. In het artikel in de krant maken ze daarvan het volgende: Niet te verwonderen dat talrijke uitbatingen met Franse opschriften **een koor van vermaledijdingen** moest aanhoren. *De toon van het artikel wordt hier bijna romantisch.*
Verder herinner ik mij de samenkomst in de stadsschouwburg te Ieper.

Wij stonden boven, achterin te luisteren en mee te joelen. Veel konden we er niet horen, maar op het einde werd de Vlaamse Leeuw ingezet en Geerten Grendel kreeg alle lachers op de hand door de 'tussenstukjes' als een trompet te orkestreren.

Effectief de woensdag moesten we weer naar het college. Geert Degrendel werd al heel vroeg gesommeerd om naar de 'directeur' te moeten gaan. Het duurde niet lang of zijn vader kwam ook de collegekoer opgestormd waar hij in een luide discussie ging met den Chicon. Waarom zijn zoon moest gestraft worden? Geert, één van de aanstokers van de betoging?
De volgende dag zagen we Geert niet meer op het college, sommigen zeiden dan hij weggestuurd was, anderen dat hij zelf was vertrokken.
Toen was het ook mijn beurt. De Chicon kwam mij sommeren om naar de directeur te gaan. Die was echter niet op zijn bureau en dus moest ik op mijn knieën gaan zitten langs de deur. Onze Rika die heel toevallig langs de voordeur het college binnenkwam om avondles te gaan volgen, zag me zitten en maakte zich kwaad. 'Moar alli, onnozeloare, op joen knien zitten'. Ik stond dus maar recht. Den Chicon kwam langs en die zei, 'knien' en mijn zus zei,'recht staan!'
De Chicon riep dat ik één van de aanstokers was … net zoals jouw vader … tegen Rika. Mijn vader had net zoals ik om 4 uur zijn boterhammekes thuis gaan eten en reed dan met zijn volkswagen kevertje terug naar zijn werk, bij verzekeringen Delanote in de Boeschepestraat. Maar hij kon die maandag niet door omdat de leerlingen van de Penitenten voor hem uit liepen. De Checon die alles afgeloerd had van uit het college had het kevertje met mijn vader gezien en daar uit afgeleid dat mijn vader één van de organisatoren van deze 'illegale' betoging was.
Toen ik bij de directeur moest komen, ging Rika met mij mee en één en ander had als gevolg dat ik de weg van Geert Degrendel niet moest volgen. Ik 'mocht' op het college nog blijven, maar ik werd wel gewaarschuwd dat bij een volgende feit ik wel buiten zou vliegen.
En ik moest natuurlijk de zaterdag twee uur gaan 'blijven' omwille van het feit dat ik 'tegengesproken' had.
Nu, ondanks het feit dat men mij viseerde, ben ik er toch in geslaagd mijn middelbaar daar af te maken, wat Geerten niet kan zeggen.
Geerten, als je dit ooit leest, nog alle succes in je leven toegewenst… we hebben toch veel kunnen lachen.

Al mijne ouderwetsche liedjes – Liedjes van metje Klokke

Schriftje van Charlotte Tamboryn
Weduwe Henri Vandermarliere
Yperstraat 43
Poperinghe

3 Van Jan met zijn zes wijfs

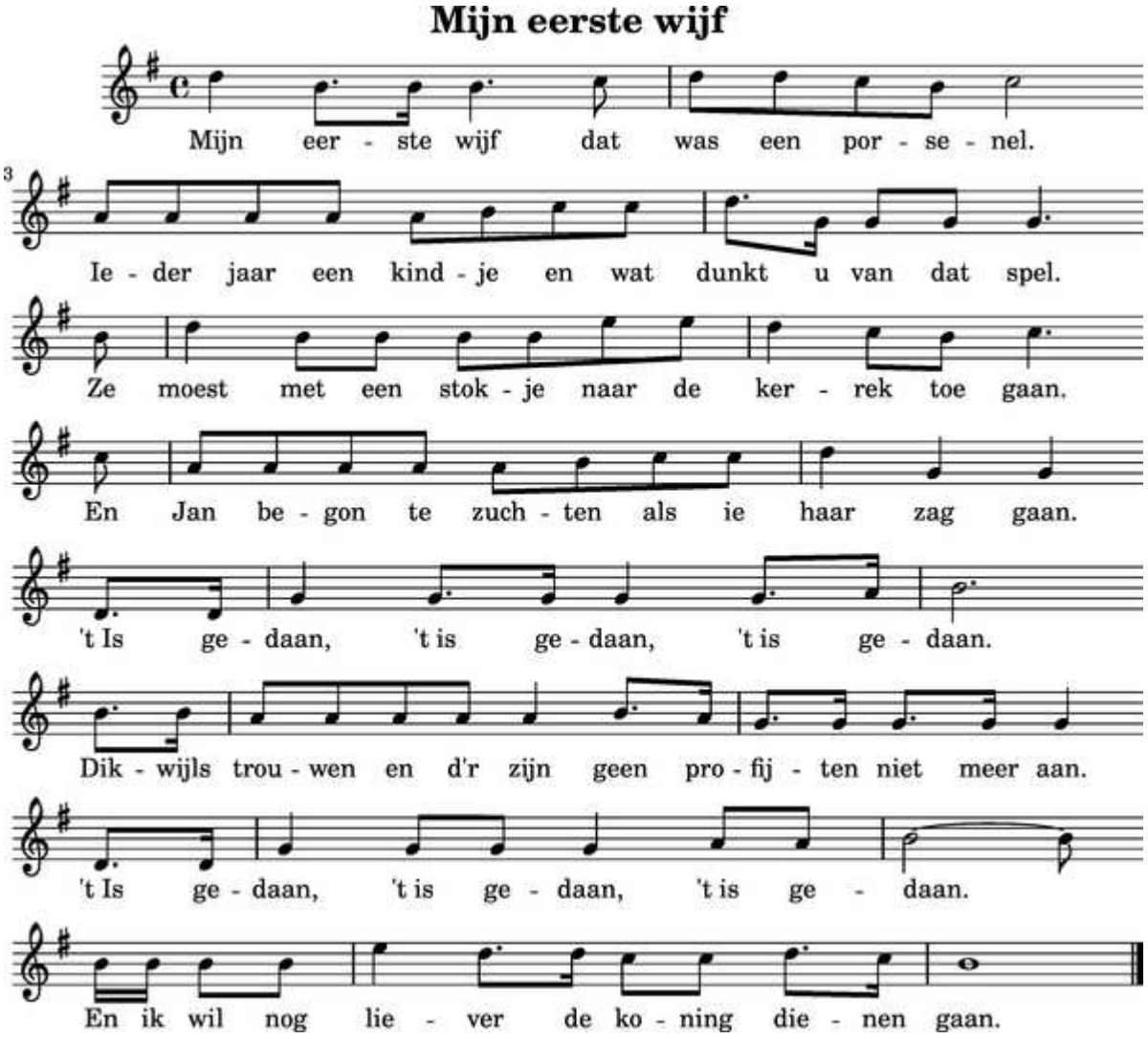

Het huwelijk dat is een aardig spel
'k heb het ondervonden en ik weet het wel
ik ben getrouwd al voor den 6den keer
ware ik niet getrouwd en ik en trouwde niet meer
den eerste keer dan was ik te zot
'k trouwde met een wijf; twas een schele marmot
't kwam door de min, 't kwam door de min
en alzo wierd ik bedrogen van dees kwade zottin

refrein

het is gedaan, het is gedaan, het is gedaan
dikwijls trouwen en zijn er geen profytten niet meer aan,
het is gedaan, het is gedaan, het is gedaan,
ik zou veel liever den koning dienen gaan.

Mijn eerste wijf en was maar 6 weken dood
ik dacht Ik zal weer trouwen want ik ben al in den nood
ik wierde algauw al in den staat gesteld
'k trouwde met een weewe en zij hadde vele geld
'k leefde plezant, 'k leefde plezant
het geschrei van kinderen dat bleef er van kant
'k werkte niet meer, 'k dronk zo menig pintje bier,
'k ging naar al de kermisjes op den zwier

Metje Kokke op de koer van de herberg De Klokke aan een cafétafeltje. Let vooral op de achtergrond en op de deur met het hartje.

refrein

mijn derde wijf dat was een walin
hoor hoe dat ik vaarde met dees kwade zottin
als zij begon te kyven, 't was altijd koeien flamand!
Ik dacht 'k zal hier niet blijven, ik trok naar den boum la la
't zondags dan moest ik zitten in den hoek
om mij te amuzeren moest ik lappen mijnen broek
Jan begost te kyven, wie is er hier den baas,
Vervloekte wale wyven met al u geraas

refrein

mijn 4de wijf dat was eene van Holland
zij had goede manieren zij had vele verstand
denkt nogtans hoe een groot verschil
'k leefde gelijk een heere en ik deed al wat ik wil
wassen en naaien en zij was habiel
Jan kan haar wel paaien en het is er zijn stiel
Want al die leven met de vrouwtjes haren zin
Moeten gelijk Jan wel leven met deze kwade min

Refrein

Jan die trouwde voor de 5de keer
Met een oud wijf van 70 jaar, zij en had geen tanden meer
Zij moest al met en stokje naar de kerke gaan
Jan begon te zuchten als hij haar zag gaan
Altijd vol pijn in de kop of in de zij
Bij al die oude wyvers is geen vriendschap meer

Daarbij ‘k heb haar getrouwd al voor haar geld en goed
En ‘k wens dat God verleende dat zij gauw was dood

refrein

mijn zesde wijf was een jonge poilie, snel
alle jare een kleintje en wat denkt gij van dat spel
teene schreeuwt alhier en t’ander schreeuwt aldaar
Jan verloor zijn zinnen en hij klauwt al in zijn haar
Nu mag hij wiegen in zijn ouden dag
En met zijn kinders spelen, Jan is wel gestraft
Nu mag hij zingen van zijn ouden stiel
Met zijn kleine pachadertjes al rond zijn lyf

Refrein

Het is gedaan, het is gedaan, het is gedaan
Jan die en trekt er hem van geen wijven niet meer aan
Tot profijt, tot profijt, en tot profijt

’t verschil van wijven dat is door Jan gezeidt

We vonden een audio op de Nederlandse liederenbank. Het lied zou minstens dateren uit 1880 en was blijkbaar over de hele Nederlanden bekend.

http://www.liederenbank.nl/sound.php?recordid=76419&lan=nl

Uit het zangcahier van Mw. Yvonne Donckels
Bernard Leicher

Het lied : Trésignies (pg. 4 tot 11)

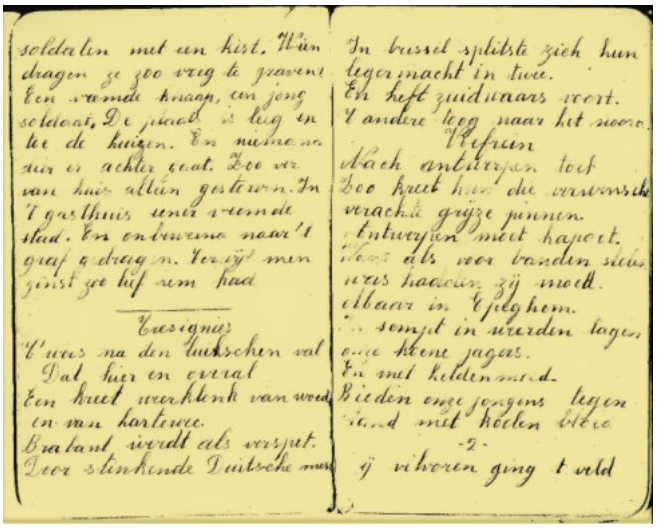

soldaten met un kist. Wün
dragen ze zoo vrij te graven
Een vreemde knaap, een jong
soldaat, De plaats is lig en
ter de huizen. En niemand
hier er achter staat. Zoo ver
van hier alleen gestorven. In
't gasthuis ener vreemde
stad. En onbevreesd naar't
graf gedragen. Terwijl men
juist ze lief zum had

Tresignies
't Was na den luttschen val
D'al hier en overal
Een kreet werklenk van wreed
en van hartewee.
Brabant werdt als verjut.
Door stinkende Duitsche muur

In brussel splitste zich hun
legermacht in twee.
En heft zuidwaars voort.
't andere trog naar het noord.
Vlaam
Nach antwerpen toch
Zoo kreet hun die vreemde
verachte grijze gunnen.
Entwerpen meet kapoet.
Hoort als voor banden slaat
Hees haastig zij moedt.
Elkaar in Vlieghem.
Samjt in vreeden togen
onze kleine jagers.
En met heldenmoed.
Beeden onze jongens tegen
Land met hoeden bloed
-2-
Zij viktoren ging t veld

Korporaal Léon Jules Trésignies

(Bierk, 1886 – Grimbergen 29 augustus 1914)
2de Regiment Jagers te voet.
Spoorwegarbeider, gehuwd en vader van een zoon.

De tekst in het cahier geeft hier een soort oerversie van het verhaal van de korporaal. De heldendaad werd na WOI als marktlied bezongen en maar veel later opgenomen in het cahier. Mw. Donckels werd immers pas in 1910 geboren. Het lied werd een echte schlager en zal nog jarenlang bij allerlei gelegenheden gezongen worden.

Een objectief verslag is het zeker niet. De bevelvoerder op die plaats was niet kommandant Mangé maar sergeant-majoor Wéry. Trésignies kan natuurlijk geen brief aan zijn moeder schrijven onder die omstandigheden. Het bewuste papiertje werd bewaard. Het bevat zijn naam, geboortedatum en de naam van zijn vrouw. De 'dichterlijke' toevoeging van de brief aan zijn moeder maakt de heldendaad echter des te smartelijker en is typisch voor die tijd.
Léon kan ongemerkt overzwemmen, draait eerst het wiel de verkeerde kant uit. Zijn kameraden zien dat, roepen hem toe. Door dat roepen wordt hij door de vijand opgemerkt. Hij slaagt er nog in het wiel in de goede richting te draaien zodat de brug alsnog zakt. Dan wordt hij neergeschoten.
De versie in het zangboek van mw. Donckels is wel oorspronkelijker dan de versie van 'Wreed en Plezant' onderaan het artikel. Het leunt dichter bij een marktlied aan. Dat kunnen we besluiten uit de ruwere versie die 'den Duits' fermer veroordeelt.

Transcriptie van het lied

Teneinde de leesbaarheid en bruikbaarheid van de tekst te verhogen werden ze omgezet, met in achtname van het West-Vlaams, het rijmschema of met de melodische vereisten. Hier en daar lijkt een woord of deel van een woord te ontbreken. Dat heb ik zo aangegeven : (rood).

Trésignies (pg.4 – 11)

1

’t Was na den Luiksche val dat hier en overal
Een kreet weerklonk van Woede en van hartewee
Brabant werd als verpest door stinkende Duitse mest
In Brussel splitste zich hun legermacht in twee
Eén helft zuidwaarts voort ’t ander toog naar het noord

Refrein 1

Nach Antwerpen toe zo (*klinkt) hun* kreet
Die verwenschte verachte grijze pinnen
Want als (‘t) voor branden stelen was hadden zij moed
Maar in Epeghem, in Zemst in Weerd
Lagen onze koene jagers en met heldenmoed
Bieden onze jongens tegenstand met koelen bloed

2

Bij Vilvoorde in ’t veld daar was (’t een) hel
Aan de ‘Verbrande Brug’ lagen (ze) langsheen de vaart
Onze jongens overmand ’t was van den anderen kant
Werden heel masse in Duitsch krijge toen ontvoerd
’t Aanval bevel werd rond gezaaid, de brug was opgedraaid

Refrein 2

‘k Vraag een man vol moed riep kommandant Mangé
tot zijn handvol soldaten. die hier overzwem
Eensklaps weerklonk een klare mannestem
Ik wil dat doen. ‘k Wil voor mijn koning en het land
Mijn leven laten aan de ‘Verbrande Brug’
’t Was Trésignies de koene man kwam nooit meer trug

3

Hij smijt zijn ransel neer, bajonet geweer
Krijgt bevel de brug ginds verder neer te doen
Alleman stond als versto(m)d, ’t was plechtig heilige stond
Hij vraagt potlood en papier, geen enkel (zegt) niet doen
Schreef hij naar zijn moeder teer deze laatste woorden neer

Refrein 3

Adieu mijn moeder lief, ik ga naar de dood toe
‘k Weet het is uit echte liefde voor ons vrij bestaan
Sterven zal ik - het moet -het is mij gedaan. Herdenk steeds uwen zoon
Het was uit *helschen* dwang alleen die hem griefde
Ben geen lafaard neen. ‘d Harte omhoog moeder, geen geween

4

Ziedaar mijn commandant, briefje dat (ik) overhand
’t Is voor mijn moederlief want ‘k zal ze nooit meer zien
Bleek en het hart ontroerd, door bitter spijt vervoerd
Omhelst zijn commandant die jonge held
Adieu mijn kameraden teer Ik kom nooit meer weer

Refrein 4

Ik volvoer mijn plicht riep hij dan fierweg tot zijn brave kameraden
’t Lot wil dat zo zij want België moet en zal een dag weer worden vrij
Hij sloop dan stilweg langs die met pinnedraad belegde haag en struiken
Helaas de dood zij loert eer hij zijn heldendaad had volvoerd

5

De jongen was beraan moedvol en aangedaan
Zwom naar den overkant en sloop tot bij het wiel
Hij trekt verwild en dwaas. Hij draait verkeerd helaas
’t Was toen ach heer dat hij als martelaar nederviel
Hem trof ’t vijandelijk lood. Hij stierf de marteldood

Slotrefrein

Trésignies rust zacht. De jonge oude Belgen zullen u gedenken
Gij de martelaar kendet noch vrees noch ’t nakende gevaar
Uw gedrag, uw moed moge tot exempel al de soldaten dienen
Rust in d’aarde zacht
Ge hebt uwen duren plicht met moed en vlijt volbracht

Op de website van de groep **‘Wreed en plezant’** is een versie van het lied te zien (partituur + aangepaste tekst) zoals zij het lied ten gehore brengen. Daarbij werd gebruik gemaakt van een ander bestaand lied geschreven door Léo Daniderff in 1917. De aangepaste tekst geef ik hieronder.
Hij rijmt beter en is dus veel zingbaarder. Blijkbaar moet het lied in zijn oervorm, zoals mw. Yvonne Donckels het neerschreef, toch dichter bij het oorspronkelijke marktlied gestaan hebben.

Het Lied : ‘Trésignies’ in de versie van ‘Wreed en Plezant’

De veldslag ging zeer fel / bij Vilvoord’ was ’t een hel
Het was aan de verbrande brug / dat den Duits kwam zeer vlug
Ons jagers hielden stand / maar werden overmand
D’aanval werd afgezwaaid / de brug gedraaid
Niemand kon er nog door / men stond er voor

‘k Vraag een man vol moed / riep kommandant Mangé
Tot zijn handvol soldaten / die hier overzwemt
Eensklaps weerklonk een heldere mannenstem:
Ik, ik Trésignies ‘k wil voor den koning en het land
Mijn leven laten
Hij nam dan papier en potlood en schreef:
“Moeder, ‘k ga den dood”

Hij schreef ook: “Moederlief, ‘k beging nooit enen grief
Ik vocht moedig voor ons bestaan / maar nu is’t gedaan
Denk daar in uwe woon / steeds aan uw lieve zoon
’t Is voor het vaderland zoet / dat ik hier stierf met moed
Hij gaf zijn kommandant / den brief in d’hand
Hij zei dan ontroerd Vaarwel
Aan u mijn vrienden en kameraden
Hij kuste dan ook zijn kommandant en sprak
Ik sterf voor ’t vaderland
Hij sloop dan stil weg zo langs de vaart
Langs prikkeldraad en barrikaden
En geen enen Duits die dacht er aan
Om zijn ogen langs daarte slaan

Trésignies, vastberaân, / vol moed en aangedaan
Zwom onder water naar dien kant / en kwam er aangeland
En zie die goede ziel / kwam nog tot bij het wiel
Helaas het Duits gebroed / zag hem nu goed
Hij viel door ’t moordend lood / hij werd gedood
Trésignies, rust zacht / gij hebt volbracht
Een heldendaad voor onze Belgen
Gij kendet geen vrees en geen gevaar
Gij stierf als martelaar
Uw gedrag en moed zullen wij
In de toekomst nimmermeer vergeten
Ja, held Trésignies, rust hier nu zacht
G’hebt uwen plicht met moed volbracht

Une cérémonie commémorative eut lieu, dimanche, au monument de Pont-Brûlé ; Mme veuve Trésignies, et le fils du héros de 1914, soldat aux grenadiers, étaient au premier rang de l'assistance. Le colonel Hellin représentait le ministre de la Défense nationale.

A la mémoire de l'héroïque Caporal Trésignies.

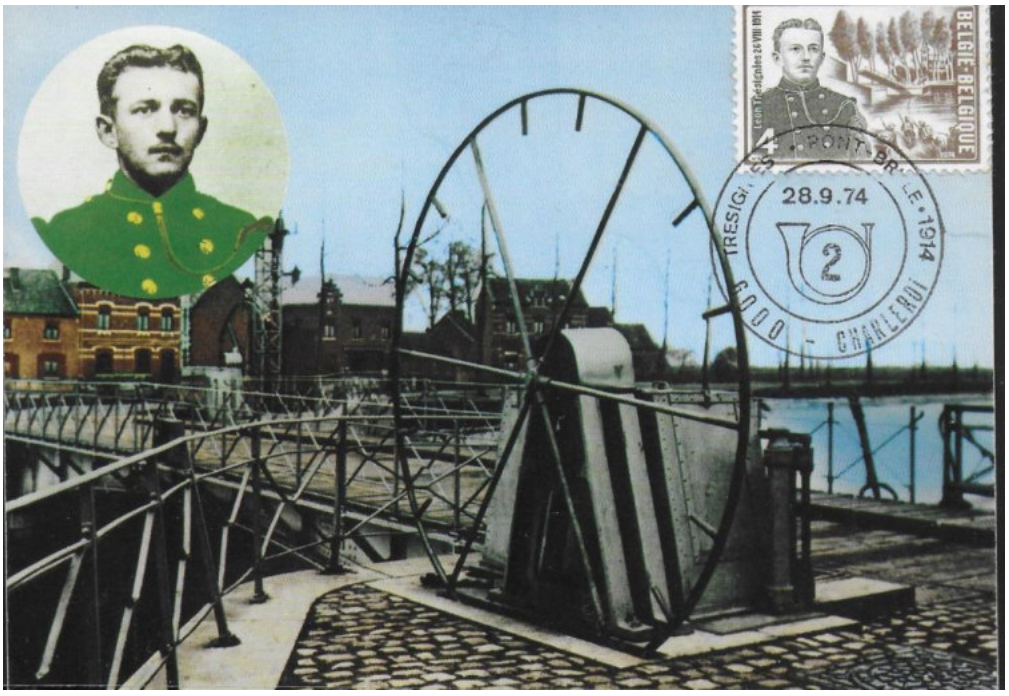

100 jaar geleden: Den Grooten Oorlog

Nr 17 — Nagezien door de Krijgsoverheid 7-1-18 (Nr 28) — 1 en 15 Februari 1918

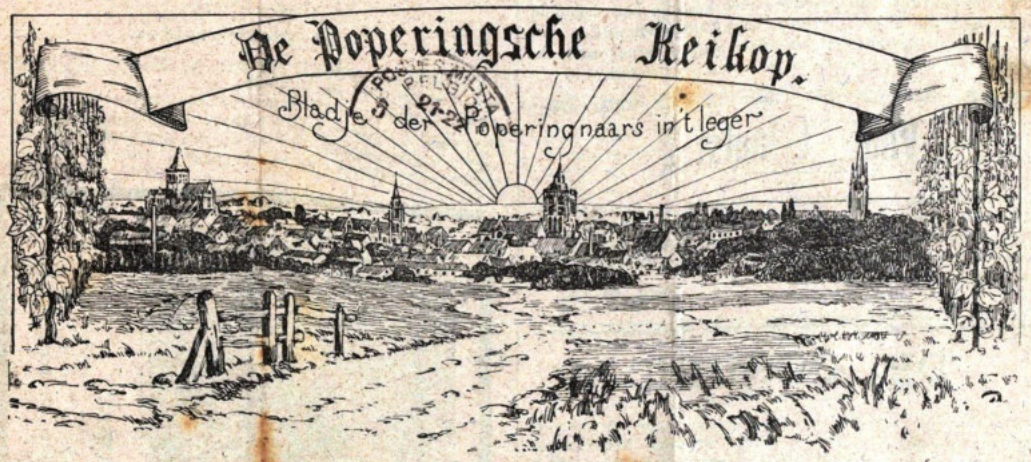

ABONNEMENTSPRIJS
Poper. Soldaten : KOSTELOOS.
Andere soldaten : 2.00 fr.
Burgers 4.00 fr.

Verschijnt
(als 't kan)
2 maal te maande.

BEHEER
E. H. Jul. Vanneste, Aalm. D 65 I
H. G. Herpelinck, brank. D 195
H. A. Baert, Noordstr., 13, Pop.

Een Aanspraak van den Paus.

In antwoord op de wenschen van Kardinaal Vannutelli in naam der kardinalen den Paus gebracht op Kerstdag, aldus Zijne Heiligheid :

« Aan U, heer Kardinaal, en al uwe zeer uitmuntende collega's, wier welsprekende en gezagvolle taik Gij zijt, onze erkentenis om de verkwikking die Uwe woorden en wenschen ons brengen, ter gelegenheid van de nakende plechtigheid van Kerstdag.

Gewoonlijk wij zijn en door Gods wil bestemd, ook de vreugden van de zoetste plechtigheden vermengd te zien met droefheid, waren wij zinnens opnieuw onze vaderklacht te laten hooren en het treurlied van den herder, nu wij voor de vierde maal binst den oorlog, de verjaring van Jezus-Christus' geboorte Gedenken.

Hoeveel zielen toch zien wij heden in lijden, hoeveel in angst voor het onbekende van morgen !

Daar wij aangesteld zijn de kudde te bewaken, die de valsche herder zou laten vergaan in de slachting, deed het ons als aan Paulus, onzeglijk leed, dat onze pogingen ter verzoening der volkeren, ijdel zijn gebleven ; en wij waren in het bijzonder bedroefd, toen wij onze uitnoodiging aan de hoofden der oorlogvoerende landen op niet zagen uitkomen, geenszins omdat wij geen voldoening kregen, maar omdat zoo de vrede weder werd verdaagd.

Bronnen van het hoogste gezag meldden dat eenige der voornaamste basissen tot een akkoord, tot een wederzijdsche overeenkomst konden leiden. Wij hebben deze eenvoudiglijk vergaard, om de hoofden der oorlogvoerende landen uit te noodigen ze bijzonder in te studeeren, en dit met het eenig doel zoo gauw mogelijk den wensch te verwezentlijken, die smacht in aller ziel.

Als wij dus waardig geacht waren ofte niet van instemming, verdacht gemaakt ofte niet door laster, hebben wij niet kunnen niet herkennen in ons « *signum cui contradicatur* », het teeken van tegenspraak.

Dit gedacht heeft ons verkwikt, namelijk dat onze vredesuitnoodiging geen rechtstreeksche gevolgen verwachtte, en dus wellicht wel zou kunnen vergeleken worden, aan het korenzaadje, waarvan de Goddelijke Meester leert, en waarvan de halm enkel opschiet, nadat de warmte der aarde het gebroken heeft. Dit gedacht versterkte in ons voornamelijk het bewustzijn van ons recht en onzen plicht, de vredezending van Jezus-Christus in de wereld voort te zetten.

Geen hinderpaal, geen gevaar zagen wij bekwaam onzen wil af te houden, te gehoorzamen aan den plicht, het recht uit te voeren van dezen die den Prins van den Vrede vertegenwoordigt.

Maar, daar wij de eens zoo bloeiende naties altijd zien aangevuurd malkander te vernielen, en wij steeds vreezen de spoedige zelfmoord van het beschaafde Europa, vroegen wij ons zelven met treurnis af, wanneer toch en hoe dit ijselijk drama ging eindigen.

Uw woord, heer Kardinaal, is op het rechte tijdstip gekomen, en wij loven de gepastheid van uw oordeel, dat U den huidigen oorlog doet beschouwen bij het licht van het Geloof, en U overtuigt dat geen einde zal komen aan dien wereldtwist zoolang de menschen tot God niet weerkeeren,

Maar opdat de verkwikking ons gebracht door de woorden en de Kerstdagwenschen van het Heilig Collegie, waarlijk het kenteeken zij van betere dagen, zullen wij ons zelven niet vergenoegen het belang van den terugkeer tot God te herkennen en te verklaren, en wij wenschen uit den grond van ons hart dit zalig uur te kunnen vorhaasten, namelijk van den terugkeer van de hedendaagsche samenleving tot de school van het Evangelie.

Als de blinden van heden zullen ziez., als de dooven zullen hooren, als alle kromming zal recht gemaakt zijn, en alle bocht effen, met één woord als de mensch en de samenleving tot God zullen weergekeerd zijn, dan en dan alleen zal alle vleesch het Heil van God zien « *videbit omnis caro salutare Dei* ».

Ah ! de groote les die de Kerk ons geeft in de liturgie van deze heilige dagen ! Dat hij weerkeere dus tot des Heeren schoot die verlangt dat Hij zijne wrekershand inhoude, — dat de ongelukkige menschheid zich berouwe, dat zij weerkeere tot den Heer !

Gelijk eertijds de wanorde der zinnen oorzaak was dat vermaarde steden door het vuur werden vernield, zoo heeft op onze dagen de goddeloosheid die alles doordrong, de wereld gedompeld in een bloedzee. Boven de duisternissen echter die de aarde omweven, schittert nog steeds, hoog en kalm, het Licht van het Geloof ! »

Voor 't laatst !

Niettegenstaande onze dringende aanvraag naar de adressen onzer soldaten te Poperinghe, bleven nog veel ten achteren Wij herinneren eens te meer en voor 't laatst, dat voortaan *« de Keikop »* niet meer zal gezonden worden naar deze die niet zullen geantwoord hebben *voor den 5 Februari.*

Het Beheer.

DE OORLOG

Onze « Correspondent » is op reis om eenige dagen aan alle oorlogsrumoer te ontsnappen en zoo wat uit te rusten. Het moet ons dus niet verwonderen dat hij niets opzond nopens den oorlog. 't Past goed en 't is 't juiste oogenblik, want alle voorspelling ware voorzeker roekeloos. nu dat alle aandacht gevestigd is op « offensief en « defensief ». 't Zal meest moeder Censuur spijten eene gelegenheid te zien ontsnappen wat met de schare uit te knippen... en dat doet ze toch zoo geerne!

We wenschen hem goede reis en vooralspoedige terugkomst.... met goe nieuws. Kon hij ons de vrede, maar vrede met zegepraal voor België meebrengend ! God gave 't!

...AL GELIJK.

Eenige werklieden waren druk aan 't arbeiden aan 't koninklijk paleis. Daar komt opeens Z. M. de koning het werk bezien en daar hij stil houdt bij eenen metser :

— Mijn vriend, zoo vroeg de koning, hoeveel wint gij alzoo per dag ?

— Sire, klonk het antwoord, ik win juist zooveel als gij !

— Wat belieft er u, hernam de koning, dat kan niet zijn ?

— Wel ja, sire, ik win de eeuwige zaligheid of het eeuwig vuur, en uwe majesteit kan toch niet meer verdienen !

KRITIEKE TOESTAND !

Beste lezers,

Hulp !..... Hetgeen we sinds lang hadden voorzien is gebeurd. Onze onkosten zijn ineens van 50 0/0 gestegen. Papier, handwerk, alles slaat op en steekt ons in 't nauw. Ja, we beleven thans angstvolle uren die zullen beslissen tusschen leven en dood !...

Keikoppen strijders, zoo ge houdt aan uw bladje en wilt dat het voort verschijne als voorheen, dan moet ge helpen. Ge weet nu wat het inhoudt en wat het doet voor U. Verleent dus steun naar uw vermogen. We rekenen vooral op de heeren officieren en onderofficieren.

Burgers, helpt ons in 't leven houden ! Zoudt ge willen dat we vallen bij gebrek aan steun ? Dank vooral aan U, bezoeken we onze jongens en brengen hun wat nieuws met voedsel voor hun geest en ziel. Zult ge ons nu verlaten ?

Helpt ons dus, want we vergaan !

Keikop.

In Memoriam

Onze gesneuvelden :

VERHELST HENRI, (echtgenoot van MARIA BOURGEOIS) sold. † 21 Oct. 1914. bij Dixmude.

Kan ons niemand inlichtingen bezorgen nopens : GARSY Etienne, HUYGHE Jules en LAUWERS ons aangewezen als verdwenen?

Zoo spoedig mogelijk trachten wij die lijst te volledigen, doch slechts met eenieders hulp zal het gaan !

PASSCHEZOONE CAMIEL
(zoon van Honoré)
soldaat bij het 1er grenadiers
overleden in het « Hôpital Maritime » te Cherbourg (Fr.)
op 6 November 1916.

INSCHRIJVING

tot onderstand der noodlijdende Poperingsche soldaten en hunne huisgezinnen.

1e LIJST

E. H. Jul. Vanneste, legeraalmoezenier,	Fr. 100.00
Heer en Vrouw Sansen-Vanneste, Poperinghe-Watou,	70.00
Heeren Jan en Albert Sansen,	20,00
Juffer Elisabeth Sansen,	10.00
Mme We Billiau, Poperinghe-Abeele,	40.00
Heer Valère Billiau,	20.00
Juffers Godelieve, Maria, Yvonne en Martha Billiau,	40.00
Een Keikop, handelaar en belg,	200.00
Heer en vrouw Et. Moncarey-Sansen en kinders, Poper.,	100.00
Heer Amic Deroo, Poperinghe,	50.00
E. H. Jer. Vandenweghe, onderp. Poperinghe,	10.00
Totaal Fr.	660.00

ONZE STAD

Burgerstand van 15 tot 31 Decembe 1917

GEBOORTEN

Jamieson Marie, d. v. Robert en Rachel Ampers, Rekhofstraat — Defever Maurice, z. v. Cyrille en Irma Depretere, Moorslede. — Vandenameele Maurice, z. v. Camille en Lucie Santy, Passchendaele-Snick Robert, z. v. René en Alida Petit, Elverdinghe. — Hossey Jeanne, d. v. Frederic en Maria Hennin, Kemmel.

HUWELIJKEN

Richard Dieusaert, gend. en Agnes Deniere, beide wonende te Poperinghe.

Jérome Dequidt, sold, van Poperinghe en Elodie Matten, werkster van Poelcapelle.

Camille Houspie, werkm. en Martha De Cae, werkst.. beide van Poperinghe.

Deturck Honoré, sold. en Ida Pannekoecke, werkst, beide van Poperinghe.

Georges Hawkés, engelsch sold. en Augusta Lermytte. werkst. te Poperinghe.

STERFGEVALLEN

Lozie Amelie, 74 j., wed. Aloise Debruyne en echtg. Charles Vandooren, Vlamertinghe. — Ghyselen Sidonie, 61 j., wed. Livin Pieters Vlamertinghesteenweg. — Cappon Adele, 71 j. wed. v. Eugène Deleu, Comen. — Sieuw Clemence, 70 j, wed. v. Leo Sieuw, Becelaere. — Snick Servaes, metser, 75 j., echtg. v. Octavie Desegher, Brielen. — Bouleangier Justine, 74 j., wed. v. Isidore Silvet en Elie Tidrick, Groote Markt. — Teneur Maria, 83 j., ongeh, Komstraat. — Depuydt Rosalie, 71 j., wed. v. Pieter Chaerle, Abeelesteenweg.

ALLERHANDE NIEUWS

Spijts bombardement en vliegersaanvallen worden de goddelijke diensten op de verschillige parochieën van Poperingne steeds verzekerd. Tot op korten tijd van hier werd voort mis gelezen in de drie parochiekerken. De geestelijkheid van *St Bertinus* en *O. L. Vrouw* had het geraadzaam gevonden eene tweede plaats de burgers aan te schaffen waar zij met zekerheid (?) hunne christelijke plichten konden kwijten, t. w. de *Leene* en *Het Vogeltje*, Lang koesterde men de hoop alles te kunnen weer op ouden voet terug brengen. Helaas ! de mof had het anders beslist. Spijts den vooruitgang der bondgenooten blijft de stad het mikpunt van het groot geschut en hunne vliegers. Zoo is men verplicht geweest alle diensten in *St Bertinuskerk* op te schorsen. De koude noorderwind speelt thans naar beliefte door de uitgeslagen koorvensters onzer hoofdkerk. Daarom bracht men alles naar de kapel van het gasthuis over waar nu alle diensten gedaan worden. Zoo kan men nu mis hooren voor *St Bertinusparochie* in de *kapel van het gasthuis* en *Het Vogeltje*. Voor *O. L. Vrouwparochie* in *de kerk* en *de Leene*. Voor *St Jansparochie* in *de kerk* zelf.

De geestelijkheid onzer stad, die sinds drie jaren een voorbeeld is van zelfopoffering, blijft steeds ter dienste onzer bevolking en trotseert zoo met haar het gevaar midden het oorlogsnummer.

— Zondag avond, 23 December gebeurde in onze stad een schrikkelijk ongeluk. Drie aaneenhoudende oorlogshuisjes, van plak en stroo gemaakt en staande dicht bij de herberg *St Eloi*, niet ver van de melkerij, geraakten in brand. In 'n oogenblik was alles plat. Een 74 jarige ouderling, *Servaas Snick*, vluchteling van *Brielen*, kwam in de vlammen om.

Vroeger melden wij dat zes zonen der familie POISSONNIER-TOP bij het leger waren, verplicht hunne zeventigjarige ouders achter te laten. Ter dier gelegenheid vroegen wij aan de bevoegde overheid het noodige te doen om ten minsten een dezer zonen van zijnen dienst te ontslaan om zijnen ouders bij te staan. Kort geleden werd een onder hen, LEOPOLD, naar huis gezonden met onbepaald verlof. BRAVO !

Korten tijd voor den oorlog was er spraak geweest eene Belgische school te stichten op het dorp ABEELE waar de burgers van het grondgebied *Poperinghe* en *Watou* hunne kinders zouden kunnen naartoe zenden. Dit leed zelf nog wat opspraak. Thans is de zaak beslist. De fransche school is opgeschorst. De gemeenten *Poperinghe* en *Watou* zijn thans overeengekomen die nieuwe school tot stand te brengen. Naar wij vernemen zouden twee meesters les geven. Het lokaal staat op grondgebied *Watou* die reeds den Heer JUUL FIEUW tot leermeester aanduidde. *Poreringhe* zal tusschen komen voor de onkosten naar gelang het getal leerlingen.

Laat ons hopen dat de schoolmeesters geen moeite zullen sparen om de jongens goed te onderwijzen en denzelfsten ijver zullen aan den dag leggen als den Heer PERSYN, wien wij in het openbaar hulde brengen om de zelfopoffering voor onze Belgische jongens, spijts zijne hooge jaren.

Aan 't werk nu opdat onze jeugd goed leere en de Vlaamsche als de Fransche taal naar gelegenheid kunne hanteeren.

— Met nieuwjaaravond achtten de moffen het noodig ons hunne wenschen over te brengen, maar..., op hunne manier ! Spijts het duistere weêr, (de maan was nog te bed) kwamen ze met den vooravond boven de stad en wierpen bommen ! Er zijn geen burgersslachtoffers te betreuren, alsook geen schade in de stad.

— Met 1 Januari 1918 gaf den Heer JUUL THULLIEZ zijn ontslag als politieagent.

ABONNEMENTEN

De verhooging van 50 0/0 die wij komen te ondergaan verplichten ons den abonnementprijs op te slaan. Zoo brengen wij die der *Burgers op 4 fr.* Wij bidden dus onze « Abonnés » van voor October de heele som op te sturen, de andere deze te willen volledigen, zoo niet zullen wij ons genoodzaakt zien het bladje achter te houden. Het onbraekt niet aan goe wil, maar meer doen, kunnen wij niet. *De geldkwestie betetten ons zelf dees maand tweemaal te verschijnen.*

HET BEHEER.

BRAVO !

Met vreugde geven wij een kort uittreksel der legerdagorge van 13 Jan. 1918 :

De § 3 der legerdagorde van 25 Sept. 1917 gaf algemeene voorwaarden vereischt om een verlof te bekomen in de engelsche zone :

Voortaan *elk belgisch krijger* zal mogen zijn verlof nemen in het vrij gedeelte van België dat door het engelsch leger bezet is, mits hij aan de voorwaarden voldoet :

1) in het bezit zijn van een inkwartierings-certifikaat.

2) de slaapkamers toegezegd aan de engelsche troepen niet betrekken.

3) het verlofbewijs moet op voorhand aan de engelsche overheid voorgelegd worden.

Dringende verloven, gezegd « congé d'urgence » om bijzondere familieredens, kunnen toegestaan worden zonder voorafgaande toelating der britsche overheid.

Bem. — *Later geven wij den oorspronkelijken tekst.*

Vergoeding aan de families der soldaten en onderofficieren onder de wapens.

BESLUIT-WET.

ART. 1. — Artikel van het besluit-wet van 27 Sept. 1916 en artikel 6 van het besluit-wet van 20 Maart 1917 worden ingetrokken.

ART. 2. — De militievergoedingen zullen mogen aangevraagd worden tot op 31 October van het jaar dat zal volgen op datgene gedurende hetwelk de vijandelijkheden zullen ophouden.

De vergoedingen voor huisvesting, welke krachtens de besluit-wetten toegekend worden, zullen enkel verschuldigd zijn van af den dag hunner aanvraag en voor de verloopen drie laatste maanden.

ART. 3. — De rechthebbenden, tegen wie de verjaring bij de ingetrokken bepalingen is of zou kunnen gesteld zijn worden ontheven van de opgeloopen vervallen verklaring.

ART. 4. — Artikel 7 van het besluit-wet van 20 Maart 1917 wordt gewijzigd en aangevuld als volgt :

In afwijking van de bepalingen van artikel 8 van de wet van 5 April 1875, van artikel 16 van de wet van 30 Augustus 1913 en van artikel 3 van de wet van 4 Augustus 1914, zijn de personen welke aanspraak mogen maken op de vergoedingen voorzien bij de voornoemde wetten van 21 Maart 1902, 30 Augustus 1913 en 4 Augustus 1914 en welke deze vergoedingen niet binnen de wettelijke termijnen aangevraagd hebben of zullen hebben, gemachtigd hunne aanvragen in te dienen tot op 31 October van het jaar dat zal volgen op datgene gedurende hetwelk de vijandelijkheden zullen ophouden.

Gegeven in Ons Hoofdkwartier, den 8 October 1917.

ALBERT.

Bemerkt !

De laatste omzendbrief schorst dus de vergelding op voor den voogd, of dezen die, gedurende ten minste vijf jaren, heeft zorg gedragen voor eenen militair ; tenzij in uitzonderlijke gevallen door den minister vast te stellen.

Verhouding tusschen Vlamingen en Walen.

De Belgische Standaard in zijn blad van 12 December bespreekt in het hoofdartikel een uittreksel uit het boek van den heer Passelecq. Hij heeft het over de verhouding die bestond in Belgie 't jaar 1910 tusschen Vlamingen en Walen. Het is heel interressant, doch wij moeten ons bepalen bij zijn besluit :

Thans zijn er 2.941.417 Walen tegen 4.369.315 Vlamingen. De Waalsche bevolking groeit bijna niet aan. De Vlaamsche wel.

Nuttige wenken voor onze burgerlijke bevolking.

Waaraan hebben de burgers recht, die soldaten of officieren logeeren ?

Bemerkt wel dat de engelsche soldaten de belgische wetten volgen voor de betaling.

I. SLAPING.

A. De *officieren* betalen (door tusschenkomst van den burgemeester) 1 fr. (per nacht) voor de 4 eerste nachten ; voor de volgende 0,50 fr. (per nacht). Daarvoor moet een bed (1) met dekking (versche lakens ne eene sargie) bezorgd worden : zooniet betalen gelijk de

B. *Taalmannen* en *Onderofficieren*, t. t. z. 0,20 fr. per nacht ; deze hebben recht op een bed zonder dekking.

C. *Soldaten* : 0,05 fr. per nacht.

D. Voor de *paarden*, wordt niets betaald.

(1) Bemerkt goed een *bed* en niet een *kamer*.

II. MESS en BUREEL.

Hierin komt de gemeenteoverheid niet tusschen. Voor een lokaal dat gemeubleerd is, moeten de officieren, onderofficieren of soldaten 0,05 fr. betalen per 2 1/2 vierkante meters. Is het lokaal niet gemeubleerd 0,01 fr. per vierkante meter. Daarom is het alles in het vriendelijke te onderhandelen.

Tot wien moet men zich wenden, als men niet betaald wordt?

Tot de *Branch requisition office, H. Q. 5e of 2e army*, door tusschenkomst van den burgemeester, die medeteekent en bevestigt. De aanklager moet trachten de divisie, 't regiment, enz. te kennen, of de naam en krijgsadres van den gelogeerden militair.

Aanklachten over bezetten van land, schade, enz. moeten gericht worden tot *Claims Commission*. Voor bezetten van land worden grondlasten en pacht betaald.

Wanneer kan een burger weggevoerd worden ?

Als hij « indésirable » of misbaar en gevaarlijk is. Dan wordt hij voorgesteld tot de uitdrijving. In dergelijke gevallen, zoo de burger in zijn recht is, mag hij zich steeds tot de burgerlijke overheid wenden, die de zaak zal onderzoeken, en zoo mogelijk voldoening geven.

Wacht u van anderen kwaad te spreken,
Of onbedacht den staf te breken.

UIT DE BRIEVENBUS

FRONTLEGER.

COUWET OSCAR. — Ik laat u weten dat ik veranderd ben van regiment.

DEZEGHER JOZEF. — Met deze breng ik u ter kennis dat ik terug op 't front toegekomen ben en het reeds ten volle gewoon ben. (Dec.). Ook zie ik in een der keikopjes dat het bladje niet meer aangenaam schijnt te zijn voor een zekeren persoon, in het bladje genoemd door twee letters. Hewel, indien het zoo is, zeg ik u dat die geen ware keikop is noch kan zijn om zoo zijne taal te verachten. Laat hem maar 'n ander gazetje maken voor hem alleen.

BOUDEWEEL JOZEF. — De oorzaak dat ik wat lang gewacht heb u te schrijven is dat ik d' andere week naar de begraving van mijne moeder geweest ben, die om zoo te zeggen schielijk overleden is, te Poperinghe den 1sten December 1917.

Hierbij steek ik twee frank tot welzijn van het blaadje. (Dank !)

DECKEUS RENE. — Ik laat u weten dat ik in het hospitaal van Couthof ben uit reden dat ik een ongeluk gehad heb binst mijn verlof (Dec.), maar nu ben ik op de beterhand.

DEGRAEVE MARCEL. — Ik krijg maandelijksonzen Poperingschen Keikop en kom er u om bedanken. 't Is 't schoonste blaadje dat ik ken, en ik maak er veel kas van het krijgen ; 't is mijn keikopje. 't Is door hem dat ik wete al wat er omme gaat in ons verwoest Poperinghe ....

Wij zijn vijf gebroêrs t' huis, waarvan vier onder de wapens. De oudste, Maurits, is gedood geweest door een obus, in de Brouwerij te Poperinghe. Mijn tweede broêr is op 't front sinds begin 1915, bij de genie. De derde is ook al 13 maanden ten dienste van 't Vaderland. Mijn vierde broêr is op 't front gekomen in November '17, en ik ben ook al 20 maanden piot. Mijne lieve vrienden en kennissen, ik late u weten dat we nog alle vier in de beste gezondheid zijn en hopen van u hetzelfde.

METSU HENDRIK. — Hierbij zend ik u een frank als gift voor ons bladje. (Dank !)

GERBER JOZEF. — ..... Ik nam algauw de brieven uit mijne tasch en bezag ze eens. 'k Bespeurde alrap 'n briefje voor mij en, als van God gezonden, er stak een anderhalven « Keikop » bij. Gij kunt denken hoe blij ik was, en, gelijk op dien oogenblik het moraal maar leeg stond, heeft de keikop het opnieuw wat hooger gesteken.

Om u te bedanken, steek ik hier 2 fr. bij voor het welzijn van 't bladje. — (Dank !)

HUYGHE ALIDOOR.— Ik laat u weten dat ik wederom in mijne comp" ben. (Jan.)

DEMAREY JULIEN. — Ik ben nu ook al bijna een jaar op 't front, zonder gekwetst te zijn. Ik ben bij den E. M.

MERLEVEDE JULIEN en KAMIEL. — Wij, beide korporaals, zijn bij de « travailleurs » en nog steeds in goede gezondheid. Wij kunnen niet nalaten elk een frank af te zenden als Nieuwjaarsgeschenk en ondersteuning voor ons Keikopje. Elk doet naar zijn beursje. — (Dank !)

FRANKIJK.

DUPONT D., Gainneville. — Ik stel het hier nog altijd redelijk goed, maar ja, het is en het blijft toch steeds in Frankrijk ! Nu kunnen we beseffen hoe gelukkig wij waren in ons schoon Belgenland, en we moeten bekennen dat, toen we nog t' huis waren, wij dikwijls ons beklach mieken over onzen toestand. Wat verschil nu ! (Nov.)

MERLEVEDE KAMIEL. A. 315. — Geboren op een kei, kom ik u een frank opsturen. — (Dank.)

VANDEVOORDE KAMIEL.—Ik laat u weten dat ik tegenwoordig in het Engelsch Hospitaal, te Neufchâtel, ben om er eene operatie te ondergaan. Het ware t' hopen dat het allicht gedaan zou zijn; de dokter zegt binnen 'n week of vijf. (Nov.)

FEYS, C. Eu. — Ten gevolge mijner wonden bekomen in Diksmuide ben ik twee jaar ongeschikt voor den dienst geweest. Nu ben ik weer goedgekeurd tot den dienst in 't veldleger ; tegenwoordig ben ik kanonnier.

TERRY PAUL, Mortain. — Ik breng u ter kennis dat ik omtrent twee maanden reeds in Mortain verblijf. (Nov.) Ik lijd aan oogziekte doch ben aan de beterhand..., Hierbij een frank tot hulp voor 't bladje. — (Dank !)

ALLEYS D. J., Honfleur.—Ik verlang uitterharte mijne studieën te kunnen hernemen en ne Idealen, die wij reeds voor den oorlog voor oogen hadden, ten uitvoer te brengen.

LEGRAND, St.-Adresse, Le Hâvre. — Met innige voldoening en dank uw bladje ontvangen en voeg hierbij één frank, opdat de eene «Keikop » bij zijne maandelijke verschijning den anderen zou vinden. (Dank !)

RAGHEBOOM Kamiel, Auvours. — Laat u weten dat ik licht gekwetst ben geweest van een stuk van nen obus. Ik verbleef eenige dagen in het hospitaal te Beveren en ben tegenwoordig in 't kamp van Auvours (Dec.) waar ik het zeer goed stel.

BOUDRY Adiel, Criel s/ M. — Ik ben in het hospitaal te Kales geweest. Ik had een abces aan den duim. Sedert tien dagen verblijf ik in den depot (Dec.) en vertrek heel in 't kort terug naar 't front.

HUYGHE Alidoor, Villiers-le-Sec. — Ik stuur u eenige woorden om-u te laten weten dat ik sedert 15 dagen in 't hospitaal ben.(Dec.) Ik had mijnen voet omgeslagen ; hij was erg gezwollen maar nu is het bijna gedaan.

DEFRANCQ Florent, Recques. — Deze om u te laten weten dat ik nu in het Belgisch krijgshospitaal ben.

VANDEWYNCKEL Jeroom, Onival. — Welke aangename verrassing toen ik voor de eerste maal de geboortestad op het bladje vond. Dan vlogen mijne gedachten naar St.-Bertenskerk die pronkt te midden der stad, naar huis bij vader en moeder; verders vond ik het collegie waar ik mijn eerste studiën deed. Dat alles was mij zoo lief aan 't hart dat ik het soldatenleven vergat en mijn tehuis herdacht.

Met ongeduld wachten we het oogenblik af om naar 't front te trekken in het overgebleven hoekje van Vlaanderen (Dec.)

CAMERLYNCK Kamiel, Kales. — Ik kan niet nalaten u 3 frank op te sturen voor 't welzijn van den Poperingschen Keikop. (Dank!)

LAMBRECHT Antoon, Fontgombault. — Sedert een tiental dagen ben ik uit Beveren vertrokken. Een dag en een nacht heb ik in Porte de Gravelines doorgebracht en nu zit ik in de warme streken waar het niet vriest dat het kraakt. De sneeuw ligt voor 't oogenblik een halve voet dik. We hebben hier dag in dag uit vergaderingen. We zitten hier immers met vier Poperingenaars ; Maurits LAVA, Marcel DALLEQUIN, Florent VERSTRAETE en ik ; mijn wonde is genezen. 'k En zal echter nooit geen mensch meer worden, want den minsten last maakt mij zoo vermoeid en veroorzaakt zooveel pijn in mijn borst dat ik niet meer uit de voeten kan. De oorlog zal voor mij gedaan zijn. Voor het oogenblik heb ik volledige rust noodig om mij stilletjes aan te herstellen. (Dec.)

LAVA Maurice, Fontgombault. — Ik moet u laten weten alsdat ik van sekteur veranderd en verplaats ben, niet door mijne aanvraag, maar door het ontploffen van eenen obus dien de moffen per expres gezonden hebben. Ik was bij de uitdeeling en kreeg een stuk in mijn rechter bil. Ge moogt wel gelooven dat ik geen tweede moest hebben ; van het eerste stukje hod ik al genoeg. Thans ben ik weer op goeden voet en tegenwoordig in Frankrijk om wat uit te rusten, in afwachting dat ik mijne makkers weer vervoeg op het front (Dec.).

CONGO

D' FEYS G. M Sedert verscheidene dagen (Dec.) zit ik hier in gezelschap van eenen anderen Poperinghenaar, Remi QUAGHEBEUR, het schip af te wachten dat ons naar Boma voeren moet. Ge weet dat ik voor den duur van den oorlog naar de Congo vertrek. Een mooie reis, veel nieuws af te zien. Van den oorlog zal ik niets meer weten tenzij hetgeen de nieuwsbladen mij zullen aankondigen.

Tot wederziens na den oorlog.

IETS SCHOONS !

De landbouwer Henri Cappelaere, van O. L. Vrouwparochie te Poperinghe, vertelt dat hij met den « Poperingschen Keikop » aardig voer. Hij zond dit bladje naar zijnen zoon, Nestor Cappelaere, soldaat te Graville S' Honorius in Frankrijk, en zie, dit bladje wordt hem dadelijk teruggestuurd met dit complimentje erbij : *Cette feuille n' est pas admise à l'armée.*

Die heeren daar in Graville weten zeker niet dat ons bladje ferm gecensureerd is ? (*Nota van 't Beheer*).

Een soldaat komt in eenen winkel en zegt tegen den winkelier : Baas, geef me ne keer twee doosjes blink, mijn luitnant zal morgen de vijf kluiten zenden — Zeg aan uwen officier, antwoordt de winkelier, dat we geen krediet geven. — Jamaar, Baas, mijn luitnant vraagt u geen krediet, hij vraagt blink voor vijf kluiten.

(Afgeluisterd.)

Uit 'n Soldatenbrief

Ik ben zeer gelukkig geweest toen ik uw briefje ontvangen heb.....

Ik moest reeds lang geantwoord hebben, maar ge weet zoo goed als ik hoe het gaat in den soldatenwereld. Zij hebben naar de vuurlijn geweest ; zij hebben moeten werken of naar de vagodrome geweest ; zij hebben onderwijs gekregen of naar 't bad geweest ; zij hebben in verlof ofwel gedurende dagen in de ziekenzaal geweest ; nu in een woord, alle uitvluchtsels zijn goed. Zij hebben tijd voor alles, dit is zooveel als niets. Voor alles maar niet om te schrijven. Ik ben nog veel erger dan die gewone klagers : men noemt mij in mijn eenheid « Le Réclameur ». Maar iets nog erger, 't is dat ik geen zittende g... en heb en dit is met recht mijn eeuwig uitvluchtsel. Op het woord, ik ben vandaag in Poperinghe, morgen in Ronsbrugge, overmorgen in Bulscamp en derde morgen) in Alveringhem. En gelijk de reisduif blijf ik voor het slag zitten als het regent : dit is het uur der gelegenheid om te schrijven. Ik moet schrijven, zal ik schrijven, ik heb geen inkt, wie heeft er eene pen, is er niets te doen, en zoo gaat het dan tot het er eindelijk van komt.

ONZE KRIJGSGEVANGEN

(Vervolg der lijst uit n° 7)

in Duitschland

Cappelaere Nestor.	
Carron Hendrik, Bar. 25	Friederiksfeld-Wezel.
Clabeau Valère.	
De Coninck Florent.	
Derycke Jacob, 3004	Soltau.
Devos Camille.	
Matthys Julien.	
Passchezoone Remi.	
Poissonier Maurice.	
Sergier Firmin.	
Van Cayseele Remi.	
Van Nieuwenhuize	vroeger in Roeselare.
Van Steen Achille.	
Verleene Camille.	

Bemerking : Al die namen geven wij onder voorbehoud ; zij werden ons immers opgegeven door vrienden en kennissen, dus *niets is officieel.*

Waarom men 't vaandel groeten moet

Lieden, die niet verder kijken
Dan den top van hunnen neus,
Toonen nimmer eereblijken,
Zij zijn immers al te preusch,
Voor het vaandel door de troepen
Megedragen naar den slag.
Schande moet ik daarop roepen
't Is niet enkel, deze vlag,
Een stuk stoffe uit drie kleuren,
Vastgebonden aan een stok,
Dat zij doelloos medesleuren,
Maar een pand, een dure brok.
Achter 't vaandel, in de plooien.
Bergt zich heel een vaderland.
Die er smaad naartoe wilt gooien,
Hem wordt staal in 't hart geplant.
Uitgekozen vaderlanders
Staan er rondom heen geschaard,
Die zóó zeggen : 't kan niet anders,
't Vandel is ons leven waard.
Dus der vlag niet, maar den helden,
Die hun leven gaven prijs,
Die wij met een massa telden,
Geven wij een eerbewijs.
Als het vaandel is ontvouwen,
Als 't te velde trekken moet,
Mannen, burgers, kind'ren, vrouwen,
Keert er u naartoe en groet.

Jacobus

Le Gérant : J. VANNESTE.

Imp. De Mesmaeker-Froment, 50, r. Ducouëdic, Paris XIV°.

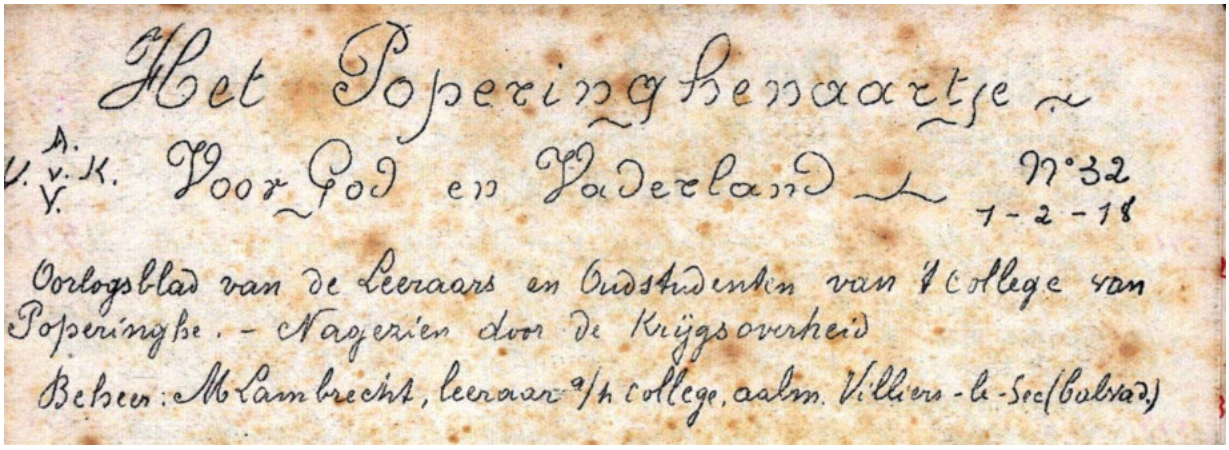
Het Poperinghenaartje
V. A. V. K. V. Voor God en Vaderland
N° 32
1-2-18
Oorlogsblad van de Leeraars en Oudstudenten van 't College van Poperinghe. – Nagezien door de Krijgsoverheid
Beheer: M Lambrecht, leeraar a/h college, aalm. Villiers-le-Sec (Calvad.)

Geloofswankeling (vervolg)
Een eerste middel tot het bestrijden van dien modernen kanker was het woord van den katholieken voorman – steunende op overleg en studie. Bovendien moeten wij er gedurig op bedacht zijn om dezelfde gedachtenverwekking te verwekken door het geregeld stelselmatig verspreiden van goede boeken, schriften en bladen (onze Vlaamse pers is van aard darin mee te helpen, maar de lezers moeten leren ernstig lezen en daar in moeten wij ze helpen. 'k Heb de droevige ondervinding opgedaan dat slechts weinig jongens weten onderscheid te maken tussen 'Het ' en 'Ons Vaderland'. Waarom? Ze slaan het hoofdartikel over en lezen maar 't nieuws.
Daarenboven moet deze algemene bewerking van de grote menigte verstevigd en gesteund worden door het vormen van een keurbende, niet talrijk om te beginnen, maar goed aangelegd, verstandig of althans van goeden wil. Een groot deel van het werk der gedachtenverspreiding zou gedragen worden door haar. Vooral zou die keurbende eerst en vooral zelve tot inniger, dieper, voller godsdienstig leven gedijen en van zelf van lieverlede een stroom ten goede doen ontstaan, ze zou de menigte doordesemen met goed, ze zou eht zout zijn, gelijk de priester het zout van die keurbende zou zijn.
Gij zijt de begaafde mannen van 't huidige Vlaanderen, gij hebt de plicht en de zending het uwe bij tebrengen voor de grootheid en de schoonheid van ons volk.
M. Lambrecht

Eerelijst
Firmin Sohier is tot luitenant bevorderd.

2. UIT DE BRIEVENTESCH.

E.H. Principaal – Ons college draait goed, natuurlijk de omstandigheden ingezien. 4de en 3de zijn ingericht met E.H. Delanghe als leraar. Wij hebben 100 tot 15 leerlingen.
G. Feys, doctoor – 'K ben in Kongo voor den duur van den oorlog. Ik ga een deel er van afzien en dat staat me aan. Daarenboven zal ik ten minste kunnen doctoor spelen en wat dienst bewijzen. Ik wacht hier de aankomst van het schip af. 't Moest hier reeds zijn sedert verscheide dagen. 'k Ben hier burger of doe niets dan burgerdienst.
Alf. Cuvelier –Weerom heb ik u droevig nieuws te melden. Mijn broeder Lucien voor den oorlog onderwijzer te Boesinghe, thans brancardier bij 't leger, is gesneuveld te merckem. Een troost blijft ons dat Lucien aan zijne makkers verzekerd heeft tgerust te sterven en gans overgegeven aan den wil van God! Het was zijn laatste wens nevens vader te mogen begraven worden, wat ook gebeurd is;

Em. Bossaert – Maandag vlieg ik hier buiten. ‘k Ga enige dagen gaan huizen in den D.C. van Courbevoie en dan ga ik dus de kolonie bezoeken.
Godfried Verlende – ‘k Ben nog eens verhuisd. Erporren en verhuizen is hier de helft van het werk. Op het onverwachts ben ik inwoner geworden van … en het was een verlichting voor mij het water over te steken en de barakken op den anderen oever van ’t cantonnement te zien verdwijnen. Ik woon op den …, waar ik met een 15-tal man een wacht vorm ‘de la défense du front de mer’.
Florum . Verstraete – De collegemannen willen zeker van mijn divisie niet? Maar die ik ’t meest ontmoet is Jef Dumelie. Met hem heb ik al veel plezierige stonden doorgebracht. Doet val zijn divisie niet aan of ’t zit er op. Onlangs zat hij ’t Wies Demey’s hard aan ’t redetwisten over de beroemdheden van zijn divisie. Het soort intellectueel dat wat kapte viel niet in zijn smaak en Jef ging er maar op los. Poperinghe bezit goed vaderlanders.
F. Rommens – ‘k ben naar huis in verlof geweest en dadelijk bij mijn terugkeer vooruit! Zulke verwoesting als er daar is, kunt ge u maar slecht inbeelden, er blijft geen lapis super lapidem (steen op steen). Ik durf u verzekeren dat er meer overbleef van den tempel van Jeruzalem onder Titus dan in dit verwonnen deel van België. Puinen, niet hoger dan een meter, obusholen van alle form dat (luilekkerland voor de collectioneurs) en water en slijk. Ook nog enige Duitse abri’s die we bezetten tot spijt van wie ’t benijdt. Verders geen nieuws, rien à signaler.
Kerstdag en nieuwjaar, heb ik op de voorlinie doorgebracht. de kerstnacht was bijzonder indrukwekkend. Geen schot en uit de voorpost hoorde men de moffen hun weihnachslieder zingen. Onze mannen hebben er enige te pakken gehad. Ze waren nogal tam. Zouden ze ’t moe worden?
Joz. Ulens – ‘k ben weer in ons artilleriecenter na 9 maanden front. ‘k was tevreden D. te mogen verlaten. Want ’t verslechtte van dag tot dag. Ik ben zondag naar St. Luentin geweest op een uurken van hier om mijn maat Ma. Avril te bezoeken. Doch “’k had tegenslag.
Jeroom Leuridan – Waarschijnlijk zal met al dat geharrewar, uw beiden plan van samen naar Rome met verlof te gaan in duigen vallen. Ik en Joz. Denys doen ’s avonds nogal eens ’n luiertochtje samen en ’t is weer ’t genoeglijk samenleven in ’t neerdrukkend oorlogsgezeur. ‘k h-Hoorde Verschaeve’s overprachtige voordracht voer zijn heerlijk ‘Judasdrama’. Dat vertelt men niet na, noch kan men samenvatten. ’t Wordt een cultus bij mij en bij velen hier voor onzen grote!
Alb. Feys – het is zo waar en ‘k moet met u bestatigen hetgeen gij schreef in ‘Geloofswankeling, het geloof gaat weg bij onze jongens. En als ik u uit Lourdes schreef ‘wat zijn onze jongens soms ruw, toch nog godsdienstig, ’t was omdat ik daar het puikste er van zag. Aan wie de schuld? Aan de leidende klasse gedeeltelijk, deels aan de jongens zelf. Aan de leidende klasse omdat zij de jongens niet aanzetten, dat zij ze zelfs min of meer afhielden, omdat zij zelfs het voorbeeld niet gaven. Woorden wekken, voorbeelden trekken, omdat de jongens niet overal gevoerd zijn in de tale die zij verstaan, men zou er zovele over zeggen. Aan de jongens zelf omdat er bij hen slenten was, omdat zij zelfs maar half overtuigd waren en zich zelf niet trachten te overtuigen, omdat het gemakkelijk en is niet naar de mis te gaan, daar het voor hen, zo denken zij, het niet verplichtend is. Daarbij ’t is meer modern. En toch durf ik u verzekeren, moesten er honderd van onze Vlaamse jongens naar Lourdes trekken met enige goede in den hoop, vijf en zeventig keerden er van terug me een doorvaste overtuiging en ‘k zo u het willen roepen, aan al de jongens, gaat nar Lourdes en gij die gelooft, zult branden van liefde, en gij die twijfelt, zult geloven en overtuigd zijn, gij die het licht verloren hebt, zult het weer vinden; waarom? In al de eenvoudigheid der grot, te midden die grootse machtige natuur, te midden die steile bergen, ligt er iets edels, iets reins, iets goddelijks! Omdat daar gebeurtenissen plaats grepen, die slechts een goddelijk wezen kan uitwerken, daar wordt de waarheid van het geloof als tastbaar voor ogen gelegd.

Paul Brutsaert – ‘k ben in verlof geweest naar Vaucluse waar ik Ger. Deconinck kon ontvangen.
Daniel Allaeys – Volgens uwen raad heb ik van P. Good ‘Hygiëne et morale’ gelezen en er veel goeds in gevonden. Over het zelfde onderwerp las ik nog het zeer degelijk boek van J. G. Dijot ‘L’Education de la volonté”’ te verkrijgen bij J. Alcan, Parijs. Het boek bekampt bijzonderlijk ‘ de ziekte dezer eeuw’ bij de studenten der hoogenschool. Ik vind er onder andere de veelzeggende woorden: ‘Si l’universitéavec sa culture morale supéréeure, sa sciene profonde , empruntait à l’ église catholicque tout ce que l’adminrable connaissacne du coeur humain a suggeré à cette prodigieuse institution, elle gouvernait sans conteste et sans rivalité possible, l’ âme de la jeunesse.’
Em. Lermytte – Sedert mijn terugkeer van ’t Sommefront, einde maart 17 – heb ik op ons front alle sectors, gedaan en er wt draad gespannen en er ook in de laatste tijden veel zwarte sneeuw gefret. Tegenwoordig is ’t er kalm geworden in mijn gebeurte en te midden de besneeuwde weiden, in een strooien hutje omringd van water en moze, zitten we ons op nieuwjaarsdag af te vragen wat 18 aanbrengen zal!
Telkens ik ‘uit de brieventesch’ overloop, verwondert het mij er zo weinig of geen mannen aan te treffen der oud makkers uit de commerceklassen. Onze heren oud leraars E.E.H.H. Loosbergh en Vanderghote moeten wel denken dat al hun leerlingen – soldaten overmand zijn door commercezaken en geen tijd hebben om hun adres en een beetje nieuws naar de brieventesch te sturen ten dienste van de makkers! Allez, mannen, slaapt ge of zijt ge allen gevallen op ’t veld van liefde?
Jos Dondeyne – Ik heb in de laatste maanden veel Engels geleerd en ‘k zal in ’t kort met het Duits opnieuw beginnen. Albert is in verlof. Hij doet eer aan zijn werk en is zijn Franse medestudenten altijd ver vooruit.
Anton Lambrecht – Fontgombault is een dorpje dat ge moeilijk op een landkaart zult vinden. ’t Ligt in het departement Indre. Ze zonden me weg uit Beveren. ‘Vous irez activer votre convalenscende dans les pays chauds’. Ze hadden echter beter gedaan mij in de koude streken t laten, want ’t is hier nog kouder; ’t vriest dat het kraakt… Hadde ik hier niet een Poperinghenaar of twee als maten, ‘k ware hier gelijk verloren.
Vandaag was er een begrafenis. Een jongen is heir aan de waterzucht gestorven. De mis heb ik bijgewoond, maar ’t is droevig om zien, nog een beetje erger en ’t wordt een herberg. De plechtigheid noopt de jongens er naartoe te komen. Op den gestorven denken zij nog wat: ‘’t Was een brave jongen, hij heeft veel geleden, enz…, maar verder dan ’t graf denken, dat doen zij niet.
Wat wordt ons land? We lopen de verdelging, den afgrond in. Er wordt nooit een ernstig woord meer onder soldaten gesproken. ’t Is al vuile klap. Bij groot en klein overal dezelfde leer: de vrouw bestaat tot het vermaak. Afschuwelijk! Alle dagen wint die leus meer veld. We moeten ons vermaken. Plicht besaat er niet meer. Het is oorlog! De wetten bestaan niet meer. Heb medelijden Heere met uwe volkeren, snelt ons ter hulpe, want uw volk verzinkt in de modderpoel.
Wij beleefden een zo schone zegepraal voor dezen oorlog onder de leuze ‘ (2 woorden gecensureerd) Vlaanderen voor Christus’ Het zaad begon overal te schieten. De oorlog kwam en deed het nog krachtiger schieten. Herinnert u de gedurige processiën in onze stad. De godsdient is geweken. Wij staan aan den boord van de afgrond der zedeloosheid.
Firmin Sohier – Sedert drie weken ben ik luitenant genaamd. ‘k Ben er zeer tevreden om bijzonderlijk voor mijne ouders, die zoveel denken aan mijn afwezigen broeder Omer waarvan wij sedert drie jaar noch taal noch teken meer ontvangen hebben.
Felix Quaghebeur – Veel van mijn collegemakkers heb ik nog niet ontmoet. Laatst ben ik in permissie naar Poperinghe geweest en heb daar vernomen dat Valere Billieau zijn studies voortzet in Parijs, waarom weet ik niet.

Omer Hautekiet – Vlaanderen! Vlaanderen! Telkens er een jongen valt, doet het mij pijn om Vlaanderen. Gustaf Meerseman van Thorout, de zoon van Clement, leraar van landbouw van de normaalschool en dienstdoende oorlogsburgemeester is gevallen. Zijn broeder Leon is nog op 't front en Jozef is ten gevolge zijner wonden afgekeurd.
Wij zitten op ons gemak niet; de sector verslecht nog alle dagen. Smerige mitraille! Nog 2 dagen hier en dan repos.de kogels fluiten fel. Gisteren nacht op voorpost was het bijna raak. Ik weet niet maar er zijn nachten geweest dat ik den sterrenhemel zo schoon vond en die overstroomde, moerassige streek van mijn Vlaanderland, zo geheimzinnig groots en bekoorlijk, dat ik in plaats van mij neer te laten vallen, ik naar omhoog bleef staren, pal op de houtenweg boven het water en het lis ende kogels liet rond mij fluiten. Gelukkig heb ik hier bij mij een tweeden engelbewaarder, een schoolmaat van mijn dorp. Het is een onverschrokken jongen en overal maakt hij zijn kruis voor hij eet, tekent ons brood voor hij begint te snijden, een jongen die na drie jaar front nog altijd dezelfde is.
E.H. Vanderghote – Gelukkig en zalig nieuwjaar. Mochten we weldra onze terugkeer beleggen naar het geliefde vaderland en naar ons zo beminde college van Poperinghe! De vakschool is gestegen van 67 leerlingen tot 120; allen van de oudste jongens die sommige vakken willen aanleren: electriciens, mecaniciens, timmerlieden, schoenmakers en boeren. Hier is veel werk, bijzonderlijk op godsdienstig en zedelijk gebied.
Jozef Ampe – Met het offensief zat het maar slecht 't onzent. Onze hofstede heeft er veel door geleden. De molen is afgebrand. Mijn ouders zijn reeds terug thuis, waar ze gerust zijn van het bombardement. Enkel de vliegers komen nog van tijd tot tijd met ongewenste geschenken.
Thans volg ik de voorbereidende lessen tot het examen. 't Is lastig zulk een cursus te volgen als men reeds drie jaren alles aan 't vergeten is. Gisteren legden ze me Virgile voor, om de inname van Troja te vertalen. 't Was voor mij lastiger dan voor de Grieken. Nu 't is te hopen dat 't zal beteren en dat het examen zal goed van stapel lopen.
Richard Noppe – Het Popringhenaartje is zeer wel gekomen. Wat doet het toch deugd, zo vn tijd tot tijd eens te denken op dat vroeger zo rustig collegeleven. Men gevoelt zich seffens in een heel ander midden, buiten dien alle daagsen slenter van piket oefeningen, loopgrachten en wat weet ik al.
Gerard De Coninck – met Nieuwjaar hebben wij niettegenstaande zelfzuchtige gedachtenzwaaiers, het nieuwe jaar ingehuldigd met aan God, in de kathedraal, onzen 'Vlaamse Leeuw' aan te bieden. 't Deed zulk een deugd, voor de eerste maal op zulk een dag.
Albert Boone – Het is soms totaal onmogelijk om 's avonds ernstig studiewerk te verrichten. Men is gezeten, hand aan 't werk, men hoort noch ziet niets en al met eens, 't davert en 't schudt en 't kletste. 't Is een Duitse vlieger aan 't werk! Men verschiet een beetje, sedert den schrikkelijke nacht van 29ste september ben ik ervoor verschikt. Men zet zich weerom aan 't werk, maar na 3,4 minuten. 't Zelfde spel herbegint. We zijn hier waarlijk tevreden wanneer het overtrokken lucht is.
Wynckien Joseph – neef van E.H. Principaal zaliger, is hier in 't hospitaal met een brochiet.

1918
De vrede komt met trage stappen
In verre verte zie 'k haar schijn
'k zie vaandels wappren, bazen tappen
Van 't beste bier en duurste wijn.

De vrede komt langs Jacobs trappen
Uit hogen hemel, wit en rein
'k zie koude stenen, kruisjes kappen

‘k zie vrouwen schreîn en kinders klein

‘k zie de vrede ver van hier
Ver tussen bommenrook en gassen
In mensenogen stilaan wassen

En toch zo vals de wereld handelt
Zo traag, zo graag de vrede wandelt
Dat ik… toe geef me een pintje bier.
Ant. DeNecker

Het ouderenkruisje
’t Was in dien tijd een schacht in ’t center te Boutances en zoals het al gebeurt onder vrienden waren we eens aan ’t redetwisten over ’t afscheid nemen van vader en moeder, en ‘k beweerde dat het vooral ’t kruisje was dat telde. Daarop maakte ik de volgende verzen.

O Creux Ave! Ipes
O Kruis wees gegroet! Mijne hoop

Blijde leven, vrededagen
Doorgeleefd me vriend en magen
Al voorbij, maar iets dat blijft
Vader, moeder, ’t laatste kruisje

Bange zuchten! Droeve tijden
Stil geween in oorlogslijden
Dat ook naar de Lethe drijft
Buiten, ouders, ’t troostend kruisje

Naar de vrede ’t lange smachten
Naar ’t geluk het lastig trachten
Gij zijt ‘t, die den last verlicht
Met uw zegen, heilig kruisje

Pijnlijk scheiden! Wen het harte
Diep getroffen bloedt van smarte
Laatste stonden, zwaarst gewich
Kom dan sterkend oudrenkruisje

Vol van grondeloze liefde
Wissend wat ooit ’t harte griefde
Moederkens en vaderzegen
Wees gegroet, o dierbaar kruisje

Wees mij steeds op ’t hoofd geschreven
Ga mij mee door gans het leven
Ga mij voor op al mijn wegen
Richt mijn daden, eenig kruisje

Mocht is dikwijls ’t hoofd nog neigen

Dat al aardse stemmen zwijgen
Wen ik voor de handen kniel
Dit mij zegnen! Zalig kruisje

Leef, leef eeuwig in mijn harte
Kruis in vreugde, kruis in smarte
Troost van mijn vermoeid ziel
Leef, leef eeuwig, ouderenkruisje
Gaston Bouciqué

1 februari 1918 – Van Walleghem

Ongelooflijk hoe sommige kleine jongens door hun gedurige omgang met de soldaten reeds Engels spreken. Vandaag kreeg ik er nogmaals een staalken van te zien. Het was de jongen van Gustaaf Knockaert, geboren in 't begin van de oorlog. Ik zei aan een Engels soldaat dat hij moest vragen waar zijn vader was, en de jongen antwoordde rap: 'In Holland'. Dan vroeg hij nog' When he come back?' – 'After the war' zei de jongen even rap.

Brits troepentransport met muilezels op de hoek van de Deken De Bolaan en het Rekhof.

Zaterdag 3 tot zaterdag 9 februari 1918 – Baert A.

Alles kalm en stil en gewoon. In de heldere nachten komen geen vliegers over. We vinden zonderling dat veel materiaal en kanons terug gevoerd worden?

3 februari 1918 – van Walleghem

's Nachts komen Duitse vliegers boven.

Uit de Belgische Standaard van de 2de februari 1918

Oorlogstijdingen

Londen nogmaals gebombardeerd

Vijandelijke vliegtoestellen zijn nogmaal over Londen gevlogen, verleden nacht en de eerste bommen werden geworpen door negen toestellen die om 9.35 uur boven de stad verschenen. Om middernacht duurde de aanval nog voort.
Uit laatste inlichtingen vernemen we dat de rit 4 uur geduurd heeft. Op dit oogenblik waren er een tiental dooden opgegeven.
Om 4 uur 's morgens werden nog bommen geworpen die op de kaai Albert terecht kwamen en er een groote brand veroorzaakten. Zes pompiers werden gedood.
Gedurende den rit van Maandag werden 104 personen voor de deur van een toevluchtkelder in 't gedrang gedood. De deur was gesloten.

De Werkstakingen in Duitschland

Volgens een Berlijns blad zouden thans niet minder dan 450.000 werkstakers in de hoofdstad zijn. Woelingen hadden zoowat overal plaats.
In de fabrieken Krupp zouden ook werkstakingen uitgebroken zijn. Het blad van Krupp is door de overheid geschorst geweest.

Een pijpke tabak, a. u. b.

Men schrijft ons: De piotjes van D 266 klagen niet spoedig, maar als ze klagen, dan is er een reden en klagen doen ze tegenwoordig, putten in de grond. We slaken een noodkreet uit honderden borsten opdat ze 't hooren zouden in de middens waar ze lekkere sigaren rooken, dat we sinds acht dagen geen pijpke tabak meer hebben kunnen koopen.
Waar we liggen is er geen te vinden (loopgraven) en zenden we een makker naar de rondreizende kantienen, dan kunnen ze van alles medebrengen, uitgenomen een pijpke tabak.
En een pijpke tabak is ons leven tegenwoordig. We laten ons gezeggen dat het slechts in D 266 en bijzonderlijk in de 9de compagnie is, dat 't er alzoo toegaat.
We vragen : 'Waar gaat onzen tabak heen!? Geef ons tabak!!"
Ter overweging gegeven aan den bevoegden minister en aan de bedoelde militaire overheid.

Ons Kerstgeschenk

1917

Inschrijvingslijst :

—o—

OVERDRACHT Fr.	13 102,80
STAD POPERINGHE	
St Bertinus parochie:	
Geestelijkheid en parochianen in stad	683,00
De inwoners van Duinkerkestr., Provenstraat, Watoukalsijde, (omhaling gedaan in de huipkapel van het Hooge)	357,60
M. H. Lebbe, prov. raadslid	50,00
Mevrouw Van Merris	50,00
Een onbekende weldoener van 't Hooge	50,00
E. H. De Jaegher, onderpastor	10,00
Eerw. Zusters van Boesinghe, (school van het Hooge)	10 00
Wed. VanDamme, (Boesinghe)	20 00
MM R Ruyssen, Et Lebbe Em. Notebaert Ach. Schoer en Wed. Dequecker, elk 10 fr.	50,00
MM. Maur Lebbe, Jules Persoons, Jules Kestier, Nestor Daunce's, Arthur Vandewyckel, Wwe Coens en Wwe Vandenberghe elk 5 fr.	35,00
	632,60
O L. V. Parochie	
De bevolking	769,20
TOTAAL Fr.	15 187,60

Strijdkreet.

Met handen
En tanden,
Vooruit !
Ons vaandel uit !

De ratten zijn in huis !
Uit wrok
Neemt uwen stok,
En slaat er op
Slaat op den Pruis,
Slaat hem in gruis
Harop !
Verjaagt hem buiten huis

Met handen
En tanden
Vooruit !
Ons vaandel uit.

Noch ba, noch boe.
We zijn niet moe !
Terwijl se ons stelen
We zijn met velen
Die strijden
En lijden ;
En zijn niet moe.

Met handen
En tanden
Vooruit !
Ons vaandel uit,

Ant. De Necker.

3 februari 1918 – Albert Denys – Uit ‘’t Zweerdhof’ van Franz Denys

Albert Denys aan Alfons Callewaert

Gisteren avond zijn wij terug in ’t vuur – als men dit voor de Belgische sector mag zeggen. Dit maal hebben wij veel gelijk gehad. Van de gas hebben wij niets geweten.
Vandaag ontvang ik nieuws van mama, 26 – 12 – 17 uit gent verzonden. Met allen gaat het opperbest.
Albert

Oorlogstijdingen

BELGISCH FRONT

1 Feb 20 uur. — De beide laatste dagen verliepen nogal kalm. Op 31 Januari verraste een onzer patroeljen een vijandelijken post in de streek van Aschhoop. Eenige Duitschers werden buiten gevecht gesteld in den strijd die volgde, anderen werden als krijgsgevangenen opgebracht.

4 februari 1918 – Van Walleghem

Gedurig schoon weder. Het communiqué meldt Duitse rits op Passchendaele en Gheluvelt.

4 februari 1918 – RABrugge – Archief Maes

Poperinghe 4 februari 1918
Mijnheer Maes – Rousbrugge

Mijnheer antwoord op U geëerd schrijven – laat ik u weten dat ik een verlof zou willen hebben voor Loncke Alphons de 8 – 4 compagnie voor mijn wat te helpen in de molen. Ik moet aan mijne gazgogene werken en ik zal verplicht zijn mijne stoommachine te plaatsen voor te malen met reden dat er hier te Poperinghe vier molens niet meer werken. Gij kan denken mijnheer dat deze molen niet mag stil liggen van wegens het derschen ik zal maar twee plaatsen doen op u goedheid betrouwende groet ik U met achting
Camille Doncker

* *

Te Saint-Legier (kanton Vaud, Zwitserland) werd een « Belgisch Neêrhof » gesticht.

Het werk heeft voor doel de herinrichting der Belgische neêrhoven te vergemakkelijken; onder de geringe kweekers, zeer talrijk in bezet België en die alles hebben verloren door den Duitschen inval, zullen pluimgedierte, konijnen en geiten worden verdeeld, welke men nu in Zwitserland kweekt.

*

De Legerbode – 5 februari 1918

In het Gasthuis te Beveren aan den Yser

Men tracht in het gasthuis te Beveren aan den Yser, de ontspanningsfeestjes voor onze gewonden te vermenigvuldigen. Fransche en Belgische kunstenaars, Libeau en zijn troep komen ons uit Parijs opzoeken. Het symfonisch en dramatisch phalanx van het veldleger geven zich alle moeite. Bovendien heeft men in het gasthuis een dramatische afdeling gesticht die den naam 'Les Anti-neurasthéniques' draagt.
Zij heeft eene reeks van drie opvoeringen gegeven van het stuk 'Madame et son filleul', het vermakelijk vaudeville van Hennequin, Josse en Véber.

Een latere affiche van het stuk toen het in het jaar 1919 werd gespeeld in de nasleep van de oorlog.

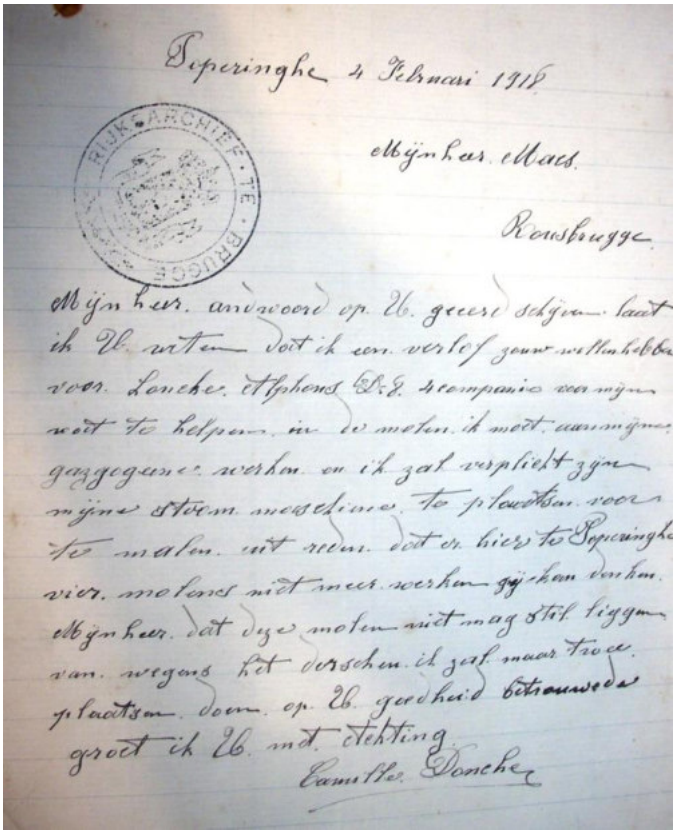

Poperinghe 4 Februari 1918

Rijksarchief te Brugge

Mijnheer Maes

Roesbrugge

Mijnheer, antwoord op Uw geeerd schrijven laat ik U weten dat ik een verlof gaan verhebben voor Donche Stephens D.G. 4 compagnie voor mijn werk te helpen in de meten. ik moet aan mijnen opgegeven werken en ik zal verplicht zijn mijne stoom maschine te plaetsen voor te malen. uit reden dat er hier te Poperinghe vier molens niet meer werken zij eene van hun. Mijnheer dat deze molen niet mag stil liggen van wegens het verschen. ik zal naar twee plaetsen doen op Uw gerechtigheid betrauwende groet ik Uw mdt. echting

Camille Donche

5 februari 1918 – Van Walleghem

Weerom schoon weder. De grond is reeds veel gedroogd. Daarom vrezen wij welhaast het Duitse offensief.

6 februari 1918 – De Belgische Standaard

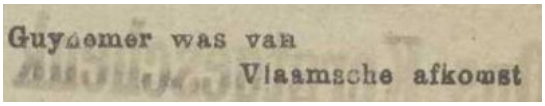
Guynemer was van Vlaamsche afkomst

In het laatste nummer van de ‘Revue des deux Mondes’ betoogt de groote Fransche schrijver H. Bordeaux dat Guynemer de luchtheld, van Vlaamsche afkomst is.
De overgrootvaders van Guynemer waren van Vlaanderen naar Bretagne verhuis. Eén ervan was magistraat onder het Fransch Keizerrijk. Deze magistraat had vier kinders waarvan drie in ’t leger en t’zeewezen een roemrijken dood vonden. De jongste, Achiel, werd gereformeerd. Hij is de grootvader van Guynemer. Hij diende in ’t leger van Junot in 1806. Zijn zoon, geschiedschrijver, is de vader van de jong gesneuvelde Guynemer.
Men ziet dat Vlaamsch bloed nooit liegt!

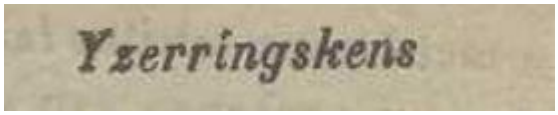
Yzerringskens

Met koper van de banden en aluminium van de koppen der duitsche obussen, met brons van de klokken uit de platgeschoten kerken van Nieuwpoort, Ramscapelle, Loo, St.-Joris, Pervyse, Stuyvekenskerke, Caeskerke, enz. werden ringen gevijld door de Belgische soldaten in de loopgraven.

In platadoosjes wordt het metaal gesmolen en in vormen van klei gegoten.
De vorm verhard bij het koud worden.
Dan wordt er aan geslagen, gevijld en geschaafd.

Ook de Duitsers kenden er iets van

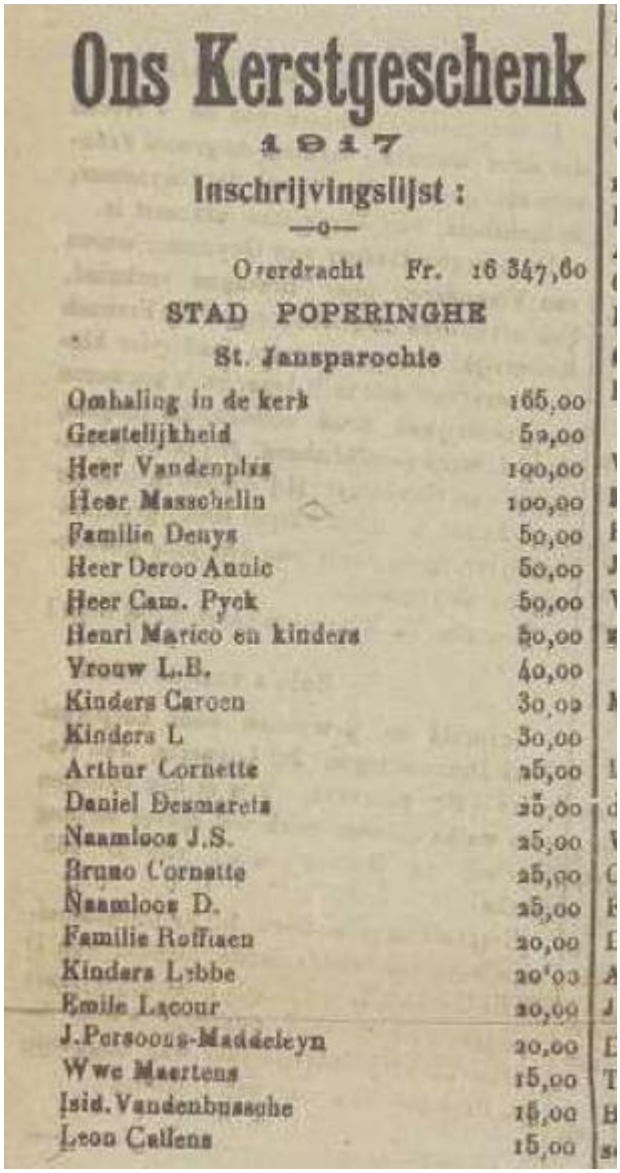

Ons Kerstgeschenk

1917

Inschrijvingslijst :

—o—

Overdracht Fr. 16 347,60

STAD POPERINGHE

St. Jansparochie

Ophaling in de kerk	165,00
Geestelijkheid	50,00
Heer Vandenplas	100,00
Heer Masschelin	100,00
Familie Denys	50,00
Heer Deroo Annie	50,00
Heer Cam. Pyck	50,00
Henri Marico en kinders	50,00
Vrouw L.B.	40,00
Kinders Caroen	30,00
Kinders L	30,00
Arthur Cornette	25,00
Daniel Desmarets	25,00
Naamloos J.S.	25,00
Bruno Cornette	25,00
Naamloos D.	25,00
Familie Roffiaen	20,00
Kinders Lebbe	20,00
Emile Lacour	20,00
J.Persoons-Maddeleyn	20,00
Wwe Maertens	15,00
Isid.Vandenbussche	15,00
Leon Callens	15,00

De meesterlijk en eigenaardige versierde ringen die dikwijls 'n opschrift droegen van 'n platgeschoten dorp of de naam van de eeuwige Yser werden naar marraines of geliefden gestuurd of verkcoht voor zilveren penningen als 'n gedenkenisje.
Het zijn 'Yzerringskens'.
Zij die ringen vijlden hielden zich ook bezig met de verseiring van 'obusdouilles', het maken van inktpotten uit obuskoppen en aschebakjes of stekjesdoosjes uit koper en aluminum van den mof.

*Uit de '**Belgische Standaard**' – en dan volgt er nog een lange lijst namen*

7 februari 1917 – Gemeenteraad

Uit het verslag van de openbare zitting van de gemeenteraad van Poperinge halen we de volgende punten.

1 – Inrichting eener intercomunale **knechtenschool op Abeele**
De raad
Gezien de bijzondere noodzakelijkheid van op het gehucht Abeele eene school op te richten
Besluit eenpariglijk
1 – Op de aanstaande stadsbegrooting een krediet van twee duizend frank in te schrijven, ten einde de kosten te helpen dekken voor het oprichten voor den duur van den oorlog, op het gehucht Abeele, grondgebied Watou ener intercommunale knechtenschool met twee klassen.
2 – De kosten hieruit voortspruitende te verdelen tussen Poperinghe en Watou in evenredigheid van het getal leerlingen wonende op het grondgebied elker gemeente, die gemelde school binst het jaar zullen bijgewoond hebben.

Het vierde punt op de dagorde heeft ook met de oorlog te maken en betreft de benoeming van een afgevaardigde van 't gemeentebestuur als **toeziener der Burgerlijke Bevoorrading**. *Het is* **Vandooren Julien** *die deze functie opgedragen krijgt.*
Onder punt 7 valt het aanpassen van een bijzondere vergoeding voor de stadsbedienden.
Vooral punt acht interesseert ons: **ontwerp voor de herstelling en heropbouwing der stad**
Aan de raad wordt medegedeeld eenen omzendbrief van den heer gouverneur der Provincie in date 27 december jongstleden, waaruit blijkt dat het ministerie van landbouw en openbare werken aan de gemeenten welke tijdens de oorlog verwoest zijn geweest; toelagen zal verlenen; ten einde de kosten te helpen dekken van 't opmaken van nieuwe plans, volgens de pleegvormen vereist door de besluitwet van 25 oogst 1915.

Gemelde toelagen zouden volgenderwijze vastgesteld worden:
1 – Voor de gemeenten waarvan minstens 10% der huizen vernield zijn, zouden al de kosten voor 't opmaken van nieuwe plans gedekt worden.
2 – Voor de gemeenten waarvan meer dan 5 % en min dan 10 % der huizen verwoest zijn, zouden de 2/3 der kosten uitbetaald worden.
En 3 – Voor de gemeenten waarvan min dan 5% der huizen vernield zijn, zou 1/3 der kosten afgedregen worden.
Hierop wordt de volgende beraadslaging genomen
De raad
Na kennis genomen te hebben van gemelden omzendbrief van den heer gouverneur der provincie
Overwegende dat in het algemeen belang er maatregelen dienen genomen te worden ten einde, zodra de tijdsomstandigheden het zullen toelaten, de werken van herstelling en heropbouwing onzer stad te bespoedigen.
Beslist eenpariglijk: Het schepenkollege te bemachtigen den heer ingenieur bouwkundige **Jules Coomans** te gelasten nieuwe plans op te maken voor de herstelling en heropbouwing onzer stad.
Aldus gedaan in zitting date als boven
De burgemeester-voorzitter F. Van Merris

In de Duitsche Liniën

Een Belgische Patroelje
Het verhaal van Luitenant Maroy

(Van een Ooggetuige.)

Belgisch front, Februari.

De Legerbode – 7 februari 1918

Op 3 januari laatsleden maakte de legerdagorder de benoeming bekend van luitenant Joris Maroy, tot ridder der kroonorde, met volgende melding:
Zeer goed officier, bedrijvig en moedig, biedt zich altijd aan voor gevaarlijke zendingen. Heeft zich bijzonderlijk onderscheiden in den nacht va n 24 tot 25 december 1917. Zich met twee zijner soldaten in de vijandelijke liniën wagende, met het doel een schildwacht weg te nemen, is er in gelukt deze te ontdekken, hem aan te vallen met de blanke wapens en in onze liniën mede te leiden. Drager van het oorlogskruis. Reeds viermaal vermeld.
Deze melding aan het legerdagorder was dus de vijfde van luitenant Maroy. Eenige dagen nadien werd hij opnieuw vermeld op het order van het regiment en ik geloof wel dat hij nog een nieuwen blijk ontvangen zal van de tevredenheid zijner oversten voor wat hij heeft gedaan in den nacht van 30 tot 31 januari. Maar vooraleer te verhalen hoe hij met 5 mannen 13 Duitschers overmeesterde en 2 gevangenen nam, laat mij toe u de held van dit avontuur voor te stellen.
Joris Maroy is 23 jaren oud. Hij is geboortig van Sint Amand bij Fleurus. Wanneer de oorlog uitbrak, studeerde hij aan de Hogere Landbouwschool te Leuven en was soldaat in de 'Compagnie Universitaire'.
Hij deed zijn plicht als gewoon soldaat gedurende het eerst gedeelte van den veldtocht en won de galons van sergeant in den slag van den Yser. Hij onderscheidde zich immer als patroeljeerder. Zijne stoutmoedige verkenningen in de vijandelijke liniën zijn niet te tellen. Gevangen nemen is voor hem een 'opwekkende sport' . daarbij is hij een echte jager.

Hij heeft koelbloedigheid, een scherpen blik, vastberadenheid, geduld en moed.
Zijn regiment ligt in een sektor rond Merckem, die op de Duitsers werd heroverd, waar de liniën der vijanden niet ingericht zijn, zoals op de andere punten van 't Belgische front, met loopgraven of door voerstroming. Het terrein is ongeordend.de grond is diep doorwoeld en totaal omgehakt door de projectielen; 't zijn al hoogten en laagten. De granaattrechters staan vol water. In die trechters en in de dekkingen in oktober laatst op de Duits heroverd, liggen onze soldaten. Op 100 meters afstand bevinden zich de Duitsers, verdedigd door een driedubbele vesperring van prikdraad.
Zijt gij door die versperring gedrongen, luitenant?
Ja, tamelijk dikwijls om de plaats hunner schildwachten en kleine posten te kennen. Maar op den weg naar Kippe, lag een blockhaus en ik wilde weten dat daar in was. Daags te voren, had ik de schildwachten met juistheid geobserveerd. Ik vertrok den 30 januari om 6 uren 's avonds, met een sergeant, een korporaal en twee mannen. Wij doortrokken onze linien en den ijzerendraad en dan de 150 meters die voor den Duitsen prikdraad liggen, al kruipend in het slijk, langs de rand der trechters.
Dan moesten wij door de driedubbelen Duitsen prikdraad, tussen de dubbele wachten. Gedurende een uur lang knipten wij met de metaalschaar, voorzichtig en zonder geluid. Het werk was moeilijk, maar het viel mee. De schildwachten hadden neits gehoord. Nu op weg naar het blockhaus. Terwijl wij voortkropen kwamen 4 schaduwen in onze richting. Het was eene Duitse patroelje. Ik had ze kunnen gevangen nemen en terugkeren, maar ik hoopte een officier te vinden in de dekking. Ik liet het onbeduidend wild kopen, een beter doel beogend. Ik ben jager. Wij staken ons weg en de patroelje trok voorbij zonder ons te bemerken. Kort daarna gingen wij verder vooruit. Het beste plan was van recht naar de dekking te gaan; de schildwacht aan de deur van het blockhaus zou natuurlijk denken dat wij de terugkerende patroelje waren. Maar daar stond niemand. Ik kon dus het blockhaus rond en om onderzoeken, en bemerkte dat de Duitsers hunne geweren en handgranaten bij den ingang hadden gelaten.
In een oogwenk vlogen de wapens in 't water. Daarna opende ik de deur, met een dolk in de rechterhand – ik had mijn revolver verloren in 't slijk - en een granaat in de linkerhand. Mijn sergeant, die Duits spreekt, stond naast mij en eiste dat de Duitsers zich zouden overgeven. Er waren er 12 en een onderofficier gezeten rond een tafel een pijp in de mond en een soort koffie drinkend. Een koffiepot stond over een alkoolvuur. De Duitsers waren stomgeslagen. Zij dachten dat zij, ,achter hunne driedubbele prikdraadversperring in veiligheid waren. Iemand riep 'Es sind Beligër' – dan 'Nicht schiessen' en 26 handen in de lucht.
Een mooie vangst.
Maar 't moeilijkste bestond in het wegbrengen van al dat volk. Eerst deden wij ze buiten de dekking komen. Dan moesten wij een borstwering opklimmen. Ik had de groep gevormd en stapte aan 't hoofd, met den onderofficier bij den arm. Maar deze bemerkte dat wij maar met 5 stonden, tegenover 13.
Onderweg liet hij zich in een granaattrechter vallen en sleept mij mee. Wij liggen daar samen in 't slijk, de een op de anderen. Hij houdt mijnen rechterarm vast, zodat ik de dolk niet kan gebruiken. Met mijn linkerhand breng ik hem vuistslagen toe.
De andere Duitsers trachten ondertussen ook weg te vluchten en een algemeen handgevecht volgt erop. Mijne mannen doen wat zij kunnen met hunne dolken, want met handgranaten zouden zij elkaar hebben gedood. Dit alles maakt een groot lawaai. De Duitsers horen het. Dee schildwachten voor ons, slingeren hunne handgranaten op goed geluk af. Achter ons, schiet men vuurpijlen in de lucht en de machiengeweren beginnen woedend hun tic tac. Troepen uit de tweede linie snellen ter hulp en ik hoor de officieren 'vorwarts' roepen. Daarbij komen nog geweerschoten.

't Was gelijk een verdediging regen een belangrijke aanval. Allemaal voor 5 kleine Belgskens. Ik lachte van plezier. Maar 't werd tijd weg te komen.
De Duitsers lieten wij dood of gekwetst ter plaatse. Misschien ook zijn er weggevlucht. In alle geval, twee ervan namen wij gevangen mee langs den weg die wij in 't heengaan hadden genomen. Wij verloren geen man en niet een kreeg de minste wonde.
Dit verhaalde goedhartiglijk luitenant Maroy. Zo'n gebeurtenissen komen dikwijls voor, op het Belgisch front, waar het zo 'stil' is, zegt men. Het is een plicht, ze kenbaar te maken, want zij bewijzen de moed en het goed moraal onzer soldaten.

DE BELOONING VAN EENEN HELD

Kapitein Maroy

«Onlangs hebben wij gemeld dat luitenant Maroy negen eervolle meldingen telt, de eene schoonere dan de andere, tengevolge van talrijke stoutmoedige raids, uitgevoerd in de Duitsche linièn. Al de eereteekens, die aan helden kunnen toegekend worden, versieren de borst van dezen officier, held onder de helden.

De Koning komt hem te bevorderen tot den graad van kapitein bij K. B. van 6 Mei, ten einde «de uitzonderlijke dapperheid en den heldhaftigen moed te beloonen, waarvan bewijzen gaf, ter gelegenheid van talrijke wapenfeiten, de luitenant der infanterie Maroy, Joris.»

Gansch het leger zal deze belooning toejuichen, die nooit op edeler manier werd verdiend.

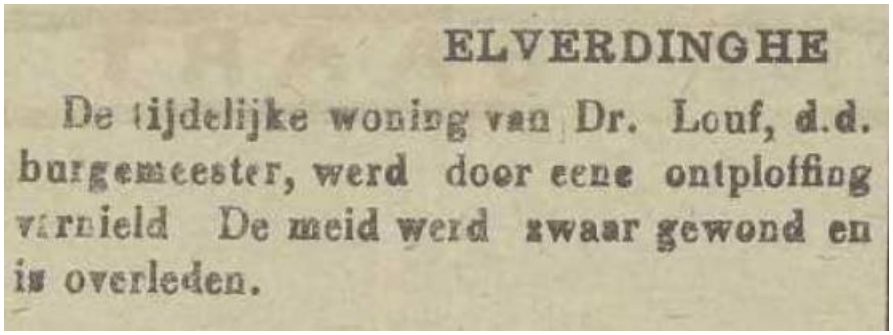

ELVERDINGHE

De tijdelijke woning van Dr. Louf, d.d. burgemeester, werd door eene ontploffing vernield De meid werd zwaar gewond en is overleden.

8 februari 1718 – De Belgische Standaard

9 februari 1918 – Van Walleghem

De boeren die willen hun velden beboeren die vermoord werden door het geschot, of kampen of krijgswerken, hebben soldaten gevraagd om deze te effenen. Vandaag komt het antwoord dat het leger daartoe geen soldaten kan missen. Bijgevolg de boeren moeten 't zelve doen. Nochtans wil men ze vergoeden voor hun werk. 12 dagen vooraleer zij een partij land willen bewerken moeten zij de aanvraag doen om ze te mogen gebruiken, daarbij de onkosten van daglonen bepalen. Gedurende die 12 dagen mag de Engelse overheid de reclamatie komen onderzoeken. Komen zij niet dan mag de landbouwer zijn land beginnen bewerken en 't leger moet de reclamatie aanvaarden.

Zondag 10 tot zaterdag 16 februari 1918 – Baert A.

Somber weder, het kanon dommelt nu en dan, doch 't einde de week is het zeer hevig en aanhoudend; in de streek zijn nog immer niet t veel soldaten. Er komen kolen, waar aan groot gebrek was, toe. Dinsdag 4 schrapnels boven de Bosseboom.

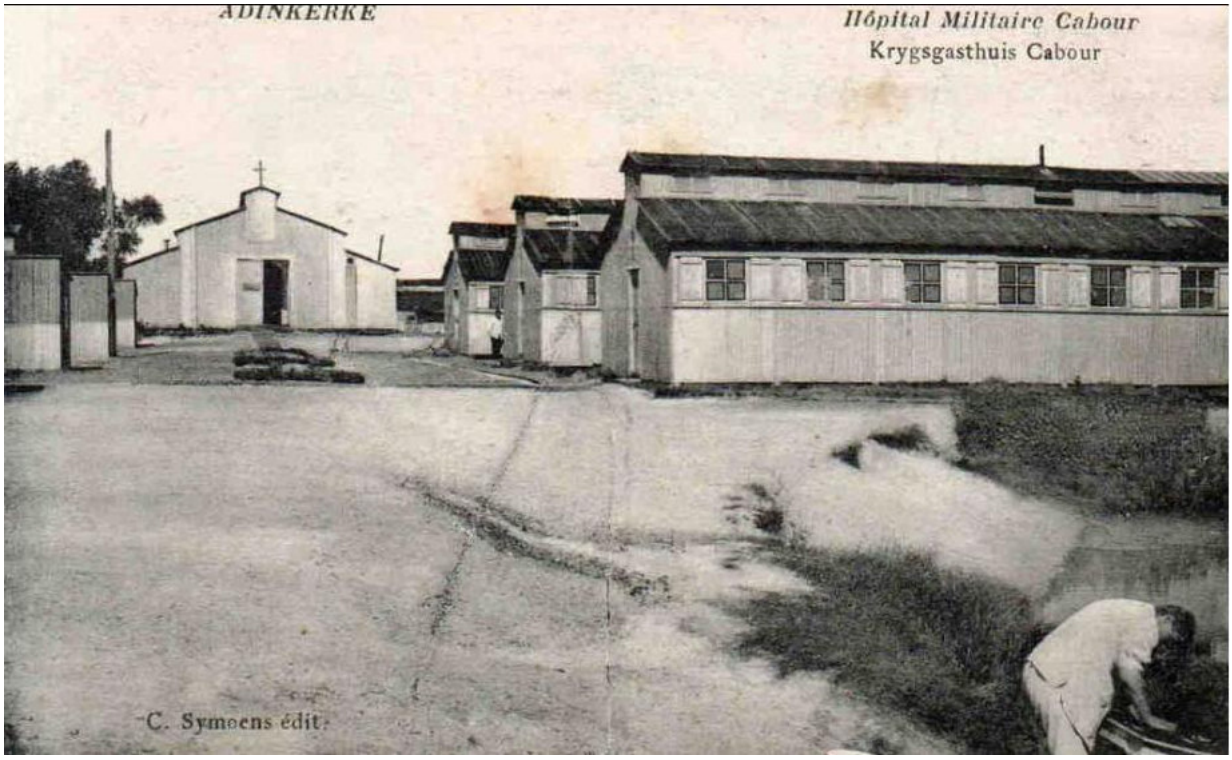

10 februari 1918 – RAB – Maes

Coxyde, 10 februari 1918
Aan mijnheer J. Maes, Algemene commissaris der regering, te Rousbrugge
Mijnheer de commissaris
Als gevolg aan uwe uitnodiging tot de vergadering van het comiteit noord op dinsdag 12 dezer, kan ik niet nalaten u mijn spijt uit te drukken at alle gemak van verkeer mij ontnomen is sedert de ontruiming der gemeente in juli 1917. Doch ik verzoek U beleefdelijk dat er op den 2den art. van he dagorde, verschillige redens verdienen in aanmerking genomen te worden, voor sommige gemeenten, van wegens het stellen der taxatie prijzen der landbouwproducten. Vele landbouwproducten zijn hier onnodig vernield geweest door het Engelsse leger welker overheid doorgaans maar een 1/3 betaald heeft. verschillige aardappelenlanden zijn gedeeltelijk bestolen geweest, andere versmoord geweest door het volsmijten der waterlopen. Wegens andere teelten, vele zijn verwoest geweest door de peerden, overvloedige getal en welke losliepen in de velden enz. enz.
Van daar geen opbrengst gelijk andere jaren, de erwten meestendeels zijn groen afgetrokken door de zwarte (kolonietroepen) die overal aangezet waren om yzerwegen te leggen, dus van alle erwtenpartijen geprofiteerd hebben. Langs de zelfde yzerweglynen was er het dubbel vernield nevens de grond nodig tot het leggen derzelve, want de tarwe of ander koorn dat de soldaten moesten uittrekken, was in de groeiende vruchten geworpen en alzo in de grond geduwd om te vorten en waarvan de Engelse Overheid geen rekening heeft willen maken, en andere en anderee redenen te lang om te melden, onder andee nog deze, dat wij alle dagen konden bemerken, zolang of dat er vruchten te velde waren, dat er van 12 tot 15 Engelse officieren te peerde, ventre à terre, de velden doorkruisten na dat de oogst ingezameld was, hebben wij zulke niet meer kunnen bemerken.
Mij op uwe dienstvaardigheid steunende, en uwen groten iever tot het regel der landbouwkwestie, zoals deze der bevoorrading bik ik U dat gy de goedheid zoudt willen hebben, mijnheer de commissaris, van de voorgaande redens in studie te willen leggen,

vooraleer het reglement de taxatieprijzen vast te stellen, opdat de landbouwer toch niet alle jare zijne hoeve niet zou moeten exploiteren met verliezen, want die oorlog duurt te lang, een of twee jaren met verliezen te ondergaan, kan nog passeren, maar verschillige na elkanders dit kan niet bestaan. In tussen, mijnheer, met mijne voorbarigen dank, bied ik u myne beste groetenissen aan. (Get.)

Het Standpunt der Vlamingen

Wij, Vlamingen, wij willen hartstochtelijk onszelf zijn, maar de zelfbewusten onder ons, zij die zich door geen enkele politiek misleiding lieten meeslepen, zij willen ten aanzien van hun volk slechts verschijnen als verkondigers van nieuwe tijden en niet als handlangers van het een of het ander machtig rijk. Zij willen een zuivere vlag, zij willen onaangetast en sterk staan in een vrij land. En wanneer de Vlamingen zoo optraden, dan kunnen zij niet alleen met hun Waalsche landgenooten best over de baan, maar dan brengen zij ook vreemde volkeren tot het inzicht, dat de Vlaamsche beweging de noodzakelijke strijd is voor de wedergeboorte van een volk, dat zichzelf moet zijn, om, naar de woorden van August Vermeulen, Europees te worden.
Aan geen enkele regeering van een dier machtige mogendheden vragen wij, dat zij zich met de Vlaamsche kwestie inlate. Voor de Centralen gelden meer dan ooit de woorden: “handen af van de Vlaamsche vlag.”

Zeven reken censuur

J. Hoste.

(Vrij België 11-1-18)

Aan de Censuur

Is 't waar dat gij het recht verstaat
En nooit uw grens te buiten gaat!
Slechts waarheid duldt, alleen verdraagt,
En nooit met leugens ommegaat?

Is 't dat g'evangelisch zijt,
En nooit de wetten overschrijdt?
En geeft aan iedereen bescheid
In lessen steeds vol matigheid?

Dan vraag ik mij waarom dan toch
Ge nooit bekalkt het zwart bedrog?
En lijdzaam blijft voor 't vuile zog
Der drijverspers van leugenlog?

11 februari 1918 – Van Walleghem

Vandaag vieren **de Chinezen** Nieuwjaar en hebben verlof. Men ziet ze properder gekleed in de straten rondslenteren.

De Legerbode – 12 februari 1918

De Duitsche Leugens

Duitschland tracht door een geruchtmakende perskampanje den geringen bijval te verbloemen dien zijn aktivistische kuiperijen in Vlaanderen vinden. Het agentschap Wolff meldt uit Brussel, op 4 Februari, dat de zoogezegde Vlaamsche verkiezingen voor den Raad van Vlaanderen hun normalen loop vervolgen ; dat, tot heden toe, groote openbare vergaderingen, waar duizende personen aanwezig waren, plaats grepen in een honderdtal belangrijke centra van het Vlaamsche land ; dat te Gent, te Brussel, Antwerpen, Leuven, en te Lokeren vooral, de betoogingen een indrukwekkend karakter hadden ; dat te Gent een stoet van 8 tot 10,000 personen door de stad trok en zich naar de Vrijdagmarkt begaf waar het standbeeld van Van Artevelde door een geestdriftige menigte met bloemen bekroond werd.

Uit vertrouwbare inlichtingen, ingewonnen door de Belgische regeering blijkt echter dat al deze berichten een samenraapsel van leugens zijn.

De waarheid is dat er nergens in Vlaanderen een regelmatig ingestelde verkiezende konsultatie plaats greep, en dat er geene zou kunnen plaats grijpen, daar alle vrijheden geschorst zijn en de openbare meening door de bezette macht gemuilband is, die tot zelfs buiten het legergebied een bewind heeft ingevoerd dat ongeveer met de krijgswet gelijk staat. De meetingen, door de Duitschers ingericht, hebben niets van eene kiezing. Het zijn bijeenkomsten van trawanten, die bijeengeroepen zijn om lijsten en moties toe te juichen, die op voorhand werden gereed gemaakt en die men vervolgens voorstelt als de uitdrukking van den volkswil. De aktivistische vergaderingen te Brussel, te Antwerpen, te Gent, en elders, waarvan het Wolff agentschap spreekt, hebben niet den minsten bijval gehad.

De Legerbode – 12 februari 1718

12 februari 1918

Roesbrugge 12 februari 1918
Aan den heer burgemeester Poperinghe
Mynheer de burgmeester

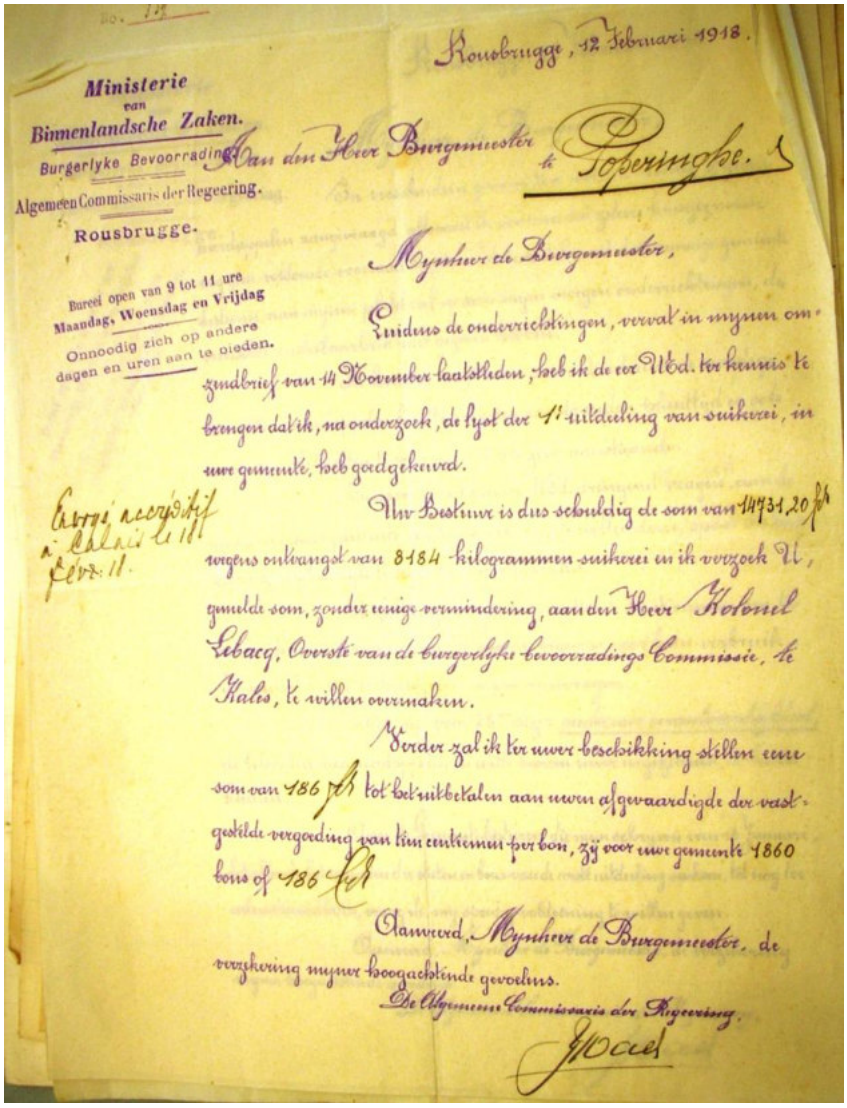

Ministerie
van
Binnenlandsche Zaken.
Burgerlyke Bevoorrading
Algemeen Commissaris der Regeering.
Rousbrugge.

Bureel open van 9 tot 11 ure
Maandag, Woensdag en Vrijdag
Onnoodig zich op andere
dagen en uren aan te bieden.

Rousbrugge, 12 Februari 1918.

Aan den Heer Burgemeester te Poperinghe.

Mynheer de Burgemeester,

Luidens de onderrichtingen, vervat in mynen omzendbrief van 14 November laatsleden, heb ik de eer Ued. ter kennis te brengen dat ik, na onderzoek, de lijst der 1ste uitdeling van suikerei, in uwe gemeente, heb goedgekeurd.

Uw Bestuur is dus schuldig de som van 1473,20 fr. wegens ontvangst van 8184 kilogrammen suikerei en ik verzoek U gemelde som, zonder eenige vermindering, aan den Heer Kolonel Lebacq, Overste van de burgerlyke bevoorradings Commissie, te Kalis, te willen overmaken.

Verder zal ik ter uwer beschikking stellen eene som van 186 frk tot het uitbetalen aan uwen afgevaardigde der vastgestelde vergoeding van tien centiemen per bon, zij voor uwe gemeente 1860 bons of 186 frk

Aanveerd, Mynheer de Burgemeester, de verzekering myner hoogachtende gevolens.

De Algemeen Commissaris der Regeering.

Luidens de onderrichtingen, vervat in mynen omzendbrief van 14 november laatsleden, heb ik de eer Ued. Ter kennis te brengen dat ik, na onderzoek, de lijst der 1ste uitdeling van suikerei, in uw gemeente, heb goedgekeurd.
Uw bestuur is dus schuldig de som van 1473, 20 fr. wegens ontvangst van 8184 kilogrammen suikerei en ik verzoek U gemelde som, zonder eenige vermindering, aan den heer Kolonel Lebacq, overste van de burgerlyke bevoorradingscommissie, te Kalis, te willen overmaken.
Verder zal ik ter uwer beschikking stellen een som van 186 frank tot het uitbetalen aan uwen afgevaarigde der vastgestelde vergoeding van tien centiemen per bon, zij voor uwe gemeente 1860bons.
Aanveerd, mynheer de burgmeester, de verzekering myner hoogachtende gevolens.
De algemeene commissaris der regering

Rousbrugge, 12 februari 1918
Mynheer de burgemeester
In verscheidene gemeenten werden weinig of geen aardappelen aangevraagd, alhoewel ik vernam dat zekere huisgezinnen nog geen voldoende voorraad bezitten. Ik besluit hieruit dat sommige gemeentebesturen, aan mynen plakbrief en aan myn vroegere onderrichtingen, de vereischte ruchtbaarheid niet gegeven hebben.
Ik houd u nogthans aan dat iedereen de noodige hoeveelheid aardappelen bezitte voor den aanstaanden planttijd en ook om in zyn behoeften te voorzien tot 16 juli aanstaande.
Diensvolgens kom ik Ued. Dringend vragen, aan de inwoners uwer gemeente een laatste oproepe te willen doen, opdat elk huisgezin zyn gebeurlyk te kort kunne aanvullen.
Gy zult deze gelegenheid willen baat nemen m te vragen hoeveel pesonen er witte boonen begeeren voor hun verbruik. Ik wensch dat lek huisgezin er zou aanvragen.
Gelief mij voor 28ste dezer onder uwe verantwoordelijkheid, de behoeften aan aardappelen en witte boonen uwer ingezetenen, te laten kennen.

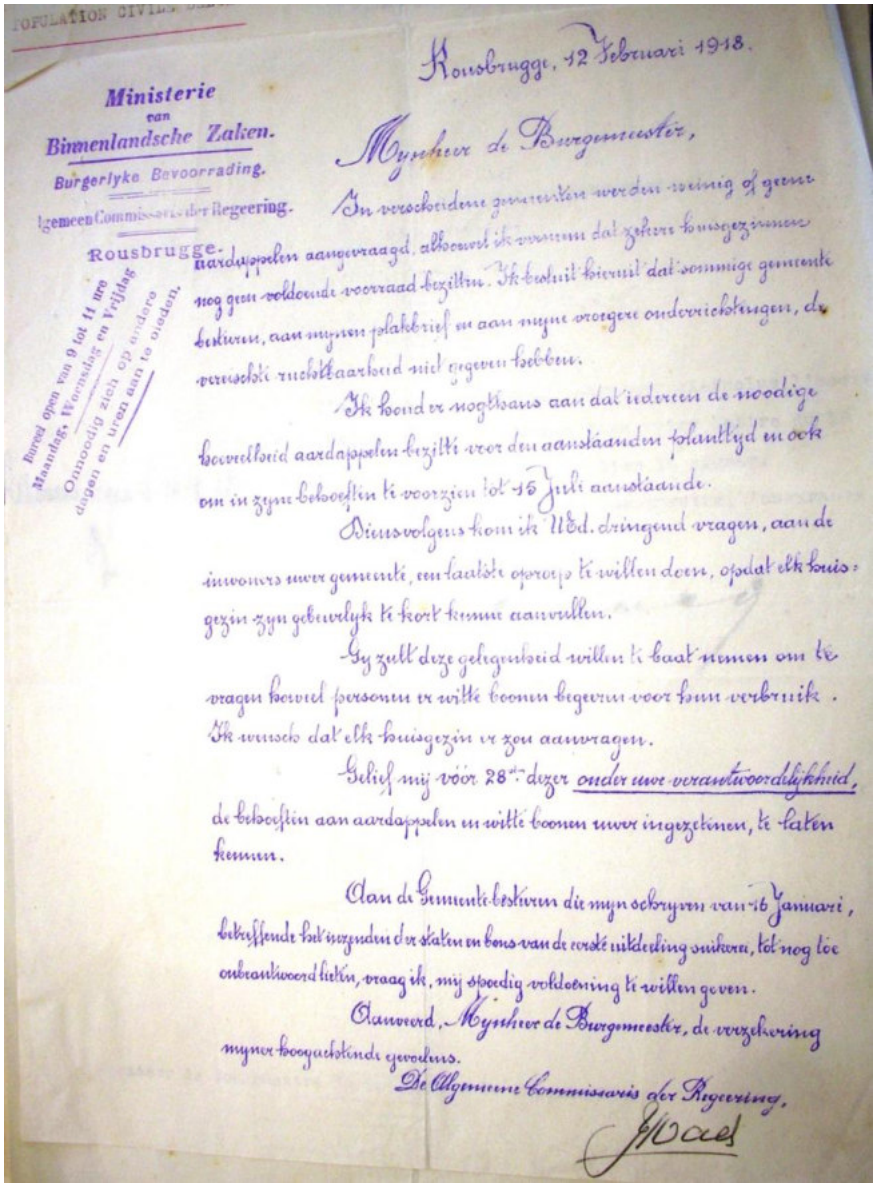

Ministerie
van
Binnenlandsche Zaken.
Burgerlyke Bevoorrading.
Algemeen Commissaris der Regeering.
Rousbrugge.

Bureel open van 9 tot 11 ure
Maandag, Woensdag en Vrijdag
Onnoodig zich op andere
dagen en uren aan te bieden.

Rousbrugge, 12 Februari 1918.

Mynheer de Burgemeester,

In verscheidene gemeenten werden weinig of geene aardappelen aangevraagd, alhoewel ik vernam dat zekere huisgezinnen nog geen voldoende voorraad bezitten. Ik besluit hieruit dat sommige gemeente besturen, aan mynen plakbrief en aan myne vroegere onderrichtingen, de vereischte ruchtbaarheid niet gegeven hebben.

Ik houd er nogthans aan dat iedereen de noodige hoeveelheid aardappelen bezitte voor den aanstaanden planttyd en ook om in zyne behoeften te voorzien tot 15 Juli aanstaande.

Dienvolgens kom ik UEd. dringend vragen, aan de inwoners uwer gemeente, een laatste oproep te willen doen, opdat elk huisgezin zyn gebeurlyk te kort kunne aanvullen.

Gy zult deze gelegenheid willen te baat nemen om te vragen hoeveel personen er witte boonen begeeren voor hun verbruik. Ik wensch dat elk huisgezin er zou aanvragen.

Gelief mij vóór 28ste dezer onder uwe verantwoordelijkheid, de behoeften aan aardappelen en witte boonen uwer ingezetenen, te laten kennen.

Aan de Gemeentebesturen die myn schryven van 16 Januari, betreffende het inzenden der staten en bons van de eerste uitdeeling suikerie, tot nog toe onbeantwoord lieten, vraag ik, mij spoedig voldoening te willen geven.

Aanveerd, Mynheer de Burgemeester, de verzekering myner hoogachtende gevoelens.

De Algemeene Commissaris der Regeering,

Maes

Aan de gemeentebesturen die mijn schryven van 16de januari betreffende het verzenden der staten in bons van de eerste uitdeeling suikerie, tot nog toe onbeantwoord lieten, vraag ik, mij spoedig voldoening te willen geven.
Aanveerd, mijnheer de burgemeester, de verzekering myner hoogachtende gevoelens
De algemeen commissaris der regeering

12 februari 1918 – Van Walleghem

Te **Reninghelst** is er betaling voor de boeren die hun suikerij geleverd hebben. Grote misnoegdheid omdat de boeren min bakken betaald worden dan zij geleverd hebben.
Vrede tussen Duitsland en Ukraïne.
In een herberg te Locre, bij een tabakkerver wordt er 30.000 frank gestolen. Enige soldaten maakten twist in de herberg en gebaarden te vechten. Baas en bazinne waren bezig met de vechters en intussen trokken andere soldaten naar de zolder om het ponkjen te roven.

Brievenboek Reningelst

Aan mijnheer Maes, algemene commissaris der regering voor de burgerlijke bevoorrading te Rousbrugge

Aan de algemene commissaris
Als gevolg gevend aan uwen omzendbrief van 26 januari laatstleden, neem ik de vrijheid u te doen opmerken dat de hoeveelheid bloem aan deze gemeente toegestaan om de eerste helft der lopende maand februari, ontoereikend is om te voorzien n de bevoorrading der burgerlijke bevolking. Het is bekend dat de kleine landgebruikers en zelfs l&andbouwers die een hofstede van 15 tot 20 hectaren uitbaten, weinig of geen koorn opgedaan hebben en nu verplicht zijn brood te nemen by de bakker. De landbouwbevolking die geen recht heeft op bloem van de

burgerlijke bevoorrading en welke gij berekent op 880 personen, bedraagt niet meer dan 600 personen. De oorzaak er van is dat vele koornvelden tijdens de aanval grootelijk beschadigd en zelfs teenemaal vernietigd hebben geweest.
Het zoude verdienen een meerder hoeveelheid van 1000 kilogram per week toegestaan te worden.
In de hoop dat gij mijne aanvraag zult gelieven in te willigen, bid ik u meneer de algemene commissaris, de verzekering mijner hoogachting te aanveerden.

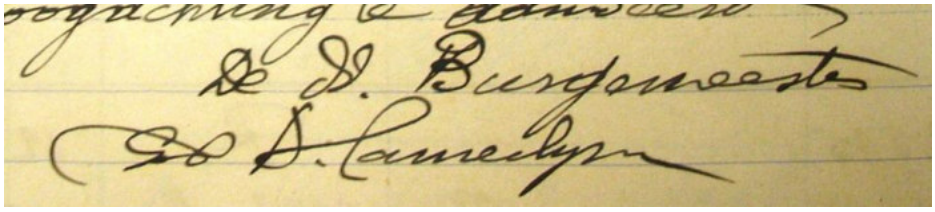

Het Russisch Verraad

De Ukraniërs, die eene onafhankelijke Republiek hebben uitgeroepen, hebben eenen afzonderlijken vrede geteekend met de centrale rijken. Het vredesverdrag verklaart dat de nieuwe grenzen zullen worden vastgesteld door eene gemengde kommissie ; er zullen geene annexaties noch oorlogsvergoedingen zijn.

Een ander telegram meldt dat te Brest-Litovsk, de Russische afvaardiging verklaard heeft geen vredesverdrag te willen teekenen, maar dat zij den staat van oorlog als geëindigd aanziet met Duitschland, Oostenrijk-Hongarië, Turkeie en Bulgarië en dat, bijgevolg, de Russische legers zullen gedemobiliseerd worden.

De Legerbode – 14 februari 1918

13 februari 1918 – Van Walleghem

Vele burgers worden voorwaardelijk gestraft omdat er ’s avonds licht gezien werd in hun huizen.

Op het Belgisch Front

Wekelijksch legerbericht van 8 tot 15 Februari.

Tijdens de verloopen week grepen talrijke hevige gevechten plaats op het front van het leger. De vijand heeft in deze krijgsverrichtingen eene ongewone bedrijvigheid aangelegd. Ernstige verliezen werden hem toegebracht, die ons toelieten de vijandelijke troepen te identifieeren, terwijl onze patroeljen een machiengeweer in onze linièn mêebrachten. Andere soortgelijke ondernemingen van den vijand vielen onder ons spervuur, zonder tot aan onze voorposten te geraken.

Herhaalde malen, voor Dixmuide, werd het bommengevecht, door de artillerie gesteund, zeer hevig. Onze batterijen voerden talrijke interdictie- en represaillevuren uit op de Duitsche inrichtingen, in antwoord op hun vuur op ons gericht.

Het slecht weder, gedurende bijna de heele week, heeft de luchtbedrijvigheid schier totaal belemmerd.

Op de rommelmarkt te Kemmel

Met dank aan Miel

Nummer 187B **Doos Gazette** **februari 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
't zyn ledige vaten die meest bommen
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee
We kregen op ons vorige nummer van 'Doos Gazette' verschillende reacties binnen.
De eerste kwam van **Bertin Deniere***, hij schreef:*

Mooie gazette weeral, Do!
Ik bekeek de foto's in detail. Heel wat bekende gezichten: Luc Dequidt, Jean Verstraete, Stefaan Spruytte, Paul Cleenewerck, Martine Warlop, Jacques Vandenabeele, Geert Steenlandt, Marc Debuyser, Marc Destailleur, Freddy Dequecker....
Heerlijke nostalgie.
mvg
Bertin Deneire

Van **Toon Bouve** *kreeg ik de volgende mail:*
Beste Do,
Heb met aandacht je artikel in de gazette gelezen over de betoging op di 30 jan 1968 in Poperinge.
De organisator was niet Geert De Grendel!!!! Allez, die zat toen in het 3de middelbaar (° 1952) net zoals jij!
Die betoging is goed voorbereid geweest door 1WB 1968. (retorica wilde niet meewerken!!) Ik heb die dag zelfs slaag gekregen van je ma!! (zij verwarde mij met je broer Dirk!!, die ze daarna uit de rangen heeft gehaald!!) Mocht het je interesseren steeds bereid om meer info te geven!
De betoging werd georganiseerd door Leo, Dirk, Bernard, Joris en ikzelf. (Leo heeft het op 30 januari niet meegemaakt, daar hij de maandag het programma wilde omgooien toen de penitenten opeens in de deken de bo laan verschenen en hij als intern kamerarrest kreeg!!.).

BERICHT

De inrichters van de solidariteits-aktie met Leuven die dinsdag jl. te Poperinge plaats had, danken de plaatselijke rijkswacht omwille van haar simpatieke en hulpvaardige houding die ze op die gelegenheid heeft aangenomen.

De Eerstes van het college te Poperinge.

Wie de bedanking naar het WN gestuurd heeft weet ik niet,
maar da's duidelijk ondertekend door laatste jaars college!!
mvg, Toon

Beste Toon, natuurlijk was Geert Degrendel niet de organisator van de betoging! Dat heb ik, dacht ik ook nergens beweerd.
Hij was wel één van de slachtoffers van de represailles die men naar aanleiding van die affaire in het college uitvoerde. Het schetst ook duidelijk het repressieve apparaat dat het 'opvoedingssysteem' van het college eigenlijk inhield. Geert heeft zijn middelbaar – als ik het goed voor heb – in Ieper mogen afmaken.

Van Annick Clabau kreeg ik het volgende mailtje over het zelfde artikel:

Dag Guido
Ik heb graag je verslagje gelezen van Leuven Vlaams.
Ik zat toen in ‘t vierde leerjaar in de Benedictinessen. Ik herinner me nog dat op een bepaalde dag, maar ik weet niet meer welke, er enkele meisjes uit het zesde studiejaar ons aanmaanden om op het belsignaal na de speeltijd van ‘s middags niet naar binnen te gaan maar in een cirkel te staan en te roepen “Leuven Vlaams”. Ongehoord: wij deden dat. Er werd gezegd dat de meisjes van ‘t middelbaar dat eveneens deden, maar wij konden hen niet zien. We hoorden wel lawaai in de verte.
Er overviel ons een groot gevoel van solidariteit met de oudere meisjes van onze school, aangestuurd door sommigen leerlingen uit het zesde leerjaar, die een zus hadden in ‘t middelbaar. En we deden wat ze vroegen. Wij maar roepen “Leuven Vlaams” terwijl we helemaal niet wisten wat het was, waar het voor stond. De meesten wisten waarschijnlijk niet wat Leuven was, laat staat dat ze wisten dat er een universiteit was. Ik ben zeker dat er sommigen moeite hadden om het woord “universiteit” uit te spreken....
Maar het gevoel van het moment waarop we niet gehoorzaam waren aan de juffen en de zusters die ons aanmaanden om naar de klas te gaan, is mij altijd bijgebleven.
Dankzij jou weet ik nu dat het eind januari moet geweest zijn, vermits het artikel in De Poperingenare van 2 februari is.
Het verwondert mij dat ik toen pas 8 jaar was geworden, ik dacht van mezelf dat ik toen ouder was.
Ik heb trouwens in mijn poëzie nog een tekening van Geert Degrendel. Zijn vader, Henri, werkte bij de firma Boone in de Boomgaardstraat. Mijn ouders kenden hem. Wij woonden daar ook. Hij kwam af en toe binnen, goeiendag zeggen. Hij was altijd welgezind en wist altijd wel een mopje te vertellen. Ik vroeg hem of hij in mijn poëzie wilde tekenen. Eerst protesteerde hij maar ik kreeg een paar weken later mijn poëzie terug met daarin een tekening van Geert Degrendel. Ik heb die nog altijd.
Wat een leuke herinneringen.
Veel groeten
Annick
Later heeft Annick nog het volgende erbij geschreven:

Je weet dat ik een levendige fantasie heb.
In je vertellement zag ik zo voor me hoe je geknield in de gang zat en Rika daar voorbij kwam. Ik kon perfect inbeelden hoe ze je zei: “Onnozeloare, zit je gy op je knien?” Ik hoor hierbij de klank van haar stem.
Alleen: als ik mij dat tafereel voorstel, dan weet ik enkel hoe jullie er nu uitzien, niet hoe jullie er uitzagen in jullie jeugd. Dus in mijn fantasie zit je daar geknield, zoals je nu bent. En komt zij voorbij zoals ze nu is.
Jij zal het toen zeker niet grappig gevonden hebben. Op een haar na buiten gezwierd worden in ‘t college. De schande...
Hihi.
En toch is ‘t allemaal goed gekomen....
Veel warme groeten
Annick

We kregen verder ook een reactie op het artikel van Bernard Leicher over dat ‘wuf dat spon’. Yvan Top schreef:
Guido.
"Der was e wuf da spon"

In Proven werd dat gezongen door Jef Carlé. Hij was een buurman van mij, schoenlapper en lid van de muziekmaatschappij. Marnix Vandromme, zoon van Gerard Vandromme (uitbater van het vroegere St Victor café) heeft het van Jef geleerd en zingt het per gelegenheid nog wel een keer.
Inderdaad met allerlei ritmische toevoegingen en allerlei rare geluiden.
Groetjes
Ivan Top

Van Raphaël Parmentier kreeg ik de volgende vraag toegespeeld:
Dag Guido ,
Kent u het oude lied ; " zie 'k ontoede heel m'n leven 't was juste wienter 'k was versteven van de koede stief en strem en als ik me nie bedriege 't was op m'n eerste levensdag 'k viel verdorie uit m'n wiege en ik in de koolbak lag …..
Ik ken het niet 'k ben 62 jaar mijn vader 90 jaar kent dit gedeelte juist nog ongeveer.
'k zou het graag kunnen ontvangen in zijn geheel ; 'k weet nie of jij dit zou weer kunnen vinden ;
Vriendelijke Groeten
Parmentier Raphaël

Beste abonnee's, wanneer deze tekst en dit lied bij iemand een belletje doet rinkelen, zoek eens verder op, wat gehele lied kan zijn. Je zal er niet alleen Rapaël hier een plezier mee doen.

En verder – voor wie wil weten hoe het komt dat het 'Wilhelmus' nu toch geschreven zou zijn door de 'Poperingenaar' Pieter Daten:
Luister naar de voordracht Mike Kestemont die de eerste professor Louis Peter Grijp –lezing hield aan de universiteit van Utrecht :

https://www.uu.nl/nieuws/van-wie-is-het-wilhelmus-een-mini-documentaire-voor-middelbare-scholieren-over-het-wilhelmus-als

Als je goed luistert vertelt Mike dat Pieter Daten de tekst waarschijnlijk zal geschreven hebben in 1566 – toen hij van Chartres – waar hij de melodie gehoord heeft – naar John Casimir in Duitsland trok – om aldaar Willem van Nassauwe te ontmoeten. En voor hij dat deed – kwam hij langs Poperinge – zoals we weten uit de stadsrekeningen. Daar is maar één conclusie uit te trekken: **Het Wilhelmus is te Poperinge geschreven!**

En om deze inleiding af te sluiten; hier uit een tekst rond 1660 is er sprake over de koop en de levering van een 'vet schootelynck swyn'

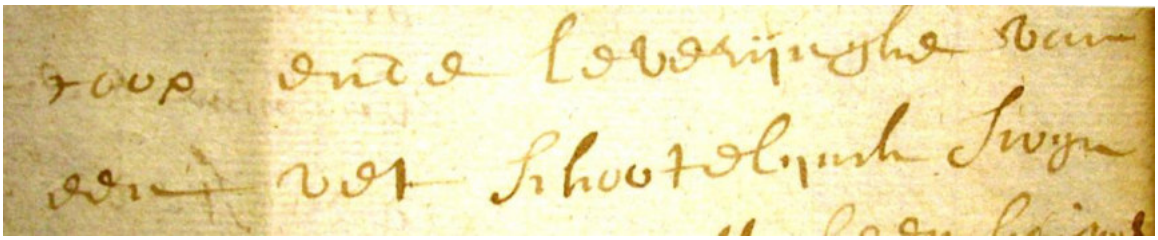

We hebben het ook moeten opzoeken: een 'schootelynck swyn' is een varken van nog geen jaar oud!

Exilium

EXILIUM

Exilium in aanbouw

Op de hoek van de Deken De Bolaan en de Korte Reningelststraat werd onlangs het memoriaal “EXILIUM” geplaatst.
Dit kunstwerk herinnert ons aan de honderden Poperingse kinderen en duizenden jongens en meisjes uit de Westhoek die naar een schoolkolonie in Frankrijk of Zwitserland werden geëvacueerd tijdens de Eerste Wereldoorlog. Kinderen waren ook toen de eerste slachtoffers van het oorlogsgeweld.

Door de spoorwegverbinding met Hazebrouck en de tramlijn naar Veurne was Poperinge, samen met Adinkerke, het verzamelpunt voor leerplichtige kinderen - “Les enfants de l’Yser” - die vrijwillig, of soms verplicht, vertrokken.

Het kunstwerk dat een plaats kreeg op de oude spoorwegbedding Poperinge-Hazebrouck, is ingeplant in de nabijheid van het voormalige Elisabeth-hospitaal dat georganiseerd werd op het kasteel van vrederechter d’Hondt aan de steenweg op Reningelst en van de school van de zusters Benedictinessen waar kinderen, in afwachting van hun vertrek, lager onderwijs volgden of ingeschreven waren in de “spellewerkschool”.

Door zijn vorm verwijst EXILIUM naar een houten noodwoning of “barak” waarvan de twee zijgevels werden uitgewerkt in “kant”. In die tijd was kantwerk een belangrijk aanvullend inkomen voor veel gezinnen en een keuzevak in schoolkolonies voor meisjes.

Wanneer in het voorjaar van 1915 de meeste grote gebouwen in de binnenstad van Poperinge werden opgeëist om te worden ingericht als hulpposten, kantonnementen voor

soldaten van geallieerde troepen en ambulance eenheden, had dit ernstige gevolgen voor de continuïteit van het onderwijs. Door de achteruitgang van de levensomstandigheden in de regio's achter het front beslisten de Belgische autoriteiten over te gaan tot de geleidelijke evacuatie van leerplichtige kinderen.

Nog voor deze evacuaties daadwerkelijk plaatsvonden, werden ook individuele maatregelen getroffen. Wanneer op zondag 25 april 1915 het burgerlijk hospitaal aan de Gasthuisstraat werd getroffen door een bominslag waarbij 3 zusters het leven lieten, beslisten de Gasthuiszusters die ook werkzaam waren in twee instellingen voor weeskinderen en bejaarden, om te vluchten. Tijdens de daaropvolgende nacht van maandag op dinsdag sliepen de zusters en de jongens uit het Sint-Vincentiusinstituut tijdens de aanhoudende bombardementen in de kelders van hun instituut aan de Boeschepestraat (nu Oudstrijdersplein). Dinsdag in de vroege morgen vertrokken drie zusters met de jongens te voet tot halfweg de steenweg naar Abele. In de namiddag om drie uur, terwijl de stad opnieuw werd gebombardeerd, werden ook 29 ouderlingen met voertuigen naar Abele gebracht waar ze om vijf uur, samen met de jongens, op de trein naar Hazebrouck zouden stappen. Na een noodgedwongen omweg via Rouen kwamen de bewoners van St.-Vincentius op donderdag aan in Parijs waar een slaapplaats werd aangeboden in het voormalige seminarie van Saint-Sulpice. De 70 jongens en 2 zusters werden op zaterdag 1 mei naar Gare de Lyon gevoerd waar een trein klaar stond om hen naar Montigny-sur-Loing, 77 kilometer ten zuiden van Parijs, te brengen. Daar was opvang voorzien voor hen. Voor de meisjes, zusters en bejaarden uit het St.-Michielsinstituut aan de Werfstraat die samen met dezelfde trein uit Hazebrouck waren vertrokken, was een gebouw in Sèvres beschikbaar. Zowel de "Roboutjes" uit Sint-Vincentius als de "Zwartmutsjes" uit Sint-Michiels werden opgevangen door "Children of Flanders Rescue Committee", een hulporganisatie opgericht door de Amerikaanse schrijfster Edith Wharton.

Sinds begin april 1915 was de Schotse verpleegster Georgie Fyfe een van de belangrijkste personen die betrokken was bij de evacuatie van kinderen uit de Westhoek. Dankzij de steun van koningin Elisabeth had zij contacten met het Zwitserse Centrale Comité voor hulp aan

Belgische vluchtelingen, waardoor de meest kwetsbare kinderen opvang kregen bij gastgezinnen. Om de evacuaties te kunnen organiseren had Georgie Fyfe een opvangplaats ingericht in het rusthuis van Watou aan de steenweg op Poperinge, waar de kinderen in afwachting van hun vertrek konden verblijven. Van 1915 tot 1918 vertrokken een twintigtal treinkonvooien uit de Westhoek. Zij brachten meer dan 1.000 kinderen in veiligheid. Een opmerkelijk konvooi was dit van halfweg mei 1916 waarbij 16 jongens uit Poperinge vertrokken naar Lausanne waar ze werden opgevangen in “Villa Servan” gelegen in de wijk Ouchy.

Sinds april 1915 werden ook tientallen kinderen in Franse schoolkolonies opgevangen door de hulporganisatie “Children of the Frontier”. Dankzij de samenwerking met Maria van den Steen en Louise d’Ursel die in het kasteeltje van vrederechter d’Hondt een burgerhospitaal bestuurden en ook kinderen evacueerden uit de omliggende dorpen, kregen de jongens en meisjes opvang bij de Frans-Amerikaanse hulporganisatie.

Na de gasaanvallen van 22 april 1915 nabij Steenstraete besliste de Belgische overheid om massaal over te gaan tot de evacuatie van kinderen uit het onbezette deel van de Westhoek naar schoolkolonies in de omgeving van Parijs en Normandië die ze zelf bestuurde. Tussen mei 1915 en het einde van de oorlog werden hiervoor meer dan 60 gebouwen, waaronder leegstaande kloostergebouwen, kastelen of hotels, ingericht. Wanneer de beschikbare opvang bij Zwitserse gastgezinnen uitgeput was, besloot ook het Amerikaanse Rode Kruis om vijf schoolkolonies, gefinancierd door The Rockefeller Foundation op te starten in de omgeving van Fribourg.

Honderden jongens en meisjes uit Poperinge en deelgemeenten kwamen tijdens de Eerste Wereldoorlog verspreid terecht in schoolkolonies van verschillende organisaties. Wanneer in het voorjaar van 1918 Poperinge en de omliggende dorpen verplicht werden ontruimd, vertrokken vanaf 22 april dagelijks kinderen naar de schoolkolonie van de Belgische overheid die ingericht werd in het Casino van Pourville-sur-Mer. Méér dan de helft van de 200 jongens die in Pourville-sur-Mer verbleven, waren afkomstig uit Poperinge of een deelgemeente.
Bij het onderwijzend personeel waren ook enkele Poperingse leerkrachten van de gemeenteschool aan de Komstraat. Voor de algemene organisatie na schooltijd werd de hulp ingeroepen van zusters uit de wijk ’t Vogeltje, “Paulinen van buiten ‘t stad”. Zij werden op 1 november 1918 vervangen door zusters Augustinessen.

Exilium werd gerealiseerd door de werkgroep vzw. Lady-Kant in opdracht van de Stad Poperinge en in samenwerking met de dienst Cultuur van de Provincie

Opgraving in de Koestraat – Poperinge

Dank zij de goede diensten van Carlo Jengember – onze archeologie - watcher – kregen we de website door van BAAC – een onafhankelijk cultuurhistorisch onderzoeksbureau – die onder andere te Popringe in de Koestraat de opgraving deden. We nemen het hier volledig over:

Poperinge – Koestraat

Poperinge – Koestraat

De onderzoekslocatie Poperinge-Koestraat bevindt zich nabij de stadskern van Poperinge. In het hoger gelegen deel van het plangebied (de noordoost zijde) zijn sporen aangetroffen van rituele en/of funeraire contexten uit de late bronstijd tot de midden-Romeinse tijd. Uit de late middeleeuwen/nieuwe tijd bevinden zich aan deze zijde van het plangebied sporen van een hopveld. In het hele plangebied, maar vooral in het lager gelegen zuidwesten, zijn grote hoeveelheden laat-middeleeuwse (afval)kuilen aangetroffen.

Portret van een oude keikop – Poperingenaar?

Op het hoogste deel van het plangebied is een lichtgrijze greppel met een afgerond rechthoekige vorm aangetroffen. In een aantal coupes zijn twee opvullingsfasen van de greppel waargenomen.
Mogelijk lag aan weerszijden van de greppel een ophoging, die was opgericht met de uitgeworpen grond.
In de noordwestelijke lengtezijde van het monument is een vermoedelijke opening of drempel in de greppel waargenomen.

Hoe deze doorgangsconstructie er uit zag, is niet duidelijk.
In één van de coupes is onder de zuidoostelijke lengtezijde van de greppel een diepe schachtvormige kuil waargenomen. De betekenis van deze kuil is onbekend. Het zou kunnen gaan om een waterput of cisterne; ook een rituele betekenis valt niet uit te sluiten, maar ook hiervoor ontbreken bewijzen.
Uit de gecombineerde dateringen van het aardewerk en de reeks 14C-dateringen kan worden geconcludeerd dat de greppel ergens in de 11e of 12e eeuw v.Chr. is aangelegd, waarna een tweede opvullingssequentie plaatsvond. De tweede opvulling (van sommige delen van de greppel) heeft rond de 10e eeuw v.Chr. plaatsgevonden.
Binnen de greppel is een kuil aangetroffen met in de onderste vulling drie fragmenten handgevormd Romeins gedraaid aardewerk. Samen met een 14C-datering van het aangetroffen houtskool uit de onderste vulling kon de kuil gedateerd worden in de vroeg-Romeinse tijd (circa 50 voor tot 70 na Chr.).
Vanwege de hoge ligging in het landschap en het ontbreken van nederzettingssporen in de nabijheid van de greppelstructuur wordt uitgegaan van een rituele functie van het monument. Het monumentale karakter, de aanwezigheid van intentionele deposities in de greppel en het ontbreken van graven binnen of buiten de greppel uit dezelfde periode, zijn aanwijzingen voor een primaire functie als cultusplaats. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat het mogelijk is dat een eventueel graf binnen de omgreppeling niet bewaard is gebleven. Tevens ontbreekt bewijs voor het duiden van rituelen die hier werden uitgevoerd.

Op korte afstand (1,3 m) van de greppelstructuur is een kringgreppel aangetroffen met een diameter van circa 6,5 m. Op basis van enkele scherven uit de kernvulling en de typologische toewijzing van de structuur dateert deze greppel uit de ijzertijd, hoewel een datering in de late bronstijd niet geheel valt uit te sluiten. Uit de coupes blijkt dat binnen de greppel een fors heuvellichaam was opgericht. Binnen de kringgreppel is het restant van een graf aangetroffen waarvan de resten helaas niet te dateren waren.
Tenslotte zijn er op dit hoogste deel van het plangebied drie Romeinse graven aangetroffen.

Twee graven konden worden gedateerd tussen het eind van de 1e en het begin van de 3e eeuw na Chr. Eén van deze graven bevatte een compleet onverbrand potje Het derde graf stamt mogelijk uit dezelfde periode.

Uit de periode vanaf de midden-Romeinse tijd tot de late middeleeuwen zijn geen vondsten of sporen aangetroffen. Vanaf de late middeleeuwen was het plangebied weer in gebruik. Een grote hoeveelheid (grote) kuilen met een aanzienlijke hoeveelheid aardewerk lijken het resultaat te zijn van afvaldump op de achtererven van woonhuizen die aan de huidige Casselstraat waren gebouwd. Deze zone werd begrensd door een greppel, die waarschijnlijk dienst heeft gedaan als perceelsgrens. Mogelijk is dit een voortzetting van de perceelindeling uit de late middeleeuwen.
Waarschijnlijk zijn de kuilen het resultaat van leemwinning ten behoeve van huizenbouw, vermoedelijk langs de Casselstraat. De gewonnen leem kan zijn gebruikt voor de constructie van vakwerkhuizen, een techniek waarvan ook nu nog veel voorbeelden zijn bewaard in en rond Poperinge. Deze kuilen zijn vermoedelijk vrij kort na ontgraving gedempt met gebruiksafval.
Aan de noordwestkant van het plangebied zijn de kuilen met middeleeuws materiaal minder talrijk, kleiner en liggen ze meer verspreid. Wel werden hier rijen paalkuilen van hopstaken aangetroffen, wat wijst op de aanwezigheid van een hopveld in de late middeleeuwen. Het veld lag zuidoost-noordwest, wat betekent dat het de oriëntatie van het perceel volgde en met de korte zijde richting de Casselstraat lag.
Uit de nieuwe tijd zijn slechts een paar kuilen aangetroffen met aardewerk uit de 17e en 18e eeuw, waaronder een kuil met een diameter van circa 20 m. Deze kuil is geïnterpreteerd als blusvijver.
Uit de 20e eeuw zijn in het vooronderzoek en het huidige onderzoek twee kuilen aangetroffen met militaria en huisafval. Dit zijn waarschijnlijk kuilen uit de Eerste Wereldoorlog.

Voor diegenen die naar deze voordracht willen – hier zijn alle gegevens.

Programma Lunula 2018 bekend

De Cel Archeologie van de Metaaltijden en de Contactgroep 'Études Celtologiques et Comparatives' nodigen iedereen graag uit op de 26ste editie van 'Lunula', de jaarlijkse contactdag over de Metaaltijden in België en aangrenzende gebieden. Deze editie zal plaatsvinden op **zaterdag 24 februari in het Centre Culturel in Saint-Georges-sur-Meuse** (prov. Luik).

Programma

9.00 Onthaal
9.50 Verwelkoming
10.00 Guy Destexhe – Synthèse sur les occupations protohistoriques du centre de la Hesbaye.
10.20 Luc Van Impe – Onderweg naar Stonehenge…? Gouden basket 'ornaments' op de zuidrand van de Kempen.
10.40 Claire Goffioul & Jean-Philippe Marchal – Les sites d'habitats de l'âge du Fer en Hesbaye liégeoise fouillés sur de grandes surfaces. Etat de la question.
11.00 Martijn Bink – Het urnenveld aan de Berthoutstraat te Boechout (prov. Antwerpen).
11.20 Koffiepauze
11.50 Marilou Nordez (Université Toulouse II) – L'âge du Bronze moyen atlantique au prisme de la parure.

12.30 Lunch + Bezoek museum

14.00 Cristian van der Linde en Maaike Kalshoven – Een rechthoekig monument ofwel cultusplaats uit de late bronstijd te Poperinge (prov. West-Vlaanderen).
14.20 Niels Janssens – Vier Beuken in Beilen: ijzertijdbewoning te Olen (prov. Antwerpen).
14.40 Nicolas Authom, Marceline Denis & Alain Guillaume – Tombe La Tène moyenne découverte sur le zoning du "Crachet" à Frameries (prov. de Hainaut).
15.00 Arne De Graeve – Een smidse uit de metaaltijden te Ronse Pont West (prov. Oost-Vlaanderen).
15.20 Koffiepauze
15.50 Bert Mestdagh – Bewoningssporen uit een transitietijd: een late bronstijd/vroege ijzertijdsite te Puurs/Lichterstraat (prov. Antwerpen).
16.10 Bart Lauwers – De bronstijdbewoning te Sint-Gillis-Waas – Kluizenmolen III (prov. Oost-Vlaanderen): overzicht en dateringsproblematiek..
16.30 Alain Henton – Au-delà du tesson. L'apport de la céramique dans l'approche chrono-culturelle de l'Âge du Bronze final et du premier âge du Fer dans le bassin de l'Escaut et ses marges.
16.50 Frédéric Hanut, Dominique Bosquet, Véronique Danese, Claire Goffioul, Dolorès Ingels, Nathalie Mees, Caroline Sornasse, Pierre-Hugues Tilmant & Michel Van Assche – La vaisselle en céramique du second âge du Fer à la lumière des découvertes en Wallonie de ces 25 dernières années.
17.10 Guy De Mulder, Liesbeth Smits & Ignace Bourgeois – Het urnengrafveld van Meerhout-Zittaart: hernieuwd onderzoek van een oude opgraving (prov. Antwerpen).

Oude Liederen

Via **Wouter Moyaert** *– de noeste werker van het Stadsarchief Poperinge – kreeg ik het volgende mailtje doorgespeeld:*

Van: Herwig [mailto:herwigcarton@skynet.be]
Verzonden: donderdag 18 januari 2018 9:01
Aan: modern.archief@ieper.be; stadsarchief <stadsarchief@poperinge.be>
Onderwerp: **lied van Carbon**

Goeie morgen,

In de lade van een oud bureel van mijn vader, Jozef Carton, ex Reningelst/.Poperinge, vond ik volgend getypt dokument. Hij heeft het waarschijnlijk afgeschreven/afgetypt van een of ander geschrift, hetwelk hij gevonden/gelezen heeft.
Ik weet niet wie dhr Carbon was, doch blijkbaar was hij – naar eigen roem – een roemrijk horlogier uit de grootstad Vlamertinge.
mvg
Herwig Carton

Graag bedank ik beide heren voor het doorsturen van deze tekst. Ik heb hem hieronder uitgetypt en via de 'historische kranten' heb ik eens uitgezocht wie die horlogier Carbon eigenlijk was.

't Lied van Carbon

1
Dit is 't lied van 't wonder leven - van den grooten man, Carbon
Even roemrijk staat beschreven - als dit van Napoleon
Refrein
Heil den koning der horlogien
Vlamertingsen nachtegaal
Rap, soldaten, hand aan d'ogen
Voor zijn gouden eermetaal
2
In het jaar der erpelplage - wierd de kunstenaar gebaard
Met een uurwerk in de mage - Grof van lijf, maar fijn van aard
3
Uit zijn luiers groeide dapper - het zoveel belovend kind
't dronk als jongling menig kapper - Van al 't vrouwvolk veel bemind
4
Bij den duitsman te Ieperstede – heeft de knaap zijn stiel geleerd
Met de grootst uitmuntenhede - Uurwerksdoctor gepassseerd
5
Nog maar nauwlijks twintig jaren - Trad hij in d'horlogiedienst
Moest het kerkuurwerk bewaren - Doet zijn ambt nog met verdienst
6
Op een noen in stad gekomen - bij een brouwer, at hij stout
dat zijn buikske ging aan 't stromen - door de jacht van engels zout
7

De edel jongman zocht een gade – in het kuise keienland
Die wat geld had in de lade – en ’t jaar dertig kwam tot stabd
8
Onze held kocht met die kluiten – langs de beek, een huis en straat
Waar een uurwerk wijst al buiten – en zijn naam geschilderd staat
9
Al de heren der kastelen – zijn kalanten van Carbon
Als hij ’t uurwerk moet gaan helen – proeft hij altijd van de ton
10
Geef een uurwerk zonder tanden – met muziek of in een kas
Oud of ziek, ’t komt uit zijn handen – gans hersteld en op zijn pas
11
In den toren onzer kerke – sloeg hij op – O wondre daad
Een horlogie die met werk en wiel der kerkhorloge gaat
12
Vier en twintig urenplaten – zijn de meesterstuks zijns hands
’t kerkuurwerk gaat steeds op mate – door Carbon, den held des lands
13
Zijn gezang, zo klaar en schone – klinkt als toverharmonie
Ofte schatert soms als Toone – nachtegaal van rondie
14
Hoort zijn stem ter kerke bommen – boven koor en orgelzang
Als “’t geschreeuw van oorlogstrommen – sedert veertig jaren lang
15
Op zijn borst hangt ‘t kruis te blinken – geen diplome lijk het zijn
’t Is geen prijs voor klunt te drinken – noch kernmelk de kost van ’t zwijn
17
Bij zijn kroning was er feeste – wierd hij stoetwijs ingehaald
’t loeg en sprong al om der meeste – ’t werd gedronken en betaald
18
Wie, wie kan hem evenaren – het gezang of boos verstand?
Hem, zo hoog nu opgevaren – van den legen werkmansstand?
19
So, gemeente, ’t is de perel – uwe glorie en uw schat
Elkendeen begroet dien kerel – gard, soldaat en heer uit stad
20
Dat men eens zijn standbeeld stichte – op de pomp der Bekestraat
Met een uurwerk voor gezichte en ter borst een monterplaat
21
Zo luidt ’t lied van ’t wonder leven – van Napoleon Carbond
Makkers tracht hem na te streven – proeft maar dikwijls van de ton

Approbatur et imprimatur get. Henri Carbon
Vlamertinge, paeschen 1902

Het eerste bericht dat ik vond rond deze figuur komt uit het Nieuwsblad van Yperen en van het Arrondissement van de 26ste juli 1902. Hier staat een verslag van de CARBONFEESTEN.
VLAMERTINGHE - DE CARBONFEESTEN IN DEN BRANDHOEK –
Wie kent er Carbon niet, met zijn edel gelaat, zijn schrander verstand, zijn gulden menslievend hert? Carbon, den uitvinder der vierentwintiguurwerkplaten, vereremerkt door

Z.M. den koning, den Vlamertingsen nachtegaal, wien zijn medeburgers een standbeeld bereiden op de pompt van ’t Bekegat. Zondag laatste was er nog eens grote feeste te Vlamertinghe te zijner ere en ditmaal op de Brandhoek.
Om het kort te maken, ziet hier, punt voor punt, het verslag der plechtigheden:

1. Vertrek van de plaats om 4 ½ ure na noen. M. Carbon troont op de praalwagen van M. Desodt-de Geest, te midden het spelend muziek van Voormezeele en wat heren van de feestcommissie.
2. Men trekt in aan de herberg ‘Het Hoekske’ langs de Casselstraat en daar …! In de verte verschijnt de renbode van den brandhoek, die M. Carobn te gemoet komt. Bekijkt zijne gonte kleding. Hoe wonderbaar. Hogen hoed op, gans bebloemd, rijdend op een begroenden velo, komt de renbode aan, groet diep en biedt zijn gulde aan M. de Carbon. De juichende tonen van ’t spelend muziek verdubbelen in kracht. M. Carbon verbleekt van aandoening.
3. Op eens verschijnt de kloefengilde, al mannen met strooien hoeden, blauwen kiel, geklompte voeten, al edele hertyen den held Carbon verkleefd tot der dood.
4. Het kanon buldert… de feestende menigte en de groene kleuren der eerste poorten kan men ontwaren van in ’t verschiet. M. Carbon groeit van een voet!

Aan de ingang der Branderstraat worden hem 2 schone welriekende bloemtuilen toegereikt, onder de groene gewelven eener prachtige poort waarop de beelden prijken van president Carbon en zijne gezelnede, “t jaar Dertig, beide gedecoreerd met een raapschelle!
De stoet gevormd door duizenden mensen toegestroomd niet alleen van al de hoeken van Vlamertinghe, maar ook van Poperinghe, Reninghelst, enz. snelt voort naar

A. De herberg ‘De Slekke’ waar een grote poort pronkt voor den ingang. M. Debruycker geeft een lekker woordje uitleg over het doel der komst van M. Carbon in den Brandhoek.
B. De herberg ‘De mol’ versierd met een groene poort, dragende het volgend opschrift:

Aan den held Carbon, welkom!
Ware ik meester van den staat
Er stond op elke uurwerkplaat
Leve, leve de groote Carbon

C. Herberg ‘De Puit’, schone poort bebloemd met witte leliën.
D. Herberg ‘De Pad’ – vaandel van eenen kafzak op eene pers. Poort voer de Branderstraat.
E. Herberg ‘De Wandeling’ – versiering van geheel het huis. In de Kernmelkstraat:
F. Herberg ‘St. Joseph’ – groene poort over de straat
G. Herberg ‘Krommen Behaeghel’ – poort en versiering. Dan in ene ronde op de straat dat het slijkt op de ruiten spettert.
H. Herberg ‘Gouden Brander’ – verschillige vaandels
I. Herberg ‘Sint Andries’ – wierd droog gedronken. De lanteerns zijn gereed voro de verlichting. Schone, ontroerende redevoering van M. Debruycker die Carbon vergelijkt aan President Krueger.
J. Herberg ‘De Tetting’, bloemtuil, gedicht
K. Herberg ‘De Heide’ – het vaandel wappert, ’t jaar Dertig komt toe. De muzieke speelt, elk huppelt en danst, men drinkt en schinkt.

Afscheid om 9 ure ’s avonds. M. Carbon springt op zijn rijtuig en zegt vaarwel aan den Brandhoek.
Droevig afscheid? Alle herten kloppen van aandoening, men weent, men snikt. M. Carbon krijscht gelijk een kind.
Hij had 520 pinten gedronken of te drinken gegeven. Een kleintje voor elk. Niemand was door den neus. Alle deftig en in de fraaiigheid.

Leve Carbon!

Het lijkt mij wel een eigenaardig verslag van deze festiviteiten.
Op de 14de mei 1904 verschijnt het volgende berichtje in het Nieuwsblad van Yperen en van het Arrondissement:
Uit Vlameringhe
Volgens een bericht uit Brussel, zal mijnheer Hendrik Flahou-Sissan, gezeid Carbon, kunstuurwerkmaker te Vlamertinghe, bij besluit van 16 of 17 mei aanstaande, vereerd worden

VLAMERTINGHE

PER TELEFOON. — Men bericht ons dat de heer Henri Flahou, bijgenaamd Carbon een nieuw geschenk zal ontvangen uit Transvaal als vereering voor al zijne merkwerdige uitvindingen. Nadere inlichtingen daarover te naaste weke.

—

met de gouden kunstmedalie van eerste klas. Deze welverdiende onderscheiding zal onder de Vlameringnaars een onbeschrijvelijken geestdrift verwekken

In de zelfde krant wordt op de 25ste maart 1905 het volgende gepubliceerd:

VLAMERTINGHE

Zaterdag avond stond geheel de plaatse overende ! Nog eene medalie is afgekomen voor Carbon.

Het is een gouden... eeremerk met de beeltenis van Napoleon I.

Een fransche brief uit Duinkerke verzonden, meldt dat dit stuk geslegen is geweest volgens eenen laatsten wil van Napoleon toen hij op het eiland St Helena was. Deze eeremerken moesten gegeven worden aan alle mannen welke na Napoleons dood eene beroemdheid verkregen, en Carbon is ook een van dit getal !

ZONNEBEKE

En op de 15de juli 1905 krijgen we het volgende bericht.

VLAMERTINGHE

Men meldt ons dat een nieuw eeremetaal afgezonden is, uit de tentoonstelling van Luik, al over Duitschland en Canada naar President Carbon !

Het stuk heeft de grootte van een dubbel vijffrankstuk, met langs voren de beeltenis van Leopold II en al achter de naam van den uitvinder Carbon.

't Is reeds het NEGENDE eeremerk !!...

Men zal wat bezuiniger moeten zijn op de decoratiën of anders vind hij geene plaats meer!

Daarmee stoppen de eerbewijzen niet. Op de 11de november 1905 publiceert dezelfde krant het volgende:

Het jaar daarop – op de 9de juni 1906 publiceert men het volgende;

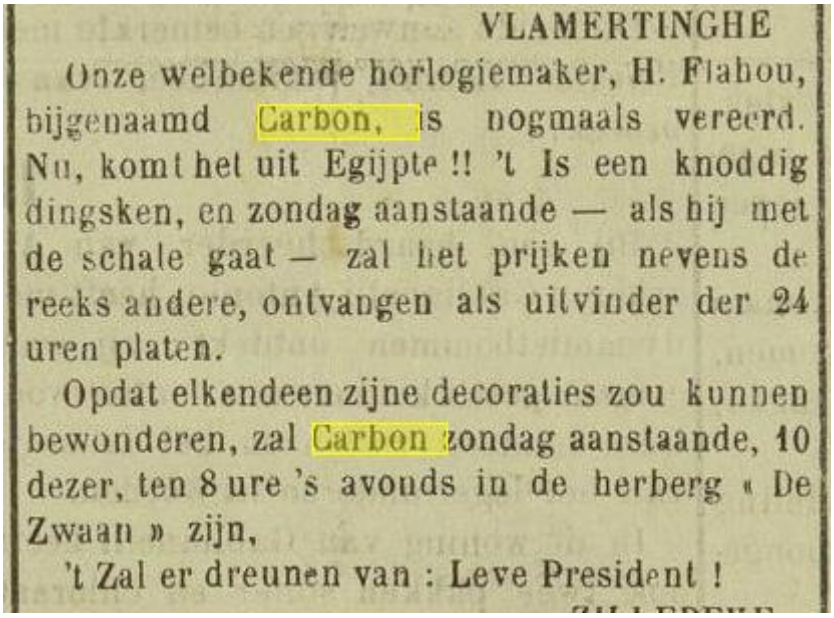

VLAMERTINGHE

Onze welbekende horlogiemaker, H. Flahou, bijgenaamd Carbon, is nogmaals vereerd. Nu, komt het uit Egijpte !! 't Is een knoddig dingsken, en zondag aanstaande — als hij met de schale gaat — zal het prijken nevens de reeks andere, ontvangen als uitvinder der 24 uren platen.

Opdat elkendeen zijne decoraties zou kunnen bewonderen, zal Carbon zondag aanstaande, 10 dezer, ten 8 ure 's avonds in de herberg « De Zwaan » zijn,

't Zal er dreunen van : Leve President !

En het laatste bericht dateert van de 30ste juni 1906.

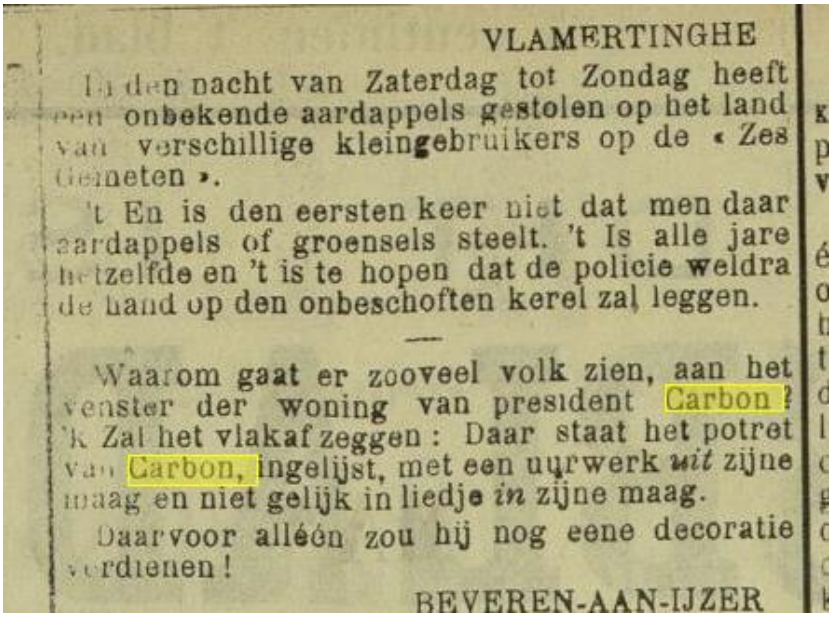

VLAMERTINGHE

In den nacht van Zaterdag tot Zondag heeft een onbekende aardappels gestolen op het land van verschillige kleingebruikers op de « Zes Gemeten ».

't En is den eersten keer niet dat men daar aardappels of groensels steelt. 't Is alle jare hetzelfde en 't is te hopen dat de policie weldra de hand op den onbeschoften kerel zal leggen.

—

Waarom gaat er zooveel volk zien, aan het venster der woning van president Carbon ? 'k Zal het vlakaf zeggen : Daar staat het potret van Carbon, ingelijst, met een uurwerk *uit* zijne maag en niet gelijk in liedje *in* zijne maag.

Daarvoor alléén zou hij nog eene decoratie verdienen !

BEVEREN-AAN-IJZER

Het lijkt mij zo'n raar verhaal. Ik twijfel er niet aan dat er in Vlamertinge wel iemand zal gewoond en geleefd hebben die Henri Flahou heette – en als bijnaam Carbon had – maar zou de rest van het verhaal eigenlijk wel kloppen.
Kan een rasechte Vlamertingenaar dit verhaal misschien bevestigen – en zo ja – zijn er nog andere sporen van deze Vlamertingse held? Is er familie van hem nog in leven? En kunnen deze bevestigen dat de man in questie een '24 uren – uurwerkschijf' uitgevonden heeft? Waartoe zou zo'n ding eigenlijk nuttig zijn? En hoe ziet het er dan uit? Of is dat een gewone 12 urenschijf – waar dan nog eens de volgende twaalf uur – van 13 tot 24 uur – bijgetekend staat?
Of was alles een 'karnaval' toestand – een kulderie?
Wie kan deze prangende vragen oplossen?

Uit het zangcahier van Mw. Yvonne Donckels

Kluchtlied : Daar was een Hollandsch meisje (pg. 24 tot 26)

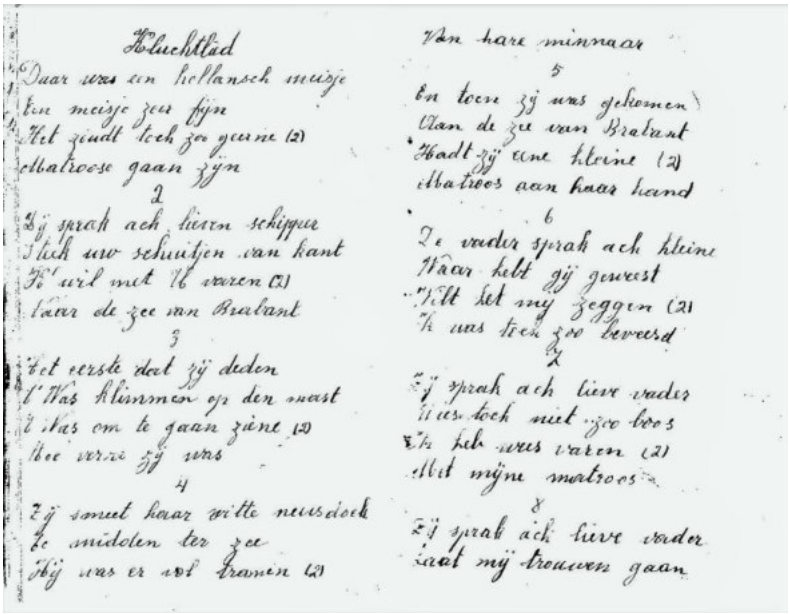
Kluchtlied
Daar was een hollansch meisje
een meisje zeer fijn
Het zoudt toch zo geerne (2)
Matroose gaan zijn
2
Zij sprak ach lieven schipper
Steek uw schuitjen van kant
'k wil met U varen (2)
Naar de zee van Brabant
3
't Eerste dat zij deden
't Was klimmen op den mast
't Was om te gaan ziene (2)
Hoe verre zij was
4
Zij smeet haar witte neusdoek
De midden ter zee
Hij was er vol tranen (2)
Van haar minnaar
5
En toen zij was gekomen
Aan de zee van Brabant
Had zij ene kleine (2)
Matroos aan haar hand
6
De vader sprak ach kleine
Waar hebt gij geweest
Wilt het mij zeggen (2)
Ik was toch zo bevreesd
7
Zij sprak ach lieve vader
Wees toch niet zo boos
Ik heb wees varen (2)
Met mijne matroos
8
Zij sprak ach lieve vader
Laat mij trouwen gaan

Kluchtlied

1
Daar was een Hollands meisje
Een meisje zeer fijn
Het zou toch zo geerne (2)
Matroos gaan zijn

2
Zij sprak ach lieven schipper
Steek uw schuitjen van kant
'k Wil met U varen (2)
Naar de zee van Brabant

3
Het eerste dat zij deden
't Was klimmen op den mast
't Was om te gaan ziene (2)
Hoe verre zij was

4
Zij smeet haar witte zakdoek
Te midden ter zee
Hij was er vol tranen (2)
Van haar minnaar*

5
En toen zij was gekomen
Aan de zee van Brabant
Had zij ene kleine (2)
Matroos aan haar hand

6
De vader sprak ach kleine
Waar hebt gij geweest
Wilt het mij zeggen (2)
Ik was toch zo bevreesd

7
Zij sprak ach lieve vader
Wees toch niet zo boos
Ik heb wees varen (2)
Met mijne matroos

8
Zij sprak ach lieve vader
Laat mij trouwen gaan
Wij beminnen elkander (2)
Met ziel en met hart *

9
De vader sprak ach kleine
Verenigt U met elkaar(d)
Ik kan niet weigeren
En wees een gelukkig paar(d) x2 **

* rijmschema doorbroken
** zangschema doorbroken

Dit is een zeer merkwaardige versie van een bekend lied: een meisje **'loos'** trekt op avontuur om meer van de wereld te zien dan haar dorp, om bij haar lief te zijn of, in deze tijden van transgenders, om haar diepste aard te volgen.
In zowat alle liedcollecties is dit thema vertegenwoordigd in één of andere vorm. De meest voorkomende teksten verwijzen naar de zee en de zeilvaart (kapiteintje sla me niet…)
Hier echter gaat het om een schipper die met een schuitje van wal steekt: de binnenvaart dus.
Nog een merkwaardigheid: ze varen naar de Brabant zee. Die zee heb ik nergens kunnen vinden. De Brabantse wal is een gebied tussen Zeeland en Vlaanderen, boven de bocht van Bath op de Oosterschelde. Het vroegere 'Markiezaatsmeer. Mogelijks werd het water dat daarvoor ligt door schippers 'Brabant zee' genoemd? Dat is zowat de enige naam die dichtbij genoeg is en door schippers te bereiken is via een kanaal. Maar… het duurt gewis geen 9 maanden om er te geraken. Raar toch. En nog iets: in geen enkele andere versie is 'de witte zakdoek' terug te vinden die 'te midden der zee' wordt geworpen. En dan nog vol tranen van 'haren minnaar'! Zou het kunnen dat hier strofen zijn weggelaten (?) of dat ze al eerder een ander liefje had (?) of onverwacht zwanger werd (?) of dat ze… allemaal veronderstellingen !
Ten slotte: geen enkel ander 'Meisje loos' liedje dat ik heb gevonden heeft deze beginregel: 'Daar was een Hollandsch meisje, een meisje zeer fijn'. Deze regel past ook op geen enkele teruggevonden melodie. Verder speurwerk is dus nodig.

Ter vergelijking hieronder andere versies. In het boek '**Zyt ghy oock een meyt'** vinden we 13 liedjes over 'meisjes' loos' samengebracht en van commentaar voorzien door **Dick Wortel**. (Uitgeverij Oordeman, Rotterdam 1987) Uit dat boek kozen we het oudste lied waarvan de oorsprong teruggaat op een zangboek van 1780 : Het Nieuw Vermakelyke Dans School.
Op pg. 68 vinden we het lied : Hoort wat ick u verhalen zal met de oorspronkelijke melodie in modern muziekschrift omgezet.

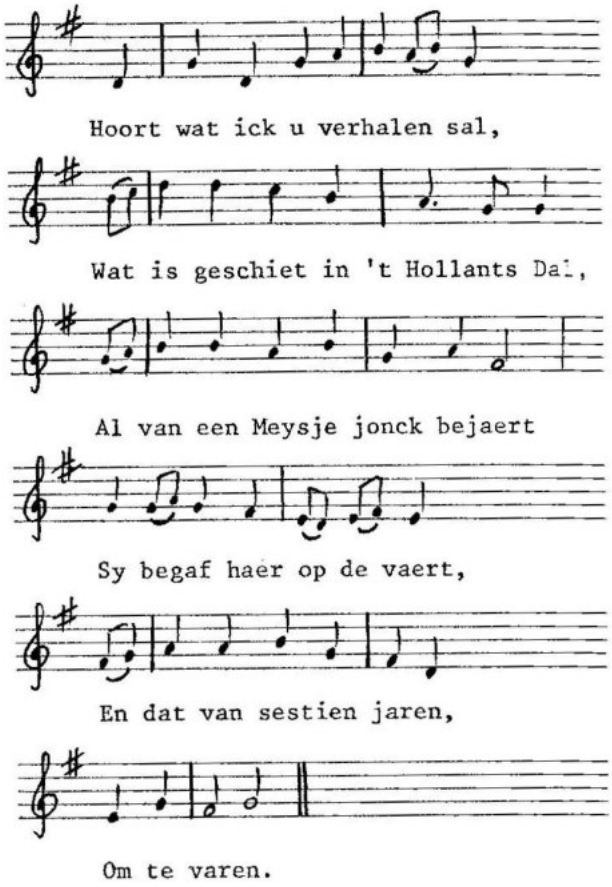

We vatten de 126 zangregels hier kort samen. Het gaat over een 'meisje loos' dat zich als pikbroek vermomd tussen het mansvolk aan boord begeeft. Ze wordt na een tijdje toch als meisje herkend en twee 'Spanjaers' willen zich aan haar vergrijpen. Ze verdedigt zich met een mes en die twee moeten het bekopen. Omdat zij haar maagdelijkheid met zoveel moed verdedigde werd ze vrijgesproken door de kapitein en eens terug aan de wal opende ze daar een logementshuis. Het verhaal gaat terug op waargebeurde feiten. Het schip heette Walger,
met als kapitein Lapalm. Het meisje ging aan boord als 'Gillis' maar was eigenlijk ene Lijsebet.

Van een heel ander kaliber is het volgende lied. We vonden het in twee verschillende versies. Hier gaat het om ‘shanties’, liederen die tijdens de zeiltijd werden gezongen om het zware werk te begeleiden. Op de foto zie je de bootsman en voorzanger boven op de gangspil zitten. Op het ritme van het lied takelen de mannen een zwaar anker op. Hij zingt in een stapmaat. Als het werk langer duurt, verzint de bootsman strofen bij. De matrozen vormen het koor.

Cahiers des chants de Marins (4) Le Chasse-Marée 1999 Douarnenez.

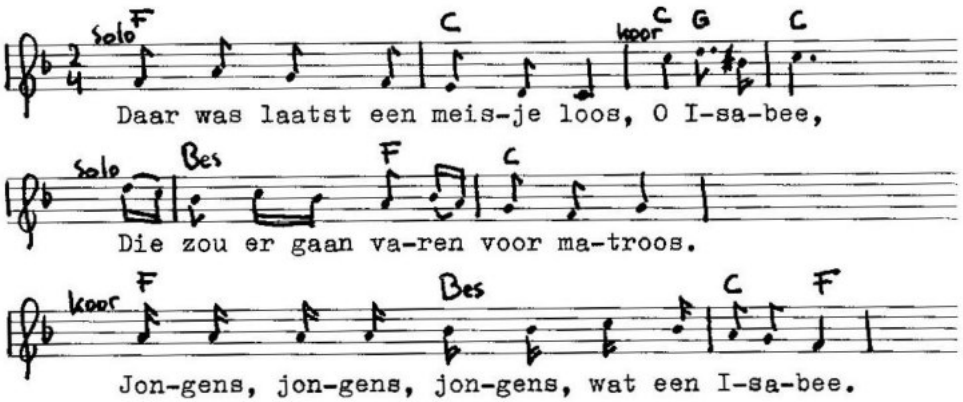

We haalden deze melodie uit ‘**Wat lijdt den zeeman al verdriet’** Het Nederlandse zeemanslied in de zeiltijd (1600-1900) (Uitgeverij Martens-Nijhoffl, Den Haag 1980), blz. 92. Er zijn echter zoveel variaties te vinden als er voorzangers waren.
De strofen haal ik liever uit een ander boek, omdat ze dichter aansluiten bij wat die ruwe zeebonken echt zullen gezongen hebben. De mannelijke fantasie over een meisje aan boord komt hier meer tot haar recht. Deze versie komt uit Terschelling en vinden we in het boek van Stan Hugill ‘**Zeemansliederen**’ (Uitg. De Boer Maritiem, Bussum 1978) pg. 88. Het is een haallied om bijvoorbeeld de zware ra’s te hijsen. De tussenzang is dan ook anders . We begrijpen ten volle dat de kinderversie stopt na strofe 7.

1 Daar was eens een meisje loos *(**Hoera** my boy, **hoera** my boy) *Er wordt op de 'hoera's*
Die wou gaan varen als matroos * (**Hoera**, hoera, **hoera** my boy) *getrokken.*
2 Zij nam dienst voor zeven jaar / *Omdat zij vreesde geen gevaar *
3 Zij bracht haar kist en koffer aan boord / *Gelijk een jonge matroos behoort*
4 Zij moest toen klimmen in de mast / *Maken de zeilen met touwen vast *
5 Maar door storm en zwaar weer / * Sloegen de zeilen van boven neer *
6 Zij werd gebonden aan de mast / * Al met haar handen en voeten vast *
7 Zij riep 'Kapiteintje sla me niet / * Ik ben uw liefje zoals je ziet *
8 En daad'lijk werd ze los gemaakt / * Al met een kusje werd ze geraakt *
9 Zij moest komen in de kajuit / * Trekken matrozen kleren uit *
10 En wat er in de kajuit is geschied / * Dat weet er de eerste stuurman niet *
11 Maar eer er het scheepje was aan wal / * Was er t'jonge matroosje al *
12 Toen zij nu weer kwam in de stad / * Waar zij (nog) ene moeder had *
13 Riep zij 'moeder weest niet boos' / * 'Ik heb er gevaren voor jong matroos'*
14 Bij een die mij oprecht bemint / * Heb ik dit klein onnozel kind *
15 Maar eer het tweede pinkster is / * Ben ik zijn vrouwtje dat is gewis*

We kunnen u nog een Engelse shantie aanbieden waarin een kapitein en zijn vrouw beiden verliefd worden op **'The handsome cabin boy' (Stan Hugill pg. 86)** met dezelfde gevolgen voor het loze meisje. U bedenkt het scenario van het lied wel zelf.
Ook een Franse versie is voorhanden**: Chantons pour passer le temps**, les amours plaisants d'une belle fille de quinze ans. Gevonden in een zangboekje voor matrozen uit 1945 door **Cobi Schreijer**. **Vrouwenliedboek** – **Sara, je rok zakt af** (Feministische uitgeverij Sara, Amsterdam 1980)pg 186.

Tenslotte, en voor de volledigheid een heel oud lied (ca. 1800) op een mooie nieuwe melodie gezet en te vinden in **Roem van Amsterdam**. Het dagelijks leven van weleer in liederen bezongen en verzameld door Max Prick van Wery en Chris Rabé. (Uitgeverij De Toorts, Amsterdam 1980) pg. 62. Ook hier hetzelfde verhaal in 8 rijkelijk poëtische strofen.

VAN EEN MEISJE DAT WOU GAAN VAREN

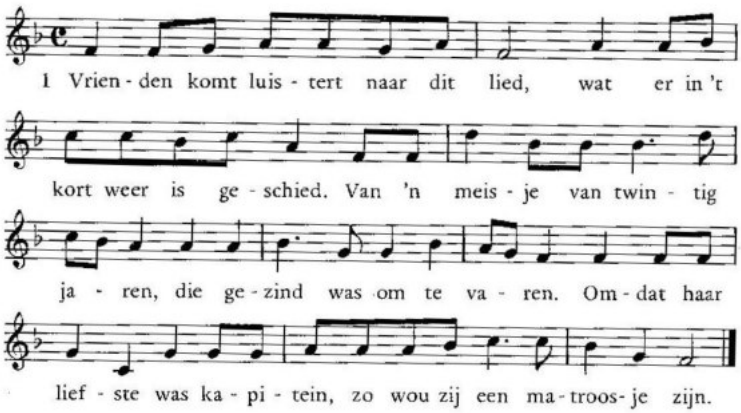

Bernard Leicher.

Al mijne ouderwetsche liedjes – Liedjes van metje Klokke

Uit het schriftje van Charlotte Tamboryn
Of Metje Klokke

4 Lied van August

1
August trok op in plaats van zijnen broeder
Mits hij in't jaar 27 was
't was het verzoek van vader en van moeder,
den jongsten zoon kwam hun beter te pas
zijn broeder gaf hem 25 kronen en zei August
doet uwen dienst getrouw
ik zal het u nog beter loonen omdat ik bij mijn ouders blijven zou

2
Hij had een lief dien hij uit 't hert beminde
zij maakte droefheid over zijn afscheid
Hij kon in 't kort geen ander lief meer vinden
zij wierd daarna van Frederik gevrijd
Hij sprak vriendin laat mijn broeder varen
wat wilt gij doen met zo eenen rabouw
Geef mij het woord, wij zullen te samen paren
ik zal van u maken mijn echter vrouw

3
Voor gift van geld en daarbij schone kleren,
waardoor een dochter somtijds wierd verleid
zij bleef met hem nog een half jaar verkeren
zij wierd bevrucht, twierd aan August gezeid
als hij dat hoorde, zijn hert begon te beven
hij sprak is dat den loon dien gij mij doet
dit zal u en mijn lief kosten het leven
al moet ik hun zien zwemmen in hun bloed
4
Hij vol wraak en obstinaat van zinnen
vond hij zijn broeder en zijn lief bijeen
Hij sprak: ‘Verrader en valse vriendinne
dit is de laatste ure voor u getween’
Hij heeft zijn broeder haastiglijk doodsteken
en zijn beminde gruwelijk doorwond
tot dat zij beide zijn in hun bloed bezweken
‘dit is hun loon’ sprak hij en vluchtte terstond
5
Hij vlucht om in zijn bataljon te komen
en hem te geven in den rechters hand
hij is des avonds in de stad gekomen
den generaal zijn huis stond geheel in brand
men hoort met jammer en met droefheid
spreken van veel soldaten en veel burgerij
maar iedereen is van het huis geweken
de vlammen kwamen door langst alle zij
6
Den generaal sprak met zijn kracht, al bevend
is er een held, die zijn kloekheid toont
en die mijne dochter schenkt het leven
die zal van mij voor eeuwig zijn beloond
toen is August al door het volk gedrongen
en sprak terwijl ik heb de dood verdient
is als een held door de vlammen gesprongen
waar hij dees dochter nog in ’t leven vindt
7
Hij was de dood veel nader als het leven
hij vond dees maagd liggen in onmacht
hij had hem willen op de vlucht begeven
maar was bijna door vlam en rook versmacht
hij heeft haar op zijn schouders genomen
en door het vuur gelopen onbevreesd
tot dat hij is bij al het volk gekomen
alwaar hij bijna verloren was geweest
8
den generaal stond daar met de chirurgijnen
als hij zijn dochter zag met dezen vriend
die zijn benauwdheid hadde doen verdwijnen
zo haast hij zag nog leven in zijn kind

hij sprak wel vriend van god tot mij gezonden
ik zal het u lonen zonder weerga
want zonder u mijn dochter was verslonden
August , die vraagt den generaal gena
9
Wie zijt gij, vriend, waarom vraagt gij genade
August die sprak ‘k ben een deserteur
Ik heb door wraaklust mijnen post verlaten
Ik draag voor mijnen broeder het geweer
na mijn vertrek heeft hij mijn lief ontnomen
‘k heb hem doorstoken nu ben ik bereid
om tot straf of genade te komen
‘k bid u tot smeking van zijne majesteit
10
Staat op mijn kind; ‘k ontvang u in mijne armen
en ik geef u mijne dochter voor vrouw
die haar heeft willen van de dood beschermen
’t is waar, ’t is gij die haar genegen wou,
Den meerderen loon zal gauw en haastig wezen
het Croix d’honneur en eersten kapitein
naar dat mijn dochter gheel zal zijn genezen
zult gij haar man en mijn twee kinders zijn’
11
Toen heeft August al voor zijn loon gekregen
De jongste dochter van den generaal
Zijn heldendaad en zal nooit zijn verzwegen
Alleen komt hij toch in een zegenpraal
Zie hoe een mens zijn eigen kan verheffen
Die als een held hier zijne kloekheid toont
Men zag het in geen duizend jaren treffen
Dat een misdadig mens zo werd beloond

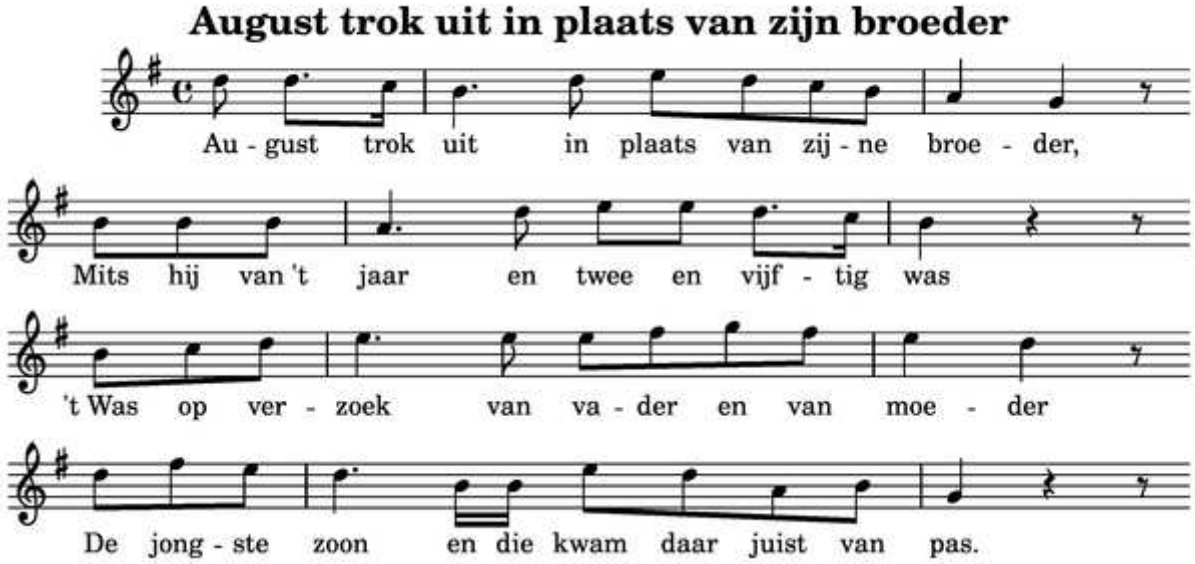

De melodie is te vinden in de ‘Liederenbank’ en daar zit ook een audiofragment.

http://www.liederenbank.nl/image.php?recordid=72601&lan=nl

WONDERBAAR GEVAL

VAN DEN

JONGEN AUGUST

BLEEKERSZOON

Die soldaat werd in plaats van zijnen broeder, Flanqueur onder d'infanterie.

Stemme: Vrouw Venus valsch.

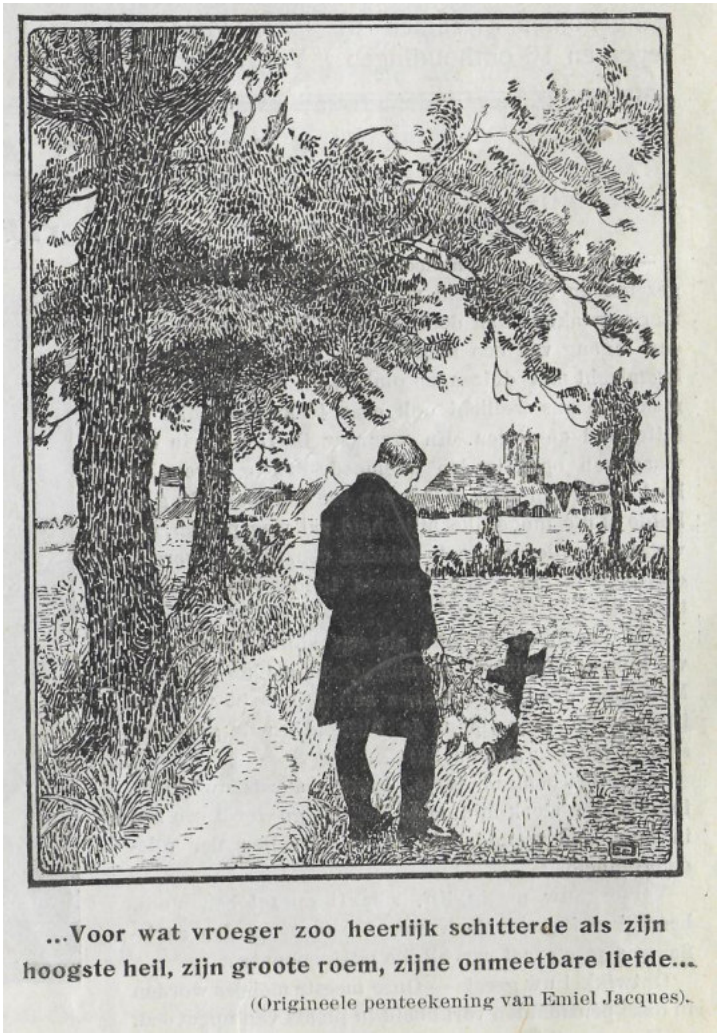

...Voor wat vroeger zoo heerlijk schitterde als zijn hoogste heil, zijn groote roem, zijne onmeetbare liefde...

(Origineele penteekening van Emiel Jacques).

Poperinge verbeeldt

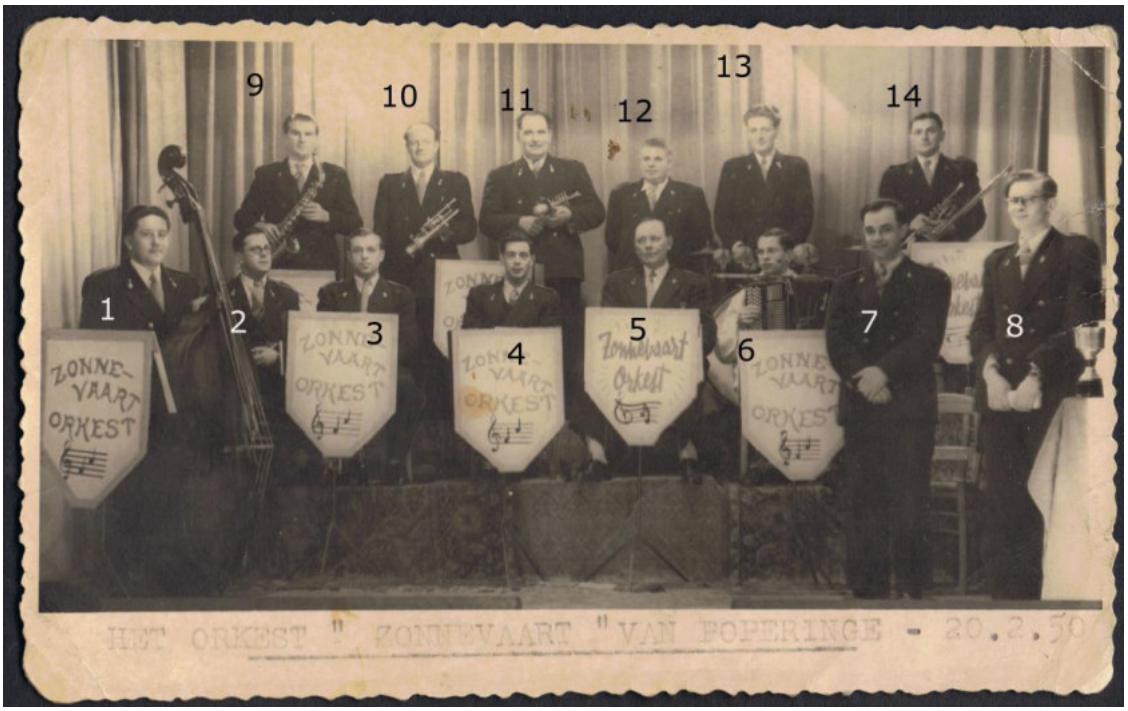

Poperinge: orkest Zonnevaart

formaat: 14 cm x 8,5 cm

beschrijving:

Dit waren de stralende muzikanten van het orkest Zonnevaart onder leiding van Frans Mortier (8) en gedirigeerd door Gaby Verhaeghe (7). Dit orkest was vaak van de partij om de Sint-Ceciliafeesten op te luisteren. Hier werden ze gefotografeerd bij de finale van de zangwedstrijd 'Monstercrochet van de Hoppestreek' in De Kring. 1. Albert Steelandt, 2. André Lahaye, 3. Omer Vandooren, 4. André Laleeuw, 5. André Laconte, 6. Michel Allemeersch, 7. Gaby Verhaeghe, 8. Frans Mortier, 9. Albert De Gruyter, 10. Paul Vanbruaene, 11. George Gauquie, 12. Jef Deroo, 13. Noël Metsu en 14. Albert Devos.

bijschrift:

HET ORKEST " ZONNEVAART " VAN POPERINGE - 20.2.50

periode: 1945-1959

datering: 20 februari 1950

auteur: Bossaert Gilbert, Kerkweg 125, Brielen

gemeente: Poperinge

deelgemeente: Poperinge

informatiebron: mondelinge bron

object: foto

bewaarplaats: privécollectie

fotonummer: HEU004510433, HEU004510455

historische krantenartikels:

http://historischekranten.be/issue/HWN/1950-02-25/edition/null/page/3

POPERINGE verbeeldt.be

Heb je zelf nog oude foto's van (Groot-)Poperinge? Kom dan zeker eens langs in het archief (Veurnestraat 69) of stuur een mailtje via poperingeverbeeldt@gmail.com."

100 jaar geleden: Den Grooten Oorlog

Op het Belgisch front : Tijdens den nacht van 14 tot 15, na een hevig bombardement, poogden de Duitschers verscheidene aanvallen op onze voorposten, dicht bij de hoeve Terstille en de Kippe. Zij werden teruggeslagen, uitgenomen in een vooruitgeschoven element ten W. der hoeve, waar zij tijdelijk vasten voet verkregen.

Op 15, artillerie- en bommengevecht bij Dixmuide en Nieuwpoort.

Op 16, tamelijk fel kanonvuur bij Ramscapelle.

Op het Britsch front, op verschillende punten, toonde de vijandelijke artillerie zich bedrijvig, o. a. bij Lens, Kamerijk, Queant, La Bassée, Passchendaele en Wytschaete.

Duitsche aanvallen bij La Vacquerie en Chérisy eindigden in hevige gevechten, tijdens dewelke de vijand talrijke verliezen onderging.

Aanvallen te La Bassée en Poelkapelle werden teruggeslagen. 3 mannen onzer bondgenooten verdwenen, maar Duitsche gevangenen werden genomen ; talrijke Duitschers werden gedood.

Langs den ijzeren weg Yper-Staden, namen onze bondgenooten, tijdens eenen aanval, 11 gevangenen ; hunne patroeljen namen talrijke gevangenen.

Zondag 17 tot zaterdag 23 februari 1918 – Baert A.

De Engelse vliegers zijn zeer bedrijvig, zelf 's nachts. Maandag avond lost een Duitse vlieger 2 bommen bij Reninghelst Kruisstraat. Soms een weinig geschut? Niets bijzonders.

17 februari 1918 – Van Walleghem

Gevrozen. Gans de dag veel geschot. Een Duitse aanval langs Passendaele wordt afgeslegen. 's Avonds komen Duitse vliegers boven en werpen een buitengewoon grote torpille in de weide voor de hoeve van Remi Verdonck aan het schaapstal. 's Anderendaags ben ik put gaan

bezien en heb hem afgestapt. 57 stappen rondom.

19 februari 1918 – Van Walleghem

De Engelsen denken dat de vijand hier zijn offensief niet en zal nemen, vermits de grond veel te slecht is.
Bij de weduwe Forceville had een Australiaanse soldaat ’s nachts het peerd ontbonden en binst dat de bewoners buiten waren om ’t peerd naar de stal te doen, was hij binnengedrongen, doch hij werd betrapt, **en kreeg een ferme ranseling**. Zulke trukken om te kunnen stelen.

19 februari 1918 – Staatsblad - **Belgische begraafplaatsen in België[**

Tijdens de bewegingsoorlog werden Belgische gesneuvelden door hun kameraden begraven, ergens te velde, waar ze gevallen waren. Zo mogelijk werden ze op bestaande gemeentelijke kerkhoven begraven of op inderhaast nieuw aangelegde begraafplaatsen.
Ook tijdens de loopgravenoorlog werden de Belgische gesneuvelden aanvankelijk door hun kameraden begraven waar ze gevallen waren. Tegelijk ontstonden achter het front gemengde militair-burgerlijke kerkhoven nabij de medische verzorgingsposten en veldhospitalen die opgericht waren in agglomeraties zoals Westvleteren, Hoogstade, Oeren, Steenkerke, Adinkerke en De Panne.
De graven en begraafplaatsen van de bewegingsoorlog lagen in bezet gebied en ontsnapten aan het gezag van de Belgische regering. Het niet bezette deel van België viel totaal onder militair gezag. De Belgische regering en administratie verbleven in Le Havre - Frankijk. Dat verklaart wellicht voor een deel dat België pas in februari 1918 schikkingen nam om administratieve formaliteiten omtrent doden en vermisten af te wikkelen, graven te registreren en militaire begraafplaatsen in te richten en te beheren.

WESTVLETEREN — Cimetière Militaire Kerkhof

Bijlage aan het ministerieel besluit van 19 februari 1918
Provinciale dienst der militaire begraafplaatsen

Bevoegdheden

I – De provinciale dienst der militaire begraafplaatsen begrijpt:

1° Den dienst der militaire teraardebestellingen

2° De commissie der militaire kerkhoven

II – Dienst der teraardebestellingen

De dienst der teraardebestellingen is belast met:

1° Het verzamelen en volledigen van het werk der officieren van administratie belast met den dienst der teraardebestellingen in de divisies; verzameling en maandelijksch overmaken aan het departement van oorlog der overlijdensakten, eventueel opmaken der processen-verbaal ter vaststelling van afsterven, toesturen aan eht departement van oorlog der op de overleden militairen gevonden voorwerpen en bescheiden.

2° Het optellen, het bewaren en het onderhouden, in de uitgestrektheid van zijn gebied, der graven der Belgische militairen, aan dezelfde plichten mede te werken wat aangaat de graven van de militairen der verbondene mogendheden.

3°De ligging der militaire graven op te nemen.

4° Aan de militairen gouverneur alle nuttige inlichtingen te bezorgen aangaande het inrichten van nieuwe militaire kerkhoven zoowel voor de Belgische militairen al voor deser der troepen der bondgenoten.

5° 9Onderzoeken en opzoekingen te doen nopens de militairen wier graven de melding ‘onbekend’ dragen.

6° Op de graven bestendige gedenkplaten te plaatsen.

7° Aan het inlichtingsbureel de nodige aanduidingen te geven om de afzonderlijke aanvragen om inlichtingen te kunnen beantwoorden.

De dienst der teraardebestellingen zal begrijpen:

Een hoofdbureel, frontburelen en een ploeg tot onderhoud der graven.
De samenstelling dezer burelen wordt door de militaire gouverneur vastgesteld.
Een kapitein – commandant is met de leiding van den dienst belast.
Hij verblijft ter standplaats van de provincialen dienst der militaire begraafplaatsen.

III – Commissie der militaire kerkhoven
Samenstelling:
Voorzitter: de militaire gouverneur
Leden:

a) Een of meer officieren der genie belast met het opnemen der plans der kerkhoven, het inwinnen van al de nodige inlichtingen nopens de aan te kopen of op te worderen gronden en, desnoods, met het vaststellen der werken, gelijkmaken of andere welke op die gronden dienen uitgevoerd.

b) Een of meer afgevaardigden van den geneeskundige en openbaren gezondheidsdienst, hebbende voor opdracht de commissie te leiden in al de vraagstukken rakende de gezondheid in verband met de inrichting en het aanleggen der begraafplaatsen. De bestuurder van de dienst der teraardebestellingen staat ter beschikking der commissie om haar alle inlichtingen te bezorgen. Hij mag, met raadgevende stem, tot de verenigingen der commissie toegelaten worden. De regeringen der bondgenoten duiden afgevaardigden aan, hebbende voor opdracht het aanwijzen der gronden die onze bondgenoten als bestendige begraafplaatsen voor hunne in België gesneuvelde soldaten verlangen te gebruiken. Deze afgevaardigden verlenen hunne medewerking in het bestuderen der inrichtingswerken die dienen uitgevoerd om deze gronden voor hunne nieuwe bestemming geschikt te maken. Zij vragen aan hunne regeerders om vervolgens aan de Provincialen dienst der militaire begraafplaatsen te worden medegedeeld, alle inlichtingen van belang voor het Belgisch bestuur: ligging der huidige begraafplaatsen, afschrift der verklaringen of overlijdensakten, enz.

De afgevaardigden van de regeringen der bondgenoten nemen aan de beraadslagingen der commissie niet deel.

Bevoegdheden
De commissie is belast met:
De aankoop in der minne of anderszins der gronden die tot militaire kerkhoven moeten dienen.
De aanvragen tot het bekomen van vergunningen ten eeuwigen dage in de gemeentekerkhoven.
De overhandiging aan de verbondene regeringen, tot het in genot treden der gronden dienende tot het teraardestellen harer landgenoten.
Wat aangaat deze verschillende punten, handelt de commissie volgens de aanwijzingen van den minister van oorlog.

De commissie der militaire kerkhoven van West-Vlaanderen is bovendien en tot nadere beschikking, belast met het onderzoek der vraagstukken aangaande de graven der in den vreemde ter aarde bestelde Belgische militairen.
Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van heden
De minister van oorlog

20 februari 1918 – Brievenboek Krombeke

Aan de heer gouverneur – verzonden vijf vragen tot vergoeding van bedolven dieren
1 – Desmytter Arthur – peerd bedolven 2 – 10 – 17
2 – Cevene Petrus – koei bedolven 19 – 6 – 17
3 – Gesquierre Gustave – vaars bedolven – 10 – 4 – 16
4 – Kestelyn Camille – vaars bedolven 5 – 10 – 16
5 – Decre Ed. weduwe – koei bedolven 24 – 2 – 16

Van het Westelijk front.

Het Belgische legerbericht.

PARIJS, 21 Febr. In den loop van den 19en Febr. wederzijdsche vrij hevige geschutactie bij Nieuwpoort. Geringe bedrijvigheid der artillerie in de buurt van Dixmuiden en bij Merckem. Vandaag was er zwakke artillerieactie over het geheele Belgische front.

Met dank aan Miel Desmytter

21 februari 1918 – Van Walleghem

’s Nachts nogal veel geschot. ’s Achternoens schiet het kanon van de ‘hertog van Brabant’ 12 scheuten, waarvan de obussen boven ons hoofd passerren.

Belgen.

Laat de Aktivisten,
Ondereen twisten.
Onze groote kracht
Is: Eendracht maakt macht.
Borms, Heuvelmans, Augusteyns, Tack,
Ik steek ze bijeen in eenen zak;
Dan onder de pers het sap eruit,
En, wat is 't dat ik u lever:
Doodgewoon klare genever;
Uit dat goedje komt niets anders uit.

H. KENNIS.

De vrede tussen Duitsland en Rusland is getekend.

Uit het Belgisch Dagblad – 21 februari 1918

Zondag 24 februari tot zaterdag 2 maart 1918 – Baert A.

Geen nieuws, somber weder, geen bijzondere beweging. 't Einden de week wat geschut.

PRIJS: 5 CENTIEMEN — 25 Februari 1918

ONS LAND

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HET VLAAMSCHE VOLK

Men schrijft in ten bureele van het blad

Opstelraad en Beheer:
ROODESTRAAT, 16, ANTWERPEN

De Raad van Vlaanderen heeft de zelfstandigheid van Vlaanderen uitgeroepen. Voor den Raad was deze uitroeping een Daad. Maar een daad op zich-zelf is niets. Zij moet de moeder zijn van andere daden, die aan de oorspronkelijke Daad kleur en inhoud geven.

* * *

De tijd van woorden en veel woorden moet een einde nemen. Men moet weinig zeggen en veel doen. Men moet voorbeeld nemen aan ze die ons zijn voorafgegaan, al gingen ze dan ook tégen ons. Zij hebben er verstand van gehad hun recht op te bouwen, te handhaven en te bevestigen en kieskeurig waren ze heelemaal niet voor wat de middelen betrof: zij durfden het aan heel het Vlaamsche volk tot onderjukking te veroordeelen. Maar zij waren opgewassen tegen elke moeilijkheid. Noodzakelijke benoemingen bleven geen 24 uur achterwege, laat staan 24 dagen, weken, maanden!... En merk aan, die lui konden niet eens kracht putten in hun goed recht, in een strijd voor hun land. Gesteund door vreemdelingen en door vreemd geld, wisten zij zich de agenten van Frankrijk en Engeland.

* * *

26 februari 1918 – Van Walleghem

Met de E.H. pastoors van Kemmel, Clytte en kapelaan van Reninghelst doe ik een wandeling naar Kemmel. Het weer is prachtig.
De plaats van Kemmel is omtrent gesteld gelijk deze van Dickebusch, nochtans de kerk is nog in betere staat. Wij schatten dat zij met 50.000 frank onkosten zou kunnen hersteld worden. Vele meubels zijn er nog. 7 of 8 families zijn over enige weken op de plaats teruggekeerd. Wij reschieren het om de Kemmelberg te beklimmen, dat alles zonder papieren, want deze gingen wij onmogelijk bekomen. Op de berg zijn buitengewone sterke abris. De toren blijft nog tot op een hoogte van 4 of 5 meters.
'les restes d'une chapelle' schreef over enige weken de XX° siècle, die er in vele dingen nevens sloeg als hij onze streek beschreef. Boven op de berg is het al de ene bommenput nevens de anderen, doch integendeel langs de kant van Dranoutre was de grond omtrent gelijk in vredestijd. Het hotel was tamelijk bewaard en de dreef en 't sparrebos achter ongeschonden. Wij hadden er een prachtig vergezicht over gans de vechtslijn. Doch 't was er kalm en waarlijk 't land van de dood.
Nievers geen huis of gebouw meer te zien. Enkel

enige verhakkelde bomen. Niemand heeft ons papieren gevraagd of enige bemerking gemaakt. **En op de hellling was de Kemmelse boer reeds bezig met de grond te effenen en zijn eerste haver te zaaie**n.
Op de mogelijkheid van een vijandelijke vooruitgang wil hij niet denken en moedig en gelaten ziet hij de toekomst in. De hutsepot van de E.H. Pastoor van Kemmel in zijn villa van 't Locregesticht is welgekomen aan onze hongerige magen.

Uit de 'Illustration' van februari 1918

26 februari 1918 – RAB Maes – Middenkomiteit

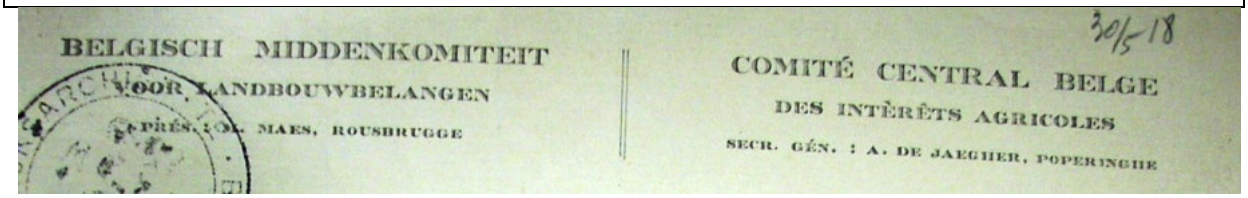

Vergadering gehouden op 26 februari 1918

Tegenwoordig de heren Valcke, ondervoorzitter, Lebbe Maurice en Vandaele Charles, leden van 't middencmitiet, Brutsaert, schatbewaarder, De Caestecker, de rijks inspecteur veearts – Vanden Wuwer, 's rijks landbouwkundige, van Merris, volksvertegenwoordiger, Spilliaert, secretaris van het gewestelijk komiteit Veurne-Dixmude – Desaegher, Louagie Cyriel en Vandromme J. afgevaardigden van het gewestelijk komiteit Yper – Poperinghe en DeJaegher, algemeen secretaris

De heren Maes, voorzitter en Dequidt Ch. Lid van het komiteit lieten zich verontschuldigen om reden van andere ambtsbezighedende heren Opsomer, Verraes en Huyghebart zijn uitlandig , de heren Debeerst en Ameloot onden geen geschikte reisgelegendheid.
Op de dagorde komt voor eerst lezing van het verslag over de vergadering te Hoogstade en te Poperinghe gehouden. De heer voorzitter meldt dat het voornaamste punt, dat te bespreken valt, wel de taxatie der landbouwproducten 1918 is.

Algemene bespreking
De aanmerkingen, welke de heren Desaegher, Vandromme en Dejaegher uitbrengen, komen hierop neer: verleden jaar hebben we in ons Middenkomiteit minimumprijzen der landbouwwaren vastgesteld, aan dewelke de regering deze producten zou mogen opeisen, die prijzen werden berekend volgens een vermoedelijke opbrengst per hectare evenals volgens vermoedelijke productiekosten.
Evenwel stegen de productiekosten nog hoger dan men beraamde, de opbrengst viel ook lager uit dan onze schatting, vooral voor de tarwe en de aardappelen. Derhalve behoorde de taxatieprijs verhoogd in evenredigheid der hogere onkosten en de kleinere opbrengst, zo luidde de raad van het Middenkomiteit.
Doch de regering behield onze vooraf gestelde prijs als maximumprijs, zodat en de productiekosten en een matige fooi er niet uit kwamen, hetgene bij veel landbouwers argwaan en misnoegdheid verwekte.

Van de andere kant, kwam het koninklijk besluit over het zaaiplan veel te laat uit, zo wel in 1915 als in 1917.
Ook hebben de afgevaardigden in het gewestelijk komiteit te Hoogstade evenals te Poperinghe verzet aangetekend tegen het verbod van vlasteelt.
De tarweteelt
1° Pacht en belasting
In de twee gewestelijke vergaderingen namen de afgevaardigden als gemiddeld cijfer 150 frs de Belgisch commissie voor aanklachten neemt aan 155 frank – Thans aangenomen 155 frank
2° Peerdewerk
In de vergadering te Hoogstade had men voorgesteld het peerdewerk niet voor elke teelt afzonderlijk te schatten, maar wel over het bedrijf dit ganse hoeve. Zo wordt er beraamd dat er voor een hofstede van 18 hectare twee peerden nodig zijn, die van onderhoud gemiddeld 3600 fr per jaar kosten aan de landbouwer.
In de vergadering te Poperinghe hebben de afgevaardigden Louwagie en Desaegher laten opmerken dat er voor eht peerdenwerk moeten in rekening komen:
a – de voeding van de dieren
b – Het loon en onderhoud van de geleider
c – beslaan der peerden, herstelling van getuig, enz…
M. Louwagie geeft een omstandige rekening van de onkosten van peerdewerkop een boerderij van twintig hectaren: er behoren twee machtige volwassen peerden gebruikt:
1 – Loon en onderhoud van de geleider – 1825
2 – Peerdevoeder – elk peerd 10 kg hooi – 7 fr. de kg. Haver – en 10 kilo stro per dag – 4453

3 – Beslaan en verzetten der hoefijzers – 120
4 – Onderhoud van harnas – 80
5 – onderhoud van alaam – 1100
Zo kost al het hoevewerk der peerden jaarlijks 7578 r voor een hoeve van twintig hectaren – het zij 378.90 per hectare.
De heren Decaestecker en Vandenwouwer vinden het rantsoen 15 kg haver voor twee peerden overdreven. De afgevaardigde Vandaele, Lebbe en Louwagie, enz. houden staan dat er gemiddeld7 tot 7,50 kg have moeten gegeven worden aan machtige, volwassen peerden, doch niet aan peerden die licht werk mogen verrichten.
De algemene secretaris haalt aan dat er verleden jaar volgens de berekening van Debaenst aangeworven werd: als voeder heeft een peerd 6 maanden 5 kg haver per dag en 6 maanden minstens 5 kg per dag. Mogen wij niet gemiddeld voor twee forse peerden zeven kg aannemen? Daarover schijnen de afgevaardigden meerder of minder te akkoord, mits ook rekening te houden van den taxatieprijs der haver aan 40 fr. het haverrantsoen kost 15 x 0,40 fr. per dag.
De afgevaardigden stellen vast als onkosten van peerdenvoeder voor twee peerden:
15 kg haver aan 40 fr - 6
20 kg hooi aan 12 fr.- 2,40
10 kg stro aan 8 fr. – 0,80
Te samen 9.20

HET VADERLAND.

"ZELFSTANDIGHEID VAN VLAANDEREN."

PROTESTATIEN:

a) der Kamerleden.

Excellencie (von Hertling),

Den 19en Januari ll. werd op de muren van onze steden eene boodschap aangeplakt, waarin een vijftiental personen verklaren, namens een zoogezegden "Raad van Vlaanderen," dat zij de "zelfstandigheid van Vlaanderen," nl. van de Vlaamschsprekende Belgische provinciën, uitroepen; hun oogmerk is de verdeeling van ons land in twee staten door te drijven met miskenning van onze Grondwet en van onze nationale souvereiniteit.

Uit de Stem uit België

Doch er wordt aangemerkt dat het stro dient tot stalmest en bijgevolg zijn weerde behoudt voor de landbouwer, daarom zou het niet mogen in rekening van onkosten gebracht worden. De dagelijkse voederkosten (zonder stro) belopen 8,40 fr. zo stellen de afgevaardigden vast, niettegenstaande de heer Vandewouwer ze alleenlijk op 7.20 beraamt voor een koppel peerden is 't jaarlijks onderhoud op ongeveer 3066 fr .te berekenen.
Wat het onderhoud van alaam betreft, M. Louwagie verklaart dat er enkel spraak is van de herstelling, die een landbouwer van zijn akkerwerktuigen en rijttuigen doen moet, er wordt niet beraamd dat men in deze duren tijd, nieuwe werktuigen aankoopt. Op een hoeve van 20 hectaren beloopt de rekening van de wagenmaker gemiddeld 400 fr. en deze van den smid 700 fr.
De afgevaardigen nemen de volgende beraming van onkosten van peerdewerk aan

1. Onderhoudkosten van den geleider aan 5 fr. per dag (loon in geld en kos ten inwoon – 1825
2. Voedering van de twee peerden aan 8,40 per dag – 3066
3. Hoefbeslag – 120
4. Onderhoud van harnas – 80
5. Onderhoud van alaam – 1100

Hetzij te samen: 6191

Hieruit volgt dat het peerdewerk per hectare thans op 309 fr 55 geschat wordt in rond getal, 300 frank.
Bemesting :
Stalmest: 40.000 kg, waarvan de helft te goede komt aan de tarwe, deze wordt aan 7 frank de 1000 kg berekend, dewijl het goede hoevemest is en niet stalmest van legerpeerden – dus de helft van 280 of 40 x 7 fr. = 140 fr.
Stikstofmest – vroeger strooide de landbouwer 250 kg sodanitraat of 20 kgr. – De afgevaardigden nemen als bemesting 300 frank.
Zaaigraan: Gemiddeld 200 kg aan 45 frank
Handwerk: Het zaaien, het uitstrooien der meststoffen, het sulfateren van het zaaigraan, het delven van dyken, hoeken en kanten, het kuisen der gewassen – minstens 20 dagen werk per hectare geschat op 100 frank.
Oogstwerk: pikken, binden, stuiken, vergaren ende schelven – 125 fr.
Dorsen: Dorsen, graan kuisen en strooimijten zetten
Voor dorsen en graan kuisen wordt er gerekend 80 fr. of 5 fr. per 100 kg.
Voor opmaken en dekken van mijten. 20 fr
Te samen: 100 frank.
Intrest van het bedrijfskapitaal – in deze streek wordt eer geschat 1800 fr bedrijfskapitaal per hectare, aan het huidige percent 5 %, beloopt de intrest 90 frank.

De voorgaande bespreking mag als volgt samengevat worden:

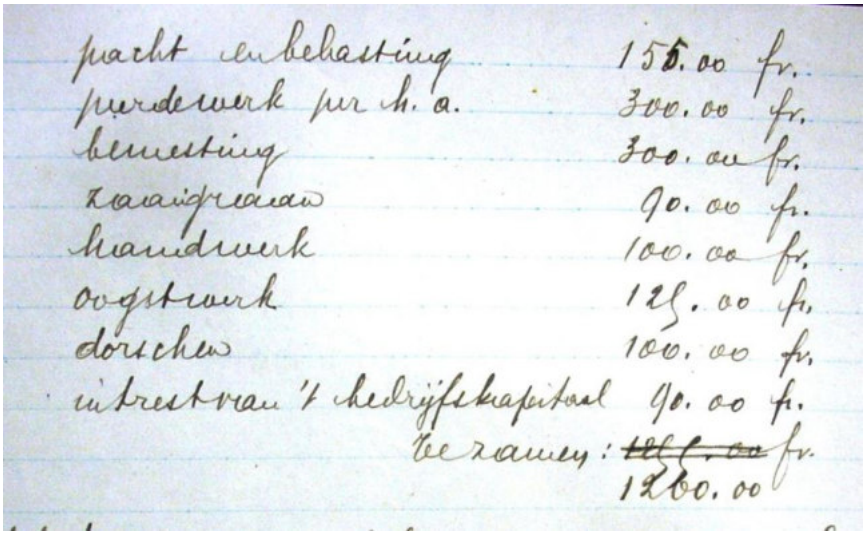
pacht en belasting 155.00 fr.
peerdewerk per h. a. 300.00 fr.
bemesting 300.00 fr.
zaaigraan 90.00 fr.
handwerk 100.00 fr.
oogstwerk 125.00 fr.
dorschen 100.00 fr.
intrest van 't bedrijfskapitaal 90.00 fr.
te zamen: ~~1155.00~~ fr.
1260.00

In de twee gewestelijke vergaderingen hebben de afgevaardigden als vermoedelijke maximum opbrengst – gezien de tijdsomstandigheden geschat op 2500 kilogram stro en 1600 kilogram graan.
Indien het stro aan 8 fr. verkocht wordt is het 200 fr waard. Er blijft dus voor productiekosten van het graan 1260 fr – 200 fr. = 1060 fr
Het zij 1060: 1600 kg x 8 fr per % kg. 66,28 frank

Dientvolgens wordt er besloten als wens voor te stellen: dat de prijs der tarwe dezelfde zou zijn als in Frankrijk ten einde aan de landbouwers hun productiekosten te vergelden en ook een matige winst te verzekeren, immer in Italië wordt er reeds een prijs van 70 fr. voor 1918 voorzien (tegen 57,50 fr. in 1917, en in Frankrijk gaat het landbouwministerie de prijs van het koren verhogen van 60 frank op 75 frank.

Ook voor **de aardappelteelt** *maakt men op deze vergaderingen een gelijkaardige berekening en komt men op een totale kost van 1625 frank per hectare.*
Over de kosten geraakte men nog akkoord maar over de opbrengst ontstond er een twist op de vergadering. Men had eerst 15.000 kilogram voorgesteld mar, zo schrijft Dejaegher: .. na nauwkeurige overwegende de vermoedelijke ongunstige voorwaarden van productie , menen dat de opbrengst boven 12.000 kilogram niet zal stijgen. – Men kwam dan op de kost van 12 fr. 40 per 100 kilogram aardappelen.
Zo komen de afgevaardigden overeen over de volgende wens nopens de prijs der aaardappelen.
1 – dat de taxatiprijs der aardappelen zou 18 frank beragen in de onderselling dat een hectare 12.000 kg. Aardappelen voortbrengt.
2 – dat deze prijs behoort verhoogd te worden, indien de opbrengst lager uitvalt dan 12.000 kg.

Over de bewaarloon geeft de algemeen secretaris lezing van de schikkingen welke het Frans staatbestuur evenals de Nederlandse regering namen
A – In Frankrijk was met november de prijs der beste aardappelen 27 fr. en deze middelbare soorten 20 à 24 fr. mits van af de 1 januari een bewaarloon van 50 centiem per maand.
B - In Nederland is de bewaarloon van 15 kotboer tot 1 febrauri – 17 centiem per week of ongeveer 65 centiemen per maandag van 1 februari tot 15 april – 19 centieme per week of 75 centiem per maand – van 15 april tot 15 mei – 29 centiem per week of 1,15 fr per maandag nopens den bewaarloon stellen de afgevaardigden deze wens voor: dat er van de 15 oktober af een bewaarloon aan een halve frank per veertien dagen zou toegestaan worden, immers een halve frank per maand is onvoldoende als loon voor bewaring.
Daar het hoofzakelijk punt onzer dagorde is afgedaan, wordt er aan de afgevaardigden gelegenheid gegeven voorstellen te doen.

De heren Desaegher, Vandromme en Lebbe herinneren de protestatie, welke het gewestelijk komiteit Yper – Poperinghe uitbracht tegen het verbod van vlas te zaaien. Er wordt voorgesteld dat het middenkomiteit zou aandringen bij den heer minister van landbouw opdat er moge vlas gezaaid worden.
De afgevaardigden drukken het verlangen uit dat elk lid van het middenkomiteit een afschrift van het verslag moge ontvangen.
De zitting wordt geheven te 12 u 15
De algemeen secretaris – A. DeJaegher

DR. FRANS DAELS : Gij moet genezen.
Uitgave der Vlaamsche Boekenhalle, Leiden, 1918. 29 blz.
De brochure behandelt met wetenschappelijkheid, duidelijkheid en volledige kieschheid, het vraagstuk der bezorgdheid voor genezing van geslachtsziekten. Uitmuntend werk, hoe treurig ook het onderwerp. Op ons bureel zijn enkele exemplaren beschikbaar vrachtvrij tegen 2d.

Uit 'De stem uit België'

De leiding van de Frontbeweging (van links naar rechts)
F. de Pillecijn, A. Debeuckelaere, Fr. Daels, H. Borginon, V. Vangramberen.

Frans Daels in het midden

28 februari 1918 – Van Walleghem

Aalmoezenier vader Bull vertelt ons dat de Engelsen deze nacht een grote aanval verwachten over Yper en nu nog verwachten zij hem. Gedurig moet men langs allen kanten observeren. Alle troepen zijn toegeschoven en alle munitie toegevoerd en waarlijk langs Reninghelst vindt men noch mannen noch munitie meer.
Hij zegt dat de Engelsen daar geenszins op hun gemak zijn.
's Avonds om 8 uur Duitse aanval. Gedurende een uur is het geschot allergeweldigst.

28 februari 1918 – Brievenboek – Poperinge

Aan de voorzitter van de Belgische delegatie bij de internationale ravitaillementscommissie te Londen
Ik neem de vrijheid om U in naam van de landbouwers van Poperinge en omgeving te vragen te willen tussen komen bij de Britse overheid om een hoeveelheid van 200 tot 300 ton sulfaat

ammoniak te verkrijgen. Dit is noodzakelijk om onze gronden te bemesten en zodoende een goede oogst te verkrijgen. Dit kunnen we alleen verkrijgen door uw tussenkomst. De Franse boeren kunnen zich hiervoor richten tot hun prefecteur die een rechtvaardige verdeling daarvan kan doorvoeren, maar dit kan niet voor de Belgen omdat onze prefecteur hiervoor geen autoriteit hebben. Om deze reden, meneer de president, richt ik mij tot U in de hoop dat U hiervoor voor ons wil tussenkomen met ons dit product te leveren, waardoor wij u een goede oogst voor de volgende campagne zullen kunnen leveren, een oogst die zo belangrijk zal zijn om onze bevolking te voeden.

28 februari 1918 – Brievenboek – Poperinge

Aan de kapitein H.G. Page-Turner – Claims commissie
Ik heb de eer u ter kennis te brengen, dat we volgens de wens uitgedrukt in uw brief van de 13de, de eigenaars en pachters van de landen die momenteel gebruikt worden voor de constructie van de ijzerwegen voor de Britse militairen, op de hoogte gebracht hebben, dat deze onmiddellijk maatregelen dienen te nemen om hun gronden in een normale staat te herstellen, om deze in de volgende lente te bewerken.

Reedslang vocht hij voor land en koning
Voor eigen aard en eigen woning
En nu lag daar in bloed en slijk

Z’n bleek en kil versteven lijk.
Geen ademtocht meer uit die borsten
Zijn stromend bloed maakt bruine korsten
Op ’t plekje grond waarvoor hij leed
En moedig tot het einde streed…

En daar – z’n stervend hand ontvallen –
Ligt nog een brief, een groet aan allen,
Een groet, een allerlaatst vaarwel!
O! vrouw en kind, ik hoop toch wel
Dat u dit laatste schrift bereike
Nadat men tussen andre lijken
Mijn lichaam zielloos vinden zal
Zoo ik voor land en koning val …

Gij bruid, gij edel beeld der liefde
Gij waart zo braaf en wat mij griefde
Dat deed gij niet, o! goede vrouw!
Ik weet, m’n dood ze baart u rouw,
Doch zo ik nu naast u nog leefde,
Als heel m’n ziel van lafheid beefde
Zou dan uw leed niet groter zijn
Dan nu ik rust, van schande rein.

Gij kind, gij zijt nog bitter kleine
Maar eens toch komt het edelreine
Als ideaal voor uwen geest
Wel, toon dan dat ge niemand vreest
En zeg dan vrank:’ Ik ben een weeze,
Een kind van een die zonder vreeze
Ten strijde toog voor ’t vrij bestaan
Van een die viel voor land en vaan!

En onder aan dit laatste schrijven
Misschien een druk, een vingerwrijven
Daar kleefde van dit heldenbloed
Dat kwistig vloeit voor ’t heilig goed….!
O! heilig pand! O! Land der Belgen
Wees immer fier op uwe telgen
Die stierven om uw vrij bestaan
Want zulk een volk kan niet vergaan!

Uit ‘Ons Vlaanderen’ – 24 februari 1918

Een „ Blauwe-Kruis "-depôt achter het front : De veearts en zijne helpers aan het werk der verpleging van de gewonde paarden.

— Wat wil dat zeggen, manneken?
— Dat men in dat magazijn Engelsch spreekt.
— Oei, oei, en ik die teweeg was binnen, en die geen woord Engelsch versta!

Engelse spoken

Nummer 188A **Doos Gazette** **Maart 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
Die eyeren hebben wil
Moet het kakelen der henne lyden
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee

Pieter Daten, de auteur van het Wilhelmus

Naar aanleiding van ons klein stukje over de 'Poperingse' Daten – gingen we eens op zoek op de Nederlandse website 'Historiek' en daar vonden we de volgende reclame voor het hier onderstaande boek, Een opgejaagde dienstknecht.

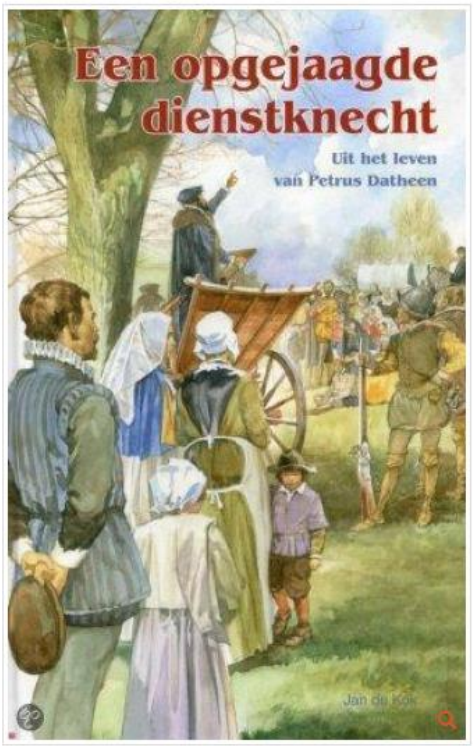

Een opgejaagde dienstknecht

Uit het leven van Petrus Datheen (1531-1588)

Op werkdagen voor 23:00 uur besteld, morgen in huis

Auteur: Jan de Kok | Prijs: € 14.95

Deel 6 serie 'Historische Verhalen':

Een opgejaagde dienstknecht - Uit het leven van Petrus Datheen, Jan de Kok

Petrus Datheen is geboren te Cassel bij Poperinge in 1531. Zeer jong werd hij Karmelieter monnik in een klooster bij Ieperen.
Nog geen twintig jaar oud legde hij de monnikspij reeds af om de hervorming te gaan prediken te Kortrijk en te Poperinge. Door de vervolging vluchtte hij naar Londen, waar hij zich vestigde als boekdrukker. Bij de troonsbeklimming van Maria Tudor was hij ook genoodzaakt Engeland te verlaten. Vanaf dat jaar leidde hij door allerlei vervolgingen een zwervend leven. Hij kwam bij Frederik III, de keurvorst van de Paltz, in dienst. Hij zorgde voor de Gereformeerde liturgie en schreef de bekende Psalmberijming, die nog steeds heel geliefd is. Gedurende enkele jaren was hij in dienst van Prins Willem I en in 1578 was hij voorzitter van de Dordtse Synode.

Beschikbaarheid: Op voorraad

€ 14,95

Zo te zien weet de schrijver Jan de Kok ook dat Pieter Daten van Poperinge is.
Dis is misschien een aankoopsuggestie voor de Poperingse bibliotheek?

De pen is machtiger dan het zwaard – Vondst in het SAP

Een mens vindt soms rare zaken in het Poperings Stadsarchief.
Ik heb vroeger al eens een 'moordwapen' gevonden – een mes met afgebroken lemmet dat tussen de opgerolde stukken van het proces zat – maar deze keer is het een machtiger wapen.
Wie heeft immers ooit gezegd: de pen is machtiger dan het zwaard.

Ik weet dat de Amerikaanse folksinger Woody Guthrie dat in een lied heeft opgenomen en dat Bob Dylan – de nobelprijswinnaar – dat ooit van hem pikte om zelf in een lied te gebruiken.

De woorden ‘De pen is machtiger dan het zwaard’ werden voor het eerst geschreven door de Britse romancier en toneelschrijver **Edward Bulwer-Lytton** in 1839, in zijn toneelstuk *Richelieu*. De hoogste minister onder koning Louis XIII, Richelieu, ontdekt daarin een samenzwering om hem te doden. Als priester kan hij de wapens niet opnemen om zich te verdedigen.
Dan zegt zijn dienaar François: „Maar u heeft andere wapens tot uw beschikking, mijn Heer.”
Richelieu is het daarmee eens: „De pen is machtiger dan het zwaard... Laat dat zwaard toch achterwege. Staten kunnen zonder gered worden.”
De uitspraak verspreidde zich rap, zegt Susan Ratcliffe, redacteur van de *Oxford Quotation Dictionaries*. „Al in 1840 was het een algemeen gezegde.”

De pen of eerder de ganzeveer die ik gevonden heb in het SAP – zit tussen de processtukken van het jaar 1732 of SAP 211. Er zit nog inkt op de ganzeveer en er is een touwtje aan geknoopt. Dat touwtje werd door verschillende bladen processtukken gestoken en bovenaan werd er dan een knoop gelegd, zodat alle bladen samen gevoegd bleven.
’t Is dus waarschijnlijk wel het oudste restant van een Poperingse pen die bestaat en we mogen zeker zijn dat hiermee de ‘buffetier’ van de stad Poperinge verschillende akten geschreven heeft.

Een prachtige link!

Verder kreeg ik de volgende mail van Bertin Quaghebeur die in Ieper woont:
Beste Guido,
Vvia via kreeg ik twee interessante links i.v.m. WOI binnen. Het gaat om Duitse foto’s.

(https://www.flickr.com/photos/126636515@N03/albums/72157649470476229)

(https://www.flickr.com/photos/126636515@N03/albums/72157656806020692)

Ik vermoed dat de bronnen je niet onbekend zijn, maar je weet maar nooit. Ik hoop dat ze een aanvulling voor je zijn. Indien niet, de deleteknop is een fantastische uitvinding.
Proficiat met de gevarieerde gazetten en veel succes met de activiteiten.
Bertin Quaghebeur - Ieper.

Ik denk dat ik iedere lezer er een groot plezier mee doe – om deze linken hier te publiceren. Het zijn effectief prachtige, kwalitatieve foto's.
Ook van Guido Vandevyvere kreeg ik deze links doorgespeeld. Guido eveneens hartelijk bedankt om ons op de hoogte te houden.

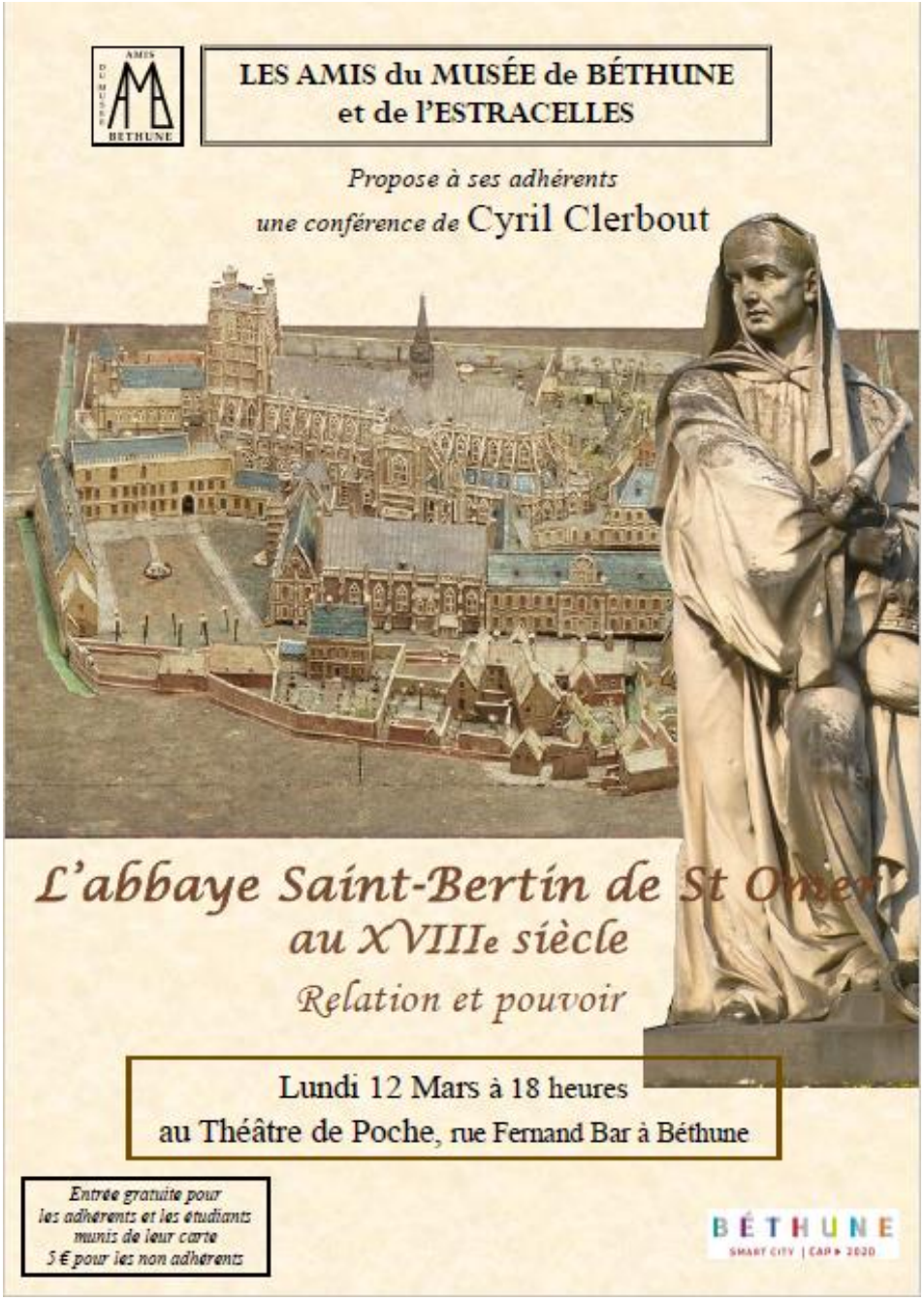

Het lied van de vader van Betty

Van Betty Ryckaert kreeg ik het volgende mailtje:
Dag Guido,
Onder "Anvers" lees je hoe vrouwen zangles kregen.
"O Schelde was een lied dat mijn vader op 104 nog zong".
Vriendelijke groeten

We gingen dus kijken in 'Les nouvelles: journal belge quatidien publié à Maestricht par un groupe de journalistes liégeois.' Van de 12de september 1915 en daar vonden we een artikel in het frans.

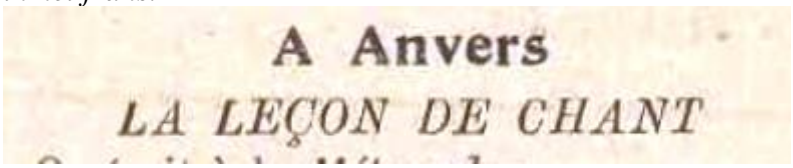
A Anvers
LA LEÇON DE CHANT

Daar schreef men onder de titel

'Te Anwerpen – de zangles -

Dat Antwerpen - gekwetst en bedroef, in Antwerpen, vol droefheid – onder het Teutoons juk – dat er nog altijd wijken zijn waar er een weinig zachtheid en vrede heerst. Bij de ingang van de stad, in het lokaal de 'Harmonie' – werken 800 arbeidsters gans de dag. Zij zijn verlost van de miserie. De maandag en de donderdag, van 5 tot 6 uur, leert men hen Vlaamse liederen aan, de ene onderhoudend en plezant, de andere melancholisch, en andere zijn doordrenkt van de charme van de geboortegrond. En zij zingen en zij zingen… op sommige momenten verschijnt de glimlach op hun gezicht.
Gedurende twee uren per week, sluipt er een weinig ideaal en een weinig droom in hun triest bestaan, binnen in hun naïeve ziel en binnen in hun simpel hart. Gedurende twee uur kunnen ze vluchten uit die wereld waarin wij allen leven, waar deze oorlog heerst die vele levens breekt.
En men haalt drie liederen aan die gezongen worden:

« MIJN VLAANDEREN »
Mijn Vlaandren heb ik hartelijk lief,
Mijn Vlaandren boven al.
Dat is 't refrein, 't is het liefdelied,
Dat ik nooit vergeten zal.

'Mijn Vlaanderen' wordt nog gezongen en is terug te vinden op Youtube – https://www.youtube.com/watch?v=PfB8tmP_HS8

Het tweede lied dat gezongen werd was 'O Schelde' – het lied dat Betty's vader nog zong toen hij 104 was.

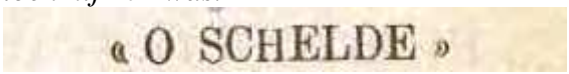
« O SCHELDE »

1.
Door de Nederlanden,
Naar de wijde, diepe zee,
Stroomt de schone Schelde,
Stroomt de schone Schelde,

Heil en leven brengt ze mee!
Des juichen wij:
O Schelde! o Schelde!
O machtige, prachtige vloed,
Wees gegroet!*2.*
Door de Nederlanden,
Waar de krijg heeft uitgewoed,
Stroomt de vrije Schelde,
Stroomt de vrije Schelde.
Maar de vrijheid kostte bloed!
Toch juichen wij:
O Schelde! o Schelde! o machtige, prachtige vloed,
Wees gegroet!*3.*
Door de Nederlanden,
Vrolijk zingend eeuwen lang,
Stroom' de lieve Schelde,
Stroom' de lieve Schelde.
Vrij van vreemde hand en dwang!
Dan juicht ons kroost:
O Schelde! o Schelde! o machtige, prachtige vloed,
Wees gegroet!

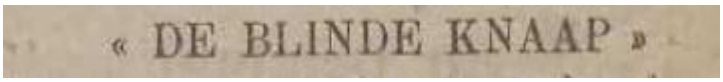

Het derde lied had de titel: De blinde knaap.

Ook hiervan vonden we de tekst terug:
https://muzikum.eu/nl/123-90-239913/vlaamse-volksliederen/de-blinden-knaap-songtekst.html

Lieve moeder reik mij uw hand
Zeg mij hoe het bloemeken bloeit 2x
Zeg mij hoe het lustwarand
In de glans der zonne gloeit

Op mijn ogen ligt een hand
Ik dwaal alom door t'donkere heen 2x
Lieve moeder reik mij uw hand
Ach ik ben zo bang alleen

Ik zag zo gaarne t'groene dal
En de gouden zonnestraal
Maar ik zag het liefst van al
Moeder u een enkele maal

En het artikel besluit:
Is dat niet prachtig en aandoenlijk? Maar omdat deze liederen hun complete sappigheid zouden hebben, dienen ze gezongen te worden in het bezette Antwerpen onder de Duitse onderdrukking.
Misschien vind iemand nog wel de muziek van dit lied?

Oude liedjes

Uit de bibliotheek van de 'Vliegende Bladen' te Gent – komt het onderstaande liedje 'Liedeken van Jan van Halst' voor een blinde zanger Jan van Vompernolle – blind geboren te Tielt.
Het feit dat hij een Westvlaming was, doet ons veronderstellen dat hij ook in de Westhoek kwam optreden.

NIEUW-LIED,
Van een droevig Sterf-geval.
Stemme: Jongheyd moet ik het leven derven.

Het was alleszins een 'zedenpreker' – vandaar ook het belang van dit lied dat we in he begin van de 19de eeuw mogen plaatsen. Een melodie hebben we niet gevonden.

Nieuw lied
Van een droevig sterfgeval
Stemme: Jongheyd moet ik het leven derven

Ik heb hier een wondergeval beschreven
Komt luystert hier naer my groot en kleyn
Van twee lieden al door de min gedreven
Dat kan voor ons een schoon exempel zyn
Roza een maegd in 't bloeyen van haer jaeren
Wierd van haer minnaer Frederik gevreyd
Maer op het leste 't bragt hier in bezwaeren
God heeft het paer van malkanderen gescheyd

Frederik sprak lieve Roza geprezen
Gedenkt dat ik u noyt en zal afgaen
Als ik eens uwen waeren man zal wezen
Zal ik u altyd tot de dod bystaen
Daer op heeft Roza het jawoord gegeven
Frederik gaf haer een ring van diamant
Om te samen in houwelyk te leven
En ook te zyn in den echten band

Men zag dees twee voor Gods autaer verschynen
Om te ontfangen het H. Scrament
Niemand en peyst op geen verdriet of pynen
Maer als g'heel de bruyloft nu was rpesent
Zag men Frederik veranderen van wezen
En riep – ik vinde my in stervens nood
Ach Jesus, wilt myn ziel gedagtig wezen
Ik vreeze dat ik gaen sterven de dood

Roza sprak lieve Frederik vol weirde
Moet gy nu sterven ach eylas wat droefheyd

Zy nam hem op in d'armen van de aerde
Zy omhelsd' hem met zoo een droef geschrey
Zy riep – ach Frederik moet ik u derven
Ach goeden Jesus – wilt my nu bystaen
Ik wensche ook met u te mogen sterven
Om zoo t'samen naer d'eeuwigheyd te gaen.

Zo heeft Frederik zynen geest gegeven
In de aermen van zyne bruyd Roza
En zo is hy gescheyden van het leven
De dood en geeft aen niemand gena
Roza die viel in onmagt zonder spreken
Op het lichaem van haeren echten man
Al die het zag waeren schier al bezweken
Men helpte Roza zo veel als men kan

Daer naer wierd Frederik na het graf gedraegen
Elk was bedrukt over de jonge vrouw
Roza deed niet als wenen ende klaegen
In plaets van vreugd 't was niet als druk en rouw
Dus jongheyd al die malkanderen beminnen
Bemind malkanderen in eerbaerheyd
Om voor eeuwig de waere vreugd te winnen
Gelyk Frederik is van haer gescheyd

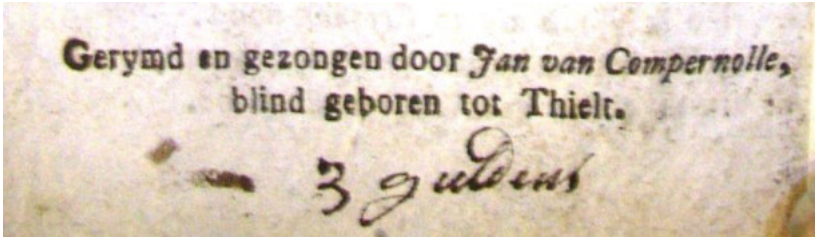
Gerymd en gezongen door *Jan van Compernolle*,
blind geboren tot Thielt.
3 gulden

Al mijne ouderwetsche liedjes – Uit het liedjesschrift van Charlotte Tamborin

Uit het schriftje van Charlotte Tamboryn
Weduwe Henri Vandermarliere
Yperstraat 43
Poperinghe

5 Lied van Arnoldus en Martha

DE TREURIGE ONGEVALLEN
ARNOLDUS EN MARTHA

1
Een snode en valse tonge
kan den allereerlijksten man en de allerbraafste vrouw
Hoe lief en hoe getrouw
Ten onder brengen
Een valse tong is een aards serpent
Die menig deugdzaam huwelijk schend
Een valse tong versmaad deugd, vreugd en gouden raad
Zij bezit niet als kwaad
2
Arnoldus en Martha, zijn vrouw,
als engels leefden in de trouw
den tijd van negen jaar
en wonnen te gaar
een zoon en drie dochters dees lieden met voorspoed
vergaderden te samen veel geld en goed

maar Martha wierd verleid
door haar stiefmoers valsen wens tot elkeen besekreidt
3
Arnoldus had een brief ontfaan
dat hij moest naar Middelburg gaan
met aller haast en spoed
om daar enig goed
uit tere hand te kopen
hij ging daar naar toe met zorg en vlijt
en bleef drie dagen over tijd
o tijd van ongenucht
Martha gaf zucht op zucht
En was voor haar man beducht
4
Maar haar stiefmoer, een valse tong
Van dag tot dag tot Martha gong
Zij zei treur niet meer vrouw
Uw man schendt zijn trouw
Met een hollandaise, nog heeft hij al op eenen nacht
32 dukaten omgebracht
hij reist met haar wijd en breed
en heeft op mijn eer haar nog kostelijk verkleed
5
als Arnoldus van de reis thuis kwam
zijn vrouw al razende een mes nam
zij vloog hem straks in thaar
en zei ‘barbaar’
ik zal uw vermoorden, gij schender van ons liefde en trouw
gaat mint en slaapt bij uw tweede vrouw
wijl hij haar schone sprak, zij schopte, sloeg en stak
geen dolheid haar ontbrak
6
van dan voort kwam het huis in rouw
zij dronk en schonk met haar stiefmoer
en haar bozen aanhang tot dat zij eerlangs in grote armoe
kwamen die man ziende hem van alles kwijt
is van droefheid
en van eerlijk spijt
in zuchten en getraan
van zijn vrouw weggegaan
en sloeg weer alles aan
7
die man zedig en vol verstand,
ging met weinig goed achter ’t land
en kreeg van langs om meer goed
door zijnen voorspoed
en rechtveerdig handelen en ’t kort dien man was geheel hersteld
hij zond zijn vrouw van tijd tot tijd wat geld voor haar kinders en haar
zij dronk al voor en na
met haar stiefmoer te gaar

8
haar zoontje van 14 jaren zei
moeder, het is erg beschried
dat gij vaders eer en naam schend
al tgeld dat hij zend
‘k zien t’ik u verdrinken
de stiefmoer zeide: ‘Jongen, zwijg maar
uwen vader is een barbaar,
een deugniet, een schelm, een tiran
zwijg jongen, zwijg daarvan
hij is geen eerlijk man
9
den jongen schoot in gramschap
en sloeg een fles dweers door haren kop
dat ‘bloed om hoge sprong
en zei : ‘Valse tong,
zeg nog dat mijn vader is een deugniet
een schelm, een tiran
neen, mijn vader is een eerlijk man
maar gij vol snode valsheid,
gij hebt mijn moeder verleid
hetgeen vader beschreid
10
de stiefmoer, zeide, ‘ja, ’t is waar,
ik ben de schuld dat uwen vaar
nu doold achter ’t land’,
nam een mes in de hand
en heeft haar doorsteken
de kinders schreiden, ‘moeder nu
ziet gij die u en ons brengt in ’t verdriet!
Dat ziet gij dezen dag
De moeder riep ‘ach, ach!
Dat ik mijn man weer zag!
11
Den jongen wierd in ‘ hert geraakt
En schoon het kind bijna was naakt
Het zei moeder schept moed
Dat je maar u beste doet
‘k zal vader gaan zoeken
de moeder zei vol hert en leed
mijn kind wacht tot dat gij zijt verkleed
neen, zei hij ‘k wil en ‘k zal reizen door berg en dal
tot ik hem vinden zal
12
adieu, zeide hij, moeder, zie ik ga
hij ging met d’ogen vol getraan
en bedelde zijn brood
voor zijn hongersnood
en doolde 2 maanden door Luik, Henegouwen en door Brabant
tot dat hij vond aan de Hollandsen kant

een koopman als een heer,
den jongen zwak en teer
knielde hem eerbiedig neer
13
hij vraagde met tranen in d'ogen
mijnheer, weet gij hier niet een goeden dienst voor mij
den heer bezag zijne traan
sprak hem aldus aan,
kind, waar gaat gij dolen?
Het zei 'Vader is hier in dit land
'k heb hem gezocht door g'heel Brabant
maar ach ik vind hem niet
't is 6 jaar; wat verdriet!
Dat vader ons verliet.
14
Dien heer omhelsde het kind met vele pijn
en vraagde heet gij niet Augustijn?
En u moeder, Martha,
Het kind zeide; ja
Heer kent gij mijn moeder?
Ja kind, dat ik uw moeder geheel wel ken
't is ik die uwen vader ben
mijn kind, staakt u getraan
wij gaan van stonden aan
samen naar huis toe gaan
15
het kind sprong op van blijdschap
dan dat het zijn vader gevonden had
vader vraagde het kind, gaat gij met moeder en mij voor altijd wonen?
Ja, zie hij, mijn kind voor altijd
En hij verkleedde het kind met allen vlijt
En zij kwamen hand aan hand
Van den Hollandsen kant
Recht naar hun vaderland
16
zijn vrouw door een bode vernam
dat haar man en haar kind thuis kwam
zij liep hun straks te gemoed
viel haar man te voet
naast hare drie dochters
zij riep, man, ach man,
vergeef het mij
dat ik door wraaklust en jaloesie hebt mijn verstand gemist
en al ons goed verkwist
door mijn stiefmoeres list
17
'Staat op' zeide hij, 'mijn vrouw;
band alle druk, hertzeer en trouw
heeft uw moer u verleid, uw onnozelheid is eeuwig vergeven
zij drukte hem uit 't harten liefde grond

maar ach omhelsde zijnen mond
z’hield hare ogen gespan
zij stierf van blijdschap dan
in d’armen van haar man
18
‘O Hemel’, riep hij ‘Martha, lieve, mijn vrouw
gij hebt gena maar helaas zij was dood
de droefheid was groot
van hem en zijn kinders dien hij bleef in liefde en achting voên
voor de hemel kan geen misdaad doen
God heeft dat paar gescheidt
Haar sterfdag was bereid
Zij is naar d’eeuwigheid

't Vogeltje: lichtmisviering

formaat: 14 cm x 9 cm

beschrijving:

Op 2 februari 1977 werd in de school van 't Vogeltje het feest van Lichtmis gevierd. In de kleuterklas vooraan van links naar rechts: Rudi Deroo, Wim Thoré, Sabine Deroo en Katrien Thoré. Achteraan van links naar rechts: Jeannine Vandewynckel (lerares), Jeanne Mahieu (zuster Theresia) en Georgette Mahieu (zuster Marie-Martha).

wijk/gehucht: 't Vogeltje

periode: 1960-1979

datering: 2 februari 1977

gemeente: Poperinge

deelgemeente: Poperinge

informatiebron: mondelinge bron

object: foto

bewaarplaats: privécollectie

fotonummer: HEU004520831

POPERINGE verbeeldt.be

Heb je zelf nog oude foto's van (Groot-)Poperinge? Kom dan zeker eens langs in het archief (Veurnestraat 69) of stuur een mailtje via poperingeverbeeldt@gmail.com."

100 jaar geleden – Den Grooten Oorlog

2de Jaar — No 1 (18) *Nagezien door de Krijgsoverheid* N° 167 (31-1-18) 1 Maart 1918

ABONNEMENTSPRIJS
Poper. Soldaten : KOSTELOOS.
Andere soldaten : 2.00 fr.
Burgers 4.00 fr.

Verschijnt
(als 't kan)
2 maal te maande

BEHEER
E. H. Jul. Vanneste, Aalm. Z 44 I
H. G. Herpelinck, brank. Z 93
H. A. Baert, Noordstr., 13, Pop.

Waar moet men het geluk zoeken ?

(*Vergolg* *)

Nog een staaltje, onder de duizenden om dit te bevestigen.

Een beroemd zeekapitein, verstandig en edel van hart, had zich, na drie en dertig jaren goddeloos geleefd te hebben, eindelijk bekeerd en gansch aan God overgegeven. Op zekeren dag was hij in eene werkersvergadering te Parijs, waar er veel ongeloovigen en verdwaalden waren. Daar hield hij eene voordracht, die veel indruk miek : « Vrienden, zegde hij onder andere, onder u zijn er waarschijnlijk veel toehoorders, die geen christen zijn en den godsdienst niet beminnen. Hewel, luistert, ik ook ben goddeloos geweest niemand gelijk ik heeft het christendom veracht, maar ik moet u zeggen dat, zoolang ik geen christen was, ik ongelukkig ben geweest, ja, ten diepste ongelukkig.... Tot dan toe heb ik niet geleefd, neen, dat was geen leven, ik bewoog mij wel, maar het waren eerder mijne driften, die mij gedurig voortstuwden. Ik was geen mensch, maar een werktuig (machien) of liever een slaaf.... »

Hoeveel zulke werktuigen, helaas, hebben we onder de wereldlingen niet aangetroffen ?

Gij ziet, vrienden, dat al de groote christenen, zelfs deze die eerst gulzig uit den beker der wereldsche genenugten hebben gedronken, het eens zijn om elk op zijne manier, het woord te herhalen, dat ik meen van Pascal te zijn : « Het geluk hier beneden bestaat uitsluitelijk in de gerustheid des gewetens.

Hebt dus een zuiver geweten, houdt u aan het geloof uwer ouders en voorouders, weest deugdzaam.

Indien de slechten het geluk en de vrede kenden die bestaan in het beoefenen der deugd,zij zouden zich eerlijk gedragen uit berekening!

Vrienden die mij leest, ik weet niet of gij waarlijk gelukkig zijt en dien inwendigen vrede geniet, maar ik ben zeker dat gij het zoudt willen. 't Is dus voor u een zeer belangrijke zaak, eene hoofdzaak zelfs te weten aan welke bron gij gemakkelijkst en zekerst het ware geluk kunt vinden.

De beste school is altijd de ondervinding.

Om u dus de eenige bron van het ware geluk te doen kennen, behoef ik mij slechts te beroepen op uw eigene ondervinding.

Zegt mij, jongelingen, die goed en deugdzaam waart bij uw heengaan van het ouderlijk huis, waart gij dan niet oprecht gelukkig ? Gevoeldet gij niet in uw vrij en onbelast hart den zoetsten vrede, dien men ooit genieten kan ? Waart ge wel ooit gelukkiger dan in die dagen, dat gij in onschuld wandeldet voor den Heer en van belast geweten bewust waart ? En wat verschafte u dit geluk ? — De vrede waarin gij leefdet met God, de rust van uw geweten, dat u van geen bedreven kwaad beschuldigde.

De weg van het geluk is dus de getrouwheid aan de wet Gods.

Dit verklaren de gezonde rede. het gezond oordeel of de ondervinding der eeuwen.

HIERONYMUS.

* Zie nummers 10 & 13 van de P. K.

DE OORLOG

Spijts al hetgeen men hoort vertellen blijft de toestand toch steeds dezelfde. Waar men ook ga, overal spreekt men van vrede. Niet een gazet, sedert nen tijd van hier, handelt nog van iets anders. Ware het niet van de dagelijksche officieele oorlogsberichten, maar men zou meenen dat de bespreking reeds volop aan den gang is. Helaas, we zijn daar nog niet.

Reeds lang vraagt men naar eenheid in het strijden, eenheid in de bevelen, eenheid in.... wat weet ik al. Doch waarom niet met eenheid werken in 'tgeen sommige als belangrijkst aanzien, en waarvan andere niet willen weten : eenheid in 't gebed.

Wilson, de grootste man van heden en die toch geen bisschop is, maar wel een protestant, vraagt aan zijn volk een dag van gebed en vasten. De konnig van Engeland, evemin katholiek, vroeg op 6 Jan. aan zijne onderdanen ; eenen biddag « om een helder doorzicht en noodige sterkte te bekonen voor de zegepraal van de zaak der verbondenen. « — Was dit niet 't geen Z. H. de Paus, onze bisschoppen en priesters sinds maanden vragen aan de Katholieken der gansche wereld.

Ons Belgenlandt spijts al wat men bewere, is Pausgezind en zal dan ook niet ten achteren blijven. Volgen wij zijn raad en zoeken wij den moed in 't strijden en hoop op vrede in 't gebed.

ESTIUS

Van heden af wordt « *De Keikop* » niet meer gezonden naar de soldaten die het adreskaartje (gevoegd bij nummer 16) niet terugstuurden.

VASTEN

Reeds volop zijn we in den wasten. Aschewoensdag ging voorbij reeds voor de vierde maal en bereiden ons tot Paschen.

't Is vasten. — Is dit geen spotternij ? Wie vast er nog, hoort men de oudjes zeggen. 't Is waar, onze Moeder de H. Kerk legt ons geen vleeschderoen of andere lichamelijke verstervingen meer op omdat de strijder al zijne krachten noodig heeft. Doch is dit nu juist de vasten. Neen 't, vrienden, dit allen genomen telt voor niets bij God want dan ontbreekt nog de geest van versterwing. Ontslaat ons de H. Kerk van 't een en 't ander, niettemin vraagt zij ons, en dringende, ons zelven te versterven... en dit kunnen we zeker allen. Ons zelven het een en ander ontzeggen, 't soldatenjuk met liefde dragen, en valt het soms wat lastig, wel, we hebben te meer verdiensten. Ja, vrienden, dat kunt ge alle dage.

Burgers, helpt uwe soldaten !
Keikoppen, steunt uw blad !

ONS TWEEDE JAAR

Een jaar geleden ontlook voor het eerst « De Poperingsche Keikop ». Nederig in zijn pak maar toch vol geestdrift en lachend de toekomst tegen. 't Zou zijn voor drie, vier maanden.... en die verliepen tot een jaar !

Een jaar ! Aan wat al veranderingen was het blad niet onderhevig ? — Wij beleefden soms rare tijden, vol tegenkomsten en miseries. — De Keikop stapte steeds vooruit, wankelend soms, doch koen, zooals zijn koene strijders. Hij bleef in 't leven en beloofde meer en meer.

Een tweede jaar begint. Zal dit nog in den oorlog eindigen ? Laat ons hopen toch van neen, Maar zie het blijft ons als u een raadsel en eens te schepe wij moeten varen. Ons bladje kostte zeker veel, ja zeer veel geld en... SLOOT HET JAAR MET EEN TE KORT.

« *Springt nooit verder dan uw stok lang is* » hooren wij ons toeroepen. 't Is waar, maar aan wie de schuld ? Is het de onze ? Wij minnen zeer en minnen de soldaten. Wij dragen ze in ons herte en *toonen dit niet slechts door woorden maar door daden.* Aan wie de schuld ? Aan deze die ons hulp beloofden — aan deze die ons helpen kunnen en tot heden toe nog achter bleven.

Een woord van dank aan de burgers die de taak onzer jongens goed begrijpen en ons onderstand verleenen.

Een woord van dank vooral aan u, soldaten, die ver het grootste deel bijbracht tot steun van 't bladje dat ge liefhebt en *wilt* in het leven houden.

Hoeveel brieven vroegen ons dit werk in stand te houden ! Hoeveel die smeekten hun dien band met huis eu stad niet te ontnemen !

Wel, mannen zijt gerust. Al kost het nog zooveel (*), 't bestaat en blijft bestaan, tot dat het u in vredenummer den zege brengt.

Het Beheer van de « Poperingsche Keikop. »

Die luistert naar geenen raad
Zal dikwijls komen tot staat.

In Memoriam

Oscar VAN DER MARLIÈRE
zoon van Alo's en zaliger Maria DENYS
gesneuveld op het eereveld te Mcrkem, den 16 November 1917.

Wij houden nog zekere exemplaren van verschillige nummers ter beschikking onzers lezers. Graag zullen wij er op sturen naar deze die er begeeren.

Wie kan ons 1 exemplaar van n° 2 bezorgen ?

Parochiale Kerk van Sint-Jan

1479-1918.

Donderdag 14 Maart, is het de 439e verjaardag van het groot mirakel bekomen door de tusschenkomst van de H. Maagd.

Jongens, vergeet niet dat gij in vredestijd veel betrouwen hadt in O. L. Vr. Nu meer dan ooit moet gij uwe hoop op haar stellen. Doet op dezen dag een bijzonder gebed, om spoedig eeu heilzame vrede te bekomen.

(*) Het bladje kost op heden, in alles, 250 fr. te maande.

Burgerstand der maand Januari

GEBOORTEN

Ostyn Daniel z. v. Juul en Maria Huyghe, Doornstr. — Taviet Maria, d. v. Maurice en Adele Logie, Casselstraat. — Maerten Julien, z. v. Leon en Maria Loncke, Elverdinghe steenw. — D'Hooghe Georges, z. v. Alfred en Veronique Gruwier, Ruysbroeck bij Brussel. Vierstraete Maria, d. v. Jeroom en Celina Maes, St-Jan bij Yper. Vermeulen Martha, d. v. Hilaire en Lydie Duflouck, Elverdinghe. D'Hondt Martha. d. v. Sylvain en Augusta Doncke, Werfstr. Dezeure Elisabeth d. v. Jeroom en Marie Maes, Etterbeek. Vanhaste Marie, d. v. Maurice en Alida Hauspie, Groeningestraat. Moyaert Gaston, z. v. Julien en Julma Voncoillie, Yper Forrest Joseph, z. v. Henri en Pharaïlde Vermeersch, Wytschaete. Dejonghe Jeanne, d. v. Camiel en Julma Nuyttens, Vlamertinghe. Techel August, z. v. Emiel en Laura Blanckaert, Casselstr. Roex Pierre, z. v. Jan en Antoinette Hennaert, Grooten Onzen Lieven Heerhoek.

Handelaars, Winkeliers en herbergiers van stad helpt uwe soldaten en steunt hun frontblad !

HUWELIJKEN

Frederic Maertens, herbergier en Melanie Lahousse, dienstmeid, beide gehuisvest te Yper. Stephen palmer, sold. in het engelsch leger en Martha Papecaey, kantwekster te Poperinghe. — Marcel Blanckaert, werkman en Martha Deboosere, werkster, beide te Poperinghe. — Jules Vanhoucke, soldaat en Maria Dezegher, naaister, beide te Poperinghe. Achiel Lobeau, landbouwer, en Maria Merlevede, zonder beroep, beide te Poperinghe. Emiel Debruyne, voerman te Vlamertinghe, en Margareth Feys, zonder beroep te Poperinghe. Hector Verpoot, sold., en Louisa Bouw, zonder beroep, beide te Poperinghe.

Denis Deleeuw, sold. gehuisvest te Steenhuyse en Maria Decoker, winkelierster te Poperinghe. Cesar Synave, gendarme gehuisvest te Termonde en Zoé Laheye, naaister te Poperinghe. Omer Vincke, gendarme gehuisvest te Gent en Margarita Top, zonder beroep te Poperinghe. Remi Van Helleputte, sold. gehuisvest te Strypen en Ida Maelbrancke, werkster, gehuisvest te Vlamertinghe.

OVERLIJDENS

Capoen Honore, 59 j., herbergier, echtg. van Vuylsteker Sidonie, Meessenster. Temperville Auguste, 81 j. echtg. van Bottez Barbara, Watoustwg. Dewachter karel, 76 j., herbergier wed. van Vanzeebrouck Therese, Casselstraat. Prinsie Theofiel, 1 m., Casselstraat. Torfs Robert, 1 m., Abeelestwg. Cambron Charles, 71 j., rentenier, echtg. van Mathilde Vandorpe, Casselstr. Ostyn Daniel, 13 d. Doornstr.

Vandenameele Louise, ongeh., 72 j. Boeschepestr. Deroo Jeanne, 6 j. Komstr. Koutter. Bevos Georgine, 18 j. ongeh. bij de Statie. Lowyck Henri 46 j., werkman, ongeh. bij de Statie. Quaghebeur Franciscus, 84 j., herbergier, wed van Sophie Dausy en echtg. van Reine Vanloot, Yperstr. Maelbrancke Honore, 16 m. Vlamertinghe. Caenen Agnes, 4 1/2 j. Prierstr. overleden te Watou-Abeele. Clarysse Charles, 84 j. ongeh., zonder beroep, Meessenstr. Koukuyt Joanna, 92 j. wed. van Leonard Schoolaert en Petrus Bailiu, bij den Grooten Onzen Lieven Heerhoek, overl. te Watou. Van Caeyseele Emma, 46 j. echtg. van Henri Abriaen, Gasthuistr. Hennin Julie, 67 j. ongh., Ouderdomstwg. Beddeleem Sidonie, 71 j., wed. van Jozef Hannebouw, O. L. V. Kruistr., overl. te Watou. Vandromme Juliana, 75 j., echtg. van Livin Bruneel, Elverdinche stwg. Deschodt Marcel 15 m. Kerkstr. Priem Achiel, 65 j., ongeh., schilder, Priesterstr. Bollencier Louise, ongeh., winkelierster, Bertenplaats, overl. te Montreuil. Laconte Maria, 81 j., wed. van Seraphin Vandrele, Elverdinghe.

Poperingnaars in Frankrijk en England, geeft ons teeken van leven.

Niettegenstaande onze groote onkosten zien wij ons nog eens verplicht te verschijnen op zes bladzijden... en dit voor U, soldaten!

ALLERHANDE NIEUWS

— Woensdag, 2 Januari, in de Casselstraat vatte een auto Karel Dewachter, 76 jaar oud, en slingerde hem op den grond. Zijn rechter arm was op twee plaatsen gebroken. De ouderling werd naar het bospitaal Remi overgebracht. 's Anderendaags is hij al daar overleden.

's Avonds brandde een oorlogshuisje af, gelegen langs den Watou-steenweg. Het was bewoond door de W^e Vlremynck-Vandevyver, vluchtelinge van Brielen. Alles werd den prooi der vlammen.

— Met de nieuwjaardagen was Henri Pattyn, soldaat, alhier met verlof. Door eenen auto onwergereden werd hij zijn been gebroken. Men verzorgde hem seffens in het hospitaal van 't Couthof.

— Dave Georges, soldaat der oudste klassen, weduwaar van binst den oorlog, in 1915 ontvlucht uit Holland, werd van den dienst ontslagen wegens lichaamsgebrek en verblijft weer te Poperinghe.

— De oudste vrouw van Poperinghe is overleden : W^e Bailleul-Kouckuyt, geboren in 1826 en woonachtig bij den Grooten Ons Heer. Sedert eenige weken verbleeft zij in het gasthuis van Watou.

— M. Octave Vandenberghe gaf zijn ontslag als stadssecretaris, maar blijft voorloopig in bediening.

— Met den oorlog heeft men weer de mailposten zien verschijnen. Een rijtuig voort de brieven naar Watou en Proven en een ander naar Reninchelst, Locre en Westoutre.

— De Stadsbureelen, met December overgebracht naar het stadhuis, zijn weer in en rond het Zwijnland. De ontvanger der Registratie zetelt in..... Rousbrugge, en die der Belastingen in 't Hooghe. De Post is aan de Leene. De stadsontvanger zetelt in de Wagenmakery ('t Hooghe).

— Zondag avond, 13 Jan. zag men een grooten brand in de richting van Elverdinghe. 's Anderendaags vernammen dat het groot kasteel aldaar afgebrand is. Tot heden toe had het aan het bombardement weerstaan en nu is het ten gronde vernield door onvoorzichtigheid der soldaten.

Jongelingen, die vrij zijt van dienst, vergeet uwe vrienden niet die strijden. Steunt hun bladje !

— Het bisschoppelijk kollegie, dat reeds zoo erg beproefd werd door 't bombardement (zoo zag men de schoone kapel stuk schieten onder 't voorlaatst offensief), wordt gehouden in tenten bij de Wulfhille. De oude humaniora werd tot het 3^e latijn heringericht ; in alles zijn er bij de 115 leerlingen. Van de gemeenteschool zijn drie klassen bij St-Eloy in eene tent en drie bij de Leene. Bij het Hooghe is eene school voor meisjes gehouden door Zusters van Boesinghe. Bij de Leene is nog eene school voor kantwerksters en eene klas gehouden door Zusters Benedikteinen. In den Vogel gaan de klassen voort als in vredetijd. Bij den Boterpot is nog een schoollokaal dat tegenwoordig niet gebruikt wordt. Op St-Jan ter Biezen (Poperinghe, gaat de Zusterschool voort en op den Abeele komt nog eene nieuwe school geopend te worden (zooals we reeds aankondigden) voor kinderen van Watou en Poperinghe.

— Woensdag, 16 Jan., werd het 7 jarig dochtertje van Rene Deros, langs den steenweg van Abeele, door eenen auto verrast en omvergereden. Na eenige nogenblikken gaf het den geest.

De hevige storm, die op 16 Jan., over de streek woedde, heeft weinig of geen schade verricht. Hier en daar werden eenige panden afgeslagen. Langs den steenweg van Westyleteren werden bij de Kruisstraat, vier kalsijdeboomen neergehaald.

— Poissonnier Maurice, verdwenen rond Diksmuide op 28 Nov., 1917, schreef eene kaart naar zijne onders op 2 Dec. 17. verzonden uit België. Zij kwam toe in Poperinghe op 23 Jan., 18. Zijn adres in Duitschland kon hij nog niet bekend maken.

— Reeds eenigen tijd laten de moffen de stad met rust. Sedert einde December en maand Januari hebben ze onze stad niet meer beschoten. Soms kwamen wel vliegers over, zochten naar buit, doch lieten het nevens het doel vallen, zonder ongelukken.

Mochtte het zoo blijven duren!

Heer Notaris *Lava*, gemeenteraadslid onzer stad, verblijvend thans te St-Valery en Caux (Fr.), is erg ziek geweest maar nu aan de beterhand.

— Maandag, 29 Januar. kreeg heer Achille Priem, 65 jaar oud, oom van E. H. Aalmoezenier Priem, eene geraaktheid terwijl hij over straat ging. Korte uren daarop is hij bezweken.

God hebben hunne ziel!

HULH
aan de Poperingsche Krijgsgevangenen.

Een nieuw werk is gesticht, een liefdewerk gevloeid uit het frontbladje « *De Poperingsche Keikop* » De oproep, over eenige weken gedaan door het bestuur van dit blad, is op eene prachtige wijze beantword geworden. Kon het wel anders?

Op 13 Januari laatst werd te Poperinghe een Komiteit gesticht dat voor doel heeft hulp en steun te verschaffen aan de Poperinghenaren die krijgsgevangenen zijn in Duitschland.

De Poperinghenaren beminnen hunne soldaten. De soldaten beminnen elkander. Die genegenkein, die wederzijdsche toenadering moet noodzakelijk in liefdedaden overgaan.

Liefdedaad is het steun en hulp te verschaffen aan het blad onzer strijdende Keikoppen.

De lof van dat bladje, dat de ware vriend der Poperinghenaren geworden is, hoeft niet meer genaakt te worden. Goede waar prijst zich zelf. Liefdedaad is het ook moed en troost te geven aan dezen die liden.

Wat al bij den schuilt er toch achter het woordje: « Krijgsgevangenen »!

Wat moeten onze jonzens toch afzien in dat vreemd land, midden die vijanden, van alle gemeenschap met familie, vrienden, landgenooten beroofd! Hoe dikwijls moeten hunne gedachten treurvol vliegen naar het front waar er geleden wordt, ja, maar waar er ook gestreden en gehoopt wordt! Hoe lang, hoe vervelend lang moeten die weken, die maanden, die jaren zijn zonder eens in verlof te gaan, zonder eens in gezelligen huiskring hartelijk te mogen praten en lachen!

Hier is ook een liefdedaad noodig. Daarom komt het nieuw werk tot stand.

Het **Komiteit tot hulp aan de Krijgsgevangenen bestaat uit**;

HH. **Hector Lebbe**, gouwraadsheer Voorzitter.
Albert Baert, schatbewaarder.
Joseph De Keirsgieter, schrijver.
E. H. Vanneste, legeraalmoezenier.
E. H. Vandenweghe, onderpastoor.
Valeer Sansen, drukker en handelaar.

Dit komiteit zal zich belasten met pakjes te zenden naar onze gevangene stadsgenooten. Of ze welkom zullen zijn! De beste pakjes zijn deze die door vrouwenhanden ingengezet en samengesteld zijn! Dat weten de soldaten wel en ze weten het ook te Poperinghe.

Eenige geachte Juffers onzer stad willen zich belasten met het opmaken der pakjes.

Een bijzondere dank om deze offerweerdigheid komt hun ten deel.

De Poperinghenaren kebben medelijden met hunne gevangenen. Medelijden hebben is deel nemen in het lijden van anderen. Daarom zullen zij mildelijk bijdragen om het lijden hunner broeders te verzachten. Daarom zullen zij zich een genoegen ontzeggen om mede te lijden met dezen die in het vijandig land van allen troost en van alle genoegens beroofd zijn.

Welaan, mannen, raadpleegt « De Poperingsche Keikop ». De lijsten zullen er regelmatig in verschijnen en Gij zult zien dat het werk « *Hulp aan Gevangenen* », dat door het bladje uw werk is, rijpe vruchten oplevert. De bijdragen van strijdmakkers zullen aan de l jdende soldaten dubbel welkom wezen.

De schrijver van het Komiteit
Joseph De Keirsgieter,
onderwijzer.

INSCHRIJVING
TOT
Hulp aan de Poperingsche Krijgevangenen (*)

	Overdracht Fr.	660.00
Graaf en Gravin de Bergyck, kasteel « De Lovie »,		200.00
Een handelaar te Poperinghe,		100.00
E. H. Dumon, aalmoezenier,		25.00
Vier keikoppen, soldaten,		17.00
Z. E. H. De Brouwer, apostol, afgev.		15.00
E. H. M. Lambrecht, aalmoezenier ; Bijzondere ; Verhaeghe Gryson ; Hil. Notredame ; Sohier Th. ; Lebbe Alb. sold. ; Morlion-Butaye, Stavele ; een oud-leeraar van het Kollegie,	elk 10.00	80.00
Ackaert R. ; Suffis Jer., sold. ; Timperman R., kapitein ; Dobbels Em., sold. ; Devos René ; Onbekend ; Verwaerde Just. ; Deweerd Edw. ; Buseyne Elie, sold. ; E. Z. Paulinen, St-Jan-ter-Biezen ; Hannebouw Maur. ; E. H. Van Eecke, onderp. te Veldeghem ; Vandevoorde Gasp., gend. ; Berat Ach. ; Debacker Julie ; Gillioen Eugene ; Lamay Camiel ; Verleye Joris, sold. ; Vaneecke Arthur ; Onbekend ; Gille Camiel ; Beddeleem Leon ; Caenen Jozef ;	elk 5.00	115.00
Vier soldaten.		4.00
Debyser Marcel, sold. ; Muylaert Julien, sold. ; Techel Th. sold. ; Jacques Edw. sold. ; Provo Val., sold. ; E. Z. Zusters van Boesinghe, Hooge ; Derycke Hil. sold. ; Dupont Jos. en Sylv., sold. ; Theeten Jos., sold. ; Bouten Maur., sold.,	elk 2.50	25.00
Camerlynck Cyr., sold. ; Goddeeris M., sold.,	elk 2.00	4.00
Decorte Herman, sold. ; Mourisse Fel., sold.,	elk 1.25	2.50
Camerlynck Henri, sold ; Delava Joz., sold. ; Vanhee Alb, sold. ; Lahaye Julien, sold. ; Vancoillie Jules, sold.,	elk 1.00	5.00
	totaal fr.	1252.50

Wij vragen aan onze ondersteuners het geld op te sturen bij middel van een *postmandaat* of *aanbevolen brief* (lettre recommandée). Ons is het onmogelijk te doen ontvangen.

(*) Zeker misverstaan heeft ons verplicht onzen titel te veranderen, om zoo het doel nader te bepalen!

Bij gebrek aan plaats, verschuiven wij onze Inschrijving tot steun voor ons frontblad « De Poperingsche Keikop » tot ons volgend nummer.

Brief uit Duitschland

Hieronder geven wij eenen brief van een onzer krijgsgevangenen. Zijn schrijven bewijst eens te meer de noodzakelijkheid van onzen oproep tot de Poperingsche bevolking om de verlatene gevangene te helpen.

Dickholzen, den 15-12-17.

Zeer lieve Vader en Moeder,

Ik ben gansch tevreden over den pak dien ik ontvangen heb, en waar die schoenen in staken, want ik had ze meer dan noodig. Ik vraag u of er middel is om mij wat pakken met levensmiddelen en rijst op te zenden. Als het niet zijn kan vraagt naar een « Rood Kruis » om mij te helpen ; toen ik bij de boeren was had ik niets noodig. Ik denk dat gij dat niet kunt daar moeder reeds twee jaar ziek is ; doch voor mij is het ook treurig van niemand iets te krijgen en al zoolang gevangen te zijn. Het ware te wenschen dat die oorlog algauw gedaan is. Mijn hand doet alle dagen zeer, met die twee vingers af. Ik laat u ook weten dat al de gevangenen geholpen worden door hunne stad of gemeente en MIJNE STAD DOET NIETS VOOR HUNNE GEVANGENEN.

Ik zend mijne beste groeten aan gansch de familie en aan al die mij kennen.

Julien Depoorter.

GOE RAAD

VERPOOT EMIEL. — Volgens ministerieel omzendbrief hebt gij recht op uw verlof alle 4 maanden. Uwe rechtsreeksche oversten Wat « congé d'urgence » aangaat, zie ons bladje van 1 en 15 Febr. (n· 17) bladz. 3. Loes goed die regels onder titel *Bravo* en zoo noodig toon dit aan uw oversten.

I. FLORENT. — Waarom wilt ge een anderen naam voor 't bladje ? Iedereen is er fier op. Waarom u schamen ? Lees ne keer goed ons n· 4 en 5 en ge zult u, zooals velen, een echten Keikop noemen.

JACQUES EDW. — Zulke toelatingen, waarvan ge spreckt zijn toegestaan door uwe rechtsreeksche oversten, zoo b. v. : Kommandant der Cie. Maar dat telt niet aangezien ge geen papieren hebt. Dan gaat ge op uwe reschier, en zijt ge gestekt dan moet men u straffen. Dit hangt dus veel af van uwe oversten, doch gij hebt er geen recht op. Ge verstaat ook goed dat in alles maatregels moeten genomen worden, en hier nog eens : de stoutste wezels zuipen d'eiers.

B. JORIS. — Volgens § van het legerdagorde van 19 Oogst 1917, krijgt men *10 dagen verlof te huis* en dan eenige dagen meer voor de reis. In alle geval mag dit niet boven de 14 dagen gaan. Zoo vraag altijd 11 dagen ; dit is niet overdreven ; dan hebt ge 1/2 dag gaan en 1/2 dag keeren. Geeft men meer dit is nog louter goedheid uwer oversten.

KOSTER BERTINUS. — Dank om uw schrijven. 'k Zie u geern omdat ge aan 't gras houdt. Ge zijt in 't zelfde geval als uwen stadsgenoot hierboven. Zijn we t'akkoord ? Ja, hé !

DEHOUCK JOZEF. — Jongen, ik begrijp uwe klacht. Het beste dat ge doen kunt is na 14 dagen uwe aanvraag te vernieuwen, want nooit kunt ge 't fijne weten. Ik ben zelf somtijds nog in *alle* bureelen geweest. Regiment, Divisie, Hoofdkwartier, Engelsche missie en ik keerde terug... gros Jean comme devant !

DEZEURE HECTOR. — Wat zegt ge ? Twee maal per jaar in verlof ! Lees een goed wat ik hooger schrijf naar vriend Verpoot en zeg het beleefd aan uw oversten.

D. F. Serg. — 't Geld kunt ge best opzenden ofwel onder verzekerden omslag (lettre recommandée) ofwel door een postmandaat. In Frankrijk bestaat ook « Mandat-lettre » waarop ge schrijven kunt. Wij kunnen in alle geval het niet doen ontvangen ; wil het dus zenden. Dank bij voorbaat !

KEIKOPEN van D 4. — Jongens leest goed hetgeen we schrijven naar den vriend Jacques hierboven.

NONKEL SABEL

ABONNEMENTEN

De verhooging die wij komen te ondergaan verplichten ons den abonnementsprijs op te slaan. Zoo brengen wij die der *Burgers op 4 frs.* Wij bidden dus onze « Abonnés » van voor October de heele som op te sturen, de andere deze te willen volledigen, zoo niet zullen wij ons genoodzaakt zien het bladje achter te houden. Het ontbreekt niet aan goe wil, maar meer doen, kunnen wij niet.

HET BEHEER

Brief uit den Congo

Rivier de Lukenshe, Katanga, Belgisch Kongo,
den 1 Oct. 1917.

Beste Heer,

Ik kom daar zooeven met vreugde « De Poperingsche Keikop » n· 4 van 1 Juni ll. te ontvangen, mij toegezonden door een ouden vriend, Willy Devos.

Gij en kunt u niet inbeelden welke vreugde en welke verrassing het voor mij was zoo in eens dat bladje en al dat nieuws uit onze stad, omstreken en vaderland te ontvangen, want hier, in 't herte van Affrika, en krijgen wij niet veel nieuws ; men zou zeggen dat iedereen ons vergeten heeft of dood waant.

'k Profiteer van d'occasie om u en al de vrienden van overtijd te laten weten dat wij nog alle drie (mijne beide broeders en ik) nog springlevend zijn. De oudste. *Maurice* is *Agronoom van 1 klas* in *Lusambo Kassai ;* de tweede, *Michel*, is *Eleveur van 1· klas* in *Api* in *Uélé* en *ik* ben in volle « *brousse* » gelijk men in Katanga zegt ; dus zijn wij alle drie wel 2 maanden van elkaar (hier rekenen wij door dagen of maanden — ge kunt u omtrent een gedacht maken van den afstand als u één dag ongeveer 25 km. rekent).

Zij hopen af te komen met Maart aanstaande om hunnen congé door te brengen. Wat mij aangaat, ik weet het nog niet.

Wilt u a. u. b. de goedheid hebben onze groeten te doen aan alle oude kennissen nu bij 't leger en wiens adres ik niet woet ; ik denk dat het alzoo 't eenvoudigste middel is om aan allen iets over ons te laten weten.

Ontvang mijnen dank en dezen mijner broeders op voorhand.

Arthur Vermeersch
Blijvende post,
Tshilongo
Katanga, Belgisch Kongo.

GENERAAL EN MISDIENAAR

Zondag laatst was ik gevraagd om de achturennis te lezen in de kerk der parochie M. waar we sedert eenige dagen gekantonneerd liggen. Binst dien tijd moest de Aalmoezenier der legerafdeeling de mis opdragen in de loopgrachten, op 800 m. van de vijandelijke lijnen.

'k Kom juist op tijd aan, door 'n afgrijselijk weer en onmogelijke wegen. In de kerk zijn aanwezig, een generaal, een kommandant, een vijftien soldaten en eenige vrouwen. Er is noch koster noch misdienaar. Ik maak alles gereed, trek de gewijde gewaden aan en bereid mij om te beginnen nadat ik de aanwezigen met mijn blikken doorloopen heb om te zien of er geen « poilu » zou willen de mis dienen. Niemand werde

Ik zeg geheel alleen de eerste gebeden op, doch 'k was nog niet aan het Confiteor dat iemand voorzichtig nevens mij komt knielen. Wie was het ? De generaal zelf. Hij heeft geantwoord, gediend en gebeld, juist als de best geoefend jongen en heeft niet gevreesd geknield te blijven op de trappen van het Altaar gedurenden heel den tijd van het misoffer. Op het oogenblik der Communie, is hij ter H. Tafel genaderd en heeft den God ontvangen dien hij zoo goed kwam te dienen in den persoon van zijn minister.

DE SCHOOL OP HET FRONT

Werkbeurs voor Soldaten

Velen onzer soldaten, landbouwers of ambachtslieden kunnen op verlof niet gaan omdat ze niet weten waarhenen, of omdat ze geen « quoniam quibus » op zak hebben.

Voor hen is nu, een werkbeurs gesticht.

Die werkbeurs bestaat hierin, dat wij aan alle belanghebbenden een verlof kunnen bezorgen bij landbouwers en andere ambachtslieden. De aanvragers moeten dus iets of wat van 't ambacht afweten.

Voor alle inlichtingen wendt men zich tot

E. P. SCHINCK, Aalmoezenier, D, 291.

UIT DE BRIEVENBUS

FRONTLEGER.

SOHIER Joris. — (Dec.) Ik ben tegenwoordig bij den *uitbatingsdienst* in Reninghelst en moet er aardappelen en witte boonen koopen voor onze makkers.

VANDEKERKHOVE Gust. — Onder de frontbladjes welke ik gezien heb, is « *De Poperingsche Keikop* » voor mij het nuttigste en aangenaamste.

DERYNCK Silvain. — Daar ik tegenwoordig op het front ben, toch heb ik regelmatig het bladje ontvangen, waarvoor ik u dank verschuldigd ben.

CAPPELAERE André. — Sedert 23 Nov. ben ik in het hospitaal, erg gekwetst aan mijn rechter been. Ik heb veel pijn gehad, maar het begint al een weinig te beteren ; met Gods wil zal het nog gaan.

VAN EECKE Daniel. — Ik ben reeds vijf maanden op het front. Ik bevind mij er goed, want de dienst is beter dan in de center.

Wij zijn hevig beschoten geweest in eerste linie, de laatste keer dat wij in de loopgrachten waren. Nochtans zijn wij er goed van af gekomen. Nu zijn wij voor eenen goeden tijd in rust (Dec.)

THOMAS A., brig. — Heb zoeeven « De Keikop » ontvangen. Was uiterst tevreden wat nieuws te vernemen over de streek. Immers, 'k ben er niet meer geweest sedert einde Juni. Als men nog eenen brief ontvangt, durft de censuur nog gemakkelijk eenige woorden soms eenige regels uitkrabben.

'k Ga naar de loopgrachten ten zuiden van..... Waarlijk van den eersten keer af kregen we ruimschoots ons deel.

VANHASTE M., korp. — Met veel genoegen heb ik uw Keikop'e gelezen omdat ik zie dat het strijdt voor het Vaderland en in 't bijzonder voor onze ongelukkige stadsgenooten. Ik zend u terzelvertijd, met mijne hertelijkste wenschen, 5 fr. voor de ondersteuning van ons bladje. (*Dank !*)

DELBAERE Albert. — Ik zie altijd met veel genoegen de Poperingsche Keikop afkomen ; het bladje herken ik aanstonds van ver aan zijn rooden omslag. Daar is er nieuws in van de streek en van verscheidene soldaten. Dat doet deugd aan 't hart en als men droevig is, geeft dat nieuwen moed, en de hoop op de terugkomst van den goeden tijd keert weder.

SCHABALLIE J. — Onmogelijk u uiteen te doen hoe groot de vreugde is bij het vernemen der gesteltenis van huis en erve... Verders verneemt men van den eenen of anderen stadsgenoot den staat zijner gezondheid... Dagelijks ben ik onze helden die sneuvelden voor God, land en koning indachtig en geen enkelen avond laat ik voorbijgaan alvorens voor dezen een kort en goed gebed te storten.

FELIX Gerard. — Bij den T.S.F. zijn wij als eekhoorntjes ; wij springen gedurig van 't een op 't ander.

BORTIER Felix. — ..... Dat de goede Voorzienigheid ons spoedig verleene de langverwachte vrede ! 't Is het bijzonderste dat wij kunnen wenschen.

Sedert enkele dagen ben ik overgegaan tot den staf van de 4e A. B. Ik verveel hier zooals vroeger mijnen dienst van telefonist.

Lt SOHIER Firmin. — Alhoewel 't beginnen te jaar ons maar een aardig aangezicht toont, laat ons maar hopen dat wij den 1 Januari 1919 zullen vieren « in moeder's keuken », allemaal goed en gezond ; dit is, geloof ik, wel de beste wensch die ik, in de tijden die wij nu beleven, kan doen aan 't beheer van den « Keikop » en zijne lezers !

Sedert den 26 September laatst ben ik luitenant benoemd... 't gene mij nog al wel plezier heeft gedaan.

BOUDRY-CORDONNIER Alfons. — Ik laat u weten dat ik gehuwd, sinds den 10 Oktober 1917, met Julma CORDONNIER, jonge dochter, geboortig van WEST-VLETEREN, strijkster van beroep, en nu woonachtig te HARINGHE bij ROUSBRUGGE.

DECREUS Maurice. — Mijn broeder René begint te beteren en hoopt van welhaast weer te keeren (Jan).

DELVA Joris. — Wij hebben ook reeds bemerkt dat wanneer wij in verlof gingen de zwarte vaderlanders zulken grooten invloed hebben bij onze jonge juffers. Telkens wij eenen Keikop ontvangen, treffen wij van die persoontjes aan die met eene Poperingsche in 't huwelijk treden.

Vrijdag laatst heeft onze makker, LEBBE Nestor, een solo-slim gespeeld met 12 hoogste piekens en koekenaas ! De medespelers waren LOBEAU Firmin, LEBBE Maurice en DELVA Joris.

LERMYTE Maurice. — Den 22 December 1917 werd FUYTINCK Ferdinand gekwetst te Ramskapelle op den steenweg naar St-JORIS. Hij kreeg ten minsten drie obusstukken in de rechter bil ; zijn rechter arm ook werd erg gehandhaafd, zoodanig dat hij tot aan den elleboog is moeten afgezet worden. Spoedig heb ik hem helpen verzorgen en naar het roodkruis dragen.

De Bestuurder : J. VANNESTE.

Imp. De Mesmaeker-Froment, 50, r. Ducouëdic, Paris XIVe.

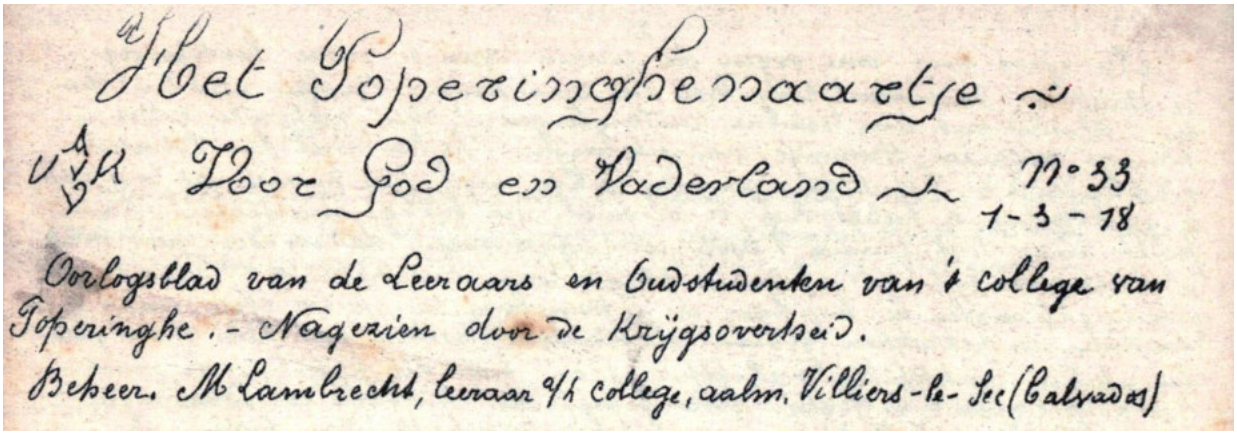
Het Poperinghenaartje
Voor God en Vaderland
N° 33
1-3-18
Oorlogsblad van de Leeraars en Oudstudenten van 't college van Poperinghe. - Nagezien door de Krijgsoverheid.
Beheer. M Lambrecht, leeraar a/h college, aalm. Villiers-le-Sec (Calvados)

*Het 'Poperinghaartje' begint met een verslag van J. Lambrecht over zijn reis naar Rome, maar dit interesseert ons hier minder. Wij gaan meteen over naar '***De Erelijst'***:*
Arthur Brabants is vereerd met de krijgsmedalje van 2de klas en het oorlogskruis. Hij had één zijner mannen weggedragen binst de slag van Sempot en werd gewond terwijl hij zijn makkers ging vervoegen.

Uit de Brieventesch
Omer Hautekiet: Kent gij reeds 'Miles Christi'? Een prachtig artikel van C. Verschaeve.
Ant. Lambrecht: 't gaat opperbest. 'k Ben thuis met een maand verlof. De stad is sedert lange tijd gerust gelaten; de mensen gaan vrijer de straten door. Vroeger was 't al op een loop gedaan, om rap weder in huis of tent te zijn, waar het niet zekerder was da nelders.
Marcel Focke: Woont in villa Mohinette, Rue de Phare, Cayeux (Somme)
Godfried Verlene: Met nieuwjaar had ik 't zoet tijdverdrijf te mogen verhuizen. Ek ben weg van mijn geliefde vuurtoren. … Wat mij het meest aanbelangd zijn de knipsels uit de brieven mijner gewezen studiegenoten. René Debergh is dus zijn post bij de Genie kwijtgeraakt. Ik geloof dat de tijden verslechten. De concurrentie wordt te groot. Dagbladen lees ik niet meer. Als ik aan '1000 jour de la guerre' gekomen was, heb ik het opgegeven. Zullen er dan ook grote helden uit deze oorlog ontstaan, die de historici zullen meeslepen van school naar school. Gij die leraar zijt in de geschiedenis, vindt ge niet dat dit vak verkeerd verstaan is, vol is van leugens en gevaarlijk is. Alexander, Cesar, Karel de Groote, Napoleon, Attila, Bakeland, zijn al van één broeisel. 't Oud versleten Europa met al zijn ondeugden ging haar verstoten afstammelingen beschaven en de kiesheid gaat zo verre dat men bereidwillig hen de ereplaats op de slagmat afstaat.
J. Van Cayzeele: 'k Ben stillekens naar 't front afgezakt. Daags na mijne aankomst moest ik naar de tranchées om mijne compagnie te vervolgen. Toen ik daar aankwam zonder veel beslag, moest ik in een soort hondekot, goed tegen regen en wind, min tegen de karamellen. Daar zijn ratjes als katten en ander beestjes ook. Weinig kennissen zijn er in de compagnie. V. De Coninck. 't Zijn meest allen 'Strops' en kerels van 't Kantje.
M. Tahon: 'k ben goddank nog immer zo gezond als een bie. En nochtans 'k heb zo wat afgebeend deze laatste dagen, altijd maar van Caiphas naar Pilatus. Nu ben ik in de 'secteur des canards'. Ditmaal was het onze beurt eens te spelen. Verbeeld u een winteravond, onder aanhoudende regen, langsheen de krinkelende 'boyau' schuiven zwarte gestalten, hijgend vooruit, plitssepletsend door water en slijk en zeg me of ik die avond onder de eenden niet mocht gerekend worden, toen ik over handen en voeten al ploeterende door de modder, met de sector kennis maakte. 'k Ben ingeschreven om mijne studies voort te zetten. Wat zal het inhouden? 'k Weet het niet. Nu 't is beter een luis in de pot dan geen vet, zeggen ze bachten de kupe. Als ze zich, er zoveel mee zullen bemoeien als met de exercitie, dan mag men degelijk werk verwachten.

TOILETTE SOIGNÉE DE DIMANCHE MATIN (MERCKEM, MARS 1918).

Leon Patfoort: Mijn jongste broeder is in de school van Mesnil Evrard. ‘k Ben hem gaan bezoeken en in mijn verwachting bedrogen geweest, wat een verschil toch bij vroeger.
Kam. Bostoen: Ze hebben mij uit mijn postje geborsteld en de veearts die mij ’t postjen overgelaten heeft, heeft ook veel werk op de winkel gelaten.
Wat de streek betreft; zij is prachtig, bergachtig en fel bebost. In de zomer moet het hier heel aangenaam zijn, nu ’t is te hopen dat we tegen dan, rond moeders stove al zullen mogen zitten. ‘k Heb hier ook een ouden schoolmakker ontmoet; Raoul Vandewynckel. ‘k had al dikwijls op hem gewacht en achter hem gevraagd en ‘k heb hem nu gans op ’t onverwachts ontmoet. Vele groeten van hem.
Jozef Cuvelier: Deze morgen ging ik naar ’t ziekrapport, aangaande mijn krommen voet, daar ik wat pijn gekregen had van in mijn blokken te lopen. De doctoor vroeg of hij vervrozen geweest was, ‘k zei van neen. Ik kreeg een dag exempt de service, wat teinture d’iode en peis eens 2 pillekens voor het zeer hoofd.
Robert Vandromme: Morterin – ‘k Ben ziek gevallen op het front de 31 december 17, waar ik 4 dagen verzorgd ben geweest door de doctoor van ’t cantonnement. Daarna ben ik geëvacueerd geworden naar het hospitaal van Mortain. Sedert 14 dagen zijn er hier 13 zusters van het klooster van Dixmude toegekomen, die vroeger in Kales verbleven.
Emiel Bossaert: Thuis. ‘k zal al weer mijn matten mogen oprollen en eens kennis gaan maken met de wijdgeduchte gemeenebest, piotten gemeenebest dat **Auvours** heet. Ik stond mager en blauw als ik thuis toekwam en ’t zijn er al die zien dat ik vervet ben sedert ik te moeders ben! Wat wilt gij; de milde lach van ons ‘Kupken’ en dat opfleuren, telkens men weer zijn goede en oude maatjes weervindt.
Roland Thibaut ligt in Hoog met een verstuikt been.
Jerom Leuridan komt weer uit Lourdes. Hij heeft zich goed vermaakt als de eerste maal.

Val. Billiau blokt goed in Parijs, gelukkig dat hij ook al de 'bommetjes' gewoon is.
E.H. Lammens is hier nu weer alleen; er viel een bom nevens de kamer van m. de pastoor en hij is schier barvoets door de sneeuw naar P. vertrokken.
Albert Vandermarliere: Mon frère ainé vient de débarquer en France. Il fait partie du 21ste American Force et est sergent de l'approvisnnement. Nous sommes quatre frères soldats. Le pays est divaste et ruiné. Mais si Dieu le veut nous épargner, nos jeunes gras auront bien tôt fait se rétablir les duïnes de notre chère maison paternelle.
Frans Degeest- het is reeds een jaar dat ik voor de eerste maal in de loopgrachten kwam. Ik heb eerst gediend met Flor Gillioen en met Debergh. Na 3 maanden ben ik bij de vliegende kanonniers gegaan, waar ik nog altijd ben.
Gelijk gij waarschijnlijk weet, ben ik alleen langs deze kant van den IJzer. Van nonkel (E.H. P. Vandendriessche) heb ik geen nieuws, al dat ik weet, is dat hij in Brugge gebleven is. Van thuis weet ik nog minder. Broeder Carlos is ginder gebleven. Voor ik den soldatenjas aantrok, heb ik mine studiën kunnen voleindigen.
E.H. Jul. Kesteleyn is mij eens in het college in Ierland komen bezoeken en wij hebben te samen een hoekje van die prachtige streek afgelopen. Dat was een bijzonder aangenaam bezoek.

4 DE OORLOG IN BEELD.

De koning der Belgen bij het Fransche front. | Le roi des Belges au front français.

Fab. Geene – St. Quentin. Ik ben hier om de mortiers te leren kennen; Ik denk van weldra naar 't veldleger te vertrekken. 't Schijnt dat ze er in onze hulp nodig hebben en 't is met genoegen dat ik er zal naartoe trekken.
Paul Avril: J. Quaghebeur is in mijn regiment. Verders geloof ik dat er maar 5 of 6 studenten van ons college in geheel onze afdeling zijn. Toen ik hier aankwam; sliep ik in een …. Kleerkast. Nu had ik toch een fatsoenlijker bed gevonden met aar ofte vaderlandszakjes als ressortbak. Bu, dat gaat toch ook, ten minste als de koolzakken in den omtrek niet komen lawijt maken, want dan moeten wij de plaats poetsen.
Jerome Leurdian: 't Is geheel de nieuwjaarmaand nieuwjaar; een gelukkig en zalig nieuwjaar, zalig voeg ik er maar hardop bij, naar oude schone gewoonte, want hier is 't nu een tijd geworden, dat ze dat woordje van de oude wens achterlaten uit reden van hogere verlichting en bredere kijk op 't leven en 'k stond zelf enkele malen geteuterd toen ik 't grijnslachje moest uitstaan op nieuwjaarsdag om mijn ouderwetse middeleeuwse 'zaligen' nieuwjaarwens. Oh! Verlichte oorlogseeuw!

Marius Ampen: ‘k Ben een paar dagen thuis geweest. Daar heb ik eens wat genot, wat zielsgenot verschaft aan twee maatjes die ver zijn van vrienden en magen en die eens met mij mede gekomen zijn. Gaarne zou ik zulks aan menige jongen verschaffen. Want nu ik een tijdje met de IJzerjongen geleefd heb, heb ik leren kennen wat hij moet derven en wat hij heeft afgezien. Daarom heb ik medelijden met zijn erbarmelijke zedelijke toestand waartoe hij ons zo te zeggen noodzakelijk door de drang der omstandigheden gebracht werd, medelijden met hen omdat het veredelend genot van omgang met vrienden en magen hun otnbreekt. Alles wat de mens, te weten de geest en ’t hart moet voeden ontbreekt hen, maar voor hete dier is alles in overvloed; en daarom zijn de jongens toch zulk innig medelijden waard. Wie met de piot niet geleefd heeft, kan onmogelijk zijn zedelijk ongeluk bevroeden.
G. Brutsaet: Wij zijn in Auvours zondag noen toegekomen. Overmorgen reeds moet ik naar Eu om mijn instructie voor artillerie te beginnen.
E. Lermytte: Met uiterste voldoening heb ik in ’t nummer van febrauri het schrijven van Ant. Lambrecht gelezen; zijn woorden bevatten toch zoveel waarheid en voor delen onder ons een les en een waarschuwing. Red ons, O heer, wij vergaan, herhaalde zondag laatste E.H. Lammens in de kerk van Oost-Vleteren en hij las aan zijn parochianen een groot deel voor van voornoemd schrijven. Hoe aandachtig, werd hij aanhoord en zijn uitleg, vermaning en besluit drongen voorzeker diep tot de zeil van alle toehoorders – zo doet ons bladje niet enkel goed aan de makkers maar elders ook nog.
Gerard De Conink: Auvours – et Is hier niet dat we moeten komen om ‘excelcior’ te roepen. Helaas Satan heeft hier te schoon werk. De verwijdering van moeder, die hielige moeder is dodend voor die jonge zielen. Wat is een mens terneer geslegen bij ’t zien van die zielemoorderijen.

Albert Crousel: Onze bondgenoten hebben ons ne keer ’n sectorke overgelaten! Alles was stukgeslagen en overhoop. Als men ’s nachts bij ’t maanlicht van onze posten over de sneeuw staarde, leek het een weerspiegeling van de maan zelf; overal knuisten, holten, bulten en talloze overstroomde kraters, Je kunt er u geen gedacht van maken. Tegenwoordig gaat het beter. Die waterratten van piotten hebben ’t moeten uitzweten en hier en daar begint er al iets uit den grond te steken dat op een tranchee gelijkt. Terwijl de tussen de obusputten kronkelende modderpaden vervangen zijn door veilige, voor ’t water, ten minste, sportwegen. ’t En is maar een begin! Wij zijn neerstig bezig aan ’t voordoen en als men al te diep in ’t water schiet, dan roepen ze: ‘Kwek, kwek, kwek’ gelijk de eenden. De wondere piotten en ze ploeteren voort met hun zakjes of ander bolwerkgerief op de schouders.
Georges Reubrecht: over enige tijd ben ik ziek geworden en ‘k heb mij wat in Frankrijk uitgerust. Vandaar hebben ze mij bij de artillerie gestoken, waar ik mijn instructie doe.

Meegebracht uit den ‘tir’ van Br.

Terwijl ik op het strand mijn beurt stond af te wachten om te schieten, luisterde ik de volgende bedenkingen af; ze werden gemaakt in mijn binnenste, de eerste door den ’piot’, de tweede door de ‘mens’.

De piot:
Z’hen weer iets gevonden, hé
Onze ervaren oorlogsmannen
Z’hen de boorden van de zee
Nu vol strekkerdraad gespannen!
Ha, ha, zie eens ’t water, hoe
’t lustig door de draden spettert
Juist zijn eeuwenoud gedoe
Maar die draad toch golven plettert?
Wel bijlange niet, bah nee
’t water vindt er zijn plezier in
Wipt! Al door de draden heen
Zijne golven door te zwieren
Per contrarie, ’t roest de draan
’t rot de staken, ’t wipt er deure
’t kruipt er onder, ’t lekt er aan
’t zal zich aan geen stekdraad scheuren!
Of ’t van Duitsland komt, dat nat
‘k weet het niet, maar ‘k zou ’t haast peizen
Als ‘k al ’t draadwerk gasla, dat
’t van onze stranden af moest wijzen.

De mens
’t is een zee ook, de baaierd van Vlanderens breinen
Onze zee, waar nog Rodenbach’s blauwvoeten gaan
en verkonden dat vreedzame golfjes die deinen,
straks veranderen in beukende baren , die slaan.
Onze zee, waaruit keiharde koppen van klippen
Hoog oprijzen, den razenden vijand ten trots
Midden gulpende golven die dansen en wippen
En als ’t briesen van leeuwen, zo klinkt hun geklots
O die zee, wier beweging mijn polsslagen regelt
Mijne ziedende zee, van wiens baren ik ben
Daar zijn liên, die uw diepten nooit hebben gepegeld
En den grond van uw stevige kracht niet en kennen
En die waanwijze liep u met draan, ook omspanden
Met een draadwerk bevelen, gespaakt aan geweld
Zij ook hebben dus voor hunne wankelende stranden
Heel dat draadwerk tot waterweer opengesteld
En zie, lustig is zich de vloed aan ’t vermaken
Door de draden, daar komt hij al spelend gespoeld
Hij spuwt spottend zijn spuitende schuim op de staken
… en hij lacht, wijl de vijand zijn onmacht gevoelt.
J. Suffis – Gode lof

In het vrije België – In het land van Poperinghe – Enkele interessante gegevens door onze speciale afgevaardigde verzamelt

Het brouwen is de voornaamste industrie van dit land. De brouwers klagen over twee maatregelen.
1° Het gebrek van een effectieve taxatie voor het mout
2° Het vast stellen van een maximum van 3° densiteit voor het bier
De gerst is getaxeerd en wordt opgeëist aan ongeveer 50 frank. Na gemout te zijn geweest, die een 10-tal frank kan kosten, wordt de gerst als mout terug ter beschikking gesteld tot aan 230 frank. Men laat dus de mouter toe om een winst van meer dan 150 frank per 100 kilo te verdienen. Ter zelver tijd dat het mout kan verkocht worden aan gelijk welke prijs, het bier, voor de welke het mout nodig is, is getaxeerd op 36 centiemen de liter of aan 50 r. 40 de ton van 150 liter. Het verbod om bier te brouwen onder de 3° is nadelig voor de brouwers.
Ten andere het uitvoerverbod van Engelse bieren brengt met zich mee dat de Engelse soldaten – die met vele duizenden zijn in deze streek – continentaal bier moeten drinken. Omdat ze meestal geen gewoon bier van minder dan 3° willen drinken, zijn onze brouwers verplicht om vreemde bieren te importeren en dan nog wel Zwitserse bieren, die zoals iemand verklaarde gemaakt zijn met gerst uit Pilsen en hop uit Beieren. De Belgische brouwers hebben een speciaal bier willen brouwen, speciaal voor de Engelse kantienen om zo de invoer van vreemde bieren weg te nemen. Hun nieuw bier had echter meer dan 3° met het gevolg dat de brouwers processen verbaal kregen en de sluiting van hun brouwerij meebracht.
Ik heb op het zelfde moment – een proces-verbaal onder ogen gekregen voor het brouwen van bier boven de 3°, naast een invoerbewijs van bier van meer dan 5°.
De brouwers klagen hier over – ook al omdat het gewone bier in de streek van voor de oorlog ook sterker was dan 3°. Sedert verschillende jaren protesteert de brouwersvereniging tegen dit minimum van 3°.

Hulp aan de landbouwers
Er werd een vereniging opgericht om opslag voor vetten, veevoeder en landbouwmachines om aan de onmiddellijke nood te kunnen voldoen. Zij stelt ook voor om tussen te komen bij het berekenen van de schade die haar leden opgelopen hebben. Deze coöperatieve is gesticht met een initieel kapitaal van een miljoen verdeeld in 10.000 acties van elk 100 frank aan 5%
Ondanks de voordelen die overduidelijk zijn, twijfelen een aantal landbouwers om hieraan te participeren. We willen dergelijke ‘private’ verenigingen niet in tijden van oorlog, zo stellen

zij, en het is aan het ministerie van landbouw om zich met ons bezig te houden. Onze titel als Belgische Burger dient op zich genoeg te zijn om hulp te verkrijgen.

Banken
Er bestaat een serieuze en goed georganiseerde bankte Poperinghe, maar het zou anderzijds nuttig zijn om hier een afdeling van de Nationale Bank op te richten. De Poperingenaars die met deze bank willen werken, moeten zich niet naar Rousbrugge of De Panne begeven.

De douane – het station
Het Belgische douanebureau waar de Poperingse handelaars hun goederen moeten aangeven, bevindt zich te Abeele, 't is te zeggen op 6 kilometer ver. De installatie van eenu te Poperinghe is gewild.
Verder is het noodzakelijk om te Poperinge een stationschef aan te stellen in het Poperings station waar nu slechts een mindere in graad het trafiek dient te regelen.

De kantwerksters
Eén van de bloeiendste handels in de Britse zone van het Vrije België is deze van het kant, waar onze geallieerden grote amateurs van zijn. Kan men hierbij niets doen voor de Belgische kantwerksters die naar Frankrijk gevlucht zijn? Een regeling hieromtrent zou hen ten andere werk en moed geven en zou daarnaast ook borg staan voor de authenticiteit van het kantwerk.

Handelaars en vluchtelingen
De Poperingse bevolking en de daar verblijvende vluchtelingen tonen zich actieve handelaars. Vele vluchtelingen hebben immers verkozen om in België te blijven – liever onder het gevaar van de obussen, dan hun land te verlaten. Anderen zijn reeds terug gekomen om dichter bij de door hen verlaten dorpen te kunnen zijn. Velen van hen zijn er in geslaagd om hier een kleine woonst te plaatsen. Men kan ze slechts bewonderen.
De prijzen zijn in Poperinge omhoog gegaan mar men mag niet uit het oog verliezen dat ze nog steeds lager zijn aan de prijzen die men in Frankrijk betaalt, waar de Poperingenaars zich dienen te bevoorraden. Het komt ook door de Britten die gemakkelijk een hoge prijs betalen omdat deze niet kunnen marchanderen. De risico's die deze Poperingse handelaars nemen, zijn groot. Een verzekeringsbureau uit Duinkerke die verzekert tegen de oorlogsrisico's vraagt een premie van 15% op het roerende goed, de meubels en de waren. De handelaars van de streek dienen, omwille van het verstoorde ijzerwegtransport, geregeld grote transporten met camions te organiseren. Zij gaan hun waren zoeken via de weg tot in Duinkerke, Hazebrouck en St.-Omer. Dit verhoogt natuurlijk de kosten. Maar, in het algemeen, hoewel het leven duur is te Poperinge, blijft het toch minder duur dan in de steden achter het front.

Men heeft dus geen gelijk om de steen te gooien naar de handelaars en de vluchtelingen. We mogen niet vergeten dat samen met de streek van Veurne, de streek van Poperinghe, proportioneel aan zijn bevolking, gezorgd heeft voor het meeste soldaten aan het land en dat de

stad Duinkerke, die zich in vergelijkbare omstandigheden als Poperinge bevindt, genoemd is geworden op de dagorde van het Franse leger.

A. MATAGNE.

I n de periode van het laatste Duitse offensief in **maart 1918** worden alle scholen, behalve St.-Jan ter Biezen, gesloten en vertrekken kinderen uit Poperinge met de zusters van **'t Vogeltje** (Paulinen buiten de stad) en meester **Emiel Dekeirsgieter** van de 'Kouterschool' eerste naar **Zuydcoote** (Nord-Pas-de-Calais) en daarna naar **Pourville** bij Dieppe (Seine Maritime). Andere kinderen uit Poperinge worden overgebracht naar **Yvetot** (jongens) en **Reques** (meisjes)

De route van Poperinge naar Pourville sur mer kort bij Dieppe

Maart 1918 – info het Kantwerksterje

Het onderwijs in het **college**, totaal 115 leerlingen, werd in tenten gehouden bij de Wulfhille (de zandputten) waar de oude humaniora tot het 3e Latijn werd heringericht. In de periode van **maart 1918** vertrekken leerlingen van het college naar **Martragny-Carcagny**.

In **oktober 1918** verschijnt er een bericht van **Mr. Delbaere** (E.H.Omer) in de oorlogskrant "De Poperingschse Keikop": *" Het kasteel van Matragny par Carcagny (Calvados) wordt ingericht als Belgisch kollegie Poperinghe-Veurne. De doening zal er prachtig voor schikken. Het kasteel zelf moet dienen om om de leraars te „logeeren". De andere gebouwen met hier en daar een venster te kappen kunnen ingericht worden tot klassen, studie en slaapzalen. Een groot groenselhof – wij zijn reeds aan ,t spitten en delven om er kolen, enz. in te planten, een klein park met grasplein, ene prachtige baan van 800m lang, die van 't kasteel naar de baan Caen-Bayeux leidt. Het kasteel staat op zes minuten van de kerk waar uw dienaar tegenwoordig het pastoorsambt waar neemt. Wij zijn op 1 uur van **Andrieu**, statie op de lijn Parijs-Cherbourg. Er is plaats in ons kollegie voor twee, tot drie honderd studenten".*

1 maart 1918 – Van Walleghem

Om 4 uur ’s nuchtends zeer geweldig geschut en ’s avonds en de volgende nacht buitengewoon geweldig. Soms ware razernij van kanongeschot. Wat mag dat zijn?

Brievenboek Reningelst

Meneer de arrondissementscommissaris
Wij hebben de eer U heir achter de inlichtingen te geven gevraagd bij uwen brief van 19 februari laatst.
Het huisgezin Capoen Houwen Remi, bestaat uit vier personen.
1 – De vader Capoen Remi, 40 jaar, lanbouwwerker van beroep, gehuisvest en verblijvende te Reningelst op het gehucht Millecruysse tegen het grondgebied van Dikkebus – sedert de oorlog houdt hij winkel
2 – De moeder Houwen Leonie 49 jaar, huishoudster en de twee docters Capoen martha geboren de 16de december 1903 en Capoen Maria geboren de 20ste oktober 1904.
De twee dochters zijn geplaatst in de Belgische schoolkolonie van Ste. Paer in Vrankrijk. De vader bij zijn verzoekschrift hier neven, vraagt de terugkomst zijner kinderen om door hun werk wat geld te verdienen. Wij vinden dat zij maar weinig hulp kunnen bieden aan hunne ouders, waarschijnlijk hebben deze het vooruitzicht hen te doen werken in de houtzagerij van het Engels leger. In alle geval, zijn wij van gevoelen, dat het geraadzamer ware deze twee jonge dochters nog eenigen tijd in de schoolkolonien te behouden. Ten anderen de wijk Millekruysse alwaar het huisgezin Capoen Houwen gevestigd is, is nog alle dagen blootgesteld aan vijandelijke bombardementen.
Wij twijfelen of ons advies nog eenige invloed kan hebben op het behouden inde schoolkolonien of in het terugzenden der kinderen uit deze gestichten, want de ouders beweren dat zij het volle recht hebben hunne kinderen uit de schoolkolonien te trekken, zelfs zijn er ouders die tijdens een bezoek hunne kinders medegenomen hebben, namelijk uit de schoolkolonie van Vinckem, zodner enige pleegvorm te volbrengen.

Burgemeester – schepen

2 maart 1918 – Van Walleghem

Zeer koud. Wij zien veel rode kruiswagens passeren. Herbergiers en winkeliers verkopen bijna niets meer en kunnen het maar moeilijk zwijgen dat de tijden verslecht zijn.

3 maart 1918 - Van Walleghem

In de onderpastorij te Reninghelst logeert nu de luitenant interprête baron de Coninck de Merkchem. Dat is een man die nog nen duw doet aan de oorlog. Hij slaapt de wijzer rond, speelt alleen met de kaart, doch heeft de tijd niet een keer te komen goendag zegen of van naar de mis te gaan. 'k ben curieus of hij ook zal gedecoreerd worden.

Zondag 3 tot zaterdag 9 maart 1918 – Baert A.

Duister, somber weder, veel en hevig geschut, bijzonderlijk in 't begin der week. Nog al wat beweging. Zaterdag avond wordt de tijd een uur vooruit gestoken. De burgers verstouten weer en gedurig worden nieuwe winkels en herbergen geopend, maar er zijn niet te veel soldaten.

4 maart 1918 - Van Walleghem

's nachts om 11 uur zeer geweldig kanongeschot langs Mesen e nWytschaete. Wij vernemen dat de Australianen deze dagen verschillende raids gedaan hebben. Enige krijgsgevangenen passeren langs de Clytte.

5 maart - Van Walleghem

Om 1 uur 's nachts gedurende 2 uren zeer geweldig kanongeschot.

5 maart 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de arrondissementscommissaris
Ziehier de inlichtingen nopens de terugkeer der dochter van de echtgenoten Deberdt-Cnockaert:
De familie woont in de Brabanthoek in een tente genaamd 'De Landing'. Het huisgezin telt 7 kinders waarvan er een in 't leger, drie thuis en drie in een schoolkolonie.
Zijn thuis: Deberdt Madeleine – geboren de 9de september 1899
Deberdt Alida geboren de 25ste december 1917 – Deberdt Oscar, geboren de 28ste december 1916.
Zijn in de schoolkolonie: Deberdt Maria geboren de 21ste september 1901 – Martha, geboren de 11de december 1902 – Anna geboren de 11de maart 1906.
De vader, geboren te Vlamertinghe de 9de juni 1867 werkt voor 't Engels leger, terwijl de moeder Cnockaert Reine het huiswerk doet.
De vader zou willen de drie kinders thuis hebben, daar zij alle drie reeds een zekere ouderdom hebben. De dochter Madeleine werkt voor 't Engels leger en Alida als ook Oscar gaan naar de school op 10 minuten afstand der woning. Bij haren terugkeer zou Anna haar zuster en haar kleine broeder ter school vergezellen. Maria en Martha zouden kantwerk verrichten.
De familie is gevlucht van Vlamertinghe en hebben allen een goed gedrag. Zij houden noch herberg, noch winkel.

6 maart 1918 – **De strijd van Reigersvliet** – Uit Ons Land – 16 maart 1919

Een jaar geleden dus, in de omtrek van Reigersvliet, had een verwoede strijd plaats die eindigde met een bloedige nederlaag voor de Duitsers.

Deze hadden machtige ‘strosstruppen’ der verovering onzer eerste linie afgezonden. Het mocht hun in de aanvang wel gelukken er door te dringen. Maar een schitterende tegenaanval bij klaarlichte dag uitgevoerd, stelde ons weer in het bezit van de tijdelijk verloren posten. Buiten de zware geleden verliezen liet de vijand ons talrijke gevangenen en een aanzienlijke buit achter. Voornamelijk onze ruiterij, voet tegen grond vechtend, heeft zich in deze onderscheiden.
In de bedoelde streek was onze voornaamste stelling begrensd door Yzerenwegheuvel van Nieuwpoort naar Diksmuide, deze van de Duitse liep langs de bedding van de Yzer.
Wij houden ons langs de rechteroever van de Reigersvliet met dito grote wacht.
Deze behelst zeven posten, waaiervormig aangesteld, van het zuiden tot het noorden, van de 2 Appelarenhoeve tot aan het in puinen liggende pachthof. Meer zuidwaarts, te midden van de uinen van het dorp, was de grootste wacht van Oud-Stuyvekenskerke. Overzetbrugjes verbinden de grote wachten met de hoofstelling aan de overkant van de onder water liggende streek. Vlak voor ons, op 400 meters afstand van onze eerste stelling, bezetten de Duitsers het Vicogne kasteel, te Kloosterhoek, in de Van den Woudehoeve alsook een reeks andere versterkte plaatsen.
In maart 1918 werd die sector verdedigd door de ruiterijafdeling onder bevel van Generaal De Blauwe, wiens manschappen er in berustten een dienst van voetvolk waar te nemen.
Een compagnie van de 5° lanciers houdt de grote wacht van Reigersvliet; de karabiniers-wielrijders zijn te Oud-Stuyvekenskerke. Een compagnie van de 4° lanciers zit in e loopgraven langs de spoorbaan van Reigersvliet. Meer achteraan, in de stutlinie, bevindt izch een bataljon van jagers te paard.

De nacht van 5 op 6 maart was zeer rustig. De rondgaande wacht had niets ongewoon bemerkt. Enkel enige raadselachtige geruchten in de richting van kloosterhoek. Later vernam men dat deze kwamen van het vervoer van aanvalsmateriaal. Kommandant Brennet, leider van de grote wacht van Reigersvliet waarschuwde echter, kort na middernacht, de majoor in de loopgraven.
Plotseling, tegen 5 uur ’s morgens ontbrandt achtereenvolgens boven al onze stellingen een geweldige beschieting.
Houwitsers, granaten, torpillen vallen als hemelstenen, vernietigen de verdedigingswerken en onze jongens moeten als mollen in de aarde kruipen, de telefoonverbindingen zijn onderbroken.
Die helse vuurregen duurt 8 minuten. Juist te 5 uur 8 minuten, rukken de aanvaller vooruit, terwijl de baanbrekers in onze schansen gekropen daar grote bressen maakten.
Het geldt hier niet een poging maar wel een krachtige aanval. De vijand was inderdaad besloten de Grote Wacht te overrompelen te Reigersvliet en ons tot over de Westeroever van de rivier terug te drijven. Onze ligging oostwaarts was hem een hinder voor de bezetting van de linkeroever van de Yser vooral nopens het verkeer. Om daaraan een einde te kunnen stellen moes een grote slag gewaagde worden. Uit de Kloosterhoek komend, voorafgegaan door de ‘stosstruppen’ van de 50ste, 258ste en 360ste regimenten, tot de 214ste divisie behorend en de keurtroepen uit Kamerrijk naar hier gezonden, rukten zij de 27ste februari voorwaarts naar Diksmuide toe. In het geheel v-bestond de aanvalskolom uit ongeveer 9 officieren, 300 manschappen en 10 machinegeweren.
Deze hoofdbeweging is gesteund en geschraagd door twee bijkomende aanvallen, een ten noorden om de wacht van de 2 Appeleren te verrassen, de andere ten zuiden langs Oud-Stuyvekenskerke, dit bij wijze van afwijking, maar zij werden echter door ons vuur uiteen gedrongen.
Te Reigersvliet daarentegen heeft het bombardement zulkd verwoestingen aangericht dat de verdedigers niettegenstaande hun hopeloze weerstand door de vloed van de overtalrijke

aanvallers overrompeld werden. De vijand werd dan weldra meester over onze linies, zette zijn doorgang voort langs het westen en kwam zo terecht in de eerste loopgraven die het bruggenhoofd aan de overgang van de reigersvliet uitmaakt.
Nochtans hield kommandant Brennet zich met een handvol mannen en enige machinegeweren in de twee loopgraven langs de oosteroever van de rivier gelegen en waar de Slangenbrug op uitgaf, als enige verbinding met de achterhoede. Enkele verdedigers gevlucht uit de veroverde standplaatsen kwamen hun vervoegen.
Brennet geeft bevel aan zijn dapperen kost wat kost zich te handhaven en onmiddellijk doet hij op de Duitsers die reeds het bruggenhoofd bezet hielden, een geweldige beschieting losbranden, waardoor zij ter plaatse werden neergeveld.
Intussen bleef onze artillerie niet werkeloos. Slechts drie minuten na de donderachtige beschieting die de Duitse aanval vooraf ging, liet Majoor Verhavert, die de batterijen van de ruiterij onder zijn bevel hield, het spervuur ontketenen voor onze bedreigde hoofdwachten. Een batterij met obussen van 105 behorend tot de 2° afdeling, komt eveneens in werking.
De toestand van kommandant Brennet en zijn handvol mannen wordt er niet min akelig om. Want niet alleen veroverde de vijand de stelling van 2 Appelleren, maar hij kwam ook ten zuiden vooruit tot de hoeve der 3 Gevels, van waaruit hij onze dapperen langs een achterkant bedreigt.

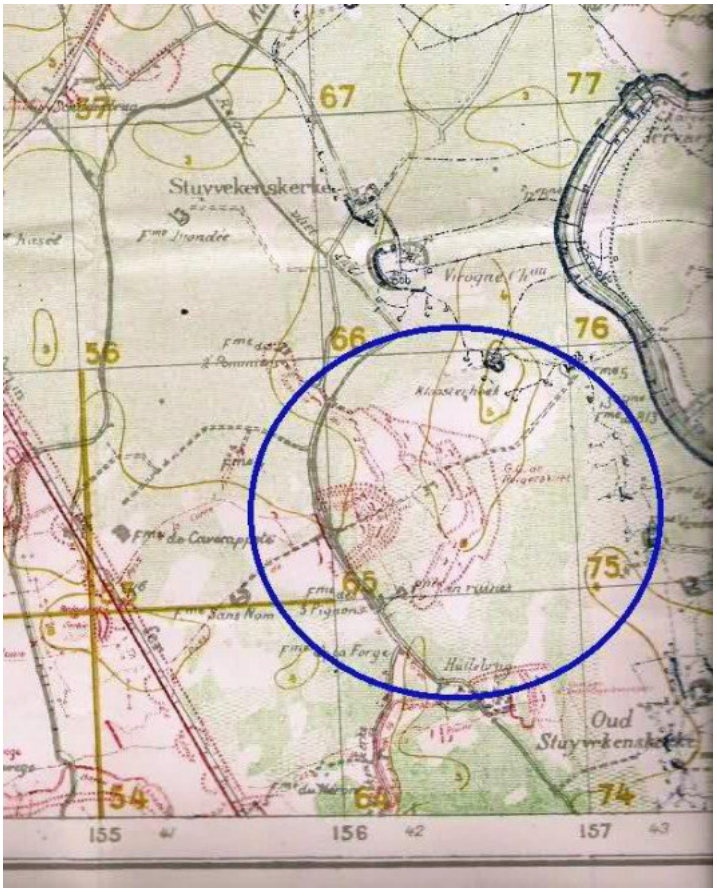

Gelukkig, tegen 6 uur, wanneer Brennet maar slechts 15 karabiniers beschikbaar hield, kwam hem een kostbare steun toe – het was een peloton ruiters-verkenners die aangevoerd door luitenant VandenHeuvel, op het geluid van het gevecht toesnelde.
Me een wonderbaarlijke durf besluit Brennet zelf tot de aanval over te gaan ten einde weer in bezit te komen van de kleine loopgraven aan het bruggenhoofd dat onmisbaar is voor een krachtige tegenaanval.
Onder dekking van de machinegeweren togen de patroeljesoldaten vooruit, namen 19 gevangenen en een schietmachien.
Toen daagde hulp op, enkele voorlichters onder leiding van de luitenanten Masui en Brasseur van de rijwielafdeling kwamen steunen.
Het kleine troepje nestelt ich in de teruggenomen stellingen, richt deze opnieuw in en niettegenstaande het hagelvuur daar door de vijand nog op afgeschoten, blijven de plaatsen behouden.
De vijand schijnt echter een nieuwe poging te willen wagen. De artillerie spant alle krachten in om ons de weg te versperren. Een zwerm vliegmachienen bestookt ons met granaten. Te vergeefs echter. Want de toestand is opgeklaard. De batterijen van majoor Verhavert – een onvergelijkbare virtuoos in t vak – en deze van de 2° en 5° afdelingen bezetten de sector en beginnen een alles vernielende beschieting die met een verrassende stiptheid aankomt in de posten pas door de vijand veroverd.

Daarenboven heeft generaal De Blauwe de ruiterijafdeling opgeroepen en de nodige maatregelen getroffen voor een tegenaanval.
De vijand schijnt nochtans een nieuwe aanval te willen voorbereiden. Terwijl zijn artillerie beproeft aan onze hulptroepen de voortocht te belemmeren, komt een ganse zwerm vliegtuigen onze werkende batterijen en onze loopgraven aan de spoorweg bombarderen. Maar het is verloren werk, want nu dat de toestand verbeterd is richten de batterijen van majoor Verhavert (een man die zijn vak kent) en der 5de en 6de divisies, welke de sector bezetten, een verschrikkelijk doeltreffend vernielingsvuur op de door de vijand ingenomen posten. Generaal De Blauwe heeft daarenboven de cavaleriedivisie doen verwittigen en de maatregelen genomen om een tegenaanval uit te voeren. Ingezien het gevaar dat de troepen liepen door bij volle dag over de Slangenbrug te trekken, had men eerst gedacht de tegenaanval tot de avond uit te stellen. Maar wachten was de vijand tijd geven om zich in te richten, om hulp te krijgen en dus de moeilijkheid der krijgsoperatie te ergroten. Ook nam generaal De Blauwe het krachtig besluit onmiddellijk in werking te treden.

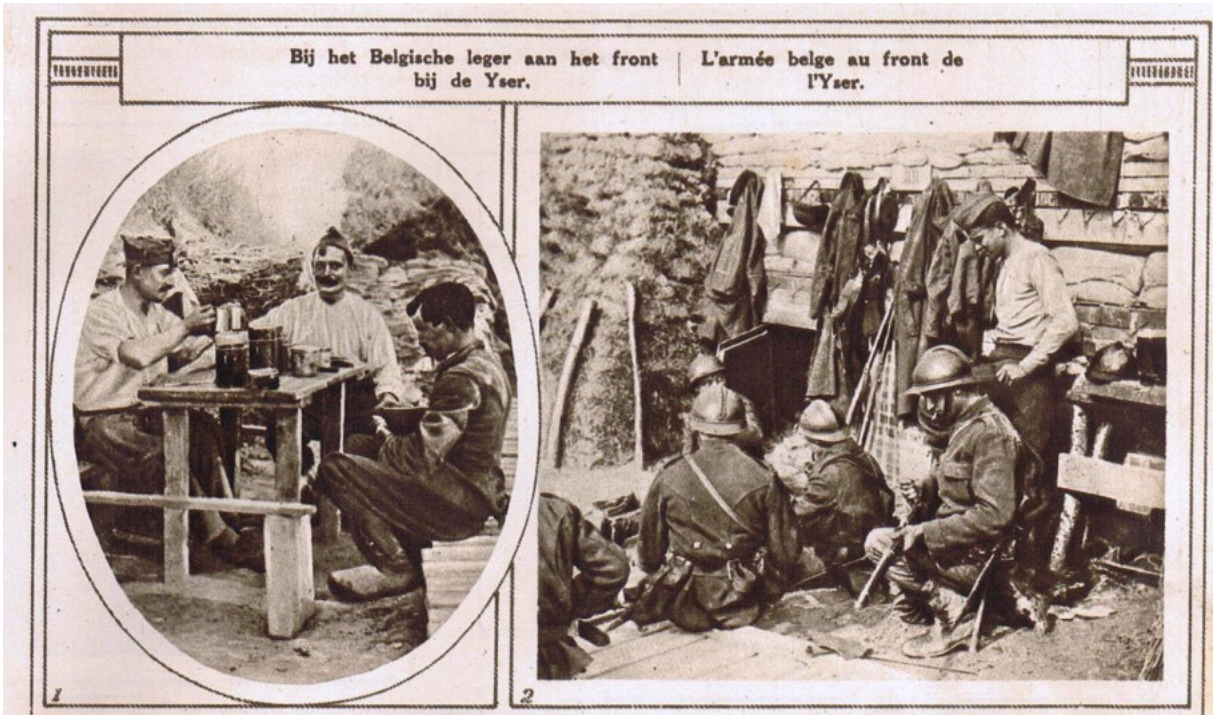

De artillerie, die de Duitse en de door de Belgen verloren posten reeds onder vuur genomen had, zou op het ogenblik van de aanval verder schieten en daardoor de Moffen afzonderen. De majoor Jones werd bevolen met zijn cavaleriebataljon dat twee compagnies sterk was, een van het 1st, een van het 2de jagers te paard, aan te vallen. Terwijl een patroelje de troepen van kommandant Brennet ging versterken, trok het bataljon om 11 uur in kleine groepjes naar de loopgraven aan de spoorweg, bij de uitgang der Slangenbrug. Toen trok de 2de compagnie(kommandant Landrain) in kleine groepen over de brug. Zonder gehinderd te worden kwam zij er over en kort na de middag was zij weer gans verzameld in de loopgraven van Reigersvliet. Majoor Jones was ook daar, hij deed de 1ste compagnie (kommandnat Ouverleaux) dezelfde beweging uitvoeren. Voor 13 uur had hij de nodige bevelen gegeven tot de aanval der drie posten ten zuiden van de hoofdwacht, deze zullen door de jagers en patroeljeerders wielrijders genomen worden. Iedereen is vaardig, het moreel is uitstekend. Daar onze batterijen geweldig met een schrikwekkende juistheid op de Mof kloppen, is men zeker van de overwinning. Langs de andere kant is de besluiteloosheid zichtbaar. Majoor Jones geeft een laatste bevel. Te 13 uur 15 geeft hij het sein om de kanonnen verder te doen

schieten. Op hetzelfde ogenblik springen jagers en wielrijders met zulk een strijdlust vooruit dat bijna onmiddellijk de drie posten met hun garnizoen ingenomen worden. De cavalerie patroeljeerders maakt zich op het zelfde ogenblik van de 4de post meester. Nu, om naar het noorden te trekken, moet men de overige posten meester worden. Door middel van handgranaten, aan het hoofd van enige helden, neemt luitenant Thimus de 5de post in. Maart voor de 6de wordt hij door hels werk van een machinegeweer tegen gehouden, dit moet eerst tot zwijgen gebracht worden. Op een sein nemen de batterijen van Verhavert de post onder vuur, weinige ogenblikken daarop werd hij door onze troepen bezet.
De zevende post van de 'twee appelaars' biedt ook een hardnekkige weerstand. Zijn garnizoen bestaat uit een officier, al de Duitsers die aan onze troepen ontsnapt zijn staan onder zijn bevel. Om de weerstand van deze post te breken moet men het artillerievuur er op samentrekken. Om 17 uur 50 is het afgelopen. Gans het garnizoen werd gedood of gevangen genomen, geen enkele Mof kon het kasteel van Vicogne bereiken.
Aldus viel na een gevecht dat dertien uur duurde de Duitse aanval uit op een bloedige tegenslag. Van 9 officieren en driehonderd man die met het uitdrukkelijk bevel de hoofdwacht te veroveren ten aanval trokken, werden 5 officieren gevangen genomen, 1 werd gedood, 102 gevangenen en 25 gekwetsten bleven in onze handen. 31 lijken lagen op ons veroverd terrein. Van de 10 machinegeweren die in werking werden gesteld werden er negen in onze linies terug gebracht, als ook een aanzienlijke bui, namelijk geweren, patronen en granaten. De aanvalstroepen werden, zoals men ziet, totaal vernield.
De gevonden documenten en verklaringen van de gevangenen hebben het belang van de tegenslag bevestigd. Want, om he succes van de krijgsverrichting te verzekeren had de bevelhebber van de 214ste divisie deze aanval niet alleen aan bijzondere, daartoe voorbereide troepen toevertrouwd, maar verscheidene dagen op voorhand hadden zij deze aanval herhaald te Zande op een terrein waar onze waar onze stellingen zo juist mogelijk nagemaakt waren. Aan deze troepen had men bijzonder uitdelingen gedaan van 'delikatessen' ten einde hen meer moed te geven.
De heldenmoed onzer soldaten, hun koelbloedigheid, hun strijdlust zowel als de bekwaamheid en de vastberadenheid hunner aanvoerders veranderden de vijandelijke poging in een werkelijke ramp. Kavaleristen, karabiniers-wielrijders en artilleristen wedijverden in moed en strijdlust. De koning wilde persoonlijk aan de helden van de dag zijn voldoening uitdrukken. In de tegenwoordigheid der koningin gaf hij enige weken later een nieuw vaandel aan het 1ste jagers te paard en hij zelf schonk eretekens aan de officieren en soldaten die zich bijzonder onderscheiden hadden.
Eindelijk, om de moed, welke de eenheden in het gevecht van 6 maart ten toon gespreid hadden te vereeuwigen werden het 1ste en het 2de regiment der Jagers te paard, het artillerie der cavalerieafdeling, het 1ste en het 2de bataljon der korpsmarinierswielrijders, de IIIde groep van het 2de regiment artillerie, de 3de batterij van de IIIde groep van het 8ste regiment artillerie, gemachtigd op hun vaandels, richtvlaggen en op de schilden hunner kanonnen de naam te schrijven die zij beroemd hadden gemaakt en wel dezen: Reigersvliet.

7 maart 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de arrondissementscommissaris
Ziehier de inlichtingen gevraagd door uwe brief van 27 februari ll. Nr. 220. De familie Petyt Arthur woont in een tente: 'Villa Steenstraete' genaamd, gelegen Provensteenweg tussen de herberg 'De landing' en het vliegplein.
Het huisgezin bestaat uit de volgende personen: de vader: Petyt Arthur, geboren de 8ste augustus 1878, werkman voor 't Engels leger; de moeder: Raekelboom Lucia geboren 2 oktober 1871, huishoudster. Drie kinders verblijvende met hun ouders: Petyt Julien, geboren de 17de november 1894, soldaat. – Petyt Julia, geboren de 31 juli 1899, wasvrouw voor 't

Engels leger. – Petyt Achille, geboren 7 april 1903, werkt met zijn vader voor ’t Engels leger. – Petyt Maria, geboren 28 juli 1900, verblijft in de schoolkolonie te Ballaumvilliers (s.v.o.) – Petyt Georges, geboren 5 december 1904, verblijft in de schoolkolonie te orley.
De dochter Petyt Maria is meer dan 17 jaar oud en bijgevolg bekaam haar ouders te helpen en bij te staan. Daar de familie noch winkel, noch herberg houdt en dat de woning buiten de streek der vijandelijke beschietingen gelegen is, ben ik van oordeel dat de terugkomst der voornoemde dochter zou mogen toegestaan worden, te meer daar het huis niet overbevolkt is.

8 maart 1918 – Van Walleghem

De vrede wordt getekend tussen Duitsland en Roumenië. Hewel de papieren der bondgenoten worden van langs om slechter. De gazetten weten niet meer wat uitgezocht om courage te geven.

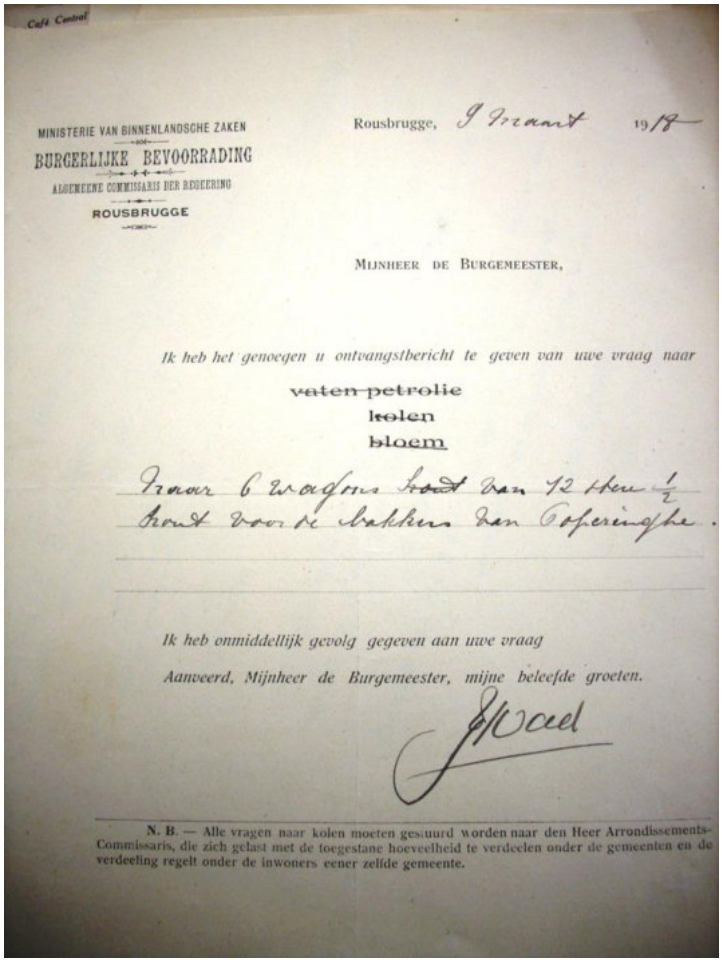

Café Central

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN
BURGERLIJKE BEVOORRADING
ALGEMEENE COMMISSARIS DER REGEERING
ROUSBRUGGE

Rousbrugge, 9 Maart 1918

MIJNHEER DE BURGEMEESTER,

Ik heb het genoegen u ontvangstbericht te geven van uwe vraag naar

~~vaten petrolie~~
~~kolen~~
~~bloem~~

Draar 6 wagons hout van 12 ton ½
hout voor de bakkers van Poperinghe.

Ik heb onmiddellijk gevolg gegeven aan uwe vraag

Aanweerd, Mijnheer de Burgemeester, mijne beleefde groeten.

Wael

N. B. — Alle vragen naar kolen moeten gestuurd worden naar den Heer Arrondissements-Commissaris, die zich gelast met de toegestane hoeveelheid te verdeelen onder de gemeenten en de verdeeling regelt onder de inwoners eener zelfde gemeente.

9 maart 1918 – Van Walleghem

Weerom geweldige nacht. Gans de week zomerweer. ’s Nachts gevrozen. Bij dag warm. De boeren werken overal neerstig op ’t land.
Het Belgisch communiqué meldt dat de Duitsers rond Stuyvekenskerke een aanval deden tegen de Belgische cavalerie. De gevechten waren scrhikkelijk. Veel Belgen werden krijgsgevangenen genomen. Nochtans hebben de Belgen hun toestand hersteld en maakten 100 krijgsgevangenen waarvan 4 officieren en bemeesterden 7 mitrailleusen. ’t Waren ruiters en cyclisten die meest in ’t gevecht waren. 3 Westouterse soldaten sneuvelden in de slag.

Zondag 10 tot zaterdag 16 maart 1918 – Baert A.

Nog alles kalm en stil; ’t einden de week wat geschut. Vrijdag morgen 4 bommen op ijzerweg Poperinghe Abeele. Zaterdag nacht 5 grote obussen rond hofstede P. Maes. ’s Morgens 5 grote obussen op ’t vliegplein aan ’t Hooghe. 1 komt tot bij de weduwe Mahieu.
.

11 maart 1918 – van Walleghem

Om 5 uur zeer geweldig geschot gedurende bijna 2 uren. Het XCommuniqué meldt Engelse rits op Polderhoekbos en Houthulstbos. Landbowuer Remi Lamerant van Dickebusch koopt de grote brouwerij van Onraet te Poperinghe. Voorzekernieet min dan 100.000 fran; daartoe moet hij zeer veel geld gewonnen hebben.

12 maart 1918 – Van Walleghem

Nacht tamelijk kalm. Het comuniqué meldt 2 Belgische ritten langs Nieuwpoort, waar Joseph zit. De belgen nemen er 15 krijgsgevangen. Ook gevechten rond Merkchem. **Duitse aanval afgeslagen aan de Polderhoek.** In de voornoen 5 obussen op Belle, binst de markt. …
De photograhe van Westoutre krijgt uitnemende veel werk van Chinezen die zich gehele dagen willen doen trekken. Zij vragen een schoolmeisje om nevens hen te staan aan wie zij dan een *folank* drinkgeld geven, doch zij zijn niet welgezind omdat zij zwart staan.

Jozef Provo en Hector Beun

Bouw Hector sneuvelde op de 13 03 18 te Nieuwpoort

13 maart 1918 – Brievenboek Poperinge – **Voetbal**

Capitein Commendant R. Faufresne van de cavalerie – Belgisch leger

De stad Poperinghe biedt 1500 frank aan om een voetboeltornooi te spelen tussen de militaire ploegen. Dit tornooi zal plaats vinden in de maanden april en mei tussen de Engelse en de Belgische teams.
Wij zouden U dankbaar zijn, mijn commandant, indien gij de organisatie van het tornooi zou willen op U nemen. Ziehier wat wij voorstelen: de inschrijving van 3 Belgische ploegen: de nationale ploeg, de reserve ploeg en de ploeg van de militaire kampioenen en drie Engelse ploegen. Herinneringsmedailles lijken ons bete geschikt dan een coupe of vaas. Wij hopen, mijn commandant, dat u ons uw advies zal geven en indien u dit niet zelf kan organiseren, dat U hiervoor een officier zal aanstellen.
Wij hopen verder dat het tornooi veel goed zal kunnen doen en de relaties tussen de geallieerde legers zal verbeteren binnen dit onbezet gebied.

13 maart 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de arrondissementscommissaris
Gevolg gevend aan uw schrijven van de 6de maart laatstleden, heb ik de eer u de inlichtingen nopens de terugkeer van de dochter van Jerome Debreuck uit de schoolkolonie van Barentin. Dit huisgezin woonde te Elverdinghe toen in april 1916, de vrouw door een obus gedood werd, zij heette Druelle Maria.
De vader, weduwnaar, geboren te Elverdinghe de 14de februari 1878, kwam sedert het afsterven zijner vrouw naar Poperinge wonen in een tente 'Villa Julia' genaamd, staande Provensteenweg, dicht bij het vliegplein. Een kind Debreuck Valère Joseph Corneille, geboren de 14de april 1914 is bij hun, terwijl de dochter Debreuck Julia Alida Cornelia, geboren de 4de januari 1904 in een schoolkolonie verblijft.
De vader houdt noch herberg, noch winkel en werkt voor 't Engels leger.
Deze huisvader bevindt zich in moeilijke omstandigheden om voor zijn kind te zorgen daar hij binst de dag in huis niet is.
De dochter, 14 jaar oud, die in de schoolkolonie is, zou dus ganse dagen alleen thuis zijn met een kind van 4 jaar. Ik ben van oordeel dat deze dochter nog te jong is om het huishouden alsmede haren jonge broeder behoorlijk op te passen. Daarbij de woning levert niet alle zekerheid op daar zij dicht bij het vliegplein gelegen is en bijgevolg blootgesteld is aan vijandelijke aanvallen met vliegtuigen. Het ware beter voor de vader en voor de kinders dat het jongste kind ook in een school geplaatst ware.

14 maart 1918 – Van Walleghem

's Nachts weerom veel geschot.
Wij ontvingen 't bezoek van vader mac Guiness. Hij vertelt ons dat zijn mannen der 49ste divisie gisteren nuchtend een prachtige raid gedaan hebben. 31 mannen brachten 51 krijgsgevangenen in . enkel 1 man werd gedood en 7 gekwetst. 7 Duitsers kwamen zich verleden week van zelf overgeven. Over 4 dagen hadden de Duitsers thanks vergaderd bij Passchendaele. Een Engelse vlieger die zeer laag vloog had ze gefotografeerd. 's Anderendaags schoot men al de thanks, één uitgezonderd aan tukken.

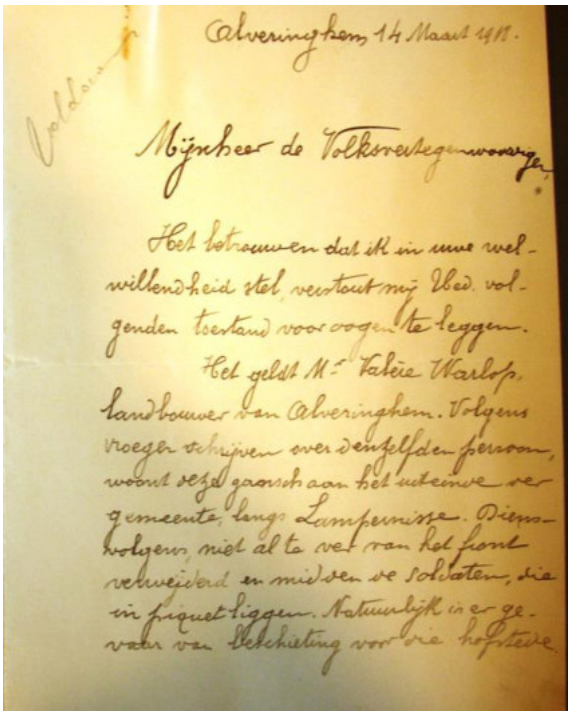
Alveringhem 14 Maart 1918.

Mijnheer de Volksvertegenwoordiger

Het betrouwen dat ik in uwe welwillendheid stel, verstout mij Uwed. volgenden toestand voor oogen te leggen.

Het geldt Mr. Valère Warlop, landbouwer van Alveringhem. Volgens vroeger schrijven over denzelfden persoon, woont zeze gansch aan het uiteinde der gemeente langs Lampernisse. Diensvolgens, niet al te ver van het front verwijderd en midden de soldaten, die in piquet liggen. Natuurlijk is er gevaar van bleschieting voor die hofstede

Alveringhem, 14 maart 1918 – RAB – Archief Maes

Mijnheer de volksvertegenwoordiger
Het betrouwen dat ik in uwe welwillendheid stel, verstout mij uw volgenden toestand voor oogen te leggen.
Het geldt Mr. Valere Warlop, landbouwer van Alveringhem. Volgens vroeger schrijven ov edenzelfden persoon woont deze gansch aan het uiteinde der gemeente langs Lampernisse. Diensvolgens, niet al te ver van het front verwijderd en midden de soldaten, die in piquet liggen. Natuurlijk is er gevaar van beschieting voor die hofstede.
Welnu genaamde persoon heeft nog de aangeteekende aardappelen niet mogen leveren, en zou ze geerne weg hebben, voor eerst ter

oorzake van het gevaar hier hooger vermeld en ook om de schade die er eerlang zal aankomen.
Daar er veel soldaten op de hofstede verblijven en logeren is het moeilijk zo niet onmogelijk, groote zorg aan de aardappelen te besteden.
Dit alles in gezien, verlangt Mr, Valere Warlop, landbouwer te Alveringhem, kalsijde naar Lampernisse: 7.000 kilos aardappelen te mogen inleveren aan de bevoegde overheid.
Mag ik zoo vrij zijn dit verlangen aan uwe hooge welwillendheid aan te bevelen?
In afwachting bied ik U mijn heer de Volksvertegenwoordiger uitdrukking van mijner gevoelens van hoogachting en innigen dank.
Uw ootmoedige dienaar
Pater Nivardus Verhoeve
Overste der paters Franciscanen – Kaatsspelstraat 56 – Alveringhem

3

In ons vorig nummer gaven wij een aantal plaatjes van een bezoek van den koning der Belgen aan het Britsche front. De foto's op deze bladzijde vertoonen het bezoek van Z.M. Koning Albert aan het Fransche front: (1) De koning drukt den Franschen officieren de hand; (2) Inspectie der Fransche troepen; (3) Het saluut.

Notre dernier numéro contenait des illustrations relatives à la visite du roi des Belges au front britannique. Les photographies que nous donnons sur cette page représentent des incidents de la visite du roi des Belges au front français: (1) Le roi et les officiers français; (2) Inspection des troupes françaises; (3) Le roi salué par les troupes.

Brievenboek Reningelst – 14 maart 1918

Aan den heer arrondissementscommissaris te Watou

Als gevolg aan uwen brief van 5 deser nr 2857 – hebben wy de eer u de volgende inlichtingen te. geven
De genoemde Vioctorine Hallot, oud 42 jaar, dewelke de uitbetaling vraagt, de vergelding voor de militiediensten van haar broeder Joseph Hallot 23 jaar – (DS 4c M) verblijdt te Reningelst sedert 't begin van den oorlog als vluchtelinge van Santhove. Hun vader François Hallot is overleden te Zanthove den 14 – 2 – 1914 en hunne moeder Clementine Decroix is ook aldaar overleden den 16 – 6 – 1896.
De aanvraagster Victorine Hallot verblyft thans by René Aerts te Reninghelst, steenweg naar POperinghe, alwaaar zy in de herberg dient en voor haar werk de mondkost onvergeld toegestaan wordt. Wanneer haar gezondheid zulks toelaat , wascht zy somtyds voor de soldaten hetgeen ten hoogsten 15 frank per maand opbrengt. Zij heeft ook verklaard dikwiujls onpasselijk te zijn en de hulp van de geneesheer nodig te hebben. Hierbij het geneeskundig getuigschrift.

Voornoemde Victorine Hallot heeft ook verklaard dat sins de dood van hun moeder – 1896 – zy haren jongsten broeder, thans soldaat met de meeste zorgen opgevoed heeft en in zyn odnerhoud voorzien heeft.
Wanneer zy in hare aanvraag verklaart de eenige zuster te zijn van den soldaat, heeft zy dit genomen in den zin dat zy alleen hem nog kan hulp bieden, want 2 zusters en een broeder verblyven nog in het bezette gedeelte en eene zuster is kloosterlinge in Frankrijk.
In deze omstandigheden zyn wy van gevoelen dat de aanvraagster zich in der toestand bevindt waarvan spraak is artikel 1 van tbel. W van 20 3 17 en zou verdienen van de vergelding te genieten hoofdens de militiediensten van haren broeder.
Camerlynck

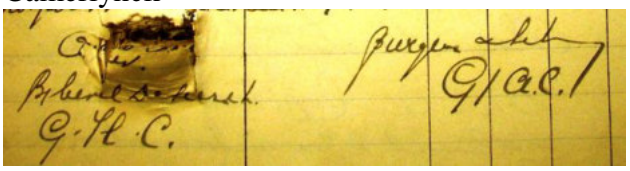

Nummer 188B **Doos Gazette** **Maart 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
Elk meynt zyn uyl een valk te zyn
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee

Enkele aankondigingen – een verhaal uit 1661 te Poperinge – een spellewerklied, een artikel van **Bernard Leicher** *– een lied met een wijze raad voor de jonge maagden - nog een lied van mijn overgrootmoeder, metje Klokke - en den Grooten Oorlog – ziedaar een nieuw nummer van Doos Gazette!*
Maar eerst een belangrijke reactie van **Ghislain Kuyle** *op het vorige nummer.*
Hij schrijft:
Beste Guido,
In het maart nummer 188AMaart2018 publiceerde u enkele brieven gericht aan arrondissementscommissaris **Albert Biebuyck** over het terugtrekken van kinderen uit schoolkolonies van de overheid.
Misschien zijn volgende aanvullingen zinvol.

1. Brievenboek Reningelst: gezin Capoen-Houwen uit Reningelst
Op 31 juli 1915 kwam Maria Capoen in St.-Paër aan waar de zusters Paulinen uit Houthulst op "Château Les Vieux" een schoolkolonie bestuurden.
Haar zus Martha kwam een jaar later aan op 19 juli 1916.
Beide meisjes kregen **geen** toelating om naar de Westhoek terug te keren en verlieten de schoolkolonie pas op 21 augustus 1918 om bij hun ouders te gaan wonen die naar Toutainville waren gevlucht.
Hun nieuwe woonplaats lag 47 kilometer zuidelijker in het departement Eure.

2. Brievenboek Poperinge: gezin Deberdt-Knockaert uit Vlamertinge
De 3 meisjes verbleven in een schoolkolonie op het domein St.-Louis-de-la-Mulotière in Tillières-Sur-Avre die bestuurd werd door **de zusters Benedictinessen uit Poperinge.**
De zusjes Maria, Martha en Anna kregen **geen** toelating en verlieten pas op 23 september 1918 de schoolkolonie om bij hun ouders te gaan wonen die naar Aire-sur-l'Adour in het departement Landes waren gevlucht

3. Brievenboek Poperinge: gezin Petyt-Raeckelboom
Arthur Petyt was een loonwerker uit Elverdinge.
De 15-jarige zoon Achille die samen met zijn vader voor het Engelse leger werkte, verbleef 2 jaar op "Hameau Grignon" in Orly waar de Belgische overheid een schoolkolonie organiseerde in "Couvent des Pères du Saint-Esprit".
Na het vertrek van Achille bleef zijn 14-jarige broer achter in Gignon-Orly.
Georges werd eind 1918 in een ziekenhuis opgenomen met buikvliesontsteking en overleed in 1919.
Maria Petyt die sinds 3 juli 1915 in Ballainvilliers verbleef en niet meer leerplichtig was, kreeg **wel** toelating om naar de Westhoek terug te keren.

4. Brievenboek Poperinge: gezin Debreuck-Druelle uit Elverdinge
Na de beschietingen op het dorp waarbij de kerk op zondag 18 april 1915 werd vernield en het overlijden van moeder Marie-Irma Druelle, vluchtte vader Jérôme met de kinderen naar Poperinge na de gasaanval van 22 april.
Op 7 september vertrok Julia Debreuck met méér dan 700 kinderen naar de schoolkolonies in Frankrijk.
Op 9 oktober werden 37 meisjes afgezet op Château d'Omonville in het departement Seine Inferieure.
Na de sluiting van de schoolkolonie in Omonville werden de meisjes overgeplaatst naar Barentin waar de zusters Paulinen uit Poperinge een schoolkolonie organiseerden op het domein van "Les Campeaux".
Julia kreeg **geen** toelating om naar huis terug te keren. Het meisje verliet pas op 4 februari 1919 de schoolkolonie om in te trekken bij haar familie die naar Condé-sur-Huisne in het departement Orne was gevlucht.

Groeten,
Ghislain

Het zijn grote drama's die achter kleine berichten schuilen? Bedankt Ghislain voor deze reactie.

Ook van Herwig Carton kreeg ik een uitgebreid verhaal doorgestuurd:

Dag Guido,

Zie uw artikel over de vluchtelingen "Exilium".

Van wijlen mijn vader Carton Jozef hoorde ik het volgende verhaal.
De familie Carton bevolkte in de eerste helft 20ste eeuw rijkelijk de gemeente Reningelst. Onder andere was aldaar Carton Jules , gehuwd met Vereenooghe Felicia en zij hadden 3 kinderen in leven (Carton Florent + Carton Maria + Carton Joseph). Carton Jules oefende het beroep uit van huisschilder. Aldaar was ook het gezin Carton Gustav, gehuwd met Debruyne Marie-Helene en zij hadden 6 kinderen (Nestorine + Godelieve + Julien + Lucien + Origene + Agnes). Carton Gustav was timmerman en hij was de broer van Carton Jules.
Met de hevige gevechten rond de Kemmelberg in 1918 in de streek werd Reningelst bijna volledig ontruimd, ttz de bewoners in het centrum werden geëvacueerd naar Frankrijk. Deze ontruiming was georganiseerd door de overheid.
Mijn vader Carton Joseph, geboren in 1907, vertelt dat ze eerst van Reningelst naar Proven werden gebracht, alwaar ze op een trein werden gezet richting Frankrijk. Het trein bestond uit beestenwagons, die "voorzien" waren van enige emmers om hierin de nodige menselijke lozingen te verrichten. Begrijpelijk dat deze primitieve "toiletten" na enige tijd voor de nodige stank en overlast zorgden. Voor mijn vader was deze treinreis een ganse belevenis, vermits het de eerste maal was dat hij op een trein mocht reizen.
De trein reed richting Normandië en regelmatig werd onderweg in een of ander dorp/stad gestopt, alwaar sommige "treinreizigers" afstapten, al naargelang dat ze aldaar hetzij door de gemeente hetzij door de standsdiensten konden opgevangen worden.
Het gezin Carton Gustav is in de streek van **Caen** afgestapt en werd gelogeerd in de gemeente **Matthieu**. Merkwaardig doch het gezin Carton Jules is tot op het einde van de treinrit meegereden en is uiteindelijk afgestapt in de streek van **Toulouse** (de naam van het dorp is mij onbekend).

Aldaar heeft het gezin Carton Jules enige maanden verbleven en zijn de kinderen (Carton Joseph + Maria) ook naar een F
ranse school geweest. Tijdens een reis naar Toulouse in de jaren 1970 heeft mijn vader Carton Joseph deze school en zijn schooljuffrouw nog kunnen terugvinden.
Na enige maanden verblijf in de streek van Toulouse is Carton Jules met gezin naar Normandië verhuisd, ttz de streek/gemeente alwaar blijkbaar de meeste bewoners van Reningelst verbleven. Het gezin Carton Gustav bewoonde in de gemeente Matthieu een kleine woning, doch daar deze woning te klein was voor het gezin Carton Gustav werd hen een andere grotere woning toegewezen. De kleine woning te Matthieu werd aan het gezin Carton Jules toegewezen. De Vlaamse kinderen uit de streek gingen naar een Vlaamse school, die was ingericht in het schoolgebouw van de naburige gemeente Douvres-la-Délivrande. De lessen werden gegeven door **meester Hondeghem**, zijnde de onderwijzer uit Reningelst.
Voor zover er dien dag les werd gegeven ging mijn vader te voet van Mathieu naar Douvres-la-Délivrandee, ongeveer 5 km heen en terug.
Aangezien de school te Reningelst tijdens de oorlogsjaren regelmatig gesloten was en/of bezet door Engelse soldaten en gezien de eerdere primitieve omstandigheden van onderwijs in Douvres , was het onvermijdelijk dat vele kinderen uit Reningelst na de oorlog een leerachterstand hadden tegenover sommige andere schoolkinderen.

Tijdens een reis naar Normandië hebben we de vroegere woning te Matthieu alsook de school te Douvres teruggevonden.
Op foto 2 + 3 ziet u de vervallen kleine woning (voor- + achterkant) geflankeerd door Carton Joseph (rechts) + huidige bewoner + mijzelf (Carton herwig).

Op foto 5 ziet u de voorkant van het schoolgebouw in Douvres. Op het kerkhof van Douvres hebben we we verschillende graven van aldaar overleden vlamingen teruggevonden.

Ik heb ook de familie J. Six-Verdonck uit Reningelst gekontakteerd (woonachtig Pastoriestraat 1 ; dhr J. Six is thans 102 jaar oud !). Dhr J. Six woonde indertijd met zijn ouders te Loker, die reeds in 1917 volledig werd ontruimd. De familie Six werd eveneens naar Normandië “verscheept” en zijn terecht gekomen in de gemeente Courseulles. Deze gemeente paalt en ligt ten noordwesten van Douvres-la-Délivrande en mogelijks zijn ook de Lokerse”

kinderen naar Douvres naar school gegaan. Blijkbaar is ook een familielid Six te Courseulles overleden, doch het graf werd later niet meer teruggevonden.

Herwig Carton

Ivan Vanherpe heeft een bericht geplaatst in updates@dekronieken.com.

Ivan Vanherpe
1 maart om 10:08

Zopas na 2 maanden arbeid deel 3 van 'Dagboek van Augustijn' afgewerkt. Nog 3 delen te gaan en dan zal ik het geheel bundelen en indienen bij de cultuurraad van Ieper. In de hoop dat ik in de prijzen val voor de historische publicatie van het jaar. De volgende drie maand zullen jullie geen nieuwe kronieken zien verschijnen op de website. Die reserveer ik tijdelijk voor onze cultuurraad. Sorry daarvoor. Ik heb er wel zin in! Meer nieuws over 'De Kronieken van de Westhoek' kan je lezen op http://www.dekroniekenvandewesthoek.be/mijn-grootste-ambitie/

POLEN EN DE WESTHOEK

POLACY i ZACHODNIEJ FLANDRII

Fototentoonstelling in de kerk van Woesten

24 maart tot 30 april 2018 van 9 tot 17 u.

Ekspozycja zdjec od 24 marca do 30 kwietnia 2018 w kosciele Sw. Rictrudis w Woesten

Jean-Pierre Descan, Haachtsesteenweg 579, 1031 Brussel

Programma op 24 maart:

15 u. Eucharistieviering in de St.-Rictrudiskerk
met Vlaams-Poolse priester en palmwijding
16 u. Optreden van Czarna Gora, Poolse muziekgroep
17 u. Officiële opening van de fototentoonstellingen
- De bevrijding van de Westhoek door de Polen (1944)
- CM-projecten in de Poolse gezondheidszorg
door Jean-Pierre Descan

Organisatie: Kerkraad Sint – Rictrudis Woesten i.s.m met CM Zuid-West Vlaanderen

Prof. Dr. **Harvey Cushing** in
Proven/Poperinge
Mendinghem hospitaal

Toc H 23/03/2018 20u

1917 EEN AMERIKAANS TOPCHIRURG IN POPERINGE

BENEFIETLEZING DOOR HANS VANDENBROUCKE

Vrijdag 23 maart om 20.00u

Talbot House Concert Hall Poperinge Gasthuisstraat 43 inkom 5 euro

Ten voordele van de Eye Hope Foundation die onderzoek steunt i.v.m. de ziekte van Wolfram

Inschrijven via hansvandenbroucke@hotmail.com

HARVEY CUSHING

BENEFIET-LEZING DOOR HANS VANDENBROUCKE

Harvey Cushing is Amerika's topspecialist op het vlak van hersenchirurgie vanaf 1900. Hij is professor en chirurg aan de bekende Harvard-Universiteit in Boston.

In 1917 is hij actief in Frankrijk en wordt hij gevraagd om hersenoperaties uit te voeren bij de slachtoffers van de Derde Slag bij Ieper. Hij is actief in het gespecialiseerde CCS 46 van Mendinghem en hanteert spectaculaire technieken om soldaten te bevrijden van kogels in hun hoofd.

Cushing houdt ook nauwkeurig een dagboek bij dat hij later publiceert onder de titel '1915-1918 From a Surgeon's Journal'.

Iedere aanwezige krijgt een schriftelijke versie van de vertoonde voordracht. Na de lezing kan men de Cushing-documentatie verkennen in het Talbot House Museum.

Hans Vandenbroucke is streekgids in de Westhoek. Hij richt zich o.a. op diverse thema's rond WO1.

Een initiatief van Talbot House Poperinge i.s.m. Eye Hope Foundation

Eye Hope Foundation is een VZW, erkend door de Koning Boudewijnstichting. De VZW steunt onderzoek naar het genetisch syndroom van Wolfram. Een degeneratieve ziekte die bij kinderen diabetes, blindheid en aftakeling veroorzaakt.

hope
eye hope foundation

IBAN: BE10 0000 0000 0404
BIC : BPOTBEB1
Vermelding ***016/0630/00037***

HARVEY CUSHING

Prof. Dr. Harvey Cushing was in 1914 Amerika's meest bekende hersenchirurg.

Tijdens de slag van Passendale in 1917 verblijft hij drie maanden in Proven bij Poperinge. In het Mendinghem hospitaal redt hij tal van soldaten met ernstige verwondingen aan het hoofd.

De dief in de Proosdij – 1661

Binnen kort gaan ze waarschijnlijk gaan graven op de site van de RMSchool te Poperinge. Daar zal men in de grond alleszins de proosdij terug vinden
Heel dikwijls helpt 'het toeval' de onderzoeker. Het 'toeval' wilde dat ik in 'de processtukken' liggende in het Stadsarchief van Poperinge, nu meer dan een jaar geleden, het onderstaande stuk vond.

20 oktober 1661 – De knecht van de proosdij in de Kalkzak - Processen – *zie verder 16 januari 1662*

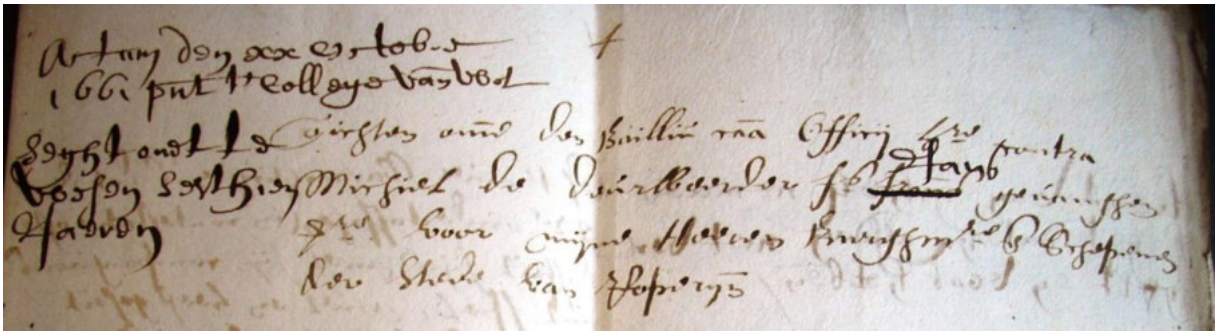

Actum den xx octobre 1661
Present t'collegie van de wet
Tichten omme den bailliu causa officy heescher contra **Michiel DeDeurweerder** filius Jans, gevangen verwerder voor mijne heeren burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe

Seght out te wesen sesthien jaeren

Alvooren of 't niet waerachtig en is dat den verweerder over ontrent een jaer gheadmitteert is geweest by sire **Nicolays Ogier,** proost deser stede ende jurisdictie voor sijnen cnecht ende domestick ende dienvolghens of den verweerder niet en heeft ghehadt alsuclk credit ende liberteyt als een cnecht betaemt te hebben, waerdoore den verweerder seer wel gheweten heeft de gelegentheit vande kelders, saletten ende al de kaemers van de selve prosterye gaende ende verkeerende overal liberlick ende sonder eenighe contradictie.
Kent 't inhout van dit artikel

Of den verweerder niet en is gebooren van arme ouders
ende sij oock geen gelt en hebben om te drincken ende speelen
ende dies nietjeghenstaende of den verweerder niet en heeft dickwils gedroncken

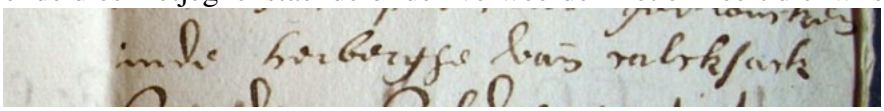

inde herberghe van **de Calcksack**
ende andere ende aldaer groote teere gedaen ende betaelt, speelende te'lcken reyse emmers seere dickwils mette quarte ende verliesende daermede veelegelt twelcke hij verweerder luttel estimeerede of hij verloor ofte wont.
Kent van ghelicke dit artikel

Of't niet waer en is dat den verweerder ondertusschen in contestatie ofte disput sijnde met sijn companons int spel, niet en heeft geseit jeghens hemlieden,
ick en weet niet waerom dat ick t'laete dat ick met een vust vol schellinghen, u met een frayen vust smytten jeghens u hooft
Met meer dierghelicke vantisen ende ostentie van wel gelt te hebben
Kent van ghelicken nemaer seght dat hij alsdan niet veel ghelt en was hebbende

Te vraeghen aen de verwerder hoe hij aen dit tgelt heeft gerocht ende van wien en vut wiens koffer hij tselve heeft ghenomen
Seght tghelt dat hij ghehadt heeft was t'gonne hij ghenomen hadde vytten coffer van Bertholomeus kecht vande heere proost

Of den verwerder niet en heeft dickxils gegaen in de kaemer van mijn heere den greffier deser stede ende vut sijn koffer (die dickwils ongheslooten ofte de slootel int slot steekende was) genomen diversche specien van gelde waermede verweerder sijn teere heeft betaelt ende t'quartspel gecontinueert ende onder ander een silveren pennynck.

Ontkent dit artikel vuytghenomen den silveren pennynck den welcke hij kent ghenomen t'hebben den welcke hy vercocht heeft an zijn broeder voor ses stuvers

Of den verweerder niet en heeft gegeven aen eenighe van sijn compagnons hem commende besteeken ten daeghe van Ste. Michiel sverweerder patroon, twee schellynghen groote om een taerte te coopen ofe die te verdrincken
Kent besteeken gheweest t'hebben ten voorschreven daghe van de zuster van Adriaen Hoetebaete, ontkent iet an haer ghegeven t'hebben ofte an eenighe van sijne compagnons.

Of den verweerder niet en sliep in de caemer van Bertholomeus oock knecht van de voornoemde heer proost, ende aldar bespiet waer hij de sleutel van sijn laede hadde geleyt, de welcke den verweerder heeft genomen ende daermede open gedaen de kofer vande voornoemde Bertholomeus ende d'eerste keer daervut genomen twee pattacons ende eenighe tijt daernaer noch een pattacon die den verwerder heeft verteelt ende verspeelt
Kent dit artikel

Oft niet waerachtich en is datter eenighe dieven geleeden ontrent de twee maenden gerocht sijn in de kelder vande prosterije voornoemt ende aldaer passeerende van d'een kelder naer de andere, doende open de deuren
eyndelinghe gecommen tot in de keuken ende van daer passeerende noch twee deuren, gegaen inde caemer van jo. van Wintershove, doende aldaer open een schuve ende daervut een sltuelt nemende ende open gedaen hebben een kofer ende daervut ghehaelt veele linwaet ende andere goet waervan sij een grooten deel gestoolen hebben, wegghedregen inde nacht, waerinne den verweerder mede heeft gedaen mits hij den selve nacht niet en sliep inde voornoemde prosterie ende dat het onmogelick soude sijn dat die dieven souden gegaen hebben va nd'een plaetse naer d'ander, een scheuve open getrocken, als voorseit is ende daermede een kofer open gedaen ende meer ander diiergleicke faicten gecommiteert, ten sij dat hem verweerder die domesticq was ende al de voorseyde gelegentheit bespiet hadde,n hun overal geleit ende voor conducteur gedient hadde.
Seght datter eenighe diefven commen hebben inde prostrie die daer diversche saken hebben ghestolen nemaer ontkent van daerinne ghecoopereert t'hebben segghende voorts dat hij den selve nacht heeft gheslapen in het peertstal, ontkent de reste van dit artikel

En 'het toeval' wilde dat ik in het Rijksarchief van Gent – meer dan een jaar later – het volgende stuk vond:

16 januari 1662 - RAGent – Raad van Vlaanderen – *zie hiervoor 20 oktober 1661*

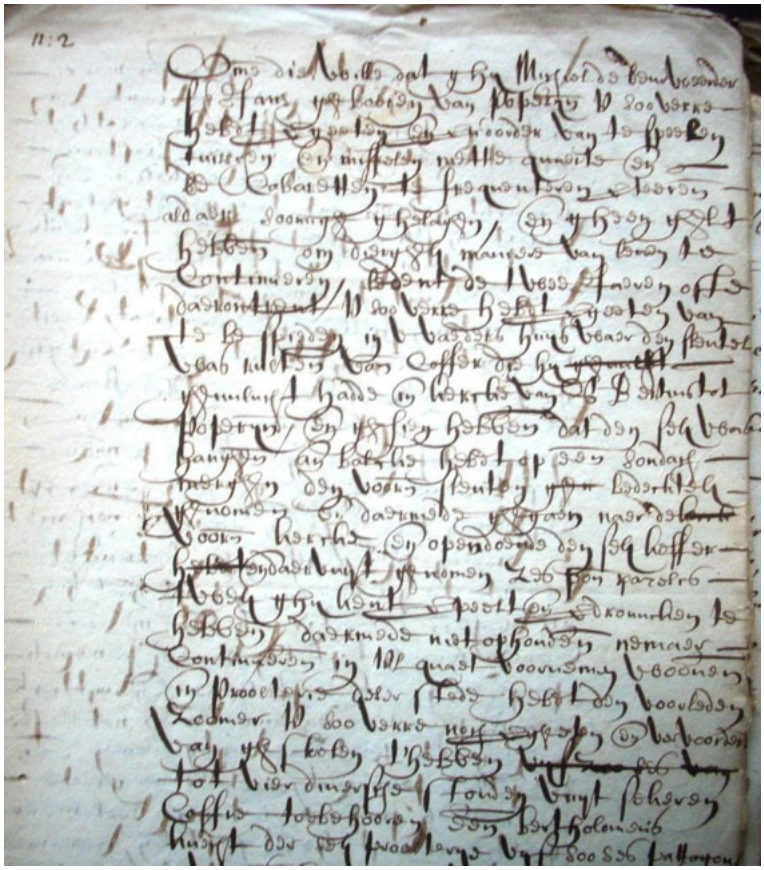

Omme dies wille dat ghy **Michiel de Deurweerder filius Jans** – gheboren van Poperynghe - U soo verre hebt vergeeten ende vervoordert van te **speelen, tuusschen ende misselen** mette quaerte ende de cabaretten te frequenteren, verteerende aldaer soommighe ghelaghen ende gheen ghelt hebbende om dierghelicke maniere van leven te continueren, ledent de twee jaeren, ofte daerontrent – U soo verre hebt vergeeten van te bespieden in U vaeders huys waer den sleutel was – wetende van de coffer die hy ghebracht hadde in de kercke van St. Bertins tot Poperynghe ende ghesien hebbende dat den selve was hanghende ande balcke – hebt op eenen sondach merghen den voornoemde sleuten bedectelick ghenomen ende daermede ghegaen naer de voornoemde kercke ende opendoende den selve koffer ende daervan ghenomen zes pond parisis twelcke ghy kent verspeelt ende verdroncken te hebben, daermede niet ophoudende, nemaer continuerende in ulieden quaet voornemen, - woonende inde proosterie deser stede – hebt den voorleden zoomer U soo verre noch vergeten ende vervoordert tot vier diversche stonden vuyt sekeren coffer toebehoorende eenen Bertholomeus, knecht der selve proosterye vyf soo ses pattacons in wiens camer ghy waert slapende ende om tot U quaet voornemen te gheraken – hebt besiet de plaetse daer hy den selve sleutel was legghende – twelcke bemerckt hebbende hebt ghecomitteert de voorseide dieften tselve ghelt hebbende verdaen met speelen, dryncken ende dierghelicke saken –

Waermede niet te vreeden, noch wesende maer continuerende in Uw quade ghewoonte van diefverye hem noch bespiet waer dat eht ghelt weirt ghedaen idne voorseide prosterie – commende ende procederende vande 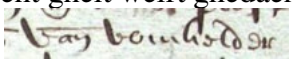 vomkelder ende bemerkt hebbende dat tselve gheldt gheleyt weirt in sekere scrapa staende inde keuken hebt tot drye diversche stonden U vervoordert van daer vuyt te nemen ende stelen tot achthien schellynghen ofte daerontrent,

Voorts noch continuerende in U voornoemt quaet zyt ghy ghegaen in de camer van meester Philippe Raulé – woonende in de selve prosterie ende vindende op sijne tafel eenighe silvere

pennynghen – hebt eene van die ghenomen ende vercocht aen uwen broeder voor ses stuuvers – daermede noch niet te vreden synde, alsoo ghy betrauwt wiert te gaene over het gheheel huys als wesende domesticq – hebt inde voornoemde camer naer het stelen vande selve

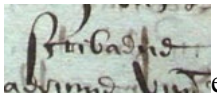

pennynck opgenghedaen sekere scribaene ende vuyttreckende eenighe schuuvekens daerinne ende vindende notable somme van ghelt – heeft daer vuyt ghenomen eenen drie stuver pennynck, niet sonder groote ende merckelick suspicie dat ghy veel meer ghelt daervuyt hebt ghestolen, waermede ghy U niet vernoughende ten daghe dat dheer Jan Baptist van Kinderen syne **bienvenue** was ghevende – ledent ontrent een jaer volghens Uwe confessie vindende sekeren silveren lepel ter aerden in tvoornoemde huys, hebt den selve opghenomen ende ghesteken in uwen sack met intentie van dien t'houden ten waere men exacte recerse - *recherche* - hadde ghedaen om dien te vinden, boven dat ghy ten laesten eenighe maenden voro uwe apprehensie vercocht hebt diversche hinnen vuyt **het duvecot vande heere** proost waer van ghy het ghelt hebt gheappliciert t'uwen oorboire ende verdaen in dryncken, scincken ende spelen, alle welcke bovenschreven poincten ghebleken syn – selfs by uwe judiciele confessie den juge on ghenoughen, boven dat ghy noch vehementelick suspect zyt van ghecoopereert t'hebben in sekere huysbrake ende diefte ten ougste lestleden gheschiet inde proosterie deser stede – welcke nacht ghy niet en hebt gheslapen in uwe ordinaire caemere ende sonder te commen segghen u alibi – passerende dese persoonen diversche kelders, keuken, boutillerie ende aendere plaetsen ghecommen zynde in sekere camere alwaer opendoende sekere schuuve – hebben daer vuyt ghehaelt eenen sleutel daermee zy open ghedaen hebben seker buffet ende aldaer ghenomen divesch linwaert ende voorts mede ghedreghen sekeren coffer - toebehoorende jo. De Cerf, die zy open heben ghebroken inde kelder ende vuyt ghenomen t'gonne hemlieden heeft belieft –

Alle voornoemde saken synde niet lydelick sonder condigne punitie anderen ten exemple ende terreure
Burghmeesters ende schepenen deser stede
Op alles gheledt ten maynynghe – heesch, fynen ende conclusien vande aman, vuytter name vande bailliu deser stede – hemlieden wettelicke maenheere –
Hebben U – **Michiel de Deurweerder** ghewesen ende gheconndemneert – wysen ende condemneeren – soo zy doen midts desen – ghegheselt te worden emt scherpe roeden op uwen blooten rugghe ter discretie vande wet inde schepencamer – bannende ulieden voorts vuytter graefschepe van Vlaenderen den tydt van ses jaeren, om ghedeurende den voorschreven termyn te gaen dienen zyne coninclicke majesteit van Spaeingien in syne rycken van aldaer met interdictie van met te keeren, nochte van daer te kommen binnen den graefschepe van Vlaenderen op pene van arbitrairelick te worden ghecorrigiert – condemneernde U voorts in de costen ende misten van justicie ter tauxatie

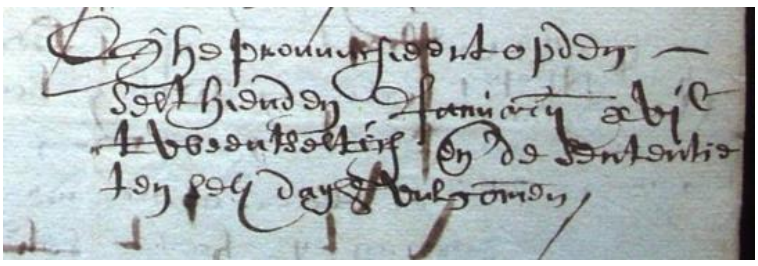

Ghepronynchiert opden sesthienden january xvjc tweeentsestich ende de sententie ten selve daghe vulcommen.

En zo weten we ook weer dat er een Duvekot in de proosdij was en eveneens hoe de koning van Spanje aan zijn krijgsvolk geraakte.

Uit het zangcahier van Mw. Yvonne Donckels

Spelderwerkslied (pg. 30 tot 31)

1

Het zonneken rijst
Het klokje slaat vijf
Daar binnen wat gaat er zo snel
De boutjes die vliegen gezwind door elkaar
De vingeren spinnen en wiefsels zoo klaar
En over en heen
Gletsen en kletsen de boutjes door een

Ref

En ’t gaat er zoo geestig en vreugdig
En ’t klinkt er zoo luimig en jeugdig
De kantjes uit Vlaanderen men koopt ze alom | samen herhalen
Van wippe de wippe de bom |

2

Het zonneken brandt
Het klokje slaat twaalf
Daar binnen het werken valt stil
De boutjes die rusten met spelden en schaar
Er liggen de soezen gestast op elkaar
Met kwettrend gedruisch (stappen)
Stappen de meisjes naar huis

3

Het zonneken duikt
Het klokje slaat acht
Daar binnen en hoort men het niet
De boutjes die wippen altijd op maat
De vingeren tasten naar spelden en draad
En over en heen
Klotsen bosten nog boutjes dooreen

De melodie van dit lied heb ik niet kunnen terugvinden. Helaas, want dit liedje lijkt me erg veel ‘volkser’ en vrolijker dan het liedje onderaan!

Emma Van Belle, alias ‘Moatje Skang’ aan het spellewerken (Foto: familie Van Doorne)
als thuiswerkster in de Neerbeekstraat te Wevelgem (jaren 30)
Uitgave: Wibilinga jg. 29 /nr1 2016 pg. 28

Een mooi gedicht uit de reeks ‘Brugse Verzen’
geschreven door ene ‘Sax’, een schuilnaam voor
Emiel Van Biervliet (1851 – 1922) te vinden in de
literaire omgeving van Guido Gezelle en Adolf Duclos
en de tijdschriften ‘Rond den Heerd’ en ‘Burgerwelzijn’

Er zijn wel meer proza- dicht- en toneelwerken te vinden
rond hetzelfde thema.

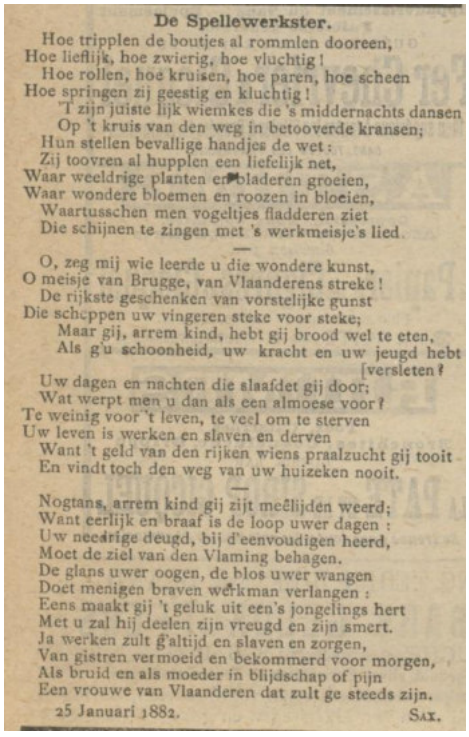

De Spellewerkster.

Hoe tripplen de boutjes al rommlen dooreen,
Hoe lieflijk, hoe zwierig, hoe vluchtig!
Hoe rollen, hoe kruisen, hoe paren, hoe scheen
Hoe springen zij geestig en kluchtig!
'T zijn juiste lijk wiemkes die 's middernachts dansen
Op 't kruis van den weg in betooverde kransen;
Hun stellen bevallige handjes de wet:
Zij toovren al hupplen een liefelijk net,
Waar weeldrige planten en bladeren groeien,
Waar wondere bloemen en roozen in bloeien,
Waartusschen men vogeltjes fladderen ziet
Die schijnen te zingen met 's werkmeisje's lied.

—

O, zeg mij wie leerde u die wondere kunst,
O meisje van Brugge, van Vlaanderens streke!
De rijkste geschenken van vorstelijke gunst
Die schoppen uw vingeren steke voor steke;
Maar gij, arrem kind, hebt gij brood wel te eten,
Als g'u schoonheid, uw kracht en uw jeugd hebt [versleten?
Uw dagen en nachten die slaafdet gij door;
Wat werpt men u dan als een almoese voor?
Te weinig voor 't leven, te veel om te sterven
Uw leven is werken en slaven en derven
Want 't geld van den rijken wiens praalzucht gij tooit
En vindt toch den weg van uw huizeken nooit.

—

Nogtans, arrem kind gij zijt meêlijden weerd;
Want eerlijk en braaf is de loop uwer dagen:
Uw neêrige deugd, bij d'eenvoudigen heerd,
Moet de ziel van den Vlaming behagen.
De glans uwer oogen, de blos uwer wangen
Doet menigen braven werkman verlangen:
Eens maakt gij 't geluk uit een's jongelings hert
Met u zal hij deelen zijn vreugd en zijn smert.
Ja werken zult g'altijd en slaven en zorgen,
Van gistren vermoeid en bekommerd voor morgen,
Als bruid en als moeder in blijdschap of pijn
Een vrouwe van Vlaanderen dat zult ge steeds zijn.

25 Januari 1882. SAX.

Frans Carrein (1859) schreef het toneelspel
‘Elisa, de kantwerkster’ met o.a. een lied als opener.

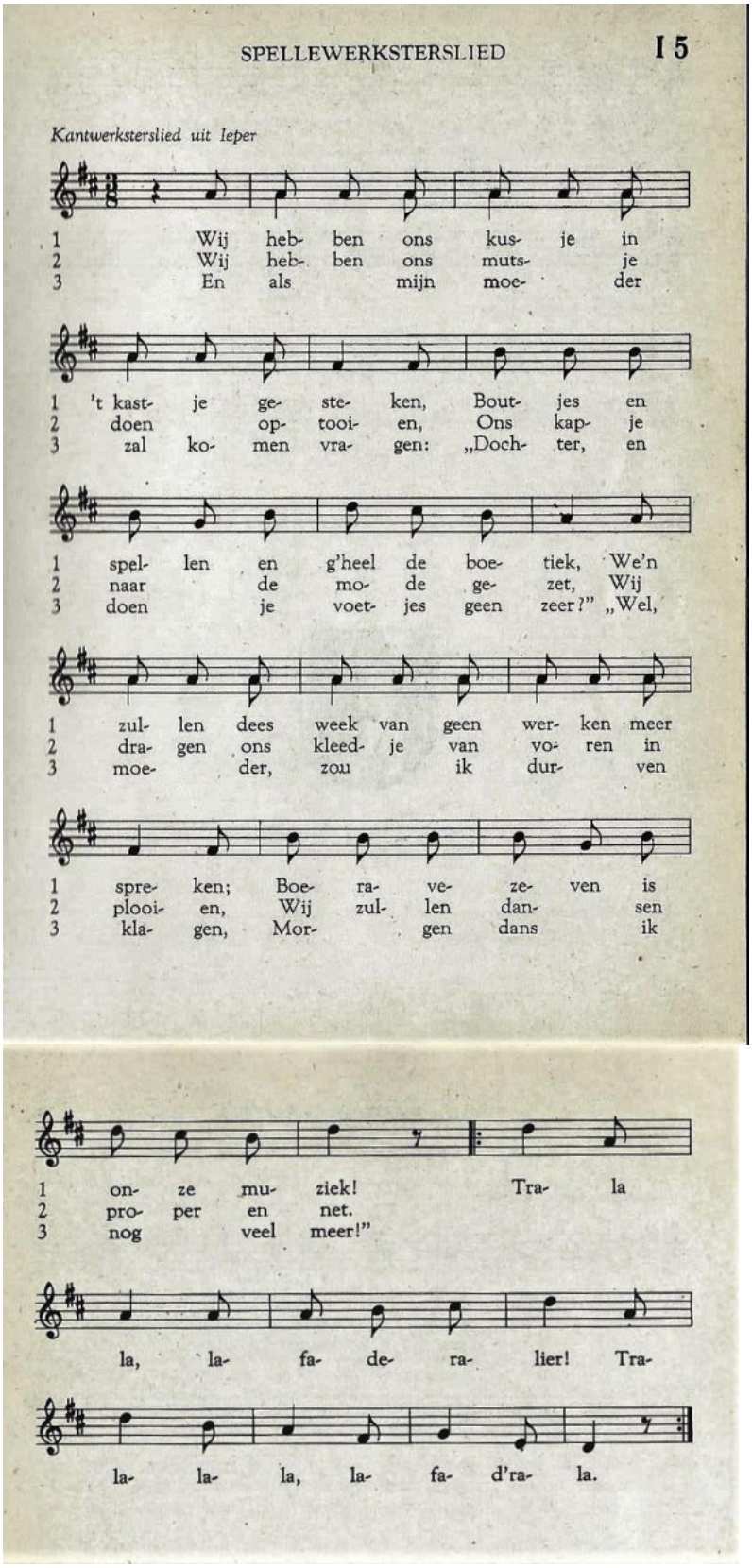

SPELLEWERKSTERSLIED 15

Kantwerksterslied uit Ieper

1 Wij heb- ben ons kus- je in
2 Wij heb- ben ons muts- je
3 En als mijn moe- der

1 't kast- je ge- ste- ken, Bout- jes en
2 doen op- tooi- en, Ons kap- je
3 zal ko- men vra- gen: „Doch- ter, en

1 spel- len en g'heel de boe- tiek, We'n
2 naar de mo- de ge- zet, Wij
3 doen je voet- jes geen zeer?" „Wel,

1 zul- len dees week van geen wer- ken meer
2 dra- gen ons kleed- je van vo- ren in
3 moe- der, zou ik dur- ven

1 spre- ken; Boe- ra- ve- ze- ven is
2 plooi- en, Wij zul- len dan- sen
3 kla- gen, Mor- gen dans ik

1 on- ze mu- ziek! Tra- la
2 pro- per en net.
3 nog veel meer!"

la, la- fa- de- ra- lier! Tra-

la- la- la, la- fa- d'ra- la.

Ik vond deze melodie in het bundeltje 'Zingende Jeugd' uit 1951. Bijeengebracht door Ignace De Sutter in een poging om tot een éénheids-repertorium te komen voor de Katholieke Jeugdverenigingen.
Een gezongen en meerstemmige versie is te vinden bij 'Sidum zingt…' op het internet.

Oude liedjes

Uit de bibliotheek van de 'vliegende bladen' te Gent – een 'Nieuw liedeken' – een lied voor jonge maagden – nog steeds aktueel!

NIEUW LIEDEKEN, 6

Op de marche van den Koning van Engeland.

Hoort jonge maegden al
Denkt op myn ongeval
Hoort myn verdriet
Hoe ik in groot bezwaer
In myn achtiende jaer
Wierd met valscheyd bemind
En myn bloem verslind

Ik in d'onnoozelheyd
Vader en moeder kwyt
Ja, gansch alleen
Doorstygt naer d'echte trouw
Dagt op geen smerte of roux
Zoo heeft hy my verdrukt
En myn bloem geplukt

Hoe menigmael zeyd hy
Geen ander is voor my
Als gy vriendinne
Ik noemde minnaer zoet
Hy kree"g zoo myn gemoed
Maer als ik was bevrugt
Laet hy my in zugt.

Ik ben verlaeten maegd
Helaes te laet beklaegt
Door den vreedaerd
Die nu met ander gaet
En lagt met mynen staet
En zoo blyve ik alleen
Vol smerte en geween

Doch ik zal myne vrugt

Een vriend in schyn van deugd
Kwam in myn jonge jeugd
My liefde bien
Hy sprak myn engelin
Weet dat ik u bemin
Gy en zyt dag of nacht
Noyt uyt myn gedacht

Voeden met zugt op zugt
Volgens myne pligt
Gy zult worden myn kind
Van uw moeder bemind
Dus hebt met my geduld
Door u vaders schuld.

Hoe vreedaerd, wie gy zyt
Mar gym y hebt verleyd
En kent gby niet
U eygen vleesch en bloed
Die geen verwering doet
Die met zyn moeder leyd
Verdriet en droefheyd

Dan dogters groot en kleyn
Speigelt u in 't gemeyn
Myn ongeluk
Doet vlugten 't gevaer
Daerom dogters te gaer
Ziet wel wat dat gy waegt
Eer gy het beklaegt

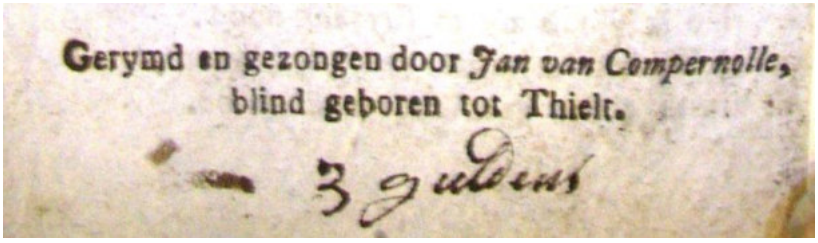
Gerymd en gezongen door *Jan van Compernolle*,
blind geboren tot Thielt.
3 guldens

De tekst, zowel als de melodie 'mars van de koning van Engeland' vond ik niet terug in de 'Liederenbank'. Ik vond er wel een 'March van de krooninge van engel' Zou deze tekst ook passen op deze melodie?

Al mijne ouderwetsche liedjes – Uit het liedjesschrift van Charlotte Tamborin

Uit het schriftje van Charlotte Tamboryn
Weduwe Henri Vandermarliere
Yperstraat 43
Poperinghe

6 - Van den voerman

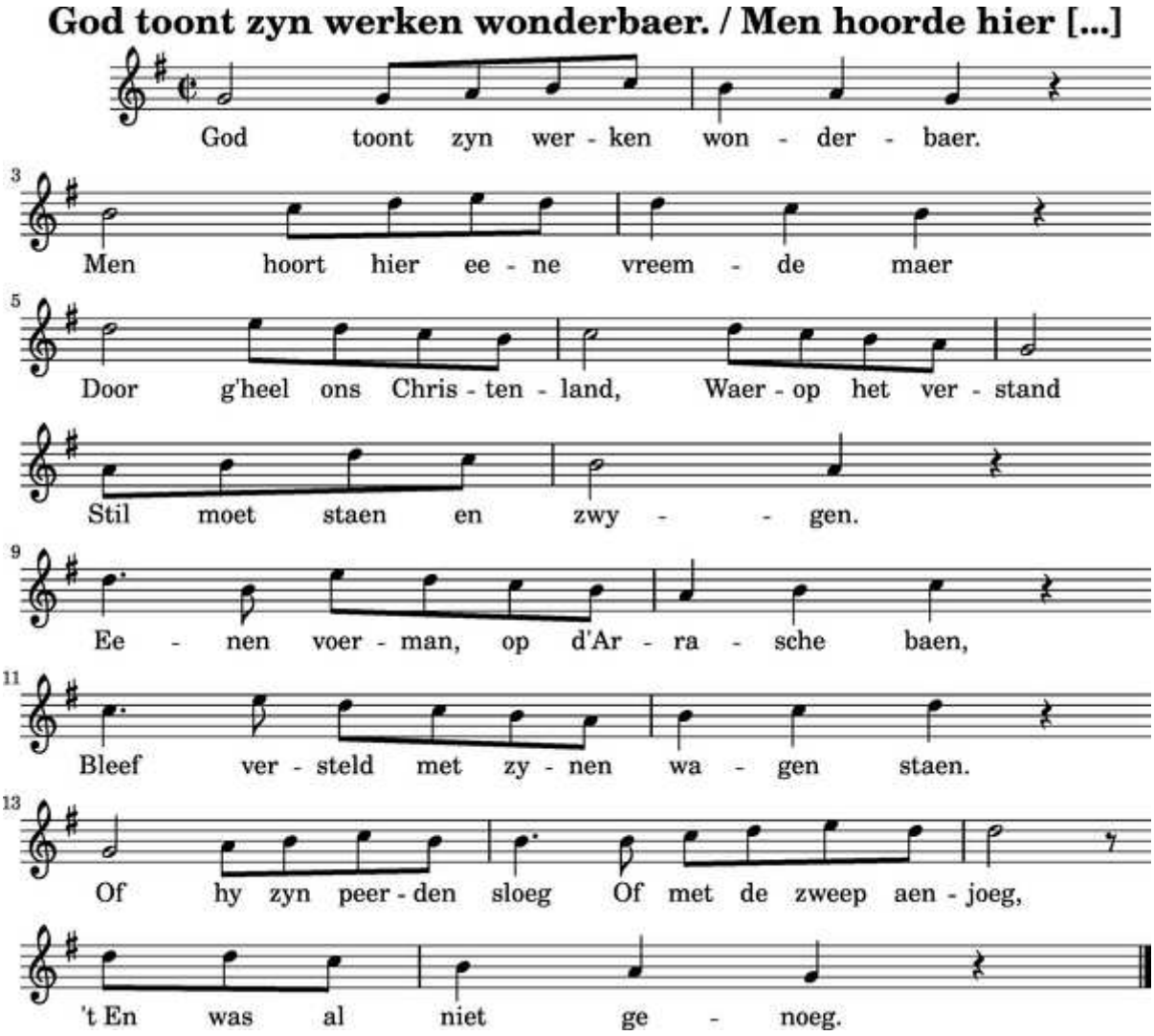

Er zijn een aantal coupletten niet neergeschreven

1
God toont zijn werken wonderbaar
Men hoort hier eene vreemde maar
Door g'heel ons christen land
waarop het verstand
stil moet staan en zwijgen
een voerman langst de aardse baan

bleef verstedz met zijnen wagen staan
wijl hij zijn paarden sloeg
of met de zweep aanjoeg
ten was al niet genoeg

2
de peerden trokken hun bijna lam
de wagen die niet voort en kwam
nu vloekte hij om zijn lot
dat riep hij tot god
om bijstand en hulpe
daar kwam een oude man bij hem
lang gebaard, met een zeer lieve stem
hij zeide vriend, vloekt niet,
bidt God in uw verdriet
peist dat Gods wil geschied.
3
spring op uw peerd, zeide dees man,
ik zal voor u doen wat ik kan
ik hoop in Jesus naam
dat wij zullen saam
uit die poel geraken
de voerman op zijn peerden sprong
zo dat hij hun met den toom bedwong
de peerden hielden string
den wagen straks voorging
twas een verwondering

4
ik danke God en Maria,
zei den voerman, ouden papa,
ik danke, God en U
dat wij zijn tot nu
uit de druk geholpen
gij zult voor uwen dienstwilligen arbeid
voor uwen goeden raad en behulpzaamheid
zult gij hier gaan met mij
in dees herberg hier bij,
gij zijt van onkost vrij

5
den oude man, zei lieve vriend,
mij dees herberg hier niet en dient
‘k heb er logies gevraagd
‘k ben er weg gejaagd
om mijn slechte kleeren
zij zeggen dat ik een luizaard ben
dat zij geen arme volk en willen ken
men dreigde mij te slaan,
men sprak mij barbaars aan

‘k ‘en durf niet medegaan

6
de voerman zeide vriend, komt stout
gij zijt een arme mens geheel oud
schoon de wardin u veracht
gij zult dezen nacht
aan mijn zijde slapen
den voerman aan de herberg kwam
hij eene beleefde stoutmoedigheid nam
en vraagde heerlijk en vrij
is er logies voor dezen man en voor mij?

8
de weerdin sprak gheel trots en fier
voor u is er goed logies hier
maar dien onnuttigaard
of vuilen grijsaard
en wil ik niet logeren
den voerman zeide vuil of net
hij zal bij mij slapen in een bed
indien hij onkruid laat
weerdin, ik ben in staat
te betalen de scha

9
de weerdin sprak geheel verstoort
’t is wel als gij voor hem antwoordt
dan ging den ouden man
met de voerman dan
samen eten en drinken
als nu d’avondmaaltijd was gedaan
zij zijn vreedzamig naar hun bed gegaan
zij spraken van den tijd
van vrede en van strijd
en wat het mensdom leidt

11
den voerman zeide lieve man
ik nu geensins meer leven kan
‘k heb een zoon afgekocht
en ook vrij gebrocht
van de requisitie
en mijn tweede moet ook daarin
ik verlies mijn goed en ook mijn zin
ik leef in groot bezwaar
ach dat het vrede waar
ik waar uit het gevaar

12

troost u zeide dien oude man
en denk dat God dan alles kan
treurt niet maar weest verblijd
in vier maanden tijd
zal het vrede wezen
gij zult de wereld geheel anders zien
en met de zoete vrede haar verblien
den voerman zeide maar grijzaard
gij spreekt zoo raar
is dat voor zeker waar?

13
zo waar zei den grijsaard geacht
als dat dees weerdin is onbedacht
met haar onnozel kind
schoon z'haar gezond vind
deze nacht zal sterven
gij zult haar niet meer levende zien
den voerman vraagde hoe kan dit geschien?
Dit is een loos gedacht
Den voerman nam geen acht
En sliep dus heel den nacht

14
maar smorgens met den vroegen dag
hoort men een jammerlijk geklag
o Jesus, Maria,
ons Lieve Mama!
Is subiet gestorven
Jesus, Jesus, mijn vrouw is dood
Riep den baas , ach wat een harde stoot
Den voerman liep terstond
zoo rap als dat hij kond
Hij dees weerdin dood vond

15
o wonder, boven wonderheid
den ouden man heeft het gezeid
dat dees trotse weerdin
of herberg bazin
dezen nacht ging sterven
en k zie haar voor mijn ogen dood
en ook haar kind van ’t leven ontbloot
ik denke voor gewis
dat die man weerdiger is
als iedereen wel wist

16
den voerman naar zijn kamer liep
meende dat den grijsaard nog sliep
maar hij stond als verplet
als hij vond in ’t bed
eenen gouden Jesus
met zijn armen open aan een kruis
elk stond versteld door g’heel het huis

van te zien blinkende schoon
het beeld van God den zoon
al met een doornen kroon
17
elk viel het krusifix te voet
en riepen : ‘Gouden Jesus zoet!
Nooit zullen wij voortaan
Arme lien versmaan
Maar eerlijk logieren
Daarom O mens doet toch barmhartigheid
Omdat God de goede weg voor U bereidt
Opdat de deugd herbloeit
En het kwaad wordt verfoeit
En twaar geloof aangroeit

100 jaar geleden – Den Grooten Oorlog

2de Jaar — No 2 (19) *Nagezien door de Krijgsoverheid* Nr 282 (23-2-18) 15 Maart 1918

De Poperingsche Keikop.

Bladje der Poperingnaars in 't leger

ABONNEMENTSPRIJS
Poper. Soldaten : KOSTELOOS.
Andere soldaten : 2.00 fr.
Burgers 4.00 fr.

Verschijnt
(als 't kan)
2 maal te maande

BEHEER
E. H. Jul. Vanneste, Aalm. Z 44 I
H. G. Herpelinck, brank. Z 93
H. A. Baert, Noordstr., 13, Pop.

Belangrijke Brief uit bezet België !

De schrijver wil om bijzondere redens onbekend blijven. Wij geven zijnen brief bijna letterlijk weer, zooals hij ons overhandigd werd. Wij veranderen niets aan den toon en is hij soms wat ruw, 't is te vergeven, na drie jaar geleefd te hebben bij den vijand.....!

Beste Vriend,

Daar ben ik eindelijk op vrije voeten. Ongeveer drij volle jaren heb ik bij en met de Duitschers geleefd. 't Is genoeg denk ik, om van hunne dwingelandij veel te kunnen vertellen, Verschiet niet als ik de Duitschers stiers ; ik geef hun dezen naam, omdat ik geen lageren vinden kan. Dat volk is immers tot alles bekwaam !

De toestand in België is, rechtuit gezegd, dom.

De gazetten van de vrije wereld hebben vele onnauwkeurigheden geschreven over bezet België, maar veel gebeurtenissen, duizende beestemanieren, waarvan ik getuige ben geweest, hebben zij niet beschreven, om de eenvoudige reden dat men het langs hier niet wist of weten kon.

Als het moest oorlog zijn, dan ben ik toch zoo blij dat alles gezien en beleefd te hebben. Ik zou er boeken over schrijven. In dien warboel heb ik persoonlijk veel leute gehad. 'k Zal u dat eens uiteen gaan zetten.

Toen ik wegkwam van België, over eenige weken, was er geen hongersnood maar schaarschheid. Het leven was er houdelijk, doch ze zaten hier en daar opgepropt van dat afstootelijk volk. Alle dagen geven de Duitschers concert op den kiosk van de grootste steden ; de Belgen luisteren naar dat lawijd niet en gaan onverschillig voorbij. Ons volk is van de Duitschers votstrekt niet benauwd ; men bekijkt ze niet uit verachtting. Natuurlijk lijdt het volk van de bezetting, maar het heeft toch veel moed. De menschen maken leute in hun verdriet. Men zegt : « de Duitsch moet kapot » en men zegt hun dat vlakweg in 't gezicht. De schooljongens spelen oorlog : al twee stappen *achteruitgaande* roepen zé : « Ein, zwei, recht naar PARIJS » dan twee stappen *vooruit*gaande : « Ein, zwei, recht naar BERLYN » Men lacht de moffen vierkant uit. Zij hebben bij de Belgen geen anderen naam dan « de tweepootige stiers» Ten is niet waar dat de Belgische bevolking ten grooten deele meedoet met den Duitsch. De vijand wordt in België over 't algemeen veracht en verwenscht.

In Vlaanderen heeft men reeds de opschriften gereed gemaakt, die na den oorlog ann den Yzer zullen geplaats worden. Het zijn de drij volgende :

1. *Hier werd de Keizer ge....!*
2. *Ici finit la culture allemande (1914)*
3. *Duitschland über alles, aber nich über das Eisenkanaal (Yzer)!*

Men vraagt aan de soldaten droog weg : « Wanneer komt ge aan te Yper, te Duinkerke, te Kales » enz. ? De feiten toonen klaar genoeg hoe men met den Duitsch spot, niet waar ? 'k Zou er nog duizende kunnen vertellen. Wat mij aangaat, 'k en heb van mijn leven geen leute gehad gelijk in bezet België, binst den oorlog!

Van 's morgens rond 8 ure 30, tot 's avonds 8 ure, deed ik mijne ronde. Hier en daar at ik 'n brokke bij de boeren of ging met de boterhammen op zak van den eenen wijk naar den anderen, bij de arme menschen, om er alles na te zien of bij de boeren voor de bevoorrading van 't volk. Wat ik al uitgestoken heb om de Duitschers te kullen. kan ik niet beschrijven ; 't ware 1000 bladzijden op bladzijden.

(*'t Vervolgt*).

X.

ROND DEN OORLOG

Gansch dit artikel werd gecensureerd.

Estius.

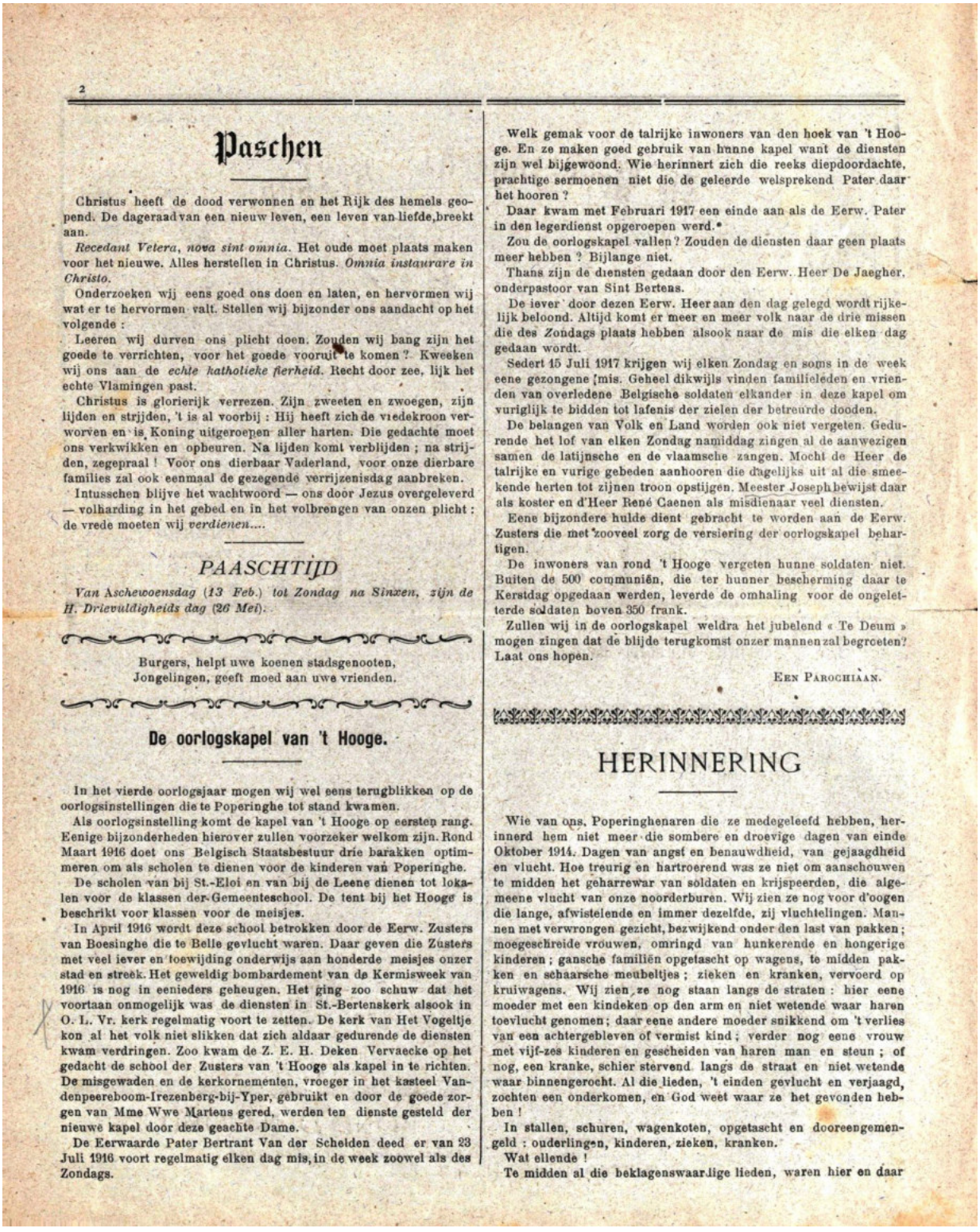

Paschen

Christus heeft de dood verwonnen en het Rijk des hemels geopend. De dageraad van een nieuw leven, een leven van liefde, breekt aan.

Recedant Vetera, nova sint omnia. Het oude moet plaats maken voor het nieuwe. Alles herstellen in Christus. *Omnia instaurare in Christo.*

Onderzoeken wij eens goed ons doen en laten, en hervormen wij wat er te hervormen valt. Stellen wij bijzonder ons aandacht op het volgende :

Leeren wij durven ons plicht doen. Zouden wij bang zijn het goede te verrichten, voor het goede vooruit te komen ? Kweeken wij ons aan de *echte katholieke fierheid*. Recht door zee, lijk het echte Vlamingen past.

Christus is glorierijk verrezen. Zijn zweeten en zwoegen, zijn lijden en strijden, 't is al voorbij : Hij heeft zich de vredekroon verworven en is Koning uitgeroepen aller harten. Die gedachte moet ons verkwikken en opbeuren. Na lijden komt verblijden ; na strijden, zegepraal ! Voor ons dierbaar Vaderland, voor onze dierbare families zal ook eenmaal de gezegende verrijzenisdag aanbreken.

Intusschen blijve het wachtwoord — ons door Jezus overgeleverd — volharding in het gebed en in het volbrengen van onzen plicht : de vrede moeten wij *verdienen*....

PAASCHTIJD

Van Aschewoensdag (13 Feb.) tot Zondag na Sinxen, zijn de H. Drievuldigheids dag (26 Mei).

Burgers, helpt uwe koenen stadsgenooten,
Jongelingen, geeft moed aan uwe vrienden.

De oorlogskapel van 't Hooge.

In het vierde oorlogsjaar mogen wij wel eens terugblikken op de oorlogsinstellingen die te Poperinghe tot stand kwamen.

Als oorlogsinstelling komt de kapel van 't Hooge op eersten rang. Eenige bijzonderheden hierover zullen voorzeker welkom zijn. Rond Maart 1916 doet ons Belgisch Staatsbestuur drie barakken optimmeren om als scholen te dienen voor de kinderen van Poperinghe.

De scholen van bij St.-Eloi en van bij de Leene dienen tot lokalen voor de klassen der Gemeenteschool. De tent bij het Hooge is beschrikt voor klassen voor de meisjes.

In April 1916 wordt deze school betrokken door de Eerw. Zusters van Boesinghe die te Belle gevlucht waren. Daar geven die Zusters met veel iever en toewijding onderwijs aan honderde meisjes onzer stad en streek. Het geweldig bombardement van de Kermisweek van 1916 is nog in eenieders geheugen. Het ging zoo schuw dat het voortaan onmogelijk was de diensten in St.-Bertenskerk alsook in O. L. Vr. kerk regelmatig voort te zetten. De kerk van Het Vogeltje kon al het volk niet slikken dat zich aldaar gedurende de diensten kwam verdringen. Zoo kwam de Z. E. H. Deken Vervaecke op het gedacht de school der Zusters van 't Hooge als kapel in te richten. De misgewaden en de kerkornementen, vroeger in het kasteel Vandenpeereboom-Irezenberg-bij-Yper, gebruikt en door de goede zorgen van Mme Wwe Martens gered, werden ten dienste gesteld der nieuwe kapel door deze geachte Dame.

De Eerwaarde Pater Bertrant Van der Schelden deed er van 23 Juli 1916 voort regelmatig elken dag mis, in de week zoowel als des Zondags.

Welk gemak voor de talrijke inwoners van den hoek van 't Hooge. En ze maken goed gebruik van hunne kapel want de diensten zijn wel bijgewoond. Wie herinnert zich die reeks diepdoordachte, prachtige sermoenen niet die de geleerde welsprekend Pater daar het hooren ?

Daar kwam met Februari 1917 een einde aan als de Eerw. Pater in den legerdienst opgeroepen werd.

Zou de oorlogskapel vallen ? Zouden de diensten daar geen plaats meer hebben ? Bijlange niet.

Thans zijn de diensten gedaan door den Eerw. Heer De Jaegher, onderpastoor van Sint Bertens.

De iever door dezen Eerw. Heer aan den dag gelegd wordt rijkelijk beloond. Altijd komt er meer en meer volk naar de drie missen die des Zondags plaats hebben alsook naar de mis die elken dag gedaan wordt.

Sedert 15 Juli 1917 krijgen wij elken Zondag en soms in de week eene gezongene mis. Geheel dikwijls vinden familieleden en vrienden van overledene Belgische soldaten elkander in deze kapel om vuriglijk te bidden tot lafenis der zielen der betreurde dooden.

De belangen van Volk en Land worden ook niet vergeten. Gedurende het lof van elken Zondag namiddag zingen al de aanwezigen samen de latijnsche en de vlaamsche zangen. Mocht de Heer de talrijke en vurige gebeden aanhooren die dagelijks uit al die smeekende herten tot zijnen troon opstijgen. Meester Joseph bewijst daar als koster en d'Heer René Caenen als misdienaar veel diensten.

Eene bijzondere hulde dient gebracht te worden aan de Eerw. Zusters die met zooveel zorg de versiering der oorlogskapel behartigen.

De inwoners van rond 't Hooge vergeten hunne soldaten niet. Buiten de 500 communiën, die ter hunner bescherming daar te Kerstdag opgedaan werden, leverde de omhaling voor de ongeletterde soldaten boven 350 frank.

Zullen wij in de oorlogskapel weldra het jubelend « Te Deum » mogen zingen dat de blijde terugkomst onzer mannen zal begroeten? Laat ons hopen.

Een Parochiaan.

HERINNERING

Wie van ons, Poperinghenaren die ze medegeleefd hebben, herinnerd hem niet meer die sombere en droevige dagen van einde Oktober 1914. Dagen van angst en benauwdheid, van gejaagdheid en vlucht. Hoe treurig en hartroerend was ze niet om aanschouwen te midden het geharrewar van soldaten en krijspeerden, die algemeene vlucht van onze noorderburen. Wij zien ze nog voor d'oogen die lange, afwistelende en immer dezelfde, zij vluchtelingen. Mannen met verwrongen gezicht, bezwijkend onder den last van pakken ; moegeschreide vrouwen, omringd van hunkerende en hongerige kinderen ; gansche familiën opgetascht op wagens, te midden pakken en schaarsche meubeltjes ; zieken en kranken, vervoerd op kruiwagens. Wij zien ze nog staan langs de straten : hier eene moeder met een kindeken op den arm en niet wetende waar haren toevlucht genomen ; daar eene andere moeder snikkend om 't verlies van een achtergebleven of vermist kind ; verder nog eene vrouw met vijf-zes kinderen en gescheiden van haren man en steun ; of nog, een kranke, schier stervend langs de straat en niet wetende waar binnengerocht. Al die lieden, 't einden gevlucht en verjaagd, zochten een onderkomen, en God weet waar ze het gevonden hebben !

In stallen, schuren, wagenkoten, opgetascht en dooreengemengeld : ouderlingen, kinderen, zieken, kranken.

Wat ellende !

Te midden al die beklagenswaardige lieden, waren hier en daar

15 maart 1918 – Van Walleghem

Tegenwoordig leest men op alle hoeken der straten de Engelse opschriften: ‘Waste prolongs het war’ ‘Save shipping’ ‘What have you saved today’. Al om de Engelse soldaten indachtig te maken dat zij moeten bendig zijn en niets nutteloos verkwisten.

DE TOESTAND

ALGEMEEN OVERZICHT

Op het Belgisch front, *hebben onze troepen den 13e voet verkregen in een Duitschen loopgraaf ten Z.-O. van Lombaertzijde. Na al de bezetters van de eerste linie buiten gevecht te hebben gesteld, zijn ze deze voorbij getrokken en hebben in een gevecht man tegen man den vijand achteruit geslagen die uit de tweede linie deboucheerde.*

Artilleriegevechten over geheel het front, bijzonderlijk hevig langs de kanten van Nieuwpoort en Dixmuide.

Op het Britsch front, tijdens een aanslag ten Z.-O. van het Polygoon-bosch, hebben onze bondgenooten den vijand verliezen toegebracht en 37 gevangenen en 3 machiengeweren buit gemaakt. De Australiërs hebben eveneens 27 gevangenen gemaakt tijdens een gevecht met een sterke vijandelijke patroelje bij het kanaal van Yper.

De Legerbode – 16 maart 1918

De Behandeling der Belgische Burgerlijke Gevangenen in Duitschland

Eén uit Duitsde gevangenschap gevluchte burger deelt het volgende mede:
Na drie lange jaren gevangenschap ben ik er in geslaagd, uit Duitsland te ontsnappen. Iedereen is reeds op de hoogte van de behandeling onzer krijgsgevangenen in Duitsland, maar weinigen kennen het lot der burgerlijke gevangenen. Terwijl de bondgenoten het mogelijk hebben geacht, het lot der vijanden te verzachten door hen in vrijheid te laten en hen slechts in geval van nood, bijvoorbeeld wegens spionage, propaganda, enz… in de concentratiekampen onder te brengen, heeft Duisland hen integendeel reeds bij den aanvang van den oorlog bijna allen in kampen opgesloten. Een uitzondering werd gemaakt voor degenen, die in de fabrieken werken, bij den landbouw of in andere beroepen, die nuttig zijn voor de Duitsen staat of voor den handel.
In de kampen wisten de autoriteiten zelven in het begin niet goed hoe men deze ongewapende vijanden moest behandelen. Die behandeling was dan ook destijds zeer verschillend en grillig. Maar naarmate de oorlog voortduurde, verdwenen onzekerheid en aarzeling en op een zeer kleine uitzondering na worden de burgers thans behandeld als militairen en soms zelfs erger dan militairen, want de pinhelm, die overal niets anders acht dan de militaire orde en de kazernegeest, behandelt deze 'vijanden' zonder wapenen, die geen galons dragen en moeilijker zijn geest begrijpen, met nog groter minachting.

Een dezer burgerkampen is dat van **Holzminden**, waar mannen, vrouwen en kinderen van iedere leeftijd en stand zijn bijeengebracht. Er zijn vooral veel Franse en Belgische intellectuelen; ingenieurs, professors, musici, de meeste Russische studenten van de universiteit te Luik, enz.
Ik was in 1916 in dat kamp en toen was het althans mogelijk er te leven. Niet om er behoorlijk te eten, wel te verstaan, want wat dat betreft, verschilde het niets van alle andere interneringskampen in Duitsland. Maar de behandeling was er betrekkelijk dragelijk. Thans echter heerst daar als kampcommandant een oude kolonel, die vroeger directeur van een groot tuchthuis was, en geroepen werd, als beschermeling van kapitein Juergers, een officier van de militaire rechtspraak bij het 10de legerkorps, een ware spion van nature en in zijn manier om alles te beschouwen en te behandelen, ten einde 'orde' te brengen in het burgerkamp.
En onder zijn bewind werd de behandeling eensklaps veel ruwer. Ik zelf heb maar drie weken in dat kamp doorgebracht, maar wat ik daar zelf geleden heb en door mijn kameraden heb zien lijden, was ruimschoots voldoende, dat kan ik verzekeren.
Alle gevangenen worden daar door de Duitsen dokter in 6 klassen verdeeld: Ia, Ib – Iia, IIb – IIIa en IIIb. Tot de klasse Ia behoren de lieden, die door den geneesheer volmaakt gezond en krachtig worden geacht en dus in staat tot iederen arbeid. Tot de klasse Ib behoren de krachtige personen, die evenwel enig klein gezondheidsgebrek hebben. De klassen IIa en IIb omvatten de personen die alleen voor gemakkelijk werk geschikt zijn en de klassen IIIa en IIIb de mensen, die voor geen enkele arbeid geschikt zijn.
Een onnozele neutrale zou, bij de beschouwing van dat ingewikkelde en zorgvuldig uitgewerkte stelsel voor de classificatie der burgergevangenen, wellicht geneigd zijn uit te roepen :
Maar dat is een waarlijk voortreffelijk en menslievend geneesheer, die zich zo braaf bezighoudt met de gezondheid der gevangenen. Maar inderdaad is 't niets anders dan

huichelarij, en ziehier, hoe men volgens deze indeling te werk gaat: de drie klassen Ia, Ib en IIa doen zonder uitzondering zwaar werk. De klasse IIb levert arbeid, dien de Duitrsers lichter achten, maar die feitelijk dezelfde is. De vijfde klasse van mijn tijd – IIIa – telde als leden slechts twee gelukkigen: een krankzinnige fransman en een Russische student, die geheel was opgezet en overdekt met zweren. Waarom de zesde klasse bestond, weet ik zelf niet, want er was geen enkele gevangene die er toe behoorde. Zonder twijfel deed zij slechts dienst bij wijze van ornament, ter bekroning van het stelsel.
Wat de arbeid betreft, deze werd alle dagen van 6 uur 's morgens tot 12 uur en van 2 uur tot 7 uur in den avond verricht, dit is 11 uren arbeid per dag. Daartoe wordt men om 5 uur in den morgen, volgens den nieuwe Duitse tijd, gewekt, dus eigenlijk om 4 uur en om half zes reeds moet men op de verzamelplaats zijn. Er is een rustpoos van 20 minuten om 8 uur en een even lange rustpoos om 4 uur. De arbeid in het kamp en de omstreken bestaat in het verrichten van totaal nutteloze maar vermoeiende dingen. Zo moet men van de mergelgroeve zware steenblokken naar verschillende punten op 1 km afstand vervoeren, niet per kruiwagen, maar uitsluitend op de schouders of in de handen. Over het algemeen is het gebruik van een kruiwagen verboden. Als men dat voertuig toestaat, dan belaadt men het zo zwaar, dat het haast onmogelijk is, er mee te rijden. De gehele ochtend wordt aan dat werk besteed.
Als er in den namiddag niets te doen is, dan brengt men dezelfde steenblokken naar een ander punt, daarna brengt men ze van het tweede punt weer naar het eerste.
Het productieve doel van het werk interesseert de Duitse autoriteiten een nutteloze, maar zware arbeid heeft verricht, als hij slechts terneergeslagen en vermoeid is, dan is het doel bereikt. De Duitse bewakers zeggen het openblijk, dat het bevel van de kolonel luidt: 'die varkens van gevangenen' hard te laten werken, en hen hunne gevangenen tot die martelingen dwingen, want zij zijn persoonlijk aansprakelijk tegenover den kolonel. Als de gevangene niet genoeg ijver toont, dan moet de wachtpost hem daartoe meedogenloos met slagen van de geweerkolf dwingen. Dat herhaalt de kolonel voortdurende aan de bewakingssoldaten, menigmaal in tegenwoordigheid van de gevangenen. Dit zal iedere wachtpost te Holzminden zonder aarzelen bevestigen.
De kolonel loopt alle dagen met een kijker in de hand overal rond, waar de gevangenen werken: in de velden, in het bos, in de stallen, in de privaten. Van verre kijkt hij door zijn kijker en indien hij bespeurt, dat een gevangene rust, sluipt hij naderbij en betrapt hem op heterdaad. Hij straft de Duitse post met twee dagen cachot en de gevangene die van luiheid is beschuldigd, met drie dagen. En dit alles gaat gepaard met schreeuwen en vloeken en lange redenaties. Op hun beurt begonnen de posten, woedend over hun straf, zodra de kolonel is weggegaan de gevangenen te slaan.
Wat het lazaret betreft, men moet al half dood zijn, om er in opgenomen te worden, want indien men zich in het beginstadium van een ziekte bij de dokter aanmeldt, wordt men beschuldigd op deze wijze van het werken te willen afkomen en wordt men gestraft. Daarom zijn de gevangenen bevreesd geneeskundige hulp in te roepen. Een vriend van mij, die zich eerst tot de dokter wendde, nadat hij een ernstige maagziekte had, is in het lazaret gestorven, toen hij er slechts enige dagen in gelegen had. De Franse en Russische dokters kunnen buiten de Duitse dokter niets doen.
De behandeling der zieken is zeer slecht, medicijnen worden bijna niet verstrekt. Het sterftecijfer in het lazaret is zeer hoog. De herstellenden moeten in plaats van te kunnen uitrusten, met hun ziekenkleren aan weer aan de arbeid gaan.
Bijna elke maand wordt een zeker aantal civiele gevangenen van het hoofdkamp naar de kleinere kampen overgebracht, om in de moerassen te werken. De vaders worden van de zonen gescheiden, broeders moeten elkaar verlaten, om naar de verschillende kampen te worden gezonden. En aan klachten van de betrokkenen wordt geen gehoor geschonken.

Het meest droevige van de toestand is, dat al deze barbaarsheden goedgekeurd en zelfs aanbevolen worden door de hogere militaire autoriteiten. **Generaal Hanich,** die het bevel voert over het 10° legerkorps, bracht onlangs een bezoek aan het kamp en was zeer tevreden over de 'orde' die er onder het bewind van de kolonel heerste. In de Kommandatuur gaat zelfs het gerucht, dat de kolonel wegens zijn optreden tot generaal zal worden benoemd.
Ik heb slechts enige feiten aangstipt.om alles lede te delen, zou ik een lijvig boek moeten schrijven.

16 maart 1918 – Van Walleghem

's Nachts horen wij weerom de schrapnels schuifelen en ontploffen. Wij vernemen dat 4 grote bommen te Poperinghe gevallen zijn op 't Zwijnland.

17 maart 1918 – Van Walleghem

Schrapnels en bommen **rond de Rozenhille**. Bommen op St. Jan ter Biezen. De Duitsers zenden veel schrapnels naar de Engelse ballons.
Ik ontvang een brief van mijn broeder Joseph uit de secteur van Nieuwpoort.
Hij vertelt mij dat hij onlangs een rit meegedaan heeft in de Duitse loopgrachten. Alles lukte wel? Na een half uur kwamen zij weder met 19 Duitse krijgsgevangenen, die de schoonst woorden van de wereld spraken om niet gedood te worden. Zij hadden enkel een gekwetste. 2 dagen nadien kwamen zich nog 5 Elzassers overgeven, die de avond voordien gereed lagen nabij de Belgische posten, doch niet eerder dorsten roeren uit rees van geschoten te orden. En dezelfde dag nog één geheel alleene. Deze vertelden dat de Duitsers de volgende nacht gingen aanvallen. En daarop moest een 2de rit gedaan worden, doch ditmaal door een ander bataillon. De Belgen kwamen in de Duitse loopgrachten op het ogenblik dat deze zelve ten aanval gereed stonden en er begon een verwoed gevecht met van weerskanten schrikkelijke verliezen.

17 maart 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de arrondissementscommissaris
In antwoord op uw schrijven van de 4de dezer, heb ik de eer u de volledige burgerstand van de **wed. Dujardein**, genomen uit de register van de burgerstand dezer stad over te maken.
De genaamde Deprince Florentin en Schacht Theresia, die enkel te Poperinghe gevlucht voor de oorlog toegekomen waren, zijn slechts op de bevolkingsregisters ingeschreven.
Ziehier de inlichtingen welke wij bezitten:

Zondag 17 maart 1918 – Baert A.

Alles gewoon en stil. Eerste communie in O.L.Vrouw kerk en in de kapel van 't Vogeltje.

18 maart 1918 – Van Walleghem

Deze nacht veel bommen op Poperinghe. De vijand bombardeert overal rond, zelfs zijn er gevallen op Crombeke en tussen Proven en Rousbrugge.

Maandag 18 maart 1918 – Baert A.

Gans de nacht horen wij bombarderen in de verte, ook een aanhoudend licht kanongedommel. Prachtig weder, gewone beweging. Om 9 uur 5 grote obussen rond boven Schaballie en wat later 4 op ’t vliegplein aan ’t Hooghe.

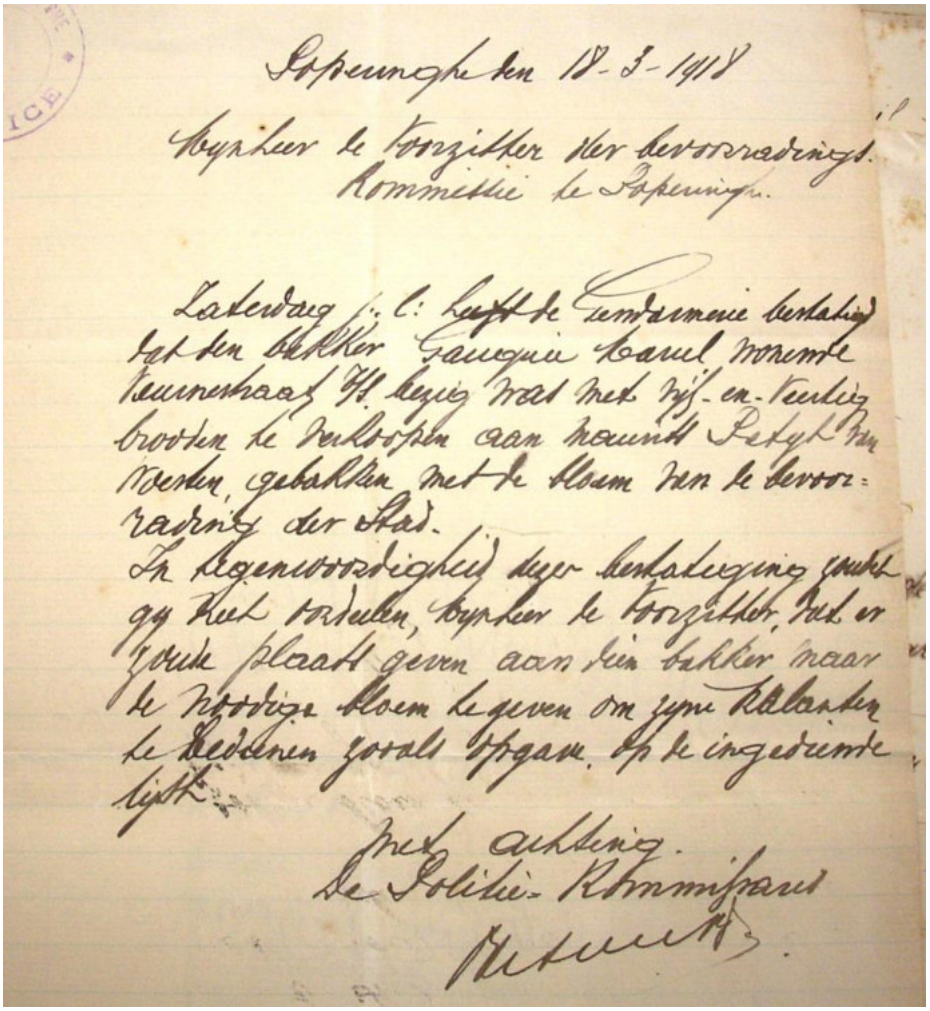

Poperinghe den 18-3-1918

Mynheer de Voorzitter der bevoorradings-
Kommissie te Poperinghe.

Zaterdag j.l. heeft de Gendarmerie bestatigd dat den bakker Gauquie Karel wonende Veurnestraat 75 bezig was met vijf-en-veertig brooden te verkoopen aan Maurits Petyt van Voeren, gebakken met de bloem van de bevoorrading der Stad.
In tegenwoordigheid dezer bestatiging zoudt gy niet oordeelen, Mynheer de Voorzitter, dat er zoude plaats geven aan dien bakker maar de noodige bloem te geven om zyne kalanten te bedienen zooals opgave op de ingediende lijst.

Met achting.
De Politie-Kommissaris
[illegible]

18 maart 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de arrondissementscommissaris
Gevolg gevende aan uw schrijven van de 11de maart l.l. heb ik de eer U ter kennis te brengen dat de vader buiten de streek der vijandelijke beschietingen woont en de nodige middelen bezit om in ’t onderhoud van de zoon Alphonse te voorzien. De zoon van het eerste huwelijk, Goddyn Odile, geboren in 1901 is reeds uit de schoolkolonie terug gekeerd en is timmerman voor ’t Engels leger. De vader is tabakskerver, de moeder doet het huishouden. Buiten Goddyn Odile is er slechts nog een kind, Vanneste Marie, geboren te Rousselaere 11 augusti 1908 en verblijv’ende bij hare ouders, ‘Villa Roulers’ sekte J, Abeele achter de statie. De vader die noch herberg, och winkel houdt, zou de zoon Alphonse hier ter school zenden en de familieband verengend tussen het kind Goddyn en de kinders Vanneste met deze samen op te voeden.

Derycke Maurice overleed op de 18 03 18 te Nieuwpoort.

Dinsdag 19 maart 1918 – Baert A.

’s Avonds om 9 uur 3 obussen en om 11 uur 2 obussen rond oven Schaballie. ’s Nachts aanhoudend geschut. Regenachtig weder. Van 9 tot 10 uur 5 obussen rond hospitaal Remi en 4 op ’t vliegplein Hooghe. Gans de streek wordt beschoten: van Nieuwpoort tot in Frankrijk, veel verder achter de lijn dan gewoonlijk: Rousbrugge, Proven, Woesten, Westvleteren, Reninghelst, Belle, Nieuwkerke, Hazebrouck, enz…
De verslagenheid is groot in gans de streek. Van 2 tot 3 uur 4 grote obussen in stad; 1 huis Jules Caenen, 3 hof Baron de Posch waar Julia Matten gedood wordt, nog 3 op ’t vliegplein aan ’t Hooghe. De betaling der militievergelding heeft plaats in ‘Hof van commerce’ bij Sint Jan ter Biezen. Sedert 30 november waren geen obussen meer in de stad gevallen.

BELGISCH FRONT

De artillerie-strijd was bijzonder hevig in de streken van Nieuwpoort, Diksmuiden en Merckem.

Mij namen onder vuur de Duitsche kantonnementen van Leke, Eessen en Kruisstraat in antwoord op de beschietingen door vijandelijke verdragende stukken op onze kantonnementen en verkeerswegen van het achtergebied.

Heden morgen schoot Adjudant *De Meulemeester* zijn 8e vliegtuig neder boven Dixmuiden.

Brieven Poperinge – SAP 728

Poperinghe den 18de maart 1918
Mijnheer de voorzitter der bevoorradingskommissie te Poperinghe
Zaterdag jongstleden heeft de gendarmerie bestatigd dat den bakker Gauqui Marcel wonende Veurnestraat ter stede
bezig was met vijf en veertig broden te verkoopen aan **Maurits Petyt van Roesten**, gebakken met de bloem van de bevoorrading der stad.
In tegenwoordigheid dezer bestadiging zoudet ghy wel oordeelen, mijnheer de voorzitter,
dat er zoude plaats geven aan dien bakker naar de noodige bloem te geven om zijne kalanten te bedienen zooals opgave op de ingediende lijst
met achting
de politiekommissaris

De Meulemeester sloot zich op zijn twintigste als vrijwilliger aan bij de Compagnie d’Aviateurs. Hij volgde een opleiding in Hendon waar hij zijn burgervliegbrevet behaalde op 8 oktober 1915. Vervolgens werd hij opgeleid tot militaire vlieger te Étampes en op 8 oktober 1916 werd hij ingedeeld bij de 1e escadrille in De Moeren, waar hij achtereenvolgens met een Nieuport tweedekker, een Nieuport 11 en later met een Nieuport 23 vloog. Zijn eerste overwinning behaalde hij op 30 april 1917. Nadat hij op 21 augustus 1917 een Duitse Albatros had neergehaald, kreeg hij als bijnaam *De Arend van Vlaanderen*. Bij deze vlucht raakte hij overigens flink gewond. Zijn bijnaam *Mystère* dankt De Meulemeester aan het feit dat zijn Franstalige collega's moeilijkheden hadden om zijn naam 'Meulemeester' uit te spreken. Zij kortten dit af tot Mystère.

Hij schilderde zijn vliegtuig, een Nieuport 23 geel en nam bij elke vlucht zijn chihuahua genaamd "Stabilo" mee. Begin 1918 veranderde het 1e in het 9e escadrille waar hij nog vier overwinningen behaalde in een Hanriot HD.1. Na zijn tiende overwinning vond André het voor zichzelf rechtvaardig om gepromoveerd te worden van adjudant tot onderluitenant en speldde een tweetal extra sterren op een luitenantuniform. Nadat de staf dit ter ore kwam, werd André alsnog officieel tot onderluitenant benoemd.

Zijn elfde en laatste officiële overwinning was op een kabelballon, een zogenaamde "Drachen", op 3 oktober 1918 boven Torhout. Een riskante operatie, omdat deze ballonnen vaak goed bewapend waren en soms explosieven bevatten om te dienen als vliegende mijn. Ook bij deze actie raakte hij gewond. Tijdens zijn gehele dienst is hij ook nog eens tweemaal in gevecht geraakt met "bevriende" Britse D.H4's. Naast de officiële, behaalde hij ook nog negentien niet-bevestigde overwinningen.

André de Meulemeester bleef in de herinnering van zijn legerkameraden voortleven als een patriottische grappenmaker en pianospeler, met ongrijpbare trekjes.

Wikipedia

19 maart 1918 – Van Walleghem

Slecht weder. De bombardementen worden van langs om talrijker en geweldiger. Eerst aan ’t hof van Dalle, dan aan de Millecruysse waar ’t peerd van Jules Lamoote doodgesmeten werd. De boever was juist gaan kakken en ’t is dat werk dat hem gered heeft. Is kakken niet gezond?

19 maart 1918 – Brievenboek Poperinghe

Aan de arrondissementscommissaris
Gevolg gevende aan uw schrijven van 11de maart L.l. heb ik de eer u te melden dat er geen redens bestaan om de zoon **Maurice Corneille Gruwier** terug te laten komen naar de ouderlijke woning. Dit kind, geboren den 14 mei 1916, zal slechts 12 jaar oud zijn in de meimaand aanstaande.
De ouders wonen met **Vandenvelde Maria**, **Provense steenweg bij ’t vliegplein**. Een zoon werkt voor ’t Engels leger met zijn vader en een ander kind verblijft in de schoolkolonie te Barantin château Blanc. Mijn denkens er is teveel gevaar om dit kind te laten terug komen, daarbij indien zij de toelating zouden verkrijgen, zij zouden het ander kind ook willen thuis ontvangen.

20 maart 1918 – Van Walleghem

Gans de nacht veel geschot en obussen op verschillende plaatsen.
Achiel Adam van Zillebeke, vroeger boever bij Marcel Coene, komt naar hier gelopen me de mare dat Henri Opsomer, soldaat van hier, van de klas van 13, 2de jagers te voet, in een Duitse aanval rond Dickebusch gesneuveld is. De jongen werd op slag gedood door een torpille. Arthur Huygebaert, zoon van de burgemeeser, die bij hem was, werd gekwetst en kon enkel aan de Duitsers ontsnappen met zich te verduiken onder 't lijk van Opsomer. Beirnaert van de Ouderdom werd krijgsgevangene. Het gevecht was schrikkelijk, verschillende jongens van 't Yperse namen er deel aan.
Henri Opsomer, lid van de jonge Vyverwacht, was een moedige jongen, altoos vlijtig en welgezind en die zijn vrije uren gebruikte om de zwijnecommercie te doen in de streek. In de gevechten rond Antwerpen had hij een kogel door zijn arm gekregen en wrd later ziek van de tyfus. Hij is begraven te Alveringhem. Arthur Huyghebaert heeft wonden in de arm en heeft de kaken doorboord. Na een verblijf van een paar maanden in 't hospitaal van Villier le Sec gaat hij in congé de convalescence.

Woensdag 20 maart 1918 – Baert A.

Dezen morgen om 5 uur 10 obussen tussen Brandhoek en Statie, om 6 uur 5 op Bosseboom, om 7 ½ 4 rond de Luttertap, 8 ½ uur 5 op 't vliegplein aan 't Hooghe, 9 ½ 1 bij 't College en 2 in de weide Schaballie, 10 uur 1 brouwerij Masschelein en 2 rond de statie, 's noens 15 op Peselhoek, 1 ½ uur 3 op 't vliegplein bij de Lovie, 2 uur 4 op 't vliegplein bij 't Hooghe, 3 ½ 15 rond de Lovie, tegen de avond 20 op Peselhoek, 8 uur 5 rond de Lovie. In 't geheel een 100 –tal obussen.

Rousbrugge 20 maart 1918
Mijnher de burgmeester – Poperinghe
Bij deze laat ik u weten dat de genaamde Deburghgraeve Camille, molenar binnen uwe stad, 90 kg beschadigde bloem aangekocht heeft aan de Burgerlijke Bevoorrading voor de prijs van 20 franken, som die op rekening zal gebracht worden van uwe stad doro de commissie van Kaels
Aanveerd, heer burgemeester mijne beleefde groeten
Den algemenen commissaris

21 maart 1918 – Van Walleghem

Wij horen dat Rousbrugge en proven en Crombeke ook gebombardeerd werden en dat het op het Belgisch front even schuw gaat. Te Dranoutre wordt landbouwer Hoorelbeke doodgeslegen.
Helaas nog een onzer Dickebussche jongens is deze wee gesneuveld. 't Is Gaston Leeuwerck, een brave jongen van de klas van 16 en van 't 2de regiment lanciers. Hij zat in een post rond Caeskercke en werd met 4 zijner maten door een torpille op de slag gedood. Hij was een der beste leden onzer jonge Vijverwacht, en werd te Proven waar zijn ouders een tent bewonen, begraven.
Zijn broeder Maurits kwam mij daags nadien bezoeken en vertelde mij dat de dag van Maandag laatste een schrikkelijke dag was voor 't Belgisch leger. Dat er dien dag meer dan 30 officieren en 500 soldaten door de bombardementen gedood werden.

Donderdag 21 maart 1918 – Baert A.

Evenals gisteren gedurige beschieting langs alle kanten, ook enige in de stad, er zijn van alle slag van obussen, men beweert dat er 380 tussen zijn. Op zijn minst geschat moeten er rond de 250 obussen gekomen zijn. Op ’t front aanhoudend geschut.

Roebrugge 21 3 1918
Mijnheer de burgemeester ter statie Klein Leysele, heb ik betaald voor transport per tram overladen en commissie delegie voor de stad Poperinghe de som van 209.05 .
Bede dus dit bedrag mij te willen terug betalen wanneer er iemand naar Roesbrugge zou komen.

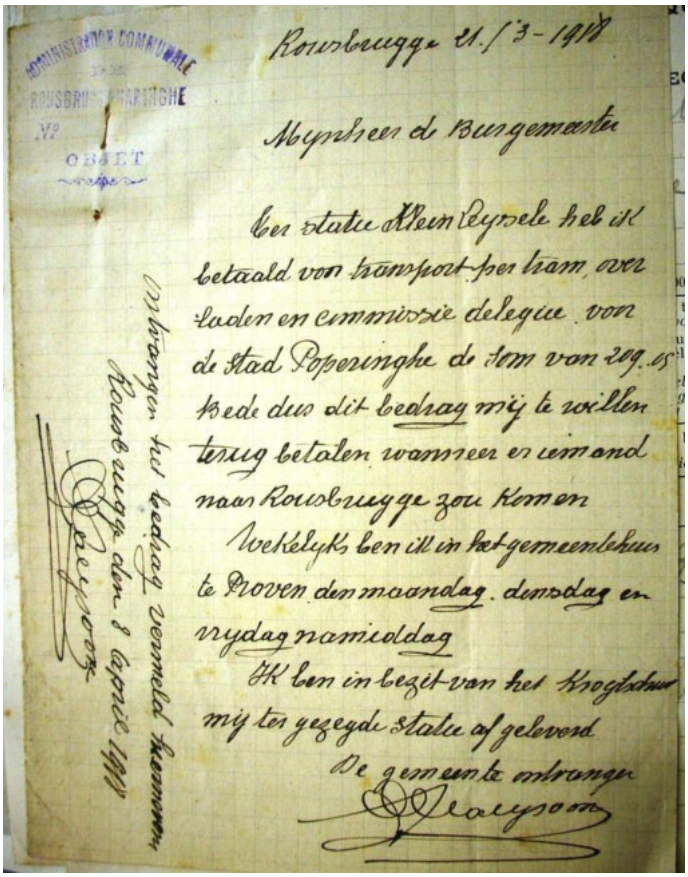
Roesbrugge 21/3-1918

Mynheer de Burgemeester

Ter statie Klein Leysele heb ik betaald voor transport per tram, overladen en commissie delegie voor de stad Poperinghe de som van 209.05
Bede dus dit bedrag mij te willen terug betalen wanneer er iemand naar Roesbrugge zou komen
Wekelyks ben ik in het gemeentehuis te Proven den maandag, dinsdag en vrydag namiddag
Ik ben in bezit van het Krogtschuur mij ter gezegde statie afgeleverd
De gemeente ontvanger

Wekelijks ben ik in het gmeentehuis te Proven den maandag, dinsdag en vrijdagnamiddag
Ik ben in bezit van het …
Mij te rgezeyde statie afgelverd – de gmeente ontvanger

21 maart 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan kapitein Pierrepont, rent officer
Ik heb de eer u de klacht van de heer **Laconte Camille** te bezorgen omtrent de opeising van de palen door het Britse leger ten zijner nadeel.
Ik neem de vrijheid om U te informeren dat rond de 15de december 1917, ik een klacht ingediend heb bij de heer Town Major van de stad, betreffende het weghalen door het 2de leger A.D. Roads, van het Engelse leger van 293 palen van een waarde van 13 frank het stuk, of een totaal van 3809 frank.
Omdat deze klacht zonder gevolg gebleven is, heb ik mijn vraag hernieuwd op de 20ste februari gericht aan de **kolonel Duliez,** voorzitter van de klachtencommissie, die mij via een brief liet weten van mij tot uw bureau te richten.
U zal mij verplichten met het nodige te doen om voor een snelle regeling van deze zaak, die nu reeds een maand aansleept, te zorgen.
Hierbij vind je een kopie van het proces-verbaal opgesteld door de Belgische gendarmerie, als ook het verkoopcontract van deze palen, die zich bevonden op de werf van de heer Daniel Sabbe, dichtbij het station van Poperinghe.
De betaling werd gedaan op de 31ste december laatstleden voor de som van 3809 frank, in uitvoering van de aangegane afspraak. Het lijkt mij ook dat ik hier een interest van 5 % per jaar mag in rekening brengen, zolang het Britse leger mij de som niet terug betaalt, die ik voor de palen betaald heb.

22 maart 1918 – Van Walleghem

Veel geschot? Veel bommen aan de Ouderdom. … Doch vooral geweldig op en rond Poperinghe, overal rond de stad. Nochtans ‘k moete naar Poperinghe achter specien voor de Paastijd.ik zie er veel vallen doch gelukkiglijk niet bij mij.
Wij vernemen de mare dat gisteren nuchtend de Duitsers hun offensief begonnen hebben rond Kamerrijk. Bijzonderheden weten wij nog niet, doch wij zien dat het er schuw moet gaan, vermits verschillende troepen van hier waaronder **de Nieuw-Zeelanders** dadelijk moeten vertrekken.

Vrijdag 22 maart 1918 – Baert A.

’t Geschut op ’t front houdt aan evenals de beschieting ’s nachts en binst de dag komen nu en dan een of twee obussen, zo wat overal rond, in ’t geheel 75. Men zegt dat men hard aan ’t vechten is op ’t front.; er is wat meer beweging. **De scholen aan de Leene en aan ’t Hooghe zijn voorlopig opgeschorst.** De omliggende gemeenten worden ook niet gespaard en we zien weer gedurig verhuizingen. ’s Avonds komen 3 obussen tot bij de hofstede G. Carton.

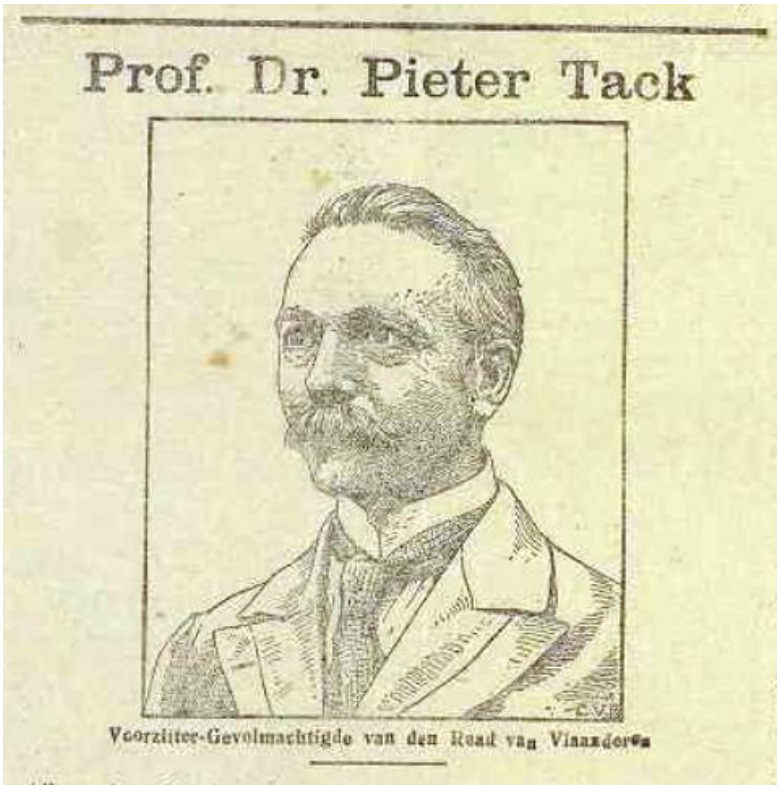
Prof. Dr. Pieter Tack

Voorzitter-Gevolmachtigde van den Raad van Vlaanderen

22 maart 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de Belgische provoost
Ik heb de eer om u een klacht door te sturen, opgesteld door een luitenant van het Britse leger van het XXI ste corps R.E. Dump workshops ‘Busseboom’ betreffende een arbeidsongeval van een vrouw, werkend voor rekening van het Engelse leger en veroorzaakt door een Chinese werkman van de 54ste compagnie waarvan het kamp gesitueerd is C21 b. 5 – 6.

23 maart 1918 – Van Walleghem

De nacht is zeer geweldig. Gedurig geschot en bommen op verschillende plaatsen ook op de Ouderdom en nabij de plaats van Reninghelst. Te Poperinghe valt er een obus op het restaurant van Mr. Vermeulen-Tanghe van Yper. Heer en vrouw Vermeulen en 4 meiden worden onder de puinen begraven. Zij hadden een schoon fortuin vergaard en gingen in de eerste dagen vertrekken naar Frankrijk. **Bijna gans de dag wordt er geschoten op en rond Poperinghe**. Weerom schiet de train blindé van den Brabant. ’s Avonds Duitse vliegers boven, wij horen veel bommen vallen.
De gazetten melden nog geen nieuws van het offensief, nochtans wij vermoeden van langs om meer dat het schuw gaat. ’s Avonds zien wij veel zware artillerie vertrekken.
Deze week was voor de frontdorpen de schrikkelijkste van gans de oorlog. Nog nooit waren de bombardementen zo geweldig.

Zaterdag 23 maart 1918 – Baert A.

Geweldige nacht, 't kanon buldert in volle hevigheid, zeer veel beweging. Nu en dan enige obussen 3 vallen tussen de Yperstraat en Meessenstraat en 1 valt in e Gasthuisstraat waar hij een schrikkelijk ongeluk veroorzaakt. De huizen Delbaere en Depuydt zijn vernield en 6 personen gedood. C. Vermeulen en vrouw van Ypere, de gezusters Van Hove van Poperinghe, de gezusters Declercq van Yper. Twee personen die ook in het huis Delbaere waren ontsnappen als bij mirakel aan de dood. Rond de noen komen nog 4 grote obussen, 1 valt achter huis E. Cossey, 1 in de Meessenstraat. De vlucht is algemeen en de straten zijn eenzaam en doods. 't Aller kante zien wij vluchtelingen. Wij horen nu en dan een obus vallen in de verte. 10 op de Peselhoek. Rond 3 uur namiddag komen voor 't eerst zes obussen op Abeele. Om 4 uur 2 bij Ons Heeren Boompje. 't Kanon is wat verminderd om 6 uur nog een obus in de stad.

24 maart 1918 – Van Walleghem

Het is hier vandaag tamelijk kalm en waarlijk een groot verschil bij de vorige dagen. …
Er wordt ook vals nieuws verteld over Nieuwpoort. De stad zou door de Duitsers ingenomen zin en Engelsen en Fransen snellen ter hulp. Gelukkig vals nieuws.

Zondag 24 maart 1918 – Baert A.

Heldere nacht, veel beweging van vliegers, hevig geschut, 5 obussen rond de tramstatie. Er wordt veel munitie opgevoerd. Heden gaan weer enige obussen naar Abeele tot tegen de herberg 'De Zon'. 's Namiddags valt het kanon stil. Veel soldaten op met trein. Veurne en omliggende worden ook erg beproefd.

24 maart 1918 – De aardappelen van Regheere – RAB – Archief Maes

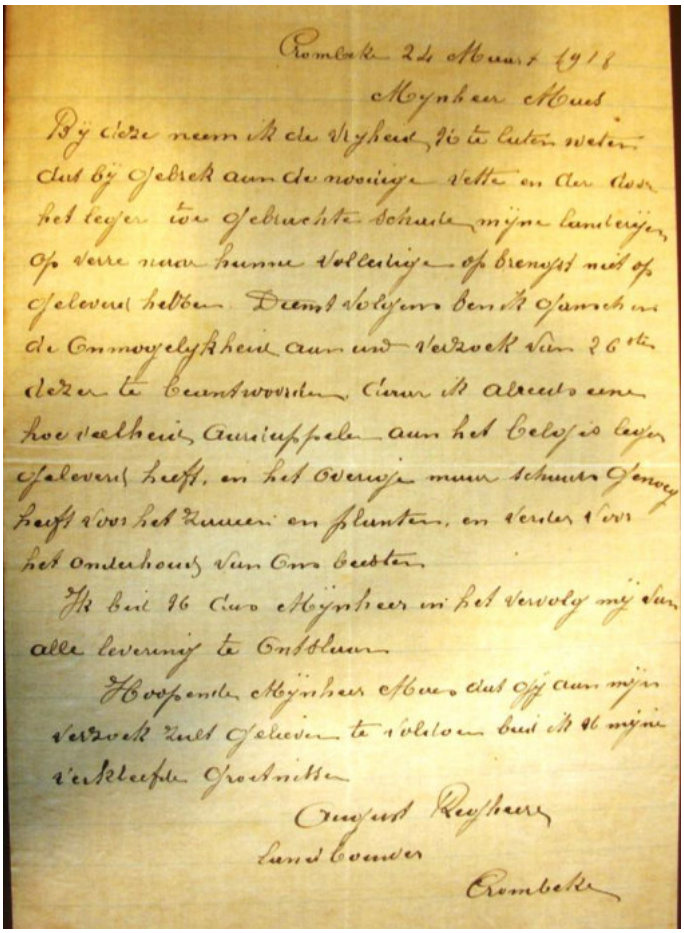

Crombeke, 24 maart 1918

Mijnheer Maes

Bij deze neem ik de vrijheid, u te laten weten dat bij gebrek aan de noodige vette en de door het leger toegebrachte schade, mijne landerijen op verre naar hunne volledige opbrengst niet op geleverd hebben. Dienvolgens ben ik gans in de onmogelijkheid aan uw verzoek van de 26ste dezer te beantwoorden daar ik alreeds een hoeveelheid aardappelen aan het Belgisch leger geleverd heeft, en het overige maar schier genoeg heeft voor het zaaien en planten en verder voor het onderhouden van ons beesten.
Ik bid u – mijnheer in het vervolg mij van alle levering te ontslaan
Hoopende mijnheer Maes dat gij aan mijn verzoek zult gelieven te voldoen, bied ik U mijn verkleefde groetnisse.
August Regheere – Landbouwer – Crombeke

25 maart 1918 – Van Walleghem

De kolonel die in de pastorij logeert vertelt dat de Duitsers Arras en Bapaume ingenomen hebben en dat Parijs door de kanonnen gebombardeerd wordt. Ja men vertelt zelfs dat Amiens reeds bedreigd is. Wij weten niet wat geloven en zien in alles geval da de slechte maren overdreven zijn. Nochtans alles doet vermoeden dat de toestand zeer slecht is.
't Is avond eer wij gazetten rijgen, men moet ze halen 3 uur ver over Haezebrouck. Helaas het nieuws van Parijs dat ons ongelooflijk scheen, is toch waar. Een monsterkanon dat 120 kilometers ver draagt. Nog veel artillerie vertrekt van hier. Wat zal er gebeuren?
Soldaten en burgers zijn door de slechte maren te neer geslagen.

Maandag 25 maart 1918 – Baert A.

Heldere nacht , weinig geschut, veel Engelse vliegers. Op 't front is alles kalm. We vernemen dat Parijs beschoten werd van op een afstand van 120 km. nog 2 obussen op Abeele. In gans de dag krijgen wij 50 obussen op Abeele steenweg en Peselhoek. Er is groot gebrek aan kolen. Het kantoor der belastingen wordt verhuisd van 't Hooghe naar St. Jan ter Biezen.

Brievenboek Reningelst
Meneer de arrondissementscommissaris
Int antwoorde op uw schryven van de 18de dezer maand nr 348 – hebben wij de eer u te laten kennen dat de genaamde Roze Omer, oud 14 jaar, en eenige maanden geenzins noodig t'huis is. Zijne ouders zijn werklieden en kunnen voorzien in het onderhouden van het huisgezin dat bestaat uit 5 leden – vader, moeder, twee zonen 19 en 18 jaar die eene winstgevenden loon verdienen en een van 9 jaar.
Dit huisgezin verblijft op het gehucht de Clytte, langs den steenweg naar Locre, in eene oppekeet. Geheel deze wijk is zeer gevaarlijk daar de vyand sedert omtrent acht dagen de gemeente op verscheidene punten beschiet

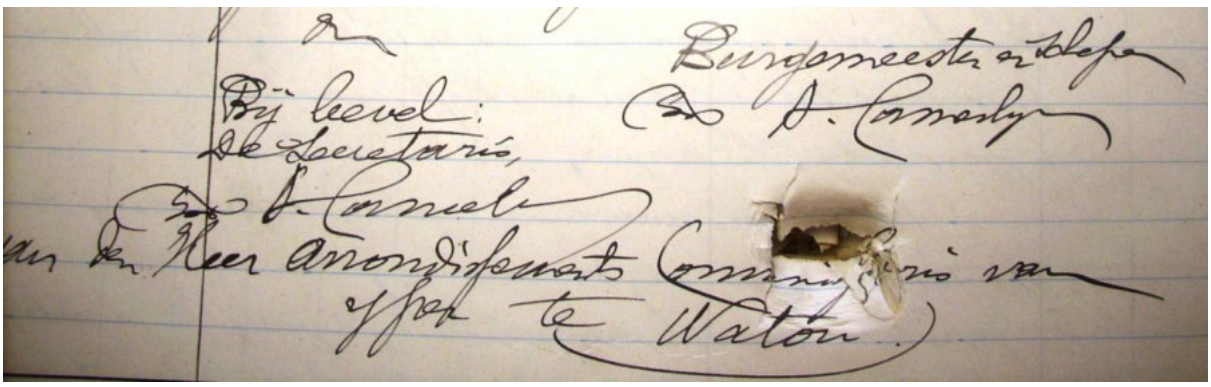

26 maart 1918 – Van Walleghem

De maren die men hoort over de toestand verbeteren wat, doch wij krijgen geen gazetten. Gedurig trekken soldaten naar de **Somme.**
Ik verneem dat de Abeele deze laatste dagen reeds verscheidene malen gebombardeerd werd; Dat maakt mij ongerust over de heilige vaten van onze kerk die toevertrouwd zijn aan de zusters van Voormezele. 'k Vrees dat de zusters misschien uit hun huis zouden moeten vluchten en de heilige vaten achterlaten; daarom heb ik er in die omstandigheden liever zelf voor te zorgen en rijd ik er achter. Ik kwam er toe juist achter een bombardement en zag er veel putten. De zusters hadden reeds de kist verhuisd naar een hofstede. Naar daar gereden. Terwijl wij daar waren begon men Abeele en de Poperinghse kalsijde schrikkelijk te bombarderen gans de voornoen. 's Achternoens passeerde ik daar weer en zag dat er 3 obussen op de huizen gevallen waren. Ik verneem dat er te Poperinghe schrikkelijk gebombardeerd werd aan 't Hooge.

Alveringhem, 26 maart 1918 – RAB – Archief Maes

Mijnheer,

Ik heb de eer u ontvangst te melden van uw geëerd schrijven nopens het leveren van 3000 kilo aardappelen te Veurne, vanwege meneer **Warlop Valere**, landbouwer te Alveringhem. Aanstonds heb ik den belanghebbende verwittigd. De zaak wel ingezien is Mr. Warlop in de onmogelijkheid de vereiste voorwaarden te vervullen. Inderdaad, gelijk ik vroeger meldde staat de hofstede in een der gevaarlijkste plaatsen. In de laatste beschietingen is het gevaar merkelijk vermeerderd.de familie bestaat slechts uit 2 personen, broer en zuster met een jonge neef van 16 – 17 jaren oud. De peerdenknecht en de werkman zijn er nu van door getrokken. Zelfs de meid durft er niet voortdurend verblijven. De soldaten – werkers van de oude klas – die er vroeger waren, zijn vertrokken voor het gevaar. De pachters kunnen de hofstede niet alleen late. Ook de juffrouw kan niet alleen thuis blijven. Werkvolk durft er niet gaan werken. Besluit van dit alles: Mr. Warlop kan de aardappelen niet wegvoeren.
Zou er geen mogelijkheid zijn de aardappelen daar te laten weghalen. Zou het niet toegelaten zijn die aardappelen bijvoorbeeld aan het leger te verkopen, dat in de omtrekt ligt? Deze zou alles op het hof zelf kunnen ophalen. Ik weet wel, mijnheer, dat het veel gevraagd is. Maar de omstandigheden zijn ook uiterst slecht. Het ware te betreuren moest die hoop aardappelen door de beschieting vernietigd worden.
Ik was zo vrij, mijnheer, u desen toestand voor ogen te leggen opdat gij volgens goeddunken, doelmatige maatregelen zoudt kunnen treffen.
In afwachting verzoek ik U, mijnheer, mijne innigen dank, met mijn gevoelens van hoogachting te willen aanveerden.

P. Nivardus Verhoeven
Overste der Franciscanen – Kaatsspelstraat 56 – Alveringhem

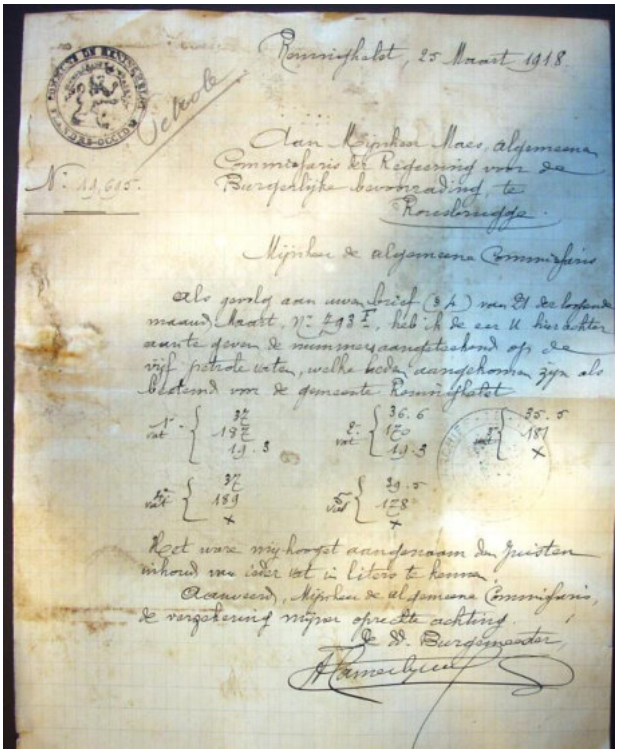

Dinsdag 26 maart 1918 –Baert A.

Heldere nacht, hevig geschut op ’t front. **Gedurig vallen obussen te allen kante**, ook gans den dag: rond de Wulfhille, de zandputten. Onze Heeren Boompje, Hooge, Groeninghestraat, Peselhoek, Abeele, angst en benauwdheid in gans de streek. Heel slecht nieuws van ’t front, achteruitgang der Engelsen aan Bapaume, enz..

27 maart 1918 – Van Walleghem

’t Nieuws dat de gazetten ons geven is maar slecht. De bondgenoten hebben zich teruggetrokken op hun oude lijn van mei 1916 en het Duitse communiqué geeft 45.000 krijgsgevangenen en 600 kanonnen. Veel mannen van de hulpdiensten zoals van de cinema moeten ook weerom de wapens opnemen, het geen zij doen zonder geestdrift.

Woensdag 27 maart 1918 – Baert A.

Heldere nacht, voergrote beweging van Engelse en Duitse vliegers, bij pozen hevig geschut. Soms een obus. Het hospitaal aan de Boterpot trekt weg, wij zien 7 geheel grote kanons optrekken, weinig geschut. Een 5 –tal obussen op Abeele, aan ’t Hooghe, oud sakristie O.L. Vrouw, Weduwe Gambeir, Noordstraat, Weduwe Polley, Bertenplaats.

28 maart 1918 – Van Walleghem

Zoals altijd in zulke gevallen worden er al met eens buitengewone goede maren verspreid en de Engelse soldaten lopen hier nu welgezind rond en vertellen dat de Engelsen de tegenaanval gedaan hebben, en de helft van de verloren grond en veel duizenden krijgsgevangenen genomen hebben. ’t Is te schoon om waar te zijn!
Nochtans de Engelse soldaten laten zich dat gemakkelijk ophangen. Doch de gendarmerie brengt al met eens ander nieuws, ’t is dat de toestand nog verslecht is en al wie nog wil vetrekken naar Frankrijk dat zij binnen de 24 uren moeten gereed zijn. Dat zijn andere papieren! …

Men vreest ook een Duits offensief langs Nieuwpoort en veel troepen worden er naartoe gestuurd.

Brievenboek Reningelst

27 maart 1918 – Meneer de arrondissementscommissaris
In antwoorde op eenen brief van 22 deser maand nr 32 – hebben wij de eer U te laten kennen dat de genaamde Aloise Lenoir, kleine landgebruiker in deze gemeente verblijft wijk 'het Heet' aan de voet van de Scherpenberg. Hij vraagt de terugkomst van zijnen zoon Marcel Lenoir, geboren den 2 juni 1903 uit de schoolkolonie van Grande Dalles in Vrankrijk, om hem bij te staan in eht handwerk. Zijne landbouw doening bedraegt maar 2 hectaren en nog is de helft van dezen grond door de troepen bezet. Hij heeft genen bijzondere familielast en de wijk alwaar hij woont is voor zeker niet zonder gevaar aangezien de gemeente bijna op alle punten binst de voorleden week door de vijand beschoten heeft geweest.
Volgens on gevoelen ware het geraadzaam den zoon Lenoir nog eenigen tijd in de schoolkolonie te behouden.

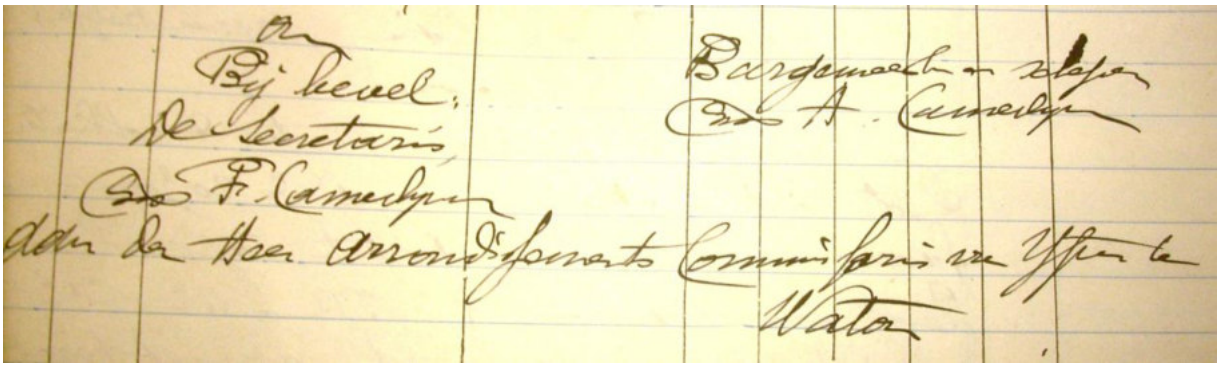

Donderdag 28 maart 1918 – Baert A.

Geheel stille nacht. 's Morgens vroeg enige obussen op Abeelsteenweg, Groeninghestraat en vliegplein Lovie. Nog al veel beweging in de streek, weinig vervoer door de stad. 's Namiddags een 10 tal obussen op Pottestraat boven, Werf, in de Crombekestraat waar de 14 jarige Julien Goussey dood geslegen wordt voor de woning van zijn ouders. 's Avonds komen nog 3 obussen op 't vliegplein aan de Lovie.

29 maart 1918 – Van Walleghem

Obussen op Abeele en Poperinghe. 1 op de O.L. Vrouwkerk.

Vrijdag 29 maart 1918 – Baert A.

Alles kalm en stil op 't front. Slecht weder. 's Nachts 3 obussen op 't vliegplein aan 't Hooghe. 's Morgens 4 Abeelesteenweg en 's namiddags nog twee. De diensten in de O.L. Vrouwkerk zijn opgeschorst, de verloven voor de Belgen zijn opgeschorst. In Frankrijk worden jongere klassen opgeroepen. We zien maar weer gedurig nieuwe vluchtelingen, het nieuws dat gefluisterd wordt is maar slecht, ook is de verslagenheid algemeen en vele burgers trekken naar Frankrijk of maken daartoe voorbereidsels.

30 maart 1918 – Van Walleghem

De gazetten spreken dat Albert en Montdidier gevallen zijn. Weerom obussen op Poperinghe en Abeele.

Zaterdag 30 maart 1918 – Baert A.

Rustige nacht. Twee obussen bij de Leene. Slecht weder. Rond 10 uur weer 2 obussen in dezelfde richting.

Zondag 31 maart 1918 – Baert A.

Pasen. Duistere nacht; een paar obussen bij de Leene, verder alles kalm en stil. De post verhuist van bij de Leene tot bij ’t Zwijnland. De Engelse claims commissie gaat naar Watou.

24 maart 1918 - Albert Denys – Uit ‘’t Zweerdhof’ van Franz Denys

Albert Denys aan Alfons Callewaert

Wees niet verwonderd van mijn nieuw adres. ‘k ben tegenwoordig bij Louis niet meer. Men vroeg hier in ’t regiment mannen om een speciaal peloton te maken om raids en kleine aanvallen te doen. Natuurlijk dat ik mij aangaf en met veel geluk werd ik aanvaard. Nu zijn wij hier in een kamp tegen Wulveringem om gedrild te worden. ’t Is lastig, doch met wat goeden wil en van zulke dingen ontbreekt mij natuurlijk niet – zullen wij het wel klaar krijgen. ’t Is eigenlijk alle soorten van oefeningen om te verslappen en terzelfder tijd te doden – ’t is al moordenaarsdressage zegen de mannen.
Ik ben er bijzonderlijk gaarne bij omdat men mij dan toch nooit zal kunnen zeggen dat ik niets voor mijn vaderland gedaan heb. Omdat men nooit zal kunnen zeggen dat ik als Vlaming niets gedaan heb, zelfs voor een regering die ons verdrukt en onze rechtmatige eisen niet wilt aanhoren, noch voldoen.
Met mij gaat alles opperbest. Ik ben nu een maand teruggekeerd uit verlof van Engeland. Ik heb er mij uitermate wel verzet. Deze maal bijzonderlijk dat ik verscheidene dagen bij echter Engelsen heb verbleven, het ik nog meer ’t Engels karakter leren kennen.
Daarover en over nog veel andere zaken zullen wij redekavelen bij ’t eerste bezoek. Ik hoopt binnen een 10-tal dagen misschien een verlof voor Poperinghe te bekomen. Als het mogelijk is kom ik U bezoeken. Louis is in verlof geweest naar Marseille. Hij heeft een kameraad wiens ouders daar verblijven en van wie hij ontboden geweest is daar zijn verlof over te

brengen. Zijn 9 ½ dagen zijn daar vervlogen lijk niets, zegt hij, zodanig was hij e goed, ja zelfs als kind van den huize. ’t Zijn katholieken natuurlijk, want gij kunt niet aannemen dat ik Louis zou laten in verlof gaan bij gelijk welke mensen.
Gelijk gij in de dagbladen gelezen hebt, wordt het Belgisch front en zelf de achterlinie fel beschoten zodat wij zelfs hier te midden de obussen leven. Spijtig dat onze piotten niet ridderlijk zijn en dat zij te veel gebruik maken van de omstandigheden om onbewoonde huizen te plunderen, enz… Hedendaags iets nemen dat U niet toebehoort is zelfs geen zonde meer voor de algemeenheid, maar iets dat toegelaten is, iets waarin de slimme profijt uittrekt. Zo staan de zaken hier. ’t Is al de andere kant onzeglijk ook hoe bijvoorbeeld de Vlaamse zaak goed doet, bijzonderlijk door ’t lezen van Vlaamse dagbladen. Dagbladen die Godsdienstige kwesties durven aannemen en er over schrijven. Velen lezen ze zeker niet , doch ’t blijft toch hier en daar een die ze leest en er dus nut uit trekt.
Dan nog, ’t leert hun initiatief aan boord te leggen, voor een ideaal strijden, enz … ‘k mag niet meer schrijven want de censuur zou er kunnen in knippen, bijzonderlijk als ’t over zulke zaken is.
’t Laatste schrijven van huis meldde dat allen in goede gezondheid waren en Anna Coussement is in ’t klooster der Benedictinessen te Maredret.
Albert

Nummer 189A **Doos Gazette** **april 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Men kan't niet al hebben: Veel butter en een vette maarte.

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee

Eerst enkele reacties op het voorgaande nummer. Van **Jean-Pierre Vlaemynck** kreeg ik het volgende mailtje:

Dag Guido,

In de reacties/commentaren aangaande de 1e Wereldoorlog lees ik onder andere verwijzingen naar **de familie Six te Reningelst**, de vele inwoners die naar o.a.Toulouse werden gestuurd enz……
Wij hadden destijds een "nonkel paster" met name **Valère Wyckaert**, geboren te Loker, destijds leraar in het college, tijdens de oorlog aalmoezenier in Toulouse, nadien terug verbonden aan het college om daarop als onderpastoor te worden benoemd in OLV te Poperinge, pastoor te Voormezele en uiteindelijk pastoor in Komen, alwaar hij in 1942 overleed.
Ik beschik over enkele postkaarten met afbeelding van de ruïnes van het ouderlijk huis Six in Loker en de ruïnes van de kapel in de Klyte en een beeld van opruiming der ruïnes in de Trommelaarstraat.
Allicht zijn deze gegevens je bekend doch ik hield er aan dit toch even mee te delen. Indien het kan bijdragen dan hoor ik het wel.
Mvg. – JP

Beste Jean-Pierre, heel hartelijk bedankt voor de reactie. Je mag altijd eens die postkaarten opsturen, maar dan liefst met wat commentaar erbij.

Van Paul Top kreeg ik het volgende mailtje:

Dag Guido,
Even je gazette uitgeplozen. En even stilgestaan bij je spellewerkersterslied. In mijn Topboek (1989) pag. 340, heb ik er ook een staan, eentje van de Babelaarstraat in Poperinge. Heb dat horen zingen (4 stemmig- bewerking Vic Nees) door Cantores uit Brugge. Prachtig. Meer in bijlage.
Groetjes,
Paul Top, Wenduine

De Poperingse ,,spellewerkers'' en hun eigen liedje

In heel wat geboorte- en huwelijksakten vinden we dat moeder of bruid ,,spellewerkster'' was van beroep: 't kantklossen. In het ,,Iepersch Oud-liedboek'' van Blyaert & Tasseel vonden we het lied terug dat wellicht velen onder hen tijdens het werk (ritme!) zullen gezongen hebben. In dat boek is er zelfs een bespreking van het jaarlijks feest dat plaats vond op de dag van hun patroonheilige, moeder Anna. In het bundel ,,Zoete merronton'', een uitgave van Noteboom heeft Vic Nees voor een prachtige koorbewerking gezorgd.

De Kinders van de Babbelaarsstrate.

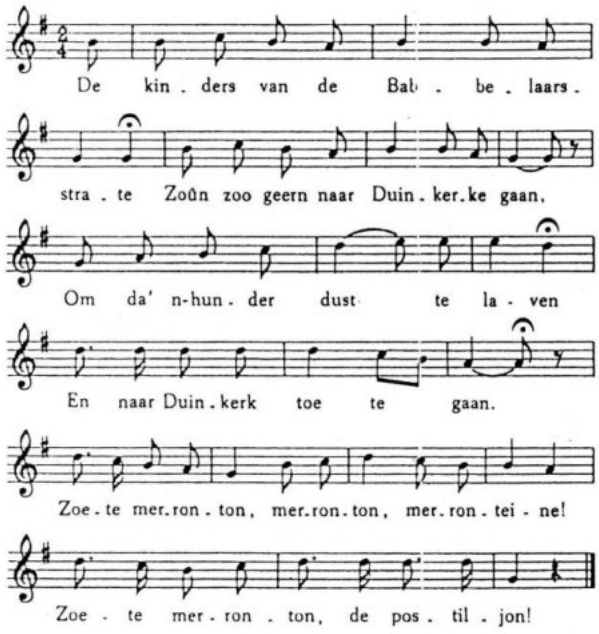

1. De kinders van de Babbelaarsstrate
Zoûn zoo geern naar Duinkerke gaan,
Om da' n-hunder dust te laven
En naar Duinkerk toe te gaan.
Zoete merronton, merronton, merronteine!
Zoete merronton, de postiljon!

2. En wij zull'n de koetsen pareeren
Met de bloemptjes zoet en schoon,
En ons ook wel defendeeren,
G'lijk den keizer op zijn troon.
Zoete merronton, enz.

3. En wij zull'n al omdermeest schreeuwen:
« Vivan van Sint-Annadag! »
En ons ook wel defendeeren:
't Is de spellewerkige's feestdag!

4. Maar als wij in Duinkerke komen,
En wij rijen al door de stad;
Iedereen zal buiten komen
En zal zeggen: « Wat is dat?

5. « 't Zijn de Poperingschenaren,
Die daar komen met geweld;
En ze werken heele jaren,
En ze winnen vele geld! »

VAR.: 4,2. stad] stoê

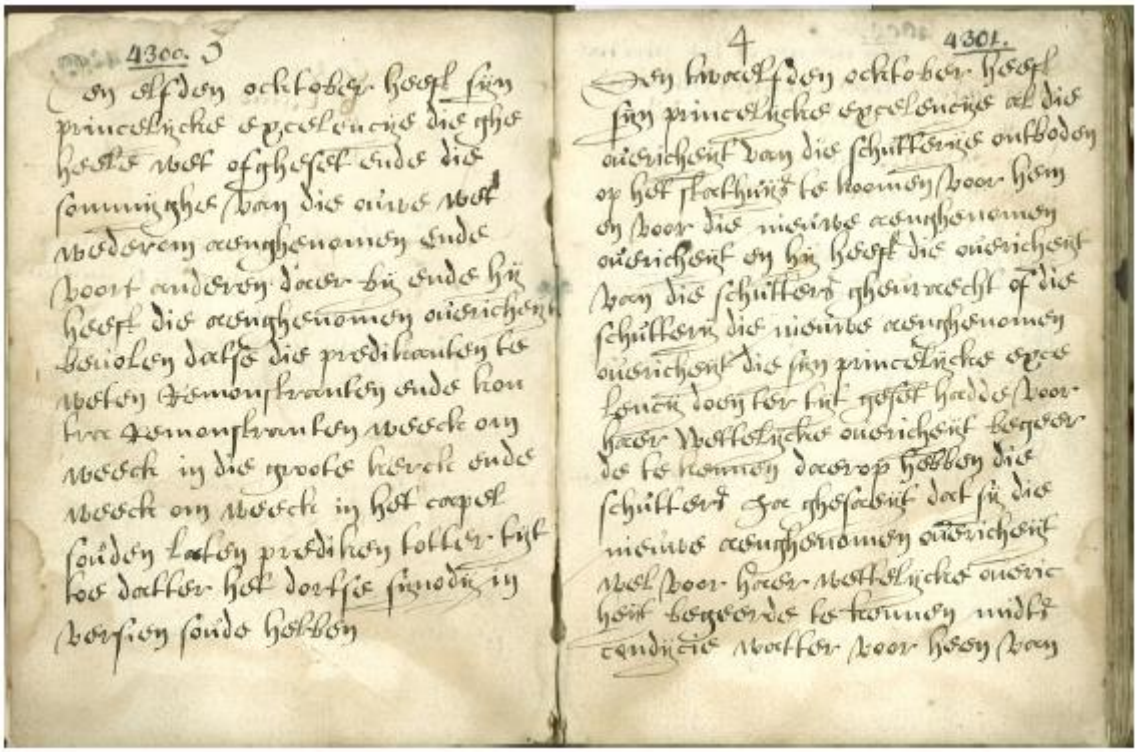

Oud Schrift lezen

Wie opzoekingen doet naar familiegeschiedenis of een ander thema van heemkundige aard in een archief, kan algauw in de problemen komen. Oud schrift is voor een beginnende zoeker de grote struikelblok, zeker wanneer de documenten uit de 18de eeuw of vroeger stammen. Het kunnen onderscheiden van de verschillende lettertypes en het vertrouwd raken met allerlei vormen van afkortingen zorgen alvast voor een stevige opstap in het lezen van Oud Schrift.
In deze reeks krijg je een zicht op de meest gebruikte tekens, bronnen en afkortingen. De thema's die aan bod komen zijn de parochieregisters, de burgerlijke stand, de militie, de sterfhuizen en het bestuur.

i.s.m. LDC De Bres, Vrienden van het Poperings Archief
4 woensdagen van 15 u. tot 18 u. OF van 19.30 u. tot 22.30 u.
(25 april, 9, 23 mei en 6 juni 2018)
LDC De Bres, Veurnestraat 15, 8970 Poperinge
Henri Vandenberghe
€ 25

Vooraf inschrijven op www.vormingplusow.be of 059/50.39.52

Oude liedjes

Het 'nieuw liedeken van de vermaarden ketter en sodomiet Joannes Calvijn' zit in de bibliotheek van de 'Vliegende Bladen' te Gent onder het nummer ACC6765 – 9. Ik heb in het verleden heel wat gepulbiceerd rond de 'beeldenstorm'-periode en het leek mij dan ook nodig om ook dit lied onder de aandacht te brengen. In het lied is er sprake van 'over hondert twintigh jaere, wiert men menighe gheusen ghewaer' – wat we mogen interpreteren als dat eht 120 gelden is dat de 'beeldenstorm' plaatsvond. Als we bij 1567 120 jaar tellen – dan zijn we in 1687. We mogen dit lied – samen met het gehele liedblad waar dit op stond tussen 1687 en 1700 dateren.

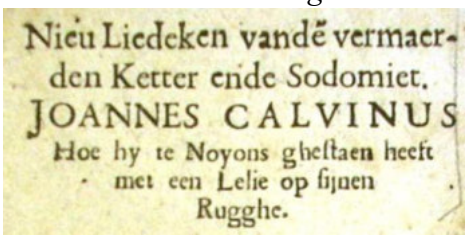
Nieu Liedeken vandē vermaer-
den Ketter ende Sodomiet.
JOANNES CALVINUS
Hoe hy te Noyons gheſtaen heeft
met een Lelie op ſijnen
Rugghe.

De 'stemme' of melodie is deze van 'Liere Bolliere'.
Noch de tekst, noch de melodie heb ik op de 'Liederenbank' terug gevonden.

Jan Calvin is in de hel
wisten 't allen de geusen wel
Ltheranen, Armianen
moeten den selven wegh ingaen
Mennonisten, hun ziel verquisten
Zijn oock op de selve baen.
2
Over **hondert en twintigh jaer**
Wiert men meynige gheusen ghewaer
Jan Calvien is de ruivien
Van alle de geusen haer saligheyt
Die quam lieghen en bedrieghen
Door dien guyt zyn sy verleyt
3
Calvien die seydt daer in d'ellent
Dan alle de geusen wel bekent
Alle de geusen, vaeghen haer neusen
Dan den hemel alle ghelyck
Calien moet gapen door coninx wapen
Op synnen rugh van Vranckeryck
4
Dees waepen kreegh hy te Noyon
Daer hy syn schelmery begon
Sodomie, simonie
Bedreef hy in overvloedt
Sijn vonnis wat schanden, was levent te branden
Maer de coninck was te goedt
5
Geusen wat dunckt u van dit spel
Kent ghy Calvyn upt Luther wel
Sonder lieghen oft bedrieghen
Ziet hem eens van achter aen
Ghy geusegesinden, - ghy sult bevinden
Een lelie op synen rugge staen
6

Als alle de vuyvels saligh zijn
En de beesten sien godts aenschyn
en een vercken wilt bemercken
Eens kan spreken goedt latyn
En als een kemel, vlieght door den hemel
sullen de Geusen saligh zyn
7
Couragie geusen maeckt goet sier
Door hier naer is geen playsier
Ghy sectoristen, die soo misten
In u opinie obstinaet
Wilt u bekeeren en laet u leeren
Eer ghy oock naer de hel toe gaet
8
Petrus die was catholyck
En alle d'apostelen van ghelyck
Op moghen spreken – het is gehebleken
Op christus in't nieuw testament
Op geest ghegeven om onze te leven
Het weerdogj heiligh sacrament
9
D'apostelen hebben ghelyck wy
Ons heere ghenut – gelooft he vry
Als onsen heere – dede verkeere
Den wyn in bloedt en broodt in vlees
Wy vanghelycken – goey catholycken
Ophouden dit vry sonder vrees
10
Maer alle die blinde geusen siet
Ghelooven het evenwel noch niet
Zy met hun teeken – willen noch spreken
Wat godt hun heer heeft ingheselt
Maer als hun ziel is in d'hel calvien is
Zullenmet hem daer zyn ghequelt

Al die lieght en bedrieght gelijk als Jan Calvyn
Sal in der eeuwigheyt smaeken de helsche pyn

Al mijne ouderwetsche liedjes – Uit het liedjesschrift van Charlotte Tamborin

7 D' eerbare Lucia

Dit lied hebben ze ook op het Meertensinstituut in Leuven liggen. En daar ziet de hoofding er zo uit.

1
Een eerbare maagd
die getrouwig liefde draagt
en zorgt voor haar eer
lijdt somtijds veel hartzeer
pijn smert ramp en druk
dit blijkt in dit stuk
van een Lucia
van wie men leest voor en na
dat haar schoonheid en verstand
alom de kroone spant

2
Dees schoon amazon
veel haren tot liefde won
door hare schoonheid
wierd zij menigmaal gevrijd
van een fransen heer
die vraagde menig keer
om haar echte trouw
tot dat dees schoon jonkvrouw
hem schonk haar hert en rechterhand
tot hare trouw verpand

3
Door liefde overmant
zijn dees lieven hand aan hand
gaan wand'len in 't groen
Daar hij wilt zijn lust voldoen
maar zij zeide 'neen,
want mijn eer alleen
houd ik meer in acht
als alle edel geslacht;
zo dat ik uw wens niet voldoen en mag
tot op onzen trouwdag

4
Hij in dolheid schoot
trok ras zijnen sabel bloot
zeide voldoet mij nu
of ik doorsteek u
maar zij sloeg hem naar
en zei O verraar
steekt toe hebt gij moed
ik stort liever mijn bloed
als hier uwen lust te verzaan
zij riep heere Jesus aan

5
Een wildjager zag
en hoorde haar droef beklag
hij kwam met zijn hond
en besprong dien heer terstond
Hij wrong dezen kwant
het zweerd uit zijn hand

met een kloeken moed
en zei mijnheer toont u goed
of gij wordt van uw eigen zweerd
het leven afgeweerd

6
Hij viel op zijn knien
en zei ach verschoond mij lien
’t is de liefdetocht
die mij heeft tot kwaad gebrocht
Ach mijn lief zei hij
ach vergeef het mij
Toont mij een zoet gelaat
Neen, zei zij, vreedaard gaat
mijn liefde is voor geen edelman
of oneerlijken fransman

7
hij trok naar zijn woonst
deze maagd vol milde foonst
schonk een bors met kroon
aan dezen jager voor loon
Hij nam van haar afscheid
met veel dankbaarheid
maar alles verkeerd
zo ons dees historie leert
want daar de liefde heeft overmaat
zij nooit uit ’t herte en gaat

8
De liefde dwong haar
zolang dat zij daarnaar
bijna dag en nacht
haar lief voor haar ogen zag
Zij na lang beraam
den man kleren aan
en trok naar frankriek
om te dienen voor domistiek
en verheurde haar binnen Atrecht
aan haar lief voor koksknecht

als eenen prins van ’t land

9
Zij diende hem getrouw
maar vroeg dat zij was jonkvrouw
of zijn eerste lief
Hij zond haar met eenen brief
naar eene dame
daartoe bekwame
zij heeft den brief besteld
door haar ’s meesters hand gemeld
met zulk een eebied en verstand

10
Zo die dame zag
den koks edel gedrag
wierd op hem verliefd
en door zijn gave gegriefd
in de liefdestocht
heeft zij hem verzocht
tot oneerbaarheid
maar den kok antwoordde en zei
ik eer en dien uw lief getrouw
maar geen edel juffrouw

11
Die madame schoot op
deel en razende van kop
als een tigeres
zij snapte terstond een mes
zei - voldoet mij nu
of ik doorsteek u
uw hert en ingewand
Leeft in eer en sterft in schand
maar die jonge en eerbare spruit
sprong ras ten huise uit

12
Die vreede volgde haar
tot in haar huis achternaar
en zei aan haar lief
uwen kok is een eredief
hij heeft mij betracht
en tot schand gebracht
mijn bloem is geplukt
en door zijn geweld ontrukt
ik wil dat hij sterve de dood
voor zijne boosheid groot

13
Den heer riep: ‘O guit
uwen levensloop is uit
gij hebt mijn lief besmort
Gij steld het zweerd op haren borst
en zou haar doorboord
hebben en versmoort’
Maar zij riep om genaad;
‘mijnheer breng mij voor den raad
daar zal ik tonen wie ik ben
en mijn onschuld doen ken’

14
Haar klagende stem
en vrijborstigheid
bracht hem tot veel achterdocht
zij wierd voor den raad gebrocht
waarin de dame haar
overtuigde haar
voor geweldiging
of edel bloedschending
waardoor zij van stonden aan
haar vonnis heeft ontfaan

15
zij moest voor haar straf
zijn gedolven in een graf
op het platte land
en daar sterven tot haar schand
zij riep: ‘Hemel, God!
Toont mij een beter lot
Als de wrede dood
Zij trok haar borsten bloot
En riep ‘zie heren van den raad
Ik ben zonder misdaad!’

16
Mijnheren, denkt dan
als ik maagden schenden kan
Ik kwam naar frankriek
om te dienen voor domistiek
bij mijnen minnaar
Ik heb onkenbaar
hem voor kok gedient
als zijnen getrouwen vriend
omdat ik door liefde ingewond
hem niet vergeten kon

17
Den heer vloog haar aan
en kuste haar in liefdestraan
ach vriendin zei hij
hoe doorpest gij ‘t hert van mij
Zijt gij Lucia ?
Zij antwoordde ja
mijn minnaar en heer
Zij kust hem in hertzeer
hebt gij mij gediend als slavin
wordt nu mijn hartsgravin

18
die valse juffrouw
sloot men op in een gebouw
Zo praalt hier d'onnozelheid
voor hare valsheid
Men zag dit lief paar
voor Gods zoen altaar
treen in d'echte trouw nu
zingt men door g'heel ons land
leef lang
d'eerbare Lucia
de bloeme van Europa

De melodie van dit epos vond ik ook op de 'Liederenbank'.

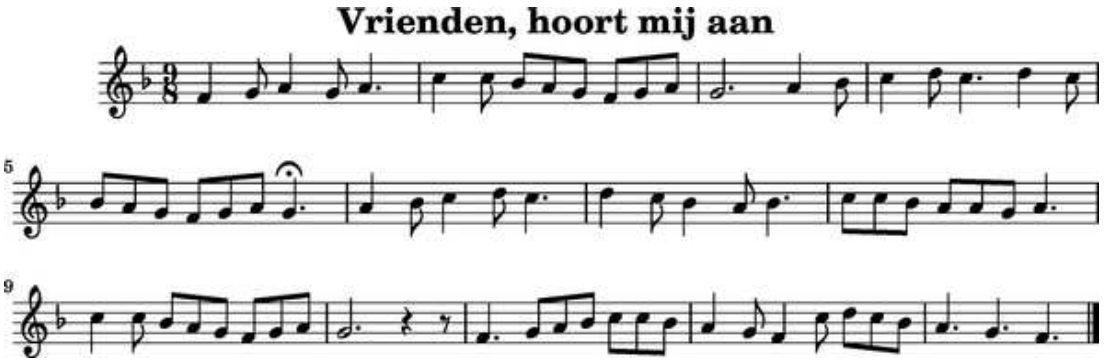

Als ik dit prachtige, ellenlange en spannende verhaal lees – dan stijgt mijn bewondering voor mijn overgrootmoeder die dit waarschijnlijk – par coeur – kon zingen en waarschijnlijk nog met de nodige bijpassende gezichten naar voren kon brengen.

Uit het zangcahier van Mw. Yvonne Donckels

Droevige gevolgen der dronkenschap (pg. 38 tot 41)

1

O vader ‘k smeek u kom mede met mij
Moeder vraag(t) om u ach heb medelij
Verzacht hare smarten, voldoet hare bêe
Vadertje lief kom gaat naar huis toch mee
Moeder is brave: zij is toch niet stout
Zij zal er vergeven die begane fout
Moeder is zieker, zij is zeer verslecht
Over een uur is zij daar pas berecht
Och ze kan sterven zij was toch zo flauw
Vader kom mede, ach vader kom gauw

Ref

Het meisje smeekte vader zoet
Kom mee naar huis, zijt toch eens goed
Moeder verkeert in stervensnood
En haar verdriet die is zoo groot
Ach vader lief verzaakt den drank
Dat is nu onzen ondergank
Wil den toestand verblijden
Heb met ons medelijden.

2

Den dronkaard luisterde niet naar zijn kind
Den drank die had hem den geest al ontzind
En half in slaap viel op tafel zijn hoofd
Ja zijn begrijp was verduisterd, verdoofd
Het meisje streelde met d’handjes zijn wang
Met zwakke stemme vroeg het weder bang
Ontwaakt o vader en wees toch niet kwaad
Kom mee bij moeder eer het is te laat
Ik ben uw Lieske, ach hoort mij toch aan
Vader staat op en laat ons naar huis gaan

3

Hij richt het hoofd op, grammoedig gezind
Hij vreef zich d’ogen en zag nu zijn kind
Hij vroeg wat scheelt er waarom komt gij hier
Laat mij gerust laat mij in het plezier
Vader, zei ’t meisje, zijt toch eens goed
Kom mee naar huis al bij moedertje zoet
Ach laat den drank die ons brengt in nood
’t huis heersch ellenden daar wacht ook de dood
Moeder zal sterven alvoor zij u ziet
Aanhoort mijne bede spaar mij dat verdriet.

4

Het meisjes woorden troffen vader(s) hart

Hij was ter prooi aan een bitter smart
Spoedig is hij met zijn kind meegegaan
Ontnuchtend kwam hij in zijn woning aan
Hij knielde neder aan (het) sterfbed der vrouw
Hij vroeg vergeving met ’t harte vol rouw
Zij kon niet spreken maar was bij verstand
Want zij die nam hem dan nog bij de hand
Zij stierf, en (hij) sprak tot zijn Liesken teer
Ik zorg voor u en ik drink nimmermeer

De melodie van dit lied heb ik niet kunnen terugvinden, maar variaties op dit thema zijn er legio. Het lied past in de traditie van de zangstonden op grote familiefeesten. Elk had zijn of haar liedje en dat werd op verzoek met veel tremolo’s ten gehore gebracht. Menige traan werd weggepinkt. Menig glas ook geledigd om de droefenis te bestrijden(?).
Dit soort smartlappen deed het tot in de jaren 50 van de vorige eeuw ook nog heel goed op ‘crochets’, wedstrijden in zangkunst ingericht door de plaatselijke radio’s.

Tante Francine zingt op een communiefeest
(eigen familiearchief)

Van zangcahier tot onmisbaar boek : Willy Lustenhouwer

We kunnen enkel maar vol bewondering het prachtig uitgegeven boek van Willy Lustenhouwer onder de aandacht brengen. In **‘De geschiedenis van het Café-Chantant’** brengt hij 249 liedjes samen, en wat uitzonderlijk is, telkens met **muzieknotatie** ! Ik begin nu pas echt te beseffen wat een speurwerk en eindeloos geduld daarvoor nodig zijn. Hoe dikwijls moet ik mij gewonnen geven en schrijven: melodie niet teruggevonden. Uit elke regel van het boek spreekt zijn grote liefde voor het volkse lied. Wat mogen we blij zijn uit deze rijke bron te kunnen putten.
Gegevens: ISBN D/1987/2439/2 uitgeverij : Grafisch bedrijf Schoonbaert

19de eeuwse prent (blz 363 in W. Lustenhouwer)

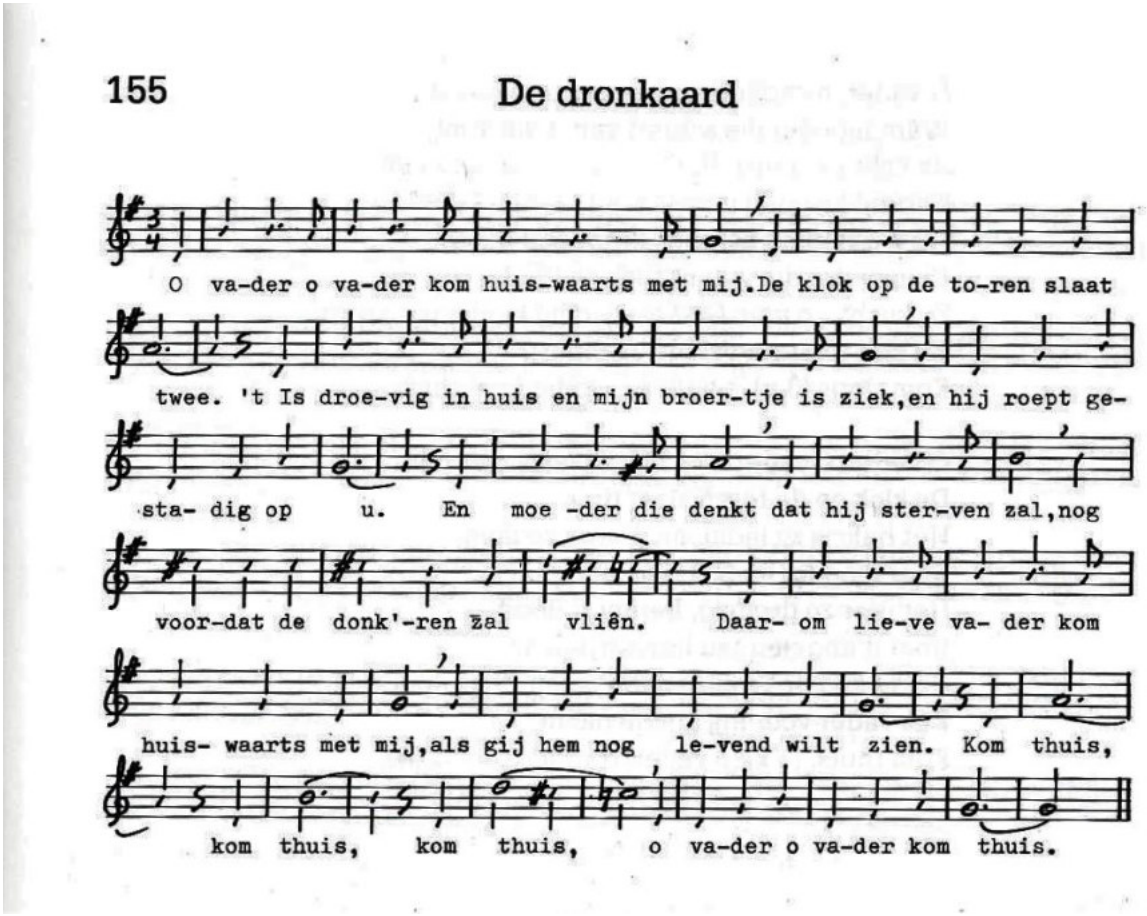

1

O vader, O vader kom huiswaarts met mij

2

O vader, O vader kom huiswaarts met mij

De klok slaat reeds één op de kerk
Ge zegde toch vader, te komen naar huis
Zodra als gedaan was uw werk.
Het vuur is gedoofd, geen licht meer in huis
En moeder verlangt u te zien
Want ach onze Benny ligt ziek op haar schoot
En niemand die hulpe komt biên
Kom thuis (x3) o vader o vader kom thuis

3

O vader, O vader kom huiswaarts met mij
Want moeder die schreit van 't verdriet
Ze kijkt naar onz Benny zo teer en zo zacht
Terwijl hij geen lachje meer biedt
Hij wrijft zijne handjes krimpend ineen
En moeder die weent toch zo hard
Ze zucht: O mijn God toch, mijn kindje dat sterft
En lijdt toch zoveel bitt're smart.
Kom thuis (x3) o vader o vader kom thuis

De klok op de toren slaat twee
't Is droevig in huis en mijn broertje is ziek
En hij roept gestadig op u.
En moeder die denkt dat hij sterven zal
Nog voor dat de donk'ren zal vliên.
Daarom lieve vader kom huiswaarts met mij
Als gij hem nog levend wil zien
Kom thuis (x3) o vader o vader kom thuis

4

O vader, O vader kom huiswaarts met mij
De klok op de toren slaat drie
Het huis is zo ledig, en d'uren zo lang
Daar moeder en ik u niet zien
Het is er zo droevig, Benny is dood,
Door d'engelen ten hemel gedaan
En dit zijn de woorden al stervend hij sprak
Kus vader voor mij goede nacht
Kom thuis (x3) o vader o vader kom thuis

Is er op het einde van het eerste lied nog een hoopgevende moraal, hier is er slechts een dramatische uitkomst. Het is zeker geen vrolijk walsje, maar wel een heel mooie zingbare melodie. Verderop in het boek staat ook nog een tweede lied nr. 176 , blz 362 :
Vader kom mee naar huis. *Het gaat er ruwer en nog hartverscheurender aan toe.*
Vader slaat de hele inboedel stuk, ontziet ook de moeder niet. Uiteindelijk sterven moeder en kind en valt de brute vader smoordronken in slaap. Ook deze melodie werd op een walsritme gezet. Mijn voorkeur ging echter uit naar bovenstaand lied.

Bernard Leicher

Jaar 667 - Sint Bertinus - °600 - + 698

Het Sint Bertinusklooster

Het klooster werd gesticht aan de oevers van de Aa in 648 door Omer, die hier grond kreeg van een heer genaamd Androwald. Omaar die bisschop van Terwaan werd stuurde de monniken **Bertinus, Mommolinus en Ebertramnus** naar de streek stuurde om er de heidenen te bekeren.

Afbeelding uit het retabel van Simon Marmion

De abdij, oorspronkelijk met de naam Sint-Pieter (tot in de 12de eeuw) en met een kerk toegewijd aan de heilige Martinus, werd al snel door een honderdtal monniken bevolkt. Ze bestond weldra uit een grotere abdij beneden en een kleinere abdij boven bij de Onze-Lieve-Vrouwkerk.
Deze beide vestigingen gingen na een tijd elk hun weg, waarbij de beneden abdij een benedictijnerabdij bleef en de bovenabdij een kanunnikenregel aannam en zich omvormde tot een seculier kanunnikenkapittel. Dit werd later de Onze lieve vrouwekerk van Sint-Omaars.
.

Bertinus werkte mee aan de kerstening van de bevolking hier in de streek, **de Morini.**
De Morini of Morieniër, soms Morienen, is de naam voor een bevolkingsgroep die in de kuststrook van Noord-Franrkijk en België woonde. Van oorsprong is hun naam Keltisch en verwijst naar de zee, keltisch ‘mori’. Het betekent dus zoveel als ‘met’ of ‘aan’ de zee wonenden. Het oorspronkelijke grondgebied van de Morini komt ruwweg overeen met het gebied tussen de IJzer in West-Vlaanderen en de Kwinte te Frankrijk, wat overeenkomt met: de Westhoek, Frans-Vlaanderen en het Nauw van Kales.
Bertinus was dus een missionaris, onderwezen en opgeleid in het klooster van Columbanus in Luxeuil en tweede abt van de later naar hem genoemde abdij van Sint Bertinus in Sithiu.

Men vertelt dat de ‘oude abdij’ de ‘*Vetus monasterium’* of 'Oude klooster' in het huidige Sint-Momelin in Noord-Frankrijk, al snel overbevolkt werd. Daarom nam Bertinus het besluit om

een nieuwe plaats voor een nieuw klooster op te zoeken. Daartoe nam hij een bootje, zonder mast of zonder riemen, en liet zich meesleuren over het water van de Aa. God zou hem de gepaste plaats aanwijzen en onder het zingen van psalmen en geestelijke liederen, leidde God hem tot op de plaats Sithiu genoemd, waar hij een nieuw klooster oprichtte.
Vandaar dat hij afgebeeld wordt met een bootje zonder mast of zeilen, in zijn handen.
Bertin bouwde nu zijn nieuwe klooster op.

Op het retabel van Simon Marmion zien we links de poorten van Sint-Omaars en rechts de bouw van het klooster. 'Gelijktijdig' zien we in het midden een bootje varen zonder mast waarin zich drie personen bevinden, waarvan er dus één Sint Bertinus is. Ze varen af op het eiland Sithiu waar ze het klooster zullen opbouwen. Het is eigen aan het middeleeuws 'surrealisme' dat twee gebeurtenissen – oorzaak en gevolg – samen afgebeeld worden.

Sint – Bertinus, is de 'hoofd'heilige van Poperinge.

Uit de „Generale Legende der Heylighen van nieuws vermeerdert ende ghedeylt in twee deelen" *uit* ***1640*** *maar geschreven in* ***1627****, geschreven door* P. Petrus Ribadineira en P. Herbertus Rosaweydus *en uitgegeven* „"Antwerpen by Hiernonuymus Verdussen in de camerstraet in den rooden Leeuw. – *met dank aan Wim Chielens - halen we deze versie van zijn leven.*

S. Bertinus, Abt die te S. Omer gheviert wordt. Den H. abt Bertinus is te Constentz in Duytschlandt gheboren

ende is met die by hem waeren van den H. **Audomarus** ontfanghen.
Hy heeft seer langh na de doot vanden H. Audomarus gheleeft, ende soo hy wel wiste, dat dien veel gegeven is, veel van hem sal gevraeght worden, heeft hy hem in liefde onder syne religieusen, daer hy oversten af was, als eenen ghetrouwen herder ende spieghel van alle deughden ghedragen.
Ende heeft hen omdat sy hen weerdelijck in hunnen roep draghen mochten, de gheboden Godts ende van sijne h. apostelen voor ghehouden, op dat sy hun leven nae dese, ende nae "t ghene sy aen hem saeghen, souden schicken.

Door **Simon Marmion** *in 1459 geschilderd voor de abt en het klooster van Sint Bertin te Sint-Omaars.*

http://guelcker.de/2458/simon-marmion-saint-omer-retabel-gemaeldegalerie-berlin/

Als onsen Heere die eenen goedertieren verghelder vande goede wercken is ghesien heeft hoe vromelijck hem desen h. man ghedraeghen heeft in den strydt die hem den boosen vyandt ghestadighlyck aen dede, ende dat hy voor de saligheyde van sijne bevolen schapen soo sorchvuldigh was, heeft hy hem in verscheyden mirakelen voor de werelt laeten lichten ende schijnen.

In desen tijdt is daer eenen seer aensienlycken Grave gheweest met naeme **Waltbertus,** met sijne huysvrouwe **Hogentrudis**.
Dese biechten aen desen H. man ende hy heeft hen oock een kindt over de H. vonte geheven. Door dese heeft den H. man dickwils Godts woort ghepredickt, ende den Grave heeft hem oock dickwils comen besoecken, op dat hy naer het ontvangen van ‟t H.sacrament des autaers, oock van hem den seghen mocht ontfanghen.
Als desen Grave op eenen tijt in de kercke daer S. Omar begraven lagh, sijn ghebedt ghedaen hadde, onbedacht van huys ghegaen, sonder den H. man aen te spreken.
Als eenen jonghe vanden H. Bertijn, **Dodo** ghenaemt, dit ghesien heeft, heeft hy hem hier over verwonderende, tot synen meester gheseyt: Wat macht bedieden dat uwen gheestelijcken sone wegh ghegaen is sonder u te spreken, ende den seghen van u t′ontfanghen?

Hier op heeft den heylighen man door den geest der prophetije geantwoordt:
Gelooft my, al eer hy noch t‟huys comt, daer hy soo seer na haeckt, sal hy hem bedroeven, dat hy sonder onsen seghen wegh ghegaen is.
Ende siet, op den selven dach, als de sonne nu onder was, is daer eenen bode van den grave tot den H. Man gecomen, die seer verslagen was ende hem seggende, dat sijnen lieven vriendt in doodtsnoot lagh ende begheerde dat hy den Heere doch voor hem wilde bidden, op dat hy uyt dese swarigheyt mocht verlost worden.
Want dat hy soo hy heden uyt S. Omaerskercke ghecomen was, vanden peerde ghevallen was, ende sijn been gebroken hadde, ende sijne andere leden door desen val oock seer ontstelt waren, soo dat hy vreesde te sterven is‟t dat hy met sijne gebeden by Godt niet verbeden en wiert.

Hy seght, seyde hy, dat hem dit overcomen is, omdat hy door‟t toedoen vanden boosen vyandt heden uyt de kercke sonder uwen seghen ghegaen is, begheerende dat ghy hem „t selve wilt vergeven**, ende hem te drincken wilt seynden**, „t welck met uwen mont ende handen gheseghent is.
Als den H. man dit deerlijck ongheluck van sijnen lieven vriendt ghehoort hadde, heeft hy sijnen discipel bevolen, **dat hy hem den wijn brenghen soude**, die daer in de camer was om dien aen den graeve te seynden. Den discipel heeft den H. man hier op gheantwoordt, het is nu meer als een maendt (salighsten vader) dat daer in „t vaetken maer een weynigh wijns gheweest en is.
Den H. man heeft hem gheboden te doen wat hy begheerde.

Ende als Dodo by „t vaetken ghecomen is, heeft hy dat vol costelycken wijn ghevonden die heele de camer door gheroken heeft.
Den H. man dit hoorende, heeft hier voor Godt ghedanckt, ende heeft daer af oock met der haesten aen den Grave ghesonden, die ghenesen is, soo hy vanden wyn ghedroncken had.
Hier af heeft den Grave Godt seer gedanckt ende voor dese weldaet een groot deel van sijn goet Gode ende den H. Bertins opghedraghen.
So dat den H. man den tijt sijns levens in de vreese Godts over ghebrocht hadde, soo is hy vol van goede wercken ende vervult vanden H. Gheest ten eeuwighen leven ghevaren in‟t jaer onses heeren 698 ende is met groote eere ende droefheydt van de sijne begraeven in de kercke van sijne abdije, alsoo die noch nu ter tijdt in de stadt van S. Omaer staet.

Opdedrinck schrijft verder in zijn ‘Poperingana’ dat het **J. Mabrancq** *is die in zijn ‘Histoire de la Morinie’ uit 1639! schrijft dat Poperinge in de 7de eeuw een domein was van* **Regentrude***, kleindochter van een Bourgondische Frank* **Russilo***. Denuncq noemde deze Frank nog in het frans Roussillon.*
En het is deze Regentrude die huwde met Walbertus de graaf van Arke.
Met de gift van Waltbertus van de Poperingse gronden aan Bertinus, de abt en van nu af ook de ‘graaf’ van Arke, krijgen we hier in Poperinge – binnen de bestaande bewoning - een ‘klooster’ nederzetting.

Een geval van schriftvervalsing?

Bij dat goed dat Walbertus, de graaf van Arcques aan de abdij schonk, zat onder andere Poperinge, en van daar dat de abt en prelaat van de abdij van Sint Bertins tot Sint Omaars, van dan af graaf van Arcques, ook wereldlijke heer van onze stad Poperinge werd.
Maart wat ons hier in dit verhaal vooral interesseert, is de vraag welke wonderlijke drank Sint Bertin naar Walbert liet brengen, zodat deze op wonderlijke wijze – en spectaculair snel – genas.

Volgens dit verhaal betreft het hier een soort wijn die op even wonderlijke wijze in een eerst bijna leeg wijnvat, vermeerderd was, tot het vat terug vol was.
Ik heb hier echter de stellige indruk, dat we hier te maken hebben, met een zekere vorm van ***schriftvervalsing****. Niemand kent immers 'zelfrijzende' wijn. Maar we kennen wel het fenomeen van* ***de spontane gisting*** *bij bier. Dit gebeurt niet met brouwersgist, maar met in de lucht aanwezige wilde gisten, waaraan het wort een etmaal in open kuipen wordt blootgesteld, en met de micro-organismen in de eiken tonnen waarin het bier vervolgens wordt gerijpt. Vroeger kwam deze manier van gisten algemeen voor.*
En daarbij 'rijst' het bier dan ook in de vaten en 'rijst ' hier de vraag of het niet eerder bier was die in het vat van Sint Bertin zat, en dat Walbert te drinken kreeg, zodat hij op wonderlijke wijze genas.
Net als met de wijntonnen van Willibrordus, valt het op dat dit mirakel gebeurde in kloosters die zo noordelijk lagen dat ze eigenlijk in **'biergebied'** *lagen en niet in 'wijngebied'. We nemen aan dat deze eigenlijke bierwonderen, dan maar door de kerk 'vertaald' werden tot wijnwonderen omdat Jezus op zijn laatste avondmaal volgens de kerk geen bier maar wijn dronk en zo alles beter paste in de kerkelijke strijd tegen de heidense biergoden.*
Dit nam immers allemaal niet weg dat de pachters van de abdijhoeven op de verschillende domeinen van de Sint Bertinsabdij verplicht waren heel wat mout te leveren.

Het overlijden van de Heilige Bertinus in een 'geur van heiligheid' – Simon Marmion

Walbert, de graaf van Arke, die foor te huwen met Regentrude, heer van Poperinge werd, staat hier in Poperinge afgebeeld in de 'trouwzaal' van het stadhuis. Het beeld is gemaakt door **Lucien Degeus.** *De kunstenaar boetseerde het beeld naar het beeld dat men toen had van een Frankische heer. De mantel of 'sagum' sluit met een typische Frankische gesp. Hij draagt deze op zijn rode tunica. Verder draagt hij ook een typische 'halve' broek met beenwikkels en halve laarzen.*

Lucien heeft Walbert ook de 'schenkingsakte' in zijn handen gegeven.
We gaan deze hier eens overnemen:
' Ego Walbertus – comes aracensus – pupurningam villam – tradidi in Manus Bertini abbatus monasterii sithiensis quod est in honore sancti petri et sancti pauli apostolorum constructum – DCLXVI'

Waar Lucien dit gehaald heeft, is mij volstrekt onduidelijk.
Wat verder opvalt is het grote zwaard dat Walbert bij zich heeft. Het is duidelijk een slagzwaard – een zwaard van een beul – of een gerechtszwaard dat men gebruikte om mensen te onthoofden. Dit zal er wel op wijzen dat hij de 'gerechtelijke' macht over het Poperinge had.

De graaf van Arke, Walbertus en zijn vrouw; Regentrude, te paard, geven de rechten en de 'halm' van Poperingahem aan de abdij van St. Bertin te St. Omaars. Dit is een scène uit de jaarlijkse Mariaprocessie, waarbij ook de vroege legendarische geschiedenis van de stad herkauwd wordt.

Dat de akte van Walbert, niet meer de 'originele' is, is duidelijk. We kennen ze alleen van uit de 'cartulaire van Folcquin' , één van de paters van de abdij. Hij schijnt de neef geweest te zijn van de bisschop van Terwaan, met dezelfde naam. Het is deze bisschop die in een visioen zag dat de abdij van Sithiu door de Noormannen zou vernield worden, wat in 845 gebeurde, en die daarom het lichaam van Sint-Bertinus liet ontgraven en op een geheime plaats bewaren. Hoewel deze ontgraving geheim was, gebeurden, volgens de legende, toch verschillende mirakels.

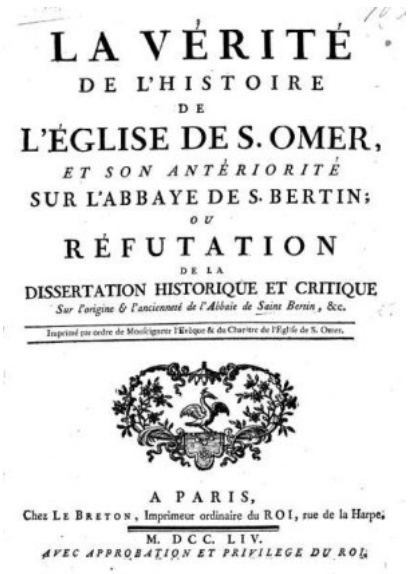
LA VÉRITÉ
DE L'HISTOIRE
DE
L'ÉGLISE DE S. OMER,
ET SON ANTÉRIORITÉ
SUR L'ABBAYE DE S. BERTIN;
OU
RÉFUTATION
DE LA
DISSERTATION HISTORIQUE ET CRITIQUE
Sur l'origine & l'ancienneté de l'Abbaie de Saint Bertin, &c.
Imprimé par ordre de Monseigneur l'Evêque & du Chapitre de l'Eglise de S. Omer.
A PARIS,
Chez LE BRETON, Imprimeur ordinaire du ROI, rue de la Harpe.
M. DCC. LIV.
AVEC APPROBATION ET PRIVILEGE DU ROI.

Folquin, de schrijvende pater, was geboren in Lotharingen en was de zoon van Folquin en Thiédale. Zijn overgrootvader Jérome was de oom van de heilige Sint Adalard, de abt van Corbie, de man die hop in zijn abdij kweekte.
In het jaar 948 brachten zijn ouders hem zelf naar de abdij, hij zou aldaar rond het jaar 975 sterven. Zijn 'cartulaire' werd rond 961 opgesteld.

In 'la vérité de l'histoire de l'église de S. Omer ... ' van Louis de Bonnaire en Louis Lemeraud – uit 1754 – werd voorop gesteld dat deze akten 'vals' waren.
De schrijvers stellen het volgende:
Het derde voorbeeld tenslotte, is te vinden in 'Iperius'[1] zelf, of tenminste zoals deze gedrukt werd. Iperius spreekt over de schenking van Walbert als 'magnam haereditatis fuae partem Deo & Beato obtulit Bertino Arkensem scilicet villam.

De historici van de abdij, hebben ons in verband met graaf Walbert de meest ridicule fabel wijs gemaakt. Iperius beseft dit en spreekt dan ook over deze schenking met de term 'obtulit', wat slechts zoveel betekend als 'schenking' en niet als een 'reële donatie'. Laat ons daarbij voegen dat Molan, een van de ernstigste copiïsten, deze term alleen gebruikt om de 'doantie' van Adroald aan sint Bertinus te beschvijven. Hij gaf Sithiu, - zegt hij – aan God en aan de Heilige Petrus' en voor het gebruik ervan van een klooster, in usum Monasterii obtulit.

Hoe men het ook draait. Of Walbert nu al dan niet Arke en daarbij het domein Poperinge aan het God of aan het klooster van Sithiu gaf, de realiteit kwam er toch op neer dat de elkaar opvolgende abten van de Sint-Bertinusabdij, ook heer van Poperinge waren. Door de lijst van de abten over te nemen, kunnen we zo gemakkelijk ook de 'Heren van Poperinge' opsommen.

[1] Iperious – 58ste Abt van Sint Bertinsabdij - 1365 – 1383

De afscheidsdronk van Walbert, graaf van Arcke -

Poperinghe, appelée primitivement *Pupurningahem*, *Poperingahem* et *Poperinghem*, passa, sous les Mérovingiens, avec un territoire étendu, à l'abbaye de St-Bertin à Saint-Omer (658 ou 668), alors qu'un comte Walbert, de la maison royale, céda à ce couvent Arkes (*villa Arcarum*), à laquelle doit avoir appartenu Poperinghe (2).

We keren nog eens terug naar de legende van Walbert.
In zijn boek 'Notices historicque sur la ville de Poperinghe' schrijft Altmeyer dat Poperinge, oorspronkelijk Pupurningahem, Poperingahem of Poperinghem, genoemd werd, en onder de Merovingers aan de abdij van Sint Bertin te Sint-Omaars, in 658 of 668, gegeven werd door de graaf Walbert, lid van het koninklijk huis. Poperinge behoorde toen aan Arkes, of villa Arcarum. Walbert gaf niet alleen Poperinge aan de abdij, maar ook de graaftitel en alle heerlijke rechten.

Zoals we zagen, vertelt de legende, dat Walbert heel regelmatig op gezoek ging bij Bertinus en telkens wanneer hij vertrok **de vaderlijke zegen** van Bertinus vroeg om beschut door de heer, zijn reis te ondernemen.
Dan kreeg hij **een afscheidsdronk** van Bertinus, en kon de graaf met gerust gemoed vertrekken.
Nu gebeurde het dat Walbert, deze zegen en zijn dronk, omwille van zijn haast, vergeten had te vragen en hij vertrok op te paard met zin gevolg.
Hij werd onderweg overvallen door struikrovers en bleef, ter aarde, voor dood liggen. Zijn knecht besefte de vergetelheid van Walbert en keerde terug naar de abdij om daar de steun van Bertinus te vragen. Deze liet zijn knecht, Dodo, uit de bijna lege wijnton, een laatste restje wijn halen en daarmee vertrok de knecht naar zijn meester.
Nog maar pas had Walbert van deze wijn gedronken, of hij genas op wonderlijke wijze. Dat was de reden waarom hij al zijn bezittingen aan de abdij schonk, uit dankbaarheid voor zijn leven.

Illustratie uit een manuscript van de abdij Sint-Bertin: Bertinus en Audemarus.

Het is niet moeilijk om in dit mirakelverhaal, eerst het heidense gebruik van de afscheidsdronk te zien, die oorspronkelijk met bier was, maar nu door de christelijke invloed, 'miraculeus' in wijn veranderd was.
Ook voor Poperinge bracht de kerstening belangrijke veranderingen mee.

Het bootje van Sint-Bertinus

Het bootje waarin Sint-Bertinus naar de plaats van zijn nieuw klooster vaart, wordt het attribuut van deze heilige.
Op de schilderij van Simon Marmion zien we het bootje varen over de Aa.

Op de poort van het Sint-Bertinusklooster[2] zien we een kleiner bootje, weliswaar van het zelfde **platbodemmodel.**
Hier is Sint-Bertinus slechts vergezeld van één medegezel, waarschijnlijk zijn trouwe 'knecht' Dodo.
Deze bootjes varen nog op de Aa en zijn nog steeds terug te vinden in Clarimarais. Eertijds werden ze, zoals we terugvonden in verschillende teksten in de 17de eeuw in het Poperings stadsarchief, **'koggen'** genoemd. En deze naamgeving zal waarschijnlijk aan de basis liggen van het feit dat op verschillende beelden van de heilige Bertinus, hij afgebeeld staat met een zeewaardige kogge. De middeleeuwse schepen die over de zeeën voeren werden immers ook 'koggen' genoemd.

Het model boot dat Sint-Bertinus aan de ingang van de Sint-Bertinuskerk te Poperinge vasthoudt, twijfelt nog, en zit tussen de twee modellen in.

Het model boot dat Sint-Bertinus op het icoon binnen in de kerk vasthoudt is echter een duidelijk zeekogge met een verhoogde

[2] Museu de Belles Arts de Dijon

achtersteven, een model schip dat nooit op de binnenwateren heeft gevaren. Het icoon komt van het huidige Sint-Lodewijkcollege te Brugge. Dit staat momenteel op de plaats waar de abdij van Sint-Bertinus eertijds een refugehuis had.

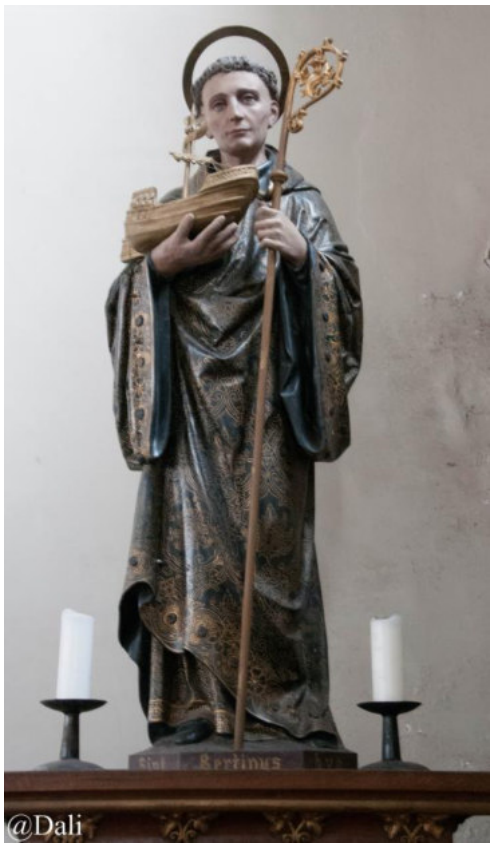

Het tweede beeld van Sint-Bertinus dat binnen de Sint-Bertinuskerk van Poperinge staat is een apart verhaal.
Het scheepje is duidelijk een zeekogge met een voor- en achtersteven.
Het beeld had jarenlang op de zolder van de kerk gestaan, tot dat mijn zus Mia Vandermarliere het meebracht naar me thuis, waar mijn moeder het beeld onder handen genomen heeft.
Ze heeft waar een stukken kalk van het beeld af waren, dit hersteld en het beeld deels terug geschilderd. Eén keer aan het bootje gekomen, vond ze het maar niks dat het bootje er zo armtierig uitzag. Volgens haar, was de mast afgebroken en ze heeft er dus maar een nieuw opgezet, waardoor Bertinus hier dus pronkt met een volwaardige, zeewaardige kogge. Mijn moeder bedoelde het goed en ze wilde Sint-Bertinus wat allure geven en nog tot haar verdediging, wil ik even opmerken, dat niemand haar op haar ‘historische fout’ ooit gewezen heeft.

Op het huidige retabel van het Sint-Bertinusaltaar te Poperinge vinden we een eigenaardige compositie.

Zoals we kunnen zien wordt links de scène afgebeeld waarbij Sint-Bertinus, samen met Dodo de Aa afvaren om te stranden op het eiland Sithiu, het huidige Sint-Omaars. Het schip voldoet echter volledig niet aan de nodige vereisten. Het is een zeekogge met mast en zeilen en de kunstenaar heeft zelf moeite gedaan om touwladders af te beelden. Daardoor kloppen de verhoudingen tussen de boot en de twee personen nog minder. Het rechts beeld is een scène waarbij Sint-Bertinus de heidenen, precies voornamelijk vrouwen en kinderen, tracht te bekeren.
In het midden staat de heilige afgebeeld met een duidelijke zeekogge in zijn hand; een schip met voor en achtersteven maar de mast en de betuiging is verdwenen. Blijkbaar heeft de kunstenaar ook hier getwijfeld hoe hij zijn boot moest afbeelden.
Was hij niet op de hoogte van de achterliggende legende?

De 'valse' Bertinus
In de Sint-Bertinuskerk te Poperinge staat ook nog het beeld hiernaast. Hoewel er als bijschrift 'H. Bertinus, patroon van Poperinge, Bid voor ons' staat, is dit duidelijk geen Sint Bertinus. In de kerkgids staat er vermeld dat dit waarschijnlijk Sint Augustinus van Hippo is, een heilige die vereerd werd in het vroeger Sint Brigidaklooster in de bossen van Westvleteren.
Vandaar zijn er ten andere nog verschillende andere beelden uit de kerk afkomstig.

De poort uit het Sint-Bertinusklooster te Sint-Omaars, zoals ze bewaard wordt in het Museum voor Schone Kunsten te Dijon.

Terwijl rechts de legende van Sint-Bertinus afgebeeld wordt, zien we op het linkse paneel de herontdekking van de doodskist van de heilige in twee scènes afgebeeld.

- *Binnenkort opening van de nieuwe website 't Neerhof -*

100 jaar geleden; Den Grooten Oorlog

2de Jaar — No 3 (20) *Nagezien door de Krijgsoverheid* Nr 4387 (4-3-18) 1 April 1918

De Poperingsche Keikop.

Bladje der Poperingnaars in 't leger

ABONNEMENTSPRIJS
Poper. Soldaten : KOSTELOOS.
Andere soldaten : 2.00 fr.
Burgers 4.00 fr.

Verschijnt
(als 't kan)
2 maal te maande

BEHEER
E. H. Jul. Vanneste, Aalm. Z 44 I
H. G. Herpelinck, brank. Z 33
H. A. Baert, Noordstr., 13, Pop.

SOLDATENPENNEN

Mijnheer,

Misschien weet ge reeds wat ik u schrijven moet : dat mijn congé uitgesteld is,... dat ik, spijts alles, het niet wagen mag acht schoone verlofdagen te verbrokkelen in ongerustheden, vluchtpartijtjes en onvoorzichtigheden !... Daarop heb ik verwisseld met een badsteedje van Frankrijk, waar ik eene goede nichte zal bezoeken ; de naaste keer, met beter omstandigheden kom ik af naar Poperinghe.

En toch, Mijnheer, steekt mij zulks eeuwig tegen. Ah ! ik kwam zoo geerne naar mijne stad, er was er zoo op gevierd ! Zoo prachtig weder ! Wat gingen wij wandelen tot verre... van stée... al door die prachtige hommelvelden...! Poef... een fijn-huilend geschuifel... de ruimte in... Poperinghewaarts !... Ja nu geloof ik het, 't 'n kan daar oprecht niet te goed zijn. Dat hoor ik .. juist rechtover mij... op een half uurken gaans misschien ! Ha, die st... moffen, in den tijd schenen zij Poperinghe zoo te beminnen... ze leefden er halve jaren, ze kochten en verkochten er,... ze vonden er hun bestaan, en nu, ach, die bedriegers, ze zenden er als dank ! hun doodend poer en ijzer !

Wat doet het mij pijn... ik bid inwendig O. L. V. u allen van ramp of dood te besparen. Wanneer zal de dood eindelijk verzadigd zijn ?... Waar spookt ze u niet ? Alhier met geweld,... aldaar met pijnigende traagheid,... elders met angst, honger, ougerustheid ! Overal, dood, vernieling, verwoesting !

En bezie me toch intusschentijd dat heerlijk zomerweder ! Wat een bittere spot op 's menschen doening ! Schoon zomerweder !... De oorlog is niet algemeen!; binst al dat geraas en gedonder, vervolgt de natuur haar vreedzaam seizoenengang ! Zij doet de vruchten zoo liefdelijk opkomen en bloeien... voor wie ?... Mijn penne weigert dien ondankbare te noemen !... De natuurminnaar leeft ten volle in den buiten (ik spreek van frontmannen). In den zomer is 't aangenaam alhier, Ik bemin de natuur... en die neiging, die zeker eene goede is, doet er veel aan om mij opgeruimd te houden. De boomen hergroeien zeer lastig ; velen zijn toppeloos..... andere zijn bijna al hun takken kwijt. De hagen herleven geheel en gansch. Langs de trancheen groeien bloempjes en graspijlkes. Het leven wint aan : dierkes, vliegende en kruipende, zwemmende en slepende krioelen langs alle kanten. Ze slachten de menschen die vluchten, en 't jolen en kruipen in alle hoeken en gaten.... waar zij veilig kunnen leven.

En vliegers, menschen die vliegen, en door hun gerucht en gezoef alle frontlawijt overheerschen, uitgenomen dat van de loerende Dood... wanneer zij aan 't donderen gaat.

Mijnheer, wees gerust over mij, ik heb de dood altijd vóór mijn geest en tracht mij maar goed bereid te houden.... want 't duurt ginder, in de Eeuwigheid, zoolang, zoo schrikkelijk lang ;... en 'k zou daar geerne welgekomen zijn.

Hiermede sluit ik en groet u met genegenheid en eerbied .

Front, Juli 1917.

Biechten is een vervelend ding

Wie beweert nu, dat gij voor uw plezier moet gaan biechten ?

Wat goed is en nuttig, is nog niet altijd aangenaam. — Het is b. v. *niet aangenaam* drankjes in te nemen wanneer men ziek is. Toch doet men dat om beter te worden. — Het is *niet aangenaam* van 's morgens tot 's avonds te werken, om zijn brood te verdienen voor zichzelf en zijn huisgezin en zich daarbij nog de eene of andera ontbering op te leggen met het oog op zijnen ouden dag. Nuttig echter is het wel en ook noodzakelijk ; en men arbeidt, *al is ook* arbeiden hard, onangenaam, moeilijk.

Zoo gaat het ook met de biecht. Zij is den geneesmiddel, een onaangenaam geneesmiddel, des te onaangenamer naarmate men meer behoefte daaraan heeft ; maar het is een *noodzakelijk* geneesmiddel. Ik ga niet biechten voor mijn plezier, maar om beter te worden, om mij te hoeden voor het kwaad.

Toon toch wat meer geestkracht. Laat u niet meeslepen door *de* kwaal onzer eeuw nl. *de vermindering van plichtbesef*. De *plicht*,

een woord van zoo groote en verheven beteekenis, laat veel zielen koud. *Vermaak*, dat kennen ze beter.

Wacht u voor die betreurenswaardige zwakheid en herinner u Gods oordeel.

Mgr DE SÉGUR.

Eenige nuttige adressen :

Opzoeken van soldaten (dooden, gekwetsten, krijgsgevangenen), Bureau de Renseignement belges, 36, Boulevard de Strasbourg, Le Hâvre.

Om naar België te schrijven : Post der Verbondenen (Poste des Alliés) Baarle Hertog.

Fr. De Beugher, Lange Voorhout, Den Haag.

Bureau de la Correspondance belge, Grosvenor Gardens, 28, London W. C., en Boulev. de Strasbourg, 36, Le Hâvre.

Paaschplicht

(Asschewoensdag, 13 Februari. — H. Drievuldigheid, 26 Mei, Zondag).

Jongens, denkt aan uw paaschplicht. Stelt ze niet uit, nu ge nog leeft en den tijd voor u hebt. Om de liefde Gods, verwaarloost ze niet ; 't is toch 't minste wat onze Moeder de H. Kerk u kan vragen.

Wijkt niet achteruit voor wat spot. Ge kent uw plicht : vervult ze, 'lijk het mannen van plicht betaamt, heel en gansch en met fierheid.

Jongens. doet wel en ziet niet om.

CONSCIENTIA.

ROND DEN OORLOG

Voor de derde maal komen wij op de bres om een woordje te reppen aangaande het Art. 15 van het geheim verdrag der Bondgenooten, en hopen er dees keer in te gelukken onze man nen op de hoogte te brengen, in antwoord op de verschillige vragen naar inlichting nopens die zaak. Wij zijn hoogst nieuwsgierig te weten of moeder censuur steed met evenveel koelbloedigheid ons schrijven zal verbieden. Doet zij die met opzet of enkel uit voorzichtigheid ? Wij weten het niet. Om echter niet hetzelfde gevaar te loopen als vroeger, geven we enkel het slot van een artikel, verschenen in het fransch dagblad « La Croix » op 26 Februari 1918. Ingezien de verklaring van den heer Sonnino, zegt het blad :

Blijven wij niet in die dubbelzinnigheid ; niemand ontzegt aan het Italiaansch bestuur dit recht (t. t. z. zijn gedacht te uiten nopens de herkenning ofte niet, hetzij de vertegenwoordigers van den H. Stoel, hetzij van eenen onzijdigen staat, in eene mogelijks overeenkomst tot het sluiten van den vrede) ; en hadde het Art. XV vooruitgebracht geweest voor alle onzijdige landen, zooals den Heer Sonnino zegt, niemand zou ooit daarop iets te zeggen gehad hebben. Het is niet de bevestiging van dit algemeen recht maar zijne beperking tot den H. Stoel die kwetsend is en schimpend ; that is the question.

Op oorlogsterrein weinig of geen verandering. Rusland brokkeert voort...

De duitsche Kanselier sprak en hunkerde naar vrede. Een bijzonder woordje voor België, luistert : « *Ik denk hier vooral op België... waarmede wij na den oorlog opnieuw willen in vriendschap leven.*

« *Indien een ander partij dus, bij voorbeeld de regeering van Le Havre, een voorstel deed, zonder de bespreking niet weigeren.* »

Wat zeggen nu de pessimisten, die beweerden dat België verloren was ? Zij zijn bedrogen in hun voordeel !

ESTIUS.

In Memoriam

D'AMOUR
Cyrille

(zoon van **Achille**)
soldaat bij
het 8e Regiment
Art. M. 75
gesneuveld op het
eereveld
bij DIXMUIDE
den 20 Mei 1917.

(*) Wat God bewaart,
Is wel bewaard.

Burgerstand van den 15 tot den 28 Februari

GEBOORTEN

Couwet Maria, d. v. Henri en Adrienne Decreus, Groeningst. — Tytgat Maria, d. v. Cyriel en Lydie Oestlandt, Elverdinghe. — Wils Louis, z. v. Remi en Renilde Houvenaeghel, Abeelestatie. — Ozeel Yvonne, d. v. Henri en Emma Deconinck, Vlamertinghestwg. — Jacob Irma, d. v. Achiel en Marie Caron, Brabanthoek. — Verstraete Jerome, z. v. Alois en Augusta Drcoene, Bixschoote. — — Leny Victor, z. v. Louis en Maria Ozeel, Westvleterenstwg. — Vermeersch Albertine, d. v. Pius en Margarita Desmytter, Veurnestraat.

HUWELIJKEN

Ernest Lermyte, sold. en Eveline Ozeel, dienstmeid, beide gehuisvest te Poperinghe. -- Charles Vandezande, landgebruiker, nu sold. en Zoë Breyne, naaister, beide gehuisvest te Poperinghe. — Joseph Pieterarents, wachtmeester der gendarmerie en Maria Vandromme, zonder beroep, beide te Poperinghe. -- Alph. Vandromme, handelaar, gehuisvest te Vlamertinghe, en Eugenie Pacco, wed. van Camiel Delava, gehuisvest te Poperinghe. -- Georges Bird, engelsch sold. en Martha Ooghe, zonder beroep, wonende te Poperinghe.

OVERLIJDENS

Coevoet Philomene, 71 j. zonder beroep, wed. van August Ghesquiere, Veurnestr. -- Delboo Zoë, 10 d. Woestenstwg. -- Schoreel Jozef, 9 m. Woesten. -- Desomer Rene. 43j., landb. echtg. van Julie Durnez, Wytschaete. -- Deweerdt Maurice, 19 j. ongehuwd, Abeelesteenw. -- Desagher Gerard, 2 j. Westoutrestr.

Ons nummer van 1 Maart 1918, kwam te laat bij de burgers. Wij waren op tijd, maar de postdienst zond de bladjes terug met melding: « *En retour à l'expéditeur, pour affranchissement.* »

Zedeles : De onkosten zijn nog niet groot genoeg !

(*) In n° 18, 2e bladz., 2e kol., 10e reek, *moet men lezen, goeden raad in plaats* van *geenen*.

De Bestuurder : J. VANNESTE.

Imp. De Mesmaeker-Froment, 50, r. Ducouëdic, Paris XIVe.

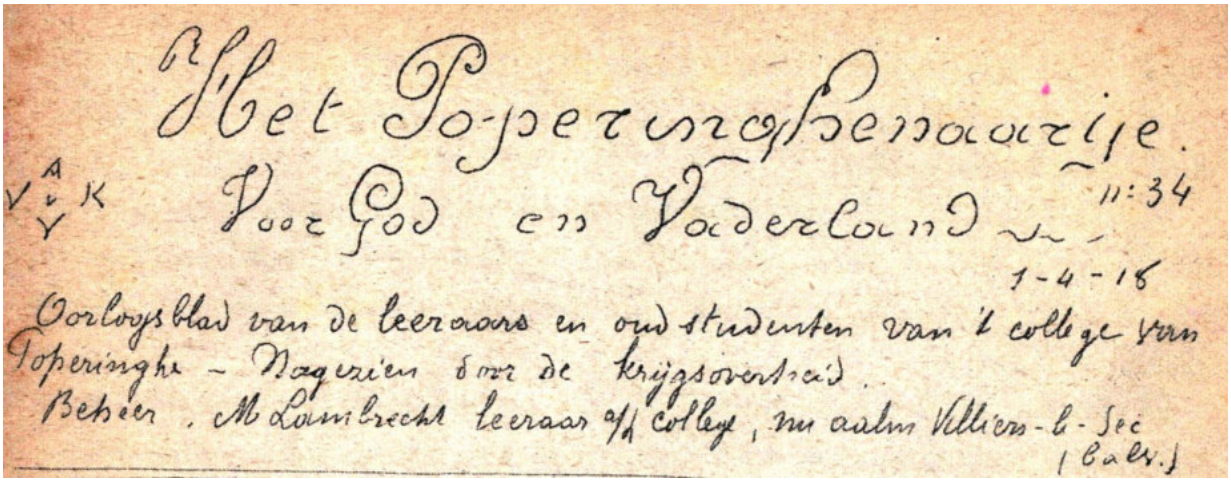
Het Poperinghenaartje.
Voor God en Vaderland
11:34
1-4-18
Oorlogsblad van de leeraars en oud studenten van 't college van Poperinghe – Nagezien door de krijgsoverheid.
Beheer. M Lambrecht leeraar a/d college, nu aalm Villiers-le-Sec (Calv.)

De drukpers

Misschien hebt gij de durfvolle bewering gehoord 'Ware St. Paulus nu op de wereld, hij zou dagbladschrijver zijn. Wat er ook van zij, dit staat vast; de drukpers is een zeer grote macht in onze moderne wereld.

De vijanden van ons vaderland hebben die macht benuttigd: hun persagenciën Wolf Bernhardi, ein waren bijna de wereld meester. Zij geven millioenen aan verraders met de enkele hoop niet de zekerheid, een groot Parijzerblad 'le Journal' te bemachtigen.

Duizenden bladen worden bij ons gratis, voor de lezers althans in hospitalen en kantonnementen uitgedeeld, niet enkel met het doel de armen sukkel een aangename verstrooiing te verschaffen. De levensvolle partijen van alle landen wijden hun felste krachten, geven hun schoonste geld voor een machtig dagblad.

Waarom?

Iedereen die enige invloed heeft, leest een dagblad en laat zich door zijn dagblad overtuigen en leiden. Zo is het voldoende dat men weet dat iemand zulk dagblad leest, om te weten welke gedachten hij aankleeft op gebied van godsdienst, van politiek, van rasbeweging.

Wij hebben tot onze beschaming de onverkwikkelijke geschiedenis beleefd van de verdachtmaking, bespotting en verguizing van het eerbiedwaardige hoofd van honderden miljoenen Katholieken. Waarom?

Hoevelen weten er, wat toch een wereldgebeurtenis is – dat een drukke veelzeggende redekaveling aan de gang is tussen Washington en de Heilige stoel! Waarom?

Over 30 jaar waren hier de kerken nog vol mannen, de huizen bewoond, de vrije scholen vol kinderen en als ik vraag waarom vallen de huizen in puinen, zijn de vrije scholen verlaten, zijn de kerken zonder mannen? Te langen laatste ligt de hoofdreden in de drukpers. Is hier de katholieke drukpers - 'La Croix' – een uitstekend blad – bij machte om 't hoofd te beiden aan de talrijke veel gelezen dagbladen van andersdenkenden?

Goddank wij beschikken over degelijke bladen, al zijn 't alle oorlogskinderen, dat beduidt niet, dat er niet veel te verbeteren is aan de inhoud en propaganda, opdat zij nog meer gelezen worden, opdat zij wezen het geliefkoosde blad van iedereen. 't Zij om de hoofdartikels, 't zij om 't nieuws om land, oorlog en sport; 't Zij om de aankondigingen en vertellingen. Veel onwetende jongens verkiezen 'Het' boven 'Ons Vaderland' omdat het klaarder en op beter papier gedrukt is.

't Besluit ligt voor de hand; ijvert voor uw bladen, vooral met nieuwe lezers aan te werven.

M. Lambrecht

Uit de brieventesch

C. Peene: In de 'Revue d'Apoloétique', heb ik een beoordeling gelezen over 'le… et le monde moderne. Men zou het kunnen noemen 'la course vers l'illimité'. Het komt hierop neer: 'de moderne wereld kent geen palen in zijn stoffelijke vooruitgang, aldus boven allen slechts het uitwendig leven, het inwendig leven wordt versmacht en zo komen de geweldige crisissen zoals de oorlog. In de middeleeuwen was het anders: de stoffelijke welvaart was niet te groot, maar groot belang werd gehecht aan de eigen volmaking. Wat is te verkiezen? Onwillekeurig dacht ik aan de beschrijving van Londen en van Rome in het boek van Mgr. Benson: 'The master of the world.'
Richard Noppe: In plaats van de konijntjes uit vredestijd is het nu onze beurt om holen te boren in de duinen om aan 's jagers lood te ontsnappen. Gelukkiglijk zijn we reeds een beetje in alles verhard, want ze kennen hier geen verboden jacht, ten ware dat het al pensejagers zouden zijn? In alle geval 't gelijkt op een klopjacht. Maar de moffen zijn nog niet slim genoeg en van tijd tot tijd zitten de zwarte duivelkes in hun beste klaver… We hebben hier in alle geval geen vuile voeten: wel een beetje zand in de soep en de patatten, maar dat kuist de darmen. Men kan't niet al hebben: Veel boter en een vette maarte. Onze goede aalmoezenier E.H. Dujardin heft ons verlaten om adjoint van de hoofdaalmoezenier te worden. De nieuwe zijn wij nog niet geheel gewend omdat wij zoveel van de andere hielden.
Ant. Lambricht: 'k Denk er op hoe zwak, hoe weinig verenigd we nog staan in de strijd. Vele studenten denken er nooit meer op te strijden, ze gevoelen de meerderheid van de anderen en zien nooit meet om. En nochtans ze zongen het vroeger, ze schreeuwden 't dagelijks uit. 't Was al heropbeuring van hun volk dat hun in de kop zat en nu dat ze voor 't werk zitten, durven ze niet meer ofwel blijven ze onverschillig. Ziet eens hoe in onze bladen, op alle gebied, de strijd aangevangen wordt. Doe mee, helpt de jongens leren, opdat 't ze niet zouden laten schieten, steunt de strijd voor de zeden, geeft de vuile tongen, de schijn van toegeving niet.
Valère Muyssen: Ik heb Gainneville verlaten voor le Havre, ministerie van oorlog, algemeen secretariaat, bureel voor pensioenen en hulpgelden. Ik word er het leven stil aan gewoon. 'k Mag er verstandelijk werk verrichten en er valt dus veel te leren. Ik kan dagelijks bestatigen dat de basis van onze humaniora vast en gegrond is en de sleutel verleent voor verdere ontwikkeling. Mijn twee broeders zijn brancardiers op het front, en mijn familie woont nog in eigen aard.
André Bacquart: Bewoont sedert enige weken een tent, een weinig over den Abeele, op het grondgebied van Watou. Hij is gebeterd doch wegens een nieuwe verkoudheid ligt hij nog te bed. Laat ons met het goede weder een spoedig herstel hopen.
Albert Feys: Daar zijn onze jongen die ge met een goed woord kunt overtuigen , anderen zijn wat stijfhoofdig , zij weten zelf niet waarom. De vrouw heeft de grootste macht op den soldaat. Moesten het allen vrome katholieke meisjes zijn die voor onze jongens oorlogsmeter spelen, dan keerden zij geheel het Belgisch leger onderste boven, ze deden ze allen in stoet 's zondags naar de mis trekken. Om hen verdroegen onze piotten de grootste armoede, de zwaarste offers. 't Is zo spijtig dat dit prachtig werk zo slecht van beide kanten verstaan wordt en dat het van een vaderlands werk een duivels- en bederfwerk wordt. Ik hoop dat onze jongens een te huis bij hun moeder of vrouw, bij zusters of verloofde zullen opstaan als echter IJzerkerels uit het slijk waarin er zoveel ploeteren. Van mijn broeder Geroges ontving ik uit Senegal een brief. Nu moet hij een paar maand in Congo aangekomen zijn.
Albert Crousel: We liggen hier op een afgelegen hoeve gelukkig komen de schone dagen terug en ik schrijf deze woorden in de zonneschijn, terwijl het nog vriest in de schaduw. De kanonnen geraken uit hunnen winterslaap: dit jaar wordt de grote partij gespeeld.
Omer Hautekiet: Dikwijls heb ik aan U gedacht gedurende mijn verlof in Bretagne. Hoe meer ik met die mensen omga, hoe liever ik er ben. Die mensen geven mij zoveel voldoening, staan mij zo aan. Hunne klederdracht, hunne gewoonten, hun godsdienst, hun taal, alles

getuigt dat zij nog zijn wat ze waren. En toch! Vooruitgang is er niet veel en daar ook heb ik woede voelen in mijn hart opwellen tegen die onnozele domme hedendaagse onverschilligheid. Die mensen zijn Bretoens, al hun doen is zo zij zelf zijn het heel en al en toch daar *een woord gecensureerd* lopen bastaards, taalverachters en lafaards. Hoe heerlijk hebben die mannen gestreden en hoeveel mannen vielen er niet? En in de steden vindt men die postkaarten die spotten met hun taal, met hun kledij, met hun geesten en gebruiken. Die kloeke zeemannen, die kloeke boeren, zij lachen domweg om de hoon hen aangedaan. *3 woorden gecensueerd.*
Joseph Dupont: tegenwoordig ben ik draadloze telegrafist. 'k heb mijn regiment na 20 maanden frontdienst verlaten en nu ben ik min of meer 'embusqué'. Als schoolmakkers heb ik Honoré Gillioen, hij is bij de TSF gekomen. Wij studeren hier bijna de ganse dag.
Em. Bossaert: De tijd thuis is gauw voorbij geweest. Ook mijn verblijf in Auvours was van korte duur. 4 dagen Criel staat nu al niet veel meer aan. Gelukkig, ik vertrek al binnen 3 dagen. In plaats van mij naar mijn kantonnement weer te zenden hebben ze mij in den BR afgelost. Het leven is hier goed draagbaar maar ik kan tot moeders niet geraken. Mijn dorp heeft er ook al van geproefd, enige huizen plat, verder geen ongelukken.
Ger. De Conink: Nu ben ik St. Lo verhuisd. Hier ben ik met Daniel Vallays.
Ghoor Germain is in congé zonder solde.
Marcel Delanote: Ik geloof dat de oorlog aan 't snakken is ofte zieltogend, want nu wordt alles met een Z gemerkt. God gave 't ook. Want 't is een wagen die noch voor, noch achteruit wil, maar die rond rijdt. 't Ware nutteloos ons om vele en grote zaken den kop te breken.
Joseph Vyncken: Ik lig in het hospitaal van het kamp van Auvours, nogal erg gepakt van 't fleurus. Reeds van den 1ste dag van mijn congé was ik onpasselijk en 't is als maar verergerd.
Maurice Devos: 'k Stel het hier voort goed. 'k ben blij iedere keer ik het bladje ontvang. 'k Ben hier gelijk buiten de wereld; men ziet niemand en men hoort van niets. Ik ben in verlof geweest; ik heb er Ant. Lambricht ontmoet die in ziekverlof was, alsook Felix Quaghebeur in verlof. Sedert heeft E.H. Principaal weer onkosten in 't college en elders is 't ook geweldig toegegaan.
Maurice Kersteman is ziek thuis.

1 april 1918 – Baert A.

Alles kalm en stil en gewoon.

1 april 1918 – Van Walleghem

Duits kanon op de Kemmelberg

's Nachts bommen op Locre. De gazetten melden dat de Duitsers nog wat genaderd zijn van Amiens. Nog gedurig vertrekken er troepen van hier naar de Somme. 't Is buitengewoon klaar weder. In de voornoen komt er een Duitse vlieger zeer laag boven

de parochie zweven, doch hij moet het met zijn leven bekopen en wordt te Vlamertinghe neergeschoten.
's Achterenoens gaan de gendarmen naar al de huizen de mensen verwittigen, dat indien het nodig is te vluchten, zij moeten de rechterkant nemen van de Abeelestraat en voorzien zijn van hun **gasmasker.** Sommige gendarmen kondigen dat aan met fatsoen, anderen integendeel doen het met alle wreedheid mogelijk, men zou zeggen dat zij er genoegen in vinden wrede orders te mogen rondbrengen.
Veel mensen hebben schrikkelijk door die mare verschoten en vragen nader bescheid aan de commandant Delporte en aan de arrondissementscommissaris, doch deze zeggen dat zij zulk geen orders gegeven hebben. Zou het wel een droeve aprilvis zijn?
Men zegt dat de chef van de gendarmerie van Locre op eigen gezag dat order rondgezonden heeft, waarvoor hij een bereisping gekregen heeft.
De Belgische soldatenverloven zijn gesloten. God weet wanneer ik nu mijn broeders wederzie.

DE TOESTAND

ALGEMEEN OVERZICHT

Al de Duitsche Aanvallen worden teruggeslagen. — Schitterende Tegenaanvallen der Verbondene Troepen

Dinsdag 2 april 1918 – Baert A.

Stilte. Er komt een macht van soldaten toe langs al de wegen, al de kampen zijn stikvol, ook zeer veel vervoer.

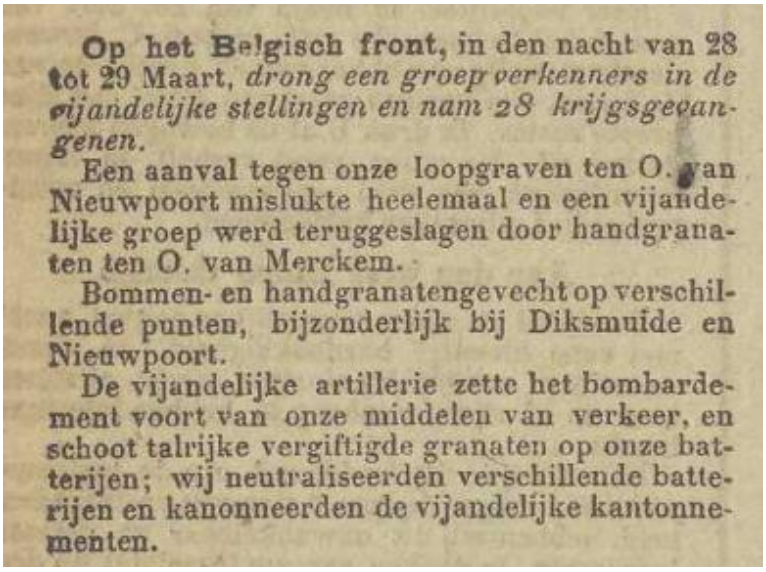

Op het Belgisch front, in den nacht van 28 tot 29 Maart, *drong een groep verkenners in de vijandelijke stellingen en nam 28 krijgsgevangenen.*

Een aanval tegen onze loopgraven ten O. van Nieuwpoort mislukte heelemaal en een vijandelijke groep werd teruggeslagen door handgranaten ten O. van Merckem.

Bommen- en handgranatengevecht op verschillende punten, bijzonderlijk bij Diksmuide en Nieuwpoort.

De vijandelijke artillerie zette het bombardement voort van onze middelen van verkeer, en schoot talrijke vergiftigde granaten op onze batterijen; wij neutraliseerden verschillende batterijen en kanonneerden de vijandelijke kantonnementen.

2 april 1918 – Van Walleghem

Weinig verandering rond Amiens. Men hoopt nu de vijand te kunnen tegenhouden. Te Reninghelst is er wapenschouw voor de Australianen, daarna vertrekken een deel. Er is veel troepenverandering en alles schijnt haastig te gaan. Gedurig trekken lorries vol soldaten Kemmelwaarts en wij vragen ons af of men daar misschien iets in 't zin heeft.
Het communiqué meldt dat de Belgen een rit deden aan 't Vrijbos en 20 krijgsgevangenen namen.

Een Verkenning maakt 28 Gevangenen

(Van een Ooggetuige)

1 April 1918.

We kunnen het niet laten om het 'echte' verslag uit de Legerbode hier mee te geven.

Ziehier enige bijzonderheden over de stoutmoedige operatie die, in de nacht van 28 op 29 maart, aan een verkenning toeliet 28 gevangenen terug naar onze liniën te brengen.

Twee Belgische patroeljes, bestaande uit liniesoldaten en enige pioniers, aangevoerd door de onderluitenants Cambier en Corissant, hadden voor opdracht gekregen een raid uit te voeren op de Duitse stellingen in de nabijheid van de herberg 'In den Hemel' op de baan van Draaibank naar het bos van Houthulst. Na een krachtdadig spervuur van onze artillerie, werden de vijandelijke loopgraven overvallen en grondig gezuiverd; acht gevangenen bleven in onze handen.
De twee patroeljes kwamen vervolgens aan een gebetonneerde dekking waarin 20 Duitsers, waaronder één officier en vier onderofficiers zich bevonden. Met hun granaten in de hand riepen de onzen hen toe zich voer te geven.
Men hoorde de Duitse officier aan zijn mannen zeggen: Na Kinder, Handen auf! Wat anne met veel haast deden. Onze patroeljerus brachten dus 28 gevangenenmede, zonder zelf het minste verlies te hebben geleden.
De gevangen moffen maken deel uit van een divisie landweer die van de Stockhod op het Westelijk front is aangekomen, om voor het Belgische front een aktieve divisie te vervangen, die in den hellegloed van de Somme moest geworpen worden. Zij hebben bekend dat zij geen geweerschot meer gelast hebben sedert verleden jaar, maar dat zij verbroederd hadden met de Russische bolchewiks en met hen vodka hadden gedronken. Ook hebben zij hun voldoening niet verborgen van te zijn gevangen genomen en aldus te ontsnappen aan de slachting waar het Duits leger thans wordt naartoe gesleept.

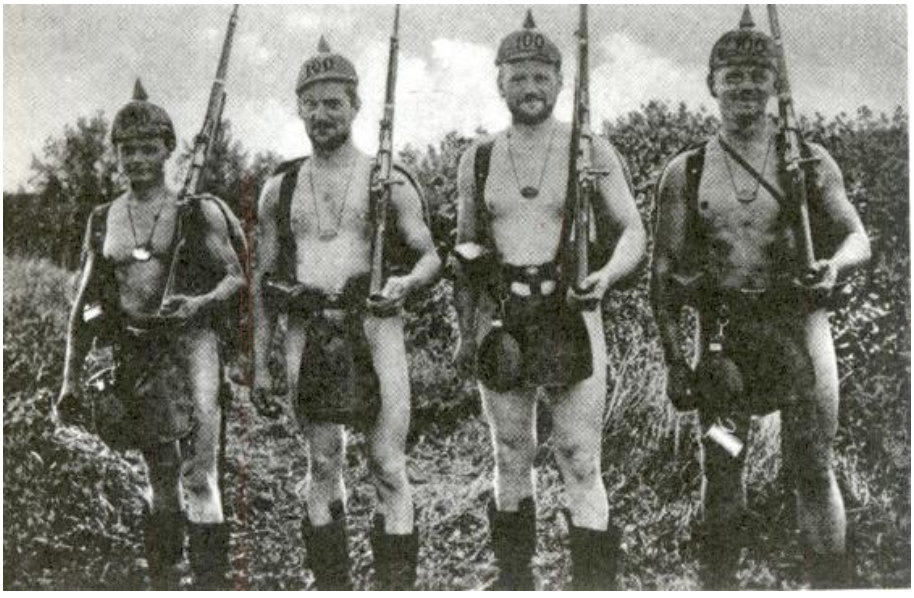

FKK avant la lettre
De twee laatste foto's komen van het forum Eerste Wereldoorlog

Woensdag 3 april 1918 – Baert A.

Somber weder, het kanon begint wat te dommelen. Weinig nieuws, de kalmte keert wat terug bij het volk. No immers zeer grote beweging,

ook met rein, waarom mogen al die soldaten wel hier samen getrokken zijn? Is het om aan te vallen of om tegen te houden?

Duits geschut gaat in stelling op de Kemmelberg

3 april 1918 – Van Walleghem

Nog veel troepen komen toe. ‘s Avonds wordt de schuur van Delporte ingeslgen door een obus. De Belgen hebben hun front moeten verbreden en zitten nu tot aan Poelcapelle.

Donderdag 4 april 1918 – Baert A.

Regenachtig wedder, wat kanongedommel. Om 10 uur 8 obussen op de Peselhoek, om 3 uur 20 obussen op de Peselhoek, rond de statie en aan ’t vliegplein de Lovie. Ongehoorde troepenbeweging. We tellen 45 treinen die soldaten opvoeren. Van Duinkerke tot hier krioelt het van soldaten die afkomen; in stad zijn er ook veel gehuisvest. ’s Avonds enige obussen tot tegen de stad. Eindelijk wordt één legerbevel ingesteld met de Franse Generaal Foch aan ’t hoofd.

4 april 1918 – Van Walleghem

Nog gedurig verandering van troepen. Zij trekken bijna allen Kemmelwaarts.

4 april 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de arrondissementscommissaris
Terug gezonden naar de heer commissaris de hierbij gevoegde aanvragen van Dochy Aloïs, Knockaert Theophile, Chapele Firmin, **Boudry Jules**, en Bollangier Cyrille, strekkende om hunne kinders terug te krijgen uit de schoolkolonies. Volgens ons oordeel is het ogenblik slecht gekozen om kinderen terug naar Poperinghe te keren daar het gevaar te groot is en de ouders op sommige dorpen zelf in hunne woning niet kunnen verblijven.

Vrijdag 5 en zaterdag 6 april 1918 – Baert A.

Somber weder, volledige kalmte. De steek krioelt van de soldaten en het heen en weer gerij en gerots is ongehoord.

5 april 1918 – Van Walleghem

Sedert een paar dagen stilstand van de gevechten in de Somme. Slechts weder.

Overgenomen van Het Kantwerkstertje - http://oorlogskantschool.wordpress.com/campeaux/

De eerste vrijdag van de maand **maart 1918** vierde de kolonie in het Heilig Hartinstituut.
Op 4 maart bracht Mr. van Schaick vergezeld van Mevrouw Carton de Wiart een bezoek aan de kolonie en bezorgde aan de zuster econoom 50 frank voor de kinderen.
Op 5 April is onze diep betreurde **zuster Marie Madeleine** overleden na een lange en pijnlijke ziekte, gesteund door een bewonderenswaardige wil van God.
De begrafenis had plaats in onze kapel op **6 april**: de dienst werd gecelebreerd door onze aalmoezenier priester Degryse en bijgewoond in de aanwezigheid van de priester van Barentin, eerwaarde **Meuleman** aalmoezenier van de kolonie **Malaise**-Barentin, volksvertegenwoordiger Ramaeckers en zijn echtgenote, mijheer Olbrechts verantwoordelijke van de Belgische kolonies, **dokter Vermeersch** en **Majoor Dievoet**, … Het stoffelijk overschot rust op het kerkhof van Barentin. Moge de ziel van onze medezuster, die haar dubbel ballingschap van haar vaderland en de aarde, in vrede rusten en genieten van een plaats in het eeuwige.
Op 28 april: de stad Poperinge is ontruimd, de bombardementen worden zeer gewelddadig en onophoudend: drie medezusters zijn ons komen vervoegen.

DE TOESTAND

Nieuw Duitsch Offensief
op het Franco-Britsch Front

Op het Belgisch front : De vijand zette zijn geschut voort op onze middelen van verkeer; onze artillerie kanonneerde de vijandelijke batterijen.

Belangrijke Duitsche patroeljen poogden onze voorposten te verrassen bij Sint-Joris en Merckem, en werden teruggeslagen door ons vuur.

5 april 1918 – Brievenboek Poperinge

Aanvraag van Verstraete Victorine om militievergelding te ontvangen voor haren broeder Camille. Zij woont Yperstraat nr. 109, met haar moei Hauspie Augustua, echtgenote Crombez René, deze laatste herbergierster. Pacht 20 fr. per maand, belastingen 100 frank per jaar. De vader overleden 13 mei 1916 en de moeder 2 mei 1914.
Advies van 't bestuur: Volgens ons oordeel zou de uitbetaling voor den broeder Camille Verstraete mogen gedaan worden daar de aanvraagster, alleen zijnde, moeilijk in haar bestaan kan voorzien, te meer daar de stad gebombardeerd is en bijgevolg de herbergen gesloten zijn en het volk gevlucht.

Zondag 7 en maandag 8 april 1918 – Baert A.

Nog immer veel beweging. De scholen hernemen aan 't Hooge en Sint Eloy. De maandag horen wij nog al duchtig het kanon? Het bureel van de veiligheidsdienst vertrekt uit de stad.

8 april 1918 – Van Walleghem

Mijn broeder Remi schrijft dat hij na een nacht in de secteur van Loo verbleven te hebben, vertrokken is naar Woesten.

Dinsdag 9 april 1918 – Baert A.

Duitse gewonden worden weggebracht aan de Kemmelberg

Het kanon gebrul houdt aan, vreselijk en onafgebroken. De beweging van soldaten heen en weer is zeer groot. We krijgen gans de dag obussen, een 60-tal, de ene van achter d statie tot aan kasteel D'Hondt, de andere van de Doornstraat tot op de Werf. Er gebeuren vreselijke ongelukken: aan de statie wordt Guillaume Deweerdt, 18 jaar oud gedood en nog verscheidene burgers gekwetst, op de Kazenmarkt worden 9 personen gedood door Een enkel obus: vrouw Clabau-Berat met haar klein kind, Louise Vandevoorde 30 jaar, kind Prosec 11 jaar, Alois Lefever 60 jaar, 4 kinderen Vandevoorde beneden de 10 jaar, er waren ook nog enige gekwetsten.
Bij de herberg 'Den Driehoek' oren Louis Couttenier, 19 jaar en Noël Milleville, 40 jaar door een obus gedood. Er zijn ook nog een aantal soldaten gedood en gekwetst. De scholen zijn weer gesloten, de stad verlaten en geschuwd. Iedereen is ter neergeslagen en men vertelt allerhande slecht nieuws. Armentiers zou ingenomen zijn?

9 april 1918 – Van Walleghem

Poperinghe wordt gans de dag gebombardeerd. Een obus valt op een herberg en 3 vrouwen en 5 kinders worden er gedood.

Woensdag 10 april 1918 – Baeret A.

Sombere nacht. Gans de nacht trekken soldaten op te voet. 't Kanon brult en buldert onafgebroken, ook dans de dag, met russenpoezne, rond de 70 obussen die vallen ron de Werf, Zwijnland, Drie Meerschen. In de Watoustraat wordt vrouw Th. Liebert Beun gedood, ook wat soldaten dood en gekwetst. Iedereen is weer op de vlucht, 's namiddags verstilt het geschut maar er trekken gedurig soldaten op met tram, lorries en te voet. Westnieuwkerke, Dranouter, Dickebusch op de vlucht, het gaat zeer slecht langs die kanten.

10 april 1918 – Van Walleghem

Zeer woelige nacht, gedurig angstige troepenbeweging en vervoer. Nieuwe officieren zijn hier komen logeren en na een half uur mochten zij weg. Wij vermoeden dat er gewichtige gebeurtenissen moeten aan de gang zijn.
Helaas 's nuchtends vernemen wij dat de Duitsers gisteren nuchtend een aanval inzetten op een front van 30 kilometers zuid van Armentières. De Portugezen te Laventie gingen op de vlucht en ijlden naar Merville. Een deel Engelsen bood ook weinig weerstand, anderen integendeel verweerden zich dapper en konden de vijand tegenhouden. Doch het front was doorboord en zou voor ons jammerlijke gevolgen hebben. Nochtans de Engelsen gelukken erin deze nuchtend 't een en 't ander weer te nemen.
Gans de dag houdt het geschot aan. Nog veel soldaten trekken zuidwaarts. Het volk is zeer ongerust.

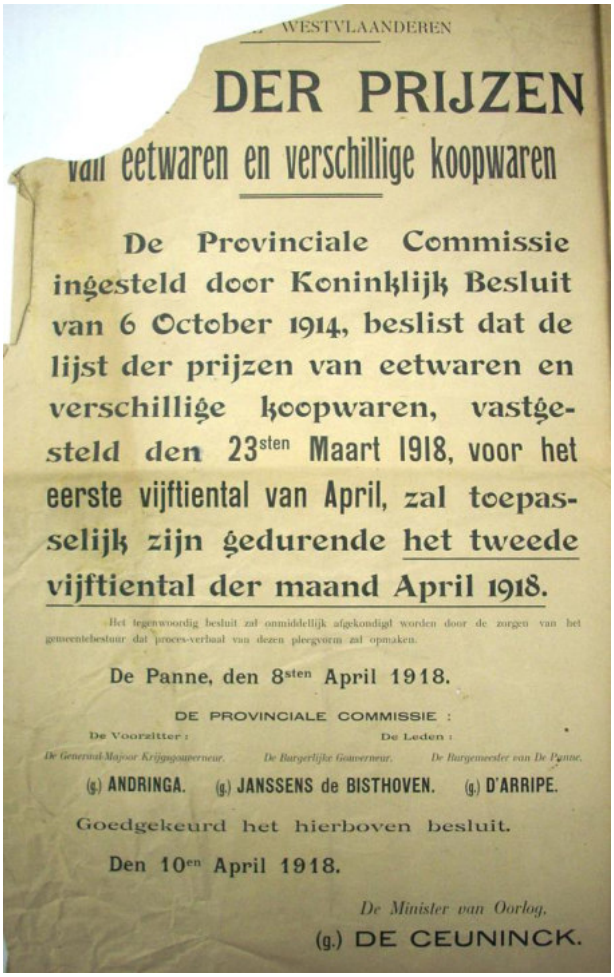

WESTVLAANDEREN

DER PRIJZEN

van eetwaren en verschillige koopwaren

De Provinciale Commissie ingesteld door Koninklijk Besluit van 6 October 1914, beslist dat de lijst der prijzen van eetwaren en verschillige koopwaren, vastgesteld den 23sten Maart 1918, voor het eerste vijftiental van April, zal toepasselijk zijn gedurende het tweede vijftiental der maand April 1918.

Het tegenwoordig besluit zal onmiddellijk afgekondigd worden door de zorgen van het gemeentebestuur dat proces-verbaal van dezen plegvorm zal opmaken.

De Panne, den 8sten April 1918.

DE PROVINCIALE COMMISSIE :

De Voorzitter : De Leden :

De Generaal-Majoor Krijgsgouverneur. De Burgerlijke Gouverneur. De Burgemeester van De Panne.

(g.) ANDRINGA. (g.) JANSSENS de BISTHOVEN. (g.) D'ARRIPE.

Goedgekeurd het hierboven besluit.

Den 10en April 1918.

De Minister van Oorlog,

(g.) DE CEUNINCK.

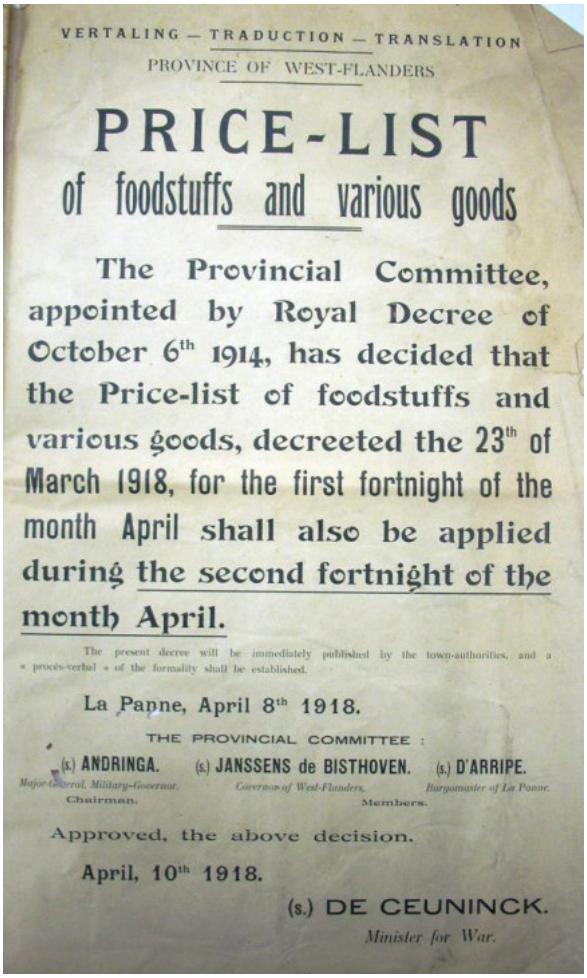

VERTALING — TRADUCTION — TRANSLATION

PROVINCE OF WEST-FLANDERS

PRICE-LIST

of foodstuffs and various goods

The Provincial Committee, appointed by Royal Decree of October 6th 1914, has decided that the Price-list of foodstuffs and various goods, decreeted the 23th of March 1918, for the first fortnight of the month April shall also be applied during the second fortnight of the month April.

The present decree will be immediately published by the town-authorities, and a « proces-verbal » of the formality shall be established.

La Panne, April 8th 1918.

THE PROVINCIAL COMMITTEE :

(s.) ANDRINGA. (s.) JANSSENS de BISTHOVEN. (s.) D'ARRIPE.

Major-General, Military-Governor, Chairman. Governor of West-Flanders, Members. Burgomaster of La Panne.

Approved, the above decision.

April, 10th 1918.

(s.) DE CEUNINCK.

Minister for War.

Donderdag 11 april 1918 – Baert A.

Gans de nacht hevig en aanhoudend kanongedommel. ’t Geschut houdt aan in volle hevigheid, een echte aaneenhoudend smoordonder met soms een buitengewoon hevige slag die alles doet daveren. Rond de noen 5 obussen op de Werf en rond de Melkerij waar enige burgers gekwetst worden. Wij beginnen duidelijk de mittrailleuzen te horen in de richting van Armentiers. Nog vluchtelingen, slecht nieuws, de vijand is veel genaderd. De toestand is maar slecht en het volk ligt met de daver. Het geschut verminderd wat, er zijn veel vliegers op gang.

(1) Generaal Pershing schudt koning Albert de hand, bij zijn aankomst aan het Belgische front; (2) Generaal Orth, van het Belgische leger, decoreert generaal Sir Arthur Currie, den bevelhebber van het Canadeesche corps, met de Orde van de Kroon van België; (3) Koning Albert stelt generaal Pershing voor aan de leden van zijn staf.

(1) Le général Pershing, à son arrivée au front belge, est reçu par le roi Albert; (2) Le général Orth, de l'armée belge, décore le général Sir Arthur Currie, commandant du corps canadien, de l'ordre de la Couronne de Belgique; (3) Le roi Albert présente le général Pershing aux officiers de son état-major.

11 april 1918 – Van Walleghem

’s Nachts is het geschot wat gestild, doch begint met nieuwe hevigheid om 4 uur ’s nuchten en in de achternoen weerom met nieuw geweld. Ik ga naar Dickebusch en bemerk onderwege angst en gejaagdheid onder mensen en soldaten. Inderdaad weel slecht nieuws werd verteld. Een Canadees officier vertelde mij dat Steenwerck door de vijand ingenomen werd, ook Armentiers.. … in de straten zien wij gedurig lorries over en ’t weer rijden om materiaal e verhuizen. Welhaast zien wij weerom de droevige stoet van vluchtelingen. ’t Zijn meest mensen van West-Nieuwkerke en de Romarin. Zij zijn weggevlucht al tussen de kogels. Zij vertellen dat de burgemeester van Nieuwkerke nog gebleven is. Helaas dat alles voorspelt niets goeds en wij vragen ons af of het binnen enige dagen onze beurt niet zal zijn de weg der ballingschap in te slaan. Wij willen toch onze voorzorgen nemen en voor de 2de maal van de oorlog maken wij onze pakken.
Wij vernemen dat er vandaag grote gevechten plaats hadden te Wytschaete dat ontnomen en weergenomen werd. ’s Avonds zeer veel geschot

11 april 1918 – RAB – Maes

Bericht
Voor ’t ogenblik beschikt de krygsoverheid over geen treinen voor vluchtelingen. In afwachting dat er een trein zal ingericht worden zyn de volgende schikkingen genomen
1 – Diegenen die op eigen kosten en naar een bepaalde bestemming buiten de legerstreek vertrekken, mogen de trein nemen in de statie van den Waeyenburg.
Die trein vertrekt te 11,42 uur om te Kales te 17,33 uur aan te komen, te Le Tréport te 1,25 uur ’s nachts, te Abancourt te 4,10 ’s morgens en vandaar naar Rouen of parys.
De nodige papieren worden in de gendarmerie te Watou en in het bureel der circuclatie te Proven ’s morgens afgeleverd.
2 – Diegenen die over eigen vervoermiddelen beschikken (rijtuig, wagen) om zich buiten de legerstreek willen vestigen, mogen seffens vertrekken en kunnen de nodige papieren in de gendarmerie ’s voormiddags verkrijgen.
Zij zijn verzocht

A. Een bepaalde bestemming of ten minste een bepaald departement aan te duiden
B. Den steenweg Abeele – Steenvoorde – Cassel niet te gebruiken
C. De Engelse politie heeft bevel ontvangen om de vluchtelingen die langs de weg met pakken geladen zijn, plaats te laten nemen in de ledige lorries.

Watou, den 11 april 1918 – de Arrondissementscommissaris

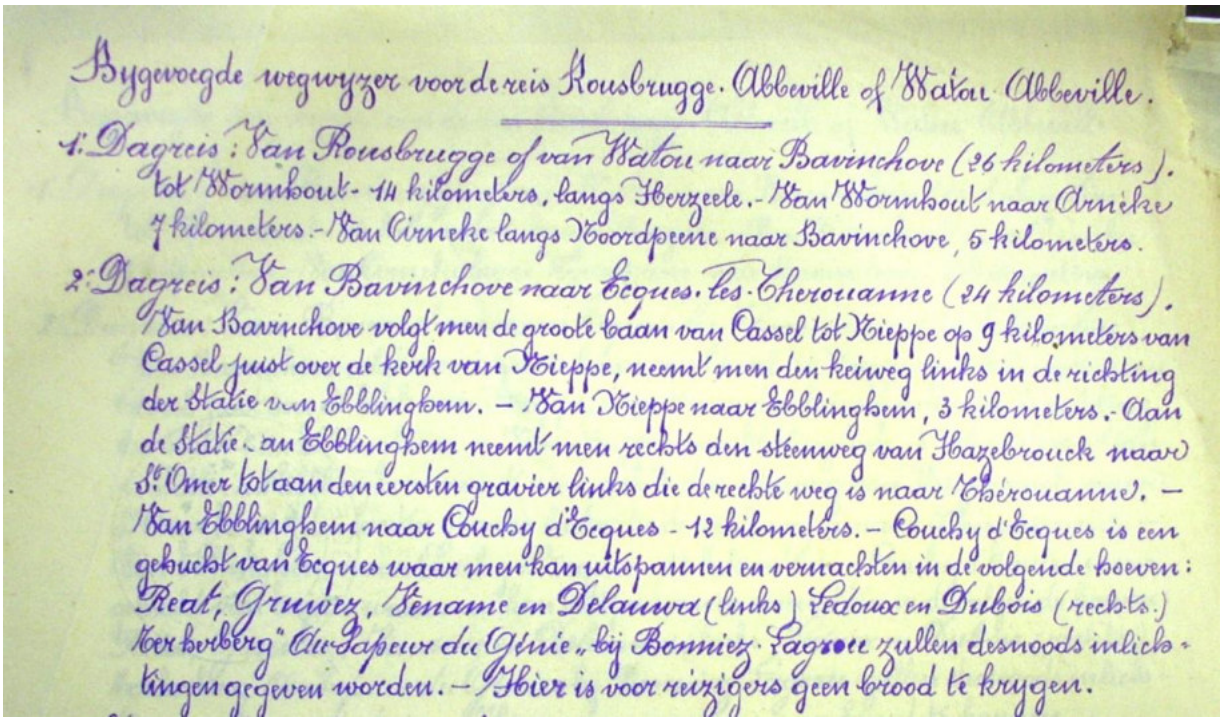

Bygevoegde wegwyzer voor de reis Rousbrugge. Abbeville of Watou Abbeville.

1. Dagreis: Van Rousbrugge of van Watou naar Bavinchove (26 kilometers). tot Wormhout - 14 kilometers, langs Herzeele. - Van Wormhout naar Arneke 7 kilometers. - Van Arneke langs Noordpeene naar Bavinchove, 5 kilometers.

2. Dagreis: Van Bavinchove naar Ecques. les. Cherouanne (24 kilometers). Van Bavinchove volgt men de groote baan van Cassel tot Nieppe op 9 kilometers van Cassel juist over de kerk van Nieppe, neemt men den keiweg links in de richting der Statie van Ebblinghem. – Van Nieppe naar Ebblinghem, 3 kilometers. - Aan de Statie van Ebblinghem neemt men rechts den steenweg van Hazebrouck naar St. Omer tot aan den eersten gravier links die de rechte weg is naar Cherouanne. – Van Ebblinghem naar Coucby d'Ecques - 12 kilometers. – Coucby d'Ecques is een gebucht van Ecques waar men kan uitspannen en vermachten in de volgende hoeven: Reat, Gruwez, Fenaine en Delannoy (links) Ledoux en Dubois (rechts.) Een herberg "Au Sapeur du Génie" bij Bonniez. Logeeren zullen desnoods inlichtingen gegeven worden. – Hier is voor reizigers geen brood te krygen.

3. Dagreis: Van Couchy d'Ecques naar Beulis. lez. Fruges (18 kilometers 1/2) Van Couchy d'Ecques naar Cherouanne. 3 kilometers. - Men rydt door Cherouanne, Delette en Coyecques. Over Coyecques slaat men links in aan de herberg "Aux quatre chemins" bij Gaston Malte. Men trekt over de Leie, volgt den weg naar Reclingbem, Hinchy. Buiten Reclingbem is een kleine klimop, te Hinchy neemt men den weg rechts by den grooten Onzen Heer. - Gekomen te Matringbem trekt men de Leie over, men neemt den weg rechts tot aan Beulis. Naby het dorp Beulis bevindt zich rechts de schoone hofstede van M. Reant en over het dorp in de richting van Fruges, de pachthoeve Robitaille. - Voor reizigers is het ook moeilijk daar brood te bekomen.

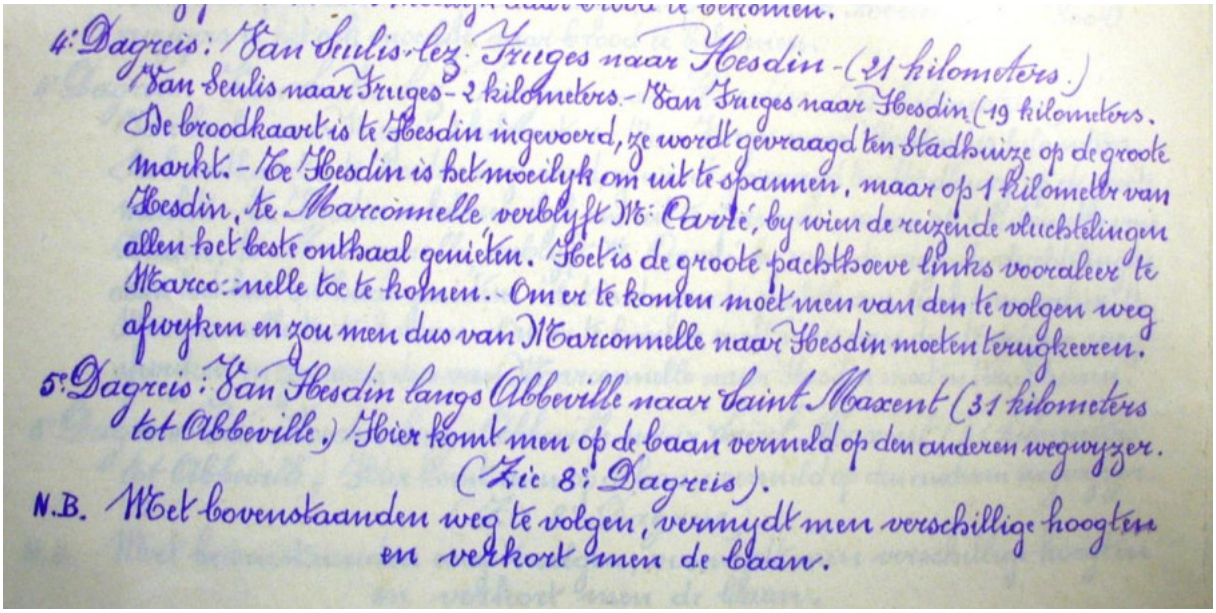
4e Dagreis: Van Seulis-lez-Truges naar Hesdin - (21 kilometers.)
Van Seulis naar Truges - 2 kilometers. - Van Truges naar Hesdin (19 kilometers.
De broodkaart is te Hesdin ingevoerd, ze wordt gevraagd ten stadhuize op de groote markt. - Te Hesdin is het moeilijk om uit te spannen, maar op 1 kilometer van Hesdin, te Marconnelle verblijft Mr Carré, by wien de reizende vluchtelingen allen het beste onthaal genieten. Het is de groote pachthoeve links vooraleer te Marconnelle toe te komen. - Om er te komen moet men van den te volgen weg afwyken en zou men dus van Marconnelle naar Hesdin moeten terugkeeren.
5e Dagreis: Van Hesdin langs Abbeville naar Saint Maxent (31 kilometers tot Abbeville.) Hier komt men op de baan vermeld op den anderen wegwyzer. (Zie 8e Dagreis).
N.B. Met bovenstaanden weg te volgen, vermydt men verschillige hoogten en verkort men de baan.

11 april 1918 – Brievenboek Poperinge

In antwoord op uw geëerd schrijven van 5° dezer, heb ik de eer u ter kennis te brengen dat onze gemeente een som van 70.000 frank zal nodig hebben voor de meimaand aanstaande om de uitbetaling der militievergelding te doen.

Tussen Nieuwkerke en Kemmel

Vrijdag 12 april 1918 – Baert A.

Betrekkelijk kalmte nacht. Weinig geschut. Weer veel vliegers, bombardement in de verte. Om 11 uur 8 obussen, om 12 uur 4 en om 1 uur 2, vallen Werf en Watoustraat: Jerome Beke erg gekwetst. De schrik en angst zijn algemeen, gedurig slecht nieuws. De ouders worden aangemaand hun kinderen naar Frankrijk te zenden. Hier en daar wordt gereedschap gemaakt om weg te trekken in de hospitalen, cantienen, workshops, zagerijen, vliegpleinen.

12 april 1918 – Van Walleghem

De angst onder de bevolking is wat verminderd. In de voornoen schrapnels rondom. Wij zien verscheidene ballons captifs op 't Belgisch front, doch wat ons verwondert en voor ons onverstaanbaar schijnt dat is dat wij geen enkele Engelse observatieballon zagen op gans het front van Yper tot La Bassée. Hoe is 't mogelijk dat men de vijand niet beter observeert? Wij

zagen integendeel veel Duitse ballons, die ongelukkiglijk veel genaderd waren, zodanigdat zij ze eerst voor Engelse aanzagen.
Het geschot was gans de achternoen geweldig, ik wilde de gevechten eens zien van in deverte en daarom trok ik naar de Rode Berg. Daar waren veel toeschouwers. Ik zag maar aanstonds hoe de vijand genaderd was. Ik zag menigvuldige kanonnen schieten op West Nieuwkerke, ja reeds op Dranoutre en Kemmel en wat verder een reeks van branden op gans de frontlijn van West Nieuwkerke tot wel 2 uren over Belle. Het was een wreed en droevig schouwspel. Nog gedurig zag ik nieuwe vluchtelingen afkomen van West Nieuwkerke. Geen twijfel de vijand naderde nog gedurig. Nochtans werden die dorpen bachten 't front weinig gebombardeerd.
's Nachts horen wij Duitse vliegers die bommen smijten.

Zaterdag 13 april 1918 – Baert A.

Klaar weder, 2 bommen bij Julien Coene, Groten Onze Heer, 6 obussen Sint Sixstraat rond Weduwe Adriaen, nog al wat geschut op 't front. Slecht nieuws; de Duitsers zouden reeds tegen den Zwarten Berg en tegen Hazebrouck zijn. Veel vluchtelingen met karren, paarden, koeien. Overal wordt pak en zak ger'eed gemaakt, enige burgers trekken reeds Frankrijk in. Al het volk uit zagerijen en washuizen afgedankt, gedurig zien wij materiaal wegvoeren. De angst en vrees heersen alom. Om 11, 12, 1, 2, 3 uur telkens een paar obussen in de Crombekestraat en Watoustraat: bij den Driehoek worden Maurice Gombeir en een gendarme doodgeschoten. Het kanon herneemt in volle hevigheid. Hulptroepen stromen toe, ook Franse.
's Avonds zien wij gedurig tracteurs, kanons en allerhande materiaal af voeren.

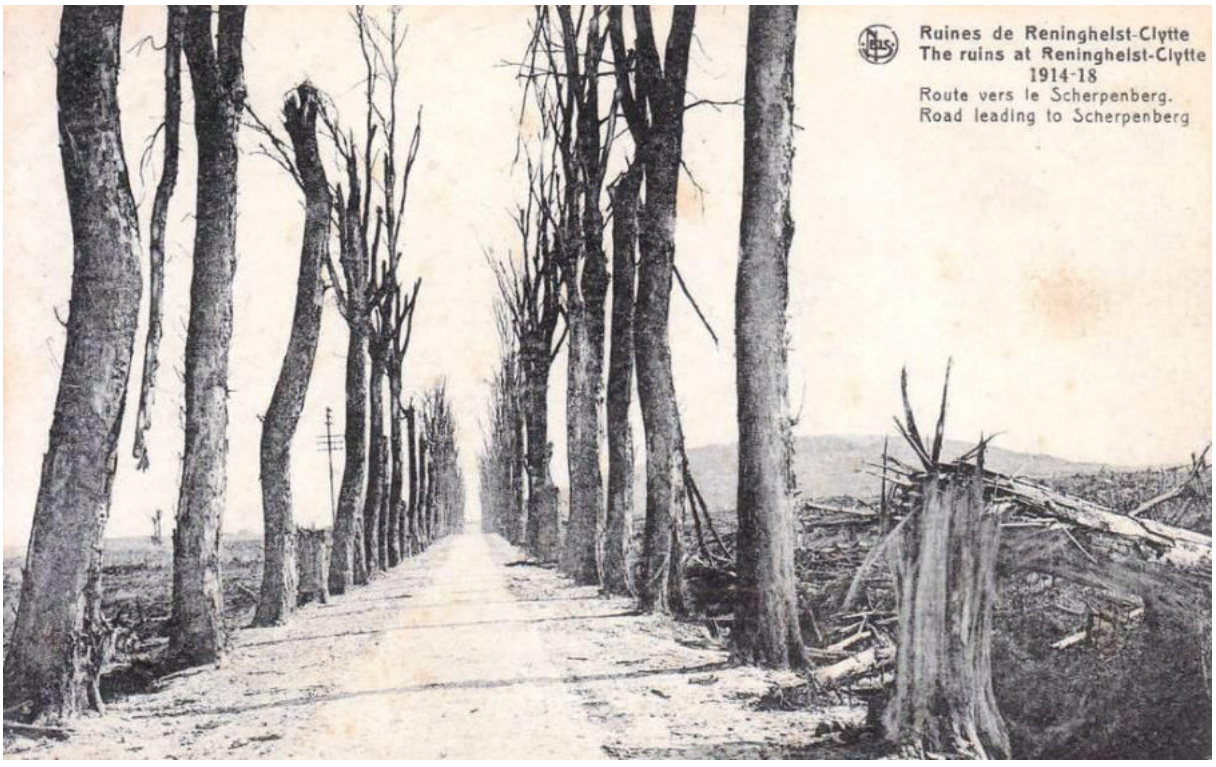

12 april 1918 - Delaere C.

De vijand doet snellen vooruitgang. Steenwerck, Ploegsteert, Armentières enz… vallen in zijn macht. De crèche van Caestre komt naar ons gesticht gevlucht. Wij stellen voorlopig de grote barak ter beschikking van het personeel. 23 bébés, 6 meiden, de bestuurster en de onderbestuurster; ik ergezel mevrouw Terlingen naar Hallines, Boevelinghem, Mulbres… om de crèche degelijk te herbergen. Het kasteel van Boevelinghem wordt in pacht genomen.

’s Anderendaags: juffrouw Van Uxem, zo heldhaftig steeds in haar zelfopoffering, komt af de ogen vol tranen. Caestre was ontruimd. Zij had haar huis en haar school met geheel de inboedel moeten verlaten. Haar ouders waren vertrokken naar de Charente. Een lastige reis had zij afgelegd, een slapeloze nacht doorgebracht. nu is zij in veiligheid bij ons in afwachting van een andere bediening.
Andere vluchtelingen komen af. St. Omaars werd ook bezocht door de tauben, voorgaande nacht en men zegt dat 15 burgers gedood werden; de Zwarte Zusters van Yper, die in de stad haarverblijfplaats hadden, vragen ook dat voor de oudste zusters een schuilplaats gevonden worde verder in Frankrijk.
Na een korte poos, dinsdag na e noen, de beschieting van Poperinghe hernam en bleef meer of min hevig de ganse week duren. Wat al miserie!
Deus miseratur nobis!

13 april 1918 – Van Walleghem

Het eerste nieuws dat wij vernemen is maar aardig: verplichte evacuatie voor Dranoutre en aangeraden voor Locre, Westoutre en Reninghelt. Grote angst onder de bevolking. Zou ’t gevaar waarlijk zo nakende zijn? Deze noen zal een vluchtelingentrein vertrekken uit Abeele naar Frankrijk. Iedereen heeft occasie van mee te gaan. Veel mensen maken er zich een gedacht van de weg der ballingschap in te slaan en ’t was een droevige stoet langs de weg van Abeel, sukkelaars te voet met pakken, andere op kortwagens, andere op kar en wagen. Men zei ‘enkel 30 kilogram bagage’. En zo werden de matrassen van de juffrouwen Camerlynck geweigerd in de statie van Abeele. Veel mensen vertrokken van Dranouter, Locre, Westoutre en ook enige van Reninghelst.
Wij vernemen dat Merris gevallen is. Wij vernemen ook dat deze nacht een bom gesmeten werd in het Chinees kamp op de hoeve van de kinders Verhaege. 10 mannen werden gedood en wel 30 gekwetst. De andere gingen op de vlucht en ’t schijnt dat er zijn die wel 2 uren ver liepen , en men heeft veel moeite gehad om de mannen nog te vergaren. Dit kamp werd dan verlaten en ’t schijnt dat men daar zo iets gevonden heeft van vuiligheid en ongedierte.

Zondag 14 april 1918 – Baert A.

Wat kanongedom mel. Slecht weder. ’t Schijnt dat het nieuws wat overdreven was en de kalmte keert wat terug. Er ligt Engels paardenvolk in de streek. Reninghelst

beschoten en op de vlucht.

14 april 1918 – Van Walleghem

Geweldige nacht. De kanonnen van Dickebusch schieten gans de nacht.
's Achternoens van 4 tot 5 ½ wordt de plaats van Reninghelst uitermate gebombardeerd, een van de geweldigste bombardementen waarin ik gezeten heb. Niet mn dan 65 obussen ontploffen rond ons, de dichtste gelukkiglijk niet nader dan 15 meters van ons, maar ook geen enkel die 100 meters ver was. Waarlijk wij hebben in de keuken van Mr. Kapelaan een schrikkelijk uur beleefd. Bijna gedurig hoorden wij ruttelinge op de pannen en zagen de brokken aarde rond ons vliegen. Toen wij na de vlage buitengingen was de plaat schrikkelijk om zien.
De vrees onder de bevolking na die schrikkelijke gebeurtenissen is groot. Weinig mensen zullen nog op de plaats de nacht durven doorbrengen. Wij ook besluiten onze voorzorgen te nemen. Mijn zuster en de nicht van Mr. Dermaut gaan slapen naar de hoeve van Cyriel Mayaert. Mr. Kapelaan en ik gaan ons neerleggen in de versterkte kelder van den burgemeester mr._Achiel Camerlynck.

Onlangs is een interessante voetbalwedstrijd aan het front gespeeld tusschen een ploeg van het beroemde Schotsche regiment „ the Black Watch " (2) en een van het 18e. Belgische regiment infanterie (3). Het spel was zeer opwindend, doch eindigde onbeslist, daar elk der beide partijen één doel won.

Il a été récemment joué au front un intéressant match de football entre une équipe du fameux régiment écossais, le Black Watch (2) et une équipe du 18ème régiment d'infanterie belge (3). La partie fut chaudement disputée et finit par un "draw."

Nummer 189B **Doos Gazette** **april 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden
*
Die wil vlees hebben zonder benen, moet slekken kopen, zei mynen beenhouwer
*
Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee
Eerst een reactie van **Jean Marie Hoessen.**

Beste Guido,
Ik ben geboortig van Kemmel en heb mijn jeugd in de streek doorgebracht. Voor ik naar Torhout trok heb ik ook nog een jaar (1979-1980) les gegeven aan het VTI van Poperinge (Boeschepestraat). In Torhout was ik meer dan 20 jaar secretaris van de Geschied- en Heemkundige Kring. Vandaar mijn interesse voor erfgoed.
Nog een klein leuk feitje : het liedje *Kinders van de Babbelaarstrate (*aprilnr) zong ik al eind jaren 70 met het folkgroepje Malegijs (Kemmels groepje met o.a. ook mijn broer Philip Hoessen).
Met veel groeten,
Jean-Marie

Ook van Etienne Vande Casteele kreeg ik een aangename reactie.
Beste Guido,
Ik lees altijd met veel plezier je gazette; nu stond er een lied in over de grote **ketter Calvijn;** wij hebben familie bij Genève en bij een bezoek aan die stad bezochten we de grote kerk waar zijn stoel nog altijd staat; er is nog een monument, de “muur van de reformatie” waar de grote hervormers staan op afgebeeld. Calvijn stichtte hier een republiek met zeer strenge zeden; het komieke van de zaak is dat ik in Genève flesjes bier kon kopen van het merk “Calvinus” met zijn portret er op; ik denk dat moest hij het weten,hij zich in zijn kist zou omdraaien.
beste groeten,
Etienne
Beste Etienne, ik vrees dat Calvijn zich al ettelijke keren omgedraaid heeft in zijn graf, maar geef toe het is een mooi gecomponeerd lied.

Beste Guido,
In het eerste aprilnummer van Doos Gazette - 4 april 1918 Brievenboek Poperinge - staan een aantal namen van ouders die geen toelating kregen om hun kinderen terug te trekken uit een van de schoolkolonies voor Les Enfants de l'Yser.
Bij de namen staat Jules Boudry in het vet gedrukt. Dit zou een subtiele verwijzing kunnen zijn naar **"de"** Jules Boudry (°1888), kunstschilder uit Poperinge.
Vriendelijke groeten,
Ghislain

Op 22 oktober 1914 waren Jules Boudry (°1859), zijn vrouw Louisa Deltour (°1866) en negen kinderen weggevlucht uit hun boerderij in Zillebeke. Het landbouwersgezin

had hun hofstede verlaten met drie paarden, twee wagens en een kar volgeladen met matrassen, dekens, wat haver en tien ”bunders” hooi voor de paarden. Eerst trokken ze naar Ieper: *”als zij het vergif smeeten en wat naderden van Yper hebben wij allen moeten weglopen buiten de stad”*.
Na de gasaanval van 22 april 1915 waren ze verder gevlucht naar Elverdinge en bereikten Poperinge in de eerste week van mei waar ze in een huis verbleven dat eigendom was van het klooster van de zusters Paulinen uit de Boeschepestraat. De volgende dag reeds vluchten ze naar het grensdorp Abele en belanden bij landbouwer Henri Denys-Vandenbroucke die aan de Franse kant van het dorp, op het grondgebied Boeschepe woonde. In oktober keerden ze terug naar Poperinge.
Op de vlucht voor de oorlog verbleven ze later nog in Steenvoorde en Watou om in de tweede helft van november 1918 terug te keren naar Poperinge.

Tijdens de meer dan zes maanden dat het gezin Boudry in Abele verbleef vertrokken de kinderen Julia (12 jaar), Marguerite (8 jaar) en Esther (7 jaar) naar de schoolkolonie van **Ballainvilliers** en Paul (10 jaar) naar **Chevilly**.
De oudste zoon Remi (20 jaar) werd in het leger opgeroepen en vertrok op 30 juli 1915 voor een opleiding naar Fécamp in Frankrijk. Gaston (14 jaar) en Odiel (18 jaar) verzorgden de paarden en koeien op diverse boerderijen in de omgeving van Elverdinge.
Op 13 oktober 1915 verhuisden de Boudry’s naar de Boeschepestraat 53 te Poperinge waar hun dochters Irma (21 jaar) en Marie-Louise (16 jaar) recht tegenover het klooster van de zusters Paulinen een winkeltje met postkaarten, kant- en borduurwerk openhielden tot na de oorlog en hun terugkeer naar Zillebeke.
Ook Odiel werd opgeroepen voor het leger en vertrok naar Dieppe.
Zowel Remi als Odiel belanden in de tranchées van het IJzerfront.

De aanvraag van Jules Boudry om zijn dochter terug te trekken uit de schoolkolonie kwam niet onverwacht.
Irma Boudry die plots alleen het bloeiende winkeltje moest openhouden schreef in een brief (Poperinge, 4 maart 1918) aan haar zusjes in de schoolkolonie: *"...maar nu Marie-Louise altijd voort ziek blijft hebben wij den dokter geraadpleegd. Hij zegde dat ze alleszins moest eenigen tijd in bed blijven. Nu begint zij wat weinig op te staan. Hij heeft haar verboden van in langen tijd niet te mogen werken, zoo ge kunt denken Julia, dat dus zeer lastig is voor mij. Wij zullen misschien nog verplicht zijn uw te moeten naar huis trekken."*
Op 20 maart 1918 schreef Julia: *"Ik ben bereid om te komen helpen...nu ik groot geworden ben."*
Verder in haar brief schreef Julia: *" Ik kom per enige stonden te vernemen dat ze geschoten hebben op Poperinge, ge hebt daar niets gewarrig geweest zeker?"*

De reden waarom de aanvragen van Jules Boudry, Théophile Knockaert, Firmin Chapelle en Aloïs Douchy niet werden goedgekeurd was het lente offensief van de Duitsers. Sinds eind maart werd Abele verschillende malen gebombardeerd en op 29 maart, Goede Vrijdag, waren er bombardementen op Poperinge, waarvan 1 obus op de O.L.Vr. Kerk viel.

Julia overleed kort na de oorlog op 16-jarige leeftijd.

Beste Ghislain, heel erg bedankt voor deze interessante bijdrage!

Kiespijn: artistiek-erfgoedproject in Poperinge

De leerlingen van het 5de en 6de MRV (Mode Realisatie Verkoop) van het Onze-Lieve-Vrouwe-instituut (OLVi) in Poperinge starten met een artistiek-erfgoedproject 'Kiespijn'. De aanleiding van het traject is Erfgoeddag 2018 op zondag 22 april met als centrale thema 'Kies voor erfgoed'.CO_7 bracht de school in contact met MUS-E Belgium en het Stadsarchief Poperinge. Het project krijgt financiële steun van CANON Cultuurcel.

De jongeren van het 5de en 6de MRV (Mode Realisatie Verkoop) van het **Onze-Lieve-Vrouwe-instituut** (OLVi) in Poperinge worden gestimuleerd om samen met beeldend kunstenaar Lara Jakoba Breine te reflecteren over het thema 'Kies voor erfgoed'.CO_7, het samenwerkingsverband voor cultuur en erfgoed in de Zuidelijke Westhoek, is de partner die dit project coördineert en de verbinding maakt tussen de jongeren en lokale erfgoedthema's en -partners. De experten uit het netwerk van CO_7 (**Stadsarchief Poperinge**) bieden samen met de kunstenaar en de begeleidende docenten van de jongeren een kwalitatieve ondersteuning aan het traject van co-creatie. Het hele traject noopt de jongeren tot zelfreflectie.Ook in andere regio's in Vlaanderen worden door erfgoedcellen, **FARO** en **MUS-E Belgium** gelijkaardige projecten opgezet n.a.v. Erfgoeddag 2018 met als centrale thema 'Kies voor erfgoed'. Het project in Poperinge wordt gefinancierd met een dynamo3 projectsubsidie van **CANON Cultuurcel** en door CO_7.

Er wordt toegewerkt naar een toonmoment tijdens Erfgoeddag op zondag 22 april 2018.

Naar aanleiding van een nieuw boek in de maak, kreeg ik Maaike Monkerhey op bezaoek.
En zij vertelde mij eerst van haar vorig boek dat ze schreef:

Verhaal uit Wijtschate wordt roman

- **Wijtschate, 1914**. Een dorp in het West-Vlaamse Heuvelland. De 12-jarige Camille Tiersen woont er samen met zijn familie en vrienden, tot in de zomer de Eerste Wereldoorlog uitbreekt. Voor de familie is dit de start van een bewogen tijd.
- **Wijtschate, 1981**. De 79-jarige Camille pent het verslag neer van wat hij tijdens zijn jeugd meemaakte. Deze 12 vellen papier worden binnen de familie goed bewaard.
- **Wijtschate, 2014**. **Ingrid Tiersen**, kleindochter van Camille, gaat op zoek naar alle plaatsen waar haar grootvader is geweest. Het verslag hiervan wordt in deze blog weergegeven. Auteur Maaike Monkerhey ontdekt de blog en is ontroerd door het verhaal van Camille. Maaike en deze blogschrijfster, leren elkaar kennen. We ontdekken dat we beiden gefascineerd zijn door geschiedenis en de menselijke verhalen achter de gebeurtenissen.

Wijtschate, 2017. Van blog naar boek!

Gebaseerd op de gebeurtenissen die Camille zorgvuldig noteerde, schreef Maaike een verhaal met respect voor het authentieke. Data en locaties kloppen met waar de familie was en meemaakte in de periode 1914-1920. Maaike heeft Camille niet gekend, maar als kleindochter van, kon ik haar informeren over bijv. het karakter van Camille en zijn familie, zodat het boek van fijnzinnige details kon worden voorzien. Een vleugje fantasie van de auteur zorgt voor het nog beter aanvoelen van hoe het leven toen was.

Niet omkijken, Camille is een leesboek voor het hele gezin. Een boek over de pijn van het loslaten en verlies, maar evenzeer over moed en de bijzondere kracht van familie-en vriendschapsbanden.

Als kleindochter van Camille, beveel ik dit boek ook aan, omdat Camille voor mij altijd een voorbeeld is geweest van iemand die zonder omkijken, problemen in het leven aanpakte en niet opgaf. Een sterke persoonlijkheid. Laat jullie inspireren.

Waar vind je het boek?

- Standaard boekhandels. ISBN: 9789492518094.
- Uitgeverij Bibliodroom. Prijs €19,95. Ook online te bestellen.
- Wijtschate: 't Appetijtje, dorpswinkel, Sint-Medardusplein
- Wijtschate: Eetcafé Saint-Hubert, Sint-Medardusplein
- Talbot House, Gasthuisstraat 43, Poperinge
- www.bol.com

Met bijzondere dank aan Uitgeverij Bibliodroom.

Auteur: Maaike Monkerhey

Ingrid en Maaike samen met de uitgever van Bibliodroom.

Al mijne ouderwetsche liedjes – Uit het liedjesschrift van Charlotte Tamborin

8 Lied van Trezia en Ferdinand

1
De jonkheid die nu malkaar beminnen
Uit liefde zoet en uit de echte zinnen
In ramp en tegenspoed
Ziet naar geen geld of goed
En gaat malkaar nooit af
Tot in het duister graf
2
Een klaar bewijs zal ik u hiervan geven
een edelman moet scheiden uit het leven
in zijne jonge jeugd
verlaat de aardse vreugd
en gaat naar d'eeuwigheid
door de standvastigheid
3
Trezia, die was voor hem geboren
Aan wie hij had het vast ja woord gezworen
En hij heeft aan haar gezeid
Of zijt gij maar dienstmeid
Uit liefde zuiver zoet
Ziet naar geen geld of goed
4
Ach Ferdinand, gij doet mijn herte beven
als ik aan u het vast jawoord komt geven
ik ben te klein van staat
ik zal worden versmaad
en 'k ben al in den druk
als mijn bloem is geplukt
5
Trezia haar hert kwam te verbannen
Ach Ferdinand en brengt mij niet in schande
En hij antwoordde van ja
maar eilaas zijnen papa
aan hem de trouw ontzeit
verjaagd zijne dienstmeid
6

Maar hij bevreest voor druk en voor ellende
kwam haar veel geld en schatten toe te zenden
en hij schreef naar haar eenen brief
adieu mij echte lief
want moet ik u af gaan
‘k zal sterven van getraan
7
Hij heeft op ’t laatse van zijn jong leven
zijn testament in enen brief geschreven
en hij schreef naar zijn papa
ik sterf voor Trezia
met een pistool in d’hand
heeft hem het hert doorbrand

8
den vader kwam den brief te ondervinden
hij riep: ‘O dood, wilt mij hier toch verslinden
eilaas mijn eigen bloed
vervloekt het werelds goed
doet schrijven op zijn graf
hiermee de wereld af

Nieuw liedeken NIEUW LIEDEKEN.

Het is aen u dat ik kom klaegen
Al in het diepste van den nagt
Het gon' ik aen u kom te vraegen
Ach Rosalie – aenhoord myn klagt
Gedenkt het geen gy aen my zeyde
Als by my standvastig zyt
Als gym y door u bloemhof lyden
Ach Rosalie ik was verblyd …. Bis

Ach Rosalie – ik kom u te anderen
Maer aenhoord toch myn pyn
Ik heb hooren zeggen van myn vader
Als dat ik soldaet moet zyn
Ja, 't is waer ik ben by de reserven
Ik had noyt gedagt van moeten op te gaen
Ach Rosalie, ik sterve, ik sterve
Ach Roslaie, wat nu gedaen

Lieve Louis, wat droeve maeren
Brengt gy aen uwe minnaeres
Ik wil aen u myn jong hert verklaeren
Ik wierd haest doorsteken met een mes
Als ik dat ging overleggen
In dag of uur dat ik u derven moet
Lieven Louis ik kan het niet zeggen
Wat pyn dat gy myn hert aendoet … bis

Ach Rosalie wilt u droefheyd stelpen
Ik kan niet doen tegen het geweld
Gy of ik en kan het tog niet helpen
Dat ik moet gaen naer 't oorlogs veld
Wilt gy altyd getrouwig blyven
En zorge draegen voor uw eer
Ik hoop gy zult worden myne vrouwe
Als ik in vrede wederom keer …. Bis

Omhelst myn schoone vriendinne
Ik zeg adieu want ik moet gaen
Ik hoop malkanderen nog eens te vinden
Hier word gestort zoo menig traen
Ik meynde van droefheyd te sterven
Liefste vriendin daer en is geen genae
Al gaende riep ik zoo menig werven
Adiue, adieu, ik moet henen gaen … bis

Gezongen door de Heus en zyne vrouw.

100 jaar geleden; Den Grooten Oorlog

15 april 1918

2de Jaar — No 4 (21) *Nagezien door de Krijgsoverheid* N° 442 (21-3-18) 15 April 1918

ABONNEMENTSPRIJS
Poper. Soldaten : KOSTELOOS.
Andere soldaten : [illegible] fr.
Burgers 4.00 fr.

Verschijnt
(als 't kan)
2 maal te maande

BEHEER
E. H. Jul. Vanneste, Aalm. Z 44 I
H. G. Herpelinck, brank. Z 93
H. A. Baert, Noordstr., 13, Pop.

Belangrijke brief uit bezet België ! (1)

(Vervolg)

Om van het eene naar het andere te reizen in bezet België, kreeg ik niet altijd mijne papieren van den duitsch. Nogthans liep het nieuws op wieltjes rond het land, de kommandatuur had geene papieren om dat nieuws door te laten en nog min om het tegen te houden. Zoo wisten wij in België al vroeg wat er hier of daar gebeurd was.

Daar gij belang stelt in Brugge zal ik u vertellen wat er in die streken is vorengevallen. Onze dappere baron *Ruzette* deed al wat hij kon om het volk van Brugge te helpen. Hij had in het begin van den oorlog eene wekelijksche vergadering ingericht in het lokaal « De Concorde » tot welzijn en onderstand van het volk. Deze vergadering had grooten bijval, volk bij de machte. Om zijne groote bezorgdheid heeft baron Ruzette acht dagen bak gekregen van de moffen. Eene groote eer, voorwaar!

De schrijver der « *Gazette van Brugge* » onze luimige Stock, deed drie dagen kot ! Het strekt tot zijne eer !

De nooitvolprezen burgmeester van Brugge, M. VISART, een tachtig-jarig man, werd door geheel België bewonderd om zijne werkzaamheid, zijnen ijver, zijne onverschrokkenheid. Ik heb vernomen, terwijl ik nog in België was, dat hij het burgmeesterschap overgelaten heeft aan M. Ernest Van Caloen. 't Gebeurde eens dat de duitschers wat stout waren tegenover burgmeester Visart. Op staanden voet rechtte zich de oude man en antwoordde hun met vastberadenheid : « Ik ben burgemeester van Brugge, ik verzoek u wat beleefd te zijn ; indien gij mij wilt neerschieten doet het, maar doet het met beleefdheid ! »

Ik heb langs alle kanten van 't land van priesters hooren spreken die zelfs soep kookten voor 't volk. Zij hadden doorgaans veel dischgenooten. Daar waren plaatsen waar een priester dagelijks soep miek voor meer dan 2000 personen. De geestelijken waren beleefd, doch zegden den duitsch stoutweg de waarheid en verdedigden overal het volk. Geen wonder zijn er in België zooveel van die moedige voorstaanders van het volk weggevoerd geweest.

Onder de duitschers zijn er goê, *aber viel* sm...! Op zekeren dag kwam ik Fritz tegen. Deze was een duitsche gendarm, die zoo fier te peerde zat en den kop in de lucht stak dat men zoo gevreesd hebben voor het afkraken. Hij meende waarschijnlijk de keizer zelf te zijn. Plotseling komt hij recht op mij af : « Sie haben gesagt dasz alle die deutsche stichre sind ! » Ik hield mij koelbloedig en antwoordde hem kalm weg : « Nein, Fritz, dasz habe ich nicht gesagt, aber ich sage dich dasz viele deutsche stiehre sind und sie mussen weissen dasz es wahr ist ; Fritz kennt gut die färze (slechte vrouwen) nicht wahr !!... en Fritz was weg...

Ik heb eens eens een sermoentje afgeluisterd waarvan ik nooit meer 't eepe en 't andere uittreksel zal kunnen vergeten. Hier een voorbeeld in eene kerk waar vele duitschers kampten.

« Lieve kristenen, zoo sprak de man Gods, God is met ons, omdat wij het recht verdedigen. Men moet God in zijn herte dragen — *'t en is niet genoeg het op zijn buikrieme te schrijven ! !* »

Bewijst dat alles niet klaar hoe weinig men den duitsch vreesde in bezet België ?

Ik schei nu uit. Later zend ik mogelijks nog belangrijk nieuws.

Ik groet u genegen.

X.

(1) Zie P. K. N° 2 (19).

PAASCHTIJD

Van *Assche Woensdag* (13 Februari) tot Zondag na Sinxen, zijnde *H. Drievuldigheidsdag* (26 Mei).

Jongens, stelt niet uit tot morgen uwen Paschen te houden, als gij het vandage doen kunt.

WAARTOE DIENT DE BIECHT ?

Vraag het dien jongeling, die onteerd werd door zondige gewoonten, welker schandvlek op zijn gelaat was afgedrukt... Zie eens hoe hij veranderd is naar lichaam en ziel. Wat heeft hij daartegen gedaan ? Hij heeft gebiecht, de jongeling gaat biechten... Voorheen biechtte hij niet.

Waartoe de biecht dient ?

Vraag het dien arbeider, vroeger zoo losbandig, steeds in de herberg te vinden, nu zoo kuisch, zoo matig, zoo ordelijk. zoo ijverig en in weinig tijds een voorbeeld geworden voor zijne kameraden. Zijne vrouw en kinderen komen tot de overtuiging dat de biecht toch wel tot iets dient.

MGR. DE SÉGUR.

In handel en wandel,
in zeggen en doen,
Zijt recht voor de vuist, en
Gaat recht in uw schoen.

G. G.

DE OORLOG

In de eerste dagen van Maart, ging het er geweldig op bij de Belgen. Duitsche zitten op gansch het front. Ne keer te meer hebben onze jongens kunnen toonen dat ze een bitje daar zijn als het nood doet ! Jammer...

Censuur

Hoevele zijn er niet die meenen dat de Belgen het slechts druk nebben bij Dixmude en voor het overige... overstroomingen ! En Nieuwpoort dan... en Merckem ? Hier gezeid en elders gezwegen : Betrekkelijk het getal soldaten, heeft het belgisch leger *ver het grootste front* van al de bondgenooten.

Op gansch het westelijk front, het oostelijk bestaat niet meer, ziet men niet anders meer dan voorbereidselen voor 't nakend... defensief !

Aangaande het einde van den oorlog, is 't slecht veel te voorspellen... 't is al zoo ingewikkeld dom...

Censuur

God gave dat 't mocht lukken !

ESTIUS.

Burgers, vergeet uwe soldaten niet, steunt hun blad !

---

†

De familie VAN NESTE-DE GRENDELE, in bezet België ;
Eerweerde Heer Jul VANNESTE, legeraalmoezenier ;
Heer en Vrouw V. SANSEN-VANNESTE en hunne kinders Jan, Albert en Elisabeth, te Poperingen-Watou, laten u met droefheid, doch kristene gelatenheid het afsterven weten van hunnen geliefden Echtgenoot, Vader, Schoonvader en Grootvader

Heer Rijkaart VANNESTE

echtgenoot van

Vrouw Juliana-Stephania DE GRENDELE,

geboren te Roeselaere, den 23 Oktober 1836,
in September gevlucht naar *Schellebelle*,
en aldaar godvruchtig in den Heer ontslapen, op 21 December 1918

Een plechtige lijkdienst is gezongen geweest voor zijne zielelafenis te Watou, op 5 Maart 1918.

Gelief zijne Ziel in uwe gebeden indachtig te zijn.

In Memoriam

Onze Gesneuvelden

OMER VANEECKE
(zoon van Alfons VANEECKE-CHRISTIAEN)
Soldaat bij het 3e Regiment Art.
Gesneuveld bij Dixmude den 12 Mei 1916.

Uit het « *STAATSBLAD* » (vervolg)

DOCHY MAURICE, (zoon van *Alois*), soldaat bij de Tr. 51 Kompagnie † in 1917, bij Hoogstaede.

BERGHOF LUCIEN, (zoon van *Emile en Maria Hellebout*) sold. bij de mortieren, † 26 November 1917, bij Dixmude.

PROVO, JOZEF, (zoon van *Henri en Elisa Cortewilde*), soldaat, † 12 Maart 1918 bij Nieuwpoort.

BOUW HECTOR, (zoon van *Eduard en Emma Van de Steene*), soldaat † 13 Maart 1918, bij Nieuwpoort.

VERDWENEN

HUYGHE JULES, (zoon van *Benoît Huyghe-Gombert*), soldaat bij het 1· Jagers te voet, verdwenen rond Antwerpen in 1914.

BOUCHE MAURICE, (echtgenoot van *Lucie Huys*) verdwenen in de eerste dagen van Maart.

Jongelingen, die van den dienst ontslagen zijt,
brengt ook het uwe bij !

ONZE STAD

Burgerstand van den 1 tot den 15 Maart

GEBOORTEN

Dequeker Elisa, d. v. Remi en Elodie Devloo, bij het Couthof. — Benoot Jeanne, d. v. Hector en Elodie Verfaillie, Veurnestraat. — Desomer Martha, d. v. Georges en Juliana Vandewynckel, Provenstw. — Dewulf Eric, z. v. Arthur en Clemence Verbeke, Paschendaele. — Verpoot Andrea, d. v. Achiel en Maria Dewaercker, St.-Sixstr. — Theeten Jeanne, d. v. Cyriel en Irma Couwet, Pottestr. — Deconinck Gaston, z. v. Charles en Rachel Boudeweel, Abeelestw.

HUWELIJKEN

Leontius Van Alleynnes, brouwer, gehuisvest te Yper en Marie-Louise Masschelein, zonder bedrijf te Poperinghe. — West William, soldaat in het engelsch leger en Maria Vandecasteele, werkster, gehuisvest te Vlamertinghe. — Pierre Messelier, gehuisvest te Bekegem en Martha Verslype, werkster te Vlamertinghe. — Victor Lane, sold. in het engelsch leger en Maria Meersseman, zonder beroep, gehuisvest te Yper.

OVERLIJDENS

Maet Margarita, 9 m. Abeelestwg. — Ooghe Maria, 43 j. ongeh., zonder beroep, Elverdinghestwg. — Roffiaen Eugenie, 81 j, ongeh. zonder beroep, overleden te Watou.

ALLERHANDE NIEUWS

— *Maria Blanckaert*, dochter van Camiel, hovenier in de Casselstraat, is eindelijk na meer dan drie jaren afwezigheid teruggekeerd van bezet België. Zij is thans in Frankrijk en komt in 't kort naar stad. De vreugde der ouders en familie is onbeschrijvelijk.

— Zaterdag 2 Maart, viel eene zuster der Brabantschool bij misstap van de trappen. Zij werd zeer erg gekwetst aan het hoofd en spoedig ter verzorging gevoerd naar het hospitaal van het Couthof.

— Maandag 11 Maart, had te Haringhe de begraving plaats van heer *August Herpelinck*, vader van den heer *Gaspard Herpelinck*, onderwijzer in het Kollegie en thans brankardier in het belgisch leger.

Heer *Aug. Herpelinck*, werd geboren te St.-Laureins den 12 Feb 1854 en is overleden te Haringhe den 8 Maart laatstleden. Daar was hij gevlucht om te ontkomen aan het bombardement van Poperinghe.

't Is God die slaat, 't is God die troost,
't Is God die alles doet :
't Ie vele dat men goedheid heet,
Maar God alleene is goed. (Uit de gedachtenis).

Wij bidden onzen vriend Gaspard de uitdrukking onzer kristene rouwgroeten te aanveerden, met de verzekering van een godvruchtig aandenken.

— Op Woensdag 13 Maart, speelde het elfjarig zoontje van *Ingelaere* Alfons met brandend poeder. Het ontplofte en verbrandde hem erg. Het ongelukkig knaapje verloor er een oog bij.

— *Hector Allaeys* en *Urbain Vannieuwenhuyse* zijn voor eene maand bij hunne ouders in herstellingsverlof. Jammer dat die dagen zoo rap voorbij vliegen !

— *Henri Maerten*, vroeger metser, werkt nu voor het leger aan de ovens, waar de afval en de vuiligheid verbrand worden. Eene kardoes ontplofte en de kogel kwetste hem aan het voorhoofd.

— Vrijdag 15 Maart, had in in onze stad de begraving plaats van *Jozef Provo*, gevallen bij Nieuwpoort, overleden in het hospitaal van den Oceaan.

Daags daarna was het de beurt van *Bonne Hector*, gevallen op 't slagveld.

De Heer hebbe hunne ziel !

— Sedert 5 December werd de stad niet meer gebombardeerd.

Vrijdag, 15 Maart, in den vroegen morgen kreeg zij het bezoek van duitsche vliegers. Eenige bommen vielen buiten stad.

In den nacht van 15-16 Maart, rond 12 ure kwam eene « salve » obussen van groot kaliber terecht in de weide der hofstede.....

's Morgens rond 10 ure was het de beurt van den anderen kant der stad : 7-8 obussen op den.....

NIEUW VLAANDEREN

Maandelijksch Tijdschrift voor Kunst en Letteren
onder redaktie van : Joz. MULS ; C. VERSCHAVE ; H. THANS ; E. CLAES ; A. VAN CAUWELAERT ; F. DE PILLECIJN ; O. DAMBRE ; D. VANSINA.

Bureel : 11, Villa « Ste-FOY » Neuilly (Seine)
Bedrag : **10** Fr.

Hulp aan de Poperingsche Krijgsgevangenen

Op 10 Maart 1918, hield het komiteit, dat op zich genomen heeft hulp te geven aan de Poperinsche krijgsgevangenen, zijne derde Vergadering (1). Wij zijn gelukkig den uitslag zijner werking te mogen mededeelen, want dit liefdewerk bestaat nu, dank aan den Poperingsche Keikop, dank aan de milde hulp onzer stadsgenooten.

Er zijn op dit oogenblik minstens 50 onzer stadsgenooten die in het vijandig land gevangen zitten. Overal worden inlichtingen genomen om te weet te komen waar zij zich juist bevinden, ten einde zeker te zijn dat de zendingen goed aankomen.

Eene eerste zending is op weg. Mocht zij alle vrienden in bloeiende gezondheid vinden en ze moed geven om met geduld het einde van hun ballingschap af te wachten.

Eenige Heeren hebben hunne toetreding gegeven tot het Komiteit dat, *eerst voorloopig*, thans volledig is ingericht. Wij verhopen dat samen deugdelijk werk zal verricht worden ten bate onzer jongens. Dank aan de liefdadige personen, die ons hunne bijdrage aan het werk gegeven hebben (2).

Alles zal worden in 't werk gesteld om de fondsen zoo hoog mogelijk te doen stijgen. Te dien einde hebben de heeren *Jerome Delbaere* en *Hendrik Vandeleene*, op hen genomen eene tooneelmaatschappij te stichten d e zal vertooningen geven ten voordeele van het werk.

Om echter iedereen met de werking bekend te maken en om aan allen de gelegenheid te geven in de hulp aan de gevangenen bij te dragen, liet men in de stad den volgenden plakbrief uithangen :

STAD POPERINGHE

Hulp aan de Poperingsche Krijgsgevangenen

MEDEBURGERS,

Soldaten uit Poperinghe, gevangen in Duitschland schrijven ons en vragen om hulp. Zij hebben gebrek aan kleederen en voedsel.

Een gevangene schreef ons laatst : « *Al mijne gezellen krijgen hulp van hunne stad of gemeente. Mijne stad alleen doet niets.* »

Zullen wij dit verwijt nog langer blijven verdienen ?

Gij die geld wint, komt hun ter hulp.

Wij belasten ons naar onze soldaten in Duitschland hulp te zenden. Steunt ons ! Weest menschlievend !

De inschrijving mag overhandigd worden aan een der leden van

(1) Zie P. K. n· 1 (18). — (2) Zie P. K. n· 17 - 1 (18).

HET KOMITEIT :

Voorzitter : Heer *Hector Lebbe*, gouwraadsheer.
Ondervoorzitter : Heer *Emiel Valcke*, handelaar.
Schatbewaarder : Heer *Albert Baert*, stadsbediende.
Schrijver : Heer *Jozef De Keisgieter*, onderwijzer.
Leden : Heer *Valeer Masschelein*, brouwer.
Eerw. Heer *Jer. Van den Weghe*, onderpastoor.
Heer *Julien Van Dooren*, handelaar.
Heer *Valeer Sansen*, drukker.
Eerw. Heer *Jul Van Neste*, legeraalmoezenier.

Het komiteit, dat zich bij de krijgsgevangenen van Poperinghe moet beperken, zal met zijn onstaan een spoorslag geven aan de andere gemeenten en door eenen omzendbrief de overheden van deze met zijn bestaan kenbaar te maken en ze navolging aanmoedigen.

INSCHRIJVING

3e LIJST (1)

Overdracht : fr.	1.252.50
Lebbe Hector, gouwraadsheer	100.00
Een Priester	100.00
Onbekend	50.00
Cossey-Van Dromme. Poperinghe	50.00
Onbekend	25.00
E. H. Hondeghem, principaal, Pop. ; E. H. Bulcke, legeraalm. ; E. Z. Benediktinnen, Pop. ; Onbekend, elk 20 fr.	80.00
Desmadrijl Arthur, bakker	15.00
Onbekend	12.00
Baert Albert, Pop. ; Dezeure Th., ontv. der belastingen ; E. H. Sobry, onderpastoor ; Onbekend ; De Baene Marcel, gemeenteraadslid ; George R., bakker ; Vitse Wed. ; Onbekend ; E. Z. Paulinen, Frankrijk ; Onbekend ; Van Merris Aug., taalman ; De Bruyne Jul., bakker ; De Puydt Augusta, elk 10 fr.	130.00
Onbekend	6.00
Onbekend ; Ackaert zusters ; E. Zusters « Vogeltje » E. H. Wyckaert, aalmoezenier ; Onbekend ; De Vacht J., stadsontvanger ; E.-H. D'Haese, onderpastoor ; Buseyne Gasp. ; Verniere Emma ; Een Poperingnaar, soldaat ; Cossey Remi ; Een Keikop met hart en ziel, elk 5.00 fr.	60.00
Onbekend	3.00
Grysen Maine, soldaat	2.50
Eerdekens Jacques	2.00
Werquin C.	1.00
Totaal fr.	1.887.00

UIT DE BRIEVENBUS

FRONTLEGER

AVRIL P. — Sedert Cossey van hier weg is, heb ik F. Quaghebeur in mijn regiment, maar ongelukkiglijk is hij maar weinig te zien. En dan zoudt ge soms denken dat wij het samen goed hebben. Niet te doen. Hij zal waarschijnlijk hetzelfde van mij denken.

— DEBYSER Rich. — Ik doe wat ik kan om u eene kleinigheid te zenden. De wil is grooter dan de beurs, maar ik denk dat het ook aangenaam is als men doet wat men kan.

(1) Zie 1e en 2e in 17 en 18 van P. K.

VERDONCK Nestor-Ernest. — Met deze laat ik u weten alsdat wij nu aan het front zijn toegekomen. (Jan.)

VANSPRANGHE H. — Ik ben ziek geweest en dan in verlof gegaan naar mijne vrouw in Frankrijk. (Feb.)

VERMEULEN Omer. — Ik ben ziek geweest en voor den oogenblik genezen. Mijne moeder is in Ryssel en het is triestig voor mij niet te weten waer in congé te gaan. (Feb.)

SCHMIDT E. — Ik ben nog altijd op het front met verschillige keikoppen in de zelfde Kie, Allays en Vannieuwenhuyse, die beide bij mij waren en thans in het hospitaal van Beveren zijn. (Feb.)

ALLEMON J. — Wij zijn al een weinig genaderd van het front en al met eens zullen we er het en gansch op zitten. Maar we maken daarin geen verdriet : wij zullen er wel door geraken. God zal ons wel beschermen. (Feb.)

KINOO Firmin. — Ik ben wederom op het front toegekomen, ik ben gansch genezen van mijne kwetsuur. (Maart.)

SCHABALLIE Joseph. — Ge verstaat zoo goed als ik, wanneer men mag naar vader — moeder gaan, kunnen ze ons niet te veel dagen geven. Doch beperken wij ons bij het getal toegestaan door onze overheid — want... men moet ook voor oogen hebben hetgeen er dagelijks gebeurt op de vuurlijn, het onze bij dragen tot het zien aangroeien van den zoolang gewenschten vrede... wat slechts te verkrijgen is onzen vaderlandschen plicht te kwijten, zonder zijne *kristelijke* plichten te verwaarloozen.

BENOUWT Maur. — Ik was in congé gegaan en bij ongeluk uit eenen automobiel gevallen en alzoo naar het hospitaal overgebracht. Na drie maanden ben ik weer in mijn batterie. (Maart.)

LOBEAU Medard. — Ik ben geheel hersteld aan mijne hand. Ik ben tegenwoordig in het bataljon de renfort, in afwachating er mannen noodig zijn voor ons regiment. Daar zal ik verschillige keikoppen terugvinden, welke ik met verdriet heb moeten verlaten. (Maart.)

VAN DE CASTEELE Alois. — Ik heb een voorval gehad in de loopgrachten van Merckem. Al mijn brieven en kaarten zijn verkwist geweest in het modder door het geschot. God dank, ben ik er goed uitgerocht.

VAN DE PITTE Henri. — ...Den 24e Nov. ll. hebben zij mij brigadier gebombardeerd. *Proficiat.* — Thans zijn wij in repos, ja, wij hebben onze fameuze voor historische holen verlaten. (Maart.)

VERSTRAETE Kam. — ...Anders vindt de keikop mij niet meer; en dan zou ik de dagen niet meer moeten tellen tegen dat de kei afkomt.

ALLAEYS Achiel. — Voor ik gekwetst werd was ik bij het eerste Jagers ; nu ben ik bij de kanonniers.

BORTIER Joris. — ... Ik vind oprecht heel schoon het werk dat gij komt te stichten voor de jongens waaronder er vele reeds dan drij jaar van hunne geliefde stad verwijderd zijn. Mochte iedereen er op peizen om elk het zijne bij te dragen, want vele kleintjes maken een groot.

DEBRUYNE Gregoire. — Ik ben in het muziek getreden van het ... linie waar ik mij nu overgelukkig gevoel.

MAHIEU Achiel. — ... Sedert eenige dagen ben ik op het front aangekomen.

DEBAENE Maurice. — Deze om u te laten weten dat ik nu op het front ben.

LAUVERS Daniel. — ... Ik ben ziek geweest van de gas ; daar mede heb ik vier maanden in Frankrijk geweest en veel geleden. Toen ik genezen was heb ik in ziekverlof mogen gaan. T'huis ben ik wederom ziek gevallen en zoo ben ik nu in het hospitaal Kouthove.

GODDERIS Maur. — Sedert eenige weken ben ik op 't front. 't Leven vind ik er zeer aangenaam, uit reden dat men hier zich t' huis gevoelt in Vlaanderen. (Jan.).

De Bestuurder : J. VANNESTE.

Imp. De Mesmaeker-Froment, 50, r. Ducouëdic, Paris XIVe.

Maandag 15 april 1918 – Baert A.

Hevig en aanhoudend kanongeschut. Somber weder. Er komen nog gedurig vluchtelingen toe en velen trekken naar Frankrijk, er stromen ook maar altijd Franse soldaten toe en ook enige Franse kanons. Westouter beschoten.

15 april 1918 – Van Walleghem

De nacht is geweldig maar toch geen bombardementen in onze nabijheid.
Wij doen voor de laatste maal mis in de kerk van Reninghelst. Nog geen obussen zijn er opgevallen maar veel scherven zijn op muren en vensters terechtgekomen. En omtrent al de ruiten zijn uit.
In de nuchtend vernemen wij dat Locre verplichtend geëvacueerd wordt. In de achternoen zien wij hoe de Clytte, Millecruysse en Hallebast geweldig gebombardeerd worden. Het gevecht was in volle woeling over de bergen.
Langs de kalsijde van Poperinghe naar Westoutre was het een angst en een gewoel ongehoord. Veel Franse soldaten waren daar toegekomen en Franse en Engelse soldaten en vluchtende bugers met karren en kruiwagens. 't Liep al dooreen.
Wanneer wij nabij de plaats van Westouter waren, begon de vijand geweldig te bombarderen tussen de bergen en de plaatse en dan was het gewole in de straten nog veel angstiger. Veel burgers van de plaatse vluchtten dan weg.
Wij vernemen dat er te Reninghelst ook Fransen toegekomen zijn en gans de plaats staat vol artillerie. 't Is meer dan 3 jaren dat wij op Reninghelst geen Fransen meer zagen. Men plaatst een groot kanon aan de hoeve van Laggche langs de Poperinhgse kalsijde. De avond is zeer geweldig.

Dinsdag 16 april 1918 – Baert A.

Aanhoudend kanongedommel. Enige grote kanons af. Van 's morgens 8 uur voort worden wij nu en dan wat beschoten: Peselhoek, Veurnestraat, Statie, Werf, Bruggestraat. Wat Belgische soldaten door de stad. Er worden loopgrachten gegraven bij Stavele en Rousbrugge.

16 april 1918 – Van Walleghem

Wij vernemen dat de evacuatie van Dickebusch aangekondigd is. **Tegen morgen noen moeten alle burgers de gemeente verlaten hebben**. In de voornoen wordt er gebombardeerd rond de Ouderdom, doch buitengewoon hevig rond de Millecruysse. Wij vernemen dat de Duitsers Belle, Wytschaete en Meessen ingenomen hebben. …
Op de gemeente Reninghelst is er nu geen enkel gemeenteraadslid meer. De 2/3 der burgers zijn reeds gevlucht. Hoe pijnlijk het ook is zijn huis en doening te verlaten zij nde mensen nochtans moedig en gelaten. Ten allen kante ziet men koeien die Poperinghe en Abeelewaarts gedreven worden; de mensen weten niet waar ermee gevaren; beesten die over 3 weken 1000 frank verkocht werden worden nu afgezet aan 250 frank. Hoe jammer dat ons landsbestuur geen maatregelen neemt nopens die beesten. Eindelijk worden zij allen in enige weiden gedreven, daar genumeroteerd. De boer krijgt een bewijs dat hij zulke nummeros geleverd heeft en zonder dat zijn beesten zelfs geschat werden mag hij gaan zien. 14 dagen nadien zal de minister van landbouw doen informeren wat er bij de vlucht met beesten en landbouwalaam gedaan werd, juist alsof het de eerste maal ware dat hij op die zaken gepeisd heeft. Waarlijk onze boeren werden binst de oorlog gans verlaten.
In de streek waar er zolang schaarsheid van koper en zilvergeld geweest is, is er nu al met eens overvloed. Sommigen komen betalingen doen van verschillende honderden franken al in klinkende munt. Anderen willen het voorzichtig doen uitwisselen, maar 't gaat zo gemakkelijk niet en veel potters mogen met hun zwaar pak alzo de lucht optrekken. Wel besteed!
Om 9 uur 's avonds komt Mr. Callewaert, pastoor van de Clytte, hier gevlucht met de 2 kloosterzusters en zijn meid. De bombardementen die zij er de laatste uren beleefd hadden,

waren gruwelijk en eindelijk wat het hen ook koste, hebben zij met de laatste burgers het gehucht moeten verlaten.

De Duitsers op de Kemmel

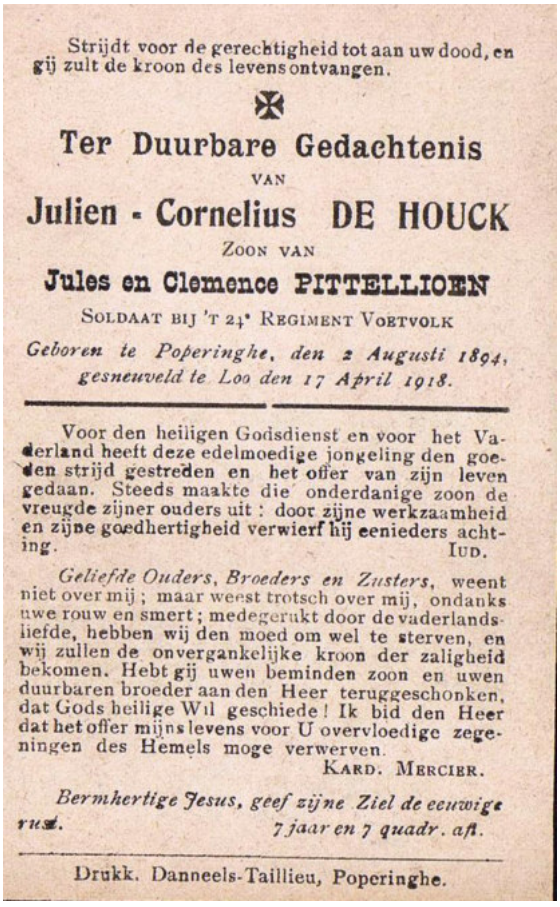

Strijdt voor de gerechtigheid tot aan uw dood, en gij zult de kroon des levens ontvangen.

✠

Ter Duurbare Gedachtenis

VAN

Julien - Cornelius DE HOUCK

ZOON VAN

Jules en Clemence PITTELLIOEN

SOLDAAT BIJ 'T 24ste REGIMENT VOETVOLK

Geboren te Poperinghe, den 2 Augusti 1894, gesneuveld te Loo den 17 April 1918.

Voor den heiligen Godsdienst en voor het Vaderland heeft deze edelmoedige jongeling den goeden strijd gestreden en het offer van zijn leven gedaan. Steeds maakte die onderdanige zoon de vreugde zijner ouders uit : door zijne werkzaamheid en zijne goedhertigheid verwierf hij eenieders achting.

IUD.

Geliefde Ouders, Broeders en Zusters, weent niet over mij ; maar weest trotsch over mij, ondanks uwe rouw en smert ; medegerukt door de vaderlandsliefde, hebben wij den moed om wel te sterven, en wij zullen de onvergankelijke kroon der zaligheid bekomen. Hebt gij uwen beminden zoon en uwen duurbaren broeder aan den Heer teruggeschonken, dat Gods heilige Wil geschiede ! Ik bid den Heer dat het offer mijns levens voor U overvloedige zegeningen des Hemels moge verwerven.

KARD. MERCIER.

Bermhertige Jesus, geef zijne Ziel de eeuwige rust.

7 jaar en 7 quadr. aft.

Drukk. Danneels-Taillieu, Poperinghe.

O Goede en allerzoetste Jesus, aanzie mij hier voor uwe voeten nedergeknield. Ik bid en smeek U uit het vurigste mijner ziel van in mijn hart levendige gevoelens van Geloof, Hoop en Liefde te printen alsook een waar leedwezen over mijne zonden en het vast voornemen van mij te beteren; ter zelver tijd aanschouw ik in mijn eigen met diepe aandoening en groote droefheid U we vijf wonden, terwijl ik voor mijne oogen houde, o goede Jesus, hetgeen U reeds de propheet David van U zelven deed zeggen: *"Zij hebben mijne handen en voeten doorboord en al mijne beenderen geteld."* *Vijf maal het Onze Vader en Wees gegroet.* (Ps. XXI, 17, 18.)

1025

17 april 1918 – **De slag van Merkem**

Voor de slag van Merkem heb ik geopteerd voor het artikel uit 'Ons Land in woord en beeld van 27 april 1919 en 4 mei 1919.

Merckem! Nog een glorienaam welke op de kentekens van prachtige gevechtseenheden prijkt, als herinnering aan de geruchtmakende en verreikende nederlaag welke zij de Duitsers deden ondergaan, een jaar geleden, in de loop zelf van het uiterste keizerlijk offensief op het westerfront.
Te vroeg rekenend op het onvermijdelijk welgelukken van zijn eerste opruk tussen de Scarpe en de Oise, had op dat ogenblik de vijand reeds op ons front voorbereidselen gemaakt om onze terugtrekkende troepen te achtervolgen.
Doch reeds op het einde van maart mislukte het offensief in zijn voornaamste opzet.
Onmiddellijk bracht Ludendorff zijn poging over naar Frans Vlaanderen. En de 9de april begint, aan de Leie, de geweldige vooruitgang die weldra het Britse leger in uiterst gevaar brengt. Nochtans, met de toeloop van Franse versterkingen, wordt de tegenstand sterker op de berglijn welke de toegang tot de kustvlakten dekt. Om ze te overkomen beramen de Duitseres een schuinse streek. Yperen langs het zuiden reeds overvleugeld zijnde, rekenen zij erop om met een plotseling drukken op de noordkant het stuk los te krijgen. De manoeuvre omvat twee gelijktijdige pogingen om door te breken, naar Belle op en naar Merckem, wijl de twee nijpers der tang te Poperinge zouden verenigd worden. Indien de aanslag lukt, zal een heel Brits leger verdelgd zijn en zal men verder niets dan de vruchten van die zegepraal in te zamelen hebben. Daarom hebben de Duitsers aan dat plan de naam **'Tannenberg'** gegeven, als herinnering aan de krijgsoperatie welke de 2de oogst 1914 de Russen vernietigde.
Doch zij hadden te veel zonder de onzen gerekend voor wie enige uren volstonden om die vermetele hoop in 't bloed te smoren.
Onze heldhaftige soldaten der 3° en 4° leger afdelingen redden daarbij niet enkel de toestand van ons eigen leger. Zij redden van een onafzienbaar gevaar het 2de Brits leger heel we de dankbaarheid verdienend welke generaal Sir henry Plumer en de Koning van Engeland in aandoenlijk bewoording uitdrukken.

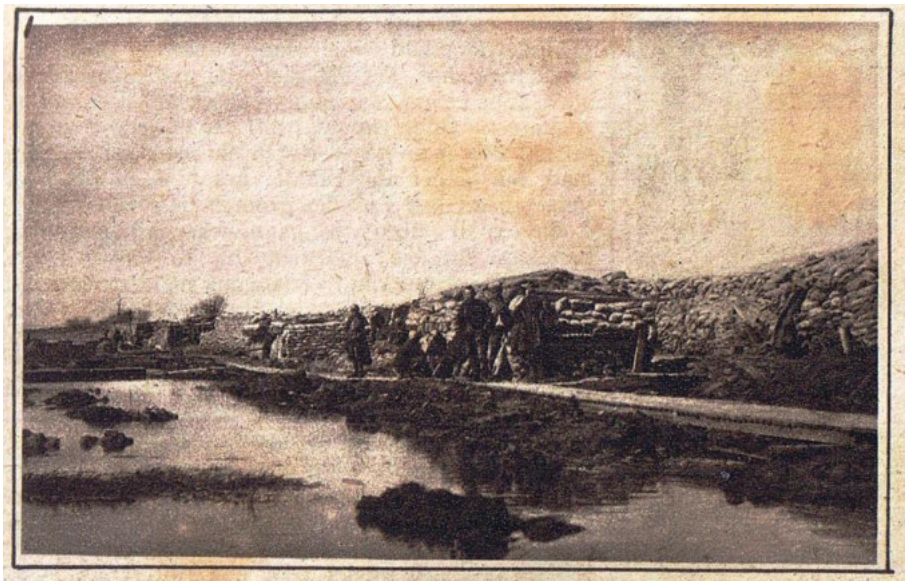

Het terrein

De streek waar de slag werd geleverd, loopt van aan de zuiderkant van het meer Blankaart tot aan de ijzeren weg van Yperen naar Thorthout, waar ons front langs de kant van Langemarck, zich met het Britse front verbindt.
Hier is 't lage polderland niet meer,

het domein der Yzeroverstroming. In de omstreken va nMerckem, rijst de grond uit de overstroming en stijgt langzamerhand. Zuid-oostwaarts naar Bixschoote en Langemarck, eerst om dan in de Zonnebeekse heuvelen op te gaan en eindelijk de hoogten te vervoegen welke verder de schelp van Yperen begrenzen.

Weg van Noordschote naar Drie Grachten.

Bij de bewerking van dit terrein had men met ontzettende moeilijkheden te kampen.

Langs het oosten, stijgt de nog lage grond met bochten naar de eerste golvingen van Houthulstbos, waarachter de beroemde hoogten van Clercken en Passchendaele opduiken.

De geweldige artillerie-voorbereidselen welke, in 1917, de aanval der Fransen voorafging, had geheel de omstreek van Merckam met ontelbare trechters overdekt, degrond is verscheurd, omgeweld, van onder te boven gekeerd en de waterkwelm, daar slechts 50 cm. diep, is overal bloot geschoten.
De kanten van Bixschoote-Langemarck zijn niet minder verwoest.
In dat naakte plein war alle plantengroei verdwenen is, waar de bomen geveld zijn, waar er zelfs geen sporen meer bestaan der vroeger woningen, blijven nog enkel de oude Duitse dekkingen, zware, massieve reuzenteerlingen in gewapend cement, die nu tot toevlucht dienen der verdedigers. Zij hebben echter ernstige gebreken, de ingang is langs de kant van de vijand gekeerd, zij zijn zichtbaar op afstand en vormen een onmisbaar mispunt voor de Duitse artillerie die hun juiste ligging kent.

Geheel de streek is doorkruist met beken, bijrivieren van de Yzer die van ’t zuid oosten naar ’t noordwesten stromen. En aldus de wending aanduiden der streepjes grond waarop onze soldaten geplaatst worden.

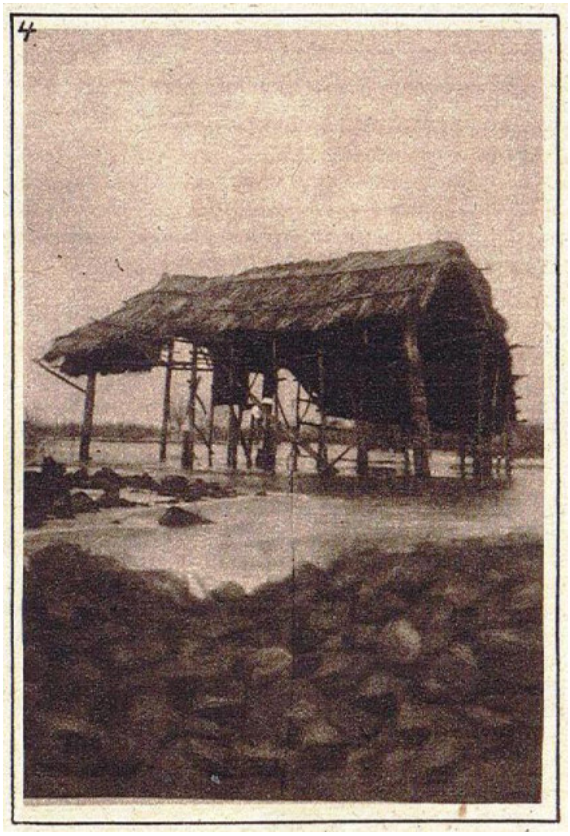

De weg van Steenstraat naar Dixmuide doorloopt ze van ’t noorden naar ’t zuiden. Daar waar hij onze eerste linie doorsnijdt vormt hij met een tweede baan, die van Staden naar Merckem, de vierweegse van de Kippe. Dat zal het eerste punt zijn voor de Duitsers en de weg van de Kipper naar Steenstraat zal de natuurlijke draaibalk hunner aanvallen vormen.

Onnodig te zeggen dat het inrichten van dit terrein, als verdedigingspunt, tegen geweldige moeilijkheden is gebotst. Te Merckem, waar onze troepen de Fransen vervangen hebben op het einde van 1917, is men niettegenstaande drie maanden hard werk er niet in gelukt om de verdedigingslinie de nodige stevigheid te geven. De borstweringen zijn slechts 2 meter di, de loopgraven bezitten geen rugsteen en de dekkingen zijn ternauwernood tegen de scherven van granatkartetsten bestand.

Langs de kanten van Bixschoote – Langmarck, van de Britten de 27 maart overgenomen, is ’t met de verdediging nog ongelukkiger gesteld. De toestand is er nog zoveel te erger daar, tengevolge van gebeurtenissen langs de kant van Armentiers, men er zich toe had moeten besluiten, om met de terugtocht van het Engels leger in verband te blijven, van de vooruit liggende verdedigingslinie te verlaten. De terugtrekkende beweging had plaats gegrepen in de nacht van 15 tot 16 april, dus daags voor de aanval.

Staat onze troepen

Op het ogenblik dat de slag gaat plaats grijpen, bestaat de rechtervleugel van ’t Belgisch leger, waartegen de vijand een machtige poging gaat aanwenden , om door te breken, uit de 3de en 4de L.A. welke onderling de sector van Merckem en die van Bixschoote bezetten.
De sector van Merckem is in twee onder-sectors verdeeld, die van de Drie Grachten, waar de 9de legerafdeling linietroepen het 14de linieregiment links heeft gerangschikt en ’t eerste jagers te voet, rechts, die van Steenstraat bezet door de 3de afdeling linietroepen, gericht van ’t noorden naar ’t zuiden met de 9de, 11de en 12de linieregimenten.
De sector van Bixschoote wordt enkel door de 10de afdeling linietroepen gehouden, met het 19de linieregiment in de ondersector van **Korte Koer** en het 13de in die van **Weidendrett.**
Die tiende afdelng heeft daar juist de 4° afdeling linietroepen vervangen, deze zelf was de 17de april geroepen geweest om een deel van het Britse front over te nemen, aan onze rechterzijde.
Die bijzondere omstandigheden zullen noodzakelijk de vierde legerafdeling in een zeer hachelijke toestand plaatsen om aan de Duitse aanval weerstand te bieden. Om dezelfde reden zijn er slechts een gering aantal batterijen beschikbaar in de sector van Bixschoote.
Aldus is de algemene verdeling onzer krachten. Voegen wij er bij dat de bijeen gebrachte regimenten in dieplijn zijn geplaatst. Elk immer heeft aan het voorbataljon de wacht

toevertrouwd der vooruit liggende stelling, waarom het, in principp, geheel alleen de

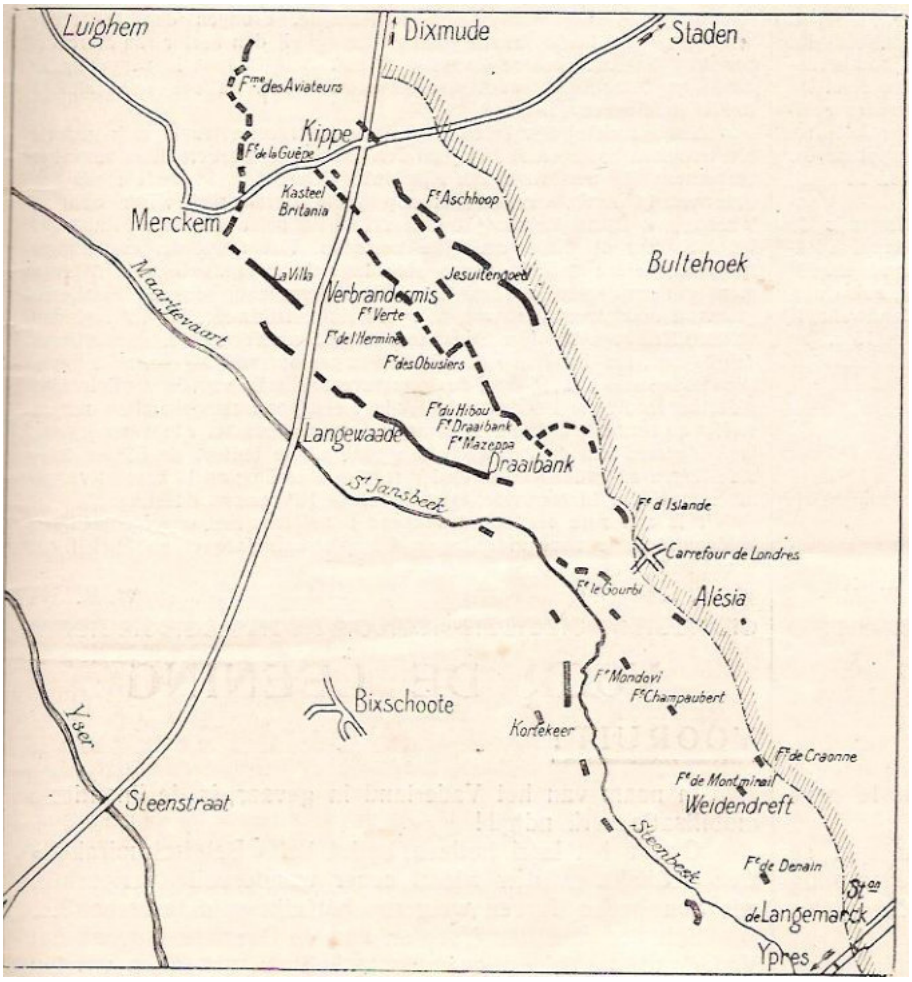

verdediging op zich nemen moet.

Het eigenlijk verdedigingsstelsel komt, in brede lijnen, aldus voor:
In het deel van de sector van Merckem, welke van de omstreken van heet noorden van de Kippe uitstrekt tot Draaibank, behelst het vooruit liggend gevechtsgebied, behalve een algemene bewakingslinie.
1° Een eerste onderbroken evenwijdige linie, samengesteld uit een reeks verdedigingswerken van nog al ernstig verdedigingsvermogen. Dat zijn de verdedigingswerken van de Kippe, Aschhoop, Jezuïtengoed en de hoeve Honoré.
2° Een evenwijdige hulplinie, bepaald door de bretel van Merckem (hoeven der Vliegers en der Wesp), kasteel Britannia, Verbrande Smis, de hoeven Hermine, der Houwitsers, vanden Uil en Mazeppa.
3° Eindelijk een evenwijdige linie der reduits, nog in opbouw, wier hoofdwerken omvatten die van de Senator, La Villa, Langewaarde en Draaibankt.
In de sector van Bixschoote, onlangs van de Britten overgenomen en door deze tot aanvallingssector aangelegd, bestaan zoals wij gezegd hebben, de verdedigingstoebereidselen in erbarmelijke toestand.
Indien, langs het binnendeel, men een bewakingslinie kan zien en een verweerlinie door de hoofdwacht gevormd, zo goed is ’t niet meer gelegen langs de rechterzijde, waar, tussen de hoeven van **Craonne** en de IJzerweg van Yperen naar Turnhout, de wachtcompagnieën terzelvertijd het garnizoen van enige bewakingsposten en dat van de verweercentra leveren moesten.
Wat er ook van zij, de algmene bewakingslinie mag vastgesteld wqorden van ’t noorden naar ’t zuiden door de punten genoemd Victory, Island, Carrefour, de Londres, Alesia, Lannes Cops, Kerkhof, Craonne, een gemend anglo-Belgische post hodut de Langemarck statie. De verweerlinie bevat de verdedigingswerken van Gourbi, de Modavi, Champaubert, Montmirail, Devian’s en Springfarm.

De aanval van 17 april

De Duitsers op de hoogte onzer terugwijkende beweging van de nacht van 15 tot 16, aan onze uiterste rechterzijde, drongen de 16de reeds ’s morgens in het ontruimde gebied. Terwijl zij de sector van Merckem geweldig bombardeerden, kwamen zij met onze troepen in aanraking in die van Bixschoote, werkelijke gevechten leverend om onze nieuwe stellingen te peilen.
Zich waarschijnlijk inbeeldend dat onze rechtervleugel zich gedurig zou terugtrekken, besllot de vijand de sinds lang voorbereidde aanval te verhaasten. Hij was, zeker van zijn stuk? De Belgen zegde reeds een order van de 14de april, zullen overhoop liggen, vooraleer zij weten waar zij ’t hebben.

De omstreken van de Blankaart.

.

De aanval

Doch die voorgewende zekerheid belet de Duitsers niet belangrijke krachten aan de onderneming te besteden. Het totaal der aanvullingsroe pen behelst de 6de Beierese afdeling, de 1ste landwehr, het 5° regiment der marine-fusiliers en het 10de linie regiment, dus 23 bataljons, gesteund door de artillerie van de 1ste afdeling Landwehr, het 18° regiment veldartillerie, een bataljon houwitsers van 15 cm, een bataljons mortieren van 21 cm. een bataljon met twee batterijen geschut van 10 cm en twee batterijen houwitsers van 15 cm., de loopgraven batterijen houwitsers van 15 cm, de loopgraven artillerie van de 6de Beierse afdeling en die der 19de reserve afdeling, een versterkingsbataljon minenwerfer en keurmitrailleurs.
Daar achter, zoals men later te weten kwam, lagen gereed om de verwachte uitslag uit te buiten, de 83ste en 233ste afdelingen en gedeelten van de 19de reserve afdeling op 10 kilometers van het slagveld te Lichtervelde, lag ook nog de 13de reserve afdeling.
’t Is aan zulk een indrukwekkend totaal dat, met onvergelijkelijke heldenmoed, de twee afdelingen der generaals Jaques en Michel het hoofd boden.

Te Bixschoote

Met het krieken van de dag, de 17de, de krijgsoperaties van daags te voren in de sector van Langemarck – Bixschoote voortzettend, bestormden de Duitsers, onder de bescherming van een hels vuur de magere stellingen, door de 19de en de 13de linieregimenten gehouden.
Ons voetvolk, de vlaag het hoofd biedend, decimeert de aanvallers met geweer en machinegeweervuur.

Doch onze batterijen, niet talrijk, om een vroeger vermelde reden, konden hen niet werkdadig genoeg ondersteunen. De krachtige aanvallen der Duitsers nemen toe, en de vijand, de heldhaftige weerstand der onzen overkomend, gelukt erin in de zone van Bixschoote door te

dringen, waar hij verscheidene posten inneemt. Die vooruitgang komt hem echter duur te staan, onze troepen echtend in de danige moeilijke voorwaarden , zijn slechts stap voor stap geweken en ver van in te geven, strijden zij met stijgende wilskracht.
Weldra komt er versterking bij onze in actie zijnde batterijen, het Engelse zware geschut van zijn kant dondert uit al zijn macht, weldra nagelt hun immer geweldiger vuur de Duitsers op hun plaats.

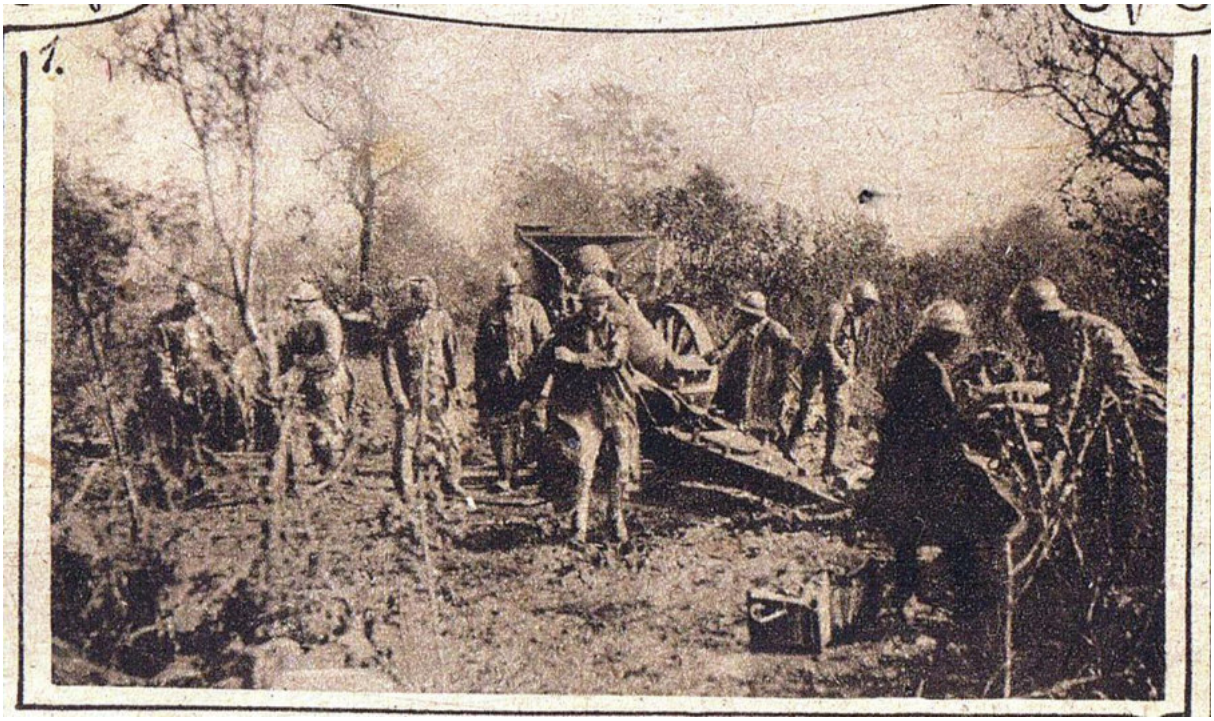

Alle vooruitgang is hun ontzegd. Verder langs alle kanten verslagen door stortvlagen van geweer en machinegeweervuur, door de hardnekkige tegenstand der onzen tegengehouden, is de vijand verplicht, zich in de veroverde posten in te delven. Doch zulke verliezen ondergaat hij dat hij er eindelijk toe besluit op zijn beurt terug te trekken, onze prachtige regimenten der 10de L.A. welke met bewonderenswaardige kracht hebben volgehouden, hernemen de ontruimde punten onder andere de hoofdwacht van Montmarail waar de vijand slechts na bloedige en menigvuldige stormlopen was binnengedrongen. Men mag zeggen, dat in de sector van Bixschoote, waarvan zij slechts een mondvol schikten te maken, de Duitsers een volledige tegenslag opliepen. En nog schrijnender was de nederlaag, welke hen in de sector in Merckem werd opgedist.

Te Merckem

Zijn aanval naar ’t noorden ontplooiend, is het om 8 ure ’s morgens, dat de vijand hier met zijn stormloop begon, na een betrekkelijk korte, doch uiterst geweldige artillerievoorbereiding;
De aanval sinds 7 u. 30 voelend aanrukken, hadden de bevelhebbers der wachtcompagnies al hun voorzorgen genomen en om spervuur geseind, dat onmiddellijk werd los gebraakt.
Onder ’t vuur onzer artillerie, dat snel verdappert, draaien de stortvlagen der 7.5 cm en 10.5 cm en ondergaan hevig verlies, nochtans gaat de vooruitgang door en weldra raken de eerste elementen onze buitenversperringen. Doch de Duitse golven beuken te vergeefs onze verdedigingswerken; het geschut der geweren, machinegeweren en mitrailleurs, breekt de aanval kort.

Nochtans, om 8 u 10 is er een belangrijk punt dat valt: Kippe. De verdedigers der twee loopgraven van dat verdedigingswerk, allen, de officier inbegrepen, gedurende de artillerie – voorbereiding buiten gevecht gesteld zijnde.

Door dit voorval gelukkig gediend, dringt de aanvaller in het werk. Na aldus een bres in de linie te hebben geslagen, door het bezit van een der voornaamste punten, richt de vijand zich snel op de loopgraven van kasteel Britannia, aan wier oostkant Verbrande Smis zich bevindt. Voor garnizoen beschikken zij slechts over enige manschappen, welke, zijdewaatts en in de rug overvallen, krijgsgevangen worden gemaakt en naar achteren gezonde

Door dit voorval gelukkig gediend, dringt de aanvaller in het werk. Na aldus een bres in de linie te hebben geslagen, door het bezit van een der voornaamste punten, richt de vijand zich snel op de loopgraven van kasteel Britannia, aan wier oostkant Verbrande Smis zich bevindt. Voor garnizoen beschikken zij slechts over enige manschappen, welke, zijdewaatts en in de rug overvallen, krijgsgevangen worden gemaakt en naar achteren gezonden; 't is een half peleton, door een onderluitenant bevolen. Het vertrekt langs de baan van Kipper, doch schiet eensklaps rechts af, recht naar Aschhoop, die gedurig weerstaat mitrailleurs worden op het kleine groepje gemikt, mannen vallen er blijven e r9 met de onderluitenant, welke juist van pas het garnizoen van Aschhoop vervoegen. Intussen zijn de weinige verdedigers van de Hermine ook ontruimd geworden. Een Duite post is erin gelukt in de Groene Hoeve binnen te dringen, waar een hulppost ligt: dokters, aalmoezenier, ziekendragers, worden gevangen genomen.
Doch de verwittigde Belgische artillerie laat haar projectielen op de vervoerder punten nederhagelen, een convergerend vuur op de Groene Hoeve gericht, verplicht aanvallers en gevangenen zich in te delven. De laatsten zullen alter in een tegenaanval bevrijd worden.
Het verdedigingswerk van Aschhoop van zijn kant, was met buitengewoon geweld aangevallen geweest sedert 8 u. 10. Het garnizoen had al de frontacties afgeslagen, doch de vijand, welke langs Verbrande Smis en Hermine was binnengeslopen, bevond zich op die wijze juist achter de van rugsteun ontblote loopgraven van Aschhoop, mitrailleurs schoten nu in de rug van de verdedigers, welke vanaf 9 u. 45 het verdedigingswerk moesten ontruimen.
Niet zo spoedig is Aschhoop ontruimd of de vijand stormt erin. Terzelvertijd dalen massa's van Bulthoek naar Jezuïtenhoek. Dit verdedigingswerk wordt zijwaarts en in de rug

aangevallen. Onder de stortvlaag worden zijn verdedigers overrompeld en ter plaatse krijgsgevangen gemaakt. Terzelvertijd vallen de Beiersen de loopgraven van Langenoode aan. Onze artillerie ontketent een vuurorkaan, doch de vijandelijke waren gevoed door een gedurige vloed van troepen welke langs de veroverde stellingen sluipen, rollen voort tot dicht bij de loopgraven waar zij door een welonderhouden geweervuur er verdedigers worden opgehouden.

De tegenaanval

PRÈS DE MERCKEM, UNE SECTION D'INFANTERIE PART A L'ASSAUT DE LA LIGNE ENNEMIE (AVRIL 1918).

De slag van Merckem is vooral kenschetsend door de tegenaanvallen.
Het geweldig optreden der Duitsers botste weder, op een onmiddellijk, snelle en wilskrachtige terugwerking, welke met middelen werd genomen, wier zwakheid verstommen zou, indien men geen rekenschap hield van de gelukkige invallen der initiatieven, van de geestdrift in de uitvoering, de stuwkracht der jonge officieren, gegradueerden en soldaten, welke om ’t even welke kost, de in de morgen bezette plaatsen terug wilden en ook indien men geen rekenschap hield van het schietgeweld der Belgische artillerie, haar juistheid en buigzaamheid.
Gedurende die vurige tegenaanvallen werd de samenwerking der twee wapenen zo versmolten dat de artillerie aller kalibers, werkelijk met de linietroepen de tegenaanval heeft geleid.
Die onstuimigheid en eenheid van actie lieten aan de onze toe van zonder om hulp te verzoeken een mateloos sterkere vijand terug te slaan; behalve een bataljon der hooflinie zijn het enkel de bataljons der voorliggende verdedigingszone welke zelf de verloren stellingen hernomen hebben.
Het is niet mogelijk in een verslag als dit al de verscheiden acties te verhalen en al de heldendaden in ’t bijzonder te vermelden. Er zijn er te veel.

Dat de namen van enige van deze helden welke achtereenvolgens – en met welke krachtinspanning – Kipper, Kasteel Britannia, Aschhoop, Verbrande Dmis, de Groene Hoeve, L'Hermine terug hebben genomen, moeten hier vermeld: wij schrijven ze hier neder zonder rangschikking, want allen hebben de dank van 't vaderland verdiend: onderluitenant DeRaedt, adjudant Decortis, kapitien Dequanter, adjudant De heug, commandant Lievin, luitenant Hins, onderlutienant Wagschal, luitenant Gillaux, luitenant Schlavons, luitenant Lefebvre, onderluitenant De Pierpont, luitenant Vander Gucht, kapitein Miles, luitenant Duquesne, kapitein Bechet, kapitein Delvigne, onderluitenant Veekman.

L'INFANTERIE BELGE DEVANT LES BARBELÉS ALLEMANDS DURANT L'OFFENSIVE D'AVRIL 1918, PRÈS DE MERCKEM.

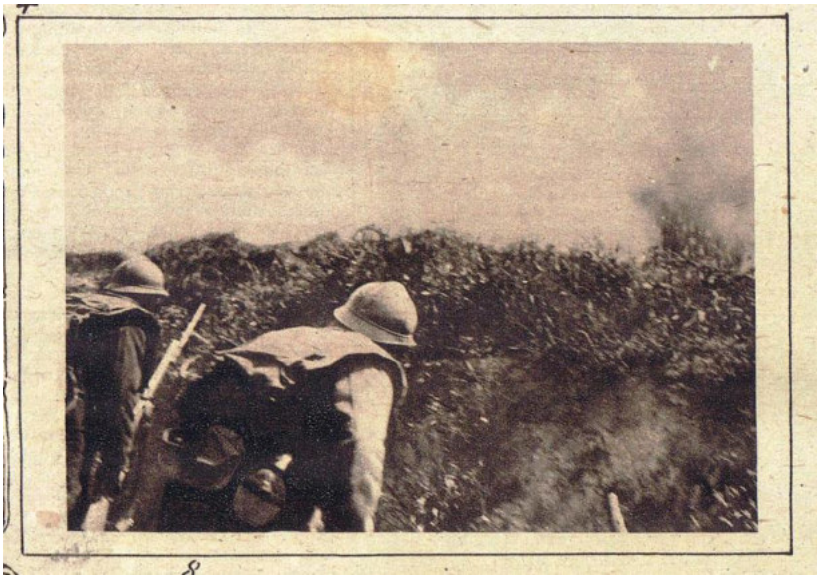

Om 13 ure zijn Kippe en Kasteel Britannia reeds terug ingenomen. De verovering van Verbrande Smis is op goede weg. Om 14 ure is Aschhoop op looppas ingenomen. Bijna tegelijker tijd is de Groene Hoeve heroverd, dan om 15 uur, Hermine. De hoeve Honoré wordt opnieuw bezet om 19 uur 30 en het verdedigingswerk du Tour een kwartier later. Op dat

ogenblik is Jesuïtengoed de engie post nog in de handen van de vijand. Drie pogingen hebben ons in bezit gesteld der loopgraven, doch daar blijft nog **de 'gros béton'** de grondslag zelf van 't verdedigngswerk;

Een stoute tussenkomst zal ze ons nochtans leveren. Na zich in de heroverde loopgraven van Jesuïeten goed te hebben verschanst, zendt de aanvoerder van het peloton patroulleurs (adjudant Heyman) zich met het verdedigingswerk van Hermine in verbinding willende stelen, langs daaar een patrouille van 3 man, door korporaal Van Os aangevoerd. Het spoor van Jeuïetengoed naar Hermine loopt langsheen 'le gros béton'. Korporaal van Os, naderbij komend, wordt gewaar dat de vijands opmerkzaamheid geheel en al in beslag genomen is door het gevecht op dat ogenblik op de zuid-westerkant van de 'beton' aan de gang. En de patrouille komt aan langs de overkant, zonder dat haar tegenwoordigheid wordt vermoed. Met een sprong vallen de mannen al achter met granaten de vijand op het lijf, deze plotselinge aanval ontstelt zodanig de verdedigers, dat zij de armen opsteken, zodra de twee aanvalsgroepen te samen vooruit stuwen. Het is 21 uur 30.

2 Duitse krijgsgevangenen worden weggeleid onder het vuur

Al de punten, een ogenblik verloren, zijn hernomen.
De slag is over, de vijand ligt volledig verslagen. Volkomen teruggeworpen in een dag lang hevig vechten, liet hij in onze handen 779 krijgsgevangenen,

waaronder 20 officieren – 7 zware mitrailleurs – 53 lichte mitrailleurs - granatenwerfer, honderden geweren en belangrijk materiaal.

Talrijke lijken lagen in onze linies en meer nog in 'no man's land' waar ons

herhaald spervuur en convergerend vuur in de vijandelijke rangen verschrikkelijk gemaaid hadden.
De 23 Duitse bataljons, wie de aanval was opgedragen en die werkelijk in actie geweest waren, waren teruggedreven geworden en letterlijk weggemaaid door onze bataljons welke slechts ten getal van 7, het vooruit liggend gebied bezettten en waarbij, om de tegenaanvallen te steunen, zich slechts een bataljon en een compagnie te voegen hadden.

Prachtige zegepraal welke ten volle de geestdriftige heilswensen verrechtvaardigt welke van alle kanten toestroomden naar de koning en het leger – tot het welk luitenant generaal Gillain de 23ste april een schitterend dagorder richtte.
Maarschalk Foch, een weinig later, kwam persoonlijk de helden decoreren en de moedige afdelingen geluk wensen welke, door de vijand een bedenkelijke nederlaag te doen ondergaan terzelvertijd een dreigend gevaar hadden afgeweerd.
Wat e koning betreft, hij verleende de Leopoldsorde aan de vaandels van het 9de linieregiment en het 1ste jagers te voet, regimenten welke zich boven allen onderscheiden hadden. Hij deed bovendien de glorierijke naam van Merckem plaatsen op de kentekens aller eenheden waaraan de zegepraal te danken was en welke wij hier in een en dezelfde huldeblijk verenigingen; de 9de; 11de, 12de, 13de, 14de en 19de linieregimenten en eht 1ste jagers te voet, het 9de en 15de artillerie, het 3de artillerie behalve de 43ste batterij, de eerste batterij van de derde groep van het 7de artillerieregiment, de batterijen van de 1ste groep van het 10de artillerie, de 2de batterij van de eerste groep van de 1ste artillerie, de 1ste batterij van de 1ste groep van de zware artillerie , de 2de batterij van de 3de groep van het 1ste regiment zware artillerie.

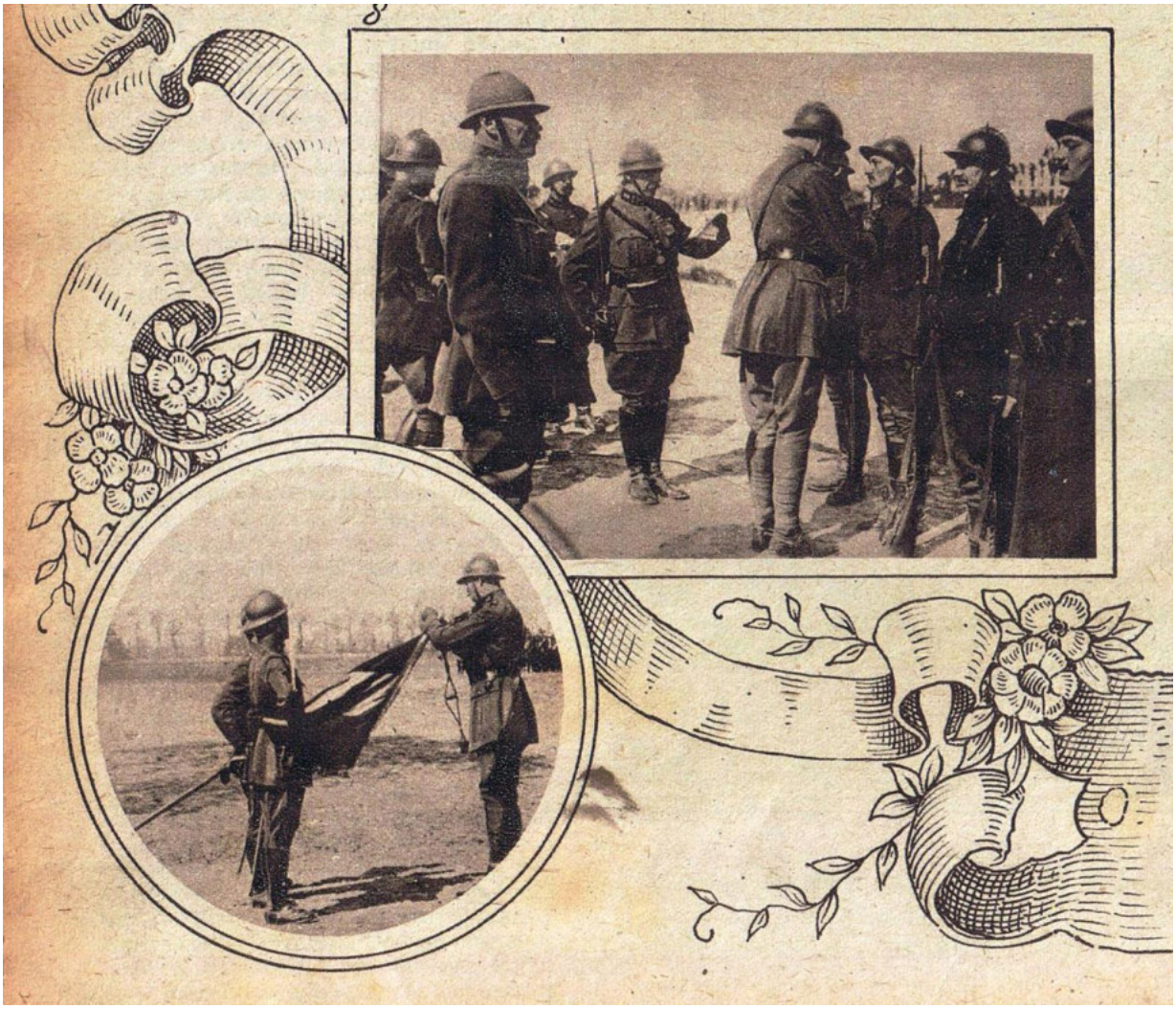

Woensdag 17 april 1918 – Baert A.

Hevig geschut op gans de lijn, ’t is als het einde van de wereld. ’t Duurt voort in de dag, wij zijn als omringd van kanons, alles davert en schudt in het ronde. Om 9 uur begint een

beschieting zonder voorgaande , onafgebroken, in alle richtingen, Boonaert, Leene, Boeschepe, Statie, Peselhoek, Werf… weinig in de stad, maar daar soms een schrapnel. Wij horen zeer duidelijk de mittrailleuzen! Moeten wij nu ook op de vlucht? Nog maar altijd vluchtelingen. 's Namiddags vallen enige obussen in de Yperstraat en in de Boeschepestraat.

17 april 1918 – Van Walleghem

Schrikkelijke nacht. Gedurig kanongedonder. In e voornoen wordt Reninghelst geweldig gebombardeerd, vele vallen ove de plaats en zelfs verschillende langs de kalsijde van Poperinghe, ook nabij de hoeve van Mayaert. Och veel schrikkelijker nog was hetbombardement op Westoutre plaats en bergen. Te minsten 300 obussen in een uur tijds. Helaas niet min dan 10 burgers werden gedood waaronder de boerin Vandenberghe van Kemmel met haar 2 kinders. Welke angst onder de bevolking. Na de beschieting vlucht iedereen de pastoor blijft nog en doet 's anderdaags de begraving van de 10 verongelukten. Mr. De Kapelan wordt 's achternoens te Watou gdezien met 2 hoeden aan. Nu zie ik geen middel meer nog iemand te vinden om mijn kerktoebehoorten van Westoutre te halen.
Nu zijn de noorderhellingen van de bergen gans bezet met Engelse en Franse kanonnen. In de voornoen doen de Fransen en de Engelsen een tegenaanval. En waarlijk wat prachtig wreed schouwspel te allen kante te zien afvuren. Wij onderscheiden weerom wel de 75 Franse kanonnen. Men zegt dat de tegenaanval gelukt is en de vijand wat achteruit gedreven wordt. Deze noen komt Mr. Biebuyck, arrondissementscommissaris mij voorstellen mee te gaan als aalmoezenier me een vluchtelingstrein naar Rouen. Daar ik nu geen parochianen meer heb en bijgevolg geen reden meer heb nog langer in 't gevaar te blijven en van een andere kant daar ik om mijn uitstel van legerdienst te behouden toch moet in bediening blijven, besluit ik aan zijn verzoek te voldoen en het vaderland te verlaten.
Gans de week is de lucht overtrokken en wij zien bijna geen vliegers.

Donderdag 18 april 1918 – Baert A.

Redelijk stil. Soms wat geschut en ook nu en dan een obus. Alle burelen trekken uit de stad. Vrijgeleiden en commissariaat bij Desiré Clays, secretariaat bij C. Demuis aan de Wulfhille. Burgerstand bij D. Clays. Post op hofstede Catrycke, gendarmerie aan Ons Heer Boompje. Zeer veel cavalerie in de streek.

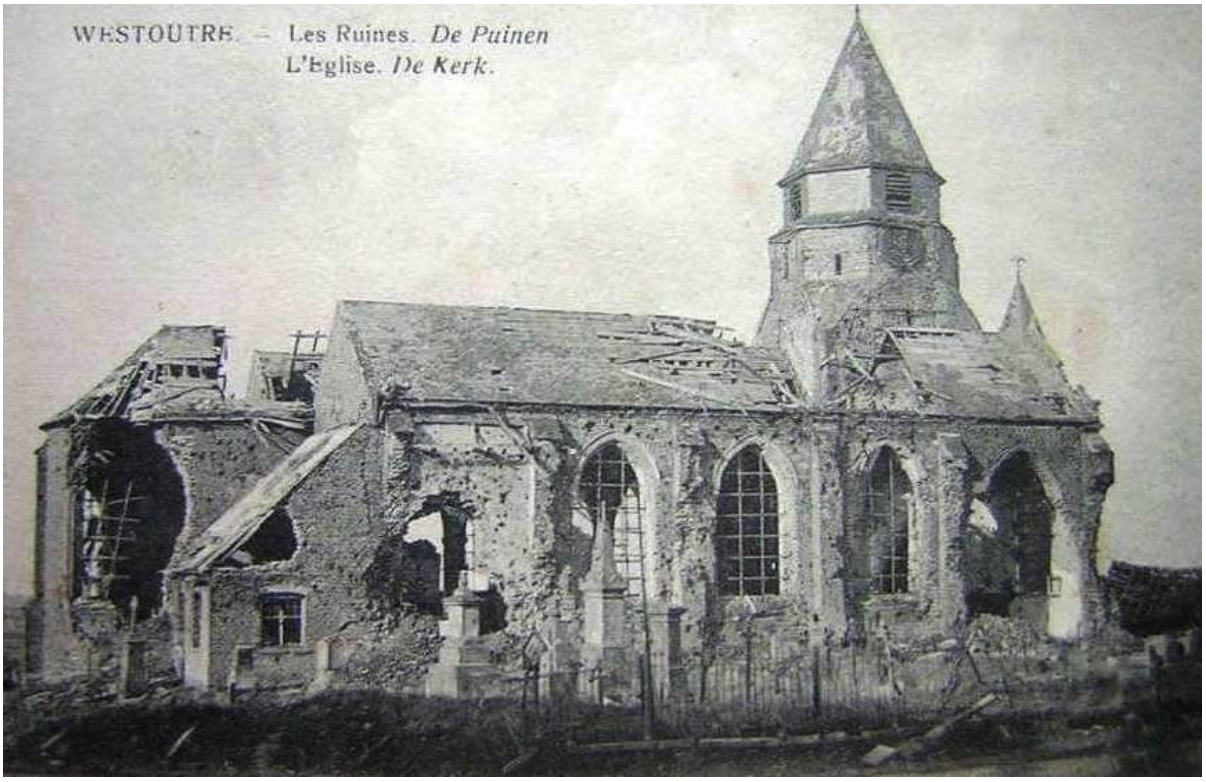

18 april 1918 – Van Walleghem

De nacht is tamelijk kalm. In de voornoen wordt Reninghelst weerom gebombardeerd en Westoutre wordt even erg beschoten als gisteren en nogmaals worden verscheidene burgers gedood.
Onze pakken zijn gereed om op onze beurt de weg der ballingschap in te slaan. ’t Is slecht weder. Wij nemen afscheid van onze twee vrienen de E.H. Dermaut en Callewaert. Wij verkrijgen van de kolonel van ’t hof dat een Engelse soldaat ons met zijn cariole naar de Abeele mag voeren. En daar zijn wij op weg.
Was mij dat een geweld langs de Abeelroute. Wij waren meer dan 2 uren op weg om tot aan de statie te geraken. Engelse soldaten met machtig veel v ervoer, Franse artillerie en cavalerie en dan ook 3 batterijen Belgische artillerie en daar tussengroepen vluchtelingen die evenals wij naar de trein van Abeele trokken, en wat sukkelaars eronder!
Sommigen met een klein gespan, andere met kruiwagens met enige pakken, kinderen of oude mensen op en dan ook oude; kranke dutsen die reeds uren op weg waren om tot daar te sukkelen. ’t Was droevig om zien en dat alles in de regen en de modder.
Toen wij aan de statie kwamen, al met eens een akelig gehuil, een schrikkelijke ontploffing en een obus knettert open bachten het magazijn waar wij juuist voorgijtyrokken. ’t Was een vluchten rondom, welhaast een 2de en nog verschillende andere. Wij vluchten op een hoeve. ’t Was ons geluk. Hadden wij moeten voortrijden, een obus ging juist ontploffen waar wij waren. De Engelse voerman wat drinkgeld gegeven en dan onze akken naar de statie gedrgen. Daar stonden er reeds verscheidene honderden vluchtelingen te wachten voor het vertrek.
In ’t bureel moesten wij onze permis de séjour inleveren en kregen er ons vrijgeleide naar Rouen of Louviers sans retour.

Een lange trein met meer dan 40 beestenwagens kwam welhaast de statie ingereden. ’t Was ’t convooi van de vluchtelingen. Wij namen er plaats nevens enige Dickebuschnaren en Locrenaars en laden er onze pakken. Dan eerste beklaagden wij ons niet meer goeds meegenomen te hebben. Door ’t geval van de juffrouwen Camerlynck de zaterdag voordien hadden wij besloten niet meer dan 30 kilo’s mee te nemen en nu zagen wij matrassen, koffers en wat weet ik al opladen en niemand die de minste bemerking maakte. Met 1200 ongelukkigen zaten wij welhaast in de trein getast. 2 Belgische interprêten gingen mee als conducteurs. Mr; Biebuyck kwam ons ook nog vaarwel zeggen en gaf mij een aanbevelingsbrief voor de volksvertegenwoordiger Ramackers van Rouen.
Tut, een kruisken gemaakt en wij waren op weg naar ’t Franse. ’t Was de eerste trein die langs Godewaersvelde en Haezebruck niet meer reeds daar de baan te veel beschoten werd. Wij reden langs Poperinghe, Proven, Hondschote, Begues, Cassel, dan nevens Haezbrouck naar St. Omer. Daar stonden wij 5 uren stil. Om middernacht vertrokken wij naar Calais en kwamen ’s nuchtends om 4 uur te Boulogne. Daar werden wij goed geravitailleerd, brood, vlees, vis en jamdozen, koffie en melk voor de kinders.
De vluchtelingen niet tegenstaande de droevige lmstandigheden waren toch in ’t algemeen wel gesteld en verdroegen moedig hun lot. ‘k Bewonderde hun zelfs hoe dat zij nog kosten geestig zijn en zelfs een liedje zingen. ‘God leeft die ’t al geeft’ zeiden sommigen en danken wij Hem dat wij gaaf en gezond uit de bommen gerocht zijn. Voor de kinders was ’t bijna een pleziertocht; maar ’t zag toch veel moeders hun neusdoek uithalen en een traan wegvagen. Gelijk wij daar gezet waren, slapen kon van gans de nacht niet en ‘k las paternosters en smoorde grote pijpen. De jongens sliepen lijk in hun bedde.

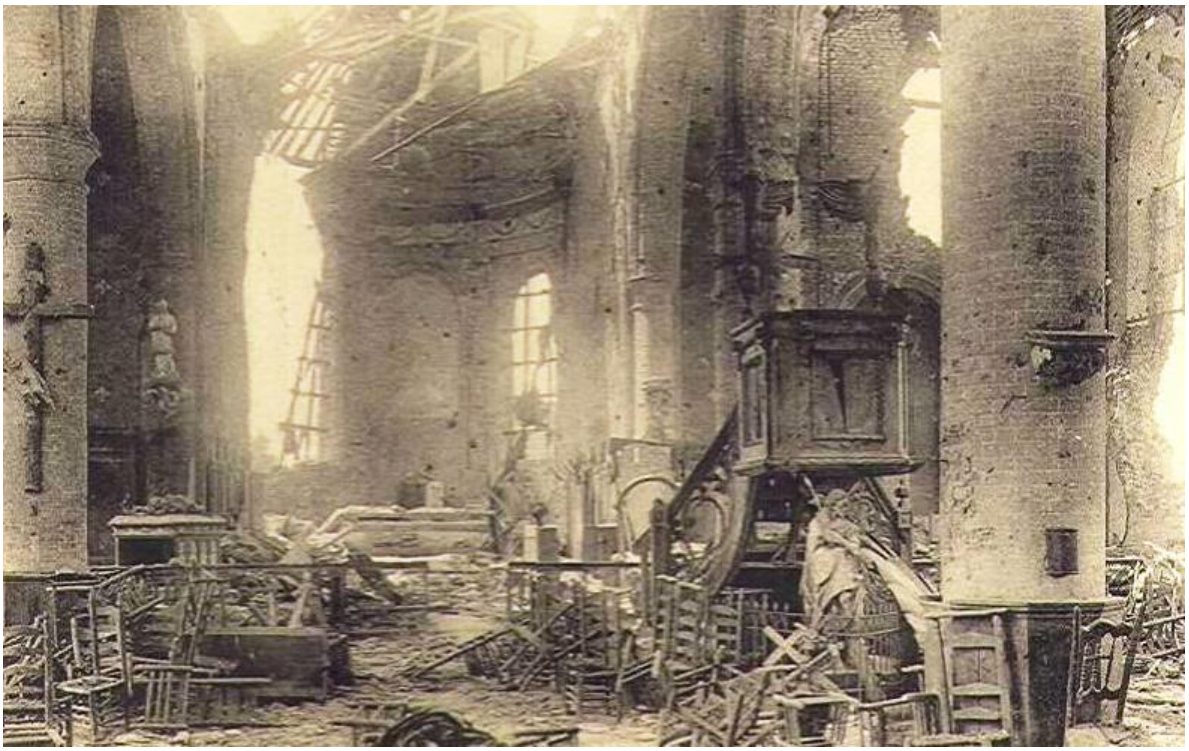

Binnenzicht kerk van Westouter

Nu pastoor Van Walleghem vertrokken is uit de streek, laten we hem gerust in Frankrijk en zullen we andere bronnen zoeken om de rest van de oorlog te beschrijven.

18 april 1918 - Hoogstade

Vrijdag 19 april 1918 – Baert A.

Nog al kalm, nu en dan een obus. Wat geschut, van tijd tot tijd enige obussen rond de statie ne de Veurnestraat. Zeer veel beweging, meestal Fransen. ’s Namiddags wordt de stad besproeid met obussen en schrapnels , er vallen er in al de straten.

Zaterdag 20 april 1918 – Baert A.

Stille nacht. Vliegerbommen op Watou en aan de Zandputten. Gisteren en deze nacht werden 10 personen gedood; Cam. Verhulst, smid aan de keer, Louis Lebbe, Philoméne Pittelioen van Poperinghe , een man en drie vrouwen, vreemdelingen in de Pottestraat, alle zes van één obus, moeder en twee kinderen, vreemdelingen op de Paardenmarkt. Soms nog al hevig geschut. Gans de dag schrapnels boven de stad. Algemene wanhoop en verdriet, iedereen wordt gejaagd en wil weg. Enige obussen komen tot tegen Watou dorp. Ongehoorde beweging. Veel Engelse ne Franse soldaten en kanons op.

Zondag 21 april 1918 – Baert A.

Verscheidene bommen rond Hooghe en M. Maurcie Lebbe. Aan ’t Hooghe gebeurt een vreselijk ongeluk: Antoinette Blanckaert die vroeger reeds gekwetst werd, wordt gedood evenals Acvhille Lauwers, deze vrouw wordt erg gekwetst en moet haar been afgezet worden. Arthur Denut wordt gekwetst aan de hand. Nu en dan enige boussen op ren rond de stad. ’t Vliegplein aan ’t Hooge wordt opgeruimd. Wat geschut en zeer veel beweging. Nog enige

obussen op stad en rond de Steenwegh. Reninghelststraat. Trekken door de stad: Foch, Loyd Georges, Poincarré.

Maandag 22 april 1918 – Baert A.

Zeer hevig en aanhoudend geschut. Schoon windig weder. Veel vliegers, nog al veel beweging maar weinig geschut.

22 april 1918 – Archief Maes – RAB

Bericht
Voor 't oogenblik beschikt de krygsoverheid over geen treinen voor vluchtelingen.
In afwachting dat er een trein zal ingericht worden, zyn de volgende schikkingen genomen:
1 – Diegenen die op eigen kosten en naar een bepaald bestemming buiten de legerstreek vertrekken, mogende trein nemen in de statie van de Waayenburg.
Die trein vertrekt te 11,48 uur om te Kales te 17.33 uur aan te komen. Te Le Tréport te 1,25 uur 's nachts, te Ab ancourt te 4,10 'smogens en vandaar naar Rouen en Parys.
De nogide papieren worden in de gendarmerie te Watou en ihet bureel der ciruclatiete Proven 's morgens afgeleverd.
2 – Diegenen die voor eigen vervoermiddlen beschikken – rijtuig, wagens en zich buiten de legerstreek willen vestigen, mogen seffens vertrekken en kunnen de nodige papieren in de gendarmerie, 's voormiddags verkrygen.
Zy zyn verzocht
A – Eene bepaalde bestemming of ten minste een bepaald departement aan te duiden.
B – Den steenweg Abele – Steenvoorde – Cassel niet te gebruiken
3 – De Engelse politie heeft bevel ontvangen om de vluchtelingen die langs den weg met pakken geldaen syn, plaats te laten nemen in de ledige lorries.
Actou, den 22 april 1918
De arrondissmentscommissaris

Met het oproepen van den 5de groep moet ik met 1 juni naar 't leger. Ik heb hier veel goed en daar mijne vrouw ziekelijk is, gaat ze met onze drie kindertjes Frankrijk in.
Ik moet dan bij mijn vertrek hier alles laten.
Mijne waar bestaat uit; papier en schrijfgerief, inkt, potlooden, welke ik meest in 't groote verkoop, aan de intendance der 3de legerafdeeling verkocht ik er nog al veel.

Zou ik door uwe goede tusschenkomst niet een del mijner waren aan 't leger kunnen verkoopen. Ik zou het goedkoop geven en daar die waren veel opgeslagen zijn, zou ik ze dus goedkoper kunnen leveren dan men ze nu in London of Parys kan koopen.
Ik denk maandag 29ste dezer te vertrekken en zou U heel dankbaar zijn, kon ik tegen toen een klein antwoordje hebben.
Intusschen bied ik U, mijnheer mijne eerbiedige groeten te aanveerden.

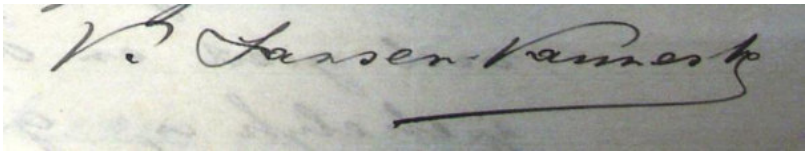

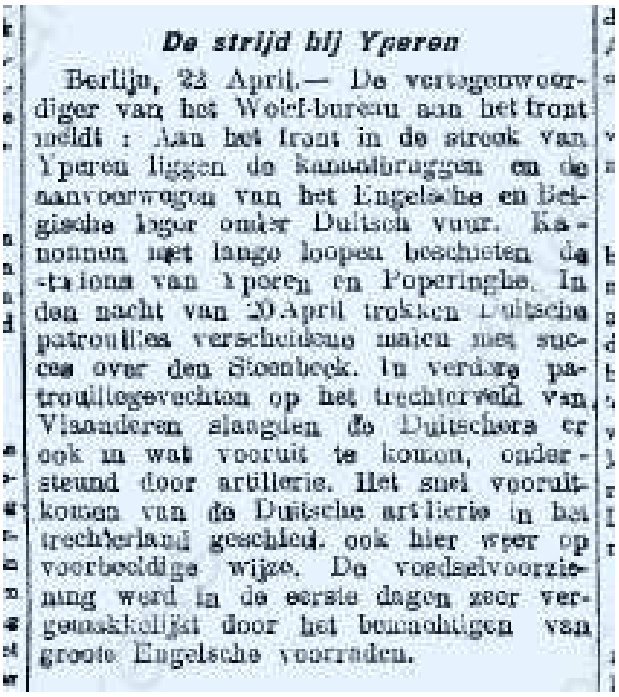

De strijd bij Yperen

Berlijn, 23 April.— De vertegenwoordiger van het Wolff-bureau aan het front meldt : Aan het front in de streek van Yperen liggen de kanonsbruggen en de aanvoerwegen van het Engelsche en Belgische leger onder Duitsch vuur. Kanonnen met lange loopen beschieten de stations van Yperen en Poperinghe. In den nacht van 20 April trokken Duitsche patrouilles verscheidene malen met succes over den Stoombeek. In verdere patrouillegevechten op het trechterveld van Vlaanderen slaagden de Duitschers er ook in wat vooruit te komen, ondersteund door artillerie. Het snel vooruitkomen van de Duitsche artillerie in het trechterland geschied. ook hier weer op voorbeeldige wijze. De voedselvoorziening werd in de eerste dagen zeer vergemakkelijkt door het bemachtigen van groote Engelsche voorraden.

24 april – Antwerpsche Courant

Dinsdag 23 april 1918 – Baert A.

Somber weder, geen te hevig geschut. 's Nachts een paar uren bombardement. Meestal langs de Reninghelst steenweg. Schoon weder, wat geschut, veel beweging.
Woensdag 24 april 1918 – Baert A.
Met den avond begon een oorverdovend geschut zoals wij tot op heden niet gehoord hadden. Alles schudt en davert in het ronde en dat duurt tot 's morgens. Een vlieger lost enige bommen op de Werf, rond 't kamp Petyt, ook nu en dan een weinig bombardement. Mistig weder, 's morgens stilte.

's Namiddags wat kanongedommel en daar tussen nu en dan wat bombardement. Obussen vallen meest van aan de havermuis tot aan de Werf, ook enige in de stad. Om 6 uur herbegint het kanon in volle hevigheid te daveren. Rond de statie worden Vansteene Alois en Vermeulen Jules gedood.

Donderdag 25 april 1918 – Baert A.

De vreselijkste nacht die wij ooit beleefden. Onafgebroken donderend gteschut. Bombardement zonder einde, links en rechts. Vliegers vernielen ten dele de stad: Yperstraat, Valkestraat, Hondstraat; Boomgaardstraat, Valkeberg, ook enige gasbommen. Schoon weder, 's noens een donder vlaag en wat regen. Aanhoudend bombardement links en rechts, er vallen veel obussen rond het Hooghe. De stad is onbewoonbaar, iedereen is op de vlucht en velen trekken rechtstreeks naar Frankrijk. De angst staat op eenieders gezicht te lezen. Wat is er waar?
Is de Kemmelberg nu in handen der Duitsers? Zullen ze nog verder vooruit komen?
Wat staat er ons te doen? Heere, help ons! Het kanongebrul houdt aan.
Op de Paardenmarkt worden drie burgers – vluchtelingen – gedood.

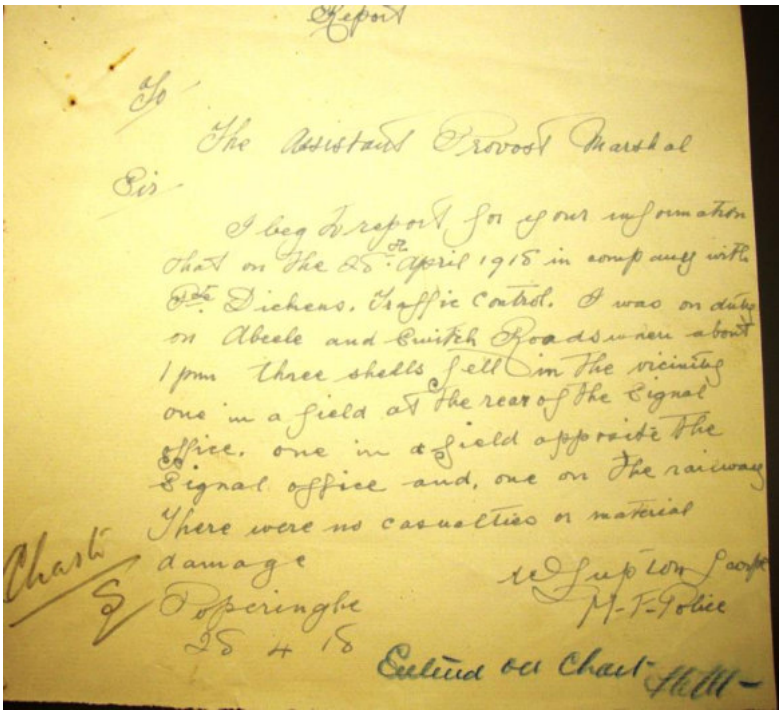

Report
The assistnat provost marshal
I beg toe report for your information that on the 25 april 1918 in company with Pete Dickens, traffic control, I was on duty in Abeele and Switch Roads when about 1 p.m. three shells fell in the vicinity – one in a field as the raer of the cignal office – one in a field approité the signal offcie and – and one on the railway. There were no casualties or material damage

En tussen al deze ellende:
.

25 april 1918 – Het rood vlaams ras in oorlogstijd – SAP 278

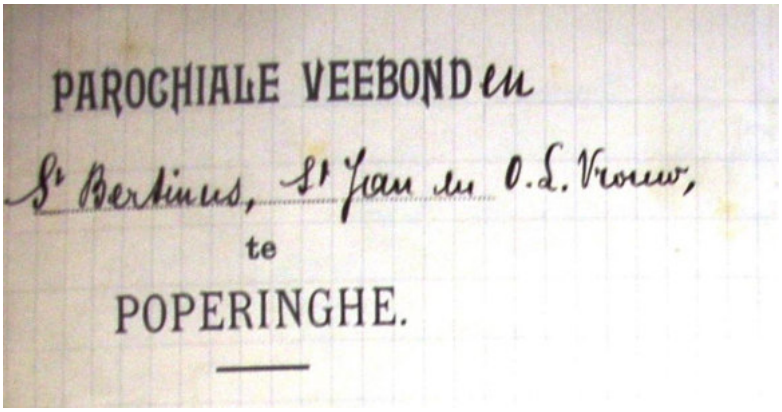

Parochiale veebond
St. Bertinus, St. Jean en O.L. Vrouw te Poperynghe

Poperinghe, den 25 april 1918
Den heer burgemeester ende de heeren schepenen der stad Poperinghe
Geachte heeren
Sedert eenige maanden is er in den schoot der boerengilden te Poperinghe een ernstige beweging tot het verbeteen van het inlandsch vee ontstaan.
Alzoo zijn er drie afdeelingen voor veekweek tot stand gekomen,
welke elk ene derde van het grondgebied der stad als omschrijving hebben:
de veebond Sint-Bertinus, onder voorzitterschap van Maurits Lebbe –
de veebond Sint-Jean, onder voorzitterschap van m. Louis Delaleau,
de veebond O.L. Vrouw onder voorzitterschap van m. René Devos, schepene.
Deze drie syndicaten beoogen een verbetering van de opbrengst en van de vermenigvuldiging van 't vee, **als rood vlaamsch ras**; het gene de landbouwers goed begrijpen.
Daar het ministerie van landbouw verlangt dat wij een plaatselijke prijskamp met keuring van het aangeboden vee inrichten,
hebben wij besloten een eersten veeprijskamp voor de leden landbouwers van onze bonden alleenlijk in te richten, met hunne gemerkte dieren, op H. Sacramentdag 22 mei aanstaande.
De provincie Westvlaanderen zal ons eene toelage van 100 frank voor den veebond Sint Bertinus verleenen, daar wij in dit syndicaat **twee gepriveerde stieren** hebben.
Het ministerie van landbouw zal aan elke afdeeling eene toelage van 200 frank schenken voor den bovengemelden prijskamp, te zamen 600 frank.

Wij veroorloven ons aan de stad eene toelage van 225 frank, of 75 frank per bond aan te vragen, ten einde een werkweerdigen prijskamp van 700 frank premies te kunnen inrichten. Onze meening is dat na eenige jaren er een groot marktfeest zooals te Kemmel zal kunnen plaats hebben en dat wij alzoo in de gelegenheid zullen zijn een gewestelijken prijskamp voor vee tot stand te brengen - samen met een landbouw-comice te Poperinghe.
Daar wij het algemeen belang der bevolking behertigen, verhopen wij dat het stedelijk bestuur onze pogingen ondersteunen zal.
Aanveerd, mijne heeren, de verzekering onzer hoogachting
voor het bestuur der veebonden
de voorzitter van den veebond St. Bertinus - Maurice Lebbe
de proost A. Dejaegher
de voorzitter van den veebond O.L. Vrouw - Devos Rene
de voorzitter van den veebond St. Jean - Louis Delaleau

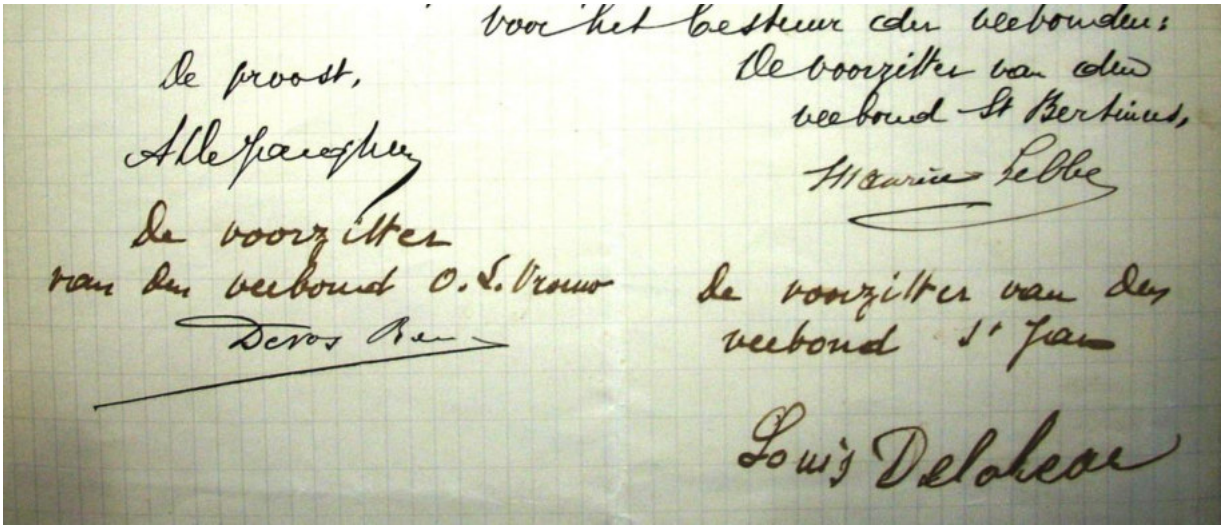

Vrijdag 26 april 1918 – Baert A.

Helder weder. Kanongedommel en maar altijd voort bombardement in en rond de stad. Het kanon bromt gans de dag. Veel beweging van Franse en Engelse soldaten. We zien ook veel Hindous. ’t Schijnt dat het gevaar van doorbraak geweken is. Met tussen pozen wordt nog immer gebombardeerd in en rond de stad. De schade is reeds zeer groot. Veel obussen vallen rond het Hooge, melkerij, Werf en tot bij het Vogeltje. Bij de Keizelaar worden man en vrouw Achille Leuwers gedood.

Zaterdag 27 april 1918 – Baert A.

Mistig weder, gans de nacht obussen, meest buiten. Ongehoorde beweging, kanongedommel, nu en dan enige obussen. Op de Switch Road worden 2 gendarmen gedood. Enige obussen komen rond het Couthof. ’s Avonds wordt Proven erg beschoten.

Report – assistant provost marshal

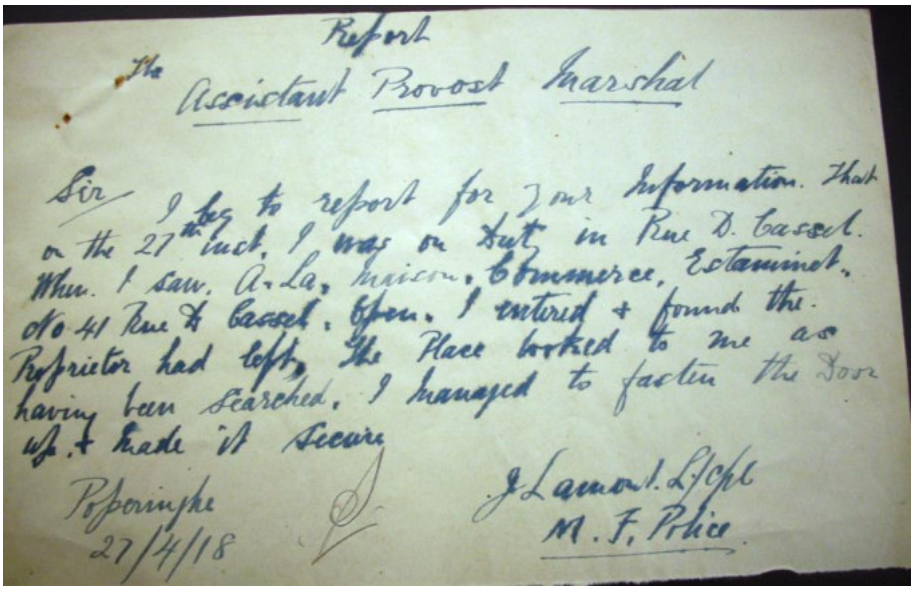

Report
The Assistant Provost Marshal

Sir I beg to report for your information. That on the 27th inst. I was on duty in Rue D. Cassel. When I saw. A. La. maison. Bommeree. Estaminet. of 41 Rue D Cassel. Open. I entered & found the Reprietor had left. The Place looked to me as having been Searched. I managed to fasten the Door up & made it Secure

Poperinghe
27/4/18

J Lamont L/Cpl
M. F. Police

Sir, I beg to report for your information that on the 27 - I was on duty in rue de Cassel when I swa al la maison bommeree estaminet nr. 41 rue de Cassel open. I entered eand found the reprietor hadleft. The place looked tot me as having been searched. I hanged to fasten the door up and mad it secure

De Kemmelberg

Zondag 28 april 1918 – Baert A.

Nog wat obussen, redelijk stil. Somber weder, wat geschut, wat bombardement, zeer veel beweging. Men zegt dat de lijn gedurig achteruit schuift, ook trekt het volk rap naar Frankrijk. Het bevel komt: morgen middag moet de stad ontruimd; gans de omheining binnen de Switch

Road, ten zuiden tot aan de IJzerweg van de Abeele en ten noorden tot aan de Woesten steenweg.

28 april 1918 – Militaire politie

Rapport aan A.J.M. –Poperinghe
Sir
Ik rapporteer dat omstreeks 8.10 op de 24ste heden ik van dienst was in de Ieperstraat wanneer ik de herberg **'In den Ouden Sint-Joris'** nr. 118, voorbij kwam. De eigenaar informeerde mij dat gedurende zijn afwezigheid tussen 2 en 2.30 uur van dezelfde dag, terwijl er vijandige bommen neerkwamen – er in het huis ingebroken werd langs de staldeur en via de venster aan de achterkant. Daarbij werd het volgende weg genomen:
10 flessen wijn met een waarde van 40 franken
2 kilo's suiker
Een burger verklaarde dat enige Schotse soldaten gedurende die tijd, bij het huis geweest waren maar toen ik hem daarover ondervroeg, bleef hij vaag in zijn verklaringen.
Esceed lance corporal

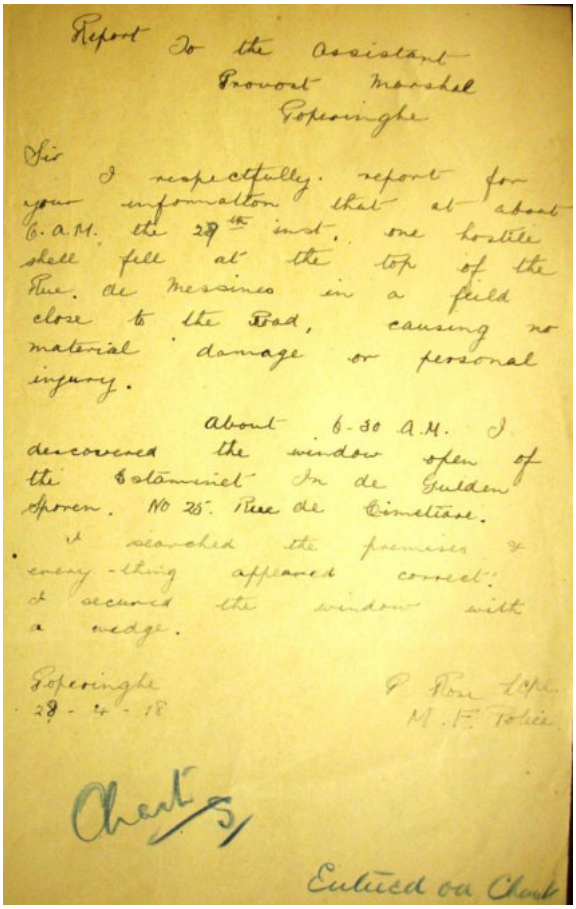

Report – To the assistant provost marshal
Poperinghe
Sir
I respectally report for your information that at about 6 a.m. the 28ste one hostile shell fell at the top of the rue de Messines in a field close to the road, causing no material damage or personal injury.
About 6 – 30 a.m. I de-iscoverd the window open of the estaminet In de Gulden Sporen nr. 25 Rue de Cimetiere. I searched the premises – everything appeared correct. I occured the window with a wedge.

Report
Tot the assistant procost marshal Poperinghe
Sir
I respectfully report for your information that on the 28ste april about 5.45 P.M. two hostile shells fell with in the vicinity of Rue de Ypres. One at the near of nr. 95 ure de Ypres and one in het right hand side of the same street, which did not explode. There was no casualtie or material damage

P. Rose – M.F. Police

Report – To the assistant provost marshall
Sir – I respectfully beg tot report for your information at about 7.30 on het 28ste inst – I was on duty in company with Pte. W.H. Bourel when an enemy shell burst in a field opposite 129 rue de Cassel – there was no damage done tot property and no casualties.
H. Browne

Maandag 29 april 1918 – Baert A.

Oorverdovend geschut gans de nacht en ’s morgens nog altijd voort. Ook nog bombardement. **In de Meessenstraat worden René Dedecker en man en vrouw Camille Goussey Saelen gedood**. **Terwijl duizenden vluchtelingen te voet en met kar en paard naar de trein of rechtstreeks Frankrijk intrekken**, stromen gedurig troepen toe, meestal Franse paardegasten.

Om 12 uur trekken de gendarmen overal rond en verlichten iedereen het ontruimde gebied te verlaten. Met tranen in de ogen verliet men huis en tent, om in de zuiderstreken een geruster oord te gaan zoeken; nieuwe vlucht met al zijn rampen en ellende. En thans… **Poperinghe is verlaten**, van ver ziet men zijn torens die uitsteken boven kerk en huis waar alles eenzaam en doods blijft. Onwillekeurig werpt men een blik naar de Sint Jans kerk en smekend vraagt men Maria om over onze stad te waken.

29 april 1918 – Militaire politie

Rapport
Sir
Ik rapporteer dat ik in de nacht van de 28ste april rond 12 uur, ik van dienst was op de Grote markt, wanneer er een vijandige bom er explodeerde achter het huis nummer 1 van de Veurnestraat. Er waren geen gewonden.
J. Lamont

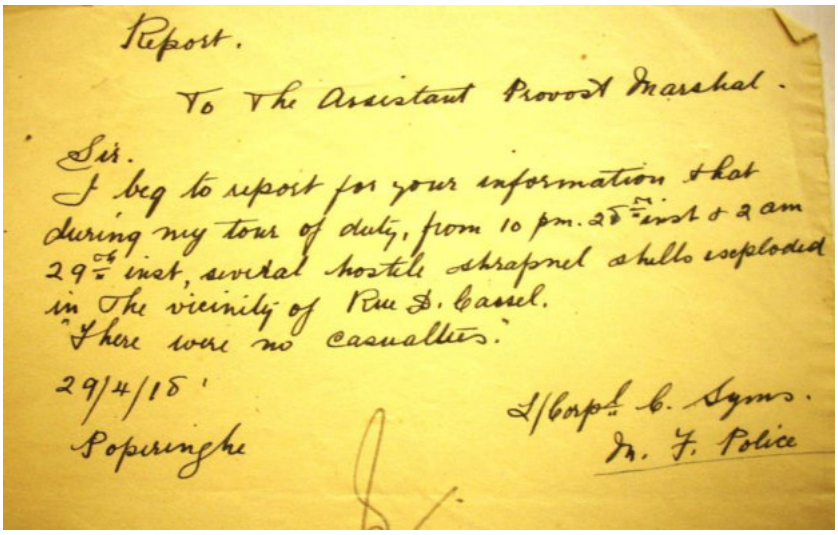
Report.
To the Assistant Provost Marshal.
Sir.
I beg to report for your information that during my tour of duty, from 10 pm. 28th inst & 2 am 29th inst, several hostile shrapnel shells exploded in the vicinity of Rue D. Cassel.
There were no casualties.
29/4/18
Poperinghe
L/Corpl C. Symes.
M. J. Police

Report
To the assistant provost marshal
Sir
I beg to report for your information that during my tour of duty, from 10 pm. on this instant and on 2 am. 19 the instant hostile shrapnel shells exploded in het vicinity of Rue du Cassel.
There were no casualties
29/4/18 – Poperinghe – Lance corporal C. Synes M.J. Police

Sir
Ik rapporteer dat rond 10.10 am. Een vijandige bom op de kant van de weg viel tussen de Ommegangstraat en de Boeschepestgraat, die kleine schade veroorzaakte. De staf van de Town Major werd hiervan verwittigd. – Lance corporal Brandrick

30 april 1918 - Militaire politie te Popringe

Aan de assistent prevoost Marshal
Sir,

Ik rapporteer U dat in de nacht van de 29ste op de 30ste april 1918, ik van wacht was, samen meet private Dickens, in de Ieperstraat en omgeving en we vonden de volgende huizen niet afgesloten: nr. 65 van de Ieperstraat, waarvan de voordeur geforceerd werd; ik onderzocht het huis maar vond er niemand. Ik sloot de achter – en de voordeur met een draad.
Nr. 7 van de Sint Janskruisstraat waar de vensters en de blinden weggeslagen waren door een bom en het Café Duthois en estaminet in de Bruggestraat waren allebei niet gesloten.
Ik sloot de deuren via de klinken langs binnen.
Nummers 92 en 93 van de Bruggestraat waarvan de voorkant van het huis nr. 92 beschadigd as door een bom.
De deuren en vensters van nummer 93 waren erg beschadigd.
Nummer 15 van de Elverdinghestraat. Ik onderzocht het huis en vond alles in orde en sloot de deuren.
Poperinghe 30 april 1918 – Luyston Lance corporal M.F. Police

Sir
Ik rapporteer dat in de Casselstraat rond 9.05 a.m. van de 30ste april, ik een Franse soldaat zag, staande naast de muur van een huis. Hij had een pocketcamera in zijn hand. Ik zag hem een foto nemen van de straat. Ik nam de camera en leidde hem naar het A.P.H. waar hij vastgehouden werd.
P. Hurkan sgt. M.F. Police

Nummer 190 **Doos Gazette** **mei 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Als 't pap regent, hy is altyd met zynen schuttel in 't drooghe, zeggen ze te Poperinghen van iemand die nooit geen geluk en heeft.

Vlaamsch Leven – zondag 21 mei 1916

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee

VZW 't Neerhof heeft een website! – Guido Vandermarliere

De oude hoeve 'Lebbe' kreeg ooit als naam 'Het Neerhof' mee. Dat was ook de naam die **Dirk Vangheluwe**, *de nieuwe bewoner van deze hoeve, meekreeg van de laatste 'echte' boer die deze hoeve uit 1855 bewoonde. Alhoewel deze eigenlijk wel wat twijfelde.*
Ikzelf had ook mijn twijfels. Een 'neerhof' is wel een heel oude term daterend uit de middeleeuwen. En een Neerhof ligt meestal in relatie met een 'opperhof' en van een dergelijk 'opperhof' was hier toch ook nergens sprake.

Dat de boerderij wel effectief de naam 'Neerhof' meekreeg, vinden we nu bevestigd op de oude kaarten – gedateerd 25 maart 1891 – die opgemaakt werden voor de aanleg van de tramlijn

Poperinge – Veurne – De Panne. Op het plan van het grondgebied Poperinghe staat er effectief : 'de terre dit **Neerhofweg '** *– waarmee bewezen wordt dat deze oprijlaan effectief naar het Neerhof liep.*

Op deze plaats staat er al heel lang een hofstede, die in 1855 door Louis Lebbe vervangen werd door de grote hoeve die er nog altijd staat: **'t Neerhof.**
De oudste kaart - waarop de oude hoeve nog stat is de Ferrariskaart die dateert van rond 1775.
Ferrariskaart

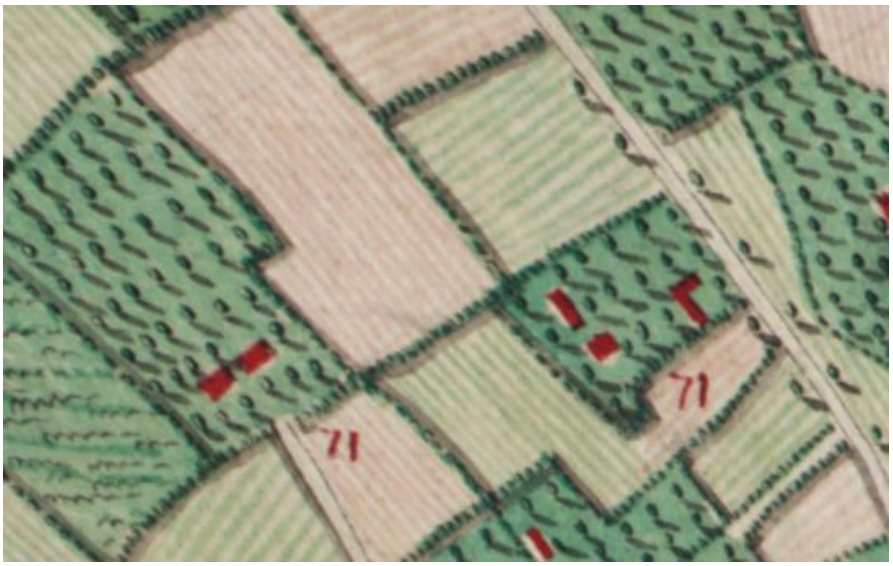

Daarop zien we links onder op deze kaartuitsnijding de hoeve die uit twee rode blokken bestaat, waarschijnlijk de hofstede of de Huisinge – zoals men dat vroeger graag noemde – en een schuur daarachter.

Op Vandermaelenkaart - rond 1850 opgemaakt – zien we deze boerderij die nog steeds bestaat uit twee blokken – alleen zijn deze twee gebouwen nu anders georiënteerd. Het huis en de schuur en stallingen maken een hoek.

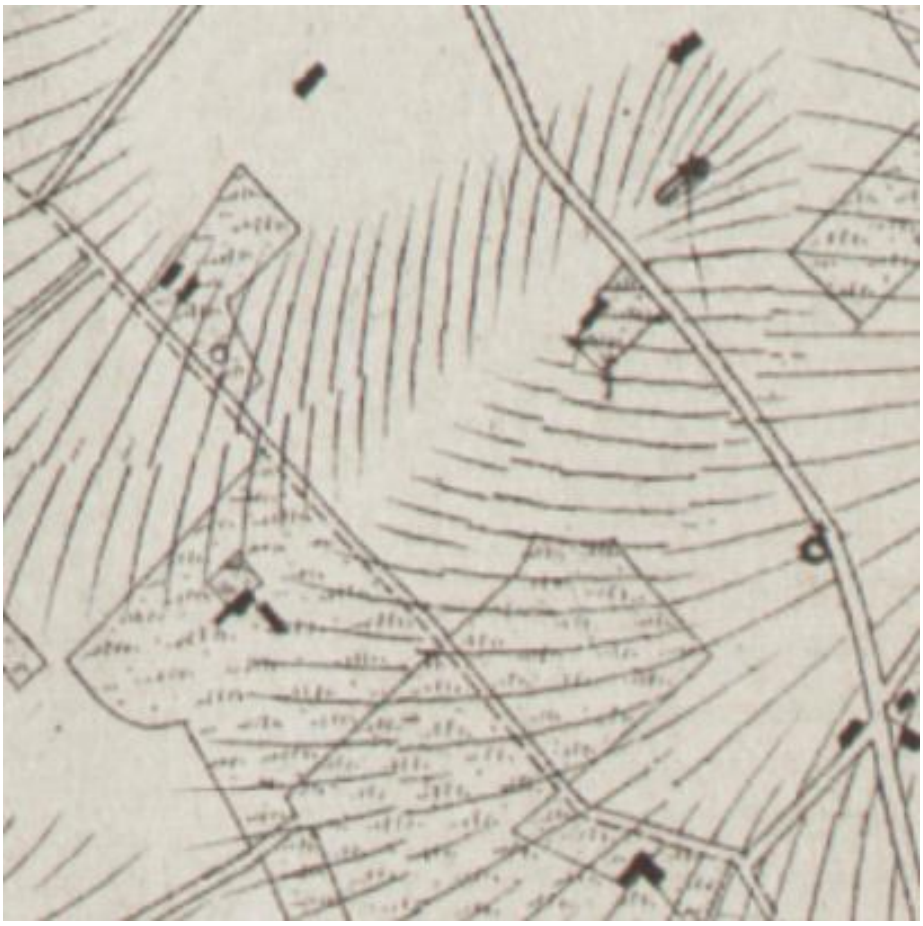

Ook op de Poppkaart zien we deze stallingen en het huis in een hoek staan.

Vandermaelenkaart

We kunnen alleen maar hieruit besluiten dat deze kaarten de oude hoeve tonen, de ene al meer gedetailleerd dan de andere.
Op de Poppkaart wordt zelfs de achterliggende boerenput getekend.
Op beide kaarten is er ook nog een dreef te zien tot aan de Krombeekseweg, maar diende men de hoeve nog steeds te bereiken langs een – weliswaar brede – dreef.

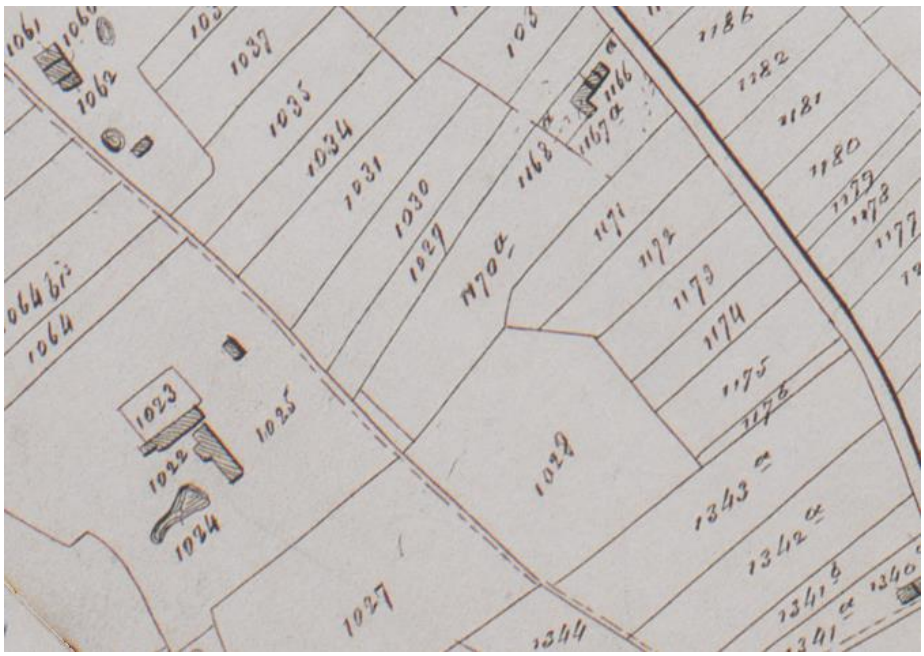

Poppkaart – 1842 – 1875

Als we de situatie nu bekijken – de luchtfoto dateert uit 2017 – dan zien we een heel grote verandering. Niet alleen is de hoeve totaal omgebouwd, maar ook de rechte oprijlaan naar de hoeve is opvallend. Het is ook de enige dergelijke 'laan' – leidend naar een hoeve – die in Poperinge gekend is, en het blijft een uniek voorbeeld van de burgerlijke 'ambitie' die de

familie Lebbe had bij het herbouwen van de oude hoeve. In Poperinge zouden we dat 'pretentie' noemen.

De 'laan' is er nog altijd en deze werd al door de huidige eigenaar Dirk Vangheluwe terug aangeplant – enerzijds met bomen en anderzijds met hagen. Om de gebouwen – de stallingen – de bakoven en de hopast hersteld te krijgen – werd er een VZW opgericht, die naast het herstel van die gebouwen - ook als doelstelling heeft om de geschiedenis van de landbouw – met de klemtoon op de hoppeteelt – en daarbij de geschiedenis van Poperinge in het algemeen te behartigen.
Het herstel van de gebouwen is natuurlijk een werk van lange adem. Momenteel is de bakoven achter de rug en is men de hopast aan het heropbouwen. Daar komen we later nog wel op terug.
Maar om onze tweede doelstelling te gaan concretiseren, hebben we nu de stap gezet naar het inrichten van een website voor de werking van 't Neerhof.

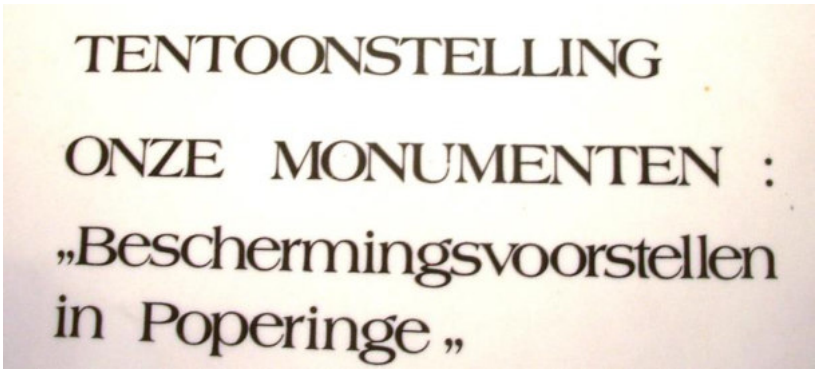

Van 7 tot 13 november 1983 – dat is dus 35 jaar geleden – vond er in de Toeristische dienst – in het stadhuis van Poperinge – een tentoonstelling plaats onder de titel: Onze monumenten – Beschermingsvoorstellen in Poperinge. De tentoonstelling en de nota die bij deze tentoonstelling hoorde – waren van de hand van de dienst Monumenten en Landschapszorg – afdeling West-Vlaanderen en was in samenwerking met het stadsbestuur van Poperinge. *De tentoonstelling hield effectief de verschillende voorstellen in – welke gebouwen men als 'monument' wilde bescherming – en van ieder voorstel en gebouw gaf men een motivatie.*
't Neerhof was er ook bij – en hierover werd het volgende geschreven:

KROMBEEKSEWEG NR. 32
Deze herenhoeve daterend uit het derde kwart van de 19de eeuw is architectuur-historisch en artistiek waardevol omwille van haar mooie volumes, enerzijds bepaald door een alleenstaand imposant herenboerenhuis onder pannen schilddak en opgetrokken in de lokale baksteenstijl met neoclassicistische inslag; anderzijds door de overige lage hoevebestanddelen onder pannen zadeldaken – U-vormig gegroepeerd rondom een gekasseid erf met ommuurde tuin en vaalt in het midden. De stalvleugel en het 1857 gedateerde wagenhuis met erin opgenomen bakhuis, respectievelijk gelegen op de N.O. – en Z.W. erfzijde, zijn opgetrokken in een bouwtrant aansluitend bij die van het boerenhuis.
De grote dwarsschuur op de N.W. – erfzijde is gedateerd 1855 en behoort tot het regionale schuurtype van stijl- en regelwerk met horizontale plankenbeschieting.
Zij is tevens cultuur-historisch waardevol als getuige van de relance die de Poperingse landbouwbedrijvigheid in de 19de eeuw kenmerkt. In it kader is zij eveneens van industrieel-archeologisch belang als zijnde een typisch Poperings landbouwbedrijf omwille van de aanwezigheid van een hopast uit het eerste kwart van de 20ste eeuw ten Z.W. van het hoevecomplex, die verwijst naar de plaatselijke hopteelt.
Ook de onmiddellijke omgeving van deze herenhoeve, bepaald door de rechte populierendreef vanaf de straat tot aan het begraasde voorplein met doornhaag ten Z.O. en een notelaar links en rechts voor het hoevecomplex, evenals de linden die de toegang tot het voortuintje van het boerenhuis flankeren, en de boomgaard ten zuiden, heeft een niet te onderschatten landschappelijke waarde. Zij vormen beeldbepalende componenten bij deze herenhoeve.

Het zal indruk gemaakt hebben op de ongetwijfeld vele bezoekers – als je zo leest – dan is het ook de moeite hee en dan te bedenken dat er in de nota maar twee hoeves genoemd werden – het beschermen waard – deze en de hoeve uit de Bethunestraat nr. 1 – effectief een prachtige hoeve uit het einde van de 18de eeuw.
En het feit dat dit gezegd werd uit naam van de West-Vlaamse afdeling van Monumenten en uit naam van de stad Poperinge – zal iedereen ook gerustgesteld hebben – het komt wel in orde!
Allen moeten we constateren dat 35 jaar later – nu pas – het dossier voor de hopast klaar is geraakt – en dat men nu eindelijke concreet aan het heropbouwen is – nadat de hopast grotendeels ingevallen was.

Wie zijn verleden niet respecteert – heeft geen toekomst!

Maar goed – we zullen niet zagen – om he herstel van de ganse hoeve te kunnen realiseren – is er ondertussen een VZW opgericht – en we 'hopen' ooit de gerestaureerde hoeve te kunnen open stellen voor het publiek.
Maar nu gaan we eerst – een website lanceren om aan onze bredere doelstelling tegemoet te komen.
Dank zij de gewaardeerde vrijwillige diensten van **Lieven Baes** *en van* **Jean Boidin** *kregen we de website op het internet. Jean zal ten andere instaan voor de opvolging van deze site. Ikzelf, Guido Vandermarliere, word 'hoofdredacteur' – wat een duur woord is voor het feit dat ik mij de inhoud ga aantrekken.*
De website is te vinden op :

http://www.tneerhofvzw.be/

We hebben de website momenteel ingericht in 6 afdelingen.
Onder de rubriek ''tNeerhof" zelf moet er op termijn heel wat informatie komen over de boerderij en de vordering van de werken aldaar.
Onder de rubriek 'DiMHop' – wat staat voor 'Digitaal Museum Hop' hopen we elk jaar een soort digitale tentoonstelling rond de geschiedenis van de hoppeteelt en van het vier te kunnen plaatsen.
Onder de rubriek 'DiMPop' – wat staat voor 'Digitaal Museum Poperinge' hopen we dan weer elk jaar een digitale tentoonstelling rond feiten of periodes uit onze Poperingse geschiedenis te kunnen plaatsen.
Onder de rubriek 'Oude Liederen' – een oude liefde van mij - zullen we een verzameling oude liederen aanleggen en onder 'Thematentoonstelling' komt er jaarlijks een geschiedkundige thematentoonstelling, zoals vorig jaar rond de Poperingse vaart. Het thema voor dit jaar is 'De molens van Poperinge'.
En dan houden we nog een rubriek vrij onder de naam 'De Gastvriheid' – waar we interessante reportages en/of artikels rond erfgoed in het Poperingse zullen plaatsen.
Ik hoop natuurlijk om heel wat medewerking te krijgen om al deze ambities waar te kunnen maken. Ook in dit artikel heb ik een foto van 'Dali' – Daniël Liefhooghe gebruikt – en ik hoop ook verder op zijn diensten te kunnen beroep doen. Maar wie zin heeft om 'reportages' te maken, laat iets weten.

Het verleden is het deeg dat gekneed wordt voor het brood dat vandaag op tafel komt. – Lenin

Retrospectieve **René Matton**

Door Ivan Top

Deze Provense fotograaf liet een getuigenis na over hetgeen ons hier te beurt viel in de eerste helft van de twintigste eeuw. Met het bewaard zijn in diverse archieven kon een overzicht gemaakt worden van hetgeen door hem werd vastgelegd in een kwaliteit die op heden nog altijd met veel verwondering en bewondering gezien wordt.
We brachten dit onder in verschillende thema's.

- Wie was hij en hoe heeft hij gewerkt, zijn studio en experimenten.
- Getuigenissen van hoe het er hier aan toeging in Proven en omgeving.
- Vastgelegde beelden van diverse evenementen gedurende de eerste helft van de 20ste eeuw.
- Een schat van getuigenissen over de Eerste Wereldoorlog met inbegrip van het Engelse gebeuren hier terplaatse in werk en ontspanning.
- Wat na de oorlog en getuigenissen van het bezoek door naastbestaanden aan de graven van gesneuvelde familieden en kennissen.
- De vervoermiddelen in het begin der vorige eeuw verdwenen dorpsgezichten van Proven.
- We konden veel Provenaars terugvinden op de diverse schoolfoto's.
- Familiefoto's van jong en oud, vastgelegde herinneringen aan belangrijke evenementen: geboortes, communies, h communies, huwelijken en andere feestvieringen in de familie, zelfs het sterven werd vastgelegd.
- Rondrit in gans de Provincie voor de opnames van de kerken en dorpsgezichten.
- Al dan niet gekende personen tonen de gangbare kledij van in die tijd.

De lezing en opening van de tentoonstelling gaat door op woensdag 9 mei om 20 uur in OC De Croone – Provenplein 29 – Proven - Organisatie Heemkring – Aan de Schreve
De tentoonstelling is te bezoeken op 10 en 13 mei van 10 tot 18 uur en op 11 en 12 mei van 14 tot 18 uur.
Het boek 'Op toer met René Matton' – 192 blz. kan na de lezing en tijdens de tentoonstelling verkregen worden na voorafgaandelijke overschrijving van 15 euro op rekening van Ivan Top BE66 3850 0567 2543.

Het Wilhelmus

Van onze erfgoed-watcher **Carlo Jengember** kreeg ik deze bijzonder interessante link door:

beat-versie van het Wilhelmus en nog veel meer over dit liedje geschreven op de markt van Poperinge

http://www.neerlandistiek.nl/2018/04/het-probleem-van-professionalisme-in-de-wetenschap/#more-23787

Kwetsoens

En op Facebook ontspon zich de volgende interessante discussie. Jean Pierre Devos – Vosse-bond de kat de bel aan met de volgende vraag:

Jean-Pierre Devos - · Gisteren om 11:24
Van waar komt de uitdrukking : " kwetsoens " of " kwetsoenders " in de betekenis van : ik vraag mij af... vb. Kwetsoens wuffer were dam' goan è

We halen alleen de meest interessante bemerkingen aan:

Bertin Deneire ik vermoed dat het Engelse 'wonders' (afvragen) deel uitmaakt van deze oude uitdrukking; Poperingse is nauw verwant met oud-Engels.

Guido Vandermarliere De 'kwet' zal wel afkomstig zijn van 'ik weet' - ik denk dat de meesten hiermee akkoord kunnen gaan - ik weet weliswaar met een denkbeeldig vraagteken achter - de 'soens' is volgens mij afkomstig van 'soenders' zoals we het nog in het woord - 't is e twot 'bysoenders' kennen - kwetsoens betekent dus lettelijk zoveel als ik vraag mij in het bijzonder af wat voor weer we zullen hebben - groetenis - den Do

Romain Orbie Volgens het vlaams woordenboek:ik vraag mij af

uitspraak: kweetsoender, kwitsoender
vgl. mens wonder
< ‘ik weet des wonder’. (vgl. Eng.: ‘I wonder’)
Soms valt het in het W-Vl de ‘w’ weg voor oo of oe (al is dit een sterk verdwijnend fenomeen). De uitdr. wordt enkel nog in 1ste pers. enkelv. gebruikt
’k Weet ’s onder of da ze nog gaan komen (= Ik vraag me af of ze nog zullen komen)
“’k Weet wonder wanneer gij een boerinneke zult onder den vlier leên, Max? vroeg hij.”, Stijn Streuvels, 1903
“’k Weet ’s wonder wat Leonie zal weten, opperde Mietje.”, uit ‘Mietje Mandemaker’s & Cie’, Edward Vermeulen, 1927

En zo hebben we met verkrachte eenden of vereende krachten een heel schone betekenis teruggevonden.

Oude liedjes

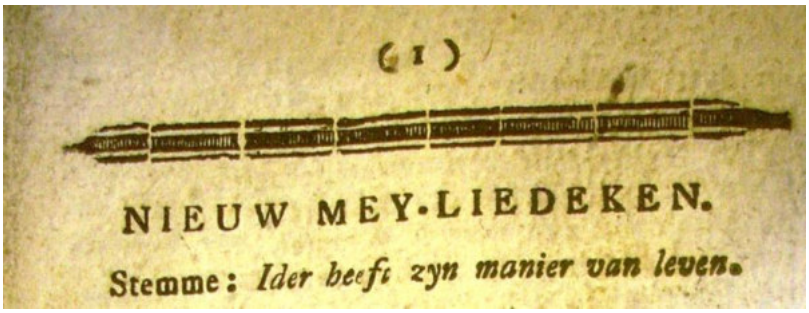

Ag, hoe verkwikken myne zinnen
't is met den aengenaemen tyd
Ik wil eens gaen tot myn vriendinne
Colet zy heeft lang gezeyd
Als de winter is voor by
Dat ik haer liefde zal genieten,
Want daer is voor my anders geen
Op d'aerde als Colet alleen. – bis

Komt uyt komt uyt myn engelinne
Ik hoor den zoeten nagtegael
Ik voel myn hert verheugd van binnen
Komt hoor de vogels zoete tael
Zy lokken ons tot de min
Wilt u met my in 't groen begeven,
Aurora komt ons tegemoet,
Die menig roos ontsluyten doet. – bis

Jongman, ik zou my wel begeven
In't jeugdig groen met een minnaer
Maer wat dat my het meest doet beven
Dat is het droevig min gevbaer
Als twee lieden in het groen
Malkaer de hand of lichaem raeken,
Dan word er somtyds wel gewaegd
Het geen een doghter lang beklaegd – bis

Colet ik zal u niet verdrukken
Komt buyten en zyt niet belaen
Want als een jongman wilt gaen plukken,
Het moet met vry gezindheyd gaen
Ik prys een geslote bloem
Want zy behoud haer zoete geuren
En daer de blaedersopen zyn
Die wordd betreden door 't fenyn – bis

De dochters hebben zwaer gedagten

Schoon dat de liefde my bekoord
De jongmans zyn niet te veragten
Wanneer het hert is als hun woord
Dan is ’t vryen aengenaem
Maer ‘k heb nog vogels hooren fluyten
Die zongen in ’t beginne schoon
Maer op het eynde een slegten toon. – bis

Colet en hebt geen agterdenken
Gy zyt myn liefde langbekend
Ik zal uw maegdebloem niet krenken
Of ’t is met u contentement
Wy zyn eender van natuer
En met den menschen aerd geschaepen
En het was door de liefden kragt
Als dat wy wierden voordgebragt – bis

Wat is een doghter te beklaegen
Die eenen jongman heeft geloofd
Wanneer zy hem moet zelfs vraegen
Naer het geen hy haer heeft belooft
Dan en vind zy geen minnaer
De liefde is op zey gevlogen
Want jongmans woorden zyn maer wind
Dat menig doghter ondervind – bis

Colet - zo waer als ik betragte
Om het genieten van uw bloem
Alsoo opregt zyn myn gedagten
Zoo dat ik met geen valscheyd kom
Ik en ben geenen minnaer
Die u voor ’t trouwen zal doen treuren
Myn laetste druppel bloed, Colet
Heb ik voor u te pand gezet – bis

Mijnheer ik kan u niet horen klaegen
Ik stel myn bloem aen u te pand
Ik wil met u myn jonge dagen
Verslyten in den regten band
Maer en kiest geen ander maegd
Colet en hebt geen agterdenken
Laet ons in ’t groen tot een besluyt
Genieten van het eerste kruyd.

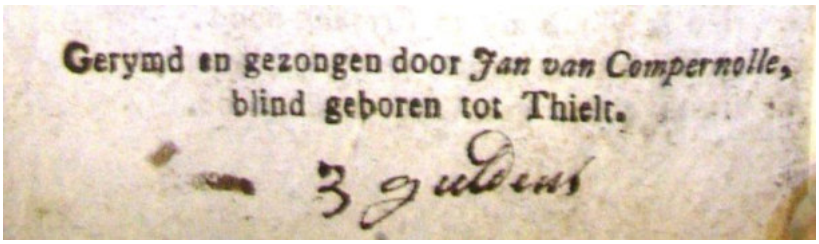
Gerymd en gezongen door *Jan van Compernolle*,
blind geboren tot Thielt.
3 guldens

Al mijne ouderwetsche liedjes – Uit het liedjesschrift van Charlotte Tamborin

De oprechte liefde van Ferdinand en Licia.

Wat is de liefde wonder in haar werken,
Bijzonder in het vrouwelijk geslacht.
Ja zulk een stuk, 't wonder te bemerken,
Daarom wordt het hier aan 't licht gebracht,
Van een soldaat, schoon van gestalte,
Stond bij den generaal zoo menigen nacht)
Op schildwacht, op schildwacht.) bis

Hij sprak: Lief kind, waar dwalen uwe zinnen?
De generaal is toch uw papa,
Gedoogen dan dat wij elkander minnen,
En dat ik trouwen zal met zijne Licia,
Zij sprak: Laat ons te samen vluchten,
'k Heb geld en goed, kom volg mij na,)
Zeg maar ja, zeg maar ja.) bis

De generaal die had tot zijn behagen
Slechts eene dochter, dat was zijn eenigst kind,
Die den soldaat haar liefde ging toedragen,
Zij sprak: Ach, Ferdinand, gij staat in mijnen zin,
Gij staat reeds lang in mijn behagen,
Gij zijt degeen, die mijn jeugdig hart)
Baart veel smart, baart veel smart.) bis

Hij deserteert, maar ach, hij werd gevangen
Buiten de stad, slechts een weinig van de poort,
Men zag hem in zijn zware boeienstangen,
O, welk een droefheid, als Licia het hoort,
Zij ging bedroefd naar haren vader,
Zonder dat hij haar liefde merken kon,)
Om pardon, om pardon.) bis

Hij sprak: Lief kind, voor hem is geen genade,
Hij sterft met recht, hij is schuldig, ja den dood,
Hij is verwezen naar de krijgsgeraden,
Alwaar hij sterven moet door 't woeste kruit en lood,
Zij ging bedroefd naar hare slaapkamer
En riep: O God, ruk mij van de wereld af,)
In het graf, in het graf.) bis

Daarna heeft zij een kort besluit genomen
En is des avonds met een beurs vol geld,
Toen is zij bij den cipier gekomen,
En heeft hem toen 't geld ter hand gesteld
Om nog eens bij den soldaat te komen.
In een weinig tijd zij hadden om het woord,)
Goed accoord, goed accoord.) bis

Maar nauwelijks was de cipier vertrokken,
Of zij trokken elkanders kleeren aan,
Licia, inplaats van haar rokken,
O ja, zij trok toen Ferdinand's kleeren aan.
Toen de cipier kwam om te ontsluiten
Inplaats van Licia ging de soldaat op straat,)
Op de straat, op de straat.) bis

Ferdinand kwam een schuilplaats te erven,
Die Licia van te voren had besteld,
De tijd en het uur brak aan dat hij moest sterven,
Toen bracht men haar als soldaat gekleed ter veld,
Zij knielde voor haar doodkist neder
Terwijl de tamboer de laatste roffel sloeg,)
Of zij vroeg, of zij vroeg.) bis

Pardon, pardon, gij heeren al te gader,
Ik ben onschuldig, ik ben een reine maagd,
Die bij den generaal, haar vader,
Pardon voor haren teederen minnaar vraagt,
Toen heeft zij haren boezem bloot ontsloten,
En riep: O God, laat Ferdinand los en vrij,)
Maar dood mij, maar dood mij.) bis

De generaal sprak met mededoogen:
Sta op, mijn kind, want ik zie uw liefde rein,
Gij mooot voortaan met Ferdinand gaan leven,
En ik zal hem maken tot [illegible]
Toen heeft hij Ferdinand bij zich doen komen,
Ondervraagde hem en zij trouwden kort daarna,)
Met elkaar, met elkaar.) bis

9 Lied van Ferdinand en Lucia

1
De liefde is wonder in hare werken
bezonderlijk onder het vrouw geslacht
een stuk weerdig om te bemerken
hebben wij hier al in het licht gebracht
Een soldaat, schoon van geslachte
stond voor den generaal zo menig nacht
op wacht – 2x

2
Den generaal die had tot zijn behagen
een dochter, ja het was een enig kind
die tot Ferdinandus kwam liefde dragen
zij sprak : ‘Ach Ferdinandus, mijnen vrind
Gij staat alleen in mijn behagen
’t is gij alleen die aan mijn jeugdig hert
doet smert – 2x

3
Hij sprak: ‘schoon lief, waar dwalen uwe zinnen!
Nooit zal den generaal, uwen papa,
gedogen dat wij elkaar beminnen
Of dat ik trouwen zou met zijn Lucia
Zij sprak laat ons te samen vluchten
‘k heb geld en goed, volgt er u Lucia,
zegt ja – 2x

4
Hij deserteerde maar hij wierd gevangen
buiten de stad een weinig van de poort
men deed hem in de boeien prangen
O droevig lot als zijn liefste dat hoord’
Zij ging aan haren vader vragen
zonder dat hij haar liefde merken kon,
pardon – 2x

5
Hij zei: ‘Mijn kind en vraagt toch geen genade
Hij is schuldig; zal sterven de dood
hij is verwezen door de krijgsraden
al om te sterven door het kruit en ‘t lood
Zij ging bedroefd op hare slaapkamer
en riep ach God, rukt mij de wereld af

in’t graf – 2x

6
Zij heeft daarnaar een kort besluit genomen
Zij nam een borze met geld
en is des avonds bij den portier gekomen
en zij heeft hem het geld ter hand gesteld
Om bij den soldaat te mogen komen
maar op een weinig tijd waren zij op het woord
akkoord – 2x

7
Zoo haast den portier was vertrokken
trokken zij malkanders kleren aan
en Lucia in plaats van hare rokken
trok zij Ferdinands zijn kleren aan
En toen den portier kwam te ontsluiten;
in plaats van Lucia, liet den soldaat
op straat – 2x

8
Ferdinand, die kwam een schuilplaats ‘t erven
Die Lucia hem hadde vrij besteld
Maar als den dag en d’ure aankwam van ‘t sterven
Bracht men haar als soldaat op het slachtveld
Zij knielde voor haar doodskist neder
Maar als den tamboer haren doodslag sloeg – zij vroeg 2x

9
Pardon, pardon, gij heren allegader
Ik ben een dochter ja, een jonge maagd
’t is Lucia die aan haren vader
pardon voor haren lieven minnaar vraagt
Zij heeft haar borst opengetrokken
en riep: ‘Papa laat Ferdinand toch vrij
dood mij – 2x

10
Den generaal met tranen in de ogen,
Zei: ‘ kind, sta op, ik zie uwe liefde rein;
gij zult voortaan met Ferdinand leven
ik zal hem maken eersten kapitein’
Toen heeft hij Ferdinand doen komen
en kort daarna trouwden zij met malkaar
te gaar – 2x

De liefde is wonderbaar in haar werken, / Bijzonde [...]

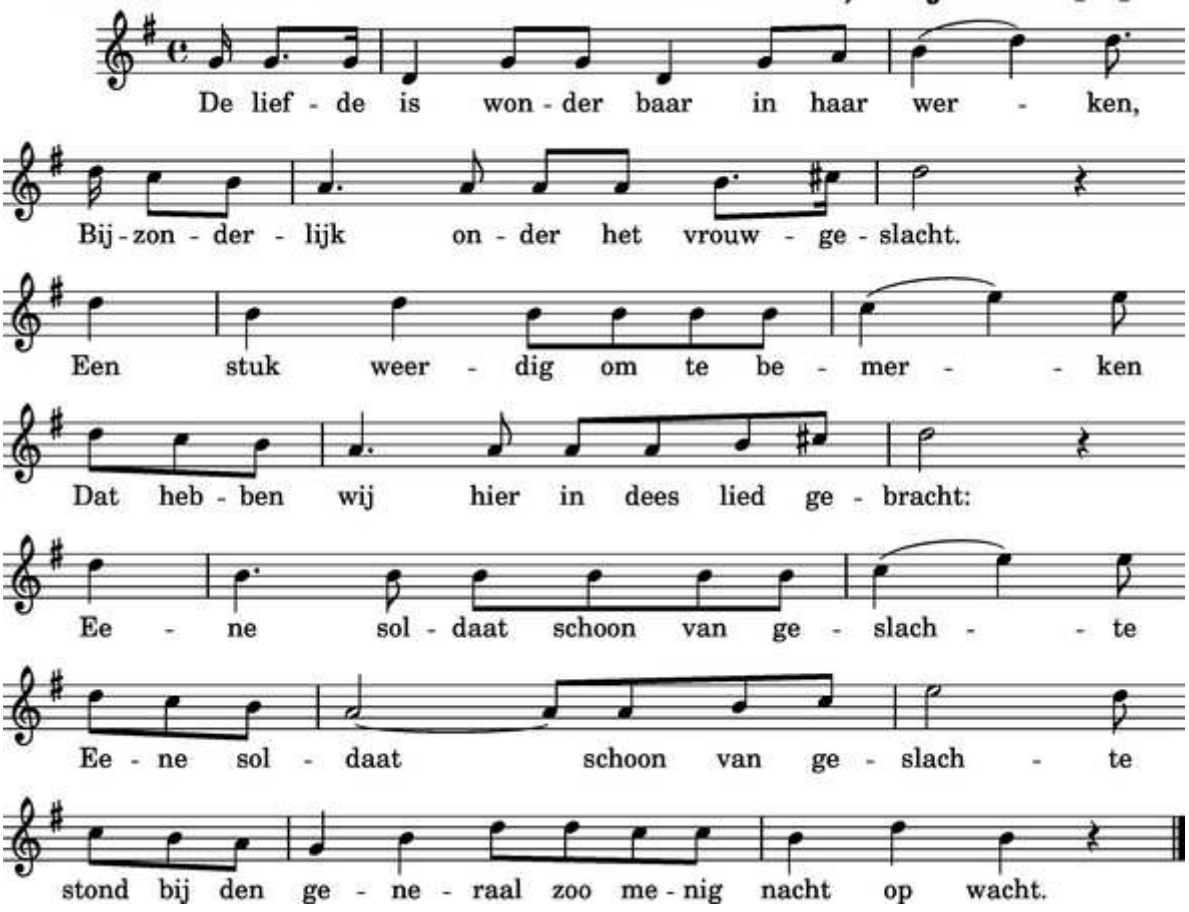

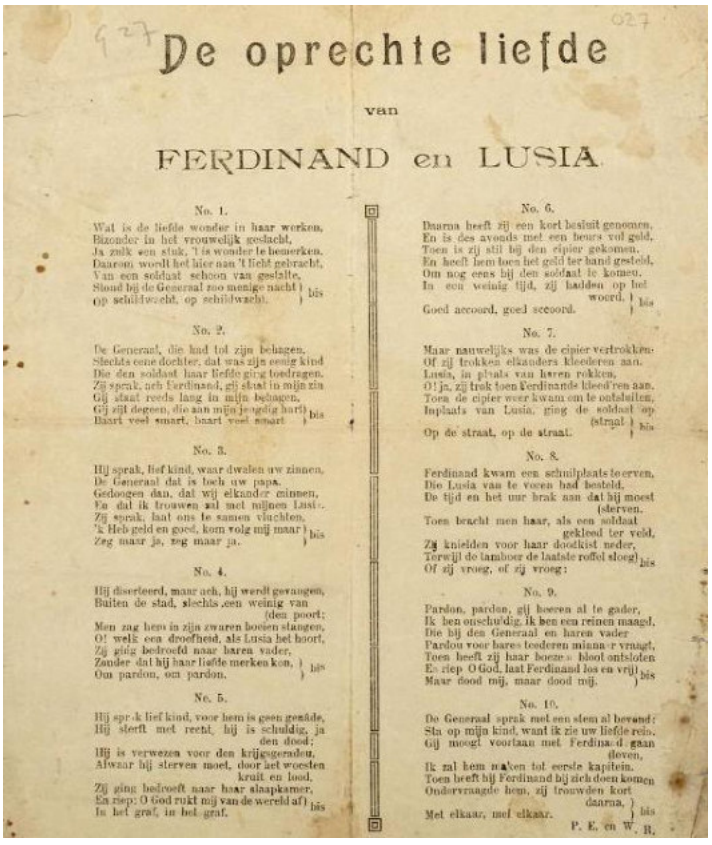

De oprechte liefde

van

FERDINAND en LUSIA.

No. 1.

Wat is de liefde wonder in haar werken,
Bizonder in het vrouwelijk geslacht,
Ja zulk een stuk, 't is wonder te bemerken.
Daarom wordt het hier aan 't licht gebracht,
Van een soldaat schoon van geslalte,
Stond bij de Generaal zoo menige nacht } bis
op schildwacht, op schildwacht.

No. 2.

De Generaal, die had tot zijn behagen,
Slechts eene dochter, dat was zijn eenig kind
Die den soldaat haar liefde ging toedragen.
Zij sprak, och Ferdinand, gij staat in mijn zin
Gij slaat reeds lang in mijn behagen,
Gij zijt degeen, die aan mijn jeugdig hart } bis
Baart veel smart, baart veel smart.

No. 3.

Hij sprak, lief kind, waar dwalen uw zinnen,
De Generaal dat is toch uw papa.
Gedoogen dan, dat wij elkander minnen,
En dat ik trouwen zal met mijnen Lusia.
Zij sprak, laat ons te samen vluchten,
'k Heb geld en goed, kom volg mij maar } bis
Zeg maar ja, zeg maar ja.

No. 4.

Hij deserteerd, maar ach, hij werdt gevangen,
Buiten de stad, slechts een weinig van
(den poort;
Men zag hem in zijn zwaren boeien stangen,
O! welk een droefheid, als Lusia het hoort,
Zij ging bedroefd naar haren vader,
Zonder dat hij haar liefde merken kon, } bis
Om pardon, om pardon.

No. 5.

Hij sprak lief kind, voor hem is geen genâde,
Hij sterft met recht, hij is schuldig, ja
den dood;
Hij is verwezen voor den krijgsgeraden,
Alwaar hij sterven moet, door het woesten
kruit en lood.
Zij ging bedroeft naar haar slaapkamer,
En riep: O God rukt mij van de wereld af } bis
In het graf, in het graf.

No. 6.

Daarna heeft Zij een kort besluit genomen,
En is des avonds met een beurs vol geld,
Toen is zij stil bij den cipier gekomen.
En heeft hem toen het geld ter hand gesteld,
Om nog eens bij den soldaat te komen,
In een weinig tijd, zij hadden op het
woord, } bis
Goed accoord, goed accoord.

No. 7.

Maar nauwelijks was de cipier vertrokken:
Of zij trokken elkanders kleederen aan.
Lusia, in plaats van heren rokken,
O! ja, zij trok toen Ferdinands kleed'ren aan.
Toen de cipier weer kwam om te ontsluiten,
Inplaats van Lusia, ging de soldaat op
(straat } bis
Op de straat, op de straat.

No. 8.

Ferdinand kwam een schuilplaats te erven,
Die Lusia van te voren had besteld,
De tijd en het uur brak aan dat hij moest
(sterven.
Toen bracht men haar, als een soldaat
gekleed ter veld,
Zij knielden voor haar doodkist neder,
Terwijl de tamboer de laatste roffel sloeg } bis
Of zij vroeg, of zij vroeg:

No. 9.

Pardon, pardon, gij heeren al te gader,
Ik ben onschuldig, ik ben een reinen maagd,
Die bij den Generaal en haren vader
Pardon voor haren broederen mannaar vraagt,
Toen heeft zij haar boezem bloot ontsloten
En riep O God, laat Ferdinand los en vrij } bis
Maar dood mij, maar dood mij.

No. 10.

De Generaal sprak met een stem al bevend:
Sta op mijn kind, want ik zie uw liefde rein.
Gij moogt voortaan met Ferdinand gaan
(leven,
Ik zal hem maken tot eersten kapitein.
Toen heeft hij Ferdinand bij zich doen komen
Ondervraagde hem, zij trouwden kort
daarna, } bis
Met elkaar, met elkaar.

P. E. en W. B.

100 jaar geleden: De Grooten Oorlog

Het gasmasker bij spel en in werkelijkheid.

Les masques contre les gaz delétères : utilité pratique . . . et autre.

1

2

Op de eerste foto ziet men een vroolijk troepje, bij een feestje dat onlangs gevierd werd, in een bevrijd deel van den Elzas. De jongens hebben buitgemaakte Duitsche gashelmen op. Op de tweede ziet men een Belgische vrouw en haar kind, die zoo dicht bij de gevechtslinie wonen, dat gasmaskers een noodzakelijkheid zijn.

La première illustration représente un groupe joyeux photographié récemment pendant une fête donnée dans une partie de l'Alsace libérée. Les garçons portent des masques pris aux Allemands. La seconde photographie représente une femme belge et son enfant qui demeurent si près du front que le masque est pour eux une nécessité.

2de Jaar — No 5 (22) *Nagezien door de Krijgsoverheid* N° 512 (6-4-18) 1 Mei 1918

De Poperingsche Keikop.

Bladje der Poperingnaars in 't leger

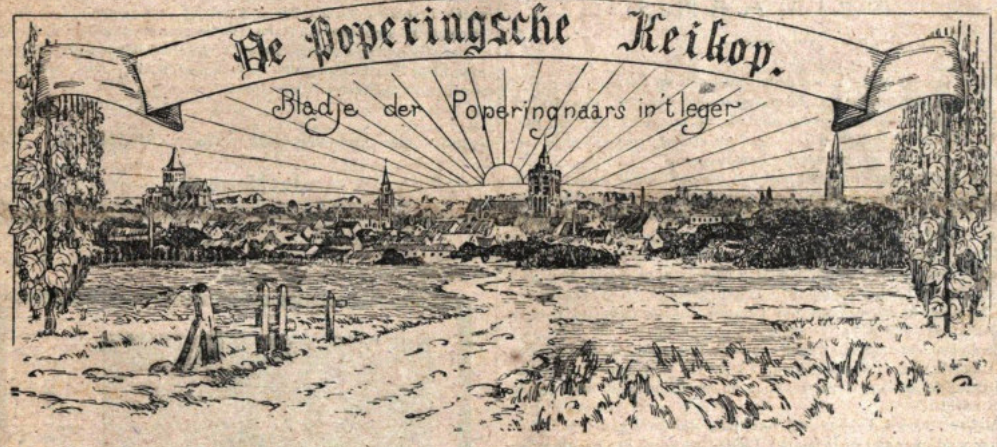

ABONNEMENTSPRIJS
Poper. Soldaten : KOSTELOOS.
Andere soldaten : 2.00 fr.
Burgers 4.00 fr.

Verschijnt
(als 't kan)
2 maal te maande

BEHEER
E. H. Jul. Vanneste, Aalm. Z 44 I.
H. G. Herpelinck, brank. Z 93
H. A. Baert, Noordstr., 13, Pop.

Aan de Poperingsche Keikoppen !

« Wie wil leeren bidden, die vare ter zee ! » zegde men overtijd. Toen de passagiers van den Titanic gewaar werden dat ze naar den diepen gingen, zongen ze « *Nader bij U, mijn God.* »

Ook in 't begin van den oorlog konden de menschen goed bidden. Nood leerde bidden. « *'t En pinst maar als 't vel afgaat* » een Poperingsche spreuke. — Sedert mag men bekennen dat de snée af is, zoowel bij de burgers als bij de soldaten.

Om hun geweten te slijpen en in hen den christen zin te verscherpen, wil ik ook eens mijne penne scherpen.

— We moeten streven naar de volmaaktheid ; voor vele binst den oorlog is die weg een sporkenweg over obusputten. In onze benauwdelijke tijden bewandelen velen den weg der volmaaktheid al hinkelen.

't Is niet alleen Vlaanderens vele grond die 't onderste boven gekeerd is, 't zijn ook de gedachten. Scheeve gedachten rechte zetten, gaat zoowel niet als die door goede vervangen.

* * *

We zien nieuwe rijken... ze hebben hunne schaapjes in 't drooge gebracht — vele geld hebben ze vergaard en ze genieten de weldaden van den oorlog. Hun oude christene overtuiging hebben ze afgeschud om een nieuwerwetsche aan te trekken. Ze zijn vereuverd, ze zijn gerezen, doch als een mensch hooge klimt op boom of dak zonder gewoon te zijn, begint zijn kop te draaien... de hoogte voor vele lieden was duizelwekkend... hun beenen waren niet sterk genoeg om de weelde te dragen, hun knieën knikkebolden en ze zijn lamlendig in de zedelijken ellende gevallen.

Menige jonge dochter voelde trek naar vreemde onbekende vogels. Een vreemde hand kan slecht hartewonde heelen. Luistert naar mijnen raad, gij die in dat beddeken ziek zijt :

Vreemde vogels, vreemde veeren,
Wie weet hoe het er in hun nest uitziet,

Onze soldaten zeggen dikwijls : « en dat we t' huis zoo wel waren ! » Te voren waren ze heeren, thans zijn ze slaven. In plaats van ruiter zijn ze paard geworden en dan nog trekpaard. Ze dragen 't gareel moediger dan veel burgers hun weelde.

* * *

Beminde christenen, 'k zal niet beginnen preeken, maar 'k wil u toch nog 't volgende zeggen.

Een trommel maakt maar gerucht al men er op slaat. Vele christenen bidden slechts als de beproeving hen slaat — 't zijn holle trommels.

Bidt als God u slaat met tegenkomsten en weest indachtig dat zijn hand altijd door zijn hert geleid wordt.

Bidt als ge wel vaart want 't is als alles schijnt wel te gaan en dat gij niets te kort hebt, dat ge minst God kunt missen.

Bidt voor het leger — mogen uwe gebeden onzen moed vertiendubbelen — Doet den Hemel geweld aan door uwe gebeden. Het gebed is en blijft het duchtigste wapen en God is en blijft de machtigste bondgenoot.

Houdt uwen Paschen. Willen christen zijn zonder zijn Paschen te houden is zijn vaandel opplooien en achteruit trekken.

Reinigt uw hert. Pluimen die vuil zijn plakken op den grond ; — Als ze net zijn vliegen ze opwaarts. Als het hert vuil is, 't plakt aan de aarde, laag bij tien grond. — Wordt het rein, het is van de wereld onthecht en vliegt Godewaarts.

A. B. Poperingnaar.

Keikoppen, zendt ons uw juist adres !
Geeft ons dit uwer makkers van Poperinghe !

MEIMAAND

Maria is onze Moeder, ons door Jezus zelf op het kruis gegeven, — en nu in den oorlog met meer reden nog dan ooit, daar we ver zijn van onzen thuis en zonder nieuws, of minstens toch zoo raar vader en moeder te zien krijgen om hun ons wel en wee toe te vertrouwen en moed en opbeuring te ontvangen.

Welk welgeboren kind ziet niet met innige vreugde en ontroering Moeders'feestdag aanbreken, om haar op dien dag meer dan ooit zijne liefde en dankbaarheid te betoonen, om uit verkleefdheid tot haar handel en wandel te onderzoeken en te verbeteren.

Maria is onze Moeder. Hebben we waarlijk die kinderlijke teederheid voor haar, die oplettendheid haar in alles plezier te doen? Bewaren we hare beeltenis in ons gebedenboek en vooral dragen we haar in ons harte. Gaat ons peinzen en droomen tot haar in lijden en verblijden, in voorspoed en in kommer?

Is de gedachte aan haar voor ons een sterkte in de bekoringen, en spoorslag om 't goede te doen en 't kwade te vluchten, een verkwikking in de dagen van wanhoop en moedeloosheid, eene ster in den nacht?

Met een woord, hebben wij voor haar die ware godsvrucht, zoo deugdoend naar ziel en lichaam? Bidden we soms het rozenhoedje, dragen we haar kleed, de scapulier, bidden we 's morgens en 's avonds de drie weesgegroetjes om de zuiverheid te bewaren? Of zijn we bang voor den spotlach van kameraden en blozen we haar kind te zijn? Hebben we in die tijden van storm en omwenteling ook die schoone kinderlijke fierheid verloren, waarborg van de gezondheid onzer ziel?

Maria is onze Moeder — en daarom verlaat ze nimmer de haren, nu vooral niet in deze beroerde dagen, waar de dood er zoovelen uit onze rangen maait, en waar 't geloof en de zuiverheid zoo menigwerf schipbruik lijden!

H. Maria, Moeder Gods, bid voor ons, arme zondaars, nu en in 't uur van onzen dood.

H. Maria, deur des hemels, leid ons binnen in 't eeuwig Vaderland!

Kwam na leiden geen verblijden
Zoo waar 't lijden groot verdriet;
Maar na lijden komt verblijden,
Daarom acht ik 't lijden niet.

DE OORLOG

Welke brieven wij ook ontvangen van Poperinghe en omstreken, eenieder heeft het over het bombardement. — « Wij beleven angstige dagen, God gave dat het betere! » ofwel « Hier krijgen wij er van. Toch leven we voort op hoop. » Andere « Het gaat hier schuw op de streek. Mochte 't beteren. » Hier nog « De duitschers zijn nogal neerstig langs hier. Goddank, wij zijn nogal gespaard.

Het nieuws dat van de stad wordt overgeseind langs hier, langs daar, zoo 't niet werd gecensureerd, brengt ons genoegzaam op de hoogte van 't geen er daar gebeurt. Toch is het best de waarheid te kennen, hoe wreed het ons soms vorenkomt, dan te moeten leven in de onzekerheid van 't geene onze lieve wezens overkwam.

Het beschieten van de stad, dat het getal obussen van zooveel honderden vermeerdert, deed ons eerst denken aan duitsche offensief langs Yper. Van alles werd al rap verteld van 't geen gebeurde in Frankrijk en 't zou geen week meer duren of 't geweldig stooten moest langs hier beginnen. Goddank drâ werden de gemoederen gerust gesteld en wachten onze burgers naar stiller dagen.

Hoe thans de zaken staan (bij 't lezen van dit blad) kan ik nu niet voorspellen, doch zeker is 't dat op het oogenblik de duitsch fel botst en stoot maar... tegen iets dat niet min hard en vaste staat.

Geen moed verloren dus. Beleven wij soms bange uren, een troost toch blijft: de jongens zien de toekomst in met moed, want nu of nooit is dit de inzet van het einde.

ESTIUS.

In Memoriam

Onze Gesneuvelden

DECOCKER Firmin-Gaspard
(zoon van Wed. DECOCKER-VAN HOVE)
soldaat
Gesneuveld te RAMSCAPELLE in Julij 1917.

DERIJKE Maurice, Soldaat bij... Gesneuveld den 18 Maart 1018 bij Nieuwpoort.

R. I. P.

ONZE STAD

Burgerstand van den 15 tot den 31 Maart

GEBOORTEN

Beauprez Albert, z. v. Jules en Emma Pype, Merckem. — Duflou Albert, z. v. Camiel en Richilde Vandewater, Vlamertinghe. — Lemahieu Michel, z. v. Pol door en Leonie Desodt, Woestenstwg. — Gouwy Gerard, z. v. Alberic en Maria Pauwels, Vlamertinghestwg. — Delanghe Maria, d. v. René en Sidonie Lefevre, Werfstr. — Debacker Gerard, z. v. Julien en Lucie Logie, Werfstr. — Hennin Albert, z. v. René en Maria Depoorter, Kemmel. — Marey Elisa, d. v. Emiel en Georgine Couwet, Provenstwg.

STERFGEVALLEN

Aline Gryson, 70 j., wed. v. Charles Bailleul, Vlamertinghe. — Blomme Louise, 59 j., echtg. v. Henri Masson, Elverdinghe. — Verhaeghe Jozef, 9 j., Casselstr. — Matten Julia, 21 j., ongh., Voormezeele. — Bevernage Petrus, 40 j., echtg. v. Marguerite Watteyne, Duinkerkestr. — Vermeulen Cyriel, 44 j., en zijne echtg. Leonie Tanghe, 49 j., Yper. — Leclercq Maria, 18 j., en hare zuster Leclercq Madeleine, 14 j., Yper. — Vanhove Maria, 28 j., en hare zuster Vanhove Germaine, 18 j., beide ongeh., Casselstr. — D'Hondt Martha, 2 m., Werfstr. — Goussey Jules, 82 j., wed. v. Rosalie Decreus, Pottestr. — Debeir Louise, 65 j., echtg. v. Henri Catrycke, Casselstr. — Goussey Julien, 14 j., Crombekestr. — Verstraete Cyriel, 54 j., echtg. v. Mathilde Quaertier, Groote Markt. — Delbaere Louise, 65 j. ongeh. Groote Markt.

HUWELIJK

Leon Preud'homme, wachtm. d. gendarmerie, en Maria Verschaeve, dienstmeid, beide te Poperinghe.

Handelaars, Winkeliers en Herbergiers van stad,
Helpt uwe soldaten en steunt hun Frontblad.

ALLERHANDE NIEUWS

Bombardement van Stad (*)

— Zooals wij in ons vorig nummer reeds te lezen gaven, is onze stad opnieuw het mikpunt der Duitsche kanons geworden, na eenige maanden rustpoos.

Zaterdag, 16 Maart, met middernacht kwam het spel aan den gang. Goddank, vielen de obussen buiten stad.

Zondag (Passie) 17, had de Plechtige Communie plaats voor de kinders der drie parochieën van stad in de O. L. Vrouw kerk.

Maandag, 18, begonnen voor onze burgers eene heele reeks bange dagen . . . . . 's Morgens werden . . . . . beschoten en in den avond . . . . . .

Dinsdag, 19, op zeer verschillende en onregelmatige uren in den dag, beschoten de moffen . . . . . (5 reken gecensureerd) . . . . . Een slachtoffer te betreuren : **Julie Matten**, vluchtelinge van **Voormezeele**. De overige. . . . . .

Woensdag, 20, werd de verslagenheid algemeen in de streek. De obussen regenden overal, ... (10 reken gecensureerd) . . . . . **Cyr. Debacker** werd aan het hoofd gekwetst. Een obus doodde twee soldaten in.....

Donderdag, 21, werd de stad gansch den dag met ongelijke tusschenpoozen beschoten . . . . . (6 reken gecensureerd) . . . . . Bij **R. Lobeau** werd een peerd in de lucht geschoten.

Vrijdag, 22. Heel den nacht duurde het spel voort. . . . . (5 reken gecensureerd) . . . . .

(*) Moeder Censuur belet ons nadere bijzonderheden te drukken.

Met den avond gebeurde een schrikkelijk ongeluk. Acht personen werden onder de puinen begraven. **Cyr. Vermeulen**, die hotel hield in..... en zijne vrouw **Leonie Tanghe**, beide van **Yper**, bleven op den slag dood. Men vond ook nog de lijken van vier meiden : ***Maria Leclercq*** *en hare zuster* ***Madeleine*** *van* **Yper**, ***Maria*** **Vanhove** en hare zuster **Germaine**, dochters van **Theophiel**, inboorlingen onzer stad. **H. Seys** en eene werkvrouw ontsnapten als bij mirakel en kwamen er ongedeerd van af. De ongelukkige slachtoffers werden op Zondag 24 Maart begraven.

Zaterdag, 23. — Eenige obussen. . . . . (6 reken gecensureerd) . . . . .

De verslagenheid in stad werd algemeen. Burgers trokken weer te lande gelijk over drie jaar. De straten waren eenzaam en doodsch.

Zondag (Palm) 24, **Maandag** 25, **Dinsdag** 26. — De beschieting der streek Poperinghe-Abeele ging voort met ongelijke tusschenpoozen . . . . . (4 reken gecensureerd) . . . . .

Woensdag, 27. — Weeral . . . . . (6 reken gecensureerd) . . . . .

Donderdag (Witten) 28. — . . . . . **Julien Goussey**, een knaap van 14 jaar, die een peerd vasthield..... werd, te zamen met het peerd, den lucht ingeslingerd en gedood.

Paschen en begin April kwam de kalmte in stad en streek terug.

— Zondag 17 Maart, werden twee engelsche soldaten door een snelrijdenden auto omvergereden en erg gekwetst opgenomen.

's Avonds, om 8 1/2 u., was **Jozef**, het tienjarig zoontje van **Henri Verhaeghe**, aan de hand van zijn vader in de **Casselstraat**. Een auto kwam wat dicht gereden en het kind kreeg eenen stoot tegen het hoofd. Kort nadien is het overleeden.

— **Schmidt Julien** werd er gekwetst bij Dixmude op 21 Maart. Hij wordt verzorgd in het krijgshospitaal te..... en is buiten gevaar.

Op 25 Maart werd **Willem Debruyne** krijgsgevangen genomen. Zijn vader werd verwittigd door een zijner gezellen. **Boore August** zou insgelijks verdwenen zijn.

ONZE VLUCHTELINGEN

Binnen kort beginnen wij eenen adressenlijst der Poperingnaren die de stad verlieten om een geruster oord te zoeken in Frankrijk of Engeland. Thans zijn wij de adressen aan 't verzamelen.

Wij verzoeken vriendelijk eenieder daaraan mee te helpen. Mannen, zoo ge uwe ouders hebt in Frankrijk of Engeland, zoo ge de woonplaats kent van vriend of kennis uit Poperinghe, wilt ons zoo spoedig mogelijk hunne adressen bezorgen.

De lijst der overlijdens zullen wij ook overdrukken, van zoo wij bezitten.

Aan 't werk dus. Nog wat goê wil en 't zal gaan tot voldoening van eenieder.

HET BEHEER.

Makkers, geeft ons nieuws nopens de
gekwetsten en gesneuvelden !

CHINA !

Over maanden dachten wij in de gazet te lezen dat de Chineezen zouden telten bij onze bondgenooten. Inderdaad, welhaast zagen wij onze geele broeders afkomen om een handje toe te steken aan 't vermaken van wegen, het lossen van kolen, hout en andere gerief.

Wie ook zag die niet aan 't wandelen in burgerspak gekleed of niet een engelsch vestjen, vaders hoed of pet aan..... na 't lastig werk ! ? !

Sed eheu ! China bleef onzijdig ! Dat meen ik toch, gezien onze stadsgenoot, JOZEF PIETERS, tolk bij de Belgische legatie te PEKING, den Keikop niet mag krijgen.

« Censure militaire » — « retour à l'expéditeur » — « non admis par l'autorité militaire ».

Met zooveel meldingen komt 't bladje terug en met menig andere vliegt de omslag dus in de mande der onzijdige.

KING-PÉ.

ONS HEER HEMELVAART

(9 Mei)

Een troostend gedacht moet ons op dezen dag bezielen : wij hebben ons Vaderland in den hemel en Jezus is er ons een plaats gaan bereiden.

Jezus, zoo vertelt het Evangelie, verzamelde zijne leerlingen op eenen berg, dichtbij Jerusalem en klom voor hun oogen ten hemel. De leerlingen echter konden hun oogen maar niet afwenden van de wolke, waarachter hun Meester verdwenen was : *Quiet statis, viri, aspicientes in cœtum !*

En wij ook houden wij onze oogen gevestigd op den hemel : hier op aarde is alles zoo kortstondig, zoo nietig, zoo ijdel. Hierboven wacht ons de onsterfelijkheid. Wat geeft ons dan het lijden en de dood : Christen heeft het lijden en den dood verwonnen.

In ons wee en in de lasten van dezen langen oorlog, denken wij op ons hemelsch Vaderland. Leven wij ons geloof en wij zullen nooit de ware vreugd verliezen.

Sursum Corda ! Harten hoog !

Brief uit Duitschland

Soltau, 20-2-18.

Beste vriend,

Mijne gezondheid is voortdurend goed ; nieltegenstaande dit, geloof ik toch dat gij een beter leven hebt dan ik, want geloof mij, hier zijn geene rozen te plukken. Nu, geachte vriend, neem ik de stoutheid U een vraagsken te stellen en 't luidt als volgt :« Zou het U niet mogelijk zijn mij *een paar of twee koussen te zenden* , ik zou U dit voorzeker niet vragen, doch in België zijn er geene meer te krijgen dan katoenen en daarmede loop ik mijne voeten gansch kapot. Laat mij eens hooren wat er van is.

Ontvang reeds vele danken en oprechten groet van

Uw Vriend,

MATHIEU.

Ziet, beste vrienden, zoo kan men best weten wat onze gevangene wapenbroeders zoo al noodig hebben. Ter hulp dus, elk volgens zijne beurs !

ONZE WELDOENERS

Lijst onzer ondersteuners van 16 Februari tot 31 Maart

Overdracht (1) fr.	606.00
Onbekend,	12.50
Med. Bentin Mad. W^e^, Abeele-Pop. ; van Merris Aug., taalsman ; E. Zusters Benedictinen, Pop. ; Schabaillie Maur., sold. ; Sansen-Decorte, Berck-Plage, elk 10.00	50.00
Raineri Jan, korporaal,	7.00
Rouseré Achiel, post, Pop. ; Zes Keikoppen bij het 1e jagers te voet, elk. 6.00	12.00
Benoot Aug. E. H., aalm. ; Twee soldaten ; Paeschezoone Honoré, landb. Pop. ; Van de Wynckel René, landb. Pop. ; Hondéghem F. E. H., principaal, Pop. ; Beernaert Joris, handelaar Pop. ; Schmidt Em., sold. ; 'Lietaert Elie, Pop. ; Devacht Jul., sold. ; Huseyne Gasp., sold. ; Beck Henri Mad^e^, Godewaersvelde ; van Merris Juffer, Godewaersvelde ; Onraetde Sommery, id. ; Cleenewerck Aug., Pop. ; Een keikop met hert en ziel ; Salomé Julien, sold. ; Deman Hector, sold. ; Quaghebeur Fel. en Dan., sold. ; Een Poperingnaar soldaat ; Rosseel Silvie, landb. Pop. ; Feys Gaston, sold. ; Lamy Joz., Pop. ; Een halve Keikop. elk 5.00	115.00
Gryson Maur., Ulens Joz., Truwant Julien, Maerten Cam., Maerten Remi, soldaten, elk 2.50	12.50
Gackiere Et. ; Pinceel Victor ; De Gandt Cam. ; De Baene Cam. ; Maelfait Arthur ; Deprer Leon ; Verwaerde Maur. ; Quaghebeur Remy ; Derycke C. ; Rouseré Leon ; Hoedt Jer. ; Mahieu Remi ; Dehaudt Emeric, soldaten, elk 2.00	26.00
Clabeau Henri ; Bossaert Ger. ; M. T ; Werquin Cam. ; Lahaye Jul. ; Stechele Omer ; Vandromme Oscar ; Kinoo Firmin ; Deprez Daniel ; Demarey Julien, soldaten, elk 1.00	9.00
Totaal fr.	850.00

Hartelijk dank om de milde bijdragen. Dit bewijst eens te meer dat men onze zaak behertigt en wil meehelpen in de pogingen die wij aanwenden om den moed onzer soldaten hoog te houden.

EEN LEUTERTJE

Moest onze eerste Vader Adam weer op de ondermaansche wereld komen wat zou hij zeggen aan den Belgischen piot ?

— « Welk mensch-dom ! Ik die voor 't vaderland wrocht met zooveel zoons groot te kweeken en nu de wereld alzoo zien om zeepe gaan in menschenmoorderij. »

— « Zeg, grootvader, zijt g'er niet geern bij-? — ik ook niet. Maar 't is toch nog van uw bloed dat onze aders vloeit. »

— « 't Is al wat uitgelangd, jonkheid — maar al dat niet en deugt zit nog in 't ras. »

— « Waarom hebt gij in dien appel gebeten? Gij hadt daar niets te kort in uw Aardsch Paradijs, 't was een goeie sekteur. Gij zijt verwonderd dat ze nu met millioenen menschenkinders vechten en krakeelen, moorden en branden, maar uw oudste zoon kon reeds zijn eigen broer noch zien noch luchten — Dat was de eerste slag... de inzet van den oorlog. Caïn, de sterke, maakte van kant den flauwen die in zijn weg liep. Gij weet genoeg dat wij, arme Belgen, al den kant van Abel zijn en nu ons plan moeten trekken. »

— « Ja, ja, knikhoofdt de stamvader met zijn rimpelig voorhoofd, ja, ja, had ik in 'die.. appel niet gebeten !

Maar 't is nu alzoo, gij moet herden wat ervan komt, maak van den nood eene deugd en vroeg of laat zijn de Abels gewroken. »

— « God vordere je ! » A. B.

(1) Zie P. K. n° 19.

De Bestuurder : J. VANNESTE.

Imp. De Mesmaeker-Froment, 50, r. Ducouédic, Paris XIVe.

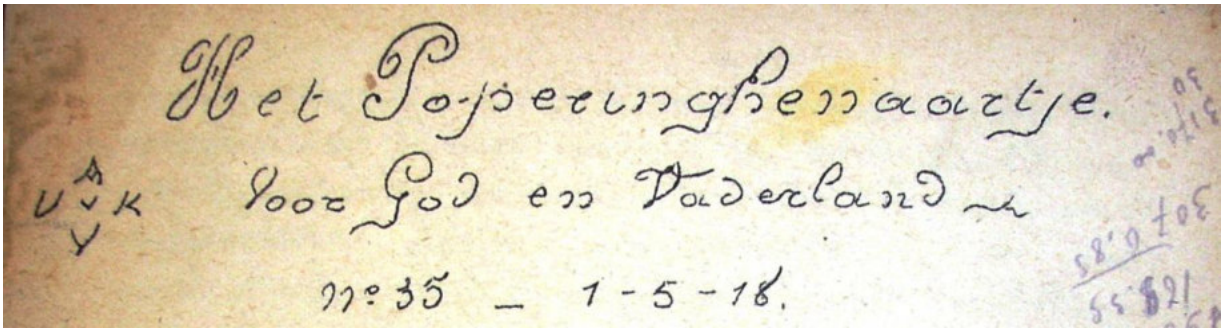

De toekomst

Aangezien de verheerlijking uit het lijden groeit, zo zal ook door uw lijden, de verheerlijking groeien en daar uw lijden 't grootste is geweest, lijden naar lichaam, lijden naar ziel, zo zal ook uwe verheerlijking de grootste wezen; God is de opperste rechtvaardigheid. Hij kent ons recht en zal uw lijden voor vrijheid en recht dubbel bekronen. Uit uw lijden, 't lijden van ons volk groeit een toekomst, zoals wij ze nooit gekend hebben, groeit een schoon, vroom, edel, vrij, kunstrijk volk dat de bewondering van eigen zonen en van vreemde volkeren zal wegdragen. Die gedachte, neen die onwrikbare overtuiging en zekere hoop weze onze troost, onze moed, onze blijheid.
Gaarne vergelijk ik de opstanding van ons volk, met die opstanding van de nieuwe beschaving – die van Christus – op de puinen van 't heidens – om lijden was het aandeel van den grooten hoofdman van de voormannen; lijden, ontbering en marteldood naar 't lichaam, lijden, lasten en vergruizing naar de ziel. … 't bloed, 't bloed van 't lichaam, 't bloed van 't harte van ons Vlaamse volk is ook 't zaad van een nieuw herschapen volk. De toekomst behoort ons toe en daarom gaan wij met de rust, de blijheid in 't harte evenals zij 'gaudentes ibant' en wij laten ons gemoed niet vergallen want: 'wat wij in tranen zaaien, zullen we in vreugde maaien'.
M. Lambrecht

Uit de brieventesch

E.H Heer Hondeghem.. 'k wens u een zalige hoogdag van Pasen, en bijzonderlijk dat wij te naaste jare de blijde Alleluia mogen zingen in de kapel van 't college. Nog eens het college heeft veel geleden in deze laatste dagen; indien ge mij komt bezoeken, moet gij naar mijne kamer komen langs de trap van de slaapzalen, de andere is vernield van beneden tot aan mijn kamer, het overige tot aan de zolder is door zijn eigen onmacht gevallen tot op de grond. Wij beloven dagen van onrust en 't is te hopen dat het onweder zal stillen voor de 11de april. Anders zouden wij maar moeilijk de leergangen kunnen hernemen.
Albert Boone: Wat droevige goede week, komen wij te beleven, bijna geen enkele plaats is met rust gelaten geweest in stad, buiten stad, links en rechts, overal. God laat zijn straffende hand gevoelen en helaas, het hoogmoedig volk wil niet begrijpen, afgrijselijke lasten en godsloochening worden uitgebracht. Het volk is blind, zijn verstand is verstompt. Geld winnen, glee en nog geld en daarbij, voor velen, genieten.
Donderdag morgen hoorde ik uit e verte het klokkengeluid van Watou. Het deed zo aardig aan. 't Is zolang dat ik het niet meer hoorde. Te Poperinge hangen de klokken stom en droevig sedert de 24ste april 1915. 1ste dag van de beschieting. Vogelen huizen in groot getal op het klokkengestel en hun wild getater vervangt er nu de grootse klokkentaal. En woensdag was het, het schrikkelijk uiteenspattend geweld der Duitsen dat ede plechtigheid van 's anderendaags inluiden kwam.
E.H. Delbaere is sedert dinsdag naar Parijs vertrokken om er in St. Sulpice, de heilige wijding van diaken te ontvangen; de priesterwijding zal waarschijnlijk volgen met Pinksteren.

G. Boucique – Wat de leergangen aangaat die hier op ’t front gegeven worden, ik kan ze onmogelijk volgen, ‘k zit hier in de halve wildernis en om alle dagen vier uur te gaan is onmogelijk. ‘k geloof toch dat enkele keikoppen al ’t mogelijke in ’t werk zullen stellen om ’t diploma te bekomen. ‘k zal trachten wat alleen te studeren. ‘k Verwacht een boek van S.K.V.H. zo zal de tijd toch wat onnuttig voorbijlopen. Gisteren ontmoette ik in de tranchee nog een paar keikoppen. Waaronder J. Leuridandie ik sinds lang niet meer gezien had. ‘k was nog hij die mij inlichtte nopens de leergangen.
Maurice Dejonghe – Wij zijn op de eendensecteur maar ’t is geen spek voor ozne bek en ‘k heb gehoord dat wij naar D. gaan. Gisteren ontmoette ik G. Boucique. ’t Is nog altijd dezelfde goeie kerel, hij is er geerne bij: immers hij is bij de …., gelijk de piotten onze signaleurs noemen en ’t is zoveel of ‘embusqué’.
Marcel Jocke – De verhuizing, de vreemde streek met zijne nieuwe gewoonten en daarenboven het uitgangsexamen dat mij boven het hoofd hangt, hebben mij maar weinig aan schrijven doen denken. Nu echter zijn wij hier reeds lang genoeg om het nieuw leven gewoon te zijn dus hebben we ons aan het nieuw raderwerk aangepast en gaan wij stillekens onze gang zoals vroeger in De panne.
Achille Bardoen is opnieuw op het front.
Nestor Coene – Na een tijdeken in ’t hospitaal van Valloirs overgebracht te hebben, werd ik naar le Havre gezonden. Hier wacht ik tot ik aanvaard word bij de geneeskundige dienst. W. Grimmelprez is er reeds bij en ‘k hoop dat het algauw mijn beurt zal zijn, want ‘k heb genoeg van dat luiaardsleven in een hopsitaal, waar men dan nog niet kan studeren.
J. Quaghebeur - Valère Billiau is in vacantie thuis en komt alle dagen in de Gasthuisstraat zijn waren uit de puinen van de winkel opzoeken.

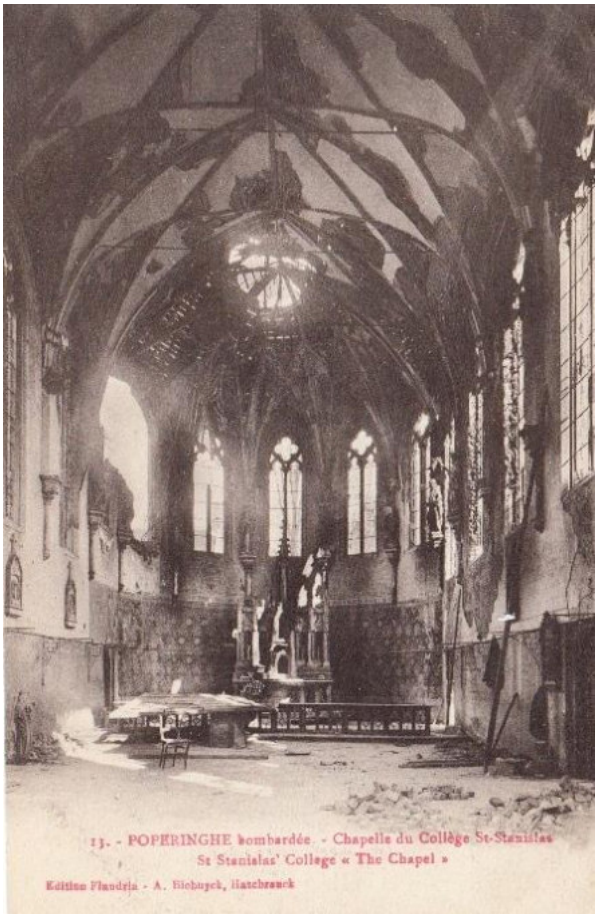

Antoon Lambrecht – In huis heb ik het een beetje te goed gevonden en de briefwisseling laten varen. Nu zit ik, na ’t kamp van Auvours bezocht te hebben in Dieppe, als ‘inapte au service de campagne’ en bijgevolg in de CJ As ingelijfd. Inapte dat zegt veel, maar het houdt weinig in. We moeten hier de wacht optrekken, corvee doen enz. ze zouden mij nog pakken van 50 kg patatten doen dragen 100 trappen hoog. Ik kan niet meer. Vooraleer ik mijn wonde ontving was ik al niet te sterk en nu kan ik in alle geval geen lastig handwerk meer verrichten.
De 2 maanden ziekverlof heb ik als een gelukzalige doorgebracht. Ons huisgezin is nogmaals voltallig geweest want mijn broeder Jozef heeft dean zijn congé gehad. De maanden gaan echter rap voorbij . ’t is maar hier in Dieppe dat de tijd slentert.
Maurice Ampen – ‘k Zit hier aan ’t schrijven op een slagveld. Hola, niet te aanstellerig, op een gewezen slagveld. Hier een gebroken geweer, verder het verdord stinkend gebeente van een soldaat, overal lijkgeuren, hier en

daar enige molhopen waar er mensen huizen. En moeder natuur, hoe akelig opzichtelijk omgewoeld, drassige waterputten waar vliegen en raven wreedaam azen, hier en daar enige afgestompte, afgeknotte boomstammen. Wat heerlijke brok twintigeeuwse geschiedenis.
Omer Hautekiet – De studie is van kant gezet voor onbepaalde tijd, want als men de ganse nacht moet werken is men verplicht gedurende de dag te slapen, dat zijn de rustdagen voor een piot. Gisteren toen wij naar het werk trokken, zag ik Em. Cornelis zitten aan het venster van zijn ouderlijk huis.

Jer. Leuridan – Ik stuur u mijn paaswensen wat laattijdig. De omstandigheden waarin ik verkeer mogen echter goed maken wat er, in zake gepaster tijde, aan mangelt. ‘k Lig in de loopgraven en ik kan er haast nooit of maar amper meer uit, dewijl wij schamele Belgen het nu eenmaal op ons genomen hebben de gebuurs een beetje verlichting te brengen, ten einde ze toe te laten enkele honderden mannen te winnen om ’t Sommegat te stoppen. Of het helden zijn in den ‘Armee Belge’. Kort en bondig, ‘k doe ‘dagen loopgrachtdienst’ tegen ‘dagen rust’ en zo zie ik me genoodzaakt mijn hoogdagbrieven in de dekkingen van de 2de lijn, in ’t zicht van de fantastische boterstad te krabbelen in een abri, volgestopt met piotten die malle praat vertellen, vloeken en tempeesten en van geen Pasen eten, noch willen weten. Moeten we niet in de vroege Paasochtend 2 uren lang pinnekensdraad spannen, terwijl het plaste uit alle sluizen des hemels! Een alles behalve rooskleurige Paasstemming voor mij dus! Daarom is mijn wens des te inniger, wijl ik besef hoe deugddoende de Paasblijheid moet wezen voor hen die mensenlijker dan wij de Pasen mogen vieren. Ik houd van contrasten, maar ditmaal gaat het over zijn hout en ‘k weifel tussen ’t onzeker gevoel of mij kwaad maken om ’t brutaal ravotten van mijn mannen of weemoedig worden om mijn schamele ellende in dit vunzig duister hol op de heerlijke Paasdag van ’t zwarte oorlogsjaar 1918… Ik neem de zaken maar luchtig op, ‘k geef een geweldig piottenwoord op de ruwe ravotters, en zeg dat ze moeten stille zijn en slapen. ‘k Tracht mijn morgengebed te prevelen met een Paas alleluja als extra, ik krabbel mijn enkele briefjes en ‘k kruip stille onder mijn kapotjas, al onduidelijk denkend: ‘mutatio rerum’ of wat een wondere Pasen in het 1de oorlogsjaar van de wereldstrijd ter bevrijding der beschaving.
Daarna volgt nog de verdere lijst van de leraars en studenten van het college.

Ergens begin mei **1918** ging de familie Vallaeys – de uitbaters van Petit Paris - op de vlucht. En ook voor Jef Vandermarliere en Agnes Vallaeys en hun hondje Whisky werd het tijd om Poperinge te verlaten. Ze vluchten naar Créteuil bij Parijs.

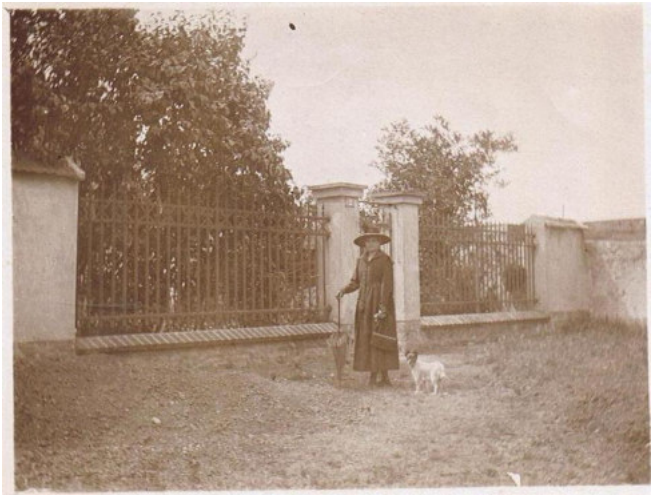

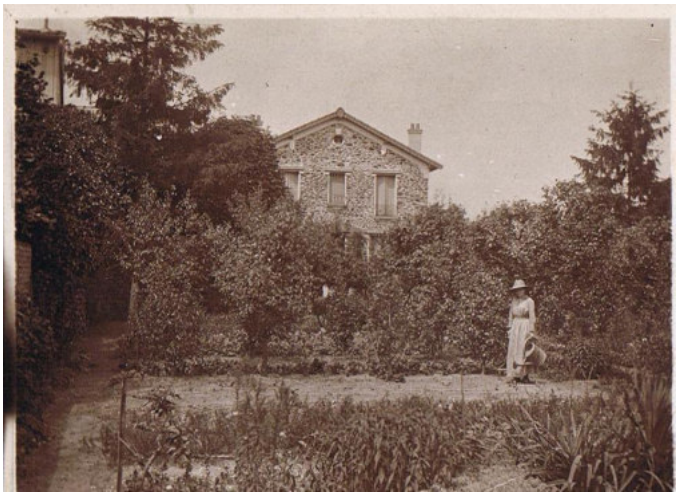

De familie Vallaeys en aanhang evacueert uit Poperinge en ging naar Creteuil bij Parijs.

De was werd gedaan in Schoudekuipen met schoudsop.

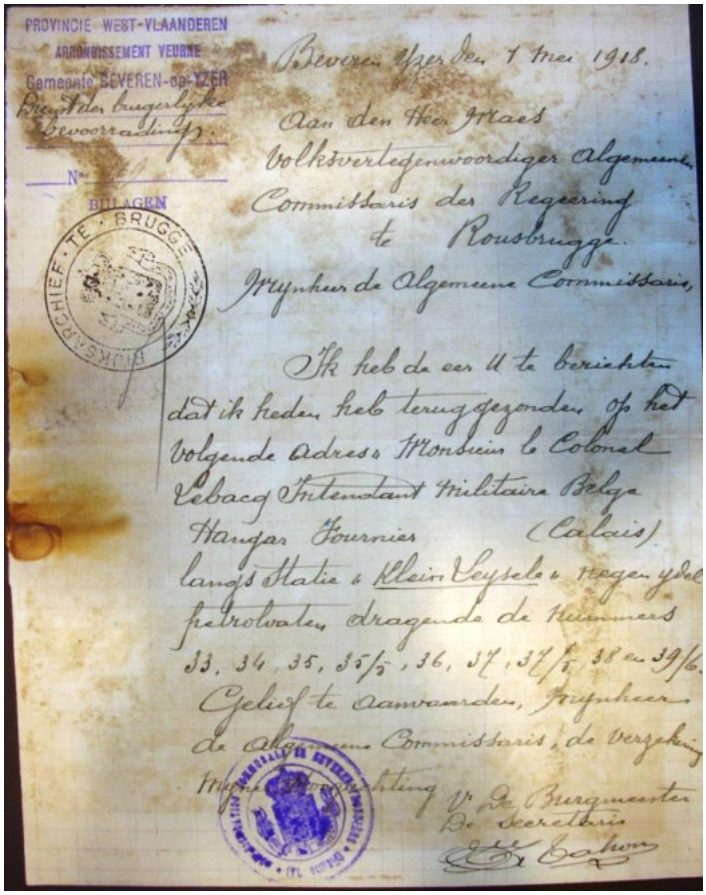

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN
ARRONDISSEMENT VEURNE
Gemeente BEVEREN-op-YZER
Dienst der burgerlijke bevoorrading.
N° 369
BIJLAGEN

Beveren Yzer den 1 mei 1918.

Aan den Heer Maes
Volksvertegenwoordiger Algemeenen
Commissaris der Regeering
te Rousbrugge.

Mynheer de Algemeene Commissaris,

Ik heb de eer U te berichten
dat ik heden heb teruggezonden op het
volgende adres « Monsieur le Colonel
Lebacq Intendant Militaire Belge
Hangar Fournier (Calais)
langs Statie « Klein Leysele » negen ydel
petrolvaten dragende de nummers
33, 34, 35, 35/5, 36, 37, 37/5, 38 en 39/6.
Gelief te aanvaarden, Mynheer
de Algemeene Commissaris, de verzekering
myne hoogachting

V. De Burgmeester
De Secretaris
Tahon

Beveren aan de Yzer – 1 mei 1918
Aan den heer Maes
Volksvertegenwoordiger algemeenen commissaris der regering te Rousbrugge
Mijnheer de algemeen commissaris
Ik heb de eer U te berichten dat ik heden heb teruggezonden op het volgende adres – mosnieur le colonel Lebacq – intendant militaire Belge – hangar Fournier – Calais
Langs statie ende Klein Leysele, negen ydel petrolvaten – dragende de nummes 33 – 34 – 35 – 35/5 – 36 – 37 – 37/5 – 38 en 29/6.
Gelief te aanvaarden mijnheer de algemene commissaris de verzekering van myn hoogachting – voor de burgemeester – de secretaris Tahon

2 mei 1918 – militaire politie

Sir
Ik rapporteer hierbij dat om 4 uur ‘s namiddags vandaag, ik van dienst was op de grote Markt, wanneer ik de genoemde – nr. 10514 pte. Kloppers N.W. van de Boy South African Infantery – 28ste brigade – 9de divisie – zag. Ik ondervroeg hem en hij stelde dat hij van het front kwam in de nacht van de 1ste op de 2de mei maar dat hij uit zijn compagnie wegviel tussen Vlamertinghe en Poperinghe, omdat hij zich niet goed voelde, omdat hij er nog altijd ziek uitzag, bracht ik hem naar de eerste hulppost in het stadhuis waar hij gezien werd door de M.O. en vandaar geëvacueerd werd naar het 138ste J.A.

Laatste Uur

BELGISCH FRONT

Het gevecht om Yper

De Belgen slaan duitsche aanvallen af in de streek van Langemarck

29 April, 20 uur. — Handslagen uitgevoerd O. Nieupoort en naar Kippe brachten ons krijgsgevangenen op. Na een hevige beschieting hebben de Duitschers onze voorposten in de streek van Langemarck aangevallen. Wij werden verplicht op een heel kleine frontbreedte 200 meter achteruit te wijken. In den namiddag werd de toestand ten gevolge van tegenaanvallen bijna heelemaal hersteld.

E. Denis lance corporal – M.F. Police

Uit de Belgische Standaard – 01 mei 1918

De strijd in Zuid-Vlaanderen

In ’ t zuiden van Vlaanderen wordt thans een voor onzen linkervleugel beslissende slag geleverd.
Sinds meer dan drie dagen wordt er op het front Locre Clytte – Voormezeele verwoed gevochten. Een der bloedigste slagen van heel den oorlog is daar aan gang. Op dit front van minder dan negen kilometer werkt de vijand met ruim 10 divisies, ’t zij één divisie per kilometer. Dit alles laat op voldoende wijze blijken van welk overgroot belangt het behoud of het prijsgeven deser linie is. Na het verlies van den Kemmelberg, die in ’t zuide westen, Yper en den omtrek der stad beheerst, werd onze linie achteruit gebracht op het front Locre Clytte – Voormezeele.
Locre ligt aan den voet van den Rooberg, belet dus den toegang tot dien berg. De Rooberg ligt tusschen den Zwartenberg en den Scherpenberg. Moest de vijand den Rooberg bemachtigen dan vallen die twee vanzelfs, maar dan ook is he bezit vnde hele heuvelketen kritiek. Het is dan ook goed te begrijpen dat de vijand er op gesteld was Locre in te nemen om tegen den Rooberg te kunnen drukken.
Drie dagen geleden viel hij ’t dorp met uitnemend geweld aan en veroverde het. S’ Anderendaags tegen de Fransche troepen ten tegenaanval en herbezetten het dorp.
Heden vreest men dat de vijand de bestorming van Locre weerom is begonnen. Op ’t front van Clytte is de vijand betrekkelijk stil gebleven, maar rond Voormezeele is de strijd des te heftiger geweest. Het dorp werd ingenomen, door de Engelsen heroverd, terug verloren, eindelijk terug gewonnen. Verliest men Voormezeele, dan verliest men Voormezeele, dan wordt onze linie op Dickebusch teruggeworpen en dan zou de vijand door een algemene aanval tusschen Clytte en Dickebusch niet alleen het bgehoud van Yper heel wisselvallig maken, maar ook den heuvelketen door een achterwaartse beweging kunnen doen vallen. Het behoud van de linie Locre Clytte – Voormezeele is dus van het allergrootste gewicht.
Zal Yper vallen? Voor ’t ogenblick is dit alles behalve zeker. Maar indien de vijand de omsingelng vn de stad door een offensief te noorden tracht te voleindigen? Ons dunkens meot dit offensief als heel nakend ingezien worden. Het Belgisch bericht medlt een ongehoorde beschieting onzer linies naar Boesinghe. ’t Is een vingerwijzign.
Het Duitse doel blijft steeds, de stad Poperinghe, kruispunt van alle verkeer en steunpunt van heel ons zuidelijk front.
Ongetwijfeld zal het leger van Sixtus von Arnim de kans nog eens beproeven tuschen Merckem – Steenstraete – langemaerck – dat Boesinghe dekt. Daar hebben de Belgen hem op 17 april een pandoering van belang toegediend. We zijn er van verzekerd dat alle maatregelen genomen geweest zijn, om deze zege waarvan oneindig veel afhangt, opnieuw te verwezenlijken.

In een ander artikel uit dezelfde krant – halen we dit:

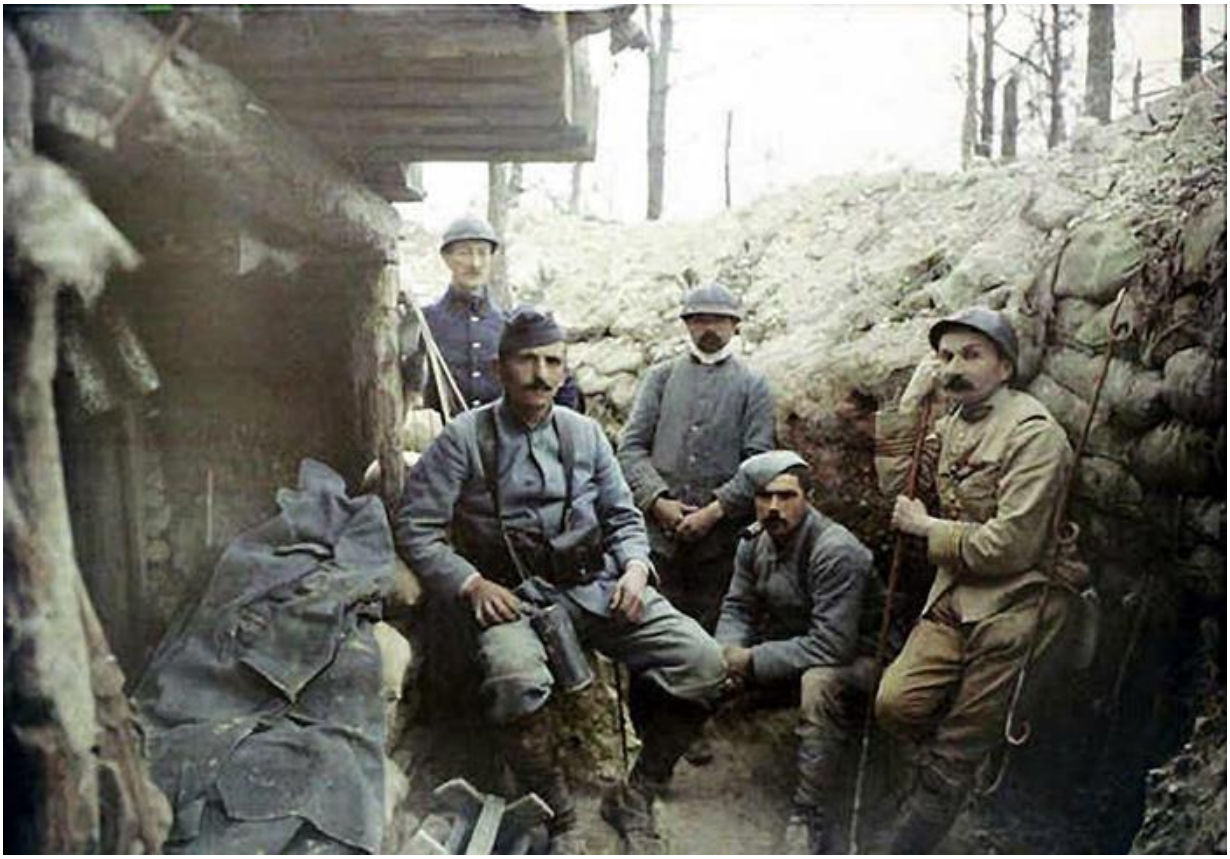

Uit het verloop der laatste gebeurtenissen blijkt genoeg dat de Engelsen en Fransen vast besloten zijn geen duim gronds af te staan. Moet zulks echter onder de drukking van overmacht gebeuren, dan worden den vijand zulke verliezen berokkend dat wij het verlies van een striepke grond ruimschoots vergoeden door de zware en bloedige verliezen die wij den vijand toebrengen.
Wat de Belgen betreft, die tonen zich de helden van den Yzer, en van Steenstraete waardig. Gisteren hebben ze zich in den algemenen aanval op schitterende wijze gedragen. De vijand vermocht ze niet een enkelen voetstap te doen achteruit wijken. Dat belooft!
We leven dus in afwachting. Het zijn nog steeds ernstige dagen. De vijand zal niet stil blijven. Hopen we dat we, gelijk in de verleden dagen, al zijn pogingen op schitterende wijze zullen verijdelen;

Mei 1918 - Baert A.

Op 3 mei brandt de hofstede Aug. Merlevede af.

4 mei 1918 - Delaere C.

Woensdag. Ik vertrek naar Poperinghe met het gedacht naar Yper te gaan. **De laatste burgers hadden Poperinghe moeten verlaten twee dagen te voren.**
De kalsijde van Abeele was van boom tot boom bespannen met doek, langs de zuidkant om de doortocht te verbergen voor de vijand. Talrijk stonden de kanonnen der Engelse geplaatst op het veld in de richting van **de Kemmelberg**, door de Duitsers ingenomen.

Wij konden slechts zeer traag voorbijtrekken, tussen al die soldaten en oorlogstuigen en vluchtelingen van de omtrek die Frankrijk introkken. Daarbij een geweldig onophoudend losbranden en ontploffen der kanonnen. 't Was een ware verlossing, als uit een hel, als wij te Poperinghe ongedeerd aankwamen. Langs St. Jan Watou en Winnezele keerden wij naar Cassel, St.-Omaars en Wisques terug.

4 mei 1918 - militaire politie

Een eerste rapport is van de Lance corporal G. Rose die in de Duinkerkestraat 2 Franse soldaten zag die een zak met 2 Britse bruine 'waterproof capes en een paar laarzen bij zich hadden.
In de Boeschepestraat vond men nog een Franse soldaat met een Britse leren jas. Hij werd naar het stadhuis geleid.
Richards, ook al Lance corporal stond om 7.20 p.m. in de Veurnestraat op wacht toen hij 4 Belgische soldaten uit een huis zag komen en weglopen. Drie van hen kon men inrekenen – Oscar Broekaert, Savagne Maurcie en Leon Pierre Costeau van het 13de regiment de ligne werden naar het stadhuis gebracht waar men hen overgaf aan de Belgische soldaten.
G. Bougt hield wacht in de Doornstraat en vond daar de deur van nummer 11 niet gesloten.

Bericht betrekkelijk de mogelijke uitwijking

Heeren burgemeesters

Bij bericht van 24 april laatsleden, aangeplakt in uwe gemeenten, hebben wij, ik en de heer generaal majoor Adringa, krijgsgouverneur der provincie, aan uwe ingezetenen ter kennis gebracht de beslissing door de krijgsoverheid genomen, voorschrijvende:
1° - De onmiddellijke ontruiming van het grondgebied, gelegen ten oosten van de linie Coxyde – Loo vaart, Finteele- Oostvleterren (het dorp inbegrepen) – Woesten (idem) – Elverdinghe (idem):
2° - De ontruiming naderhand, op een datum die nog moet vastgesteld worden, van al het overige van het Belgisch grondgebied door ons leger bezet.
Er blijkt uit aangeworvene inlichtingen, dat de bevolking der nu reeds te ontruimen streek niet nodige geacht heeft met de wenselijke bereidwilligheid te gehoorzamen aan de uitnodiging die haar gedaan werd, noch van de vervoermiddelen gebruik te maken die de krijgsoverheid erin gelukt was te harer beschikking te stellen.
Ten gevolge van deze toestand, die ernstige moeilijkheden kan verwekken, hebben onze krijgsoverheden mij gevraagd een dringende oproep te doen tot de volkomen medewerking der burgerlijke overheden.
Het is mijn plicht aan dit verzoek te voldoen daar ik weet dat het alleenlijk voorkomt van de zorg voor het behoud der inwoners en van dringende militaire noodzakelijkheden.
Ik ben ten andere overtuigd dat de medewerking die ik van U allen verwacht, mij net zal geweigerd worden op een zo ernstig ogenblik, het is dus met volle vertrouwen dat ik mij tot U

richt. Zeker is de noodzakelijkheid die, na deze lange oorlogsjaren, de laatste inwoners van vrij België dwingt zich van hun vaderland te verwijderen, hun haardsteden en hun goederen te verlaten en, onzeker van de toekomst op de baan der ballingschap voort te rukken, waar zovelen onzer landgenoten ze, helaas, reeds zijn voorgegaan, een harde beproeving. Ik versta het en met U allen, betreur ik het uit ganser ziel.
Niettemin zult gij aan uwe medeburgers vragen nog deze nieuwe en pijnlijke opoffering aan te nemen in een gevoelen van vaderlandslievende zelfverloochening.

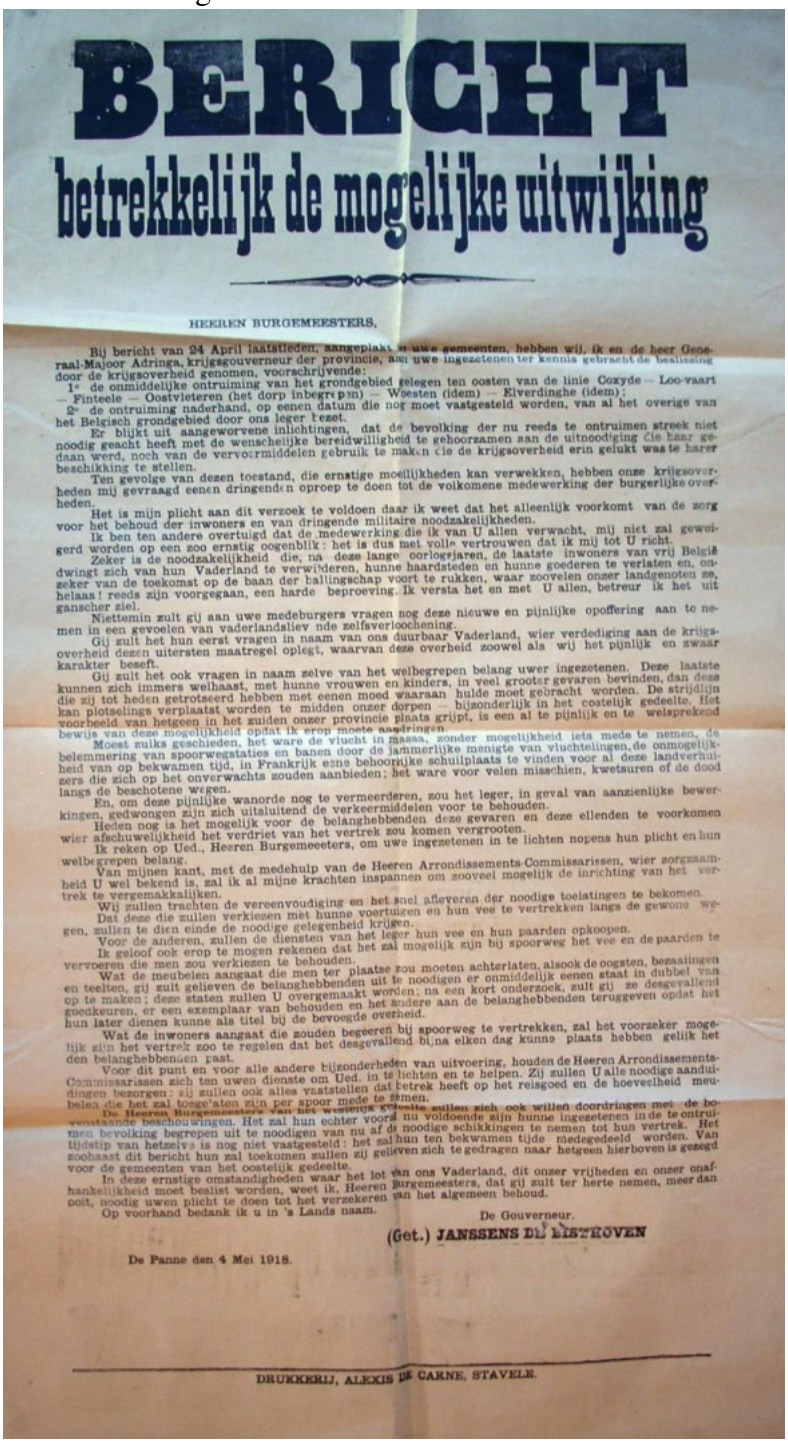

BERICHT

betrekkelijk de mogelijke uitwijking

HEEREN BURGEMEESTERS,

Bij bericht van 24 April laatstleden, aangeplakt in uwe gemeenten, hebben wij, ik en de heer Generaal-Majoor Adringa, krijgsgouverneur der provincie, aan uwe ingezetenen ter kennis gebracht de beslissing door de krijgsoverheid genomen, voorschrijvende:

1° de onmiddelijke ontruiming van het grondgebied gelegen ten oosten van de linie Coxyde — Loo-vaart — Finteele — Oostvleteren (het dorp inbegrepen) — Woesten (idem) — Elverdinghe (idem);

2° de ontruiming naderhand, op eenen datum die nog moet vastgesteld worden, van al het overige van het Belgisch grondgebied door ons leger bezet.

Er blijkt uit aangeworvene inlichtingen, dat de bevolking der nu reeds te ontruimen streek niet noodig geacht heeft met de wenschelijke bereidwilligheid te gehoorzamen aan de uitnoodiging die haar gedaan werd, noch van de vervoermiddelen gebruik te maken die de krijgsoverheid erin gelukt was te harer beschikking te stellen.

Ten gevolge van dezen toestand, die ernstige moeilijkheden kan verwekken, hebben onze krijgsoverheden mij gevraagd eenen dringenden oproep te doen tot de volkomene medewerking der burgerlijke overheden.

Het is mijn plicht aan dit verzoek te voldoen daar ik weet dat het alleenlijk voorkomt van de zorg voor het behoud der inwoners en van dringende militaire noodzakelijkheden.

Ik ben ten andere overtuigd dat de medewerking die ik van U allen verwacht, mij niet zal geweigerd worden op een zoo ernstig oogenblik: het is dus met volle vertrouwen dat ik mij tot U richt.

Zeker is de noodzakelijkheid die, na deze lange oorlogsjaren, de laatste inwoners van vrij België dwingt zich van hun Vaderland te verwijderen, hunne haardsteden en hunne goederen te verlaten en, onzeker van de toekomst op de baan der ballingschap voort te rukken, waar zoovelen onzer landgenoten ze, helaas! reeds zijn voorgegaan, een harde beproeving. Ik versta het en met U allen, betreur ik het uit ganscher ziel.

Niettemin zult gij aan uwe medeburgers vragen nog deze nieuwe en pijnlijke opoffering aan te nemen in een gevoelen van vaderlandsliev nde zelfverloochening.

Gij zult het hun eerst vragen in naam van ons duurbaar Vaderland, wier verdediging aan de krijgsoverheid dezen uitersten maatregel oplegt, waarvan deze overheid zoowel als wij het pijnlijk en zwaar karakter beseft.

Gij zult het ook vragen in naam zelve van het welbegrepen belang uwer ingezetenen. Deze laatste kunnen zich immers welhaast, met hunne vrouwen en kinders, in veel grooter gevaren bevinden, dan deze die zij tot heden getrotseerd hebben met eenen moed waaraan hulde moet gebracht worden. De strijdlijn kan plotselings verplaatst worden te midden onzer dorpen — bijzonderlijk in het costelijk gedeelte. Het voorbeeld van hetgeen in het zuiden onzer provincie plaats grijpt, is een al te pijnlijk en te welsprekend bewijs van deze mogelijkheid opdat ik erop moete aandringen.

Moest zulks geschieden, het ware de vlucht in massa, zonder mogelijkheid iets mede te nemen, de belemmering van spoorwegstaties en banen door de jammerlijke menigte van vluchtelingen, de onmogelijkheid van op bekwamen tijd, in Frankrijk eene behoorlijke schuilplaats te vinden voor al deze landverhuizers die zich op het onverwachts zouden aanbieden; het ware voor velen misschien, kwetsuren of de dood langs de beschotene wegen.

En, om deze pijnlijke wanorde nog te vermeerderen, zou het leger, in geval van aanzienlijke bewerkingen, gedwongen zijn zich uitsluitend de verkeermiddelen voor te behouden.

Heden nog is het mogelijk voor de belanghebbenden deze gevaren en deze ellenden te voorkomen wier afschuwelijkheid het verdriet van het vertrek zou komen vergrooten.

Ik reken op Ued., Heeren Burgemeesters, om uwe ingezetenen in te lichten nopens hun plicht en hun welbegrepen belang.

Van mijnen kant, met de medehulp van de Heeren Arrondissements-Commissarissen, wier zorgzaamheid U wel bekend is, zal ik al mijne krachten inspannen om zooveel mogelijk de inrichting van het vertrek te vergemakkalijken.

Wij zullen trachten de vereenvoudiging en het snel afleveren der noodige toelatingen te bekomen.

Dat deze die zullen verkiesen met hunne voertuigen en hun vee te vertrekken langs de gewone wegen, zullen te dien einde de noodige gelegenheid krijgen.

Voor de anderen, zullen de diensten van het leger hun vee en hun paarden opkoopen.

Ik geloof ook erop te mogen rekenen dat het zal mogelijk zijn bij spoorweg het vee en de paarden te vervoeren die men zou verkiezen te behouden.

Wat de meubelen aangaat die men ter plaatse zou moeten achterlaten, alsook de oogsten, bezaatingen en teelten, gij zult gelieven de belanghebbenden uit te noodigen er onmiddelijk eenen staat in dubbel van op te maken; deze staten zullen U overgemaakt worden; na een kort ondersoek, zult gij ze desgevallend goedkeuren, er een exemplaar van behouden en het andere aan de belanghebbenden teruggeven opdat het hun later dienen kunne als titel bij de bevoegde overheid.

Wat de inwoners aangaat die zouden begeeren bij spoorweg te vertrekken, zal het voorzeker mogelijk zijn het vertrek zoo te regelen dat het desgevallend bijna elken dag kunne plaats hebben gelijk het den belanghebbenden past.

Voor dit punt en voor alle andere bijzonderheden van uitvoering, houden de Heeren Arrondissements-Commissarissen zich ten uwen dienste om Ued. in te lichten en te helpen. Zij zullen U alle noodige aanduidingen bezorgen; zij zullen ook alles vaststellen dat betrek heeft op het reisgoed en de hoeveelheid meubelen die het zal toegelaten zijn per spoor mede te nemen.

De Heeren Burgemeesters van het westelijk gedeelte zullen zich ook willen doordringen met de bovenstaande beschouwingen. Het zal hun echter voorkomen dat nu voldoende zijn hunne ingezetenen in de te ontruimen bevolking begrepen uit te noodigen van nu af de noodige schikkingen te nemen tot hun vertrek. Het tijdstip van hetzelve is nog niet vastgesteld: het zal hun ten bekwamen tijde medegedeeld worden. Van zoohaast dit bericht hun zal toekomen zullen zij gelieven zich te gedragen naar hetgeen hierboven is gezegd voor de gemeenten van het costelijk gedeelte.

In deze ernstige omstandigheden waar het lot van ons Vaderland, dit onzer vrijheden en onzer onafhankelijkheid moet beslist worden, weet ik, Heeren Burgemeesters, dat gij zult ter herte nemen, meer dan ooit, noodig uwen plicht te doen tot het verzekeren van het algemeen behoud.

Op voorhand bedank ik u in 's Lands naam.

De Gouverneur.

(Get.) JANSSENS DE BISTHOVEN

De Panne den 4 Mei 1918.

DRUKKERIJ, ALEXIS DE CARNE, STAVELE.

Gij zult het hun eerst vragen in naam van ons duurbaar Vaderland, wier verdediging aan de krijgsoverheid deze uiterste maatregel oplegt, waarvan deze overheid zowel als wij het pijnlijk en zwaar karakter beseft.
Gij zult het ook vragen in naam zelve van het welbegrepen belang uwer ingezetenen. Deze laatste kunnen zich immers welhaast, met hun vrouwen en kinders in veel groter gevaar bevinden, dan deze die zij tot heden getrotseerd hebben met een moed waaraan hulde moet gebracht worden. E strijdlijn kan plotseling verplaatst worden, te midden onzer dorpen – bijzonderlijk in het kostelijk gedeelte. Het voorbeeld van hetgeen in het zuiden onzer provincie plaats grijpt, is een al te pijnlijk en te welsprekend bewijs van deze mogelijkheid opdat ik erop moet aandringen.
Moest zulks geschieden, het ware de vlucht in massa, zonder mogelijkheid iets mede te nemen, de belemmering van spoorwegstaties en banen door de jammerlijke menigte van vluchtelingen, de onmogelijkheid van op bekwame tijd, in Frankrijk een behoorlijke schuilplaats te vinden voor al deze landverhuizers die zich op het onverwachts zouden aanbieden, het ware voor velen misschien, kwetsuren of de dood langs de beschoten wegen.

En, om deze pijnlijke wanorde nog te vermeerderen, zou het leger, in geval van aanzienlijke bewerkingen, gedwongen zijn zich uitsluitend de verkeersmiddelen voor te behouden.
Heden nog is het mogelijk voor de belanghebbenden deze gevaren en deze ellende te voorkomen wier afschuwelijkheid het verdriet van het vertrek zou komen vergroten.
Ik reken op Ued. heren burgemeesters om uwe ingezetenen in te lichten nopens hun plicht en hun welbegrepen belang.
Van mijnen kant, met de medehulp van de heren arrondissementscommissarissen, wier zorgzaamheid U wel bekend is, zal ik al mijne krachten inspannen om zoveel mogelijk de inrichting van het vertrek te vergemakkelijken.
Wij zullen trachten de vereenvoudiging en het snel afleveren der nodige toelatingen te bekomen.

Vertrek van vluchtelingen op de Grote Markt te Poperinge

Dat deze die zullen verkiezen met hun voertuigen en hun vee te vertrekken langs de gewone wegen, zullen te dien einde de nodige gelegenheid krijgen.
Voor de anderen, zullen de diensten van het leger hun vee en hun paarden opkopen
Ik geloof ook erop te mogen rekenen dat het zal mogelijk zijn bij spoorweg het vee en de paarden te vervoeren die men zou verkiezen te behouden.
Wat de meubelen aangaat die men ter plaatse zou moeten achterlaten, alsook de oogsten, bezaaiingen en teelten, gij zult gelieven de belanghebbenden uit te nodigen er onmiddellijk een staat in dubbel van op te maken, deze staten zullen U overgemaakt worden, na een kort onderzoek, zult gij ze desgevallend goedkeuren, er een exemplaar van behouden en het andere aan de belanghebbenden teruggeven opdat het hun later dienen kan als titel bij de bevoegde overheid.
Wat de inwoners aangaat die zouden begeren bij spoorweg te vertrekken, zal het voorzeker mogelijk zijn het vertrek zo te regelen dat het desgevallend bijna elke dag kan plaats hebben gelijk het de belanghebbenden gaat.
Voor dit punt en voor alle andere bijzonderheden van uitvoering, houden de heren arrondissementscommissarissen zich ten uwe dienst om Ued. in te lichten en te helpen. Zij

zullen u alle nodige aanduidingen bezorgen; zij zullen ook alles vaststellen dat betrek heeft op het reisgoed en de hoeveelheid meubelen die het zal toegelaten zijn per spoor mede te nemen. De heren burgemeesters van het westelijk gedeelte zullen zich ook willen doordringen me de bovenstaande beschouwingen. Het zal hun echter vooral nu voldoende zijn hun ingezetenen in de te ontruimen bevolking begrepen uit te nodigen van nu af de nodige schikkingen te nemen tot hun vertrek. Het tijdstip van hetzelve is nog niet vastgesteld: het zal hun te bekwame tijd medegedeeld worden. Van zo haast dit bericht hun zal toekomen zullen zij gelieven zich te gedragen naar hetgeen hierboven is gezegd voorde gemeenten van het oostelijk gedeelte.
In deze ernstige omstandigheden waar het lot van ons vaderland, dit onzer vrijheden en onzer onafhankelijkheid moet beslist worden, weet ik, heren burgemeesters, dat bij zult ter herte nemen, meer dan ooit, nodig uwe plicht te doen tot het verzekeren van het algemeen behoud.

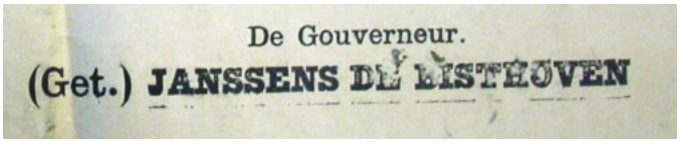
De Gouverneur.
(Get.) JANSSENS DE BISTHOVEN

Op voorhand bedank ik u in ’s lands naam

Geëvakueerden uit Vlaanderen

Uit ‘De Legerbode’

Het schrikkelijk offensief, sinds meer dan een maand door de Duitsers begonnen, heeft het uitzicht van onze bij het front gelegen dorpen lichtelijk veranderd. De Duitse woede, vruchteloos losgebroken ten einde onze bondgenoten te dwingen Yper te verlaten, heeft onze dappere landgenoten verschrikt, die leven in de streek, altijd blootgesteld aan vijandelijk vuur, ook heeft de heer Berrryer, minsiter van Binnendasche zaken, in akkoord met de burgerlijke en militaire overheid ter plaatse, **zonder uitstel de bedreigde bevolking laten evacueren**.
Voor de jonge gezonde personen was de zaak niet overmoeilijk, maar lastiger is het voor de andere inwoners, ouderlingen, zieken en kinderen die moeten geleid en zelfs weggedragen

worden. De crisis der ijzeren wegen maakte de onderneming nog ongemakkelijker en het evacueren moest bij etappen geschieden.
Het was niet zonder moeite, helaas! Dat men de oude lieden er toe kon doen besluiten het Vlaanderen te verlaten, waar zij geboren zijn, en waar hun eentonig zwoegers bestaan van zonen van de aarde doorgebracht werd.
Meer dan andere, houdt de landbouwer aan zijnen haard. Zijn veld, de vruchtbare grond, die hij dagelijks betrad, zou hij opeens moeten verlaten; het uur der beproeving was geslagen, waarop hij vaarwel moest zeggen aan het huis, door zijn voorouders opgebouwd en waar zij gestorven waren; de antieke klokhorlogie, die al de gelukkige en droevige familiegebeurtenissen had aangewezen; de waggelende zetel, waar de grootmoeder in rustte, al deze heilige zaken, ten gevolge van een ramp waaraan zij helemaal vreemd waren, zoude zij weldra moeten achterlaten.
Wanneer zij het bevel tot evacueren kregen, voelden zij enige schrik en verzetten zich er tegen, men zou ze niet uit hun huis dragen, tenzij met de voeten vooruit, zegden zij 't is te zeggen dood. Maar het menselijk hart is veranderlijk en ras bewogen door de ergste bedreiging.
Zekeren nacht wierpen de moffen vlammende vloeistoffen en stikgasgranaten op het sluimerend dorp. De ouderlingen waren bevreesd en wanneer in de killige lentemorgen, de zware Amerkaanse automobielen kwamen om ze weg te brengen, ver van het nare doodsgevaar, besloten zij te vertrekken en de vijand vervloekend, namen zij plaats in het voertuig. Sommigen richtten zich naar 'Le repos Ste-Elisabeth' – andere naar het hospitaal van Montreux. Maar daar deze gestichten reeds stampvol waren, dienden zij slechts als tijdelijk verblijf.

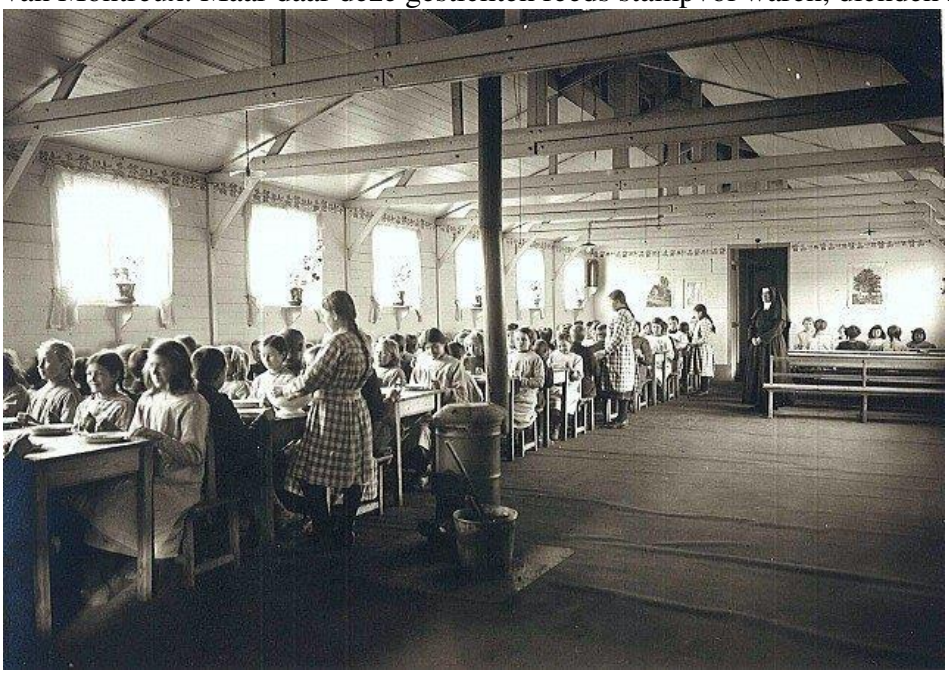

De kinderen werden in de schoolkolonie te **Leysele** geplaatst. Men had den casino van Puy (Dieppe) voor hen beschikt en deze was helemaal daartoe voorbereid doro de minister van Binnenlandse zaken, maar de huidige omstandigheden deden er anders over beschikken en dit gebouw zal dienen voor de ouderlingen. In tussen tijd is men verplicht geworden deze op goed geluk te evacueren.
Daarom kreeg de heer Berryer het goed gedacht zich te richten tot het Home van Sanvic, en deze prachtige instelling, tijdelijk onbewoond, werd te zijner beschikking gesteld.
Dank aan de vriendelijkheid en de zelfopoffering van Mevrouw Renkin, voorzitster van het werk, van de heer Blero, bestuurder en de dienstvaardigheid van de baron Kervyn, militaire kommandant van de instelling, werd deze onmiddellijk klaar gemaakt voor hare toevallige bestemming.

Daarenboven boden Mevrouw Renkin en de heer Blero vrijwillig het Home de Petit Couronne (Rowaan) aan, dit is een filiaal van het Home van Sanvic, waar onze landgenoten weldra de warmste gastvrijheid genoten.
Wij hebben onze brave ouderlingen gezien, enkele uren na hunne aankomst te Sanvic. Zij hadden reeds enige rust genomen. Zij waren vergezeld van kloosterzusters.
Hun onthaal hier, was hartelijk en edelmoedig.
'Mij' zegde een vlugge zeventigjarige, die een grote pijp aan 't roken was, krijgen zij hier nooit meer uit dit kasteel.'
'En mij nog min, ' zegde beslist een andere oude.
Een overvloedig eetmaal, brood, boter, verse eieren, vlees, blond schuimend bier, warme koffie en melk, gaf spoedig krachten weer aan die brave lieden.
Onder deze edele en ongelukkige personen, wijst men mij een dame aan, die bij de kust woonde wanneer de Duitsers aankwamen. Het was haar onmogelijk te vluchten. Zij moest hare villa verlaten en in Zuid-Vlaanderen komen verblijven. Weldra geraakte zij zonder middelen en deze vrouw der burgerij, onschuldig slachtoffer der moffen, viel ten laste der openbare weldadigheid. Zonder nieuws van hare familie sinds vier jaren, heeft zij immer betrouwen, in onze overwinning.
'Oh' zegt zij met vreugde, hoe schoon zijn onze kleine soldaten. Geloof mij, niemand weegt tegen hen op.
Na het warm onthaal, dat hen werd voorbehouden, hebben de oudjes weer moed gekregen. Na de benauwdheden van de lange kruisweg van het ballingschap, leeft weer een sprankel hoop in hunne ogen. Zij kouten en discuteren, al wandelend in het park, waar de vogelen kwelen. Zij zoeken nieuwe indrukken, ten einde de vreselijke beklemdheid der bombardementen en het heimwee van hun geboortedorp te vergeten.
Jean Bar

5 mei 1918 – militaire politie

Lamong Lance corporal vond de deuren van de huizen nummer 92 en nummer 109 in de Ieperstraat geopend. Dit laatste huis was een 'estaminet – logement' en daar vond hij : 'there is some beer and stout left in the barrels'.

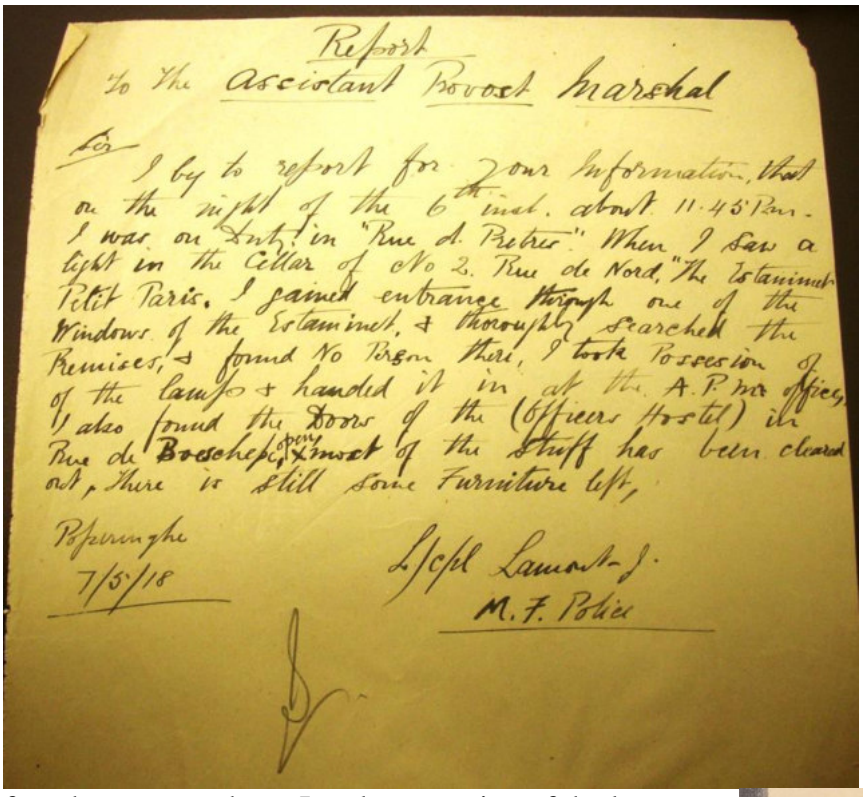

Report
to the Assistant Provost Marshal
Sir
I by to report for your information, that on the night of the 6th inst. about 11.45 Pm. I was on duty in "Rue d. Pretre." When I saw a light in the Cellar of No 2. Rue de Nord, "The Estaminet Petit Paris. I gained entrance through one of the Windows of the Estaminet, & thoroughly searched the Remises, & found no Person there. I took Possession of the Lamp & handed it in at the A.P.M.s Office. I also found the Doors of the (Officers Hostel) in Rue de Boeschepe open, most of the Stuff has been cleared out, there is still some Furniture left,
Poperinghe
7/5/18
L/Cpl Lamont J.
M.F. Police

7 mei 1918 – SAP – Licht in Petit Paris

Report tot the assistant prevost marshal
Sir
I by to report for your information that on the night of the 6ste – just about 11.45 p.m. I was on duty in rue a pretre – when I sax a lght in the cellor of no 2 – rue de Nord – the estaminet **Petit Paris**. I gained entrance through one of the window of the estaminet and through seached the remises and found no person there. I took possession of the lamp ende handed it in at the A.P. offices . I also found the doors of the officiers hostel in rue de Boeschepe open – most of the stuyff has been cleared out. There is stille some furniture left.
Poperinghe 7/5/18

Zoals hiervoor gezien was de familie Vallays – met mijn grootmoeder Agnes Vallaeys of Jesje van Petit – enkele dagen hiervoor vertrokken naar de omstreken van Parijs.
Hiernaast Petit Paris zoals het er vroeger er uit zag.

7 & 8 mei 1918 – Baert A.

Op 7 en 8 mei en op 16 en 17 mei mag nog naar de stad gegaan worden om meubels weg te halen. In deze dagen werd bij de **Luttertap vrouw Jer. Breyne-Devrieze** door een vliegerbom gedood, haar twee kinderen werden ook erg getroffen, een is er van gestorven.

Het huis van Devriese niet ver van de Luttertap. De plaats waar de bom viel is duidelijk te zien. Hieronder de herdenkingssteen waarop ook Devriese vermeld staat. Met dank aan Martin Samyn.

Londen, 9 mei – 12 uur – Na een hevige artillerie beschieting, viel de vijand met kracht aan westelijk van Voormezeele tot noordelijk Kemmel. Na op de oosteroever der Vijverbeek tegengehouden te zijn, dank zij de hardnekkige wederstand van het voetvolk en de krachtdadige handeling der verbondene artikllerie, werd de vijand door een tegenaanval teruggeworpen.
De toestand werd gisteren avond geheel en gans hersteld.

10 mei 1918 op de Grote Markt te Poperinge.

De Belgische Standaard – 11 mei 1918

BELGISCH FRONT

De laatste 48 uren verliepen in een betrekkelijke kalmte met zwakke artillerie bedrijvigheid. Wij beschoten talrijke Duitse verkeerwagens. In de streek van Nieupoort en Boesinghe werden patroeljegevechten geleverd. Vijandelijke vliegers hebben zonder uitslag onze cantonnementen gebombardeerd.

Baert A. – Dagboek

15 mei 1918 – Sedert de ontruiming der stad schoot de mof niet te erg, nu en dan enige obussen en dus ook nu en dan enige huizen te meer geheel of ten deel plat gelegd.

Plaatselijke gevechten om Kemmel en Voormezeele

Parijs 9 Mei, 20 uur. — N. en Z. Avre artillerietrijd.

Parijs 10 Mei 7 uur. Niets te melden tenzij artillerie strijd op het front Heilles-Montdidier.

Londen, 9 Mei, 12 uur. — Na een hevige artillerie-beschieting, viel de vijand met kracht aan Westelijk *Voormezeele* tot Noordelijk *Kemmel*. Na op den oosteroever der *Vijverbeek* tegengehouden te zijn, dank zij den hardnekkigen wederstand van het vest olk en de krachtdadige handeling der verbondene artillerie, werd de vijand door een tegenaanval, teruggeworpen.

De toestand werd gisteren avond geheel en gansch hersteld.

Uit gans de streek schat men dat er rond de 30.000 vluchtelingen per trein vertrokken en rond de 6000 met kar en paard. In Abeele, Proven en Haringhe werden 16.000 passen afgeleverd. Uit Poperinghe vertrokken 5 tot 6000 personen. De anderen vestigden zich voorlopig in de verder liggende gemeenten. 't Allen kant zien wij nieuwe loopgrachten maken.

Reninghelst – mei 1918 – de bommen voor het offensief worden klaargelegd.

De Legerbode – 14 mei 1918

Op het Belgisch Front

Wekelijksch legerbericht van 4e tot 10e Mei 1918.

Gedurende de verloopen week, hebben de Duitschers onze vooruitgeschoven werken tusschen de vaart van Passchendaele en de Nieuwendammerkreek aangevallen. Deze aanval werd gansch afgeweerd door ons infanterie- en artillerievuur.

Drie herhaalde malen, heeft de vijand 'nen aanval gepoogd tegen een onzer posten der Nieuwpoorterstreek. Deze pogingen bleven vruchteloos. Zoo was het ook met een tegen onze vooruitgeschoven werken der Ramscappellestreek voorbereiden aanval.

Onze batterijen hebben met goeden uitslag talrijke roffel- en neutraliseervuren tegen de vijandelijke artillerie en spervuren tegen de verkeermiddelen van den vijand uitgevoerd. Gewoon artilleriegevecht aan gansch het front. Bommen- en handgranatengevecht rond Diksmuide.

Ons vliegwezen was zeer bedrijvig. Buiten het inschieten en de photographische zendigen, heeft het verscheidene vijandelijke vliegeniers gedwongen ontredderd nêer te dalen. Denzelfden dag werden twee kabelballons in brand geschoten door denzelfden loods en een Duitsch vliegtuig in onze liniën in vlammen nêergeschoten.

Nummer 190B **Doos Gazette** **mei 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Aen eenen schynheyligen
Gy draegt een momgezigt voor d'oogen
Terwyl ge er veelen sticht door schyn
Geen enkle feyl kunt gy gedoogen
Schoon in uw ziel de grofsten zyn
Steeds laekt gy uws naesten kleyn gebreken
Daer gy uw groote misdaen dekt
'k begryp niet hoe gy met die streken
Nog zoo veel aenzien tot u trekt
A.K.
Uit de Propagateur 11 februari 1826

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee

Bekijk ook de website van 't Neerhof

www.tneerhofVZW.be/

met een nieuw artikel in het DiMPop
het digitaal museum van Poperinge

Nieuw op de webstek!

Onder de rubriek – De Gastvrijheid – hebben we Dries van Hove te gast die zo vriendelijk was om zijn restauratiedossier van 'Skindles' hier bekend te maken. Heel leerzaam – zeker voor de gidsen van Poperinge – en voor iedereen die dit erfgoed wil leren kennen.

Het Restauratiedossier voor 'Skindles'
Het oude huis van Jacques Floor en van de familie van Reninghe -
en dit van de hand van de architect **Dries van Hove** –
gast op deze website van 't Neerhof

Tijdelijke tentoonstelling ' Shut up ' de evacuatie van talbot house in 1918

Tentoonstelling

"Shut up" waren de woorden die Philip 'Tubby' Clayton meermaals gebruikte toen hij van zijn oversten de opdracht kreeg Talbot House te evacueren in 1918. Dag op dag 100 jaar later willen we een expo openen waarin we vertellen hoe de evacuatie

gebeurde, wat ging eraan vooraf, waar verhuisde Talbot House en het Talbot House team naartoe, wat en wie gingen er mee de stad uit, etc. In dezelfde expo wordt ook toegelicht hoe er enkele maanden later (9 oktober) teruggekeerd werd naar het Huis. De tentoonstelling wordt geopend op 21 mei met gelegenheid tot deelname aan de jaarlijkse Garden Party die bovendien gratis is voor Talbotousians. Inschrijven voor GP is noodzakelijk.

Van **Marc Coevoet** kreeg ik de volgende interessante bemerking:

Heb je deze liedjes al? Komen van Cassette,

Poperingse Liedjes door Norbert Adriaen SABAM TM 5516

https://www.youtube.com/watch?v=abrNYicEZnA
https://www.youtube.com/watch?v=O7rAths_Rso

Marc

Paul Top
30 april om 11:13

Onder Poperingse Poezen

Drie werkloze poezen lopen te kletsen :

Zegt de eerste poes :
"Ik zou graag bij Stabilac werken : 's morgens melk, 's middags melk, 's avonds melk ...."

Zegt de tweede poes :
"Ik zou liever bij Whiskas werken : 's morgens Whiskas, 's middags Whiskas, 's avonds Whiskas ..."

Zegt de derde, slimste poes :
"Ik wil bij "de Plukker" bij Joris Cambie werken ..."

De andere 2 poezen :
"Hoezo? de brouwerij ?????"

"Wel, 's morgens ne kater, 's middags ne kater , 's avonds ne kater ..."

Van **Johan Morris** – drijvende kracht achter Wreed & plezant – kreeg ik de volgende reactie op één van de oude liederen op de webstek van 't Neerhof:

Wreed & Plezant
p/a Johan Morris
Mezenstraat 36, 3061 Leefdaal
GSM 0495 54 19 58
http://www.wreed-en-plezant.be

Het derde lied in "Krotte met steerten" - Is bijna zeker op de melodie van het kinderlied "En zo rijden we naar St.-Job, op nen ezel, op nen ezel" enzovoort
Partituur in bijlage

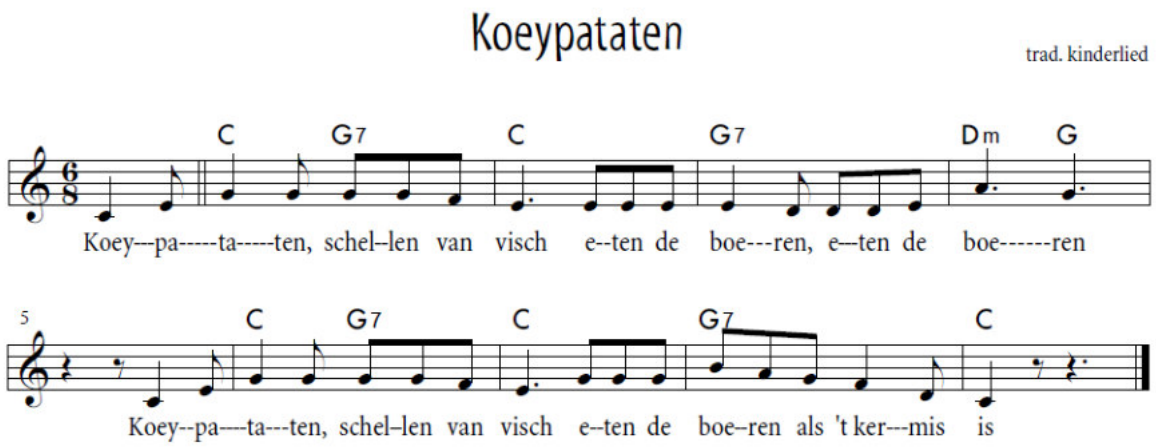

Zie voor het ganse lied: www.tneerhofVZW.be/
En ga naar de rubriek – Oude liederen – en dan naar 'krotte met steerten en ajuin' – het derde lied van deze bundel is het lied van de Koeypataten !

En niet vergeten te kijken naar Ludovik – die Poperinge voorstelt op de Flandres Television

https://www.facebook.com/FlandresTelevision/videos/1504388046338049/

Het oudste spoor van ‘Skindles’ - De roodvarwerye

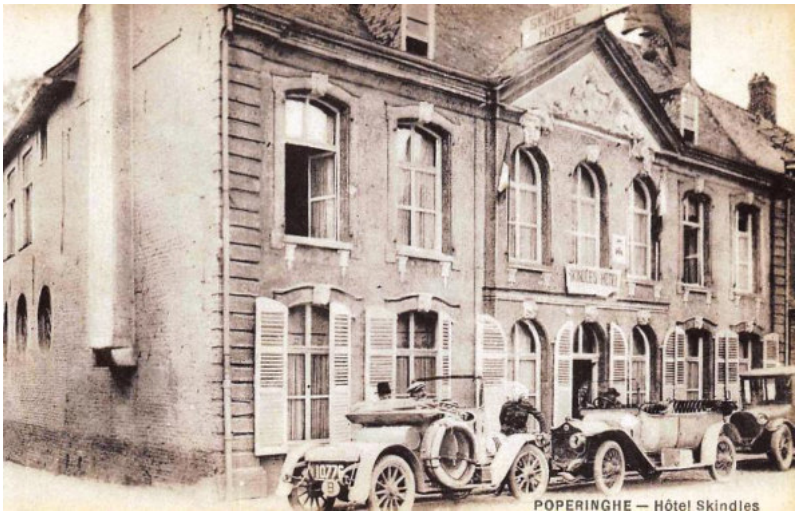

Iedereen kent het gebouw ‘Skindles’ in Poperinge – het wordt ook wel het huis van Van Reninghe de Voxvrie genoemd en nog niet zolang is het nu een ‘guesthouse’ met verschillende ‘appartementjes’ voor de gasten.

Het is Peter Louage met zijn vrouw die de zaak nu runnen en we wensen hen alle succes.

Zelf ging ik eens grasduinen in mijn oude akten en ik vond – wat we omzeggens – de oudste akte van het huis kunnen noemen.
Op de 20ste maart 1600 kocht Jaques Floor immers het erf waar het huis Skindles nu opstaat.

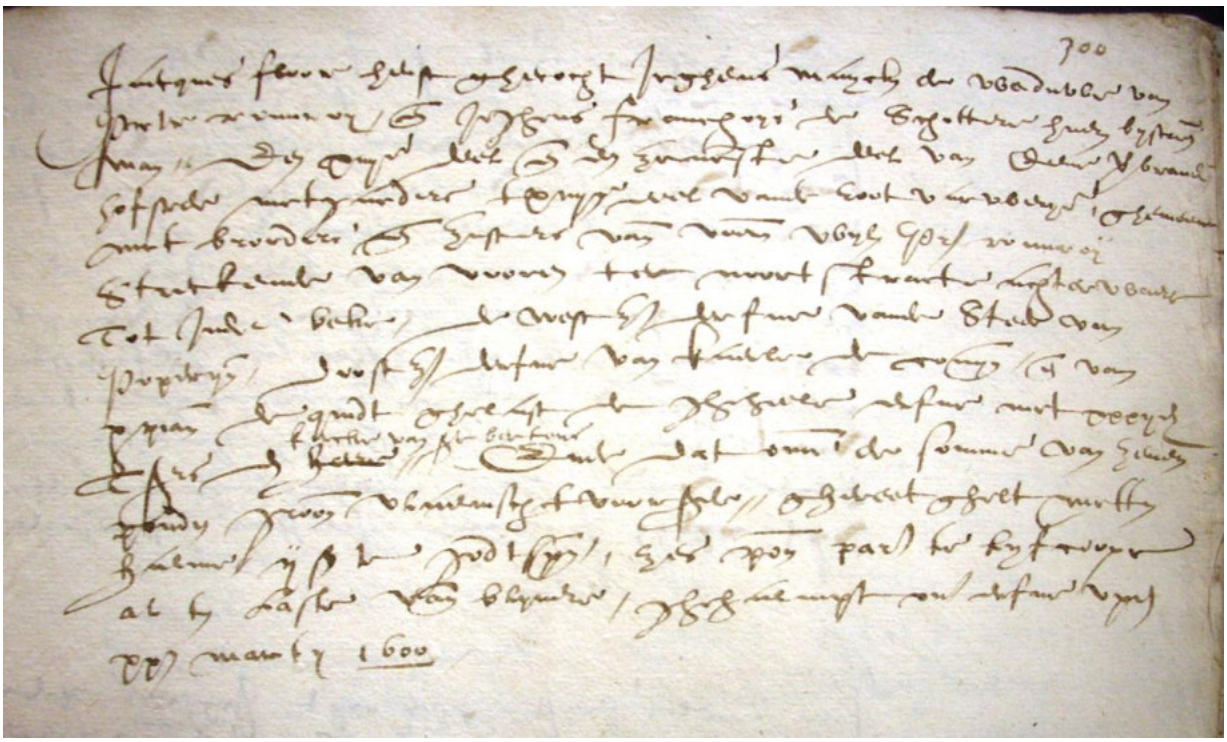

We schrijven deze tekst even uit:

Jaques Floor koopt de ververij – Skindles - 20 maart 1600 – SAP 366 – Halmen

Jacques Floor heift ghecocht jeghens **Mayken de weduwe van Pieter Rouvroy** ende jeghens **François de Schottere**, haeren bystaenden man -
den xiiijde -*14de* - deel ende een zevenste deel van eene verbrande hofstede metsgaeders txiiijde – *14de* - deel vande **rootvarwerye -**
ghemeene met broeders ende zusters vande voornoemde **wylen Pieter Rouvroy** -
streckende van vooren ter **Noortstraete** - achterwaert tot inde beke - de westsyde derfve vande stede van Poperynghe - doostsyde derfve

van **Kaerle de Conynck** ende van **Christian de Quidt** -
ghelast de gheheele erfve met xxxij deniers sjaers de kerke van Sint Bertens - -
ende dat omme de somme van zeven ponden grooten vlaemsch tvoorschreven ghereet ghelt metten halme –
ij schele godtspenninck -
zes ponden parisis te lyfcoope - al by laste van de blyvere
ghehaelmpt over erfve upden xx maerty 1600

We hertalen dit eerst:

Jacques Floor heeft gekocht van Mayken, de weduwe van Pieter Rouvroy en van François de Schotter, haar bijstaande man
Het 14de deel en het zevenste deel van een verbrand hofstede met het 14de deel van een roodververij
Gemeenschappelijk in eigendom met de broers en zusters van de voornoemde wijlen Pieter Rouvroy
Strekkende van voor op de Noordstraat – achterwaarts tot in de beek – de westzijde het erf van de stad Poperinge en de oostzyde de erven van Karel de Coynck en Christiaen de Quidt
Belast de gehele erve met 32 deniers per jaar aan de Sint Bertinuskerk
En dat om de som van 7 ponden grooten vlaams, te betalen met de halm of de tekening van de akte
Met ij schellingen als godspenning
6 ponden parisis als lijfkoop
Dit ter laste van de blijver
Gehalmpt op de 20ste maart 1600

Toch hier en daar een woordje uitleg.
Jaques Floor koopt het 14de deel en een zevenste - - dus in totaal 3 14de delen – van het erf van Mayken, de weduwe van Pieter Rouvroy. Mayke, die weduwe is, werd bijgestaan door François de Schottere. In die tijd diende een vrouw door een man bijgestaan te worden, opdat haar gerechtelijke daden volle kracht zouden hebben. François de Schottere is dus geen eigenaar van het deel erf dat verkocht wordt; alleen Mayken is eigenares.

Er worden dus 3 14de delen van een verbrande hofstede met het 14de deel van de roodververij verkocht. In het jaar 1583 werd Poperinge totaal verbrand en geruïneerd zowel door de Spaanse soldaten als door de Gentse en Ieperse Geuzen. Poperinge Poperinge kruipt maar traag uit zijn diepste gat waar het ooit in gezeten heeft.
Pas 17 jaar later wordt het erf waarop het verbrande hofstede en de roodververij staat – dat nu eigendom is van de weduwe en de kinderen Rouvroy - deels verkocht aan Jacques Floor, die het huis terug zal opbouwen.
Het is gelegen aan de Noordstraat; De Noordstraat loopt ook effectief naar het

noorden en is nu een deel van de Gasthuisstraat, zoals te zien is op de kaart uit de Atlas van de Buurtwegen uit 1841. We nemen deze kaart omdat hierop de Sint-Bertinsvijver ook nog goed te zien is. We zoemen nog verder in.

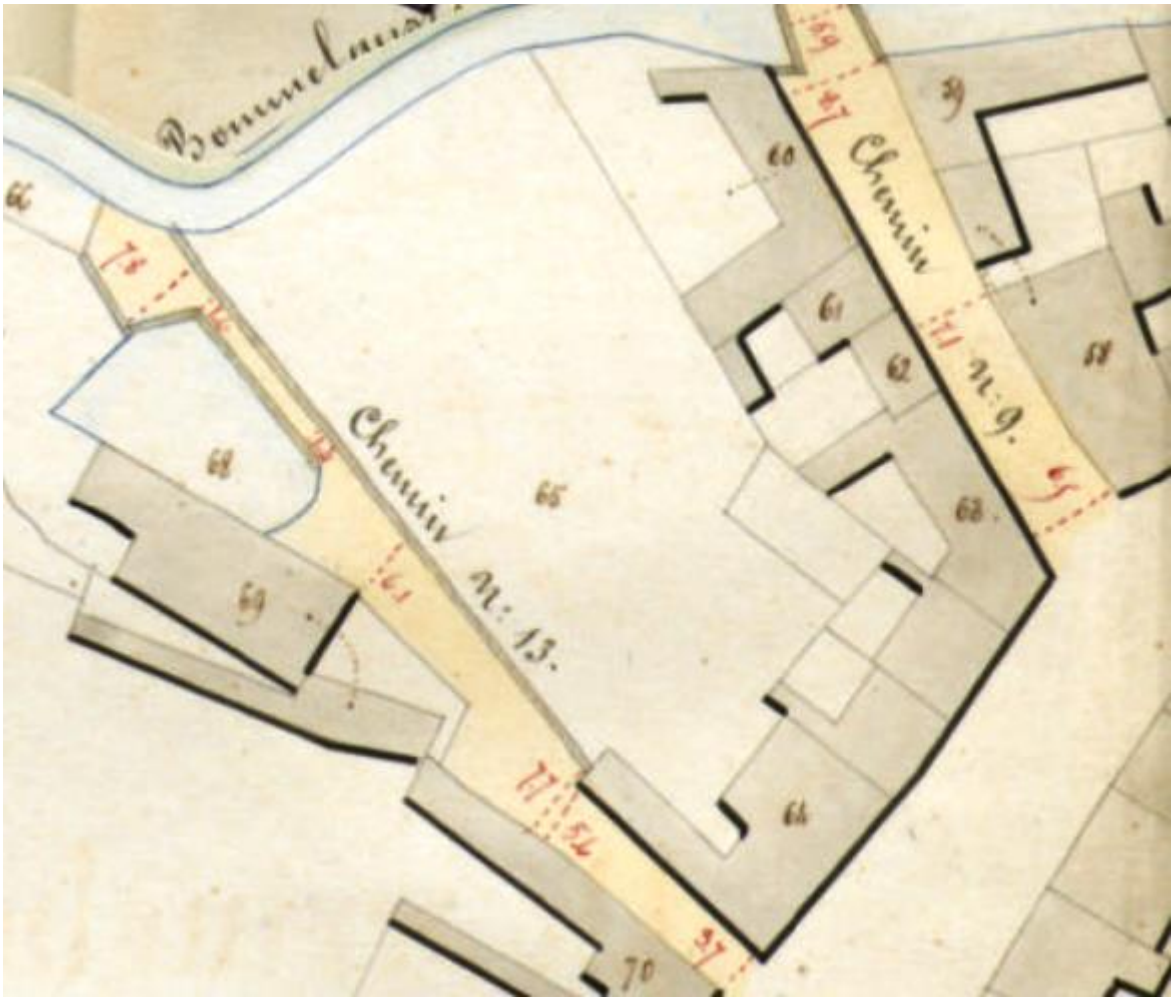

Hierop zien we onder nummer 64 het huis Skindles. De westzijde is nog steeds het erf van de stad Poperinge en 'de oostzyde de erven van Karel de Coynck en Christiaen de Quidt'. *We moeten bij deze kaart er rekening mee houden dat het eigendom in 1841 ook de twee naastliggende huizen besloeg.*
Maar hiermee weten we met zekerheid dat deze oude akte effectief het huis Skindles betreft. Daar naast wordt er gesteld dat er een rentelast op het huis is van 32 deniers per jaar aan de Sint Bertinuskerk.
32 deniers is geen grote som maar het blijft wel eigenaardig dat deze last voor de kerk van Sint Bertinus is. Ook de Sint Bertinuskerk was echter in 1583 afgebrand geworden – en om deze te herstellen legde men aan alle eigenaars van Poperinge een 'taks' op die voor de eigenaars van 'Skindles' dus 32 deniers bedroeg per jaar bedroeg. Om de Sint Bertinuskerk herop te bouwen werd er ten andere ook ***een biertaks*** *in het leven geroepen met zelf een eigen ontvanger.*
Dit deel van het erf kostte Jacques Floor 7 ponden grooten vlaams en hij diende die meteen bij de opstelling van deze akte te betalen.
Daarbij kwamen nog 2 schellingen parisis als godspenning. Die godspenning ging naar de disch van Sint Bertens.

6 pond parisis bedroeg de lijfkoop. De lijfkoop was de som die de koper diende te trakteren in de herberg, ter ere van de aankoop. Had men niet gedronken op de verkoop, dan was deze niet officieel.
De akte werd opgesteld op de 20ste maart 1600.

Jacques Floor kocht na deze stukken erf, kort na elkaar nog verschillende stukken van hetzelfde erf en daarmee was hij de door ons oudst bekende eigenaar van het huis dat nu 'Skindles' genoemd wordt.
Wat hij echter kocht was **een 'rootvarwerye'** *of een roodververij.*
In een 'roodververij' werd laken en ander textiel – in dit geval vooral wol – rood geverfd.
Daarmee sluiten we aan bij de bestaande textiel en lakennijverheid die in Poperinge tot rond 1550 een heel belangrijke industrie uitmaakte.

De meekrap - Dodoens

De rode kleur werd gehaald uit de meekrapplant – in vergelijke de wedeplant bracht een blauwe verfstof voort en de wouw een gele.
Meekrap werd lange tijd gekweekt in Poperinge.
De bewerking van de wortels was als volgt:
Nadat de wortels van de 3-jarige meekrapplant in de maanden september tot november waren gedolven, werden ze opgeslagen in meekrapstoven of meekrapasten die in de onmiddellijke nabijheid van de meekrapvelden waren gelegen. Een meekrapstoof bestond uit drie gedeelten: een schuur waarin de wortels bij aankomst werden gestort; ***een droogoven*** *die voor een snelle droging zorgde en waarin de wortels werden gezuiverd, en een stamphuis waarin de wortels werden verpulverd met behulp van grote stampers die met paardenkracht werden aangedreven. Het eindproduct was hier het meekrappoeder wat men gebruikte om het textiel te kleuren.*

Die 'droogoven' doet ons natuurlijk meteen denken aan een hopast – die eveneens als functie had – het drogen van een plant. We mogen aannemen dat die droogasten te Poperinge zowel voor de hop als voor de meekrap gebruikt werden.

En bij dit alles mogen we zeker niet vergeten dat de twee kleuren van de Poperingse traditionele vlag bestaan uit geel en meekraprood.

Het 'Scouland' van het Molenveld in de Lyssenthoek

In de oudste register van de 'halmen' of de verkopen vinden we de onderstaande akte.

8 november 1557 – Het Molenveld in de Lyssenthoek – Halmen SAP 364

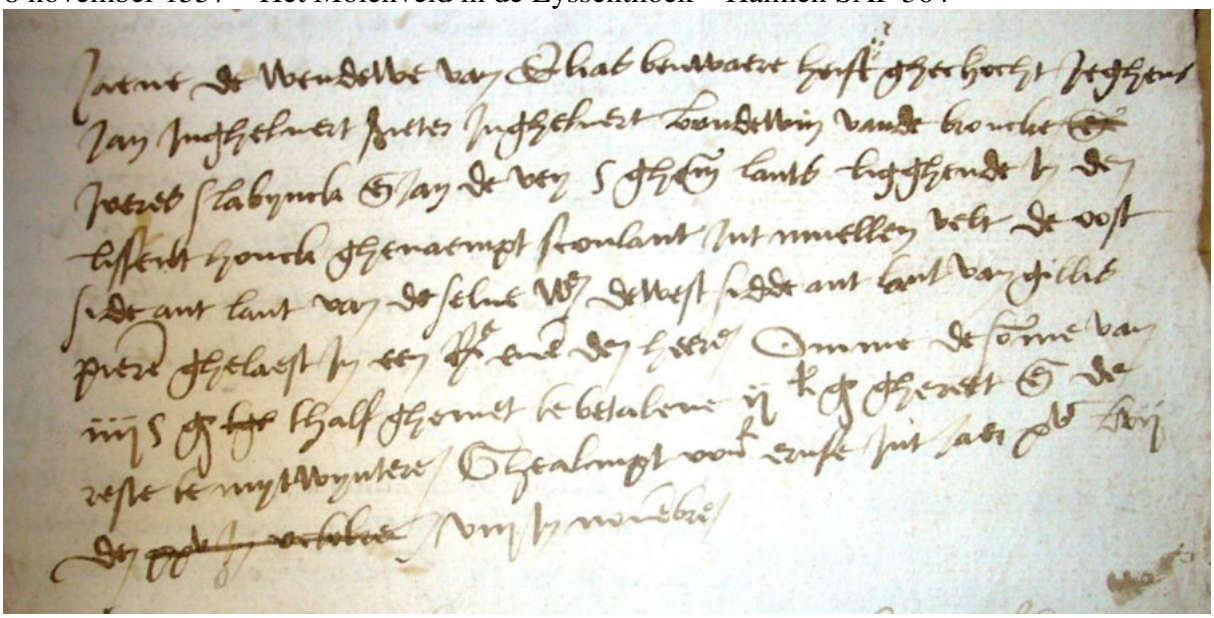

Jaene de wedewe van Elias Neuwaert
heift ghecocht jeghens **Jan Inghebaert, Pieter Inghebaert, Boudewin vande Broucke, Joeres Slabynck ende Jan de Vey**
5 ghemet lants ligghende in de **Lissenthouck**
ghenaempt **Scoulant int muellen velt**
de oost side ant lant van de selve wedewe, de westsyde ant lant van Gillis Pieren ghelaest in een rente vande heere omme de somme van iiij schele grooten thalf ghemet te betalene ij pond grooten ghereet ende de reste te mytwyntere
Ghealmpt over ervfe int jaer xvc lvij viij- 8 - in november

Toch even hertalen:
Jaene *de weduwe van* **Elias Neuwaert**
Heeft gekocht van **Jan Inghebaert, Pieter Inghebaert, Boudewin vande Broucke, Joeres Slabynck ende Jan de Vey**
5 gemeten land liggende in de Lissenthoek
Genaamd **het Scouland** in het molenveld
De oostzijde aan het land vande zelve weduwe – de westzijde aan het land van Gillis Pieren – belast met de herelijke rente –
En dit voor de som van 4 schellingen groten per half gemet – te betalen 1 pond grooten gereed en de rest te 'midwinter' – of midden in de winter.
Gehalmpt over erve in het jaar 1557 op de 8 ste november.

Het stuk grond dat gekocht wordt in het molenveld is het 'scoulant'. We kunen hier wel stellen dat we dat als 'skoeland' moeten uitspreken en ik denk dat dat we over het woorddeel 'land' ook geen interpretatieprobleem hebben.

Maar wat is dat voorvoegsel 'scou' of 'skoe' ?

*Als ik dat in mijn computer ingeef, kom ik eigenaardig genoeg in **de Schotse taal** terecht waar men 'scouland – scowland, skowland voorop stelt en dit interpreteert als komende van 'skjôl' – in het Deens 'skjul' wat zoveel als bescherming zou betekenen.*
Dit lijkt ons geen gepaste uitleg, ook al omdat men in het Schots het woord als 'skouland' en niet als 'skoeland' uitspreekt.
Het blijft een vraagteken.
Heeft iemand een idee wat dit juist zou kunnen betekenen en van waar dit woord zou komen?

LUI. — Avez-vous vu cette exposition de singes?
ELLE. — Oui! et j'ai été surprise de ne pas vous y rencontrer!

Uit 'La Famille' – 21 juni 1903

Al mijne ouderwetsche liedjes – Uit het liedjesschrift van Charlotte Tamborin

10 Ik zeg adieu

1
Kom kameraadjes bij het sterfbed van mij
korporalen, tamboers en soldaten
ik heb mij doorschoten aanschouw mijn pijn
geen medecijn kan mij meer baten
ik verlange naar den tijd
om te gaan naar d'eeuwigheid
ja, al om te worden in het duister graf geleid

2
Ik heb niets anders dan een zwaar verdriet
'k ben voor het ongeluk geboren
want hoor wat dat er aan mij is geschied
't geen dagelijks schijnt voor mijn ogen
ik wrochte in Frankryk
en 'k diende al in Belgique
als refracteur genomen
'k nam mijn dienst al voor Afrique

3
mijn dienst verdween en 'k keerde naar Belgie weer
als deserteur wierd ik gevonden
en door de wet spoedig gearriteerd
en naar mijn regiment gezonden
'k diende daar in bedwank
omtrent 3 jaren lang
tegen mijn gemoed; ja, tegen wil en dank

4
maar op het laatst, ik kreeg een aardig gedacht
den konings dienst kwam mij verdrieten
en twas in't midden van den duister nacht
als ik mij zelfs het hoofd kwam te doorschieten
mijn geweer was gereed gelaan
om op inspectie te gaan
maar als ik het wegleidde 't was met een kogel gelaan

5
Ik wachtte tot eenieder gaan slapen was
toen heb ik mijn geweer genomen
en ‘k bond een lint al aan den trekker vast
en het lint rond mijnen voet gebonden
het krog stond op den grond
den loop in mijnen mond
maar als ik kwam te stampen
‘k was niet dood, maar zwaar doorwond

6
Zij droegen mij al naar het hospitaal
eenieder stond van schrik te beven
en ‘k viel van deene in de andere kwaal
‘k’en zal tot morgen niet meer leven
en al die den koning dient
wilt mijne pijn aanzien
dit blijft voor u een spiegel
doet toch nooit geen zulk follie

7
Ik zeg adieu aan al mijn grenadiers,
Onderofficiers, ‘k moet u verlaten
en ook adieu aan al mijn fusiliers,
korporalen, tamboers en soldaten
en adieu aan mijn vriendin
dien ik zo teer bemin
‘k gevoel dat ik moet sterven, ja k’ ga d’eeuwigheid in

100 jaar geleden: De Grooten Oorlog

2de Jaar — No 6 (23) *Nagezien door de Krijgsoverheid* Nr 619 (27-4-18) 15 Mei 1918

ABONNEMENTSPRIJS
Poper. Soldaten : KOSTELOOS.
Andere soldaten : 2.00 fr.
Burgers 4.00 fr.

Verschijnt
(als 't kan)
2 maal te maande

BEHEER
E. H. Jul. Vanneste, Aalm. Z 44 I
H. G. Herpelinck, brank. Z 93
H. A. Baert, Noordstr., 13, Pop.

OORLOG EN VREDE

't Is nu zoolange reeds dat de oorlog woedt, na zich slepend, afgrijselijke wee en verwoesting en dood : en in veler geest waar 't licht des geloofs aan 't verduisteren is gegaan, rijst de vrage : *Waarom toch laat de goede God dit alles toe ?* — en uit veler harte waar de goddelijke liefde aan 't insluimeren is, stijgt een wanhoopskreet, een kreet van opstand tegen God !

Ah, zelfs onder geloovige jongens lijdt men zonder onderwerping, met tegenzin, morrend en knorrend, vervloekt en verwenscht men al die miseries strijdt men bitter tegen dit onvermijdelijke wee !

Arm menschelijk verstand zonder lichtbaken van het geloof ! Arm menschelijk hart, zonder den balsem der Goddelijke liefde !

Gods rechtvaardigheid eischt dat er orde heersche op aarde, in ieder mensch : De schepper vóór de schepsels. Eere wien eere toekomt. De mensch is geschapen, zegt de Kathechismus, om in dit leven God te dienen.

Edoch, is dat het beginsel dat de mensch als grondslag van zijn leven heeft gelegd ? God wordt miskend misprezen, gehaat, vervolgd. Hij werd uit het huisgezin, uit de maatschappij verbannen. Hij werd de aartsvijand, die moest tot ter dood bevochten worden. De afgrijselijkste ondeugden werden op den troon gezet en openbaar eere bewezen. En onder de geloovigen welke lauwheid, en zwakheid in godes dienst — welke karakterloosheid en halfslagtigheid in het goed doen, welke lafhartigheid en bangheid in het kwade te bekampen het menschelijk opzicht is lijk een kanker die de maatschappij afknaagt. Waarlijk de mate was boordevol en 't riep om wrake ten hemel.

Ah ! de goede oude menschen waren zoo klaarziende toen ze zeiden : *de wereld wordt te slecht, 't gaat kwalen regenen en oorlog zal er komen!...*

En God wendde zijn aangezicht van de wereld af en zijn arm viel loodzwaar neder ! En de goeden boeten het met en voor de kwaden.

Zijt ge bij de goeden ? Aanschouw dan het erfdeel van wee dat ù is overkomen bij 't zicht des geloofs en ge zult u gelukkig achten. God doet u de genade uw vagevuur te doen hier op aarde — ge wordt gezuiverd als het ijzer in den smeltoven en slechts wat zuiver is kan den hemel binnentreden.

Is de leerling beter dan de meester ? Jezus Christus heeft pijnen verduurd die geen mensch ooit verduurd heeft. Moogt gij, christen mensch, geen deelken daarvan krijgen ? Begreept ge Jezus' woord : *Wij met mij medelijdt zal met mij mede verheerlijkt worden.*

Verders wien god mint, dien kastijdt plei : het lijden immers leert de mensch bidden, en het leven naar zijn echte waarde schatten : wij zijn in een dal van tranen, in een beproevingstijd : hierboven is ons Vaderland. — Verliest daarbij niet uit het oog, dat het lijden welverdragen u in staat stelt uit te voeten voor de zonden uwer medemenschen : en dat is een werk aan de heilige zielen weggelegd : Middelaar zijt ge gesteld met Jezus, tusschen God de Vader en de zondaars ; en een heilige ziele kan voor duizenden uitboeten.

Dit alles wel beschouwd en overwogen, is 't mogelijk onverschillig te blijven, of te lijden met tegenzin, zonder onderwerping ? Ge zijt toch katholieke jongens met hart en ziel, en niet met beetje geestelijk vernis bestreken dat wat regen doet verdwijnen. Leefden we ons geloof ?

Als ge echter tot de lauwe zielen, tot de zondaars behoort, hebt ge reden uw lijden zonder morren, ja met vreugde te aanvaarden ? Het antwoord springt in 't oog. Het is noodig immers, absoluut noodig, dat aan Gods Rechtvaardigheid voldaan worde, dat de zonde uitgeboet worde, dat de gebroken orde hersteld werde. En hoeveel beter is het voor u, dat ge 't kunt doen hier op aard ! Hier namaals is de straf onherroepelijk. — Hier op aard kunt ge aanspraak maken op Gods Barmhartigheid — Voor hoevelen is het lijden het beginsel geweest der bekeering en de poort des hemels ! Gods gratie wacht ze daar af, om ze terug tot kinderen Gods te maken.

Laat ons bidden opdat de oorlog vele geestelijke vruchten zou mogen dragen, opdat de zondaars niet doof blijven aan Gods

stemme, die roept in al die ellende : want wee dezen die den hemel blijven tergen en in zoo 'n straffe verstokt blijven !

Laat ons bidden opdat de maatschappij terugkeere tot God en Hem de koningplaatse geve die Hem toekomt ; want 't is van Hem en van Hem alleen dat de Vrede komen moet, lijk de Paus het zoo schoone heeft gezeid : *Nisi Dominus aedificaverit domum, in vanum laboraverunt qui aedificant eam.* *Menschelijk gesproken hebben we flinke oversten, soldaten, materiaal, geld genoeg om de overwinning te behalen, maar 't eenig belangrijke, 't eenig noodzakelijke, is dat men God aan 't hoofd stelle en Gods bannier doe wapperen boven onze legers ! dat men zijne zonden erkenne en boete doe en eer herstelling !*

Oportet Illum regnare ! Hij moet terug koning zijn ! Koning van de maatschappij, Koning van het huisgezin, Koning in ieders harte ! en dan, en dan alleén zal er vrede heerschen !

Heere erbarm U als eertijds, over de scharen die in U hun betrouwen hebben gesteld en U volgen op den bloedigen kruisweg, want zij vergaan.

RIK.

Wacht u wel te willen koopen wat onbetaalbaar is :
liefde en vriendschap.

G. G.

Rond en in den Oorlog

Eenige weken geleden las men in « La Croix » en « Notre Belgique » eene openbare afkeuring van den strijd die thans met opzet gevoerd wordt door sommige fransche dagbladen, tegen Zijne Heiligheid BENEDICTUS XV. De Paus had niet geprotesteerd tegen het beschieten eener kerk te Parijs op Goeden Vrijdag en den dood van zooveel geloovigen. De mannen die van God noch zijn gebod willen weten, gaven toe aan hunne verstand en schreven de grootste dwaasheden. Verder willen wij hierover niet uitweiden, doch slechts doen opmerken wat « Notre Belgique » antwoordde : De Paus verwittigd door Kardinaal AMETTE, beweent het feit en laat zijne afkeuring kennen aan den Keizer. — « La Croix » valt ook niet links en toont eens te meer dat het thans den oogenblik niet is God te tergen in zijnen plaatsvervanger op aarde, de Paus van Rome.

De toestand in Zuid-Vlaanderen en vooral, wat ons meest aanbelangd, voor Poperinghe is zeer angstig en bedenkelijk geweest. De vijand kwam rap vooruit en met het innemen van Belle meenden onze burgers dat alle hoop verloren was. Goddank kwamen onze fransche strijdmakkers nog op tijd om den vloed te stuiten. De moed kwam terug bij de bevolking en alhoewel men nog lange dagen voorziet van den Zomer, toch is de vrees geweken en het ordewoord blijft : De lijn doorbreken kunnen en zullen ze niet.

Laat ons hopen dat het zoo zijn zal, en stellen wij eens te meer, wij Poperingnaars, al ons betrouwen op O. L. Vrouw van Sint Jan.

ESTIUS.

Poperinsche Vluchtelingen

Mannen, zendt ons seffens het juist adres van uwe familiën uit Poperinghe stad gevlucht. Wij maken eene lijst op en hopen dat gij ons daarin helpen zult, het is in 't voordeel van eenieder.

Aan 't werk dus !

In Memoriam

RICHARD LOBELLE
(zoon van Henri)
gesneuveld voor Dixmude den 2 Juni 1917

SINXEN

(19 MEI)

De harten hoog, jongens ! Heden vieren wij het groote feest dat als eene blijde zon stralen schiet van elder licht, stevige opbeuring innigen troost. En wie van ons heeft in die bange oorlogsdagen dien verkwikkenden balsem niet van doen ?

Jongens, die in den oorlog zijt en zoo dikwijls, gelijk eertijds de Apostelen, in den donkeren nacht rondtast en zoekt naar klaarte, naar steun in uw alleen zijn, naar troost voor uw gebroken hart, vraagt en smeekt den H. Geest dat Hij in u kome, en gij zult jubbelen om de verandering die gij, misschien niet oogenblikkelijk maar met den tijd in u zult voelen.

De harten hoog dus, jongens ! Met Sinxen komt de H. Geest in u, en spijts de oorloglast op uwe schouders blijft wegen, zult ge verlicht, gesterkt, getroost in peis en vrede leven.

Jongens, de paaschtijd eindigt Zondag na Sinxen (H. Drievuldigheid), zijnde 26 Mei. Zijt gij nog ten achteren, haast u.

Poperingsche burgers, vergeet uwe broeders niet.
Helpt hun, steunt hun bladje.

ONZE STAD

Burgerstand van den 1 tot den 15 April

GEBOORTEN

Lermytte Maria, dochter van Camiel en Honorine Inion, Vogelhoek. — Vitse Albert, zoon van Henri en Maria Houspie, Wesoutresteenweg. — Roosebeke Emile, zoon van August en Pharailde Allemon, Vlamertinghe. — Reid James, zoon van James en Justine Clabau, Pottestraat. — Van Renynghe Maurice, zoon van Henri en Pauline Lepla, Ouderdomsteenweg. — Polley Albert, zoon van Achiel en Irma Kino, Watousteenweg.

STERFGEVALLEN

Devos Maria, 11 maanden, Vlamertinghe. — Dequecker Elisa, 4 weken, Provensteenw. — Huys Elisabeth, 14 maanden, Yperstr. — Toussaint Sophie, 85 jaar, weduwe Charles Peel, bij de statie van Yzerweg. — Heughebaert Melanie, 80 jaar, weduwe Désiré Cailliau, Yper. — Bruneel René, 9 maanden, Yper. Croo Maria, 4 maanden Yperstraat.— Couttenier Louis, 18 jaar, Duinkerkstraat.— Vandevoorde Maria, 10 jaar, Pottestraat. — Vandevoorde Martha, 9 jaar, Pottestraat. — Vandevoorde Madeleine, 4 jaar, Pottestraat. — Vandevoorde Louise, 35 jaar, ongehuwd, Pottestraat. — Berat Maria, 50 jaar, echtgenoote van Henri Clabau, Pottestraat. — Roosebeke Emiel, 5 dagen, Vlamertinghe. — Prosec Leontine, 11 jaar, Pottestraat. — Vandevoorde Ivonne, 14 maanden, Pottestr. — Lebbe Amelie, 74 jaar, weduwe Louis Kestier, St.-Sixstraat. —Yerfaillie Pharailde, 83 jaar, weduwe Alois Wulleman, Veurnestraat. — Frissen Thomas, eerste wachtmeester der gendarmerie, 36 jaar, echtgenoote Maria Hendrikx. — Gombeir Maurice, 44 jaar, echtgen. van Elodie Ooge, Duinkerkstraat.

ALLERHANDE NIEUWS

Bombardement van onze Stad

— Sedert het laatst verschenen nummer hield het schieten van de Moffen gedurig aan, nam zelf toe. Jammer genoeg zijn er dees keer meer slachtoffers te betreuren.

Woensdag 3 April, komen er op drie verschillende oogenblikken obussen, doch zonder schà of menschenlevens.

Daarop volgen eenige dagen die wat verlichting geven, maar 't is de kalmte voor den storm. De week van Beloken Paschen heeft bange dagen doen beleven. Veel ongelukken zijn voorgevallen. Dinsdag en Woensdag waren de ergste dagen. Telkens in den voormiddag van 60 tot 70 obussen. Weinig huizen werden beschadigd, maar ongelukkiglijk veel burgers gedood :

Vrouw **Clabeau-Berat**, 50 jaar, te zamen met haar klein kind ; **Louise Vandevoorde**, 30 jaar, ook met haar klein kind ; Een kind **Prossec**, van 11 jaren ; Drie kinders beneden de tien jaar bij **Albert Vandevoorde** ; **Alois Lefever**, vluchteling 60 jaar.

Deze werden al door denzelfden obus gedood.

Verders **Guillaume Deweerdt**, 19 jaar ; **Louis Couttenier**, 19 jaar ; **Noël Milleville**, 40 jaar ; Vrouw **Th. Lybeer-Beun**, 40 jaar ; **Maurice Gombert**, 43 jaar en een Gendarm.

Andere kwamen er met eenige kwetsuren van af :

Charles-Louis Barroo ; Vrouw **Ed. De Coninck** en kind **Momerency** ; **Jerome Beke**, enz.

Eenige soldaten schoten er ook het leven bij in, andere gekwetst met nog eenige burgers.

De volgende week is de toestand niet verbeterd. De stad wordt duchtig beschoten. Al de straten krijgen er van. Nu en dan komen chrapnels boven ontploffen. De verslagenheid is algemeen. Iedereen ontvlucht Poperinghe, die doods en verlaten is. Het wordt bijna onmogelijk er in te komen.

Vrijdag 19 April, zijn tien verongelukten te betreuren :

Cam. Verhulst, van den keer van den ommegang : **Rosalie Lebbe, Philomène Pittelioen**, Vrouw **Indevuyst** en vrouw **Indervuyst-Landerwyn**, al uit de Pottestraat. Verders nog een man en eene vrouw, vluchtelingen en drie slachtoffers... **Pitteloen Leontine**, werd gekwetst en **De Byser Alois**, die zijn voet er bij liet.

Zondag 21 April, kwamen in den nacht de vliegers het schieten nog akeliger maken. Weeral ongelukken : **Antoinette Blanckaert Achille Lauwers**, werden gedood in hunne tent te lande ; Vrouw **A Lauwers**, werd gekwetst en moest haar been afgezet worden, **Arthur Denut**, licht gekwetst.

Einde April wordt de stad zonder ophouden beschoten !

— **De Poorter Jerome**, belg. soldaat, zoon van Constant, verdwenen in Januari, meldde zijne ouders dat hij Duitschland gevangen zit.

Truant Leopold, briefdrager werd op 3 April, bij « **De Sneppe** » verrast door eenen auto en omver gereden. Hij werd niet te erg gekwetst en zal waarschijnlijk gauw herstèld zijn.

— **Labaere Maurice**, uitgeleverde krijgsgevangen is voor eene maand bij zijne ouders in Poperinghe.

— **Gerber Jozef**, soldaat bij het ... linie, werd gekwetst op 13 April en ligt in het hospitaal te Hoogstaede.

— Omtrent een maand geleden werden **E. H. Omer Delbaere** en **E. H. Jozef Permeke**, beiden diaken gewijd.

Aan hen en aan hunne familie van harte proficiat !

Wie helpt ons aan de adressen komen onzer uitgewekene stadsgenooten.

Kent ge Poperingsche vluchtelingen, geeft hun adres !

HULP
aan de Poperingsche Krijgsgevangenen

INSCHRIJVING

4e Lijst

Overgebracht,	1887.00
Valcke Emiel	100.00
Masschelein Valere, brouwer,	100.00
Em. Verhaegge-Gryson (2de gift),	50.00
E. H. Deken Debrouwer (2de gift),	30.00
L. Debreyne-Loôten,	30.00
Beddeleem Gaspard,	26.80
Allaeys Pierre,	25.00
E. H. Bauckert, Pastoor St Jan	25.00
Verwaerde Justin, Politieagent (2de gift),	15.00
E. H. Dejaecher ; Laconte Léopold ; M. Schaballie-Vallays; Onbekend ; Onbekend ; Bocket Henri ; Onbekend ; Onbekend ; Caroen Broeder en Zusters ; Onbekend ; Vandemarliere Jer ; sold. ; elk 10 fr.	110.00
Verdonck M. ; Onbekend ; Jules Vancalis-Logie, landbouwer ; Beddeleem P. R; Boerhave Michel, soldaat ; Onbekend ; Onbekend ; Onbekend ; Debyser Gustave ; E. Zusters Penitenten, Steenvoorde, keikop ; Dewitte Jozef ; H. Catteeuw-Tuyten, landbouwer ; Turkery Alois ; Onbekend ; Onbekend : Dewiltem, onderwijzer Hoevenaeghel Evarist ; Desomer ; Camille, Werf ; Quaghebeur F. en D. Sold. elk 5 fr :	100.00
Uiens Jozef Truant Julien ; Bouthè Cam ; T. Th. V. Th. Schabaillie Jozef ; soldaten, elk. 2.50 fr.	15.00
Deprez Daniel ; Suffys Nestor ; soldaten, elk. 1 fr.	2.00
Total : fr.	2515.80

Bem. Later toegekomen voor de volgende maal.

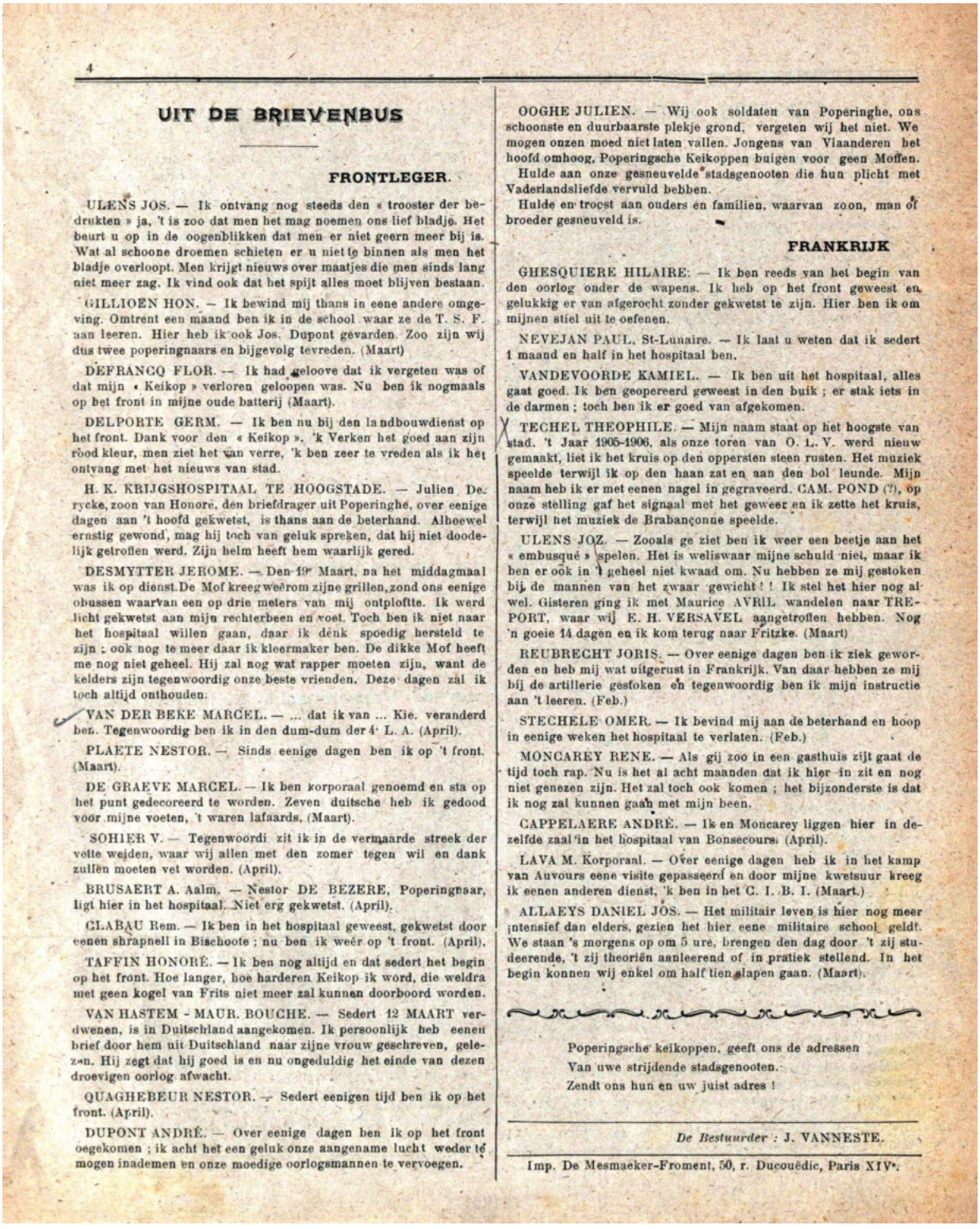

4

UIT DE BRIEVENBUS

FRONTLEGER.

ULENS JOS. — Ik ontvang nog steeds den « trooster der bedrukten » ja, 't is zoo dat men het mag noemen ons lief bladje. Het beurt u op in de oogenblikken dat men er niet geern meer bij is. Wat al schoone droemen schieten er u niet te binnen als men het bladje overloopt. Men krijgt nieuws over maatjes die men sinds lang niet meer zag. Ik vind ook dat het spijt alles moet blijven bestaan.

GILLIOEN HON. — Ik bewind mij thans in eene andere omgeving. Omtrent een maand ben ik in de school waar ze de T. S. F. aan leeren. Hier heb ik ook Jos. Dupont gevarden. Zoo zijn wij dus twee poperingnaars en bijgevolg tevreden. (Maart)

DEFRANCQ FLOR. — Ik had geloove dat ik vergeten was of dat mijn « Keikop » verloren geloopen was. Nu ben ik nogmaals op het front in mijne oude batterij (Maart).

DELPORTE GERM. — Ik ben nu bij den landbouwdienst op het front. Dank voor den « Keikop ». 'k Verken het goed aan zijn rood kleur, men ziet het van verre, 'k ben zeer te vreden als ik het ontvang met het nieuws van stad.

H. K. KRIJGSHOSPITAAL TE HOOGSTADE. — Julien Derycke, zoon van Honoré, den briefdrager uit Poperinghe, over eenige dagen aan 't hoofd gekwetst, is thans aan de beterhand. Alhoewel ernstig gewond, mag hij toch van geluk spreken, dat hij niet doodelijk getroffen werd. Zijn helm heeft hem waarlijk gered.

DESMYTTER JEROME. — Den 19e Maart, na het middagmaal was ik op dienst. De Mof kreeg weêrom zijne grillen, zond ons eenige obussen waarvan een op drie meters van mij ontplofte. Ik werd licht gekwetst aan mijn rechterbeen en voet. Toch ben ik niet naar het hospitaal willen gaan, daar ik denk spoedig hersteld te zijn ; ook nog te meer daar ik kleermaker ben. De dikke Mof heeft me nog niet geheel. Hij zal nog wat rapper moeten zijn, want de kelders zijn tegenwoordig onze beste vrienden. Deze dagen zal ik toch altijd onthouden.

VAN DER BEKE MARCEL. — ... dat ik van ... Kie. veranderd ben. Tegenwoordig ben ik in den dum-dum der 4e L. A. (April).

PLAETE NESTOR. — Sinds eenige dagen ben ik op 't front. (Maart).

DE GRAEVE MARCEL. — Ik ben korporaal genoemd en sta op het punt gedecoreerd te worden. Zeven duitsche heb ik gedood voor mijne voeten, 't waren lafaards. (Maart).

SOHIER V. — Tegenwoordi zit ik in de vermaarde streek der vette weiden, waar wij allen met den zomer tegen wil en dank zullen moeten vet worden. (April).

BRUSAERT A. Aalm. — Nestor DE BEZERE, Poperingnaar, ligt hier in het hospitaal. Niet erg gekwetst. (April).

CLABAU Rem. — Ik ben in het hospitaal geweest, gekwetst door eenen shrapnell in Bischoote ; nu ben ik weêr op 't front. (April).

TAFFIN HONORÉ. — Ik ben nog altijd en dat sedert het begin op het front. Hoe langer, hoe harderen Keikop ik word, die weldra met geen kogel van Frits niet meer zal kunnen doorboord worden.

VAN HASTEM - MAUR. BOUCHE. — Sedert 12 MAART verdwenen, is in Duitschland aangekomen. Ik persoonlijk heb eenen brief door hem uit Duitschland naar zijne vrouw geschreven, gelezen. Hij zegt dat hij goed is en nu ongeduldig het einde van dezen droevigen oorlog afwacht.

QUAGHEBEUR NESTOR. — Sedert eenigen tijd ben ik op het front. (April).

DUPONT ANDRÉ. — Over eenige dagen ben ik op het front oegekomen ; ik acht het een geluk onze aangename lucht weder te mogen inademen en onze moedige oorlogsmannen te vervoegen.

OOGHE JULIEN. — Wij ook soldaten van Poperinghe, ons schoonste en duurbaarste plekje grond, vergeten wij het niet. We mogen onzen moed niet laten vallen. Jongens van Vlaanderen het hoofd omhoog, Poperingsche Keikoppen buigen voor geen Moffen.

Hulde aan onze gesneuvelde stadsgenooten die hun plicht met Vaderlandsliefde vervuld hebben.

Hulde en troost aan ouders en familien, waarvan zoon, man of broeder gesneuveld is.

FRANKRIJK

GHESQUIERE HILAIRE. — Ik ben reeds van het begin van den oorlog onder de wapens. Ik heb op het front geweest en gelukkig er van afgerocht zonder gekwetst te zijn. Hier ben ik om mijnen stiel uit te oefenen.

NEVEJAN PAUL, St-Lunaire. — Ik laat u weten dat ik sedert 1 maand en half in het hospitaal ben.

VANDEVOORDE KAMIEL. — Ik ben uit het hospitaal, alles gaat goed. Ik ben geopereerd geweest in den buik ; er stak iets in de darmen ; toch ben ik er goed van afgekomen.

TECHEL THEOPHILE. — Mijn naam staat op het hoogste van stad. 't Jaar 1905-1906, als onze toren van O. L. V. werd nieuw gemaakt, liet ik het kruis op den oppersten steen rusten. Het muziek speelde terwijl ik op den haan zat en aan den bol leunde. Mijn naam heb ik er met eenen nagel in gegraveerd. CAM. POND (?), op onze stelling gaf het signaal met het geweer en ik zette het kruis, terwijl het muziek de Brabançonne speelde.

ULENS JOZ. — Zooals ge ziet ben ik weer een beetje aan het « embusqué » spelen. Het is weliswaar mijne schuld niet, maar ik ben er ook in 't geheel niet kwaad om. Nu hebben ze mij gestoken bij de mannen van het zwaar gewicht ! ! Ik stel het hier nog al wel. Gisteren ging ik met Maurice AVRIL wandelen naar TREPORT, waar wij E. H. VERSAVEL aangetroffen hebben. Nog 'n goeie 14 dagen en ik kom terug naar Fritzke. (Maart)

REUBRECHT JORIS. — Over eenige dagen ben ik ziek geworden en heb mij wat uitgerust in Frankrijk. Van daar hebben ze mij bij de artillerie gestoken en tegenwoordig ben ik mijn instructie aan 't leeren. (Feb.)

STECHELE OMER. — Ik bevind mij aan de beterhand en hoop in eenige weken het hospitaal te verlaten. (Feb.)

MONCAREY RENE. — Als gij zoo in een gasthuis zijt gaat de tijd toch rap. Nu is het al acht maanden dat ik hier in zit en nog niet genezen zijn. Het zal toch ook komen ; het bijzonderste is dat ik nog zal kunnen gaan met mijn been.

CAPPELAERE ANDRÉ. — Ik en Moncarey liggen hier in dezelfde zaal in het hospitaal van Bonsecours. (April).

LAVA M. Korporaal. — Over eenige dagen heb ik in het kamp van Auvours eene visite gepasseerd en door mijne kwetsuur kreeg ik eenen anderen dienst, 'k ben in het C. I. B. I. (Maart.)

ALLAEYS DANIEL JOS. — Het militair leven is hier nog meer intensief dan elders, gezien het hier eene militaire school geldt. We staan 's morgens op om 5 ure, brengen den dag door 't zij studeerende, 't zij theoriën aanleerend of in pratiek stellend. In het begin konnen wij enkel om half tien slapen gaan. (Maart).

Poperingsche keikoppen, geeft ons de adressen
Van uwe strijdende stadsgenooten.
Zendt ons hun en uw juist adres !

De Bestuurder : J. VANNESTE.

Imp. De Mesmaeker-Froment, 50, r. Ducouëdic, Paris XIVe.

Overgenomen van 'Schoolkolonies Wereldoorlog Een van facebook ' 10 mei om 13:08

Vertrek naar de schoolkolonie van Pourville-sur-Mer

Sinds de zomer van 1915 vertrokken regelmatig jongens en meisjes, die door hun ouders waren opgegeven voor een verblijf in een schoolkolonie van de Belgische overheid.

Tussen eind april en begin mei 1918 kregen méér dan 100 jongens uit Poperinge een plaats in de schoolkolonie van Pourville-sur-Mer.

Op 22 april 1918 arriveerden 129 jongens, die enkele dagen voordien uit de Westhoek waren geëvacueerd, met een vluchtelingentrein in Dieppe.
Aan het station van Dieppe werden de jongens, die 5 tot 14 jaar oud waren, op vrachtwagens gezet en overgebracht naar Hôtel-de-la-Plage in Pourville-sur-Mer waar de overheid een hotel met casino had ingericht als schoolkolonie.
Bij de 92 jongens afkomstig uit de zuidelijke Westhoek, waren 35 van hen afkomstig uit Poperinge en 22 in Westouter. De anderen kwamen uit Loker, Dranouter, Mesen, Wijtschate, Wulveringem, Kemmel, Westvleteren, Alveringem, Pollinkhove, Brielen en Vlamertinge.
Uit het noordelijke gedeelte van de Westhoek kwamen 14 van de 27 jongens uit Veurne en uit het bezette deel van de Westhoek kwamen 9 jongens.
De jongste, Henri Bril uit Dranouter, was bij aankomst 5 jaar en 4 maanden. Hij was in het gezelschap van zijn 12-jarige broer Emile, beiden zonen van Victor Bril en Julie Baudoin.
De oudste was Marcel Caron uit Westouter. Hij kwam in de schoolkolonie aan met zijn broers Michel en Valère, zonen van Charles Caron en Céline Vion.

Wanneer de jongens uit hun dorp vertrokken had het Duitse leger (sinds begin april 1918), hun lenteoffensief, "Bataille de la Lys", ingezet en vreesde de burgerbevolking voor een opmars die de Westhoek zou bedreigen.

De jongens afkomstig uit Poperinge die op 22 april 1918 aankwamen in Pourville-sur-Mer, waren:
Roose Julien (6), Roose Filémon (8)
Pyck Honoré (7)
Ampoorter André (6), Ampoorter Adrien (9)
Recourt Maurice (7), Recourt Remie (9,5)
D'hooghe René (7), D'hooghe Emiel (7), D'hooghe Adelaire (8), D'hooghe Maurice (11)
Vanterijn Médard (9)
Châtelet Daniel (9), Châtelet Urbain (10)
Labaere Gaston (7)
Pannekoecke Camiel (10)
Deroo René (9,5)
Alleman Léon (9,5)
Lahaye Léopold (8), Lahaye Gérard (11,5), Lahaye André (9)
Dumothie Camille (10)
Ghesquière Julien (9), Ghesquière André (11)
Peutevinck Henri (11), Peutevinck Maurice (12)
Stechel Joël (7)
Top Charles (10)
Dehaene Gérard (12)
Dumelie André (11)
Deneire Georges (12)
Druwant Maurice (12)
Pattyn Jérôme (12)
Vanbezien Georges (11)
Vanbockstael Maurice (10)

Wie kent deze kinderen?

Misschien uw grootouders?
Graag had de namen van hun ouders en eventuele woonplaats bekomen.

Schoolkolonies Wereldoorlog Een
12 mei om 14:25

100 jaar geleden kwamen 59 jongens uit Poperinge aan

Nadat enkele dagen eerder de burgerbevolking van Reningelst, Westouter, Dranouter en Loker verplicht werden om hun dorp te verlaten, kwam op 30 april 1918 het bevel om Poperinge te ontruimen waardoor opnieuw een grote groep Poperingenaars met trein of met paard en kar naar Frankrijk vluchten.
Ook nu dienden meerdere ouders een aanvraag in om hun kinderen op te nemen in een schoolkolonie voor "Les Enfants de l'Yser" in Normandië of de omgeving van Parijs.
In afwachting van hun vertrek naar de schoolkolonie werden de jongens en meisjes opgevangen in het sanatorium "Vancauwenberghe" in het noord Franse Zuydcoote, of in Leisele.
Het was **11 mei 1918** wanneer 72 van hen aankwamen in Pourville-sur-Mer waardoor de maximum capaciteit van 200 werd bereikt.
Opnieuw was een meerderheid van de jongens afkomstig uit Poperinge (59), waarvan 2 uit Abele en 5 uit Reningelst.
Bij de kinderen uit Reningelst, bevond zich ook Jérôme Bulteel die in de nacht van 5 op 6 december 1916 één van de slachtoffers was van een bombardement op het ouderlijk huis nabij de “Hemelstraete” langs de steenweg naar Poperinge. Bij dit bombardement stierven een broer en een zus van Jérôme, één zus ernstig werd gewond.
Onmiddellijk na hun aankomst werden alle kinderen in bad gewassen en kregen ze propere onderkledij. Voor slechts enkele jongens was extra verzorging nodig.
Op 10 mei, had de dokter nog 80 jongens ingeënt die met het eerste konvooi van 22 april in de schoolkolonie waren aangekomen.
Eén van hen, de 9-jarige Julien Gesquière uit Poperinge, was de week voordien ernstig ziek geworden, maar reeds aan de beterhand.

De jongens uit Poperinge, Reningelst en Abele die op 11 mei 1918 in Pourville-sur-Mer aankwamen:
- Gantois Maurice (17.04.1911)
- Vandevoorde Georges (24.07.1908), Reningelst
- Decrock Achille (25.07.1905), Decrock Romain (29.08.1907), zonen van Pieter en Emma Gruwier
- Coutigny Marcel (07.02.1907), Coutigny Achille (19.05.1905), zonen van Aloïs en Virginie Candaele
- Vandevoorde Gérard (12.06.1902)
- Sohier Michel (10.10.1906), Sohier (Marcel (25.01.1908), zonen van Jules en Eugénie Meersseman
- Luyck Gaston (01.04.1911), Luyck Oscar (08.01.1910), Reningelst
- Lefevere Gérard (05.06.1910), Lefever Michel (12.12.1911)
- Persoone Camille (24.06.1908), zoon van Emile en Emiliana Verbeke
- Verpoot Albert (5 jaar)
- Ozeel Florent (28.03.1908), Reningelst
- Bultheel Jérôme (10,5 jaar), Reningelst
- Ooghe Gérard (03.06.1907)

- Gerbert Albert (16.10.1910), zoon van Gustave en Marie Indevuyst
- Boudeweel Albert (13.09.1909)
- Catrycke Sylvère (28.07.1909), Abele, zoon van René en Emma Quaghebeur
- Deblauwe Gérard (22.11.1911), Abele
- Goudeseune Maurice (21.04.1905)
- Billiau Maurice (10.06.1911)
- Delhaye Jérôme (05.04.1905), Delhaye Camille (05.04.1905), zonen van Jules en Juliene Mahieu
- Dereckx Gérard (21.08.1905), Dereckx Oscar (17.01.1912), zonen van Achille en Irma Hondeghem
- Huyghe Valère (21.02.1908), Huyghe Maurice (8,5 jaar)
- Gesquière Valère (18.02.1906), Gesquière Remi (18.02.1910)
- Jacob André (30.07.1908), Jacob Roger (26.08.1912), zonen van Elie en Elisabeth Pinson
- Declerck Désiré (26.04.1910), zoon van Henri en Maria Canèle
- Capoen André (15.12.1907), Reningelst
- Breemeersch Jérôme (15.03.1908), Breemeersch Maurice (09.03.1911), zonen van Cyrille en Rachel Delboo
- Vandewynckel Gaston (15.12.1907), zoon van Arthur en Christina Carton
- Cayseele Félicien (?), Etienne (?), Adrien (?), Maurice (?), zonen van Henri en Hélène Inion
- Decocker Louis (?), Joseph (?)
- Orbie Jérôme (29.07.1910)
- Allewaert René (?)
- Worm Livinus (08.08.1907), Worm Maurice (02.11.1911), zonen van Charles en Romanie Christiaen
- Cambie André (-.01.1906)
- Coutigny Paul (11 jaar), Coutigny André (8 jaar)
- Hauspie Camille (5 jaar)
- Paesscchesoone Maurice (14.12.1904), Paesschesoone Henri (5 jaar), zonen van Honoré en Maria Hauspie
- Vankemmel Gaston (23.03.1910), Vankemmel Gérard (30.04.1911), zonen van Emile enZoë Durant

15 mei 1918 – Baert A.

Te Sint Jan ter Biezen op ’t grondgebied van Poperinghe wordt een barak opgetimmerd waar de gemeentediensten zullen waar genomen worden.
Secretariaat en burgerstand
H.O. Vandenberghe, secretaris
H.M. Coutenier, bediende.
De akten van de burgerstand worden aangenomen door H.L. Dequecker, oudst lid van de gemeenteraad.

Commissariaat:
H. J. Van Houtte, commissaris
H. Alf. Sansen, bediende
Burgerlijke bevoorrading:
H. Et. Lebbe – dd. Schepen
H. Jos Baert, bediende
Kantonnementen
H. Albert Baert
Stadsontvanger
H. J. Devacht, betaalt te sam'en met Alb. Baert de militievergoeding, de dinsdag en vrijdag van elke week in 'De Ster' te Sint Jan ter Biezen.
Van de gemeenteraad verblijven nog in de streek:
HH Et. Lebbe te Haringhe, Em. Van Cayzeele te Proven, Em. Boucquey, Marcel Debaene, Louis Dequecker te Poperinghe.
De ontvanger der belastingen zet'elt in Sint jan ter Beizen in 'de Ster'.
De postburelen in de Werfstraat op de hofstede Catrycke.
De telegraaf is bij de Landing.
Al de scholen zijn opgeschorst buiten Sint Jans ter Biezen.
De geestelijkheid is vertrokken naar Frankrijk: E.H. Blancakert, E.H. Serruys, E.H. De Jaegher, E.H. Sobry.
In 't Vogeltje verblijven E.H. Vervaecke, Deken, E.H. Hellyn, E.H. Hondeghem, principaal

Notredame verblijven in ‘De Groene Spriet’.
De vrederechter H. J. Petit is in Watou.
Notaris Cassiers is op Sint Jan ter biezen.
Bureel der reclamatien bij des. Claeys, Werf.

E.H. Goemaerre, pastor van O.L. Vrouw verblijft bj Em. Barzeele in de Werfstrat, waar hij ’s zondags twee missen leest. – E.H. D’Haese verblijft te Sint Jans ter Biezen – E.H. Vandenberghe te hainghe – E. Paer Decoster verblijft bij H. Maurice Lebbe, de zondag leest hij mis in de herberg ‘De Wagenmakerij’ aan ’t Hooghe.
Uit ‘De Belgische Standaard’ 15 mei 1918
Dr. Van Walleghemen apotheker

15 mei 1918 – Reninghelst

15 mei 1918 – Brievenboek Poperinge – Archieven

Aan de gouverneur te De panne

In antwoord op uw brief van de 10de , heb ik de eer u te informeren dat de oude archieven sedert 8 maanden toevertrouwd zijn aan de heer D'Huicque. Omtrent onze moderne archieven, ziehier waar deze zich bevinden.
Onze bevolkingsregisters sedert 1830 tot 1910 incluis, zijn te Watou, op het kasteel Caulier, net zoals de registers van de gemeenteraad en deze van het schepencollege, met uitzondering van de huidige registers.
Alle stadsrekeningen en begrotingen, deze van de Godshuizen en van burelen van weldadigheid, zijn eveneens op het kasteel Caulier.
Onze registers van de burgerlijke stand, die in Sint Jan ter Biezen waren, zijn gisteren naar Adinkerke gestuurd, met een lorrie, die ons ter beschikking gesteld wed door de heer directeur van het kamp te Adinkerke.
De archieven van het kadaster zijn toevertrouwd aan de heer Odile Logghe, landmeter te Poperinge, die te Rousbrugge resideert.
De bevolkingsregisters van 1910 tot 1920, net als de rekeningen en begrotingen van de stad, van de Godshuizen en de burelen van weldadigheid van 1911 tot vandaag zijn te Lumbres (Pa de Calais).

BELGISCH FRONT

15 Mei, 20 uur. — Wij gelukten ritten uit te varen in de duitsche loopgraven voor Ramscapelle en Merckem en brachten 15 krijgsgevangenen op. De vijandelijke vliegers wierpen eene groote hoeveelheid bommen op onze kantonnementen.

Heden was de bommenstrijd heel geweldig naar Nieupoort, N. Diksmuide en naar Weidendreft.

Een onzer vliegers schoot een duitsche kabelballon neer naar het bosch van Houthulst.

De Belgische standaard – 17 mei 1918

BELGISCH FRONT

De Duitsche vliegers bombardeeren het hospitaal van Hoogstade

16 Mei 20 uur. Duitsche vliegtoestellen hebben 's nachts onze kantonnementen gebombardeerd en *vier bommen geworpen op het hospitaal van Hoogstade.*

De artilleriestrijd was nogal levendig bijzonderlijk in de streek van Pilkem. Bommenstrijd naar Niepoort. Diksmuide en W. het bosch van Houthulst.

Laatste Uur

BELGISCH FRONT

De duitsche vliegers bombardeeren het Belgisch hospitaal van Kales

10 dooden en 20 gekwetsten

17 Mei, 20 uur. — In den nacht van 15 tot 16 dezer hebben duitsche vliegers bommen geworpen op het Belgisch hospitaal van Kales. Tien verpleegde soldaten werden gedood en 20 anderen gekwetst.

In weerwraak van de beschieting van Pollinchove, Elsendamme en Leysele hebben wij de duitsche barakkementen naar Westende en Essen beschoten.

Adjudant vlieger DeMeulemeester schoot zijn 10en tegenstrever neer boven het bosch van Houthulst.

Op 18 mei 1918 trekt de begrafenisstoet van adjudant Frederic Maquinay van Alveringem naar Oeren. (Foto KLM)

20 mei 1918

Op 20 en 21 mei werden op de **Crombeke steenweg** vijf personen gedood,
Henri Vanderhaeghe, 70 jaar, vreemdeling, Willeman Gaston, 40 jaar, Bruneel Alidor, 35 jaar, Blancaert Emile, 40 jaar, Gouwy Maria 19 jaar.

21 mei 1918 – Militaire politie

Rapport
Aan de assistent provoost marshal – Poperinghe
Sir
Ik rapporteer hierbij dat ik op wacht in de Boeschepestraat rond 11-20 a.m. op de 21ste ik een bruinharige herdershond gedood en begraven heb, die ik in de Hondstraat vond lopen.
Poperinghe 21 – 5 – 18 – Lance corporal J. Rogers

21 mei 1918 – RAB – Maes

Belgisch Middenkomiteit voor landbouwbelangen

Vergadering van 21 – mei 1918

De buitengewone vergadering van het middenkomiteit wordt gehouden te **Rousbrugge,** onder voorzittersschap van mijnheer **Maes**, voorzitter
Zijn tegenwoordig: mijnheer Valcke, ondervoorzitter, mijnheren Decastecker, opziener-veearts, Brutsaert, schatbewaarder – Dequidt, Lebbe, Nevejan, Spilliaert, Vandaele en Verraes, leden.
De voorzitter opent de zitting en toont de noodzakelijkheid van deze bijeenkomst.
De ontruiming van verschillige gemeenten van Poperinghe – Zuid,

de waarschuwing der militaire overheid aan de landbouwers wonende ten oosten der lijn Coxyde – Loo – vaart – Fintele – Oostvleteren – Woesten – Elverdinghe, leggen ons op naar middelen uit te zien om die ontruiming te vergemakkelijken.
Het uitwijken der landbouwbevolking in de eerste dagen na de offensief geschiedde in moeilijke omstandigheden en vele pijnlijke gevallen had men te betreuren.
Zo werd voor velen: vee, alaam en meubelen gedeeltelijk verloren, voor anderen aan spotprijzen verkocht.
Het aanstellen door den heer minister van landbouw van enige vakmannen, waaronder ons medelid, **mijnheer Dequidt**, gelast te samen met de intendentie, om de zwijnen te prijzen, bracht grote verbetering bij en die dieren werden aan behoorlijke prijs verkocht.
Verdere maatregelen dienen echter genomen ten voordele der landbouwers, genoodzaakt naar Frankrijk uit te wijken.
Mijnheer Maes geeft mededeling van een telegram van den heer **Janssens de Bishoven,** gouverneur der Provincie, waarbij bericht wordt dat **wagons ter beschikking** gesteld worden van alle landbouwers om hunne peerden en vee, alaam en een deel van hun huisgerief naar Frankrijk te sturen.
Van zo dra 40 wagons aangevraagd worden, zal een trein uit **Adinkerke** vertrekken en de landbouwers zullen peerden, vee, alaam en een deel huisgerief mogen laden in een der volgende statiën – Waayenbburg – Klein-Seysele – Isenberghe- Adinkerke.
De heren arrondissementscommissarissen zijn gelast met het nemen van de nodige schikkingen voor het vertrek van de treinen.
Mijnheer Eudoxe Verraes vraagt dezelfde vergunning voor de landbouwers gevlucht in het Noorden departement.
Mijnheer de voorzitter treedt zulks bij en zal die wens aan de bevoegde overheid overmaken.
Daar die landbouwers echter niet in België mogen komen en er te voorzien is dat dusdanige treinen op geen twee verschillige spoorweglijnen zullen kunnen ingericht worden, zenden de landbouwers, gevlucht in het Noorder Departement, alles moeten laden in de statie van **Ghyvelde** en hen moeten voorzien van de nodige papieren en certificaten van den veearts.
Mijnheer de Caesstecker verklaart dat de landbouwers verheugd zullen zijn over deze maatregel.
Om drie redenen zijn zij thans weinig geneigd naar Frankrijk te trekken:
1 – Zij weten niet waar naar toe
2 – Zij beschikken niet over de nodige vervoermiddelen
3 – Zij weten niet wat zij mogen medenemen
Eens die drie hinderpalen uit den weg en de ontruiming daar waar ze noodzakelijk is, zal zonder tegenstand geschieden en met de minst mogelijke verliezen.
Mijnheer de voorzitter stelt voor ieder punt afzonderlijk te bespreken.
1 – Waar zullen de landbouwers naar toe moeten?
De dienst van het landbouwwerk – afdeling der werkbeurs – Le Havre – stelt zich ten dienste der landbouwers die naar hofsteden uitzien. Bulletyns voor aanvragen van die aard worden ter beschikking gesteld der belanghebbenden die dezelve na ze ingevuld te hebben, zegelvrij naar Le Havre moeten sturen.
Dit eerste middel is goed in gewone tijden, maar is niet praktisch in de huidige omstandigheden.
Het Belgisch Middencomiteit voor landbouwbelangen zou als hulpcomiteit de werkbeurs van Le Havre moeten ingericht worden, gelast met de aanvragen te legaliseren.
De lijst der openstaande hofsteden met ligging, grootte, natuur, geaardheid van de grond, zou moeten uithangen te Rousbrugge, zodat eenieder daarvan kennis kan nemen.
Naarmate nieuwe pachthoeven open komen wordt het comiteit van Rousbruge verwittigd.
2. Vervoermiddelen

Aan het bericht van de weledele heer Gouverneur moet de meeste ruchtbaarheid gegeven worden:
a – door plakbrieven in alle gemeenten in voldoende getal uitgehangen –
b – door omzendbrieven gezonden naar de burgemeesters en gemeente groepementen, met dringend verzoek dezelve zoveel mogelijk te verspreiden en te zenden naar landbouwers der gemeente.
Die plak en omzendbrieven zouden moeten vermelden: -
1 – dat de aanvraag naar wagons moet gedaan worden aan de heren arrondissementscommissarissen die zich zouden gelasten met de papieren te bezorgen, nodig voor de reis –
2 – dat de landbouwers voor hun vee dat verzonden wordt, voorafgaandelijk een getuigschrift moeten vragen aan een veearts ten einde te voldoen aan het reglement van de Franse toldienst
3 – dat de belanghebbende landbouwers, zo haast mogelijk, zullen verwittigd worden voor de dag van vertrek der treinen –
4 – dat het geraadzaam is voor vrouw en kinderen met vee, alaam en het nodigste huisgerief (klederen, linnen, beddegoed, stoof en levensmiddelen voor mens en dier) per trein te vertrekken, terwijl de landbouwers, in groepen van 2 tot 3 gespannen met peerd en wagen, Frankrijk zouden inrijden
5 – dat de weg met de nodige rustplaatsen goed zou aangewezen worden en dat voor iedere rustplaats men een broodkaart zou halen bij de maire der gemeente
6 – dat men voor een gespan van 2 peerden niet meer dan duizend kilos zou opladen en we zorgen voor sterke dissels en goed mekaniek
7 – dat een plaats aangeduid worde waar de breiven gezonden worden en waar men alle wenselijke inlichtingen zou kunnen bekomen aangaande de eindbestemming.
Ieder landbouwer zou in bezit zijn van een schets der reis met aanduiding der rustplaatsen en enige raadgevingen betrekkelijk de reis.

3 – Wat mogen de landbouwers medenemen
A – voor dezen die per trein vertrekken – Levensmiddelen voor mensen: 50 kilogrammen aardappelen per hoofd en mondbehoeften voor de vermoedelijke duur der reis, daar en boven veevoeder voor de reis en een beperkte hoeveelheid zaaigraan.
B – voor deze die met peerd vertrekken
50 kilogrammen aardappelen per persoon, brood voor de drie eerste dagen, gerookt zijnenvlees in voldoende hoeveelheid voor de reis berekend aan twintig kilometers per dag, daar en boven honderd kilogrammen haver per peerd.
Daar de Franse landbouwers in het algemeen liefst landbouwalaam heeft en de eerste uitwijkelingen hun alaam niet dienden meenemen, stelt mijnheer Maes voor dat wagons zouden voorbehouden zijn om het achtergelaten alaam te verzenden naar een te bepalen bestemming.
Mijnheer de voorzitter stelt voor zich in betrekking te stellen met de militaire overheid, aangaande de weg die zou moeten gevolgd worden. Eens dit vastgesteld zou een afveerdiging van het Midden Comiteit de reis ondernemen en onderzoeken welke etappen er best zouden gekozen worden. Voor iedere etappe zou men trachten een persoon aan te duiden, die de uitwijkelingen zou bijstaan en alle wenselijke inlichtingen geven.
Het is aan te raden dat de landbouwers zich vestigen in goede landbouwstreken buiten de legerzone en bij voorkeur in deze departementen die niet overbevolkt zijn. Een hulpkantoor der werkbeurs van Le Havre, bijgestaan van een Vlaamse landbouwer, die vroeger uitweek, zou tijdelijk kunnen ingericht worden in Rouen of Neuchatle en Braie.
De vergadering beslist zo spoedig mogelijk die wensen te verwezenlijken.

De lede nzijn het eens om de regering te bedanken voor haar lofbaar initiatief in de pijnlijke omstandigheden die ons land teisteren en drukken de wens uit dat ook iets gedaan worde in dezelfde aard voor de andere landgenoten, verplicht naar Frankrijk uit te wijken.
Hoewel zulk buiten de bevoegdheid is van het Midden Comiteit voor Landbouwbelangen, beslist de vergadering evenzo de belangen der niet-landbouwers ter herte te nemen.
De zitting wordt om 12 ure geheven.
De voorzitter

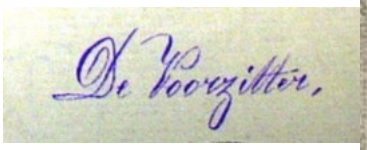

24 mei 1918 – *De Belgische Standaard*

Laatste Uur

BELGISCH FRONT

22 Mei, 20 uur. — De vijandelijke artillerie was bedrijvig in de streek van Nieuwpoort en Boesinghe. Onze artillerie beschoot de vijandelijke batterijen met goed gevolg. Een patrouille werd afgeslagen.

Onze vliegers hebben, in weerwraak, de duitsche kantonnementen van Zarren, Leffinghe en Leke gebombardeerd.

De Zeepanne en Veurne werden door duitsche stukken van langen dracht beschoten. Wij hebben op een zelfde wijze geantwoord.

Op 23 mei wordt Watou voor het eerst beschoten. Enige obussen vielen in ’t dorp en de meid van H. R. Moncarye, **Gabrielle Bodein** werd gedood.
Einde mei werd **het trappistenklooster op de Katsberg door den Duits in as gelegd.**
Op 20 mei viel een obus op de tent van **Donche tussen ’t Couthof en Sint jan ter Biezen.**
Vader, moeder, twee dochters en enige soldaten weren gedood.

De lijdensgeschiedenis van onbezet België

Dickebusch.

De bevolking dacht dat ze na de gebeurtenissen van verleden zomer allengskens aan, meer gerustheid, meer veiligheid zou genieten; de vijand was immers verder gejaagd, docht hij bracht zwaarder en verder geschut bij en over drij weken kwam hij weer vooruit.

Het was wederom de verhaaste vlucht der bevolking, zooals wij er te Dickebusch getuige van waren in october 1914. En wij ook zagen ons verplicht, door de vlucht, te trachten ons leven veil te houden; wij verlieten ons huisken, alwaar er op 2 tot 300 meter afstand kanons geplaatst waren.

Den dinsdag 16 april, gingen wij den nacht doorbrengen in een huis tegen de Abeelestatie vanwaar wij den 17de 's achternoens vertrokken naar Rouaan, God dank, dat het dien dag overtrokkens lucht was, dat de Duitse vliegers niet kwamen afzien welk gewoel er te Abeele heerschte van langs den eenen kant toekomende fransche troepen, kanons en oorlogsgetuig, van den anderen kant vluchtende lieden met pakken, overbeladen, met steekkarren, kruiwagens, boerenkarren en wagens. Lieden van allen ouderdom en stand – waarvan velen door de bommen heen hadden gevlucht, want dien voormiddag van woensdag 17 vielen tal van bommen te Boeschepe, Berthen, Westoutre – zeker ook wel te Reninghelst, Locre, Clijtte, Dickebusch, tot op een kwartier van den Abeelestatie, welke dien dag niet beschoten wierd.

Vooraleer te vertrekken vernamen wij reeds dat de vrouw van den landbouwer René Vandenberghe van Kemmel met drij kinders te Westoutre op de plaats door eene bom gedood wierden.
De trein vertok dus langs Poperinghe – want de ijzerweg was dien dag beschoten tegen Godewaarsvelde – van daar naar St. Omer en verder op naar Calais toe.
Hier stopte de trein in de omstreken gedurende eenige uren van den nacht, hernam zijnen tocht langs veel omwegen en langs stilstanden om militaire treinen door te laten. Wij trokken Abbevill, Eu, Aumale voorbij en kwamen te Rouaan aan den donderdag 18 tegen den avond.

Alles werd hier per autos naar het aangeslagene seminarie gevoerd waar elk er den nacht op een stroozak doorbracht. Wij hadden voor dit deel der reis Jules Cuvelier, vrouw en 4 kinders; Al. Haeyaert, vrouw en 2 kinders, Jan Gombeir, allen Dickebuschnaars voor gezellen.
Den vrijdag 19 van in den voormiddag werd weerom

alles per auto naar de statie gevoerd, nu hadden wij Clijtenaars voor gezellen en een man en eene vrouw uit Amiens. En waar naar toe? Ik had aan de geleidster van den auto, die ons naar de statie terug bracht gevraagd of ze niet wist welke bestemming onze trein zou hebben, zij had gehoord van Toulouse en werkelijk daar kwamen wij toe den zondag morgend 21 rond 8 ure. Wij hadden den vrijdag en den zaterdagnacht in den trein die maar altijd, altijd voortstoomde, doorgebracht.

Te Toulouse werd weerom alles afgeladen, elkeen werd er zijne bestemming aangewezen. En wij, wij moesten naar 'La Grace Dieu' op 5 kilometer van Auterive in Haute Garonne.
En nu in 2de klas naar Auterive, waar wij rond 11 ure toekwamen, de dienstdoende maire van La Grace Dieu kwam ons afhalen, zocht twee karren met muils om onze pakken kleers, sargen en matrassen - die hebben wij toch mede – op te laden.

Hij kocht er 8 kilos brood en ruim twee kilos kalfvlees en nu op de karren naar La Grace Dieu.

Hier werden wij gehuisvest in **de mairie,** wij kregen beneden eene plaats voor keuken en boven twee slaapkamers.
De onderwijzer heeft vroeger die kamers in gebruik gehad, het niet meer gebruikt schoollokaal is ook ten onzen

dienste.

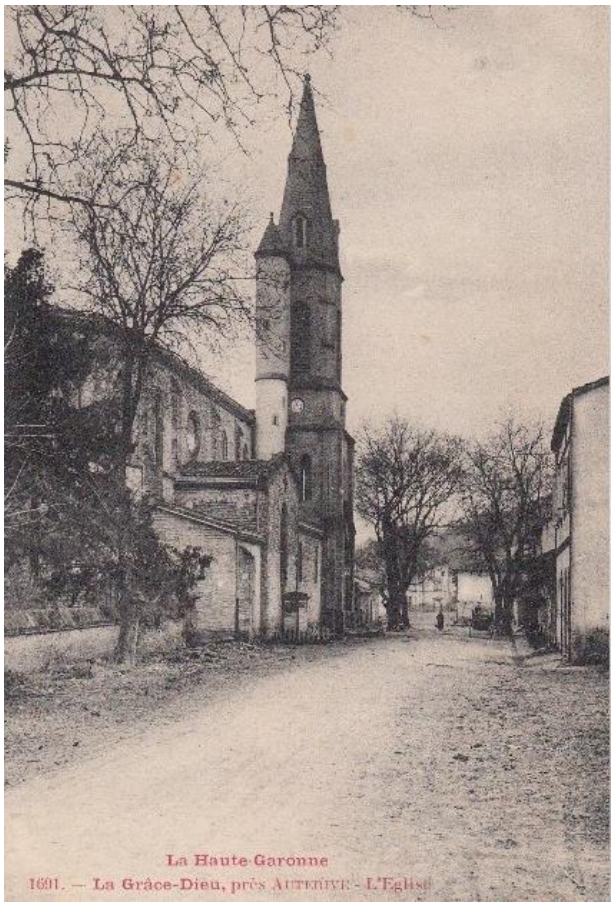

Wij vonden hier enkel een ledikant met matras en onderbed, eene kommode, 3 lakens en eene sargie – die wij toch niet moeten bezigen – een versletene ijzeren waterkruik en een koffijmolen. Geburen bezorgden ons 6 telloren, 6 glazen, lepels en vorketten en wat aarden keukengebrief. De maire deed ons een pak bougies bestellen, deed acacias afkappen, die groen branden – iedereen maakt hier houtvuur – wij gingen in de bossen droog hout zoeken en nu konden we vuur maken.

We wonen nevens de school op 4 of 8 meters van een net kerkje.
De pastoor, de smid en de onderwijzeres zijn onze naaste buren. De pastoor die uit reden van ziekelijkheid niet gemobiliseerd is, was verleden week eene retraite gaan prediken ievers in de omstreken. Zaterdag kwam hij terug en bracht ons onmiddellijk een bezoek, bezorgde ons nog wat keukengerief en bood ons zelfs geldelijke bijstand zoo wij er behoefden en beloofde ons op alle mogelijke manieren bij te staan.

De mairie langs het kerkje van La Grâce Dieu

23 mei – De Legerbode

Op het Belgisch Front

Wekelijksch legerbericht van 10n tot 17n Mei 1918

De tiende Overwinning van Adjudant Demeulemeester

Tijdens de verlopen week, lieten welgelukte invallen, in de Duitse loopgaven voor Ramscappelle en Merckem ons toe een vijftiental gevangenen te nemen. Eene vijandelijke patroelje poogde vrachteloos eenen onzer posten ten westen van Langemarck te naderen. Teruggeslagen met handgranaten, werd zij gedwongen terug te trekken met verliezen.
Onze batterijen voerden talrijke vernielings en neutraliseringsvuren uit op de vijandelijke artillerie, alsook spervuren en bestokingsvuren op de vijandelijke inrichtingen en verkeermiddelen. Gewoon artilleriegevecht op heel het font. Bommengevecht bij Nieuwpoort, Dixmude en Langemarck.
Onze vliegeniers voerden talrijk regelings en fotografische zendingen uit. Adjudant Demeulemeester heeft zijn tiende vliegmachien neergeschoten, dat in vlammen neerviel boven het bos van Houthulst. Drie kabelballons werden door dezelfde vliegenier in brand geschoten in de loop van vijf dagen. Duitse vliegmachienen bombardeerden onze

kantonnementen achter het front. In de nacht van 15 tot 16, wierpen zij bommen op de hospitalen te Hoogstade en Kales, veel slachtoffers makend onder de zieken en het geneeskundig personeel.

Adjudant Demeulemeester - https://www.klimopsite.be/1-belgisch_militair_in_de_tweede_wereldoorlog.htm

André Emile Alfons De Meulemeester, bijnamen **De Arend van Vlaanderen** en **Sergent Mystère,** (Brugge, 28 december 1894 - 7 maart 1973) was een Belgische toppiloot uit de Eerste Wereldoorlog. Met zijn elf officiële overwinningen is hij als piloot de tweede uitblinker van België na Willy Coppens
André De Meulemeester was een zoon van Victor De Meulemeester (1866-1927), die van november 1919 tot aan zijn dood, Belgisch senator was voor het arrondissement Brussel van de Belgische Werkliedenpartij.
De Meulemeester sloot zich op zijn twintigste als vrijwilliger aan bij de Compagnie d'Aviateurs. Hij volgde een opleiding in Hendon waar hij zijn burgervliegbrevet behaalde op 8 oktober 1915.
Vervolgens werd hij opgeleid tot militaire vlieger te Étampes en op **8 oktober 1916** werd hij ingedeeld bij de 1e escadrille in **De Moeren**, waar hij achtereenvolgens met een Nieuport tweedekker, een Nieuport 11 en later met een Nieuport 23 vloog.
Zijn eerste overwinning behaalde hij op **30 april 1917.**
Nadat hij op 21 augustus 1917 een Duitse Albatros had neergehaald, kreeg hij als bijnaam De Arend van Vlaanderen. Bij deze vlucht raakte hij overigens flink gewond. Zijn bijnaam Mystère dankt De Meulemeester aan het feit dat zijn Franstalige collega's moeilijkheden hadden om zijn naam 'Meulemeester' uit te spreken. Zij kortten dit af tot Mystère.
Hij schilderde zijn vliegtuig, een Nieuport 23 geel en nam bij elke vlucht zijn chihuahua genaamd "Stabilo" mee.

Begin 1918 veranderde het 1e in het 9e escadrille waar hij nog vier overwinningen behaalde in een Hanriot HD.1.
Na zijn tiende overwinning vond André het voor zichzelf rechtvaardig om gepromoveerd te worden van adjudant tot onderluitenant en speldde een tweetal extra sterren op een luitenantuniform. Nadat de staf dit ter ore kwam, werd André alsnog officieel tot onderluitenant benoemd.

Zijn elfde en laatste officiële overwinning was op een kabelballon, een zogenaamde "Drachen", op 3 oktober 1918 boven Torhout. Een riskante operatie, omdat deze ballonnen vaak goed bewapend waren en soms explosieven bevatten om te dienen als vliegende mijn. Ook bij deze actie raakte hij gewond.

Tijdens zijn gehele dienst is hij ook nog eens tweemaal in gevecht geraakt met "bevriende" Britse D.H4's. Naast de officiële, behaalde hij ook nog negentien niet-bevestigde overwinningen.
André de Meulemeester bleef in de herinnering van zijn legerkameraden voortleven als **een patriottische grappenmaker en pianospeler**, met ongrijpbare trekjes.

Het smaldeelinsigne van het eerste smaldeel waar hij toe behoorde, de Schotse Distel met het motto "Nemo me impune lacessit" ("Niemand valt me straffeloos aan") werd bedacht door André de Meulemeester in 1917, en is daarmee het oudste insigne van de Belgische Luchtmacht.

25 mei 118 – De Legerbode

DE TOESTAND

ALGEMEEN OVERZICHT

Op het Belgische front: Bedrijvigheid der vijandelijke artillerie in de streek van Nieuwpoort – Boesinghe.
Onze artillerie heeft talrijke vernielingsvuren uitgevoerd en neutraliseerde verschillende vijandelijke batterijen.
Zeepanne en Veurne werden gebombardeerd door stukken met verre draagkracht Wij antwoordden met dezelfde middelen.

25 mei 1918 – De Belgische Standaard

De lijdensgeschiedenis van onbezet België

Poperinghe

Het binnengedeelte der stad is gansch ontruimd, te lande zijn de inwoners weg op de wijken: Brabanthoek, Leene, O.L.V. Hagebaerthoek, St. Jans Hagebaerthoek. Er worden nog kerkelijke diensten gedaan inde kapelo van het vogeltje en in de hulpkapel van het Hooge. De Eerwaerde zusters van Boesinghe, die school hielden op het Hooge, verblijven tijdelijk te Resques – Pas de Calais – en de zusters van eht Vogeltje zijn te Rouen. De E.P. Prior van St. Sixtus abdijvan West-Vleteren is met de oude en kranke kloosterlingen afgereisd naarr Senifons.
Het Mirakelbeeld van O.L. Vrouw van Poperinghe is overgebracht naar de Kapel van het Vogeltje.
De burgemeester van Zonnebeke, doktoor Van Walleghem is te Caudebec, bij Eibeuf aangekomen alwaar hij zich gevestigd heeft Rue Guybert nr. 15.

26 mei 1918 – Brievenboek Poperinge

Aan de generaal Andringa te Houthem
Poperinge is geëvacueerd, gelieve maatregelen te treffen in verband met de gemeentelijke duiventil op uw orders geïnstalleerd in onze gemeente. Wij verwachten antwoord.

Brievenboek Poperinge
Aan de burgerlijke gouverneur
Als gevolg van uw telegram van gisteren, heb ik de eer om u te bidden om ons toelating te geven om in een keer alle archieven van onze stad over te brengen naar Le Havre. In de kisten die zich in het park te Adinkerke bevinden zitten alle registers van de burgerlijke stand.

Omdat het merendeel van onze andere moderne archieven zich in het kasteel Caulier te Watou bevinden, zal ik mij haasten deze te laten inpakken, zodat dit alles kan in één en dezelfde expeditie naar Le Havre.

Mendinghem
SHIELDS, Private 2nd Class, WALTER, 126532. 5th Balloon Coy. Royal Air Force. Gesneuveld 28 mei 1918. 41 jaar. Born Lower Broughton. Echtgenoot van Catherine Shields, uit 19, Rylett St., Lower Broughton, Manchester. X. D. 16.
Foto matton

Kemmelberg

28 mei 1918 – De Belgische Standaard

De Belgische Officieren en Soldaten der Autokanons terug uit Rusland, zijn in de Vereenigde-Staten aangekomen

Wij zijn gelukkig aan de familiën der belanghebbenden te laten weten dat de officieren en soldaten van het korps der Belgische autokanons, naar Rusland gezonden, gaaf en gezond in de Vereenigde-Staten zijn aangekomen.

De overheid en de Amerikaansche bevolking hebben hen een geestdriftig onthaal voorbehouden, verrechtvaardigd door den moed met denwelken zij dapper streden in menige gevechten.

Deze dapperen zullen weldra hunne plaats hernemen in de rangen van het Belgisch leger.

Belgisch Front
36 mei – 20 uur – Gedurende de nacht werden onze linies tussen de vaart van Brugge en Sint Joris door den vijand hevig onder vuur genomen. Kortelings daarop viel hij onze stellingen aan en kon een ogenblik voet vatten in enige plaatsen onzer linie.
Vijftien Duitsen zijn in onze handen gebleven.
BIJ Diksmuide werd een patroeilje gevecht geleverd dat ons twee gevangenen bezorgde. In de streek van Boesinghe mislukte een vijandelijke verkenning onder ons vuur.

28 mie 1918 – De legerbode

Belgische Kinderen aangenomen door Amerikanen

De Vereenigde-Staten, die onophoudend blijken geven van de grootste edelmoedigheid jegens België, hebben aan den heer Berryer, minister van Binnenlandsche zaken, aangeboden Belgische kinderen aan te nemen, die tengevolge van den oorlog te lijden hadden. Door het aannemen wordt verstaan eene bestendige geldelijke hulp; het toezicht over het kind, zijne opvoeding blijven toevertrouwd aan de familie af aan de personen die deze vervangen.

29 mei – De Belgische Standaard

BELGISCH FRONT

27 Mei, 20 uur. — Middelmatige artillerie-strijd op 't front. Voor Boesinghe Merckem werden onze voorposten steiselmatig beschoten. Stukken van langen dracht namen ons achterwaarsche front onder vuur. Wij hebben geantwoord met vernietigingsvuren.

Op het Leiefront, viel de vijand met groot geweld aan op het front Locre – Vormezele. Hij werd na bittere gevechten door de Franse troepen teruggeworpen., in de nabijheid van Dickebusch kon de vijand op een enkele plaats deze linie binnendringen. Daar woedt het gevecht voort.; op andere punten waar hij voet kan vatten , werd hij door tegenaanvallen terug geworpen.

30 mei 1918 – Camp d'ariation de l'Abeele

Het Abele vliegveld was ghedurende de grote oorlog de thuisbasis voor de 4, 5, 8,, 29, 32 en 41ste squadron van de RAF. Bekende namen die op het vliegveld 'werkten' waren onder andere **Majoor Lanoe Hawker** en **major James McCudden** en niet te vergeten de beroemde Belgische piloot **Jan Olieslagers.**

Major Lanoe Hawker – de eerste Britse piloot die het Vicotiracross verdiende.

James McCudden was een andere roemruchte piloot in de eerste wereldoorlog. Hij schreef er later een boek over dat als titel 'Flying Fury' meekreeg. Daaruit halen we het stuk:

The Death of Werner Voss

McCudden participated in one of the great aerial battles of all-time. I suppose that if we sang songs and wrote *Iliads* about our war heroes any more, that day of September 23rd, 1917 would be so celebrated.

We were just on the point of engaging six Albatros Scouts away to our right, when we saw ahead of us, just above Poelcappelle, an S.E. half spinning down closely pursued by a silvery blue German triplane at very close range. The S.E. certainly looked very unhappy, so we changed our minds about attacking the six V-strutters, and went to the rescue of the unfortunate S.E.

The Hun triplane was practically underneath our formation now, and so down we dived at a colossal speed. I went to the right, Rhys-Davids to the left, and we got behind the triplane together. The German pilot saw us and turned in a most disconcertingly quick manner, not a climbing nor Immelmann turn, but a sort of flat half spin. By now the German triplane was in the middle of our formation, and its handling was wonderful to behold. The pilot seemed to be firing at all of us simultaneously, and although I got behind him a second time, I could hardly stay there for a second. His movements were so quick and uncertain that none of us could hold him in sight at all for any decisive time.

I now got a good opportunity as he was coming towards me nose on, and slightly underneath, and had apparently not seen me. I dropped my nose, got him well in my sight, and pressed both triggers. As soon as I fired up came his nose at me, and I heard clack-clack-clack-clack, as his bullets passed close to me and through my wings. I distinctly noticed the red-yellow flashes from his parallel Spandau guns. As he flashed by me I caught a glimpse of a black head in the triplane with no hat on at all.

By this time a red-nosed Albatros Scout had arrived, and was apparently doing its best to guard the triplane's tail, and it was well handled too. The formation of six Albatros Scouts which we were going to attack at first stayed above us, and were prevented from diving on us by the arrival of a formation of Spads, whose leader apparently appreciated our position, and kept the six Albatroses otherwise engaged.

The triplane was still circling round in the midst of six S.E.'s, who were all firing at it as opportunity offered, and at one time I noted the triplane in the apex of a cone of tracer bullets from at least five machines simultaneously, and each machine had two guns. By now the fighting was very low and the red-nosed Albatros had gone down and out, but the triplane still remained. I had temporarily lost sight of the triplane whilst changing a drum of my Lewis gun, and when I next saw him he was very low, still being engaged by an S.E. marked I, the pilot being Rhys-Davids. I noticed that the triplane's movements were very erratic, and then I saw him go into a fairly steep dive and so I continued to watch, and then saw the triplane hit the ground and disappear into a thousand fragments, for it seemed to me that it literally went to powder.

Strange to say, I was the only pilot who witnessed the triplane crash, for even Rhys-Davids, who finally shot it down, did not see its end.

It was now quite late, so we flew home to the aerodrome, and as long as I live I shall never forget my admiration for that German pilot, who single-handed fought seven of us for ten

minutes, and also put some bullets through all of our machines. His flying was wonderful, his courage magnificent, and in my opinion he is the bravest German airman whom it has been my privilege to see fight.

We arrived back at the mess, and at dinner the main topic was the wonderful fight. We all conjectured that the enemy pilot must be one of the enemy's best, and we debated as to whether it was Richthofen or Wolff or Voss. The triplane fell in our lines, and the next morning we had a wire from the Wing saying that the dead pilot was found wearing the Boeleke collar and his name was Werner Voss. He had the "Ordre Pour le Merite."

Rhys-Davids came in for a shower of congratulations, and no one deserved them better, but as the boy himself said to me, "Oh, if I could only have brought him down alive," and his remark was in agreement with my own thoughts."
- - - - (from Flying Fury: Five Years in the Royal Flying Corps)

Jan Olieslagers

Het vliegveld bestond uit de hoeve, enkele hangars en enkele houten barakken als kwartier. Sommige officieren verbleven op de boerderij. De schuur en de hof werden gebruik als onderhoudsruimte, om de motoren te testen, als parking voor de wagens, etc.
De weg die het vliegveld verdeelde, werd voornamelijk als wagenparking gebruikt.
In de vroege jaren van de oorlog, werden beide kanten van het zuidelijke deel van het vliegveld gebruikt, zowel om op te stijgen als om te landen. Vanaf maart 1916 werd het westelijke gedeelte gebruikt om op te stijgen. Uit het logboek blijkt dat het vliegveld op de 18de augustus 1917 door de 'hunnen' gebombardeerd werd.
'Bombed by a couple of Huns at 10:30pm'

National Library of Scotland
Leabharlann Nàiseanta na h-Alba

27.NE
Scale: 1:20000 Edition: 3A Published: April 1918
Trenches corrected to 22 May 1918

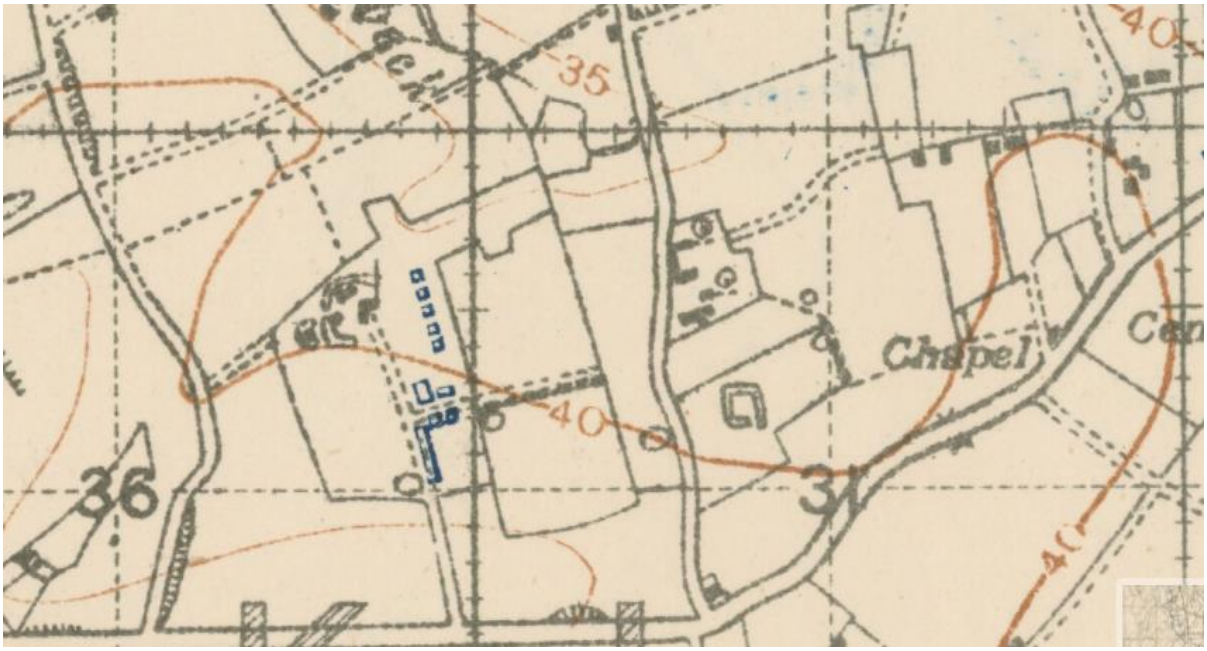

Martin Samyn bracht me op de hoogte van het feit dat er een website bestaat – gemaakt door Steve Buster Johnson en op deze website is de onderstaande kaart te vinden.

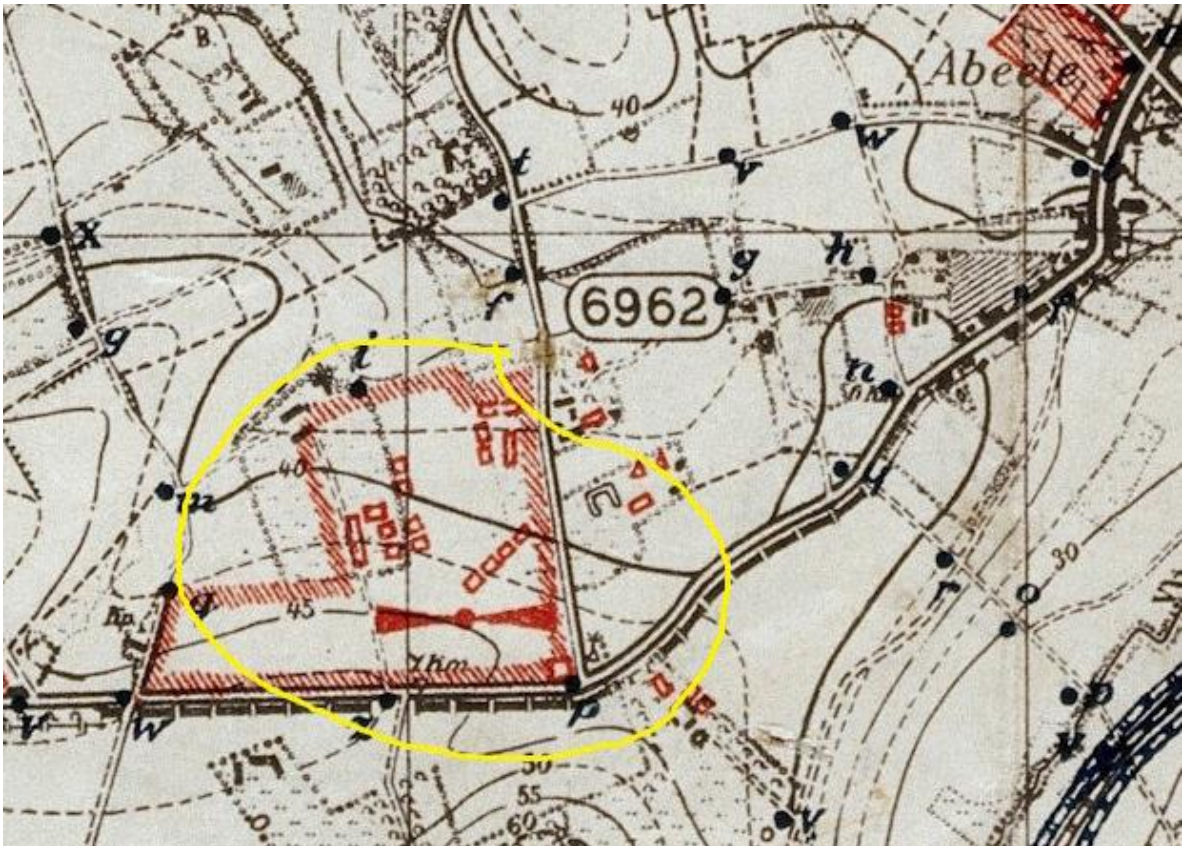

https://www.stevebusterjohnson.com/6-sqn-main-menu

Buster is ook de man die ons een aantal foto's van het vliegveld kan geven.

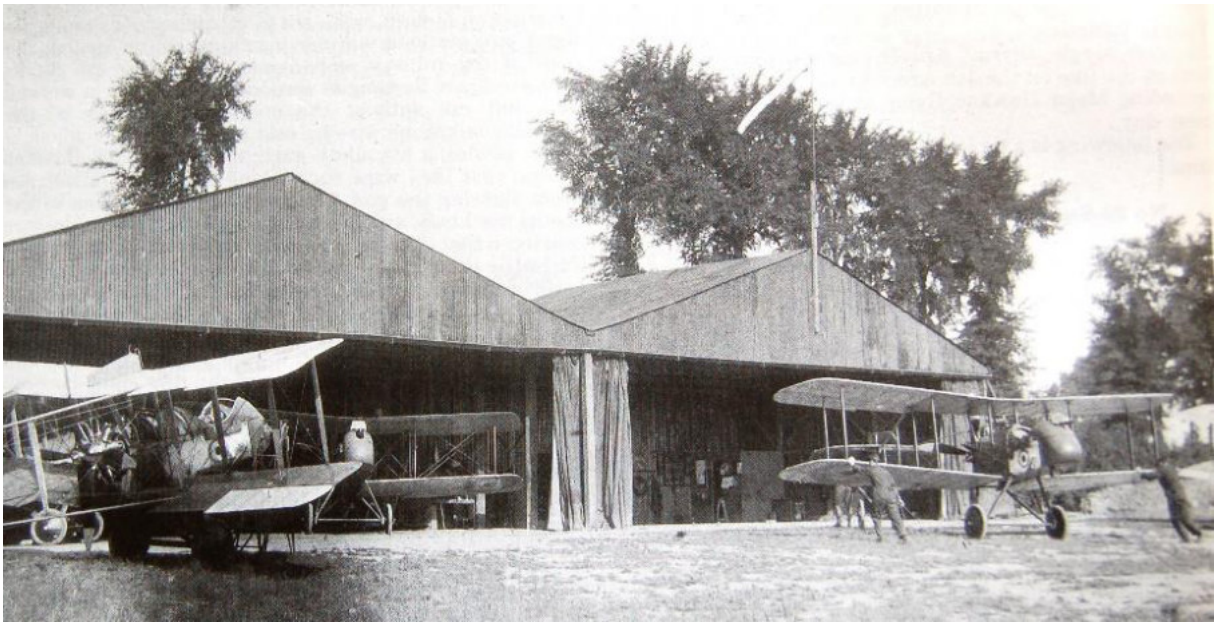

De schuur op de boerderij en hierlangs ‘werkende Belgen’.

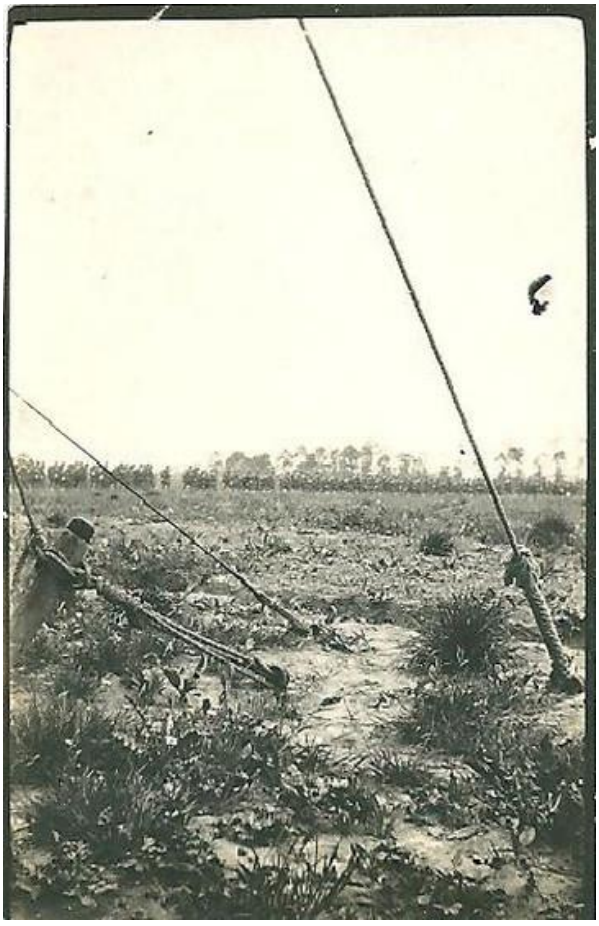

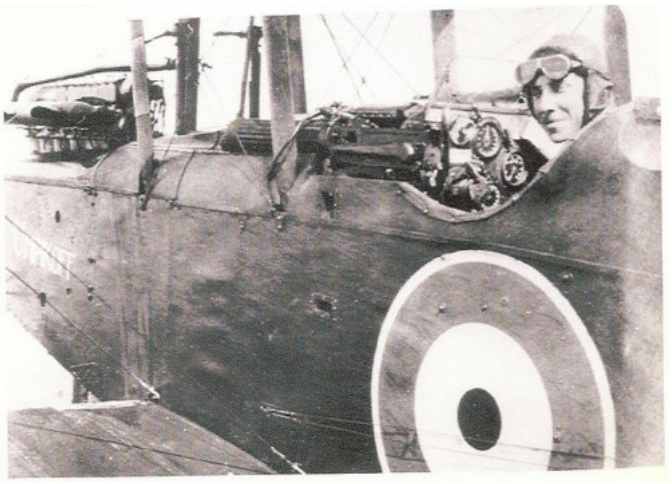

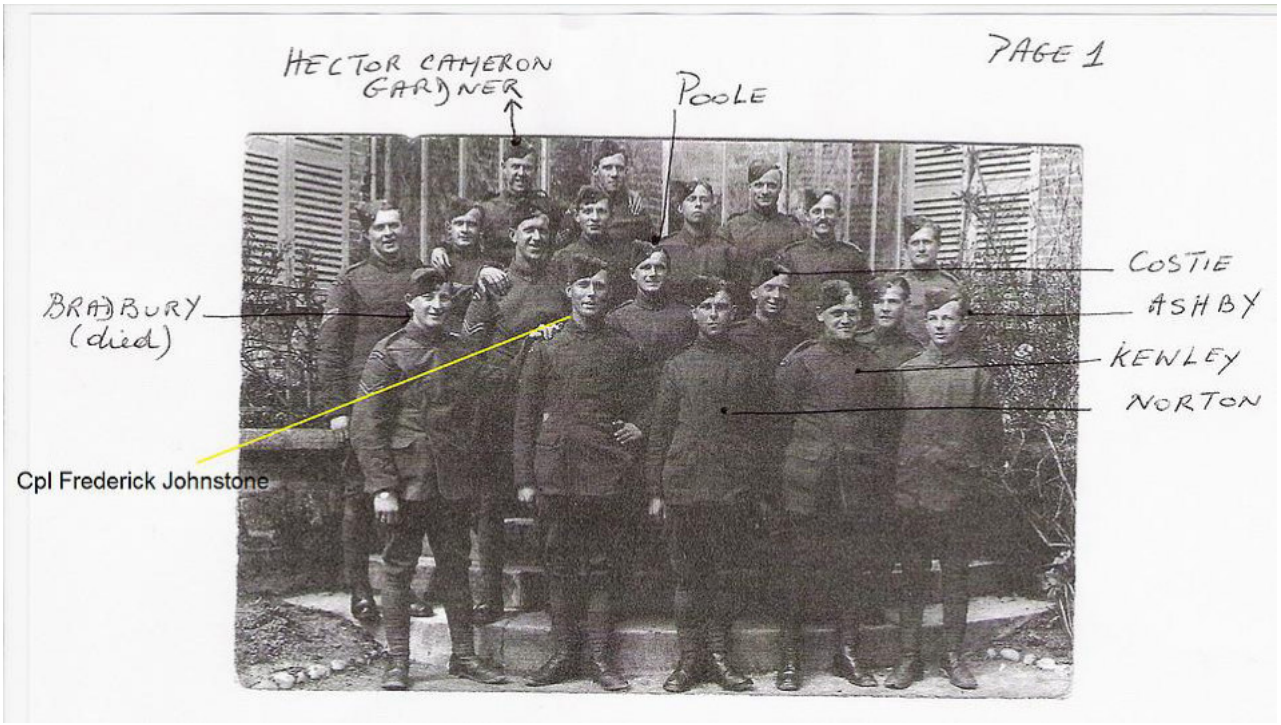

https://www.stevebusterjohnson.com/6-sqn-main-menu

© Paul Van Caesbroeck, 03/02/2009
Image 2 of 2

Op de 30ste mei vond er op deze locatie een bombardment plaats waarvan er verschillende foto's zijn bewaard.

Ongeveer op de plaats waar het vliegveld was startten de Fransen hier in april 1918 met een begraafplaats. Zij begroeven hier 99 Franse en 4 Britse militairen in perk I. In juli, augustus en september werden perken II en III aangelegd door Britse en Amerikaanse eenheden. Na de Wapenstilstand werden de 84 Amerikaanse (perk III) en de 99 Franse (perk I) stoffelijke overschotten ontgraven. Bij de 4 Britten die oorspronkelijk in perk I begraven werden, werden nog eens 25 Britten bijgezet die oorspronkelijk op het kerkhof van Boeschepe (F) begraven waren tussen april en augustus 1918. Perk II, met 75 Britse militairen, werd zo gelaten. Volgens het huidige register liggen er 104 geïdentificeerde doden uit het Verenigd Koninkrijk begraven.

paul Guthrie said:

There is a large empty plot at Abele Airdrome Cemetery where 80 or so US were buried, they were moved to In Flanders Field American Cemetery, though some may have been brought home.

DE TOESTAND

Hevig Duitsch Offensief tusschen Reims en Soissons

Op het Belgisch front : Den 27 en 28, toonde de vijandelijke artilleriebedrijvigheid zich ten zeerste in het gebied achter het front. Verschillende gemeenten, o.a. De Panne werden gebombardeerd : Men telt talrijke slachtoffers onder de burgerlijke bevolking, bijzonderlijk vrouwen.

Den 29, patroeljenbedrijvigheid en artilleriegevecht, heviger bij Nieuwpoort, Merckem en Langemarck. Wij beschoten de vijandelijke artillerie met succes.

Den 29 en 30 zette de vijand zijn bombardement voort met verre draagkracht op Adinkerke, Pollinchove, Forthem en andere gemeenten achter het front.

Onze artillerie voerde talrijke vernielings- en neutraliseeringsvuren uit op de vijandelijke batterijen en represaillevuur op de vijandelijke barakkementen.

Op het Britsch front : De Duitschers vielen hevig aan tusschen Locre en Voormezeele : *Na harde gevechten met zware verliezen voor den vijand werden zij teruggeslagen.* Hij gelukte erin, op enkele plaatsen in de Fransche stellingen te dringen, maar schitterende tegenaanvallen der Fransche troepen herstelden de linie en verbeterden deze ten O. van den vijver van Dickebusch.

Een plaatselijke aanval ten N. van Kemmel werd door de Franschen teruggeslagen ; andere aanvallen werden door de Britten teruggeslagen ten Z. van Yper en het kanaal van Komen en ten N.-W. van Festubert.

Onze bondgenooten voerden eenige succesvolle aanvallen uit.

THE ROSE OF NO MAN'S LAND
(Jack Caddigan / James A. Brennan)

William Thomas - 1916
Henry Burr - 1918
Charles Hart - 1919
Hugh Donovan (a.k.a. Charles Harrison) - 1919

I've seen some beautiful flowers
Grow in life's garden fair

I've spent some wonderful hours
Lost in their fragrance rare
But I have found another
Wondrous beyond compare....

There's a rose that grows in no-man's land
And it's wonderful to see
Though its sprayed with tears, it will live for years
In my garden of memory

It's the one red rose the soldier knows
It's the work of the Master's hand
'Neath the War's great curse stands a Red Cross nurse
She's the rose of no-man's land

Out in the heavenly splendour
Down to the trail of woe
God in his mercy has sent her
Fearing the World below
We call her Rose of Heaven
We've longed to love her so....

There's a rose that grows in no-man's land
And it's wonderful to see
Though its sprayed with tears, it will live for years
In my garden of memory

It's the one red rose the soldier knows
It's the work of the Master's hand
'Neath the War's great curse stands a Red Cross nurse
She's the rose of no-man's land

Te beluisteren op:

https://www.youtube.com/watch?v=sHFO2FSxg_8

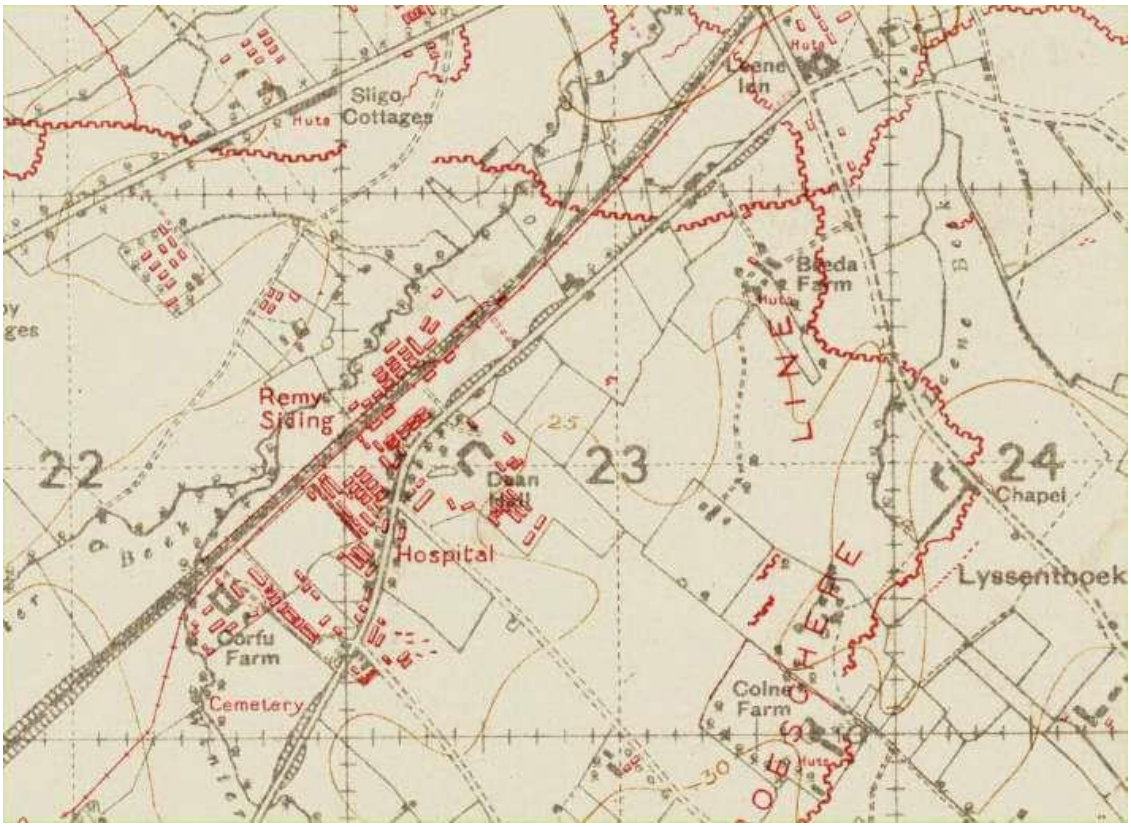

Lyssenthoek Cemetery op een trenchkaart

Nummer 191 A **Doos Gazette** **juni 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

't En is nooit maer van een zwarte pot dat ge begrimmelt zyt

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 580 lezers

Beste abonnee

Bekijk ook de website van 't Neerhof

www.tneerhofVZW.be/

met een nieuw artikel in het DiMPop
het digitaal museum van Poperinge

Jaar 640 - Het kerstenen van het minnedrinken
Het heidense bierdrinken – en vooral het ter 'minne' drinken – moest ook gekerstend worden. De Heilige Geertrui zorgde onder andere daarvoor maar ook ons aller Sinte Berten! Lees en kijk en herdenk deze heuglijke gebeurtenissen !

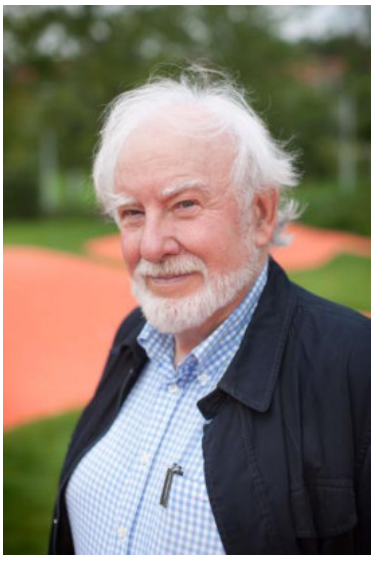

We zijn de tentoonstelling over de **Provense fotograaf Matton** – dan de hand van Ivan Top – gaan bekijken in de 'Croone' en 't was de moeite!
Ivan heeft er nu een vervolg aan gebreid op de webstek van 'T Neerhof – onder de titel **'Op toer bij de boer'** heeft hij aldaar een aantal prachtige foto's van Matton gezet die met de boerderij te maken hebben.
Spijtig genoeg werd hij op zijn tentoonstelling in Proven in de Croone geplaagd met het feit dat zijn fotoboeken daar niet geraakt zijn – dank zij de Bpost problemen.
Maar zijn boeken zijn ondertussen wel gearriveerd en wie dus een fotoboek van Matton wenst kan nog steeds terug in de winkel "Sako" in Proven - Obterrestraat N° 10 – en dit aan de luttele prijs van 15€.
't Is toch voor de vlugge want de oplage is heel beperkt.

IN DE GLORIA!

TENTOONSTELLING

450 jaar herdenking van
de 3 priester-martelaars van Reningelst
en pastoors door de jaren heen te Reningelst (1568-2018)

PROGRAMMA

Zaterdag 2 juni:
- Open Kerkendagen
- Eucharistieviering 10-jarig bestaan Pastoorstraatkermis met **de damesschola Cum Jubilo van Watou** om 18.00 u.
- Aansluitend receptie en officiële opening tentoonstelling.

Zondag 3 juni:
- Tentoonstelling open van 14.00 u tot 17.30 u

Zondag 10 juni:
- Tentoonstelling open van 14.00 u tot 17.30 u
- Rondleiding "Historie van de kerk" met gids Bert Lemahieu om 14.30 u -15.30 u -16.30 u

Zondag 17 juni:
- Tentoonstelling open van 14.00 u tot 17.30 u
- Historische vertelling rond de geuzen met Raymond Six om 14.30 u -15.30 u -16.30 u n.a.v. de inhuldiging van de tombe in Dranouter (17 juni 1928)

Zondag 24 juni:
- Tentoonstelling open van 14.00 u tot 17.30 u
- Bezoek kerktoren "Historie van de klokken" om 14.30 u -15.30 u -16.30 u

Zaterdag 30 juni:
- 10de Pastoorstraatkermis met Studio Ine, Jan Wuytens, The Jokes, DJ Didi. Vanaf 15.30 u

Zondag 16 september:
- Vertelwandeling naar Dranouter

Met dank aan:

Poperinge
Kei van een stad

Reningelst
Dorp in versnelling

CO7

WESTHOEK VERBEELDT.BE

Alle info over de priesters van Reningelst
is te vinden vanaf juni 2018 op:
www.arch-poperinge.be

College ten Doorn

Tweemaandelijkse nieuwsbrief voor alle personeelsleden van College ten Doorn

JAARGANG 3, nummer 4 - mei 2018

William White stuurde mij de nieuwsbrief van het college ten Doorn te Eeklo met het volgende artikel.

Altaar gered van de sloop

Drie en een halve ton. Zoveel weegt het altaar van de kapel van het vroegere Sint-Vincentiuscollege dat tijdens de paasvakantie van de eerste verdieping geplukt werd. Het altaar krijgt een nieuw leven en wordt herschapen tot verschillende beeldhouwwerken. De voormalige feestzaal van het Sint-Vincentiuscollege en de kapel op de eerste verdieping verdwenen tijdens de paasvakantie onder de sloophamer. De sloop luidt de derde en laatste fase in van de grote make-over van onze campus. Ter herinnering: fase één was de bouw van de Zuidmoer, fase twee de renovatie van de Dullaert. Bij fase drie gaan ook nog het pijler- en het torengebouw tegen de vlakte om plaats te maken voor een groene parkzone. Al een tijd vóór de start van de sloopwerken van de kapel was het idee gerezen om het altaar van de kapel te redden. Dat da-teert van 1936 en werd wellicht tijdens de bouw van de kapel naar boven gehesen. Bij de afbraak van de kapel zou het ardui-nen en marmeren altaar ongetwijfeld in gruizelementen tussen het puin verdwijnen. De redding van het altaar was geen sinecure. Eerst moest de toelating van het Bisdom gevraagd worden om het te mogen ‘recycleren’ tot beeldhouwwerk. En dan was het punt om het meer dan drie ton zware altaar veilig en wel op de begane grond te krijgen. De slopers zagen dat niet meteen zitten, dus liet aannemer Strabag een speciale kraan komen. Het bleek millimeter-werk om het altaar door een gat in de gevel naar beneden te krijgen zonder dat het beschadigd werd. Ook het transport naar het Gentse atelier van kunstenares **Chantal Pollier** (lees meer op de volgende bladzijde) had nog heel wat voeten in de aarde. Maar zoals u ook op de volgende pagina kan lezen: inmiddels staan de massieve natuurstenen waar ze moeten zijn. Het is nu wachten tot een deel van het oude altaar terugkeert naar school als beeldhouwwerk.

De AVS-reportage over het project vindt u hier.

Eerste ‘altaar-beeld’ gaat naar WO I-tentoonstelling in Poperinge

Op 30 juni gaat in Poperinge de tentoonstelling ‘Heelkracht/Healing’ – Belgische verpleegsters tijdens de Eerste Wereldoorlog’ van start. Curator van de tentoonstelling is Chantal Pollier en een deel van het College-altaar zal daar te bewonderen zijn als beeldhouwwerk. Het altaar van het Sint-Vincentiuscollege staat inmiddels goed en wel in het open atelier van beeldhouwster Chantal Pollier in Sint-Amandsberg. “Het is zodanig groot dat ik het niet in mijn gewoon atelier binnen krijg”, lacht ze. Het gevaarte van alles samen 3.500 kilo is inmiddels ontmanteld. Er is het altaarblad (1.800 kilo arduin), twee keer vier vier-kante marmeren blokken in *Noir de Mazy* die de poten ondersteunden, de vier poten zelf in Belgische grijze marmer (Gris d’Ar-denne) en tenslotte ook het tabernakel in dezelfde grijze steen. Voor vier van de acht vierkante zwarte marmerblokken heeft Pollier al een bestemming. “Ik wil er een beeld mee maken voor de tentoonstelling die eind juni in Poperinge van start gaat en deel uitmaakt van het Kunstenfestival Watou”, zegt ze. “Het thema in Poperinge is het werk van Belgische verpleegsters tijdens de Eerste Wereldoorlog. Ik heb een idee waarbij de gaten in de blokken marmer fungeren als bomkraters. Het is ook wel symbolisch dat de tentoonstelling met een deel van het College-altaar opgebouwd wordt in een kapel: de Gasthuiskapel in het hartje van Poperinge.” Over wat er met de rest van het altaar op beeldhouwkundig vlak zal gebeuren, heeft Chantal Pollier alleen nog maar vage idee-ën. “Er komt sowieso een beeld terug naar College ten Doorn. Maar ik wil na de zomer eerst eens met een aantal mensen op school praten om af te tasten in welke richting ze het beeld willen zien gaan.” Over het gigantische arduinen blad van het altaar heeft Pollier al veel nagedacht. “Er is een idee dat steeds maar in mijn hoofd blijft spoken: het beeld van een persoon die plat op de grond ligt en wiens hoofd, schouders, rug en benen uit het altaarblad tevoorschijn komen. Een beetje zoals de grafbeelden van bisschoppen die je wel eens in de vloer van kathedralen ziet, maar dan omgedraaid. Enfin, ik ben er nog lang niet uit. We zien wel.”

Oud-leerlinge leerde beeldhouwen

‘Heelkracht/Healing’ – Belgische verpleegsters tijdens de Eerste Wereldoorlog’: van 30 juni tot 16 september 2018 in de Gast-huiskapel, Gasthuisstraat 1a, Poperinge. Open van dinsdag tot zondag van 13 tot 18 u. Gratis toegang. Meer informatie: http://www.poperinge14-18.be/

Chantal Pollier (°1965) uit Adegem werkte haar secundaire studies af aan Onze-Lieve-Vrouw ten Doorn. Daarna trok ze naar de universiteit van Gent om er klinische psycho-logie te studeren. Tegelijk leerde ze beeld-houwen aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Gent (KASK). Na haar stu-die ging ze zeven jaar lang deeltijds aan de slag als klinisch psycholoog in een instituut voor kinderen met socio-emotionele problemen. In 1998 besloot ze om voortaan enkel nog te beeldhouwen. Chantal werkt graag in steen en heeft een voorkeur voor marmers en Belgische blauwe hardsteen. Ze zoekt daarin de confrontatie met ieders menselijkheid: de schoonheid en de lelijkheid van het voortdurend veranderende lichaam, de tanende huid, de sterfelijkheid, het verval. Ze was curator van verschillende tentoonstellingen en werkte een hele periode voor kunstenaar Jan Fabre.

Van Miel Desmyttere kreeg ik de onderstaande mail:

Dag Guido , ik lees zeer graag en met veel voldoening : de Doos Gazette.

In het laatste nummer staat er fout in : bij het artikel: lijdensbericht van onbezet Belgie.
Er staat de Rene Vandenberghe en drie kinderen gedood werden door een bom in;Westouter; dit is niet juist. Het was de vrouw Cyriel Vandenberghe ,Eugenia Theeten en één kind Ludivica Vandenberghe op de vlucht van Kemmel naar Haringhe.
Ik heb van haar een doodprentje . Cyriel Vandenberghe en Eugenia
Theeten waren Familie van mijn moeder Florida Louwaege; dochter van Cyriel Louwaege - Felicie Vandenberghe woonden in Haringe waar veel familieleden op de vlucht waren gelogeerd. Rene Vandenberghe en zijn vrouw Romanie Louwaege gaan boeren in Wulpen op de hoeve Allaerthuizen in 1920
Groeten Miel

Bidt voor de zielen
VAN
Eugenia Julia Theeten
ECHTGENOOTE VAN
Cyriel Camiel VANDENBERGHE,
geboren te DRANOUTRE den 23 April 1880,
en van hare oudste dochter
LUDOVICA MARIA VANDENBERGHE,
geboren te KEMMEL den 5 November 1903,
Op vlucht naar Haringhe zij wierden te samen door eene vijandelijke bom aan de liefde hunner familie ontrukt op het grondgebied van Westoutre den 17 April 1918, en plechtiglijk begraven te HARINGHE den 20 April.

Beiden waren rechtveerdig voor Gods oogen en onderhielden getrouwelijk al de geboden des Heeren. (LUC. I.) Zij beminden malkander binst hun leven, en zijn ook in de dood niet gescheiden geworden. II REG. I, 23.
De gedachten van hunne liefde tot ons, van hunner ijver voor ons geluk, doet ons tranen storten. Ach! de dood heeft ze ontnomen, en indien wij weenen, het is omdat wij verstaan wat wij verloren hebben. (H. AUG.)
DIERBARE ECHTGENOOT, de dood heeft vroegtijdig, eilaas! onze gelukkige vereeniging verbroken, doch wij zullen malkander in den hemel wederzien, en daar zal ons niets ooit kunnen scheiden. (H. FRANC. DE SALES.)
En gij MIJNE LIEVE KINDEREN, uwe moeder verlaat u, zij laat u over aan de teedere zorgen van uwen goeden vader en aan de bescherming van God. Groeit op in wijsheid en deugdzaamheid, weest de vreugde van uwen vader en vergeet uwe moeder en uwe zuster niet.

ALLAERT, ROUSBRUGGE-HAMINGHE.

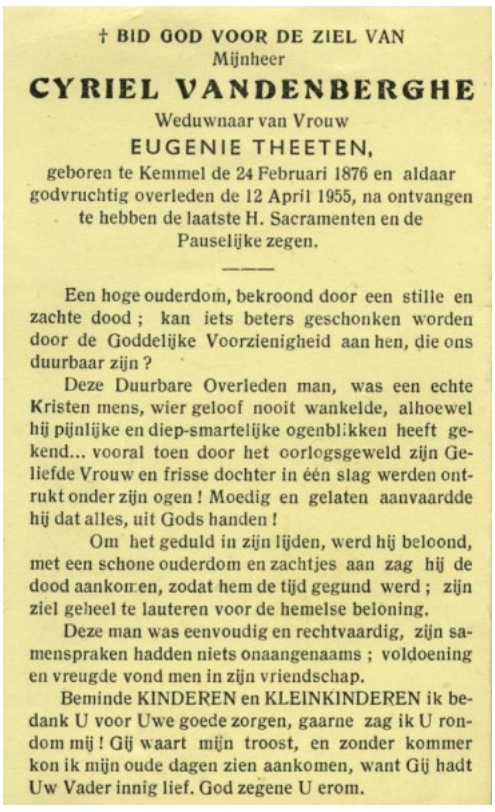

† BID GOD VOOR DE ZIEL VAN
Mijnheer
CYRIEL VANDENBERGHE
Weduwnaar van Vrouw
EUGENIE THEETEN,
geboren te Kemmel de 24 Februari 1876 en aldaar godvruchtig overleden de 12 April 1955, na ontvangen te hebben de laatste H. Sacramenten en de Pauselijke zegen.

Een hoge ouderdom, bekroond door een stille en zachte dood ; kan iets beters geschonken worden door de Goddelijke Voorzienigheid aan hen, die ons duurbaar zijn ?
Deze Duurbare Overleden man, was een echte Kristen mens, wier geloof nooit wankelde, alhoewel hij pijnlijke en diep-smartelijke ogenblikken heeft gekend... vooral toen door het oorlogsgeweld zijn Geliefde Vrouw en frisse dochter in één slag werden ontrukt onder zijn ogen ! Moedig en gelaten aanvaardde hij dat alles, uit Gods handen !
Om het geduld in zijn lijden, werd hij beloond, met een schone ouderdom en zachtjes aan zag hij de dood aankomen, zodat hem de tijd gegund werd ; zijn ziel geheel te lauteren voor de hemelse beloning.
Deze man was eenvoudig en rechtvaardig, zijn samenspraken hadden niets onaangenaams ; voldoening en vreugde vond men in zijn vriendschap.
Beminde KINDEREN en KLEINKINDEREN ik bedank U voor Uwe goede zorgen, gaarne zag ik U rondom mij ! Gij waart mijn troost, en zonder kommer kon ik mijn oude dagen zien aankomen, want Gij hadt Uw Vader innig lief. God zegene U erom.

Miel, bedankt voor deze rechtzetting.

De restauratie van de Gasthuiskapel te Poperinge is ver gevorderd…

Woensdag 29 mei was er een bijzonder moment in de restauratie van de Gasthuiskapel. De haan werd op het torentje gezet. Het is de 'oude' haan - die door voorzitter Oscar Bataille van het C.O.O. van Poperinghe in het jaar 1929 die na terug prachtig verguld te zijn geweest, zijn plaats terug op het torentje ging innemen.

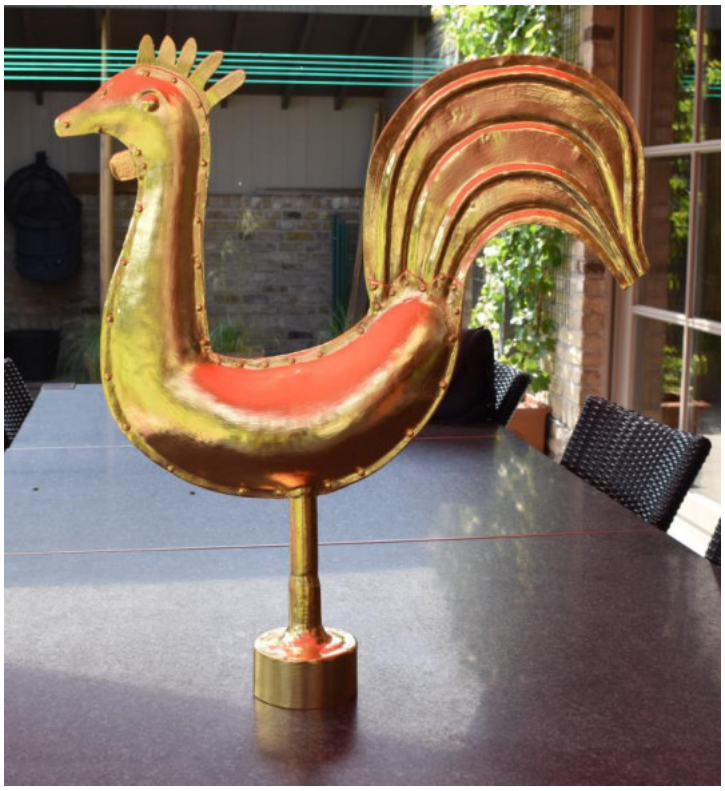

Het was dus een plechtig moment. We leerden van de Poperingse restauratie-ingenieur **Bart Pattyn** dat de restauratie van de gevel heel interessant was. Men constateerde dat er drie soorten bakstenen werden gebruikt bij de bouw van de kapel, die zoals we weten gebeurde in het jaar 1611. De ruïne van de kapel die was blijven liggen sedert de troebelen van het jaar 1582 werden reeds in het jaar 1606 opgeruimd en met het oog op de herbouw van de kapel werden de nog bruikbare stenen en andere materialen aan de kant gelegd.

Nu constateert men dat de oude gele stenen – die men vroeger 'witte' stenen noemde – nog steeds te herkennen zijn – naast de 'nieuwe' witte en rode stenen van de herbouw in het jaar 1611. Er werd dan ook de nodige zorg besteed aan de gevelreiniging en de stenen werden opgevoegd met een mengeling zand en kalk, zoals dit eertijds ook het geval moet zijn geweest.

Ook de klok in het torentje zal terug luiden!

En op woensdag 30 mei was het dan zover. De notabelen der stede verzamelden zich aan het 'Bayardstraatje' om de vergulde windhaan op het kruis te plaatsen en de klok uit te proberen.

Pascal Lapanne zit er als eerste bij. Hij zal wel de hoogte niet ingaan maar zo'n helm is toch altijd veilig.

Let op al die helmen die klaar liggen voor de stoutmoedigen en dapperen die het torentje zullen beklimmen.
De tocht is hoog maar het lukt – de wind is gelukkig stil. Sommigen zijn meer gewoon en hebben al geoefend door een 'draak' of was het nu een griffoen op de stadstoren te plaatsen.
En wie heeft er daar zijn helm vergeten?

En dan nog de groepsfoto; 't was even moeilijk – wie moest er waar staan?

Et voilà – gelukt!
In ons volgend nummer gaan verder in op de Gasthuiskapel.

De schoolkolonies

Te vinden op:
https://www.facebook.com/oorlogs.kantschool

Schoolkolonies Wereldoorlog Een

Vertrek naar de schoolkolonie van Pourville-sur-Mer

Sinds de zomer van 1915 vertrokken regelmatig jongens en meisjes, die door hun ouders waren opgegeven voor een verblijf in een schoolkolonie van de Belgische overheid.
Tussen eind april en begin mei 1918 kregen méér dan 100 jongens uit Poperinge een plaats in de schoolkolonie van Pourville-sur-Mer.
Op 22 april 1918 arriveerden 129 jongens, die enkele dagen voordien uit de Westhoek waren geëvacueerd, met een vluchtelingentrein in Dieppe.
Aan het station van Dieppe werden de jongens, die 5 tot 14 jaar oud waren, op vrachtwagens gezet en overgebracht naar Hôtel-de-la-Plage in Pourville-sur-Mer waar de overheid een hotel met casino had ingericht als schoolkolonie.
Bij de 92 jongens afkomstig uit de zuidelijke Westhoek, waren 35 van hen afkomstig uit Poperinge en 22 uit Westouter. De anderen kwamen uit Loker, Dranouter, Mesen, Wijtschate, Wulveringem, Kemmel, Westvleteren, Alveringem, Pollinkhove, Brielen en Vlamertinge.
Uit het noordelijke gedeelte van de Westhoek kwamen 14 van de 27 jongens uit Veurne en uit het bezette deel van de Westhoek kwamen 9 jongens.
De jongste, Henri Bril uit Dranouter, was bij aankomst 5 jaar en 4 maanden. Hij was in het gezelschap van zijn 12-jarige broer Emile, beiden zonen van Victor Bril en Julie Baudoin.
De oudste was Marcel Caron uit Westouter. Hij kwam in de schoolkolonie aan met zijn broers Michel en Valère, zonen van Charles Caron en Céline Vion.
Wanneer de jongens uit hun dorp vertrokken had het Duitse leger (sinds begin april 1918), hun lenteoffensief, "Bataille de la Lys", ingezet en vreesde de burgerbevolking voor een opmars die de Westhoek zou bedreigen.
De jongens afkomstig uit Poperinge die op 22 april 1918 aankwamen in Pourville-sur-Mer, waren:
Roose Julien (6), Roose Filémon (8)
Pyck Honoré (7)
Ampoorter André (6), Ampoorter Adrien (9)
Recourt Maurice (7), Recourt Remie (9,5)
D'hooghe René (7), D'hooghe Emiel (7), D'hooghe Adelaire (8), D'hooghe Maurice (11)
Vanterijn Médard (9)
Châtelet Daniel (9), Châtelet Urbain (10)
Labaere Gaston (7)
Pannekoecke Camiel (10)
Deroo René (9,5)
Alleman Léon (9,5)
Lahaye Léopold (8), Lahaye Gérard (11,5), Lahaye André (9)

Dumothie Camille (10)
Ghesquière Julien (9), Ghesquière André (11)
Peutevinck Henri (11), Peutevinck Maurice (12)
Stechel Joël (7)
Top Charles (10)
Dehaene Gérard (12)
Dumelie André (11)
Deneire Georges (12)
Druwant Maurice (12)
Pattyn Jérôme (12)
Vanbezien Georges (11)
Vanbockstael Maurice (10)
Wie kent deze kinderen?
Misschien uw grootouders?
Graag had de namen van hun ouders en eventuele woonplaats bekomen.
foto: zicht op de Paardenmarkt vanuit de toren van het stadhuis (augustus 1918)

De mammoet van Proven – 1.00.000 jaar voor Christus

Uit de Poperingenaar – of het Wekelijks Nieuws – 3 januari 1948.
Eind 1947 boort Maurits Ganne een put in zijn weide, en dan vindt hij ….

De Oudheidkundige vondsten te Proven

BEENDEREN VAN MAMMOET, RHINOCEROS EN HERT

Einde October jl., in volle droge periode, had landbouwer Hr Maurits Ganne, Proven, doen overgaan tot het boren van een put ten einde water voor zijn hoeve te kunnen putten.

De ondergrond bleef echter droog en op een diepte van ongeveer 8,5 m. stootte de Heer Ganne op een laag keien, — vermoedelijk voortkomend van een gewezen rivierbedding — met daartussen een aantal beenderen.

Hr Veearts Adriaen, uit Poperinge, werd dan o.m. op de hoogte van deze vondst gebracht. In ons blad werden hieromtrent alle gegevens medegedeeld waarover wij toendertijd beschikten. Een drietal weken geleden drukten wij tevens een artikel over, handelend over de pre-historische dieren welke veel duizenden jaren geleden onze gewesten zouden bewoond hebben.

Toen die beenderen en keien gevonden werden, heeft een jonge student uit Poperinge, studerend aan de Hogeschool te Brussel, die vondst bekend gemaakt aan een hoogleraar in de geologie aan de Universiteit te Brussel, die zelf ter plaatse een bezoek kwam instellen, tevens een onderzoek wijdend aan de gevonden beenderen.

Door deze hoogleraar werd vastgesteld dat de gevonden beenderen o.m. hadden behoord tot een mammoet, een neushoorn (rhinoceros) en een soort voorhistorisch hert. De aangetroffen keien zouden ook behoord hebben tot een rivierbedding uit het tertiaire of quaternaire tijdperk. Onder de keilaag bevindt zich een waterdichte zwarte kleilaag.

Vermoedelijk zijn de dieren waarvan beenderen aangetroffen werden op die plaats in die voorhistorische rivier omgekomen en er samengespoeld.

Door het Nationaal Instituut voor Geologie te Brussel werden kredieten aangevraagd om op de hoeve Ganne in de eerstkomende Zomer nadere opzoekingen te kunnen doorvoeren; het hangt er nu van af of die kredieten ja dan niet zullen worden toegestaan.

Enkele weken later, wordt het vorige artikel opgevolgd door dit volgende:

Toen enkele weken geleden in dit blad een ovezicht verscheen van de vorming der aarde in verband met de merkwaardige voorhistorische ontdekking te Proven, was dit artikel voor velen een openbaring van tot dan toe onbekende toestanden uit de wordingsgeschiedenis van onze wereld.

Anderen hebben slechts met een ongelovige glimlacht de uiteenzetting gevolgd en waren erg sceptisch tegenover de millioenen jaren waarvan sprake was. Ja, het gebeurt nog in onze XX° eeuw, dat de mensen zijn die rotsvast geloven in spoken en dwaallichtjes, doch de resultaten van de meest gedegen wetenschap niet kunnen aannemen.
Zowel voor de ene als de andere soort lezers hebben we toen besloten nog eens op dit onderwerp terug te keren en bij een bezoek ter plaatse zoveel mogelijk gegevens te verzamelen in verband met de ontdekking te Proven.

De bijzonderste beenderen-fragmenten welke te Proven werden opgedolven. — Gedetailleerde beschrijving in de tekst.

Op bezoek bij de heer M. Ganne
Wanneer onze wagen onder de kletterende regen het hoeveplein kwam opgebold, konden we onmiddellijk met de **Heer Ganne** kennis maken. De voorstelling kon heel kort zijn want het bijzijn van de **Heer Sansen** scheen hem voldoende in te lichten ove he doel van onze komst.
En terwijl de vriendleijke landbowuer de ontgraven reuzenbeenderen op de tafel uitstalde begon spontaan zonder veel aandringen, het relaas van de vondst.
Ten einde een weide te kunnen splitsen was hij gedwongen geweest een put te graven voor de watervoorziening van het af te zonderen deel. Het zou een heel gewone waterput zijn met een doorsnede van 1 meter, doch voldoende diep om in elk jaargetijde water voor handen te hebben.
De heer Ganne is echter een mens met een wetenschappelijk geest die na zijn zware arbeid naar een boek weet te grijpen en voor wie geologie en delfstofkunde geen onbekende begrippen zijn. Met belangstelling volgde hij dan ook de variatie vande diverse soorten grond die bij de graafwerken achtereenvolgens werden blootgelegd.
De bovenste laag de zogenaamde Ieperiaanse klei, gaat tot een diepte van 2,50 meter. Daaronder zit een laag van ½ meter fijn groen waterhoudend zand. De groene kleur is te wijten aan de aanwezigheid van glauconiet, dit is een mineraal dat eens in de zeeën ontstond. Vervolgens werd er een laag aangetroffen van turfachtige aarde samengeseld uit zwart zand en plantenresten. Een monster van deze laag welke meer dan 4 meter dikte had, werd te Brussel onderzocht door een geoloog van het Natuurhisorisch Museum, het bevatte onder meer een pijnappel en stuifmeel van berk en pijnbomen.
Hierop volgde een sediment van ongeveer 0,80 meter eveneens bestaande uit bleekgroen glauconiet rijk zand vermengd met kiezel.
In deze laag komen er talrijke kleine witte kalkachtige schilfertjes voor, waarschijnlijk **nummelieten.** Dit zijn zeediertjes welke voorzien zijn van een lensvormige kalkschaal wier doormeter meestal slechts enkele millimeters bedraagt.
In 1801 gaf de franse natuuronderzoeker Lamarck hun de naam van nummelieten omdat hun schaaltjes zo zeer op geldstukken gelijken (latijn: nummelus = geldstuk) vandaar ook de Nederlandse benaming: muntsteendiertjes.

Zij leefden in dichte drommen op de bodem van ondiepe zeeën en door hun schalen werden gehele kalkbanken opgebouwd.
Toen de zee zich later terugtrok door de verheffing van de bodem, werd deze kalksteen achteraf als bouwmateriaal gebruikt. …
Op het bleekgroene zand volgde er opnieuw een turfachtige laag, doch slechts een geringe dikte, amper een 20-tal cm. Tenslotte op een diepte van meer dan 8,50 meter stootte men op een laag bestaande uit gerolde keien van allerlei oorsprong. Gerolde keien ontsaan uit brokstukken van gesteenten welke door water of ijs ver meegevoerd en over elkaar gewenteld worden, zodanig dat hun hoeken of scherpe kanten worden afgerond.
Hoe groot was echter de verrassing vande landbouwer toen op dez diepte een stuk been werd aangetroffen. Op het eerste zicht bleek het een stuk hout, doch bij naeder toezien bleek onmiddellijk zijn ware aard uit de onmiskenbare sponsachtige beenderenstructuur aan de gebroken uiteinden.
Andere beenderenfragmenten volgden in overvloed, vele kleine, doch ook enkele grote, welke toelieten te vermoeden dat ze eens aan een reusachtig voorhistorisch dier hadden behoord.
Door een Brusselse geoloog die door tussenkomst van een jonge student uit Poperinge van de vondst op de hoogte werd gebracht werden deze beenderen vereenzelvigd als voor het merendeel afkomstig zijnde van een mammoet en van een neushoorn of rhinoceros.
Op de foto hierboven komen de merkwaardigste stukken voor. Op de voorgrond links staan er vier tanden. Men twijfelt nog over de juiste herkomst van de eerse tand, het is mogelijk dat hij eens tot het gebit behoorde van een voorhistorisch paard. De andere drie kiezen zijn onbetwistbaar tanden van een reusachtige neushoorn. Het fragment dat rechts op de voorste rij gelegen is zou afkomstig zijn van een voorwerelds hert. Al de andere uitgestalde beenderen maakten eens deel uit van het skelet van een mammoet, een soort reusachtige, wolharige olifant met lange sterk gebogen stoottanden en een vetbult op de rug. Het grote been op de achtergrond dat door de Heer Ganne wordt vastgehouden, is een linkerheupbeen. De zware werkershand vande landbouwer welke op dit stuk steunt, geeft een goed idee van de afmetingen. Het rechtstaande stuk is een linker scheenbeen terwijl het fragment dat uiterst rechts bij het venster ligt een halswervel is. De lange ronde beendeen in het midden zijn ribbestukken.
Onder de talrijke kleinere brokstukken welke op de foto niet voorkomen, bevindt er zich eveneens een fragment ivoor dat afkomstig van een stoottand van een mammoet.
Al deze beenderen, die honderduizenden jaren in de aarde bedolven lagen, zijn zeer broos geworden. Welra zullen zij worden overgebracht naar het Natuurhistorisch Museum te Brussel. Daar worden ze eerst in een bad gedompeld en met een soort vernis bestreken ten einde ze te verduurzamen om tenslotte hun plaats te vinden in een der tentoonstellingszaken voorzien van een onderschriftje met vermelding van hun aard, ouderdom, vindplaats, enz.
Dat men te Brussel veel belangstelling koestert voor de gedane vondst blijkt wel uit het feit dat susidies werden aangevraagd om toekomende zomer op de hoeve vande heer Ganne belangrijke delvingswerken uit te voeren met het doel wellicht nieuw beenderen materiaal aan te treffen. Het is inderdaad niet aan te nemen dat de geraamten zich zouden beperken tot de bodem van de waterput welke nauwelijks één vierkante meter beslaat.

De Mammoet.

Wie weet wat er in de omgeving nog begraven ligt! We zullen ten gepaste tijde de werkzaamheden van heel nabij volgen en onze lezers op de hoogte houden.

Uit lang vervlogen tijden

Al de aardlagen welke te Proven doorgraven werden en wier samenstelling we komen te bespreken, dateren uit het tertiaire tijdperk, meer bepaald uit de zogenaamde Eoceenperiode welke zestig millioen jaren geleden een aanvang nam. Overal in de wereld zouden weldra grote veranderingen in de bodemgesteldheid plaats grijpen. De rusteloze aardkorst zou zich plooien in nooit gekende mate, de reusachtige bergketens welke onze hedendaagse wereld beheersen, zouden weldra gevorms worden. De Alpen, de Pyreneeën de Kaukasus, de Himalaya, de Andes van Zuid-Amerika en andere ketens zouden uit de grond rijzen terwijl de Middellandse Zee haar bedding krijgt. Tijdens het voorspel van deze grote tectonische veranderingen was ons land het toneel van herhaalde grote overstromingen ten gevolge van plaatselijke bewegingen van de bodem. De zee stormde vooruit, nu eens langs het Noorden, dan langs het Zuiden of het Oosten en overstroomde telkens een deel van ons land. De vooruitdringende zee zette overal sedimenten af bestaande uit klei of zand. Het zijn inderdaad deze grondstoorten welke door de Heer Ganne werden blootgelegd.
Alhoewel de gevonden beenderen in deze lagen werden aangetroffen, dateren ze geenszins uit dat tijdperk. Ze zijn van veel jongere datum. Hun ouderdom is niet in millioenen jaren uit te drukken. De wollige mammoet en zijn metgezel de neushoorn leefden slechts op het einde van de tertiaire of in het begin van de kwartaire periode, ongeveer een millioen jaar geleden. Waarschijnlijk is de op 9 meter diepte aangetroffen kleilaag in het tertiaire of kwartaire tijdperk eens de bedding geweest van een rivier wiens wateren de geraamten en beenderen van gestorven dieren hebben meegevoerd. Hoe zou het anders te verklaren zijn dat beenderen van drie of vier verschillende dierensoorten te samen opgehoopt liggen. Achteraf is deze rivier, waarschijnlijk door zijdelingse afzettingen genivelleerd.
De mammoet die een millioen jaren geleden reeds op aarde leefde is een tijdgenoot geweest van de mens. Of anders uitgedrukt: ten tijde dat de mammoet leefde waren onze voorouders reeds op deze wereld!
Niet alleen werden te Spy, bij Namen menselijke geraamten gevonden samen met gebeenteresten van mammoets en neushoorns, doch in Moravië vond men bovendien over een oppervlakte van 1600 vierkante meter de geraamteoverblijfselen van wel 60 mammoeten, de beenderen lagen op hopen en waren zelfs gerangschikt. Dit bewijst zeker dat de mens hierin de hand moet hebben gehad.
Waarschijnlijk hebben de ijstijdmensen tevens jacht ghemaakt op dit reuzendier. Geleerden zijn de mening toegedaan dat de primitieve mens zich hierbij van valkuilen moet bediend hebben om vervolgens het monster bij middel van zware stenen af te maken.
Er is nog zoveel te vertellen over het leven en de ontdekkingsgeschiedenis van de mammoet zodat we later nog wel eens hieraan een bijdrage zullen wijden.
En terwijl ik bij de heer Ganne de zware beendereen in mijn handen hield, dacht ik er aan dat zij duizenden eeuwen geleden behoorden tot een wanstaltig dier dat hier in deze vlakte graasde. Wellicht reeds een millioen jaar lagen ze begraven in de aarde en sindsdien heeft de gehele menselijke overlevering de onbekende en de geboekstaafde zich afgespeeld. Dit dier leefde als tijdgenoot van de meest primitieve mens die misschien niet eens in staat was een steen op rudimentaire wijze te modeleren of slechts over heel eenvoudige en ondoelmatige wapens en werktuigen beschikte: een scherpe steen of een knoestige tak.
Wanneer de mens uitgegroeid is tot de meester van de aarde in dit tijdperk van elektriciteit en atoomsplitsing werden deze beenderen opgegraven om als curiositeit een plaatsje t vinden in het museum want dit dier is zeer lang uitgestorven. Alles verandert, alles evolueert, ook het leven! Hoe zal de aarde, hoe zal de mens er uit zien bij nog eens zoveel duizenden jaren? Wie weet, vriend lezer, ligt uw of mijn skelet dan niet netjes gerangschikt in een glazen kast van een of ander museum der toekomst als bezienswaardige overblijfselen van een nog halfwijde mensensoort met als opschrift: Geraamte van een mens uit het dwaze tijdperk der wereldoorlogen!

R.A.E. Beveren-Ijzer

*Op **22 december 1956** krijgen we in het 'Wekelijks Nieuws' een vervolg van deze sensationele ontdekking.*
In de week van de 10de tot de 15de december is immers de heer **Roger Vanhoorne**, *paleontoloog en plantenkundige van het Koninklijk Belgisch Instituut van Natuurwetenschappen bedrijvig geweest op de hoeve Ganne.*

Aardklompen waarin overblijfselen van plantengroei, keien en schelpjes voorkomen, worden door dhr. Vanhoorne zorgvuldig in plastieken verpakking gewikkeld, om dit kostbaar materiaal later in het laboratorium nauwkeurig te onderzoeken.

De eerste opgravingen van 1947 hadden reeds bewezen dat men hier kennelijk voor een aardlaag stond die duidelijke sporen bevatte over de plantengroei in het late ijstijdperk en vermits de heer Vanhoorne een studie maakt over dit ijstijdperk was de vindplaats te Proven aangewezen voor zijn verdere opsporingen.
Tijdens de zomer van dit jaar werden ter voorbereiding een drietal proefboringen uitgevoerd in de weide van de hofstede Ganne. Eigenaardig genoeg hadden de proefboringen voor resultaat dat de plaats onmiddellijk naast de in 1947 gedolven steenput, nog het best de eigenschappen vertoonde van het tijdperk der prehistorie dat men van dichtbij wilde onderzoeken. …
De heer Vanhoorne schetst ons het verloop der opgravingen. Vanaf 3,50 meter ongeveer werd een grijs leemdek bereikt. Deze leem werd tussen 5 en 6 meter zeer venig (turfachtig). In dit gedeelte trof de geleerde een rijke oogst van mossen en zaden. Deze vondsten werden zorgvuldig voor verder laboratoriumonderzoek in plastieken verpakking geborgen.
Voorbij de 6 meter kwam men aan zandige leem met schelpen, zoetwaterschelpen wel te verstaan en ten slotte, voorbij de 7 meter bereikte men een leemlaag met keien. Het is op deze diepte dat men vrijdag tegen het middaguur een belangrijke ontdekking deed, die trouwens schijnt aan te sluiten met de vondst die 9 jaar geleden gedaan werd, nauwelijks 1,50 meter van deze plaats. Men ontdekte inderdaad nog 3 versteende beenderen, waarvan 2 met een lengte van 50 tot 60 cm en een van 30 cm lengte.
Wij stelden natuurlijk aan de heer Vanhoorne de vraag van welk dier deze versteende, maar prachtig in hun vormen bewaarde beenderen afkomstig waren.

Gerard Ganne in de put op zoek naar voorhistorische resten.

Maar de paleoloog – botanicus verwees ons glimlachend naar zijn confraters de paleologen, die het wel zullen uitmaken of er hier een verband te zoeken is met de mammoet-tibia uit 1947 dan wel of de rhinoceros op deze plaats in voorhistorische tijd nog meer sproen achter liet dan de maaltand die in 1947 gevonden werd, dan of het om de overblijfselen gaat van een ander prehistorisch dier.

Op de plaats van de opgravingswerken. Wij herkennen van links naar rechts: de heer Vanhoorne, de heer Maurice VandeVyvere, Gerard Ganne, die even uit de put kwam en die de grote vondst van de dag toont: de versteende beenderen van het voorhistorisch dier; de heer Roger Descamps, de heer André Deschilder en de heer Maurice Ganne, allen geestdriftige medewerkers van de heer Vanhoorne

Op het terrein van de plantkunde kreeg de heer Vanhoorne ook wat hij zocht, want benevens mossen en zaden werden op deze diepte talrijke stukken sparhout ontdekt. Deze houtresten blijken hier terecht gekomen te zijn door diluviale afzettingen.

En nu in 2015 ging de archiefmedewerkster **Sofie Gouwy** *naar Brussel op zoek naar de restanten van de mammoet en de neushoorn en ze zijn uiteindelijk gevonden, goed weggeborgen maar nooit verder bestudeerd … de oudste relieken uit de Provense grond.*

MAMMONTEUS, EQUUS,
RHINOCEROS.
LOC. PROVEN.
DON M. GANNE
NOTES - NOTA'S
Dit etiket lag los in
de plateau vanaf
de kouden in deze
doos.
A. Gautier
1.9.81

Oude liederen

van omstreeks 1830

Ach Theresia, myn engelin
Ik kome u te groeten
Weet myn herte brand door de min
Als ik u mag ontmeoten
Gestedig schoon zonder weerga
Gestaedig schoon zonder weerga
Wilt myn min verzoeten

Wie komt hier brugteloos doen zyn klagt?
En wilt my niet stooren
Ik heb een minnaer die ik verwagt
Noch ik zal u niet hooren
Ik wil zoo jong geenen minnaer
Ik wil zoo jong geenen minnaer
Nog en doet geen devoiren

Hoe Theresia het is in d'eerste jeugd
Als men wilt vreugden raepen
God heeft den eersten mensch voor zyn vreugd
Een vrouw geschaepen
Ach wilt met my leven verblyd
Ach wilt met my leven verblyd
Laet ons de trouwe smaeken

Gy zult met al u zoet gevley
Noyt myn herte winnen
Ik houde my aen de liberteyt
Om my te verzinnen
Want als de trouwe eens mislukt
Want als de trouwe eens mislukt
Gedaen is het minnen

Gedenkt ach weirdige Theresia
Dat ik zou verdrukken
O neen, schoonheyd zonder weerga
Ik zal u bloem niet plukken
Voor den dag van onze trouw
Voor den dag van onze trouw
Als het my mag lukken

Minnaer door u standvastigheyd
Komt gym y bewegen

Gy hebt my uyt de liberteyd
Tot de trouw verkregen
Gedaen is al u smerte en pyn
Gedaen is al u smerte en pyn
Zyt niet meer verlegen

Komt Flora met u lauwerblaen
En wilt dat paer vercieren
Als zy samen de trouw ingaen
Wilt nu de bruyloft vieren
Komt zang godinnen zingt gelyk
Komt zang godinnen zingt gelyk
In vreugd en plaisieren
EYNDE

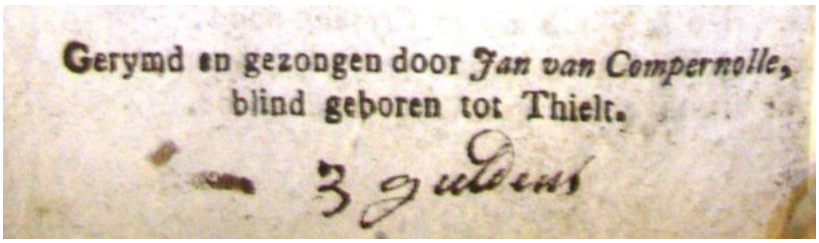
Gerymd en gezongen door *Jan van Compernolle*,
blind geboren tot Thielt.
3 guldens

DE
HAAGSCHE
DILIGENS.
Zynde Bevragt met de Liederen die thans Gezongen worden.
Te AMSTERDAM,
By B. KOENE, Boekdrukker,
in Boomstraat.

Volgens de ‘Liederenbank’ is dit lied ook opgenomen in ‘DE HAAGSCHE DILIGENS. Zynde Bevragt met de Liederen die thans gezongen worden’.

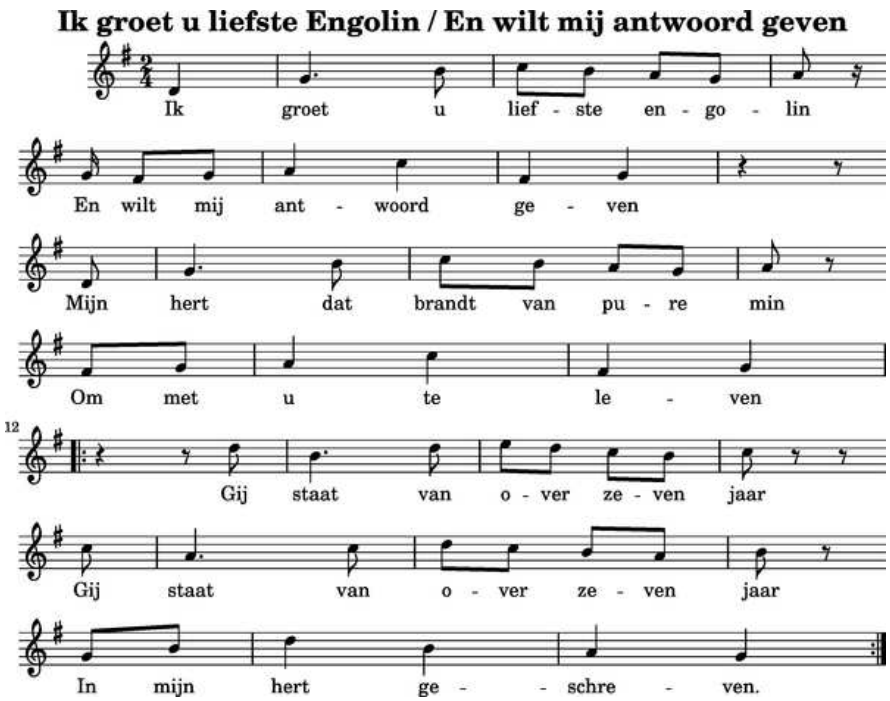

Al mijne ouderwetsche liedjes – Uit het liedjesschrift van Charlotte Tamborin

11 Lied van Lauri

1
Hoe menig paar dat door de liefde lijdt
nochtans de liefde lijdt genuchten
als men met oprechte liefde vrijt
dan doet het scheiden, droeve zuchten
Lauri bemind - een schone maagd en
om haar nooit te verlaten
De schaamte vlucht,
zij wierd bevrucht
zo dat hem ’t lot kwam op te wekken;
moest als soldaat van haar vertrekken

2
O droevig lot, voor zo een tere maagd!
Lauri met tranen in de ogen
Z’hebben verscheiden, hun verdriet geklaagd
Daar doet de wet de liefde pogen
Hij zei ‘Lauri gedenkt den staat, ons getrouwe liefde zal floreren
Houdt u getroost, ik moet marcheren

3
hij vlucht met zijn volk naar de stad Nameur
zijn liefde bleef in duizend klachten
door zijn parade werd hij kloek chasseur
hij dient getrouw, maar vol gedachten
den tijd vervuld, zijn liefste baart
en zij riep met bitter klachten
tot mijn bezwaar, adieu minnaar
z’is in den zwaren strijd gebleven
zij en haar vrucht verloren ’t leven
4
haar droevige ouders schreven enen brief
Lauri de droeve maar gezonden
Als dat het schepsel en zijn zoete lief
Was door de vrede dood verslonden
Hij vraagd’ verlof, kreeg geen consent
En hij en heeft er geen bekomen
Hij niet mankeert, hij deserteert
Konst geen geloof aan tschrijven geven

Hij dacht zij zal nog zijn in ’t leven
5
maar als hij in haar ouders huis toe kwam
hij vond haar ouders nog in treuren
zijn lief die was in ’t duister graf gedaan
hij riep daardoor zal ik bezwijken
eene maagd die ik door vaste trouw
mijn hert dat is aan haar verbonden
brengt door haar dood
mij in den nood
ik zal de rouw voor eeuwig dragen
geen ander maagd zal mij behagen
6
hij ging naar ‘tgraf als iedereen was van straat
daar heeft hij bitterlijk staan klagen
o vrede dood, waarom moet gij den haat
op mij en op mijn liefste dragen
en ook ons tere vrucht daarbij waar zal ik nu mijn leven dwalen
‘k ben deserteur
tot mijn malheur
daar is geen troost als hier te sterven
en naast mijn lief het leven derven
7
Hiermee nam hij zijn vreed pistool in d’hand
en riep: ‘vrienden, ‘k ga mij bereiden’
en heeft het door zijn droevig hert gebrand
om door ’t verdriet niet meer te lijden
hij kiest de dood voor het plezier om bij zijn lief te mogen rusten
Lauri die droomt
zijn bloed dat stroomt
men mag de ware liefde kronen
die zo een trouw malkaar belonen

100 jaar geleden: De grooten Oorlog

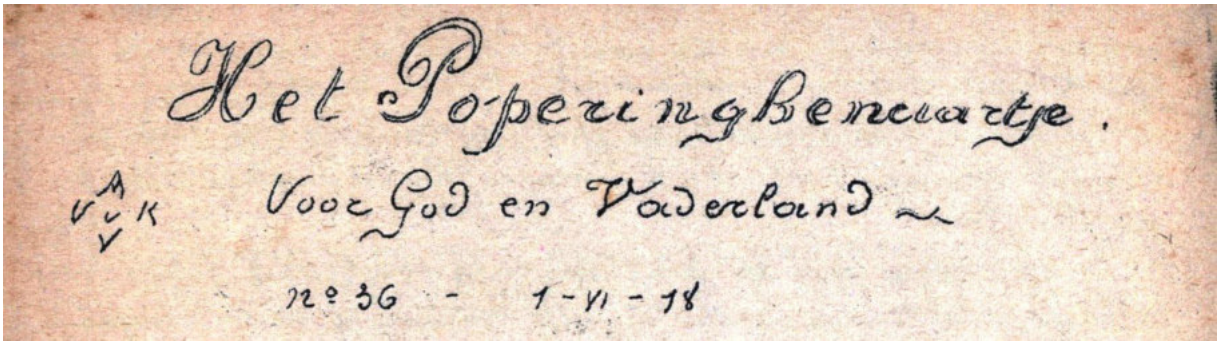

Wereldstromingen

Vier grote bewegingen kenmerken de wereldgeschiedenis sedert de Franse omwenteling: stambeweging, volksbeweging, wereldverkeer en godsdienststrijd. Behalve de beschouwingen over oorlog kan men het grootste deel der hoofdartikels der dagbladen, die natuurlijk de huidige vragen behandelen, tot die vier herleiden.

Stambeweging

De stambeweging – in 't Frans le mouvement des nationalités – is zo licht niet te bepalen alhoewel het woord zelf duidelijk is, het is naar gelang de omstandigheden, het streven van het ras of de stam – het woord volk wordt veel met deze betekenis gebruikt, naar zelfstandigheid en onafhankelijkheid – ja zelfs scheiding, alleszins hunne ontvoogding betrachten. Zo hebben bijvoorbeeld Grieken, Roemenen, Serben en Bulgaren het Turkse juk afgeworpen. Zo streven de Slavische volkeren van Oostenrijk-Hnagarije, Boheme, Slovaken en Polen, Kroaten alsook de Boemenen uit Transsilvanië naar meer zelfstandigheid, zo streven de Ieren naar bestuurlijke scheiding- de Finnen en Polen uit Rusland naar onafhankelijkheid.

De geschiedenis leert dat een stam onder verschillende landen verbrokkeld veelal nauwe aansluiting, zelfs bestuurlijke eenheid najaagt. Zo heeft het Italiaanse volk, zo heeft het Duitse volk zich tot een staat verenigd.

Dar de stam tot verscheidene staten behoort, daar verschillende stammen soms dooreen gemengd wonen, geven die strevingen aanleiding tot betwistingen, botsingen en oorlogen onder meer het najagen door Italië van Trente en Treiste enz.. hetnajagen der Grieken, Serben, Bulgaren en Roemenen van de vereniging met hun stamgenoten die al dooreen wonen.

Tot de stambeweging kan men herleiden de moeilijkheden tussen de Chinezen en de Europeanen (onder meer de Boxeroorlog), de wrijving tussen Japan en de Verenigde Staten, het Gele gevaar, de theorie van Mowwe volgens dewelke Amerika behoort aan de Euro – Amerikanen en door verdere uitbreiding elk werelddeel toebehoort aan de bewoners er van. Zo ziet men dat de voorafgaandelijke voorstellen van de Heilige Vader voor een vredesbeweging met de stambeweging rekening houden.

De oorzaak van de stambeweging ligt in de aard der zaak zelf, maar onder meer hebben de hedendaagse centralisatie – uitbuiting van 't hoofdbestuur – de volksheerschappij en het stambewustzijn, een krachtige spoorslag aan die beweging gegeven.

't Vervolgt

M. Lambrechts

Aandenken

De vader van Dan. J. Alleys is op 26ste april in de heer ontslapen T.I.P.

Aankondiging

E.H. Delbaere en E.H. Permeke zijn op 25 mei tot priester gewijd te Bayeux. Door mgr. Lemonnier, bisschop van Bayeux. Wij bieden hun onze innigste gelukwensen.
F. Rommens is tot onderluitenant bevorderd. Proficiat!

Uit de Brieventesch
Godfried Verlende – Sedert meer dan 2 maanden, ben ik in Calais en in de beginne was ik hier dd officier gestionnaire, maar 't en bleef niet lang duren. Enkele dagen nadien werd ik aan boord gezonden van een klein yacht en daar was ik wel gelogeerd: zetels, tapijten, verwarming, elektriciteit, alle moderne gemakkelijkheden. Hier is een soort van school opgericht. Tot nu toe, leerde ik er de zeevaartkunde aan en meteen moest ik mij bezig houden met de 'patrons pêcheurs'. De voornaamste leraar was Massart, leraar aan een atheneum te Brussel. Die heeft ons nu verlaten: 14 uur stonden leeg, waarvan ik er 7 heb overgenomen. Als de oorlog nog lang duurt, word ik nog een geleerde bol. Ik geef geometrie en arithmétique raissonnée. In de 2 talen, zo kunnen de Vlamingen niet klagen. Maar wat is het volk toch weinig geleerd en zeggen dat men voor de oorlog dat niet wilde zien. Het onderwijs in ons land groeide op vreemde bodem: ik heb boeken gezien die men gebruikt in de lagere scholen in Denemarken. Of de Denen! 'et verwondert mij niet dat dat kleine land zoveel grote mannen voortbrengt.
Luc. Duflou – Ik ben overgegaan naar het muziek van mijn regiment. 't Verschil is groot. Naar de loopgraven ga ik niet meer.
Val. De Coninck – Ik had beloofd u algauw eens te schrijven, in illo tempore, dat ik embusqué was in de C.A. waar ik met enige confraters een 'retraite' was gaan doen 'pour raisons stratégiques' maar 't is al lang dat ik in de oude compagnie terug ben. Fritz is hierop de grens van België tamelijk meegaande, maar aan den Kemmelberg zitten ze te rammelen lijk duivels… vergeet men soms niet dat de oorlogsduivel door gebed en boete kan verdreven worden. Mijn familie is nog eens moeten weg vluchten.

Jos. Vynckier – Na erg ziek te zijn geweest, bevind ik mij thans te Yvre lévêque waar de gezondheid stilaan beter wordt.
Ger. De Coninck – Na ons examen dat nu begint, zullen we terug naar Auvours gestruud worden en dan naar ’t front.
Alb. Boone – Na een lange ellendige reize zijn we toe gekomen te Langrene aan zee (Calvados) waar we hier wonen met de familie van E.H. Delbaere, Rue de luc 11 – Wij zijn blijde zonder ongelukken uit dat geweld geraakt te zijn. Waarschijnlijk wordt in Calvados een Belgisch college opgericht.

Alf. Cuwelier – Met al de vluchtelingen werden we naar Rouen gestuurd. Op een uur van daar hebben we familie wonen, waar wij met open armen ontvangen werden. ‘Eigen aard is goud waard’. Op een kwartier van hier was een gemeubeld huisje open dat we seffens gehuurd hebben. ’t Is gelegen op St. Leger du Bourg Denis, bij Darnetal. In tussen heb ik werk gevonden. ‘k ben surveillant in een pension de famille. Veronderstel een klein college van een 20 –tal studenten, waar ieder zijn kamer heeft, maar waar ze te samen studeren gedurende omtrent dezelfde uren als wij in ’t college; gedurende de andere uren gaan ze naar de lycee, een kwart van hier af en ik moet ze er naartoe leiden en terug halen, 2 maal daags.in mijn studie heb ik de leerlingen van de 4de Latijnse (spraakleer, Cesar, enz…) geschiedenis en aardrijkskunde. Mijn jongste broeder is binnen in de normaalschool te Rouen en mijn oudste broeder is er bewaker.
Ant. Lambrecht – in uw laatste schrijven merkt gij mij dat ik zo met alles kennis gemaakt heb: frontleven, hospitalen, instructiekampen, enz… ‘k Voeg er nog bij dat ik een paar maanden op mijn sterfbed gelegen heb en daar ook anders gedachten en kennissen heb opgedaan. Het mag u verwonderen, doch op dat tijdstip heb ik al mijn vreugde, joelen en lachen verloren en als enig overblijfsel van dien schok, blijft nog alleenlijk de ernst voer. Mensenstemmen waren in die dagen als zware hagelstenen op een gouden korenveld. Dan

alleen heb ik verstaan hoe plichtsvervulling alleen het leven zoet maakt. Nochtans dagelijks hoorden wij de uitleg der theorie: ‘Het leven zonder genot, zonder drift, is geen leven, even goed sterven dan een leven te leiden zonder genot. Hoe vals! Nog voel ik de tranen langs mijn wangen bollen als ik de ijzeren scherf in de borst kreeg en ik met een wanhoopskreet uitriep: ‘Toontje, ’t is gedaan met u’. Man blijven, zijn ideaal nastreven, ’t is zo zoet en ’t zal menigmaal op de harde levensweg als balsem over de wonde vloeien. Terugschouwen op hetgene gedaan is en mogen zeggen: ‘Mijn plicht is volbracht, is de grootste , de innigste voldoening.

Cam. D’Amour – ‘k Ben naar P. geweest, maar er is een grote verandering. Van ’t Hooge tot het einde der Watoustraat zijn er veel huizen gans vernield. Het Speelhof heeft er ook wat van medegedeeld. Verder durfde ik niet te gaan, want ze bombardeerden er nog, ze konden mij bij de kraag pakken. Mijne ouders en vele anderen zijn naar Frankrijk en ik ben tevreden dat zij uit ’t gevaar zijn.

Alb. Crousel – Als ’t zo voort gaat mag ik wel mijn bedgerief over boord werpen. Wij hebben ons dikwijls in geen 4 dagen moeten neerleggen. Daarbij heb ik meer dan eens Pietje de dood voor ons zien voorbijvaren met zijn snorrende zeis: gelukkig heeft hij mij niet belet. Hoe min ge u laat zien, hoe beter. P. ontruimd en mijn ouders zijn gaan vluchten.

Antoon Denecker – Nieuws! Nieuws! Er is zoveel dat moest ik het schrijven, men mij in de bak kon steken. Verzen! Mijn reserve ligt thuis en nu staat het mij in ’t geheel niet aan om er nieuwe op te maken. ‘k Heb zelf geen tijd om te slapen. In deze laatste dagen, heb ik de dood van dichterbij gezien dan in geheel mijn soldatenleven.

V. Sohier – ‘k Ben nog altijd een trouwe piot van ’t front en ‘k bevind mij tegenwoordig in de vermaarde streek der vette weiden van D. waar we met de zomer zullen moeten vet worden.

Val. Dewitte – Ik las dat men weinig nieuws hoorde van de oud leerlingen der commerceklassen. Ziehier het mijne. Ik ben bij de J.K.A. Reparage pas les on… ne karot! ‘k Ben meer dan 1 jaar observateur geweest en nu ben ik telegraphist. Mijn vder is over enige dagen naar Frankrijk getrokken. Moeder is in bezet België en ’t is droevig nooit geen nieuws van haar te ontvangen.
Ant. Lambrecht – Ik ben in het kantonnementsbureel van Oost-Vlaanderen. Het stond mij aan omdat het dichts bij haar was en het mij de gelegenheid kon geven nu en dan eens er naartoe te gaan. Ongelukkiglijk zijn mijn ouders reeds weg en zitten nu diep in Frankrijk . nu en dan steek ik eens over naar P. omdat er eerstens veel goed ligt en dat ze daarbij reeds in ons huis binnengedrongen zijn. ’t Is hier wel een eentonig leventje, doch ik word er goed aan gewoon. Ik blijf de hele dag in de bureau en doe nu ’t een en dan ’t ander, altijd afwisselend om de tijd niet te hebben mij te vervelen. Om 5 ½ trek ik er van onder, ga eten en trek dan om 6 uur naar ’t lof en ter H. Tafel. ’s Morgens kan ik er niet aan geraken. Zondag laatst was ik naar Watou getrokken en ontmoette in ’t weerkeren R. Carette die het nog goed stelt. Vele vluchtelingen uit P. zouden in de Calvados toegekomen zijn. E.H. A. De Jaegher onderpastoor te P. is te Lizieux, Levant bij Lisieux.
F. Rommens – In de sector haddeen we veel werk en ook harde noten te kraken. Voor ’t ogenblik ben ik embusqué. Ik ben voor een paar maanden in de C.I. Ze hebben me hier gestuurd omdat ik de jongste officier was.
A. Dupont – Eindelijk ben ik op ’t front toegekomen.
R. Carette – Ik kwam F. Rommens tegen, eerst in de loopgraven en daarna in Watou waar ik met Alb. Feys en Adrien Delfosse menige avonden heb doorgebracht. eergisteren kwam ik Omer Hautekiet tegen.

Jozef Neuville – Ik ben in Auvours sedert 14 dagen en ben reeds verscheidene malen bij Robert Thibaut geweest. Hij is in den CIBI en geschikt verklaard voor het front.

Jozef Ampe – Den 18 maart werd ik aan de linker schouder lichtelijk gekwetst tijdens een tegenaanval. Na in verschillende hospitalen te zijn geweest, ben ik in St. Lumaire aangeland. Daarop volgde een kort doch goed ziekverlof. Nu ben ik geheel hersteld en hoop binnen enkele weken terug op 't front te zijn. Met Fritz zijn offensief leven mijne ouders tussen hoop en vrees. Ik had ze graag het gevaar zien verlaten , maar 'Oost West, thuis best' zeggen ze.
M. Lambrecht – Ik heb 't genoegen gehad Mgr. De brouwer met E.H. Delaere hier te zien op zoek naar een college. Daarna kwam E.H. Hondinghem met dezelfde opdracht Waarschijnlijk zal de zaak een goede oplossing vinden. 't Is een onzeggelijke voldoening eens van naald tot draad de bijzonderheden van de stad en 't college te vernemen in een gezellig avondpraatje.

Een grap
Gisteren was ik naar P. vertrokken – (without pass) – om mijn ouders te bezoeken en meteen een potje boeter mee te nemen. Ik ben immers 'hors menage'. Op de hofstee gekomen ontmoet ik niemand en verneem van de boerin dat mijn ouders Frankrijk in waren. 't Speet mij grootelijks, doch gedane zaken nemen geen keer. Ik kon toch boter meenemen.
In 't wederkeren zakte ik langs de stad af om ook eens onze woning te bezien, de woning waar we eerste gevlucht zijn langs den Keer van de Ommegang. 'k Bemerk een gat in de haag en de staldeur die openstaat, terwijl de barrier gesloten was.
Men heeft binnen gebroken, dacht ik en ik kruip naar binnen door 't gat in de haag. De deur stond open, alles lag uiteen gegooid en al met eens mijn gemoed kwam vol de eerste aandoening voorbij begin ik mijn odnerzoek. Daarom zet ik de vensterns oopen om klaar te zien.
Ik was misschien tien minuten bezig, als ik al met eens stappen hoor die in de richting van 't huis komen. Daar is hij wederom, dacht ik en 'k bleef stil als een muis. De man komt nader en ander tot voor 't venster van een andere kamer. 'k Laat alles vallen, spring buiten en 'k vraag aan de man die naar binnen stond te gapen' Wat doet ge hier?' hij zegt niets en zet het al met eens aan 't lopen. Ik hem achterna en 'k had hem al rap bij de kraag. 'k heb u vast kerel, mee naar de gendarmerie. Hij beefde lijk een blad. 't Was de oude knecht van Markey en 'k liet hem gaan. Maar zo terwijl ik aan 't effen doen was, kwamen de gendarmen om mij te pakken. Gelukkig dat het kennissen waren, de burger had mij voor de dief genomen.
'k moet er nog om lachen.
Ant. Lambrecht

De strijd om Yper

LONDEN 30 Mei, 20 uur. — De vijand viel het bolwerk nevens den weg N. W. Fertubert aan. Hij werd afgeslagen In de omstreken van Meersteghe (Merri) hebben we onze linie verbeterd wijl wij naar Locre een rit met goeden uitslag pleegden.

LONDEN 31 Mei, 7 uur. — Door een plaatselijken aanval hebben de fransche troepen hunne stellingen O. Dickebusch verbeterd.

De Belgische Standaard – 1 juni 1918

BELGISCH FRONT

30 MEI, 20 uur. — De vijandelijke artillerie beschoot de kantonnementen van onze achterzône. Wij hebben verschillende vernietigingsvuren uitgeoefend en weerwraakgeschut gericht op vijandelijke barakkementen. Twee onzer vliegers hebben twee draakballons neergehaald.

1 Juni 1918 – Baert A.

Gans de streek wordt op 1 juni onder vuur genomen: Poperinghe en omstreken, Watou, Sint jan ter Biezen, Abeele, Proven, Rousbrugge enz. krijgen hun aandeel van obussen en schrapnels.
Op bevel van Gouverneur en Arrondissementscommissaris wordt een stadsraad aangesteld. Op 1 juni onder voorzitterschap van de heer Arrondissementscommissaris. Heft de eerste vergadering plaats. Maken er deel van: H.H. Et. Lebbe, Em. Boucq"ey, M. Debaene, L. Dequecker, E.J. Vervaecke, H.H. notaris Cassiers, N. Lahaye, C. Laconte, W. Boucqey, apotheker Notredame, Dr. Van Walleghem.
De bevolking wordt betaamd op 6500 inwoners, maar vermindert nog regelmatig.

1 juni 1918 – Register gemeenteraad Poperinge

Op de 1ste juni wordt er te Poperinge een tijdelijk commissie van notabelen ingesteld met als doel het regelmatige functioneren van de gemeenteadministratie te verzekeren. Het is de heer **Etienne Lebbe** *die hier het initiatief neemt.*
Hij verklaart dat als gevolg van de recente gebeurtenissen, het getal gemeenteraadsleden op het grondgebied van Poperinghe, zo sterk verminderd is dat het onmogelijk is geworden om te vergaderen en om de stad te administreren volgens de regels van de gemeentewet.
Gezien de aanwezigheid van de vele troepen, het vertrek van het merendeel van de inwoners waarvan de goederen achter gelaten zijn en om alle dringende maatregelen te kunnen nemen, is het bestaan van een organisatie als deze noodzakelijk. Zij zal immers instaan voor het verder functioneren van de administratiediensten en van de politie. Hij verklaart eveneens dat hij een brief ontvangen heeft van de heer gouveneur van de provincie waarvan lezing is gegeven geweest door de gemeentesecretaris, die de gemeenteraadsleden uitnodigt, met het akkoord van de arrondissementscommissaris van Ypres, om een tijdelijke commissie van notabelen op te richten, waarin de hier gebleven gemeenteraadsleden allen zetelen, uitgebreid met een paar notabelen.
Alle aanwezigen gaan akkoord met dit initiatief. Als voorzitter wordt ***Etienne Lebbe*** *verkozen, de ondervoorzitter wordt de deken* ***Vervaeke Richard.***

DE TOESTAND

ALGEMEEN OVERZICHT

De vijandelijke Inspanning duurt voort
De Weerstand onzer Bondgenooten groeit aan

Op 't Belgisch front: Gedurende den nacht van 31 Mei tot 1n Juni sloegen wij eene vijandelijke patroelje terug ten O. van Nieuwpoort; den 1n Juni, bommengevecht te Dixmude.
De vijand zette zijn vuur voort op onze middelen van verkeer bij De Panne, Alveringhem, Oost-Vleteren, Woesten en Roesbrugge.
Den 2n, beschieting onzer posten te Merckem en Boesinghe, en der kantonnementen bij Nieuwpoort. Onze batterijen antwoordden en voerden neutraliseerings- en vernielingsvuren uit.

De vergadering zal wekelijks zijn, op zaterdag om 10 uur in de barak te Sint Jans ter Biezen. Meteen wordt ook een aparte evacuatiecommissie aangesteld bestaande uit ***Nestor Lahaye, Cassiers Julien, Notredame Hilaire, Debaene Marcel en Laconte Camille.***

Op de 2de juni 1918 *wordt er een brief naar de gouverneur gestuurd waarin de samenstelling van de commissie gegeven wordt.*
Als voorzitter Etienne Lebbe, als ondervoorzitter; de deken Vervaeke Richard;
de leden: Dequeker Louis; Boucquey Emile; Debaene Marcel; Petit Joseph, de

vrederechte;, Lahaye Nestor, mouter-brouwer; Cassiers Julien, Notaris; Van Walleghem Joseph, dokter; Notredame Hilaire, apotheke;, Laconte Camille, ondernemer, Boucquey Willy, landbouwer.

2 juni 1918 – Baert A.

Zondag 2 juli viel een obus in de herberg 'De Wagenmakerij' Abeele steenweg en doodde **Verstraete Victorine, Vansteene Remi, Lacour Leopold en Hauspie Augusta.**
Op 't ontruimde grondgebied van Poperinghe waren 270 berbergen. Thans zijn er nog een goed honderdtal.

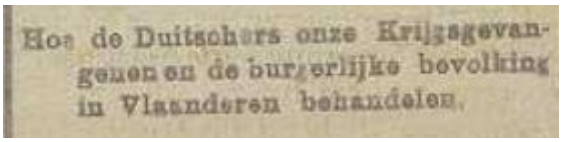
Hoe de Duitschers onze Krijgsgevangenen en de burgerlijke bevolking in Vlaanderen behandelen.

We ontvangen eenige inlichtingen die de handelwijze der Duitschers tegenover de krijgsgevangenen en de Belgische burgerlijke bevolking in een nieuw licht plaatsen. Men weet dat de vijand krijgsgevangenen en Belgische werklieden bezigt om zijn militaire werken op 't front uit te voeren. …
Krijgsgevangenen gebruikt tot herstel der ijzerwegen worden gebruikt in Meenen en Halewijn. Een deel werd naar Roeselare overgebracht en van daar naar Staden om een verdragend kanon te plaatsen. De terugkomst geschiedt 's avonds, soms met middernacht.

4 juni 1918 – Baert A.

Op 4 juni brandt het gebouw af toebehorende aan M. Maurcie Lebbe en waarin de tabakfabriek van M. Et. Lebbe in werking was.

Van 1 januari tot 5 juni 1918 zijn 52 aangiften van overlijden van burgers door bombardementen gedood. Een 15-tal slachtoffers, weggevoerd na het ongeval werden niet aangegeven en zijn dus niet in het getal begrepen.
Men begint de klokken uit de kerktorens weg te nemen en over te brengen naar Rouen. **E. pater Decoster** is belast met het toezicht over dit werk.
Een kommissie, bestaande uit enige leden van de nieuwe stadsraad, houdt zich bezig met het wegnemen der meubels en koopwaren uit Poperinghe. Deze worden in verzekering gebracht naar verscheidene stapelhuizen in 't noorden van Frankrijk.

4 juni 1918 – Vergadering commissie notabelen

Als eerste agendapunt stelt men dat de affiches zullen aangeplakt worden dat de inwoners die hun meubels willen evacueren uit de geëvacueerde zone, zich met hun vraag moeten richten tot de evacuatiecommissie die zal zetelen bij de heer en mevrouw Lahaye in 't Zwynland.
Er zal verder een brief gestuurd worden aan de heer arrondissementscommissaris om een tolk te vragen die zal bijgevoegd worden aan de commissie en die zich alleen zal bezig houden met de financiën, zodat alle voorschotten die ge gemeenteraad zal doen; zullen kunnen gerecupereerd worden, tegenover diegenen waarvan de meubels geëvacueerd werden.
Verder wil men een permanente pas voor de geëvacueerde zone vragen voor alle leden van de commissie.
De heer Lahaye merkt tegenover de voorzitter op dat er de laatste weken diefstallen en plunderingen gebeurd zijn in de stad en dat het spijtig is dat er zolang is gewacht met het formeren van deze commissie.
De heer Lebbe antwoordt hierop dat de evacuatie van de stad gedecreteerd is door de militaire overheid, die alleen verantwoordelijk is voor deze diefstallen en plunderingen.

Binnen de evacuatiedienst die sedert verschillende weken functioneert, is de politiecommissaris belast geweest om de luitenant Molitor bij de evacuatie bij te staan.
De heer Lahaye merkt verder op dat het aantal klachten betreffende de schade veroorzaakt door het inkwartieren van de troepen, steeds maar van dag op dag, oploopt.
Hij stelt dan ook voor dat er steeds een kommissie zal samengesteld worden die deze klachten ter plaatse gaat onderzoeken en om de juiste oorzaak van de schade te bepalen.
Men gaat hiermede akkoord.
Deze subcommissie bestaat uit Boucquey Emile, Dequeker Louis, Debaene Marcel, Boucqaey Willy en Van Walleghem Joseph.

Het volgende punt betreft de gratis en eeuwigdurende concessie die gegeven wordt voor alle militaire graven van het Belgen en de geallieerden in de verschillende gemeentelijk begraafplaatsen van Poperinge.

De commissie van notabelen
Gezien het artikel 3 van de besluitwet van de 5de september 1917, betreffende de militaire graven, stipuleert
1 – dat er akkoord gegaan wordt, op vraag van de minister van oorlog, om een eeuwigdurende concessie toe te kennen aan alle graven waar een militair van het Belgische leger of van de geallieerden, begraven ligt, en waarvan de transport van het lichaam naar speciale graven niet opportuun meer is.
2 – Dat een K.B. de schade hierdoor ontstaan, zal regelen.
3 – Dat de schade ten laste van de staat zal zijn.
Gezien dat de gemeenteraad van Poperinge, zich te harte neemt om een sterke en piëteitsvolle verering voor de soldaten gevallen voor het vaderland, te onderhouden.
Gezien de circulaire van de heer gouverneur van de 23ste mei 1918
Beslist de commissie unaniem om aan de Belgische militairen en deze van de bondgenoten, vanaf vandaag, een eeuwigdurende en gratis concessie te akkoorden op de verschillende gemeentelijk begraafplaatsen te Poperinge.

DE TOESTAND

ALGEMEEN OVERZICHT

Al de vijandelijke Aanvallen worden teruggeslagen

Op het Belgisch front : Den 4e, tamelijk groote artilleriebedrijvigheid, bijzonderlijk rond Nieuwpoort.

Onze artillerie heeft de vijandelijke batterijen sterk tegenbeschoten ; eene vijandelijke troepenmassa werd met goeden uitslag gekanonneerd ten O. van Nieuwpoort.

Den 5e, na eene hevige artilleriebedrijvigheid, drong een vijandelijke groep tijdelijk in onze vooruitgeschoven elementen, rond Ramscapelle; hij werd er uitgejaagd en gevangenen bleven in onze handen. Tamelijk vinnige artilleriebedrijvigheid rond Dixmude en Merckem.

Den 6e, mislukten twee vijandelijke aanvallen te Reigersvliet en Oud-Stuyvekenskerke; tamelijk hevig artilleriegevecht ten Z. van het fort van Knocke.

5 juni 1918 - Delaere C.

Woensdag. Reis naar 't Vogeltje en St. Jan Watou. Ik bemerk dat de weg van Watou op Poperinghe ook al zuidwaarts gemaskeerd is. Poperinghe wordt steeds beschoten. Wij kunnen er niet binnen geraken, maar de buitenweg, door het Engels leger aangelegd, volgende, bemerken wij talrijke obusputten vooral bij de ijzeren weg.
Na een tijdeken kalmte, wordt op het einde van juni, de nachtrust enkele malen gestoord en verscheidene personen worden getroffen dichtbij, door Duitse vliegers.

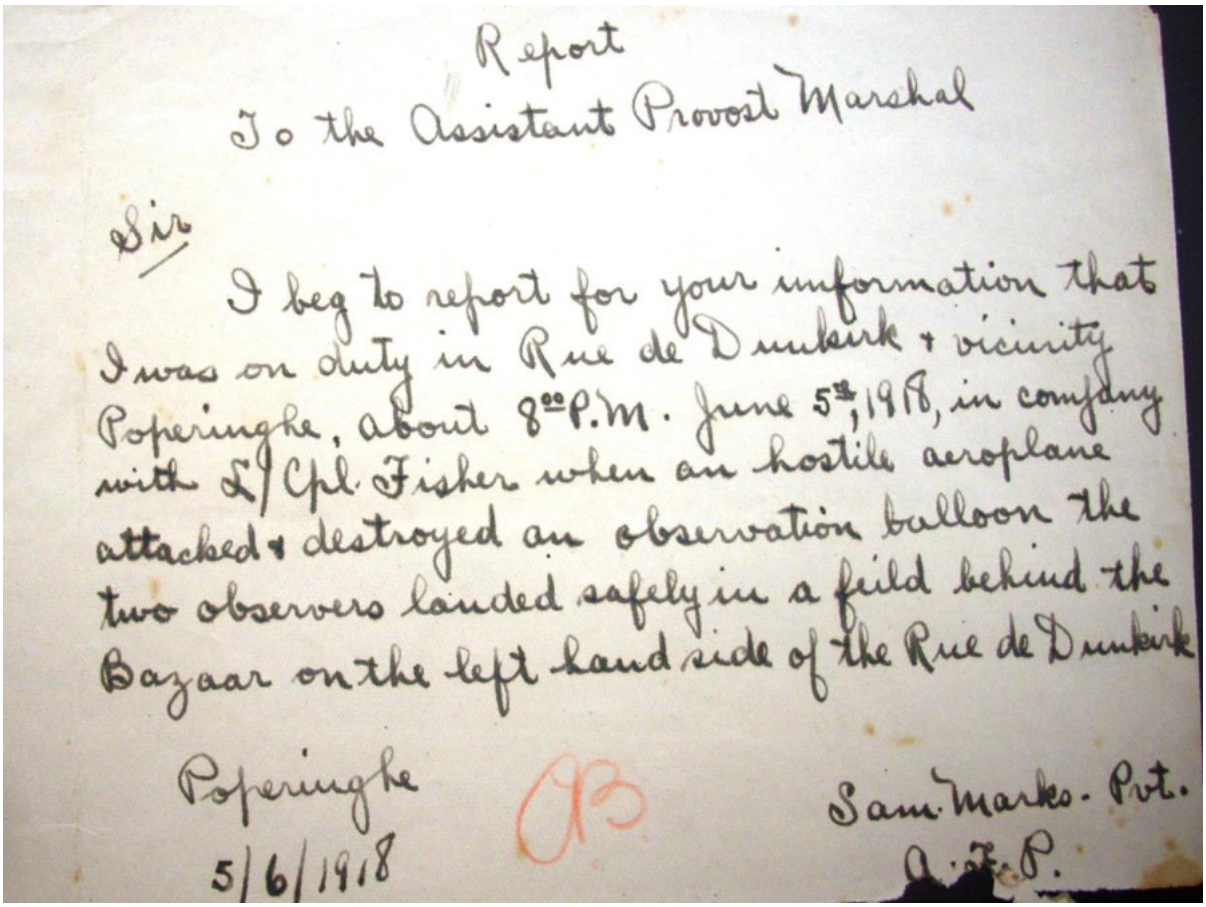

Report

To the Assistant Provost Marshal

Sir

I beg to report for your information that I was on duty in Rue de Dunkirk + vicinity Poperinghe, about 8.00 P.M. June 5th, 1918, in company with L/Cpl. Fisher when an hostile aeroplane attacked + destroyed an observation balloon the two observers landed safely in a feild behind the Bazaar on the left hand side of the Rue de Dunkirk

Poperinghe
5/6/1918

AB

Sam Marks - Pvt.
A.F.P.

5 juni 1918 – Rapport SAP

Report
To the assistant provost marchal
Sir
I beg to report for your information that I was on duty in rue de dunkerk, vicinity Poperinghe, about 9 p.m. 1918 in fompany with l.cpl. Fisher when an hostile aeroplane attacked ende destroyed an observation balloon. The twoo observers landed safely in a field behind teh bazaar on the left handside of the Rue de Dunkerk.
Poperinghe 5/6/1918 – Sam Marks Private

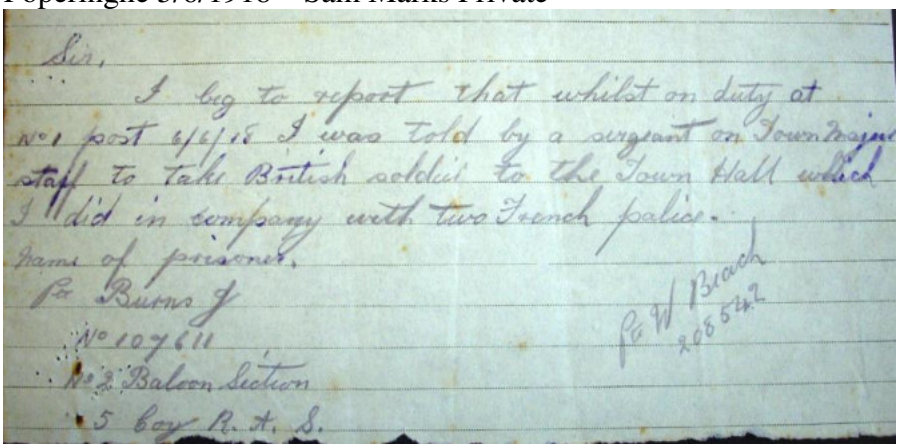

Sir,

I beg to report that whilst on duty at No 1 post 6/6/18 I was told by a sergeant on Town Major staff to take British soldier to the Town Hall which I did in company with two French police.

Name of prisoner.
Pte Burns J
No 107611
No 2 Baloon Section
5 Coy R.A.S.

Pte W Beach
208542

6 juni 1918 – SAP

Sir
I beg to report that whilst on duty at nr. 1 post 6/6/1918 I was told by a sergeant on Town Major staff to take Britsh soldier tot the town hall which I did in company with tow french plice – name of prisoner – Pa Burns G. – N° 107677 – Nr. 2 Baloon section – 5 boy R.A.F.

De Belgische Standaard – 6 juni 1918

De toestand – De Groote slag aan gang

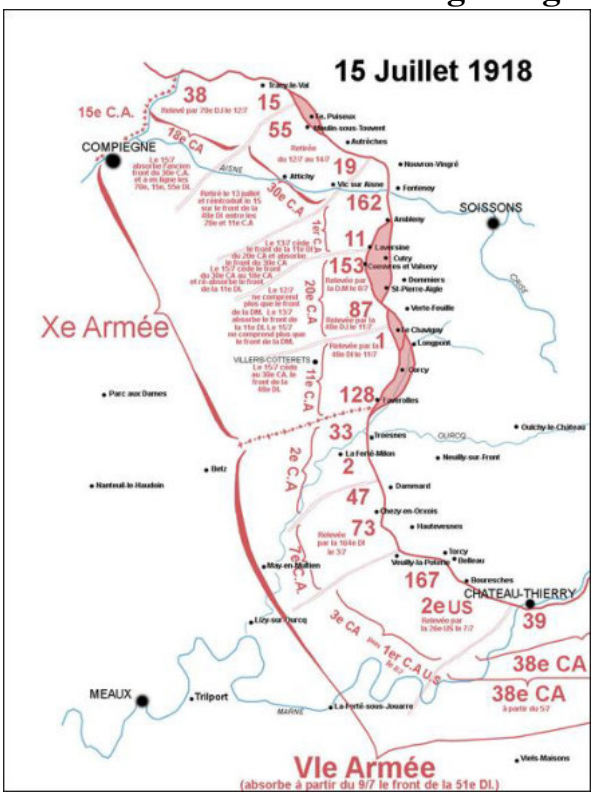

De eigenlijke veldslag door de Duitscher ingezet op het front Noyon-Chateau Thierry, met het doel den weg naar Parijs open te breken, is sinds gisteren in volle ontwikkeling. Dit front meet in zijn lengte ongeveer 702 kilometers en loopt van Noyon op het bos van Laigie tot aan de Aisne. Dan volgt het de Aisne in oostelijke richting tot aan Pernant – 6 km ten westen van Soissons – omvervolgens in zuidelijke rcihting op Saconin, Missy, den westelijken rand van het bos van Villers Cotterets neer te dalen. Aan 't zuid- oostelijk uiteinde van 't bos golft de slaglinie langs Troesnes – 10 km – noordoostelijk La Ferté-Milon – op de Clignon rivier en volgt deze rievier die zich even voor Ca-hateau-Thierry in de Marne werpt.
Dit is de linkervleugel der bondgenoten, maar deze linkervleugel kan in drie sectoren verdeeld woden: de sector Oise – Noyon – Aisne, de sector Pernant – Troesnes – de sector Troesnes – Chateau – Thierry.

Om die linie in te beuken, drukken de Duitsers op heftige wijze. Deze pogingen hebben voor doel: het bereiken van Compiègne, het innemen van Villers – Cotterets en de doorbraak in de Clignon – vallei.
Om deze doeleinden te bereiken moet de vijand, Moulinsous Touvent en Vingre doen vallen, de dorpen Longpont, Corcy, Faverolles en Troesnes innemen, den berg van Chouy bezetten en langsheen de Marne vooruitkomen in Westelijke richting.

Den eerste dag hebben de Duitsers gepoogd deze doeleinden te bereiken. Ze gelukten erin Moulins sous Trouvent, Faverolels, den berg Chouy te veroveren. Maar tegen den avond deed Foch zijn reserven ingrijpen en na een verwoede strijd die verschillende uren duurde werden deze plaatsen heroverd. De slaglinie blijft dus vastliggen, tijdelijk op haar uitgangspunt. De vijand herhaalde zijn beuken in de nacht, bijzonderlijk tussen Oise en Aisne, tussen Faverolles en Troesnes en tegen den berg Chouy. Het laatste ambtelijk bericht liet weten dat al die pogingen vruchteloos zijn gebleven.

Het gevecht blijft echter voortduren.
Voorspellingen doen ware meer dan gewaagd. We kunnen alleenlijk zeggen dat de Duitse reserven overvloedig en zonder tellen in de vuurpoel worden geworpen, dat Foch van nu voortaan bijna man tegen man heeft kunnen stellen, dat het volop veldoorlog is – dus zonder loopgraven gelijke men gewoon was te bezigen drie jaar lang.
Met het meeste genoegen hebben we kunnen vaststellen dat de verbonden legers niet alleenlijk de eerste schok koelbloedig hebben onderstaan, maar dat ook door tegenaanvallen op alle plaatsen zij getoond hebben tegen de overmacht der Duitsers opgewassen te zijn.
Op het zuidelijk gevechtsfront wordt de strijd geleverd op dezelfde plaats waar in 1914 gedurende de Marneslag, Foch het middenleger der bondgenoten aanvoerde.
Ongetwijfeld zal hij die plaats verkozen hebben om zijn slag van 1914 te herhalen. We moeten dus in hem vertrouwen.

Alhoewel de opmars naar Parijs gestuit is, blijft de toestand toch ernstig. Het kan gebeuren, door allerhande wisselvalligheden, dat de frontlinie onder de druk der Duitsers nog meer westelijk golft, maar gelijk wij het hoger zegden, dan zouden we ons moeten terugtrekken en de bijzonderste steunplaatsen die wij bezitten, prijs geven.
In de eerste drie, vier dagen, moet de beslissing gestr'eden worden. De bondgenoten bezetten voordelige stellingen en uit de aard van het front tussen Chateau Thierry en Reims hebben we nog dit voordeel een tegenoffensief te kunnen inzetten waar veel kan van afhangen.

Oorlogstijdingen

BELGISCH FRONT

9 Juni, 20 uur. — De vijandelijke artillerie was heel bedrijvig, in de streek van Nieuport en Dixmuide. Verleden nacht poogde de vijand onze linie te naderen nabij St. Joris maar werd afgeslagen.

Onderluitenant Coppens heeft zijn 6en drakballon neergeschoten.

De voortzetting van 't duitsche offensief

De Vijand valt aan tusschen Montdidier en Noyon

10 juni 1918 – Baert A.

Op 10 juni werd **Debacker Justin** door een obus gedood, dicht bij zijn woning op **de Werf**.
Het 8 jarig dochtertje van Karel Huyghe bij Sint Joseph, werd door een stuk obus getroffen en is overleden.
De stadsarchieven worden in veiligheid gebracht en naar Le Havre vervoerd.

BELGISCH FRONT

Nogal hevige artilleriebedrijvigheid in de streek van Nieuwpoort, Merckem en Langemarck In den nacht van 9 tot 10 voerden we een rit N. Diksmuide. Op 10 dezer heeft luitenant Coppens zijn 70 drankballen neergehaald. In den nacht 10 tot 11 hebben wij in de vijandelijke stellingen O. Merckem binnen gedrongen en 45 krijgsgevangenen met 2 mitraljeuzen opgehaald

13 uni 1918 – De Belgische Standaard

"Vijvervelden" in Vlaanderen

Met een toelating en een gendarm trekt M G den Yperlee over om zijn bedolven geld uit te halen; den vaart kent hij nog, een trouwen gebuur sinds 40 jaar. Maar verder, de bomen uitgeworpen, verscheurd of gekandelaard, de straten omgewoeld of verlegd, weide, bos of zaailand nu allemaal doodland, planken, riggels, doelen, schutgrachten, betonblokken, obusvijvers overal… ezn anders niets. Geen toren, geen drop, geen dak, geen muur!
Wie zou niet dolen en toch de hoeve was een klein dorp gelijk. Na 'zoeken', vindt M.G. een hoopje steenbrokken en een wagenas.
Hele parochiën zijn zo gehavend, van Dixmude tot Waasten liggen tienduizend hectaren van Vlaandersn beste landouwen.
Wat gedaan met die warboel.
Aan elkeen zijnen grond teruggeven volgens de oude grondverdeling?
Wel, uw kleinzoon zal nog sakkeren op den betonnen kelder te midden in 't bietenveld: honderden schuilloodsen zijn slecht gelegen voor de bebouwing. De straten even krom, hier overtalrijk – elders ontbrekend, de hoeven ver van de landerijen en ver van de verkeerwegen.
Best ware 't eerst al de gronden onteigenen, straten aanleggen en 't water af voeren, velden gelijk maken en daarna de grond zo verdelen dat vroeger verspreide eigendommen en uitbatingen nu samen en aan de straat komen.
Verdwenen de driehoekjes, ruiten, vijfkanters en boogvormige akkers, lastig om bewerken, verdwenen de legendarische krakrelen om de loswagen, verdwenen bijzonder het tijd en geldrovende bewerken van ver afgelegen landerijen.
Om versnippering van 't landgoed te vermijden en om 't samentrekken te bevoordeligen heeft 't bestuur al zoo vele wetten gemaakt!
Waarom nu niet daadrijk ingrijpen?
De wateringen mieken Vlaanderen, zou een 'effeninge' Vlaanderen niet weer goed maken?

In een dagblad kan men zo'n vraagstuk niet doorgronden doch 'k zou gaarne Hontlanders, ambachtnaren daarover zien napeinzen en ook de heeren van 'Brussel'. Bijzonder gaarne zou ik hun daden zien! W.R.

12 – 06 – 1918 - Reninghelst – Foto's Valois

BELGISCH FRONT

13 Juni, 20 uur — In den nacht van den 11 tot den 12 hebben wij gedurende een patroeljegevecht in de streek van Nieupoort eenige krijgsgevangenen opgebracht.

2de Jaar — No 7 (24) *Nagezien door de Krijgsoverheid* N° 678 (9-5-18) 1 en 15 Juni 1918

De Poperingsche Keikop.

Bladje der Poperingnaars in 't leger

ABONNEMENTSPRIJS
Poper. Soldaten : KOSTELOOS.
Andere soldaten : 2.00 fr.
Burgers 4.00 fr.

Verschijnt
(als 't kan)
2 maal te maande

BEHEER
E. H. Jul. Vanneste, Aalm. Z 44 I
H. G. Herpelinck, brank. Z 93
H. A. Baert, St-Janter Biezen (Watou)

AAN ONZE LEZERS

De schaarsheid van treinen en de moeilijke omstandigheden waar in onze stad thans verkeert, verplichten ons dees maand maar eens te verschijnen.

HET BEHEER.

Zonnenondergang op 't front

Een volkrijk dorp voorheen, nu puinhoop, jammernis,
Met putten diep doorploegd, en door het staag gesis
Van kogels weg en weer, 't ontploffen van granaten,
En wilde moordgetier in onrust voort gelaten.....

Een slijk- en waterpoel, zoover het oog zich strekt.....
Ginds dorpen in 't verschiet, met 't kleed des doods bedekt,
Hun kerken heel vergruisd, hun woonsten stukgeschoten,
En eeuwig schrikkend nu, waar vrede eens werd genoten.....

En over 't gruwtooneel, de zon die heerlijk daalt,
En koesterend verlicht, en teeder overstraalt,
Verwarmend liefdevol en leven willend wekken,
Waar menschenhaat vernielt en woest ten grond komt trekken.

— Van waar, o dagvorstin, dat onverminderd licht,
Als ieder treurend, dof, den blik ter aarde richt ?
Hoe kunt ge uw warmtegloed zoo weldoend rond verspreiden,
Als 't herte koud verkrimpt, de zielen angstig lijden ?....

Omdat uw warmte en licht zoo overvloedig zijn,
En heel uw wezen vuur, ja gloeiend vuur is rein :
Dus blijft ge voort uzelf te midden 't oorlogswoelen,
Veel milder nog als 't wee zich bitterder doet voelen.

— En wij, hoe moed'loos soms !... Heer, sterk ons in dit uur :
Ontsteek en voed in ons zulk gloeiend, weldoend vuur ;
Laat laaien in ons hert de vlam van Uwe liefde,
Ze flakk'ren immermeer voor 't onrecht dat ons griefde.

En voor het Vaderland, zoo wreed gewurgd ter dood :
Dan blijft ook ver van ons vertwijfeling in nood,
En staan wij moedig, vroom, in 't hardste wedervaren,
En worden nooit geknecht door lage ziel-gevaren ;

Maar stralen als de zon, van al het aardsche onthecht,
En toonen hoe 't verderf men zegerijk bevecht,
En zijn belust alleen op goed rondom te stichten,
En laten beter tijd tot ons zich hoopvol richten.

C. D.

Als de Nood is hoogst
dan is Gods hulpe naast.

G. G.

Rond den Oorlog

Wij vinden het niet noodig den toestand te beschrijven met al zijne wisselvallige gebeurtenissen. Immers op den oogenblik wij dit neerpennen is hij zoo, maar hoe zal hij morgen zijn ? Dit is ten anderen ook nooit ons gedacht geweest. Slechts willen wij de Keikoppen die mistroostig zijn wat opbeuren met hen de waarheid te zeggen, voor zooveel wij bij machte zijn die te kennen.

Wat den toestand betreft, die kunt gij dagelijks vinden in onze vlaamsche dagbladen « *De Belgische Standaard* » en « *Ons Vaderland* ». Daarin staat hij gewoonlijk schoon beschreven zonder overdrevenheid in 't voor- of nadeel.

Op den oogenblik wij ons blad ter pers leggen schijnt er wat kalmte te heerschen op het belgenfront. Doch laten wij ons niet begoochelen, die is heel waarschijnlijk tijdelijk. — Poperinghe is steeds vrij, maar zal meer en meer als mikpunt dienen van het Duitsch geschut. De mof zal zich daarop wreken.

Laten wij toch den moed niet vallen, want de fransche bondgenooten, die wij eens te meer bewonderen, hebben voor de bergen eenen dijk gevormd, tegen den duitschen stroom.

ESTIUS.

Keikoppen, steunt uw blad.

In Memoriam

LERMYTTE JOZEF
(zoon van AUGUSTE)
soldaat bij het 4e Jagers te voet 3/4
overleden te SOLTAU (Duitschland) op 17 April 1915.

Uit het « *Staatsblad* » (Vervolg) :

DEHOUCK Jul. (zoon van Jules) soldaat bij het ..... † 22 April 1918 te ... ?

VERDWENEN

VERFAILLIE Maurice, uit de Veurnestraet.
CARPENTIER Nestor, van den Abeelschesteenweg.
DELBOO Maurice, van den West-Vleterensteenweg.

Wie bezorgt ons de portretten der gesneuvelden ?
Wie helpt de Eerelijst volledigen ?

H. HARTEMAAND

Is Jezus de Koning en 't middenpunt van ons hart ? Ziedaar de belangrijke vraag die we ons moeten stellen.

Jezus heeft ons bemind met eene oneindige liefde. Om ons vrij te koopen van de slavernij des duivels, heeft Hij zijn leven voor ons ten beste gegeven. Hij is bij ons willen blijven in ons ballingschap om ons te troosten en te sterken. Hij heeft ons zijn eigen lichaam en bloed tot voedsel verstrekt. *Cor Jesu, charitatis victima :* Hart van Jezus, slachtoffer der liefde ! Liefde vraagt wederliefde. Hoevelen echter keeren Jezus den rug toe, misprijzen, miskennen Hem willen van Hem niet weten... Aan ons eerherstelling te doen, Hem des te meer onze liefde te betoonen, Hem eenigzins schadevergoeding te bezorgen voor zooveel verachting en haat. *Opertet Illum regnare.* Hij moet Koning zijn. Brengen we zielen onzer maten tot Jezus terug : door ons goed voorbeeld, door ons onberispelijk en deugdenrijk gedrag, door een gepast woord op tijd en stond gezegd, door onze zachtmoedigheid en nederigheid, de lievelingsdeugden van Jezus' H. Hart : ver van ons de ruwe woorden en uitdrukkingen jegens onze maten, 't ruziesoken en 't licht opschieten om een ongelukkig woordje ; steeds liefdevol en gedienstig, verdraagzaam en voorkomend ; gelaten in onze bediening, hoe ondankbaar ze ook weze, hoe klein en nietig men ze ook achte, al ware 't ten onrechte, en dit uit liefde tot Jezus' Hart dat uit liefde tot ons zooveel verduurd heeft en steeds verduurt. Verdragen we geduldig ons lijden en miseries van dezen langen bloedigen oorlog. Wijden we ons gansch toe aan 't H. Hart, gaan we Jezus dikwijls bezoeken in zijn H. Sacrament, en ontvangen in de H. Communie.

Cor Jesu, rex et centrm omnium cordium.

Hart van Jezus, Koning en middenpunt aller harten !

Makkers, geeft ons nieuws nopens de gekwetsten en gesneuvelden.

ONZE STAD

Burgerstand van 15 April tot 14 Mei

GEBOORTEN

Baefcop Marie, dochter van René en Lucie Graefschepe. — Vasseur Germain, zoon van Jozef en Irma Loberu. — Dondeyne Leonce zoon van Maria. — Fernagut Gaston, zoon van René en Irma Desmet, Wulverghem. — Declercq François, zoon van Filip en Eveline Defoort, Roeselare. — Van Kemmel Alois, zoon van Emiel en Zoë Durant.

STERFGEVALLEN

Verfaillie Pharaïlde, Wed. Wulleman, 83 j. — Frissen Thomas, gendarm, 36 j. — Gombeir Maurice, echtg. Ooghe Elodie, 43 j. — Dooghe Emiel, Ruysbroeck, 7 j. — Lebbe Rosalie, 47 j. — Landerwyn, Maria. echtg. Indervuyst Maurice, Yper, 26 j. — Heytens Emiel, Gheluvelt, 65 j. — Allaeys Pierre, echtg. Lougez Flora, 61 j. — Blanckaert Marie-Antoinette, dochter van Jules, 21 j. — Lauwers Achille, echtg. Denut Florence, 51 j. — Verhulst Camiel, echtg. Doncke Leonie, 40 j. — Pittelicen Philomène, 65 j. — Milleville Noël, echtg. Lysy Marie, 36 j. — Degrave August, echtg. Boutez Lucie 58 j. — Van Gheluwe Emma, Brielen, 19 j. — Verhelst Celina wed. Van Gheluwe, Brielen, 45 j. — Van Gheluwe André, Brielen, 8 j. — Van Steene Alois, 64 j. — Vermeulen Jules, 66 j. — Leuwers Achiel, echt. Marie Gaucquie, 51 j. — Gaucquie Marie, echt. Leuwers Achiel, 47 j. — De Decker René, echtg. Rappelet Eugenie, 56 j. —

Merleyede Marguerite, 5 j. — Jacques Elie, echtg. Truant Agnas, gendarm, 32 j. — Jeuans Jean, gendarm, 28 j. — Merlevende julia, 21 j. ongehuwd. — Saelens Hilaire, 27 j. gendarm. — Deleu Maria, 5 m. — Van Haste Maria, 4 m. — Cappoen Petrus, 73 j. echtg. van Delplace Octavie. — Leicher René, 49 j. echtg. Derycke Irma. — Van den Ameele Germaine, 17 j. Passchendaele. — Tanghe Amelie, 80 j. Wed. Dupon, Wouwen. — Bothé Philomène, 77 j. overleden in Montreuil.

HUWELIJKEN

Clement Jules, soldaat, en Baes Margarita van Poperinghe. — Dezegher Hilaire en Zoë Inion, beide van Poperinghe.

ALLERHANDE NIEUWS

Poperinghe ontruimd

Reeds twee maanden en half geleden begon de mof onze stad opnieuw te beschieten. Na zooveel weken kalmte, nu vele onzer stadsgenooten hun huis terug hadden bezet en reeds aan vrededagen dachten, werd weer de rust gestoord. Een Duitsche aanval voor **Amiens** en later bij **Armentiers** was de schuld ervan. Met overgroote machten kwam de vijand af en rukte vooruit op **Belle**. Wij zouden weer de dagen van ..... 14 beleven. De droevige stoet der vluchtelingen trok nog eens voorbij : **Neuve-Eglise**, die alles achterliet, en dan opvolgendlijk **Dranoutre**, **Westoutre**, **Locre**, **De Clytte**, **Abeele**, **Reninghelst**. Hier een oudje, gansch bezweet, met pakken, daar vrouwen met kleine kinders, verder jongens, onbewust van 't geen gebeurde, de laatste geredde beesten voortjagend, of met kar en hond ; ook nog meisjes, verheugd heel schoon gekleed te zijn en soms een oogsken knippend met een « **Farewell** » naar een Tommy — oude kennis. De stad werd meer en meer beschoten. Het moordend staal viel overal rond en zaaide dood en vernieling. Het getal obussen groeide aan, doch Goddank bleef het getal slachtoffers betrekkelijk klein. De tijd ging traag voorbij, de angst was te lezen op eenieders wezen : Wat zou het zijn ? Komt de Duitsch nog meer vooruit ?..... en Poperinghe ?

In stad verbleven nog veel burgers. Nog nooit hadden zij gevlucht..... en nu ? Men beleefde bange oogenblikken, men leefde tusschen hoop en vrees.

Einde April kwam een bevel — **Maandag 29^e^, om 12 ure, moet onze stad ontruimd door de bewoners.** Die dag vooral leed ze nog al erg van de beschieting. De vrees miek zich van 't volk meester en iedereen wild weg. Met tranen in d'oogen verliet men tent en huis om in de zuiderstreken, in Frankrijk een geruster oord te zoeken. Een nieuwe vlucht begon met al zijn rampen en ellenden. De helft der inboorlingen gingen op de vlucht en dolen nu in Frankrijk.

15 Mei 1918. — Sedert de ontruiming der stad Poperinghe, en het Oostelijk gedeelte van het grondgebied tot tegen de ijzerweglinie Poperinghe-Hazebrouck, zijn nu reeds 14 dagen verloopen. De mof schoot niet te erg : nu en dan eenige obussen, en dus ook nu en dan eenige huizen te meer geheel of ten deele platgelegd. Verscheidene dagen lang mochten de inwoners hunne meubels nog gaan halen, en wat door burgers of soldaten der drie nationaliteiten (overal loopen schurftige schapen) niet gestolen was werd naar den buiten gesleept.

Uit gansch de streek schat men dat er rond de 30.000 vluchtelingen per trein vertrokken zijn en rond de 6.000 met kar en peerd. In **Abeele**, **Proven** en **Haringhe** werden 16.000 passen afgeleverd. Uit Poperinghe is het juist getal nog moeilijk te schatten ; waarschijnlijk 5 tot 6.000 vertrokken naar Frankrijk. Eenige anderen vestigden zich voorloopig de verder liggende dorpen. De Gendarmerie is bezig aan de optelling der inwoners.

De gemeentediensten worden waargenomen rond **St-Jan-ter-Biezen**. Eene tent wordt aldaar geplaatst voor de Bureelen.

Secretariaat en Burgerstand :

H. O. VAN DEN BERGHE, Secretaris.

H. M. COUTTENIER, Bediende.

De akten van den Burgerstand worden aangenomen door H. L. DEQUECKER, oudste lid van den gemeenteraad.

Kommissariaat :

H. I. VAN HOUTTE, Kommissaris.

H. Alf. SANSEN, Schrijver.

Burgertijke Bevoorrading :

H. Et. LEBBE, dd. Schepen.

H. Jos. BAERT, Bediende.

Kantonnementen : H. Alb. BAERT.

Stadsontvanger : H. J. DEVACHT, betaalt te zamen met Alb. BAERT, de militievergoeding, den Dinsdag en Vrijdag namiddag van ieder week, in « DE STER » te **St-Jan-ter-Biezen**.

Van den *Gemeenteraad* verblijven nog in de streek :

H.H. Et. LEBBE te **Haringhe** ; VAN CAYZEELE Emeric, te **Proven** ; BOUCQUEY Emile, DEBAENE Marcel, DEQUECKER Louis, te **Poperinghe**.

De *Ontvanger der Belastingen* zetelt te **St-Jan-ter-Biezen** in « DE STER ».

De *Postbureelen* in de Werfstraat op de hofstede **Catrycke**.

De *Telegraaf* is bij « DE LANDING ».

Al de scholen zijn opgeschorst buiten in **St-Jan-ter-Biezen**. De Zusters van 't Vogeltje zijn vertrokken met hunne kinders naar **Zuydcoote** (Nord). Het meestendeel der andere kinders zijn naar : **Ivetôt** (Rouen) de knechtjes, en **Recques** (bij Montreuil) de meisjes.

De Geestelijkheid. Zijn vertrokken naar Frankrijk :

E. H. BANCKAERT ; E. H. SERRUYS ; E. H. DE JAEGHER ; E. H. SOBRY.

In 't Vogeltje verblijven :

E. H. VERVAECKE, Deken ; E. H. HELLYN ; en E. H. HONDEGHEM, Principaal.

E. H. GOEMARE, Pastoor van O.L.V., verblijft bij Em. BARZEELE in de Werfstraat, waar hij 's Zondaags twee missen leest. — E. H. D'HAESE verblijft op **St-Jan-ter-Biezen**. — E. H. VAN DE WEGHE te **Haringhe**. — E. Pater DECOSTER verblijft bij H. Maur. LEBBE. De Zondag leest hij mis in de herberg « De Wagenmakerij » aan 't **Hooghe**.

Dr VAN WALLEGHEM en Apotheker NOTREDAME verblijven in « DE GROENEN SPRIET ».

De *Vrederechter*, H. PETIT is in **Watou**.

Notaris CASSIERS is op **St-Jan-ter-Biezen**.

Bureel der reclamatien : bij Désiré CLAEYS, Werf.

In die dagen van hevige beschieting bleven nog eenige slachtoffers : eene moeder, vluchtelinge met hare twee kinders ; Alois VANSTEENE, en Jules VERMEULEN, beide 70 j. en Poperinghenaars. Ook nog René DE DECKER, 70 j., vluchteling en Cam. GOUSSEN, met zijne vrouw Julia SAELEN, beide 45 j. en Poperinghenaars. Later werden nog gedood door bommen van Duitsche vliegers : De vrouw Jérémie BREYNE, belg. sold. ; Louise DEVRIEZE en hare twee kleine kinderen ; Jérôme DEGRUYTER. Dezes zoon en de zoon van Jules DELEU werden gekwetst.

En thans..... Poperinghe is verlaten. Van ver ziet men zijn torens, die uitsteken boven kerk en huis waar alles eenzaam en doodsch blijft. Onwillekeurig werpt men een blik naar St-Janskerk (1) en smeekend vraagt men MARIA over onze stad te waken.

(1) Het mirakuleus beeld van O.L.V. van St-Jan is in 't klooster van 't Vogeltje.

HULP
aan de Poperingsche Krijgsgevangenen

Pas is ons Komiteit gesticht en reeds in volle werking of daar komt de duitsch opnieuw ons storen. De burgerij en veel soldaten zelfs hadden goed begrepen wat al noodig is voor onze gevangene jongens en het kwam *traag*, 't is waar, maar *zeker* toe. Wat wij persoonlijk ontvingen verscheen regelmatig in dit blad, de Poperingsche Keikop (1). Alles was op touw gezet om zooveel mogelijk bij te brengen.

De tooneelmaatschappij beloofde veel en zou eene eerste vertooning op Zondag 21 April, dan uitgesteld tot 1 Mei. De mof besliste er anders over.

Elk lid van 't komiteit ijverde tot nut van onze jongens, doch jammer genoeg, het grof geschut komt meer en meer de rust stooren en strooit in alzoo in eens ons komiteit *tijdelijk* uiteen.

Doch... *is de werking nu gestaakt ?* Dit is zeker wel de vraag die seffens oprijst bij de familieën onzer jongens die in Duitschland spijts hen zelf vertoeven.

Ons antwoord is heel kort. — *spijts al wat gebeurd of ooit gebeuren mocht doen wij voort zoolang wij middelen hebben.* Wij rekenen dus nog steeds op steun van deze die ons helpen kunnen, en wij zullen regelmatig pakjes zenden naar onze gevangene stadsgenooten.

Een lid van 't Komiteit.

GOE RAAD

M. L. — Van zoo gij verandert van adres laat het ons weten, zelf als het maar voor een een korten tijd is ; zet in dit geval uw oud adres, daarbijvoegend : *tijdelijk....*

b. v. : Z 25, tijdelijk C. M. O. — I. D. A.

STÈCHELE OMER. — Wij zullen, zooals we beloofden, al het noodige doen om u de gevraagde inlichtingen te verschaffen. Daarom is het van groot nut zooveel adressen mogelijk te hebben van Poperingnaars die gevlucht zijn in Frankrijk. Op die wijze kunnen we beter nog malkander inlichten. Zeg aan uwe vrienden-Poperingnaars dat ze de adressen geven van hunne gevluchte familieen.

DERAEVE HECTOR. — Dank aan uw goé raad. Dit is pratiek voor iedereen. — Zoodus vrienden, als uw adres verandert, stuurt ons de roode omslag terug met uw nieuw adres er op geschreven. Zoo spaart ge papier en wij zijn zeker niet te missen.

NONKEL SAREL.

BRIEF UIT DUITSCHLAND

Friedrichsfeld-bei-Wesel, 4-3-18

Geachte Heer,

Met een waar genoegen heb ik gisteren uwe kaart ontvangen, vernemende dat gij een komiteit in ons geliefd Poperinghe hebt gesticht, tot hulp en bijstand aan onze arme krijgsgevangenen. Ik voel mij gelukkig u mijnen hartelijken dank te kunnen aanbieden. De in-te-vullen kaart heb ik reeds teruggestuurd, opgemaakt zooals het behoort. *Eetwaren heb ik natuurlijk het meest noodig.*

Ik stuur u hierdoor nog een kaart voor alle zekerheid en dank u op voorhand.

Uw beste Vriend,
CARRON HENRI.

Soldaten en burgers, vergeet uwe gevangene broeders niet !

(1) Zie P. K. nrs. 17, 18, 21 en 23.

ONZE WELDOENERS

Lijst onzer ondersteuners van 1 April tot 15 Mei

Overdracht (1) fr.	850.00
Beddeleem Gaspard, Poperinghe,	26.80
Benoot Aug. E. H. Aalm. ; Onbekend ; Van Merris Mad. wed. Pop. elk 10 fr.	30.00
Eenige vrienden	6.00
Blanckaert A. ; Sucy-en-Brie ; Zuster Coleta, (St. Michielsgest) Sèvres ; Rosseel Julien, sold. ; Orby Cyriel en Abert soldaat ; Bruynseels E. P. Aalm. ; Brutsaert E. H. Aalm. Clou-Vuylsteke, De Panne ; Dewancker, C. E. H. onderpastoor Pollinckhove ; Notredaeme Hil. Apoth. Pop. ; Een halve Keikop, Le Hâvre ; Beddeleem Leon, Pop. ; Derycke Hil. sold. ; Rommens Félix, Formigné, elk 5 fr.	65.00
De Bruyser Marcel ; Bouthé Camiel, soldaten elk 2.50 fr.	5.00
Leroy Jozef ; Roffiaen, gebroeders ; Cleenewerck Albert ; Van Cayseele Jer. soldaten ; onbekend elk 2 fr.	10.00
Ingelaere Felix	1.50
De Bezere Nestor ; Van der Beke Marcel ; Schabaillie Jozef Van de Voorde Camiel ; Dewitte Jozef, al soldaten, elk 1.00 fr.	5.00
Totaal fr.	999.30

Aan allen hartelijk dank! Want meer dan ooit is nu hulp van doen. Veel vroegen ons of 't blad nog voort zou verschijenn, nu Poperinghe werd uitruimd. Zeker vrienden, want niet alleen blijft het de nieuwsbode der hommelstad, maar wordt tevens een schakel die onze strijders met hunne uitgewekene familie, vrienden en kennissen zal verbinden

Soldaten, geeft ons het adres uwer uitgewekene ouders, broers en zusters — vrouw en kinders !

Volgende adressen kwamen ons terug met melding : ONBEKEND

Reubrecht Georges, C. I. A. 4· Batterie, Eu (S. I.)
De Wachter Jules, B. I. C. I. Eu.
Cappoen René, D. 283, 1 C. M. A. C. T.
Heze Gaston, C. I. M. 8· Cie Criel s.]m.
Pincee! Victor, Z. 5 Cie Instruction.
Lebbe Marcel, Z 30, 3· Cie..
Van de Voorde Gaspard, gendarm, groep van Kemmel.
Top August, D. 291.
Lacour August, D 285, 7· Cie.

Bem. : *Wie kan ons hun juist adres geven ?*

Soldaten, koopt niets in de winkels, waar zedenschende printen en postkaarten uitgesteld of te koop zijn.

(1) Zie P. K. n· 19 en 22.

Copperingle 14 juin 1918.

Monsieur Maes

En reponse à votre lettre je vous fais parvenir la liste des outils agricoles de mon frère Hector Lebbe notez qu'ils sont peu encombrant et pas lourds parceque ils ont toujours servi à un cheval seulement ils pourront facilement être mis dans un waggon couvert, et avoir encore une place pour des matelats et des ustensiles de ménage si cela peut se faire je prends le poids approximatif de chaque pièce

1°	une herse en fer en trois parties	pesant ensemble	90 kilos
2°	extirpateur à trois charrues	"	85 kilos
3°	une charrue	"	70 kilos
4°	extirpateur à sept dents	"	80 kilos
5°	rouleau		250 kilos
6°	herse à ressorts		60 kilos
7°	herse en bois		30 kilos
8°	machine à nettoyer les betteraves à la main		20 kilos
9°	binette à hausser les pommes de terre		40 kilos
10°	divers petites pièces pesant ensemble		30 kilos
	total en kilos		750 kilos

Si dans l'estimation du poids, il pourrait y avoir une erreur le poids ne dépasserait jamais mille kilos. pour l'expédition à la gare s'il y aurait moyen d'avoir un auto camion, ce serait le chemin le plus court parceque je n'ai pas de charrettes qui peuvent les contenir.

Comptant monsieur sur vos bons soins je vous prie d'agréer mes civilités expressées.

Maurice Lebbe

en cas de pouvoir les expidier veuillez me prevenir afin qu'ils soient rassemblés

(détails fournis au cre d'arrdt. par lettre du 24 juin 18.

BRUGGE RIJKSARCHIEF

Nummer 191 B **Doos Gazette** **juni 2018**
guido.vandermarliere@telenet.be

Boerenbetweterigheid uit het verleden

*

Want eene communauteyt blyft altyt deselve ghelyck eene riviere de selve blyft - alhoewel de wateren syn in eene continuele veranderynghe

Uit het molenproces

Walwein – Advocaat te Ieper – 1720

*

Doos Gazette, een slim schrift des tijds met meer dan 590 lezers

Beste abonnee

Op de webstek van 't Neerhof heeft onze computertovenaar **Jean Boidin** twee artikels erbij gevoegd.

www.tneerhofVZW.be/

Jaar 000 - De Mammoet.

Ooit wandelde hier over de markt te Poperinge de wolharige mammoet en hij liep tot in Proven waar hij in 1948 terug werd gevonden.

Jaar 001 - De Kelten

De Kelten bezetten niet alleen hun 'forten' op de Kemmel- en Casselberg maar gaven ook namen aan straten in Poperinge. Dit zijn van de oudste sporen van menselijke bewoning in onze stad.

We geven hier eerst een reactie van **Bertin Deneire**, *over zijn grootnonkel.*
Bertin schrijft:
Weerom een mooie brief, Do
De man uit je lijstje met kinderen is Georges Deneire, de broer van mijn grootvader **Maurice Deneire.**
Ik denk dat er veel op Poperinge Verbeeldt over hem staat want hij was brandweerman en aannemer indertijd maar stierf op vrij jonge leeftijd in een motorongeval midden de jaren 30. Hij kreeg een passende begrafenis vanwege de Poperingse brandweer met redevoeringen en al. Er zijn daar heel wat foto's van, vermoed ik.
Hier vind je alle gegevens over zijn ouders en familie.

https://gw.geneanet.org/martinahuyghe?lang=nl&n=deneire&oc=0&p=georges+joseph+cornelis

mvg
Bertin Deneire
De stamboom die je te zien krijgt, is het werk van - ere wie ere toekomst – Martina Huyghe.

Ook op het artikel rond de opgraving van **de mammoet** *heb ik enkele bijzonder interessante reacties gekregen.*
Eerst een reactie die ik anoniem moet houden. Op de uitdrukkelijke vraag van de schrijver mag ik geen namen noemen? Hij schrijft mij:
Guido.
Mijn naam mag je niet vernoemen maar ook niet van …. zaliger gedachtenis, hij woonde daar niet ver vandaan en heeft altijd beweerd dat hij en een vriend die bewuste beenderen in die punt gedumpt hadden. Ik denk dat hij gezegd heeft dat het **beenderen waren van een paard.** Dit is ter inlichting.
Zijn de opgravers bij de neus genomen? Was de mammoet van Proven een farce? Liggen er beenderen van een paard in het Koninklijk Belgisch Instituut van Natuurwetenschappen? Zouden die mannen het verschil niet zien tussen paardenbeenderen en mammoetbeenderen?

En we kregen reactie van ***Johan Adriaen.***
Hij kwam naar het stadsarchief van Poperinge met een curiositeit: een tand van een voorhistorische rinoceros of neushoorn.

Je ziet dat de bovenkant van deze tand nog perfect in orde is en zelfs de tandwortel zit er nog aan.
En zo te zien is de rhinoceros nog niet naar de tandarts moeten gaan.
Daarnaast bracht hij de 'fiche' mee die eertijds in het Meester Adriaenmuseum hing – opgemaakt door R.A.B. - - zo wist Johan – mij te vertellen de heer Roger Blondeau was.
Dat in de tijd van deze fossielen – 1.000.000 jaar geleden – er ook een 'ijstijdmens' zou geweest zijn, laat ik dus aan Roger.
Volgens Wikipedia is de huidige mens zo'n 200.000 jaar oud.
Ook Johan kent het verhaal 'dat mannen van Proven 'paardenbeenderen' in de put gegooid hadden – maar zo'n tand in de muil van een paard – dat had hij nog nooit gezien!

UITGESTORVEN VOORHISTORISCHE DIEREN
xvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvxvx

Beenderen-fragmenten van een MAMMOET (elephas primigenius) en tanden van een voorhistorische neushoorn (rhinoceros tichorhinus).
Gevonden op 8,5 m. diepte bij dhr. M. Ganne te Proven einde 1947.
Voornoemde dieren waren tijdgenoten van de Ijstijdmens en leefden ± 1.000.000 jaar geleden.

Boven op de foto, links: linker-heupbeen
Boven rechts (rechtstaande): linker-scheenbeen
Uiterst rechts: halswervel
Midden: ribbenstukken
Onder: tanden van voorhistorische neushoorn

R.A.B.

Over het gasthuis en de klok van de kapel

Zoals in het vorige nummer beloofd, gaan we ter gelegenheid van de gevelrestauratie van de Gasthuiskapel even in op het gasthuis aldaar.
We gaan terug naar de 'Frans Tijd' toen generaal Vandamme met zijn troepen, Poperinge veroverd had en dat het van 1792 tot 1815 – dus 23 jaar lang – hier ook Frankrijk was. Met de 'vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid' herzag men ook alle mogelijke oude 'Oostenrijkse' instellingen – en een daarvan was de gasthuiswerking. Er diende een 'secularisering' te gebeuren – alle 'burgers' kregen de kans om in te schrijven en een 'offerte' in te dienen om de zorg van de zieken binnen het stedelijk gasthuis op zich te gaan nemen.
De gebouwen, die eigenlijk van de 'Hospisch Civil' of de 'Burgerlijke Godshuizen' waren, dienden terug 'verhuurd' te worden en dat gebeurde op de 3de februari 1798.

3 februari 1798 – Verpachting van het gasthuis

We vonden hier over de volgende akte:

Actum **den 3 februari 17 acht en 't negentigh,** ouden styl, over een commende met den 15 pluviose, 6° jaer der republiek, ter vergaederinghe van **de commissie van het Hospice Civil** opgerigt binnen dese commune.
Aldan van wegen de president van de commissie voorengehouden synde het decreet dragende de suppressie *(afschaffing)* van **de religieuse communauteyt** van het gasthuis, in daten … ende dat er noodigh werd aen te stellen tot bezorgen der zieken, als voor desen, **ses bequame vrauwspersoonen**, wiert geresolveert daer toe te benaemen **Victoria LeWille, Euphrosine Bartier, François Becquaert, Anne François Boucquaert, Scholastique Vermote en Cecilia Van Hee.**
2 - Wiert vastgestelt van aen deselve **voor woonst** te geven, gratis het geheel gebouw benoorden den refter, consisterende in **twee keukens ende een platten caemer** beneden, mitsgaders camers ende solders daer boven, benevens **het groenselhof** bewesten daer aen, **infirmerie en kelder** daeronder.
3 - Wierdt oock geresolveert te reserveren tot hunne vergaerplaetse, den camer benoorden de sacristie.
4 - Want te reserveren **de kercke, oratoir ende sacristie** om in geval van een zwaer last van zieken, 't zy in passage van troupen als andersints, om dezelve in dat geval aldaer te connen placeren.
5 - Wiert vastgesteld te verpachten, à la hauche, de meestbiedende de naeste, den refter beneffens de caemers daer boven, om het incommen van diene 't employeren ten profytte van **den gemeen armen zieken**, beneffens den **beyaert,** groenselhof daernevens en **brauwery.**

(Een bayard of beyaert komt hoogst waarschijnlijk uit het Frans. Daar is 'bayer' – gapen of staan kijken – en een bayeur een 'gaper of lanterfanter'. De plaats waar deze 'lanterfanters' of mensen die niet meer kunnen werken, samen zijn, zal dan wel de 'bayard' zijn. Op sommige plaatsen noemde men een dergelijk 'tehuis' een apostelhuis waar de 'rare apostels' een thuis vonden.)

6 - Is nog geresolveert van aen de vermelde zieke bezorgsters te betaelen door hunnen dienst, begrepen de leverynghen van bloemme, zeepe en blauw mitsgaeders waschte by hun te doen, ten hoofde van elcken ziecke, eene somme van acht en half stuyvers per dagh, blyvende ten laste vande selve besorgen het stoppen ende naeyen, leveringhe van melck, fourniture van kaf, 't vermaeken van marmyten ende voorders cleene accessoiren.
Sullende door dese fondatie (de commissie) gelevert wesen soo voor hun als voor de zieken, het noodigh brandhout, boven den takx hierboven.

7 - wiert vastgestelt den voormelden refter, caemers daer boven, groenselhoven, beyaert ende brauwery te verpachten voor eenen termyn van dry jaeren ende den dagh der verpachting te fixeren op vrydagh eerstcommende, ten twee uren naer middagh, in 't vermelde Gasthuys.

Actum dat ut supra
Geteekend: P.B. Van Renynghe, P.L. Van de Broucke, J.B. Berten, J.A. De Roo, C.L. Druant.

Hoewel er een 'supprematie' of afschaffing was geweest van de religieuze orde van de Gasthuiszusters, waren het wel dezelfde zes zusters, maar nu 'bekwame vrouwspersonen' genoemd – die het gasthuis verder uitbaatten.
De kapel wordt hier 'kerk' genoemd – en slim genoeg – wordt er hier geen klemtoon gelegd op de religieuze invulling van de kapel, maar op de mogelijkheid om deze kerk te gebruiken als bijkomende ziekenzaal. Dit was niet alleen een gebruik dat meer voorkwam, maar dat ook daadwerkelijk enkele jaren daarvoor in 1793 het geval was geweest met de veldslagen die in de buurt van Poperinge – waaronder de veldslag te Abele. Toen werd ook de 'Arme knechtenschool' die op het huidige Oudstrijdersplein stond gebruikt om gekwetsten op te vangen.
We zien dat het gasthuis bestond uit:

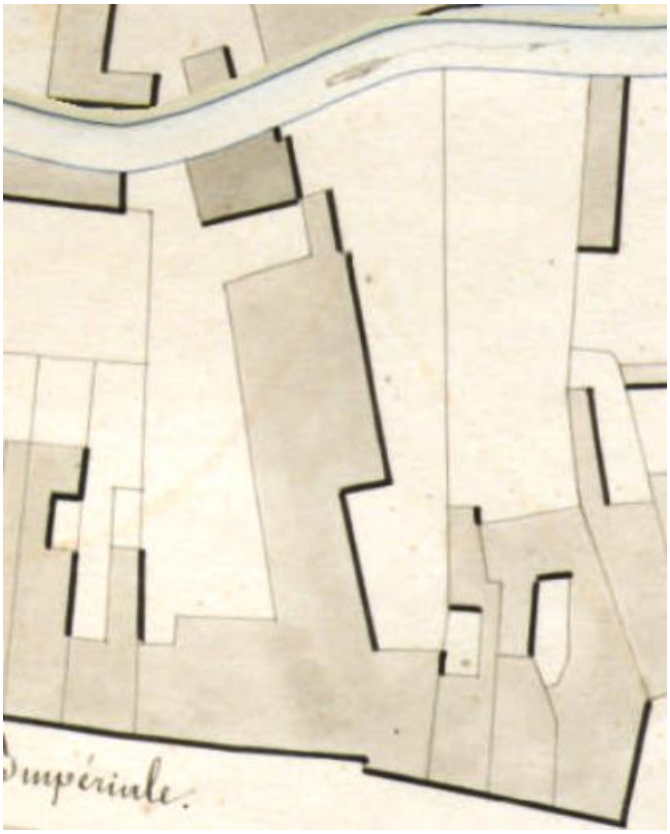

Een refter, twee keukens en een 'platten kamer' – wat dat laatste ook moge zijn – en kamers daar boven
Een groenselhof – een infirmerie en een kelder
een kapel – oratoir en een sacristie
en een 'beyard – groenselhof en een brouwerij.

Op de kaart van de buurtwegenatlas – 1841 – vinden we het volgende plattegrond terug.

We zien dat de Bommelaarsbeek nog open ligt en dat er zich geen brug naar de overkant bevindt.
Aan de kapel was er in het jaar 1823 een gang bijgebouwd, wat we nog steeds goed kunnen zien aan het gebinte van de zolder van de huidige kapel.
Het zijn nog altijd de oorspronkelijke vensters – bestaande uit mondgeblazen glas. Het bewijs hiervan is dat er op één van de venters nog steeds een aantekening bestaat uit het jaar 1823.
Rechts van de kapel bevinden zich nog steeds het 'oratoir' en de 'sacristie'.
Daarachter ligt dan de 'refter, twee keukens en de 'platte kamer' met daarboven de kamers voor de zusters. Rechts van dit gedeelte ligt hun groenseltuin.
Daarachter ligt de 'infirmerie' of de ziekenzaal – met daaronder een kelder en rechts daarvan een tweede groenselhof.

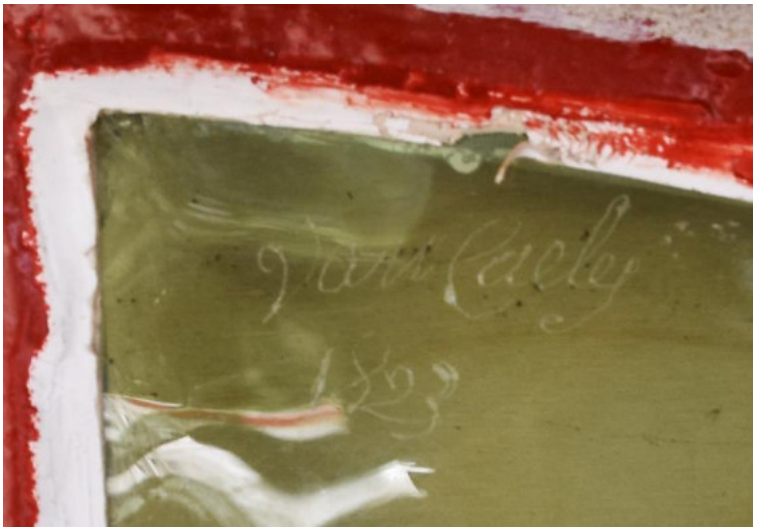

En helemaal achteraan – in een gebouwtje apart – bevindt zich de 'beyaerd' en tegen de beek aan, de brouwerij.

De notitie van de glasblazer of was het van de vensterzetter: Van Caley – 1823

De volgende kaart komt uit een atlas opgesteld door het toenmalige C.O.O. op het einde van de 19de eeuw en toont ons de zelfde gebouwen van het gasthuis.

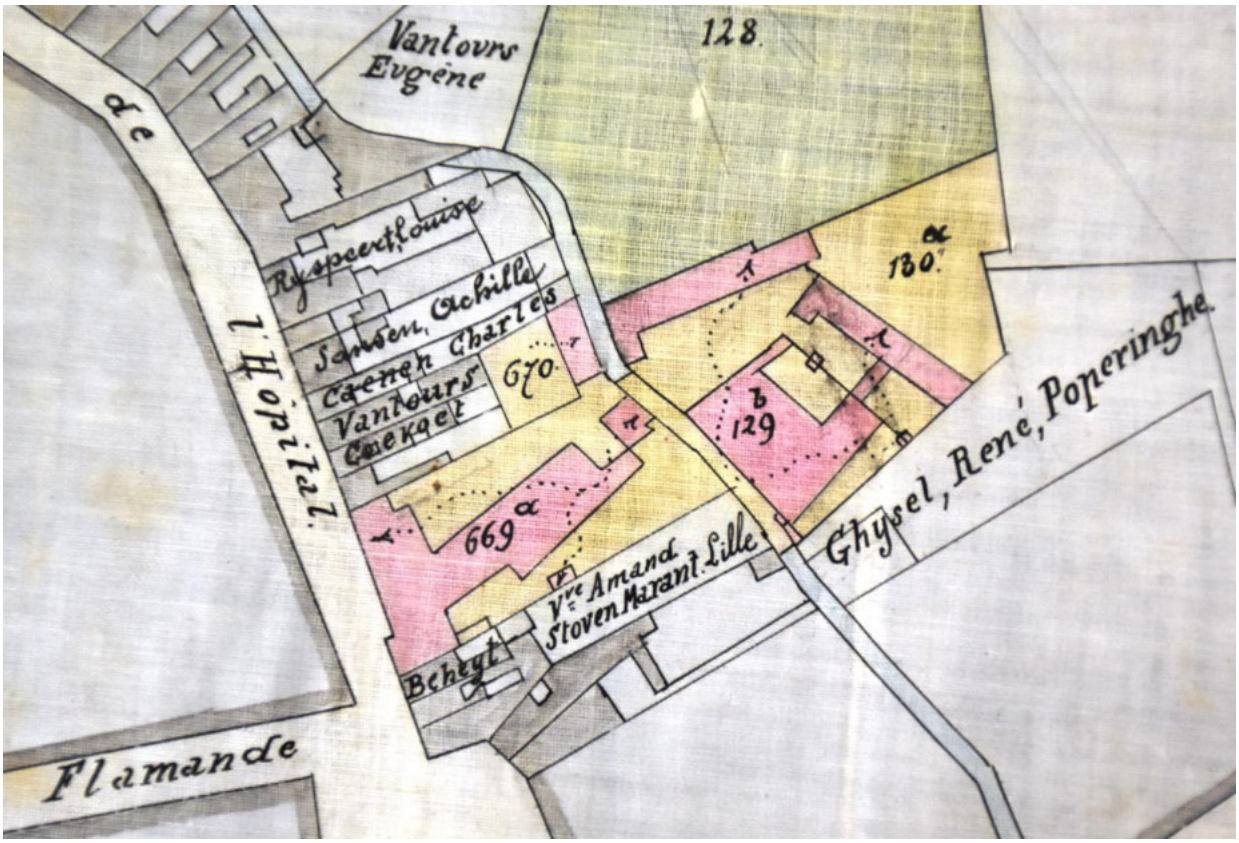

We merken wel dat aan de overkant van de Bommelaarsbeek – die nu overdekt is – dat daar nieuwe gebouwen gesteld werden, ook eigendom van de C.O.O.
Daarmee zien we ook de bijzondere evolutie en uitbrieding op het einde van de 19de eeuw van het gasthuis. Hert valt ten andere ook op dat er vooraan aan de Gasthuisstraat er drie huizen waren vanaf de markt geteld, de huidige 'La Paix', en de winkel Derynck opgesplitst in die tijd in de 'Gouden Bol' met daarnaast de winkel.

De achterkant – of moeten we zeggen – de voorkant van de kapel zelf – met een prachtige gotische boog – waarin een luchtkader gevestigd dis. Let vooral op het prachtige haaietandmetselwerk van de vroegere zijgevel.

Twee jaar later op de 7de februari 1800 – is er een nieuwe verhuring:

7 februari 1800 – 18 pluviose – jaar 6
Proces-verbaal van de verpachting van het gasthuis
Ingevolghe de resolutie gehouden door de members formerende **de Commissie van het Hospitael Civil,** binnen de commune van Poperinghe, in daten 15 Pluviose – 6° jaer der Republiek, wordt alhier publicq ende à la hauche – *om ter hoogst* - naer voorgaende publicatien, te pachte gestelt **den grooten platten camer** gedient hebbende voor de refter met de camers ende solders daerenboven, den **Bayard met het hovenierhoveken - besuyden -** daeraen,
deel maekende van het gebouw van het selve Hosptiael Civil binnen Poperinghe ende dit voor een termyn van drye naereenvolgendde jaeren, dies het eerste synen ingank nemen sal half maerte eerstcommende, 17° acht en tnegentig ende 't eerste jaer van betaelinghe te vallen ter gelyck date 17° negen en tnegentig, zullende niet min den pachter vermogen syn gebruycken volgens costume van Poperinghe.

Actum den 18 pluviose, 6° jaer der Fransche Republiqie, is door my, Joannes Jacobus **Gheleyn**, notaris publicq van het departement van de Leye, tot Poperinghe residerende, voorsien van patente, naer overlezynghe der voorschreven conditiën, geprocedeert geworden tot de verpachtinghe daer by vermeld.
Naer oproepinghe syn de voorschreven gebauwen hoogst ingestelt geweest door **Marie Françoise Lefever** met de somme van vier en veertig livres tournois by jaere ende niemant

meer verhoogende, is alsoo op haer verbleven, de welcke alhier present den pacht, op de conditiën hier boven, verclaert te accepteren ende heeft dese onderteekent.
(SAP – 493bis)

Hier zien we links de het oude dak van de Gasthuiskapel – en rechts het nieuwe dak uit 1823. Dit was de ingreep die men in het gebouw deed om de gang – recht voor ons – achter de kapel toen bij te voegen. Achteraan dit gangske was er een wachthokje voorzien voor de 'portierster'.

Nogmaals twee jaar later krijgen we een belangrijke opmerking rond de Poperingse klokken te lezen:

23 pluviose – 12 februari 1802
Aan de prefect van het departement van de Leie
In antwoord op uw rondschrijven heb ik de eer u mee te delen dat deze stad geen enkele betaling heeft gekregen ten gevolge het weghalen van de klokken in het jaar 7 omdat alle klokken zijn weggehaald geweest op bevel van generaal Vandamme bij de invasie van de Franse troepen in de maand november 1793.
(Briefwisseling SAP240)

We weten – dank zij de notities van Oscar Fiers - dat in het jaar 1702 het klokje op het torentje van de Gasthuiskapel gebarsten was en niet meer luidde. Daarom werd het vervangen door het klokje dat van de 'Maria Magdalena' kwam, de lazarij, gelegen langs de huidige Ieperse Weg, waar zich nu de Lidl bevindt. In 1702 werd immers deze stichting – die sedert 1320 bestond – opgeheven en de bezittingen, rechten en dus ook het klokje van daar werd aan het Gasthuis van Poperinge overgedragen.
Dit klokje zal dus ook – samen met de andere klokken van Poperinghe – door generaal Vandamme in 1793 meegenomen geweest zijn.

We kunnen het voorgaande briefje zien als een inleiding op het concordaat dat Napoleon in 1802 met de paus sloot, en waardoor de vrijheid van religie hersteld werd en waardoor dus ook de kerken – met de nodige luister - terug konden geopend worden.

De kerken gaan weer open

12 mei 1802 – Aan de prefect
Ik heb de eer u mee te delen dat naar aanleiding van de wet van de 18de germinal (het concordaat) betreffende de godsdienst er grote vreugde heerst en dat allen wensen en hopen om hun priesters terug in de kerken te zien.

13 mei 1802 – De klokken zullen de hele dag luiden om het Concordaat dat Napoleon en Pius VII gesloten hebben te vieren.
30ste floreal jaar 10 – De rederijkers, gilden enzovoort worden uitgenodigd om op zondag aanstaande mee te gaan naar de Sint-Bertinuskerk om aanwezig te zijn bij het Te Deum dat zal gezongen worden voor het gelukkige herstel van de katholieke godsdienst.

We lezen dat dat de 'klokken' voor deze feestelijke gelegenheid moesten luiden, maar die klokken waren er niet. Met de regularisatie van de katholieke godsdienst dienden er ook nieuwe klokken in de kerktorens gehangen worden.
En ook de Gasthuiskapel diende een nieuw klokje te krijgen.

Het werd er in 1810 ingehangen en het is dit klokje dat er nog steeds hangt. Bart Pattin maakte deze foto's van de klok. Eerlijk gezegd – hoe ouder ik word – hoe meer hoogtevrees ik krijg – en ik durfde die stelling niet op. Bart was bereid om de foto's te nemen.

Poperinghe - J’appartiens a L.B. de

Bollard Renijer
L’an 1810

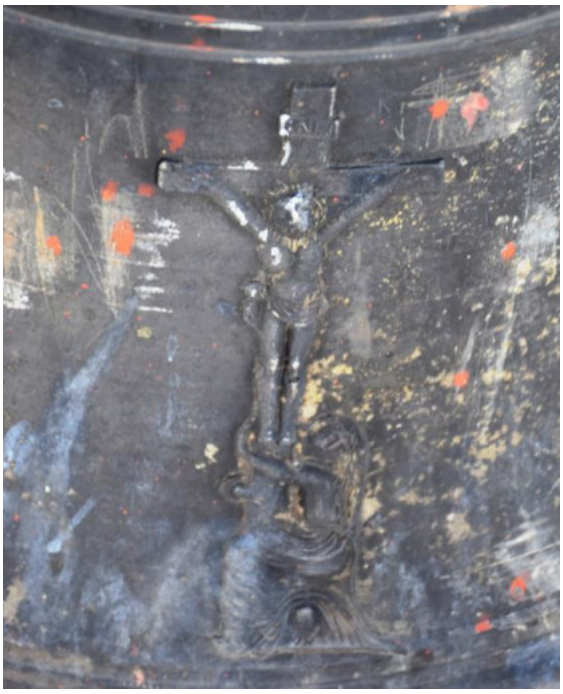

Een foto van rond het jaar 1925 – met dank aan **Poperinge Verbeeldt –** waarop achter de kapel de gebouwen van het C.O.O. te zien zijn. Op de hoek van de Vlamingstraat en de Gasthuisstraat staat nog de oude herberg ‘Het Hert’.

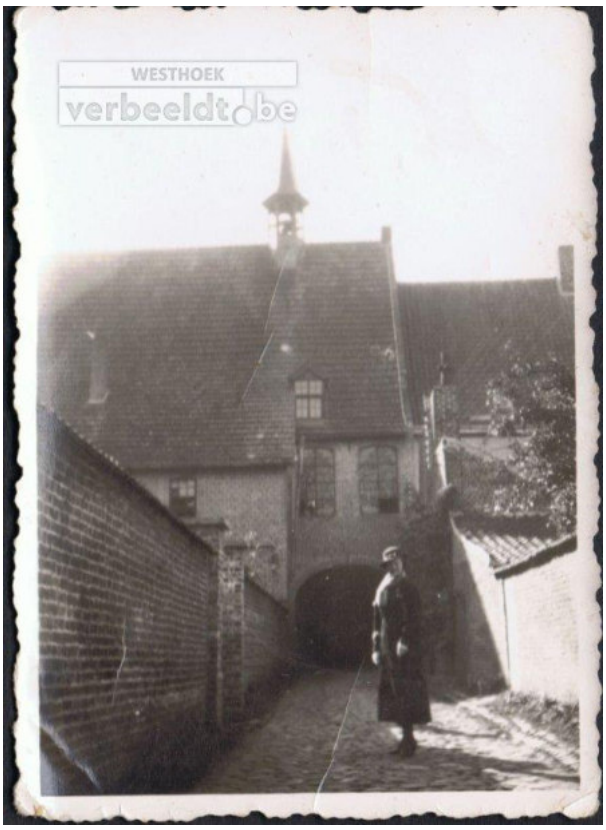

Oude liederen

God heeft de gierigaren
Gestraft met 't eeuwig vier
Ik al u openbaren
Komt woekeraers, komt hier
Gy die de arme menschen
Laet snikken in den nood
Die altyd meer wenschen
Naer geld en schatten groot

God heeft u 't goed gegeven
Om uytdeelder te zyn
Voor die in armoed leven
Te troosten in hun pyn
Maer niet om te verdrukken
De dood zal u op tyd
Van deze wereld rukken
Dan zyt gy alles kwyt

Komt hoord een waer historie
Van een geireigaerd
Die leefde in de glorie
Als hy maer geld vergaerd
Hy had geen zin om te trouwen
Hy hield nog knegt of meyd
't was om alleen te houwen
Zyn eld dat hem verleyd.

Hy had tot zyn behagen
Een kelder waer hy sleip

Zyn schatten ingedragen
Wel dertig voeten diep
Hy vroeg naer drank of eten
Als hy maer by zyn geld
Heel dagen was gezeten
Dat hy geduerig telt.

Wat komt er te gebeuren?
Een arme vrouw hem klaegt
Met twee kinders al teuren
Die hem een almoes vraegd
Met tranen in haer oogen
Mynheer zeit mynen staet
Gy zult dog niet gedoogen
Myn zuygend kind vergaet!

Hy sprak: Maekt u ter zeyden
Gy onbeschaemde bruw
Ik heb geen medelyden
Gaet by de boeren, gouw
Die zyn gewoon te geven
Ik trek my niemand aen
Gy zult van ’t myn niet leven
Al zag ik u vergaen

De vrouw en kon niet spreken
Van flaeuwte ’t geen hy zag
Haer kind dat is bezweken
Dat aen haer borsten lag
Hy liet de vrouw in klagen
En ging by zynen schat
Weer in den kelder dragen
’t geen hy gewoekerd had.

Eer hy was neer gezeten
De deur viel in ’t nagtslot
Den sleutel was vergeten
Wat een regtveerdig lot
Hy klopte en maekt zyn klagten
Niemand en hoord hem niet
Moest by zyn geld versmagten
Van honger en verdriet

Mùynheer wierd niet vernoemn
De wet gelyk men ziet
Zyn in het huys gekomen
Den vrak en was er niet
Hebben ten laeetsten gevonden
Den kelder daer den schat
En ook mynheer verslonden

Dood op de trappen zat

Zyn lyf was heel doorbeten
Van honger by zyn geld
Zyn eygen vleesch geëten
Een ieder stond versteld wat kian het geld dog baten
Als d'uwen armen vriend
Verdrukt en wilt verlaten
God u ten laetsten vind.

Al mijne ouderwetsche liedjes – Uit het liedjesschrift van Charlotte Tamborin

12 Van Trientje

1
Kom Trientje, mijn engel, kom geef mij een zoen
ik heb wat gedronken, maar ‘k zal ’t niet meer doen
Gij moet niet staan pronken, want ik ben niet kwaad
‘k ben blij dat ik hier ben, ’t is donker op straat
Kom Trientje, spreek mij toch eens vriendelijk aan
zeg mij eens heb ik u toch ooit iets misdaan?
2
Zwijg , dronkaard, het is weer al ’t van den nacht
ik heb u waarachtig niet vroeger verwacht
’t heeft weeral dien droevigen zondag geweest
’t is zo alle weken gij lelijke beest
Zoo kwistig te leven dat is toch te straf
gij zult mij waarachtig nog leggen in ’t graf
3
Maar Trientje geloof mij ik ben toch niet zat
ik heb maar een 70 – tig druppeltjes gehad
Gij zijt altijd kwaad als ik kom naar mijn huis
zeg mij eens waarom maakt gij al dat gedruis
kom geef mij maar mijn eten en haast u maar gauw
want ‘k sta hier te beven van honger en kou
4
Wat spreekt gij van eten; gij dronkaard, gij lap
‘k en heb nog geen centen voor ’t kind zijnen pap
gij drinkt en gij schinkt maar tot laat in den nacht
aan vrouw of aan kind daaraan hebt gij geen gedacht
gij hebt weeral tgeld van u weke verteerd
en thuis is geen brood of geen vuur in den heerd
5
Gij kunt niet als klagen, dat weet ik al lang
maar van al uw razen en ben ik niet bang
want blijft gij mij tergen en maakt gij mij kwaad
dan smijt ik u ras met uw vodden op straat
Kom Trientje ik zeg het u nu met fatsoen
gij moogt mij voortaan geen verwijt niet meer doen

Sint-Eligius' donderpreek -

*De volgende heilige die we even volgen, is de heilige **Eligius**, beter bekend als **Sint-Elooi.*** Alhoewel hij een goudsmid was, is hij vooral de patroonheilige van de paardensmeden. De man leefde van 588 tot het jaar 660. (3)
Het is uit oorzaak van zijn vakmanschap dat hij contact kreeg met Koning Clothar, onze Frankische koning. Clothar zocht immers een betrouwbare meestergoudsmid die voor hem een troon kon maken, versierd met edelstenen en goud. Eligius was de enige die hier toe in staat was en hij slaagde zo goed in zijn opdracht, dat hij nog goud over had.
Met het geld dat de man verdiende kocht hij slaven vrij. Romeinse, Gallische, Moorse, maar vooral Saksische slaven, die – zoals er geschreven staat – in die tijd, zo talrijk waren als schapen, verbannen uit hun eigen land en overal verspreid.
Hij fungeerde als raadsman van de koning maar uiteindelijk volgde hij zijn roeping en trok naar het klooster in Luxueil dat door Columbaan gesticht was. De man maakte een blitzcarrière- met de nodige wonderen - en het duurde niet lang of hij werd bisschop van Noyon.
Op hetzelfde moment – zo schrijft Dado, de bisschop van Rouen – werd Ouen, Eloois kameraad, overste van Rouen. Hij schrijft: Zo werd Eligius echter ook de bewaker van de gemeenten van Vermandois, waarin de stad Doornik ligt, die ooit een koninklijke stad was, en Noyon en Gent en Kortrijk in Vlaanderen. Ze maakten hem pastor van deze plaatsen omdat de bewoners nog steeds in heidendom leefden, zich overgevende aan bijgeloof en superstistie.
Hij werd er echter allesbehalve verwelkomd.
Dado schrijft: - Maar in Vlaanderen en Antwerpen, werd hij door de Friezen en Suevi en andere barbaren, komende van de zeekusten en verre landen, die nog niet door de ploeg gebroken werden, ontvangen met vijandelijke geest en tegenkanting. … Hij werkte veel in Vlaanderen.

*Dat er op dat moment in de Westhoek en in het huidige Frans-Vlaanderen er een mengelmoes van volkeren zat, staat buiten kijf. Als we de gemeentenamen bekijken, valt het vooral op dat deze voornamelijk van Frankische en Saksische oorsprong zijn. Het **Saksische 'Tun'** – voor een omsloten plaats - vinden we bijvoorbeeld in 'Simpeltun' kort bij Cassel gelegen. **'Ham'** of 'hem' – voor een dorp - vinden we in veel plaatsnamen, o.a. Lozinghem, Floringhem, Turringhem, Blaringhem, Bodingem, Ebblighem en ook 'Purperinghem', het latere Poperinge. Ook de **Frankische** namen zijn aanwezig, alhoewel veel minder dan Saksische.*
*Zo vinden we verschillende gemeenten die eindigen op **'sele'** of 'zeel'. We hebben in Frans-Vlaanderen: Bissezele, Strazeele, Framezelle, Herzeele en in Vlaanderen Leisele.*

Eligius had dus heel wat werk. Hij preekte tegen het afgodendom en dat was nogal het één en ander. We nemen letterlijk over uit zijn 'Vita'.

Voor alles misprijs ik en verbied ik dat gij heidense gewoonten zult onderhouden.
Voor geen enkel gebrek zult gij nog magiërs, tovenaars, wichelaars of waarzeggers raadplegen, want iemand die dit nog zou doen, verliest onmiddellijk het sacrament van het doopsel.

Let niet op voortekenen of **hevig niezen** of **op kleine vogeltjes langs de weg.**
Als je afgeleid wordt op de weg, of gedurende het werk, maakt het kruisteken en bid je zondagse gebeden met devotie, niets kan jou dan nog raken of kwetsen.
Geen enkele Christen moet zich zorgen maken **over welke dag hij thuis zal vertrekken of op welke dag hij terug thuis zal komen.** God heeft immers alle dagen gemaakt.
Niets beïnvloedt het eerste werk van de dag, zeker niet **de fase van de maan.**
Niets is voorspellend of ridicuul aan de eerste dagen van januari.
Maak geen popjes, kleine hertjes, of zet geen tafels buiten 's nachts of **wissel geen nieuwjaarsgeschenken** uit of **schenk geen overvloedige drank.**
Geen christen gelooft in zuivering of in voorspellingen, want dit werk is diabolisch.
Geen christen zal op **het feest van Sint-Jan** dansen en springen en duivelse liederen zingen.
Geen christen zal doen alsof hij de naam van de demon aanroept, of van Neptunus of van Orcus of Diana of Minerva of Geniscus of in deze wezens ook maar geloven.
Niemand moet Juve's dag in ledigheid doorbrengen zonder de heilige feesten bij te wonen, niet in mei of niet op andere tijden; geen dagen van larven of muizen of enige andere dag, dan de zondag.
Geen christen zou enige devotie mogen geven aan de drieledigheid, **waar drie wegen elkaar kruisen,** aan de tempeltjes of de stenen, of **bronnen of heilige bosjes of hoeken**.
Niemand mag **talismannen rond de nek van mensen** of dieren hangen; zelfs niet als deze gemaakt zijn door priesters en als deze zeggen dat er heilige zaken in zitten of schrifturen uit de bijbel want er is geen christelijke genezing in deze dingen, alleen maar duivels vergif.
Niemand mag zuiveringen of **voorspellingen doen met kruiden of rundvee door een holle boom of gracht laten lopen,** want zo offer je hen aan de duivel.
Geen enkele vrouw mag **barnsteen aan haar hals** hangen of Minerva aanroepen in hun weefwerk of verfwerk, want in alle werk dient men Christus te danken en in hem te vertrouwen.
Niemand moet krijsen **als de maan verduisterd wordt**, want door Gods bevel komen deze verduisteringen regelmatig voor.
Noch moeten zij schrik hebben van de nieuwe maan nog daarvoor het werk verlaten.
Want God maakte de maan zo, om de tijd te meten en de duisternis van de nacht te verminderen, én niet om mensen gek te maken zoals de gekken denken **dat maanzieken** behekst worden door de demonen van de maan.
Niemand mag de zon of de maan aanroepen, want zij zijn Gods schepselen.
Niemand mag het lot laten vallen of horoscopen laten trekken door diegenen die geloven dat een persoon reeds bij zijn geboorte bepaald is.
Want God wenst dat iedereen gered wordt en tot de waarheid komt. …. Voor alles, waar je ook bent, thuis of onderweg of aan tafel, laat geen zotte of lustvolle taal uit je mond vallen, want de Heer zei: 'Voor alle ijdele woorden die men spreekt op deze aarde, zal men zich moeten verantwoorden op de dag van het oordeel.'
Duivelse spelen of dans of liederen zijn verboden. … Blijf weg van **bronnen** en **bomen** die men heilig noemt. Het is verboden om **een staf te snijden om hem op een kruispunt** te plaatsen en overal waar je er één vindt, moet je het verbranden. …
Geloof niet dat de lucht of de sterren of de aarde of enig creatuur aanbeden moet worden dan God, want Hij schiep hen allen.
De hemel is inderdaad hoog, de aarde groot en de zee immens en de sterren prachtig, maar meer immens en prachtiger is hij die alles schiep. …

Sint-Eloois' donderpreek licht wel een tip van de sluier op rond een aantal gewoonten en 'geloof' dat onze voorvaders hadden.
Daarbij walt het op dat nog steeds verschillende van deze gewoonten bestaan.

Wanneer men iets vertelt en iemand niest op hetzelfde moment, zegt men nog steeds: 'het is beniest!' dus zal het zeker waar zijn.
Hoeveel mensen lopen er niet rond met een hangertje al dan niet met een barnsteen er in verwerkt.
De 'staf' op een kruispunt geplaatst werd vervangen door een kapelletje en heel veel helige bronnen werden gekerstend tot bronnen die de passerende heiligen lieten ontspringen.

Eigenaardig is het halen van rundvee door een holle boom of door een holle weg. Men deed dit om het vee te genezen en men liet ook mensen door een holle bomen halen om hen te genezen.

Bij de opgravingen op de Grote Markt te Poperinge, waarbij onder andere de douckhalle opgegraven werd, werden 13 begravingen onderzocht. Speciaal daarbij waren twee ***boomstamgraven.*** *Ze zijn te dateren – zo schrijft Jan Decorte, de archeoloog van CO7 - rond het jaar 1100.*
Blijkbaar kunnen we ook hier spreken van een gekerstend gebruik, waarbij de genezende kracht van de 'holle boom' gekerstend werd tot een doodskist.

Een andere conclusie is dat ***het bier integraal deel uitmaakte van de heidense feesten.*** ***Christine von Blanckenburg****, in het boek 'Die Hanse und ihr bier', schrijft dat de Goden in de Noorse Edda, het 'bjoir' of dus het gehopte bier dronken, terwijl de mensen de 'alu' of 'ale' dronken. Hieruit zouden we dus mischien wel mogen afleiden dat het 'heilige' bier, het gehopte bier was.*
Walter Renckenberger (29) schrijft onomwonden dat alle Germaanse en Slavische stammen wilde hop gebruikten bij de bereiding van hun bier. De Noorse Edda spreekt hiervan, stelt hij, net als de Finlandse runen.

Zowel in de O.L.Vrouwkerk als in de hoofdkerk, de Sint Bertinuskerk van Poperinge vinden we **een reliekhouder** van de Heilige Sint Eligius of Sint Elooi.

We vinden in de loop van de 17de en de 18de eeuw geregeld betalingen terug in de Poperingse stadsrekeningen waarbij aan de 'jonkheid' een kleine som werd uitbetaald voor het ronddragen van de relieken in de Sacramentsprocessie.

De reliekhouder van Sint Elooi die zich in de Sint-Bertinuskerk bevindt.
Hij heeft een echt smidshamertje in zijn handen – met de ene kant kon hij er nagels mee inslaan, met de andere kant kon hij de slecht geslagen nagels er mee uittrekken.

Het Sint Elooibeeldf uit de Onze Lieve Vrouwkerk ziet er wijzer uit. Hij heeft wel hetzelfde 'korte reismijterje' op zijn hoofd en natuurlijk zijn onafscheidelijk hamertje, maar aan de andere kant heeft hij de bijbel, waaruit hij het volk kon onderrichten en ons heidenen kon bekeren.

Rond de figuur van **Sint Elooi,** *zijn er verschillende legenden ontstaan.*
Het begint al voor zijn geboorte. Zijn zwangere moeder Terrigie, zou in een droom een ***adelaar*** *gezien hebben, die haar driemaal een boodschap verkondigde. Zij durfde toen aan niemand uitleg vragen, maar na de geboorte kreeg ze van een oude vrouw*

te horen, dat haar zoon een belangrijke rol in de kerk zou spelen.
De meeste legenden zijn echter rond zijn werk als smid.

Sint Elooi als goudsmid

De lelijke smidsvrouw
En zo wandelde Eligius eens langs de wegen, waarbij hij een stok als staf gebruikte, om daarmee de grachten over te springen, toen deze brak. Hij wilde echter zijn stok, die hij al zo lang had, niet zo maar weggooien en zocht naar een smidse om een ijzeren band rond zijn stok te laten leggen.

Eligius riep: 'Zeg ***smidje smee,*** *wil jij een ijzer rond mijn stok smeden?' maar de smid trok zijn neus op en antwoordde niet eens.*
Eligius vertrok maar vond buiten een stokoude vrouw die hem vertelde dat hij tegen de smid 'baas' boven baas' moest zeggen, en dat de smid hem dan wel zou helpen.
Eligius kwam terug binnen, en riep: 'Zeg baas boven baas, wil jij een ijzer rond mijn stok smeden?'
En nu draaide de smid zich om en zij, laat maar eens kijken en hij deed wat hem gevraagd was.
Toen Eligius terug buiten kwam, zag hij die stokoude vrouw daar weer zitten. Hij nam haar in zijn armen, hield haar even boven het laaiende smidsvuur, legde haar dan op het aambeeld en sloeg met zijn hamertje op haar. Toen hij haar weer op de grond zette, was ze opeens weer een jonge maagd, wat een beetje vuur en hamergeweld toch allemaal kon doen.
En Eligius vertrok.

De smid die alles met stijgende verbazing had gevolgd, riep nu zijn vrouw, die hij achter in een kamer verborg, omdat ze zo lelijk was dat hij haar aan niemand durfde laten kijken.
Nu nam hij zijn vrouw in zijn armen en ging met haar, net zoals hij Eligius had zien doen, naar het smidsvuur. Hij hield haar boven het vuur, haar kleren schoten in vlam en zij riep en krijste en schreeuwde zo luid ze kon.
Eligius die buiten het geroep van de vrouw hoorde, liep terug de smidse in, en zag het hele tafereel. De baas boven baas bad hem nu om hulp.
Eligius bekeek de verbrande en gekneusde vrouw, en zuchtte eens diep. Daar kan ik ook geen maagd meer van maken, hoor, zei hij, maar de smid was al lang blij, dat Eligius zijn vrouw terug gezond kreeg.

De afneembare paardenvoet

Eligius bleef een tijdje bij deze meestersmid. Deze was heel erg goed in de smeedkunst en daarom liet hij boven de deur van zijn smidse een bordje plaatsen, waarop stond: **Baas boven baas.**
Op zekere dag werd wel een heel weerbarstig paard binnengebracht en wat de baas ook probeerde, het was hem onmogelijk om daar ook maar één hoefijzer op te leggen.
Eligius ging nu naar het paard, hakte een poot af, voorzag de hoef op het aambeeld van een nieuw ijzer en zette het been weer aan de romp van het paard. Zo deed hij rustig de vier poten, zonder iets te zeggen, waarop het paard lustig hinnikend weg draafde.

De reliek in de zilveren reliekhouder van Sint Elooi uit de Sint Bertinuskerk te Poperinge.
Foto – Open Kerkendag 2 juni 2018

De baas boven baas had dat gezien en bij de volgende klant met een lastig, ziek en hinkend paard, probeerde hij deze truc ook uit. Hij hakte één van de voorste poten af. Het dier begon natuurlijk hevig te bloeden, waarop de smid om hulp riep op Eligius.
Eligius zei echter dat hij dat opschrift eerst van boven zijn deur weg moest halen omdat alleen God baas boven baas mocht zijn.
Toen onze smid dit gedaan had, hield het bloeden op. Eligius zette de poot weer aan en het paard liep zonder manken de smidse uit.
Het geërfde paard
Sommigen vertellen dat het dit paard was dat uit dankbaarheid, de rest van Eligius leven bij hem bleef.
Toen Eligius in 659 stierf, erfde de pastoor die de kathedraal van Doornik beheerde het dier. Maar Mommelinus, de bisschop die Eligius opvolgde zei echter dat het zijn paard geworden was en liet het beest weghalen. De pastoor verzette zich niet, maar bad tot Eligius.
Nauwelijks was het paard in het bezit van de Mommelinus of het liep mank en zag er zwak en ziek uit. De bisschop ontbood een paardenmeester en vroeg hem alles te doen om het paard te

genezen. De man deed alles wat hij kon, maar geen enkele remedie bracht uitkomst. Het werd alleen maar erger en het beest stampte naar iedereen die maar dichterbij kwam.
Daarom gaf Mommelinus het weg aan een nobele dame. Toen deze echter een eerste rit met het dier maakt, bokte en sprong dit hevig, zodat zij zelf op de grond gesmeten werd.
Zij bezorgde het paard met de nodige verwijten aan de bisschop terug.
Er zat niets anders op, om het paard terug aan de pastoor te geven, die het blijmoedig ontving.
Nog maar was het paard op zijn oude stal, of het werd weer rustig en tam en het leek wel of het niet ouder kon worden.
Toen Eligius gestorven was, wilde men hem in het gewaad van de koningin Clothilde begraven. Men wilde het naar de abdij van Chelles brengen, maar het dode lichaam bleek zo zwaar te wegen dat 10 mannen het nog niet konden optillen. Toen men echter besloot om het naar Saint Loup te Noyon te gaan begraven, woog het lichaam zo vederlicht, dat één man hem kon dragen.
***Sint Eloois feestdag is de 1ste december** en is uitgegroeid tot een echte kermis, met vooral een grote betekenis voor de verliefde paren; een winterse Valentijnsdag.*

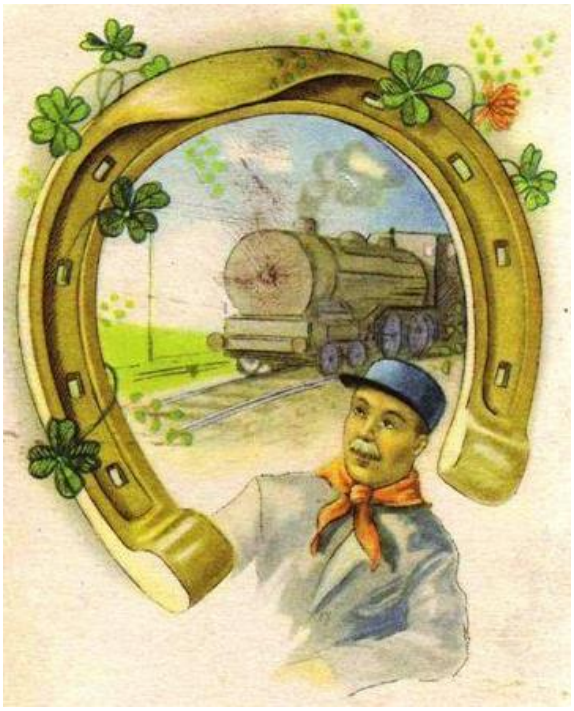

Met als twee van de belangrijkste symbolen

Het hoefijzer en het klavertje vier.
Twee gelukbrengers.

We krijgen in de volksmentaliteit een vermenging van Sint Elooi, vooral als smid, met de heidens Wodan, die ook met vuur en bliksem smeedde.
Wodan of Thor, de god van het vuur, kwam rond de feestdag van Sint Elooi naar de aarde gedaald, en liep hier dan rond, samen met de dode voorvaderen, waarvoor de hier levende Saksen en consoorten, maaltijden en drankorgiën aanrichten om hun voorvaders en henzelf te spijzigen.
De traditie van hun Heilig bier, lieten ze zo maar niet varen.
Als de goden op de aarde rondliepen was diegene die met vuur speelde, de smid, ook gemachtigd om ringen te smeden en om jonge koppels in het echt te verbinden.

In het Schotse 'Gretten en Green' is deze traditie nog bestaande.

We kunnen het zo zien dat het oude Sint Elooifeest een 'georganiseerde' vrijgezellenmarkt was, waar één en ander mocht gebeuren wat in de rest van het jaar, niet mocht.
En zo komt het dat Sint Eloois feestdag, een feest geworden is, van al het gene waartegen de goedheilige man in zijn leven gepredikt heeft.
De kerk van Westouter heeft als beschermheilige onze Sint Elooi.

100 jaar geleden: De grooten Oorlog

15 juni 1918 – Commissie notabelen Poperinghe

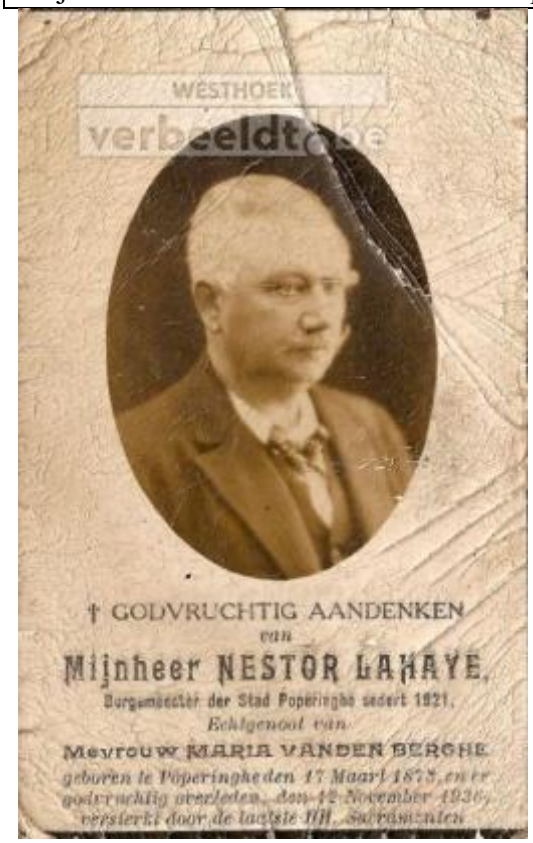

Nestor Lahaye vraagt welke procedure er gevolgd dient te worden om de klachten vast te stellen.
Etienne Lebbe antwoordt daarop dat het Britse leger sowieso een contra-expertise maakt.
Joseph Baert die als gemeentebediende instaat voor het ravitaillement, wordt ook aangesteld als boekhouder van deze commissie en stelt dat tot op heden de stad 19000 tot 20000 frank betaald heeft voor de transport en andere kosten bij de evacuatie van meubels.
De tolk die instaat voor het transport van de meubels naar Wizernes zal 5 fr. per dag uitbetaald worden.
De heer **Cassiers** heeft de vraag van de Britse overheid gekregen om, zonder rekwisitie, de groenten tuintjes die zich in de geëvacueerde zone bevinden, te mogen exploiteren.
Cassiers vindt dat men dit niet moet toelaten aangezien dat men onder het mom van het bewerken van deze tuintjes, bezit zal nemen van de gronden.
De heer Lahaye deelt deze meningen stelt dat indien het Britse leger van deze hofjes gebruik wil maken, dan moeten ze deze maar rekwisiteren en zich conformeren naar de gebruikelijke regels op dit vlak.

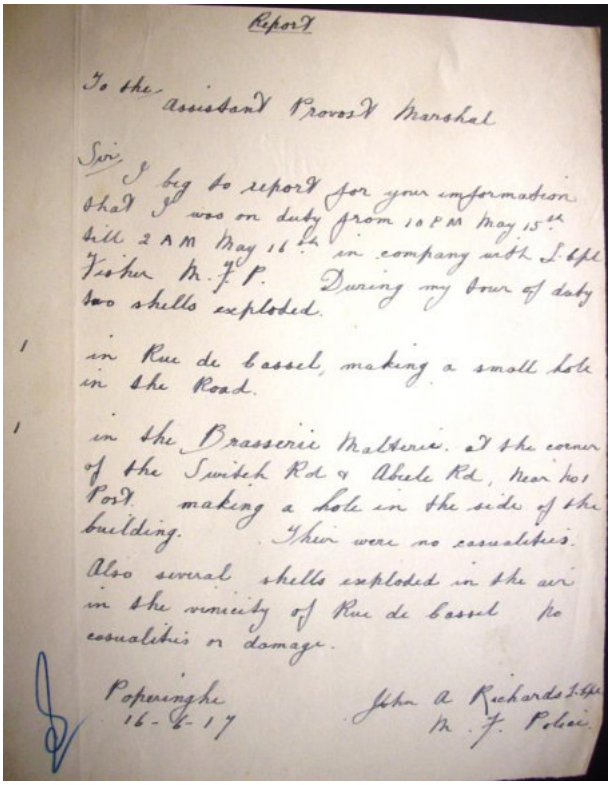
Report

To the assistant Provost Marshal

Sir, I beg to report for your information that I was on duty from 10 P.M. May 15th till 2 A.M. May 16th in company with L. Cpl Fisher M.F.P. During my tour of duty two shells exploded.

1 in Rue de Cassel, making a small hole in the Road.

1 in the Brasserie Malterie. At the corner of the Switch Rd & Abele Rd, near No 1 Post making a hole in the side of the building. There were no casualties.

Also several shells exploded in the air in the vicinity of Rue de Cassel no casualties or damage.

Poperinghe 16-6-17

John A Richards L-Cpl M.F. Police.

We halen hier even een rapport aan dat gedagtekend is op 16 – 6 – 17 – maar eigenlijk dateert van de 16de mei 17 – en dat de schade beschrijft die aan de browuerij van Lahaye aangebracht werd.

Tot he assistant provost marshal
Sir
I beg to report for your conformation taht I was on duty from 10 p.m. may 15de till 2 A.M. may 16 in company with L. Fisher – during my tour of duty two shels exploded
1 – in rue de Cassel, making a small holl in ther road
2 – In the brasserie malterie at the corner of thee Switrch Road – Abele Road, near no 1 post making a hole in the side of the building. There were no caualities.
Also several shells exploded in the air in the vinicity of Rue de Cassel – no sacualtieis or damage

16 juni 1918 – Militaire Politie
Aan A.P.M.
Poperinghe
Sir
Ik rapporteer hierbij dat ik van dienst was in de Ieperstraat tussen 2 a.m. en 6 a.m. op de 16de dezer wanneer verschillende vijandige bommen in de omgeving vielen. Twee van deze bommen vielen op de spoorlijnen kort bij het station een andere bom viel achter nummer 129 van de Ieperstraat. Er was geen schade en er waren geen gewonden.
Een andere bom viel achter het nummer 110 van de Ieperstraat, waar ze een muur vernielde. Hier waren er ook geen gewonden maar wrakstukken vielen op het voetpad voor het gebouw.
Een andere bom viel voor het huis nummer 43 in de Mesenstraat, waar zij een deel van een winkel wegsloeg terwijl net een Franse munitiecolonne passeerde. Een paard werd hierbij gedood en twee andere gewond. Ook de Franse soldaat Ligout B; 23ste batterie – section 184 – werd gewond aan zijn linker been met een schrapnel – hij werd voor behandeling begeleid naar de eerste hulp post op het stadhuis. Op het zelfde moment verscheen een vijandig vliegtuig, dat met een machinegeweer schoot op de rest van de colonne – doch er waren geen andere gewonden.
De gewonde paarden en wagen werden daarna weggehaald door Beyaert Paul, adjudant 23ste batteljon – 227 regiment artillerie, sectie 184 – chef de convoi -.
De town major staff bemerkte een karkas van een dood paart in de Ieperstraat. De straat werd weer toegankelijk gemaakt.

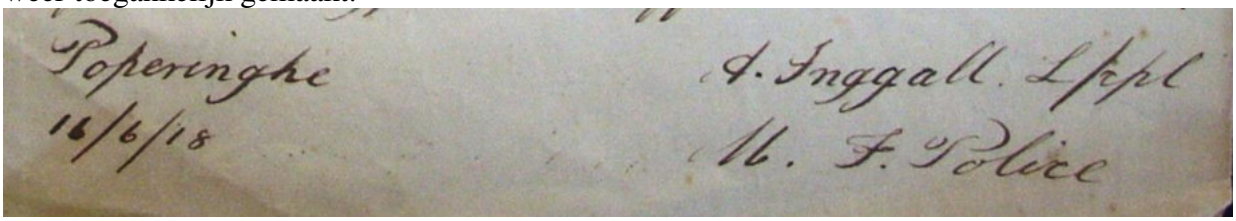
Poperinghe
16/6/18
A. Inggall. L/Cpl
M. F. Police

BELGISCHE KRIJGSRAAD
Eene ter dood veroordeeling

De krijgsraad der Belgische basis te Kales heeft uitspraak gedaan over een beschuldiging van landverraad.
Urbain Maes werd beschuldigd van verscheidenen spioendaden, nl. van in 1914 zich aangeboden te hebben om te werken voor den Duitsche spioendienst, eerst in België, dan in Holland en later in Zwitserland.
In Zwitserland zocht hij in betrekking te komen met uitgewekenen, als ook met families van soldaten.
Hij werd aangehouden samen met een Duitscher, zijn medeplichtige en een Franschmand, terwijl hij aan de Zwitsersche grens wandelde en zich op Franschen bodem waagde.
Mr. Gielen, der balie van Brussel, verdedigde den beschuldigde. Het dossier bevatte meer dan 1.000 stukken.
Mr. Gielen pleitte eerst de vrijstelling, maar eene veroordeling voorziende, trachtte hij verzachtende omstandigheden in te brengen.
De krijgsraad oordeelde, zonder verzachtende omstandigheden Maes schuldig aan landverraad en sprak de doodstraf uit.
Al de leden van den raad weigerden eene genade-aanvraag te ondertekenen.

Poperinge – 16 – 6 – 17 – John a Richards

16de en 17de juni 1918 - De Belgische Standaard

Kerkhoven.

Te Adinkerke aan de parochiekerk ligt wellicht het schoonste kerkhof van het front, waar gedurende drie jaren zovele dapperen werden ter ruste gelegd. Al spreekt het van dood en droefheid, ieder graf getuigt van een heldenleven en een heldendood. Zij die daar rusten, hebben de grootste getuigenis gegeven van hunne liefde voor het vaderland en plicht, en mogen aanspraak maken onze hulde. Ook is het daar bijna heel het jaar door een weelde van bloemen en een pracht van kleuren. Ieder graf heeft zijn bloem, iedere rij graven is een tuin, de kronen zijn ontelbaar.
Nimmer doen wij te veel voor onze doden; wij zijn hunne ziel de lafenis, hunne rustplaats een versiersel schuldig.
Het kruis verbeeldt die dubbele zorg.
Het herinnert aan de ziel door Kristus verlost en tooit de grond die het lichaam bergt. Ook maakten de soldaten gebruik van de wijze vrijheid die hun daartoe geschonken werd om, met al de vindingrijkheid der liefde, hun gevallen vrienden ieder 'n kruis of zerk te schenken als een welsprekenden blijk van genegenheid en bewondering. Zo verscheiden als de liefde die ieder droeg voor zijn gesneuvelde makkers zijn de kruisen en zerken die zij daar plaatsten.
Wie het kerkhof doorwandelt, blijft niet alleen onder de pijnlijke indruk van droefheid en dood, maar voelt in hem een verkwikkend gevoelen opkomen van leven en betrouwen. Want levend zijn de kruisen en ieder heeft zijn stem om u toe te roepen, dat een dappere in zijn lemmer rust en dat liefde het oprichtte. Eentonigheid van vorm en grootte dezer kruisen zou louter droefheid baren, daar zou geen leven en geen liefde meer in te vinden zijn. Hier op 't kerkhof van Adinkerke voelen wij leven en liefde, en dat beurt ons op en geeft ons nieuwen moed.

Brengen wij nu een bezoek naar het grote kerkhof van den duinhoek dat het andere voortzet. Onmogelijk zou het zijn daar in het zand der duinen een prachttuin aan te leggen zoals te Adinkerke. Kronen vervangen nooit mooie levende bloemen. Om dat te vergoeden, ware het, meer nog dan te Adinkerke, wenschelijk dat het eenieder vrij stond de doden de hulde te te brengen die de liefde hem ingeeft. Maar grafstenen worden niet geduld, omheindingen om de graven ook niet, de houten kruisen mogen niet hoger zijn dan een meter, en moeten gelijkvormig zijn aan een der tien officiële aangeplakte modellen wier goede smaak meer dan een kan betwisten.
In plaats van opwekking, dringt u daar te midden van de duinen een mateloos wee in het hart, voor dat dood eentonig leger van dwergkruisjes die zelfs niet boven de kronen durven uitkijken.
Waarom laat men hier, als in alle kerkhoven, ieder niet vrij zijne liefde voor de gesneuvelden uit te drukken, zoals hij ze voelt? Die liefde van de makkers voor de makkers, welke niet mag gebonden worden, zou aldaar ook de schone, levende verscheidenheid van kruisen en zerken doen oprijzen die niet alleen het oog behagen, maar ook het hart verkwikken zou.
Het grote Kristikruis der kerk van Nieuwpoort werd overgebracht om het kerkhof te versieren en de diepe betekenis van dat veld waar de rustende gesneuvelden op de verrijzenis wachten, aanschouwelijk te maken. Wij zouden wensen dat heel het kerkhof eveneens sprak van leven en verrijzenis.
Dit is nu mijn gedacht dat ik hier uitgesproken heb. Anderen houden er misschien

Een ander mening er op na en vinden het nieuw kerkhof estetisch aangelegd. ’t Zou me genoegen aandoen hunne redens te aanhoren in de Belgische Standaard. X

Enige inlichtingen
Op het militair kerkhof van Adinkerke mocht men kruisen plaatsen van 1,75 meter hoofte en 0,65 meter breedte. Vrijheid werd gelaten om houten kruisen, zerken, marmeren plaatjes, houten omheiningen om het graf, enz. te plaatsen.
Op het kerkhof van den Duinhoek mogen enkel houden kruisen van 1 meter hoofte worden geplaatst. Tien modellen van kruisen, en een paar modellen voor andersdenkenden zijn

voorgeschreven. Tot nu toe worden geen zerken toegelaten. Het is als een veld welgschikte dwergkruisjes die zich achter hoge kronen verbergen – eentonig boven al.

DE TOESTAND
Aan 't doodbloeden.

De Belgische Standaard

Het laatste ambtelijk bericht laat een verblijdende indruk na. Op het hele gevechtsfront dat zich uitstrekt van aan Montdidier tot aan de Marne, is de vijand ofwel tot staan gebracht ofwel is de vooruitgang die hij nog verwezenlijkte van zulke onbeduidende aard in verhouding van de krachten die hij er voor verspeelde, dat we van nu af aan het einde van het offensief voor de eerste dagen mogen voorzien.
Dat komt duidelijk naar voor waar het laatste bericht de omschrijving van de strijd geeft.

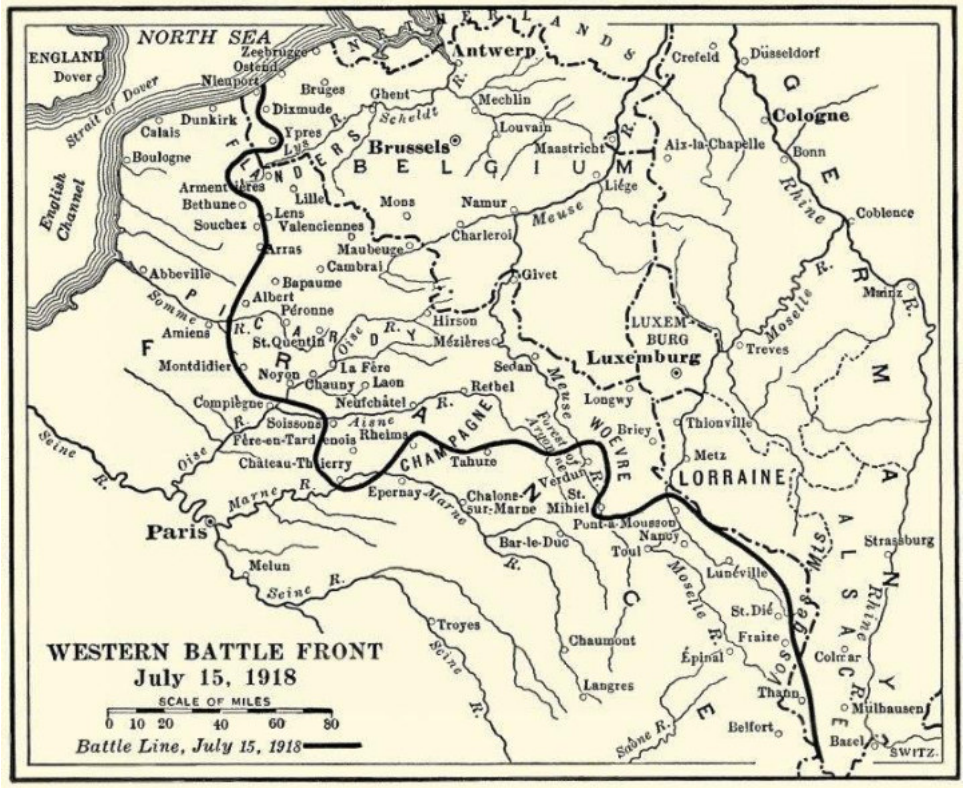

FIG. 34.

Op onze linkervleugel, 't is te zeggen tussen Montdidier en de Oise,.
Gisteren kon hij geen enkele meter grond meer bijwinnen. Integendeel, op het gehele front werd hij teruggeslagen. Het feit dat hij terug over de Matzrivier is geslagen geweest – dus juist voor Compiègne – toont genoeg aan dat op de rechterzijde van dit front, waar hij nog vooruitgang had moeten doen om Coimpiègne te bedreigen – dat daar generaal Foch meester is geworden van 't pleit. Op de gevangen genomen Duitse officieren vond men legerorders die er op wezen dat zij over de Matzrivier moesten geraakt zijn.
Foch toont aldus door een wel gepast begrijpen er reserven dat hij von Hutier de baas is. Onherroepelijk is de drukking, uitgeoefend door de legers van dezen generaal, aan 't doodlopen. Von Hutier zal blijven steken voor de stellingen die hij de eersten dag moest innemen.
Op het middenfront hebben de Duitsers geen enkele poging ingezet in een sector gelegen tussen Oise en Aisne. Dat is kentekenend, want pas eergister hebben we hier uit eigen beweging ons front een vijftal kilometers achteruit gebracht. Het feit dat de vijand er geen gebruik van gemaakt heeft om ons aan te vallen is een bewijs dat deze terugtrekking hem verrast en in verwarring heeft gebracht.
In de sector Aisne-bos van Villers Cotteroie daarentegen heeft de strijd geheel de morgen met onverminderde hevigheid voortgewoed. Gelijk wij het reeds gisteren schreven wil de vijand doorbreken tussen de twee bossen van Compiègne en Villers die hij onmogelijk door

frontaanval kan doen vallen. Gister was hij gekomen op de linie Ambleny – Lavrine – Coeuvreu – St. Pierre Aigie. Het eerste dorp ligt nabij de Aisne, het laatste aan de noordelijke rand van het bos. Door een algemene aanval op dit front trachtte de vijand in de geult, glegen tussen de twee bossen te geraken. Hij bleef ter plaatse trappelen en de poort waarlangs hij meende de weg naar Parijs open te breken, omdat hij de twee bovenbedoelde bossen door omsingeling had doen vallen, bleef voor hem gesloten.
In de namiddag, uitgeput en tenden is de vijand stil gebleven.
De algemene indruk is dat de Duitsers met te veel te willen, niets zullen bekomen. Het Duits offensief is aan 't doodbloeden.

DE TOESTAND

ALGEMEEN OVERZICHT

Overal wordt de vijand bemeesterd en teruggeslagen op het Italiaansch front

Op het Belgisch front: Den 17e, redelijk vinnig artilleriegevecht vóór Dixmude en ten Z. van Bixschoote. Patroeljenontmoetingen bij Reigersvliet en ten Z. van Dixmude.

In den nacht van 18e tot 19e, voerden verschillende groepen eenen welgeslagen inval uit in de streek Merckem-Boesinghe en namen een 20tal gevangenen.

Den 18e en 19e voerde onze artillerie represaille- en neutraliseeringsvuren uit.

Op het Britsch front: Tijdens talrijke aanvallen bij Arras, Villers-Bretonneux, Lens, Hébuterne, Bethune, namen onze bondgenooten gevangenen en machiengeweren. Zij heroverden op den vijand een der posten, den 14e verloren te Vieux-Berquin en zij gingen lichtelijk vooruit ten N.-W. van Merris.

De Fransche troepen voerden met succes verscheidene raids uit rond Locre.

De Legerbode – 18 juni 1918

EEN AANVAL

(Van een ooggetuige.)

Belgisch front, 14 Juni.

Wie bekommert zich nog over een 'aanvalletje' in deze tijden van buitengewone berichten!
Vergeleken met de grote slag die in gang is, verliest zo'n geval alle belang voor 't publiek.
Maar hij die er aan deel neemt, speelt met zijn leven hier zoals ginder.
Elke nacht, op ons front, vertrekken mannen in het no man's land, op het pad van den oorlog, den waren avonturenoorlog, stoutmoedig, bijna lustig. De hinderlaagoorlog met schermutselingen, kruipende vooruitgang, waarin het oog loert, het oor luistert, de stap onhoorbaar is en die terzelvertijd lichaam en ziel begeestert.
Twintig jaar oud zijn en op zo'n manier oorlog voeren!
Den anderen nacht, na een artilleriebereiding, met merkwaardige juistheid, die onze piotten geestdriftig maakte, ging een bataljon de dekkingen verkennen ten noorden van Dixmude, nam een gevangene en stelde enkele Duitsers buiten gevecht.
Volgende nacht onderscheidden de patroeljeurs zich by Aschhoop. Deze raidwas belangrijker. Het doel was gevangenen te nemen. Men bracht er 45 terug. En 22 lijken, waaronder dit van eenen officier, bleven op het terrein. Dit is het resultaat van de onderneming. Zij verdient verhaald te worden met bijzonderheden.

De laatste aanbevelingen werden gegeven: het werk verdeeld, de consigne herhaald, de wapens uitgedeeld. Alles is bereid. Om 3 uren glijdt het detachement stilzwijgend uit de loopgraaf. Daarna gaat het uiteen. De hoofmacht gaat op hinderlaag liggen: indien een vyandelijke tegenaanval uitgevoerd wordt heeft zy voor doel hem te breken. Deze mannen zitten op loer, terwijl de andere hunnen slag wagen. Deze laatste kruipen vooruit. Zij leggen 200 meter af. Zij hebben de dekking, die zij te verkennen hebben, omsingeld en eenen kleinen post vermeden. Zij blijven stil, in het hooge gras. De duisternis klaart langzaam op. Opeens, langs den anderen kant der pindraden, verschijnen drie Duitschers. Een dezer draagt eenen

monocle. Een officier waarschijnlijk. Zij staan stil en luisteren naar een zonderling gerucht. Zullen zij waarnemen dat het een ‘spreker’ is die begint te werken, ten einde een sein te geven aan de artillerie?
Het is een angstig ogenblik voor de loerders, maar de Duitschers verwijderen zich.

Het ogenblik van handelen is gekomen. Op het sein, komt de artillerie in werking. Zij richt een spervuur tusschen de andere Duitsche posten en dezen dien men verkennen wil. Snel loopen de mannen over de drie netten pindraden die den post verdedigen. De officier trekt door de piste gevolgd door de 3 Duitschers, maar in tegenovergestelde richting. Hier is de borstwering der loopgraaf. Hij blijft haperen aan een machiengeweer. ,een man neemt ze in zijn bezit en brengt ze in onze liniën.
Intusschentijd, rukken de officier en zijne dapperen op tegen eene geduchte dekking. Het is eene oude stelling van een stuk. De gedoken platform vormt een soort wachtzaal, waarin eene groep Duitschers naar het spervuur staan te zien. Het zijn jonge rekruten, die bij het bemerken der Belgische soldaten, achteruit willen trekken.
Men roept hen toe, zich over te geven.
Eenmaal …. Tweemaal … driemaal….
Het is afgelopen. Een Duitscher stort neer, doodgeschoten door eenen kogel van eenen revolver. Paniek volgt hierop. Enige handgranaten in ’t midden der sappen brengen he garnizoen tot overgave. Gewillig gaan enige geangenen naar onze lini*en. Maar rond den officier, staan enige mannen geschaard, bereid weerstand te bieden. Een machiengeweer, in de dekking, komt in beweging. Spoedig wordt het tot stilzwijgen gebracht.
De patroeljeur Craen, een gewezen matroos, roept op de officier van zich over te geven:
‘Nein!’

Met eenen vuistslag in ’t aangezicht, slaat Craen hem neer en schiet hem dood met zijnen revolver.
Daarna ziet hij zeven Duitscherrs naar hunne liniën vluchten. Hij achtervolgt ze, komt er bij, klieft het hoofd van den eenen, kwetst eenen anderen en brengt de overige vijf, die zeer wijs zijn geworden, met hem mee.
Een andere patroiljeur, Aerts, die een beetje op ‘le petit caproal’ lijkt en ‘Napoleon’ wordt genoemd, gaat uit eigen initiatief een toertje maken in eenen kleinen post en brengt eenen onderofficier en vier mannen terug. De gegradeerde verklaart dat hij tevreden is gevangene te zijn.
Ikverwachtte u, zegt hij aan ‘Napoleon’. Het garnizoen van den post is gevangen of dood. Een derde machinegeweer in barbet geplaatst, werd buitgemaakt. De onderneming is goed uitgevallen. De patroeljeurs komen terug met hunne gevangenen, terwijl de artillerie voorgaat de andere ‘blockhaus’ te beschieten.
Deze aanval heeft slechts 20 minuten geduurd en wij verloren enkele eenen man.

18 juni 1918 - De Belgische Standaard

Aktivistische Organisaties
—o—
PERSOVERZICHT
ingezonden door onzen H. Correspondent.
—o—
“De Toekomst” 25-5-’18 - 21 - p. 445

ONTWIKKELING brengt scheiding mee.
Naarmate het aktivisme zich ontwikkelt, verdeelt het zich in verschillende groepen, waarbij evenzeer de partijverdeeldheden van vroeder, als de huidige verschillende inzichten omtrent de Vlaamsche oorlogs en vredespolitiek zich doen gelden.
Zoo ziet de sterkste, dan toch nog steeds de invloedrijkste groep wordt gevormd door de

organisatie van ‘Jong Vlaanderen’, dat zijn rkacht put uit de simpliciteit zijner logien, en uit een zekere demagotie die de Vlaamsche eischen tot het uiterste verklaart maar ontrent de middelen tot bereiking van het doel veel achterwege laat. Het is de Vlaamsche beweging van haar minst gunstige zijde, het is het klein-burgerlijke, het staatloze element, niettegenstaande er juist in die partij het meest over den staat gesproken wordt.
Men wil daar een Vlaamsche staat, maar heeft op voorhand reeds op zeer belangrijke terrienen voor de vermeende almacht der Duitsche militairen geabdiceerd. Een Vlaamsche staat, die zuiver passief zou zijn, een Vlaamsche staat zonder eigen leven, maar als instrument in machtiger handen. Zulk een staat ware uitstekend geschikt om het Vlaamsche provincialisme te exulteren, maar zou stellig niet de nodige basis bieden voor een algemeen cultuurleven. Zulk een staat ware de ‘bestatiging’, de definitieve bevestiging van de Vlaamsche achterlijkheid.
Rond ‘Jong Vlaanderen’ scharen zich nog een paar andere organisaties met vrijwel hetzelfde programma; bijvoorbeeld de groep ‘Vrij Vlaanderen’ - Een vereniging van katholieke aktivisten onder leiding van den gevolmachtige van den Raad van Vlaanderen bij den gouverneur generaal, Verhare, en van den vurigen propagandist Lambrechts.
Tegenover ‘Jong Vlaanderen’ staan de zogenaamde ‘unionisten’? deze zijn er echter nog niet toegekomen zich tot een vaste organisatie in te richten. De partij beschikt slechts over een blad - - een weekblad – ‘De Eendracht’ . misschien ook – het heeft er althans de schijn van – is het dagblad ‘De Gazet van Brussel’ naar het unionistische kamp overgegaan, al zou dit vanwege den hoofdredacteur, Dr**. René de Clercq**, wel zeer verwonderlijk zijn maar daarom niet te minder verheugend.

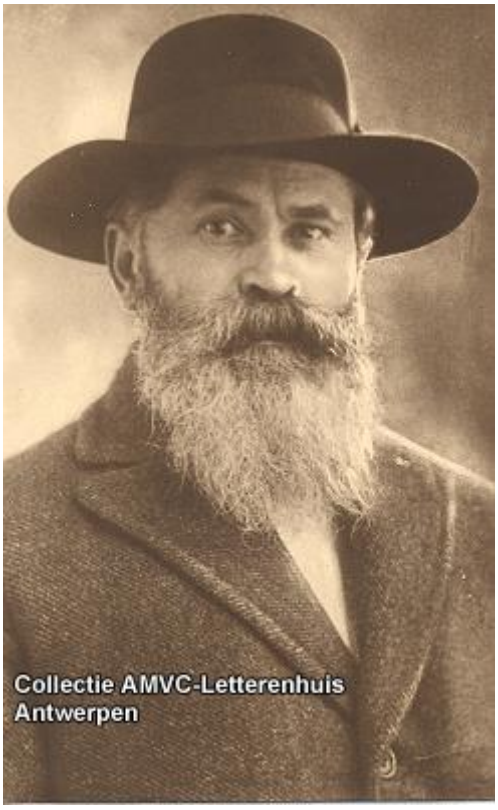

René Declercq

De unionisten inderdaad zijn het meer redenerende element in het aktivisme, zij wenschen ook een aktieve rol te spelen op staatkundig terrein, iets meer te zijn dan instrumenten van administratie, zij zien de toestanden ook met kalmer oog aan en geloven niet zoo zeer aan het wereldcataclysme van een Engels, Amerkaansen ondergang en aan de opkomst – en ditmaal de blijvende duur – van een nieuw Napolenontisch rijk. Of zij in hun politiek het altijd bij eht rechte eind hebben, dietn hier niet onderzocht te worden, alleen mag worden vastgesteld, dat het unionistische standpunt hoger en de gezichtkring dus wijder dan bij de Jong-Vlamingen is.
Blinde vlek – censuur

Tusschen die beide groepen staat er een derde met minder juist omschreven standpunt, de groep van de ‘Nieuwe Gentsche Courant’. Dit blad is even Jacobijnsch in zijn optreden, even blind voor de werkelijkheid als bijvoorbeeld ‘Ons Land’ het hoofdorgaan van Jong Vlaanderen, maar waar het dan toch maar om wenschen gaat, zij eischen ineens een ghroot-nederlandschen schaat.

Naar aanleiding van de rede van den heer A. Brijs, op het laatste jong Vlaamsche kongres uitgesproken, en waarin grootse plannen van economische, politieke, maritieme en militaire ‘toenadering’ tot Duisland werden bloot gelegd, schreef ‘Gentsche Blad’:
Wat belangrijker zou zijn ten bate van de algemeen nederlandse cultuur, ware een uitgesproken wens van toenadering tot het noorden, ons broedervolk van Holland, zoals prof. Fornier dit onlangs in een der zittingen van den Raad van Vlaanderen duidelijk liet voelen. Daardoor vooral zou het oude ideaal der Vlaamsche beweging in vervulling treden, de groot naderlandse gedachte, als natuurlijk verloop, als een uiting naar buiten, langs geschiedkundige en traditionele weg, van een zuiver nederlands nationalistische beweging. Het is jammer dat Jong Vlaanderen van dezen niet weg te cijferen faktor geen rekenschap houdt en te oordelen naar zijn programma, Noord-Nederland als vreemd aan Vlaanderen beschout.
De gentsche aktivisten van dit slag komen zich nu in een ‘nationalistische partij’ in te richten.

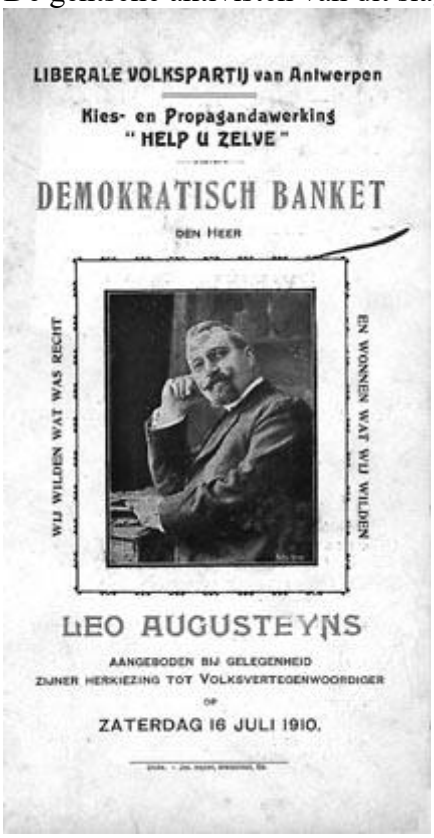
LIBERALE VOLKSPARTIJ van Antwerpen

Kies- en Propagandawerking
" HELP U ZELVE "

DEMOKRATISCH BANKET

DEN HEER

WIJ WILDEN WAT WAS RECHT

EN WONNEN WAT WIJ WILDEN

LEO AUGUSTEYNS

AANGEBODEN BIJ GELEGENHEID
ZIJNER HERKIEZING TOT VOLKSVERTEGENWOORDIGER
OP
ZATERDAG 16 JULI 1910.

Een weinig afzijdig van die drie hoofdgroepen - *censuur* – staan dan nog de sociaal demokratische volkspartij van Antwerpen.
De laatste partij is gevormd uit de democratische liberalen, die trouw gebleven zijn aan **Leo Augusteyns,** nadat deze door de fransgezinde officiële leiders van het Antwerpse en Belgische liberalisme verketterd was.
Het is een plaatselijke Antwerpsche groep.
De minderheidsorganisatie der Vlaamsche socialisten integendeel strekt zich uit over het hele land en beschikt over drie werkbladen: ‘De Roode Jeugd’ te Gent, ‘De Vlam’ te Brussel en ‘Der Nieuwe Tijd’ te Antwerpen. Het laatste werd het eerst gesticht en staat onder redactie van **Edward Joris,** die eertijds de aktivistische demokratie in Stockholm vertegenwoordigde. Die Vlaamsche sociaal democraten staan meestal op het ‘unionistische’ programma, maar houden daarnaast – en zelfs in de eerste plaats – sterk vast aan hunne socialistische overtuiging. Hun aktivisme is slechts een deel van hun algemeen socialistische overtuiging en is juist daardoor des te sterker, zij zijn geen wanhopigen, maar hebben slechts hun oude inzichten op de nieuwe toestanden toegepast.
Censuur

laatste Uur

BELGISCH FRONT.

19 Juni, 20 uur. — Wij pierdan met goed gevolg handslagen tegen de vijandelijke stellingen in de streek van Merckem, Boesinghe. Wij brachten krijgsgevangenen op die tot verschillende regimenten behoorden. Gedurende de laatste 48 uren was de artillerietrijd over 't algemeen zwak, maar zeer levendig naar Nieupoort en Dixmuide. Wij hebben weerwraakgeschut uitgevoerd.

Langs een anderen kant zijn er ook enkele aktivisten, die vroeger niet sociaal democratisch waren, die zich nu bij de partij hebben aangesloten – onder andere verschillende hoogleraren te Gent – omdat daar ten minste enig systeem en enige vaste wil te vinden is, die men elders onder de aktivisten alleen maar onder de meest enge der Jong Vlamingen aantreft.

21 juni 1918 – De Belgische Standaard

Bericht aan de Vluchtelingen

De belgische vluchtelingen, naar Frankrijk uitgeweken sedert de laatste militaire gebeurtenissen, en die, bij hun vertrek uit België, nog klachten in onderzoek hadden bij de « Claims Commission » of bij de belgische « Commissie van zaakkundigen », worden verzocht hun juist adres bekend te maken aan deze Commissiën, wier bureelen zich bevinden te WATOU (België) ten einde de vergoedingen te kunnen ontvangen die hun mogelijk zouden toekomen.

22 juni 1918 – Commissie notabelen Poperinghe

Op deze vergadering neemt de heer **Notredame** het woord en vertelt aan het comité dat zijn tussenkomsten bij de Belgische provoost om toegang te krijgen tot de stad gedurende 2 dagen per week, geen succes kenden. De provoost wilt dit niet toegeven tenzij op onmogelijke voorwaarden.
De heer **Laconte** stelt daarop dat de heer **Delporte,** de Belgische provoost, wel bepaalde personen toelaat om in de stad te gaan en andere niet. Dit bevordert de diefstallen en plunderingen in de stad en nadele van diegenen die hun bezit niet hebben kunnen gaan ophalen.
Het resultaat is dat veel bezit verloren gaat, en diegenen die de bronnen niet hebben om de kosten van een camion te betalen, zijn veroordeeld om hun goederen te verlaten en hun meubels te laten stelen of plunderen.
Emile Boucquey haalt aan dat hij verder problemen ziet in verband met het comiteit die de schade aan de terreinen en huizen moet gaan schatten, veroorzaakt door de militairen en dit binnen de geëvacueerde zone. Daarbij komt dat het grondgebied van Poperinghe zo uitgestrekt is, wat op zich reeds problemen heeft om alles te kunnen overzien.
Dequeker valt Boucquey bij en zegt dat men niet genoeg capabele mannen kan vinden om dit werk te verrichten.
Nestor Lahaye wilt echter toch beginnen en doen wat men kan. Hij stelt voor om de procedure te kunnen versnellen dat men de evaluatie van de schade doet in het bijzijn van officier in charge, zodat deze meteen een akkoord over de schatting kan handtekenen.
Vanwalleghem haalt aan dat de terreinen en de constructies die ter verdediging ingericht zijn, de voorrang bij de schadebepaling dienen te krijgen. De militaire overheid heeft de gebouwen noch de terreinen, die nu in staat van verdediging gebracht worden, opgeëist, zodat men ook een lijst zal dienen op te maken van deze plaatsen.
Lahaye antwoordt daarop dat het in deze gevallen niet gaat om opeising maar om een feitelijke onteigening, omdat mende aard van het onroerend goed veranderd heeft, zodat het voor de eigenaar onbruikbaar wordt.
De voorzitter vraagt voor deze schattingen de medewerking van de heren Dochy Camille, Desomer en Dochy Aloïs.

Het volgende punt op de agenda is de subsidie aan het blad **'De Keikop'.**
De secretaris geeft lezing van een brief van de 'directeur' van de 'De keikop', geadresseerd aan het comiteit van de notabelen, waarin hij om een subsidie vraagt voor de steeds stijgende onkosten van het blad. Men besluit gezamenlijk om geen gevolg aan de brief te geven met als reden dat dit een privé-initiatief is. Een reguliere subsidie aan het blad, zou verkeerdelijk de indruk kunnen wekken dat het blad een officieel karakter heeft, wat men absoluut wenst e vermijden.
De heer **Lahaye** erkent het nut van het blad, maar hij merkt daarbij op dat het soms wel wat meer patriottisch zou mogen zijn.
In plaats van het blad te subsidiëren, beslist men om actiever wil gaan werken rond het versturen van pakjes voor onze gevangen soldaten in Duitsland.

Rousbrugghe – 28 juni 1918 – Boeren op de vlucht 24 juni 1918 – Archief Maes – RAB

Belgisch Midden-Comiteit voor Landbouwbelangen.

Aanhangsel aan het Verslag.

In de buitengewone vergadering van het Midden-Comiteit, gehouden te Rousbrugge den 21 Mei 1918, werden de Heeren *Maes*, Voorzitter, *Valcke*, Onder-Voorzitter *Dequidt*, lid, aangeduid om den weg te volgen dien de uitwijkende landbouwers moeten afleggen als zij met paard en wagens naar Frankrijk trekken.

Mijnheer *Valcke* door ambtsplichten verhinderd, liet zich vervangen door den Heer Volksvertegenwoordiger *Pil*, lid van het Midden-Comiteit.

De reis werd ondernomen tot aan *Rouen* en *Le Havre*.

Overal genoten de afgeveerdigden een gul onthaal, zoowel van wege de Fransche Overheden als van de landbouwers, tot wie zij zich wendden in de verschillige standplaatsen. — Onderwege namen zij de inlichtingen, die in het hierbijgaande verslag bevat zijn. — De Heer Minister van Landbouw, bekommerd met den toestand der uitwijkende landbouwers, verleende met de meeste bereidwilligheid verhoor aan de Heeren Afgeveerdigden. In dit verhoor, bijgewoond door het bestuur van den dienst van het landbouwwerk van *Le Havre*, werden maatregelen beraamd voor het plaatsen en het pachten van hofsteden, tot hetwelk het Ministerie van Landbouw zijne meeste medewerking zou schenken.

Zij drukken den wensch uit dat deze aanwijzingen tot nut en voordeel mogen strekken aan onze landbouwersgezinnen, door de omstandigheden genoodzaakt zich tijdelijk in Frankrijk te vestigen.

Raadgevingen en aanwijzingen voor de landbouwers die met paard en wagens naar Frankrijk trekken.

1. Wij raden alle landbouwers aan zich te vestigen buiten de legerstreek, dat is buiten de volgende departementen : *Noorden, Pas de Calais, Somme, Seine-Inférieure, Oise* en zelfs de *Eure, Calvados, Nièvre, Eure et Loir, Sarthe, Loiret en Cher.*

2, Daar er bergachtige streken moeten doorreisd worden, moet men zorg dragen :

a) niet meer te laden per wagen, bespannen door een koppel kloeke peerden, dan ten hoogste 1500 klgr, ;

b) dat de wagens of camions voorzien zijn van goed beslag en sluitallaam ;

c) niet afzonderlijk te vertrekken, maar best in kolommen van 2 of drie landbouwersgezinnen om elkander te helpen in de bergachtige streken ;

d) vooral goed allaam mede te nemem alsook menschen- en dierenvoedsels voor omtrent drie weken.

3. Alleen de landbouwers en peerdengeleiders zouden met wagens vertrekken, terwijl vrouwen en kleine kinders den trein zouden kunnen nemen.

4. De reis zal gedaan worden per étappen van 25 tot 30 kilometers daags in platte streken en hoogstens 15 tot 20 kilometers in de bergachtige streken.

5. Wij geven hieronder de wegen die best zouden gevolgd worden met aanduiding der dagelijksche rustpozen en der hofsteden, waar het moglijk is te vernachten of uit te spannen.

Het spreekt van zelfs dat men niet gehouden is die étappen stipt te volgen ; allerhande omstandigheden kunnen derhalve zulks onmogelijk maken. Die étappenreis wordt enkel aangegeven als titel van inlichting.

Tot aan Abbeville kunnen twee wegen gevolgd worden ; een eerste die de groote baan volgt, langs Duinkerke, Calais, Boulogne en Montreuil, en die daardoor de gemakkelijkste is om vinden ; een tweede die aanzienlijk korter is, bijzonderlijk voor de vluchtelingen van het Zuiden, en die daarenboven veel min bergachtig is. Wij duiden, tot aan Abbeville, deze twee wegen aan.

Eerste weg :

1e. *Dagreis : tot aan Duinkerke.* Het is best buiten de stad te vernachten.

2e *Dagreis : Duinkerke-Oye* (afstand : 25 kilometers) of *Duinkerke-Marck* (-30 kilometers-) : platte streek. — De Maire (Burgemeester) van Oye is M. Bonvarlez.

Plaatsen in en rond Oye waar men zou kunnen vernachten : *hofstede Caron-Mignon*, links van den weg, *hofstede Hubert-Brenet*; rechts, *brouwerij Laurent, hofsteden Laurent-Feys, Mahieu en Desmyttere.*

Te *Marcq ;* Maire: *M. Paris.* Adjoint du Maire (Schepen) : *M. Butez.*

Hofsteden vooraleer aan Marcq te komen : links van den weg : *Masset-Breton* ; rechts van den weg : *Acepez, Bollart, Leroy, Rupart-Blampain, Hanon.* In het dorp zelve : *Derudder. Lefebvre-Parent.* Over het dorp links van den weg : *Breloy-Wisboy en Estival-Mallez.*

3e *Dagreis : van Oye naar Saint Englevert langs Calais op den weg naar Boulogne.* Afstand van Oye naar Calais : 12 kilometers ; van Calais naar Saint Englevert : 10 kilometers, — Bergachtige streek over Calais.

Hofsteden om uit te spannen of te vernachten te Saint Englevert : *Ferme du haut Cuisson, bij M. Perot bij het kasteel (links) boven op den berg. Ferme la Marnière (rechts)*

4e *Dagreis : van Saint Englevert naar Marquise* : afstand 10 kilometers. Zeer bergachtige streek. — In *Marquise* is een comiteit voor de vluchtelingen onder Voorzitterschap van Mevrouw Goris, Rue de la Fontaine.

5e *Dagreis : Van Marquise naar Boulogne* : afstand : 10 kilometers. — Zeer bergachtige en moeilijke weg. — De Almoezenier voor de streek is Eerweerde Heer Blondeel, Rue Wicardenne, 42, bij het inkomen der stad aan het kruispunt der wegen van Kales naar St. Omer. — Eerweerde Heer Blondeel stelt zich ten dienste der vluchtelingen voor alle wenschelijke inlichtingen.

Om uit te spannen of te vernachten : *Ferme du dernier sou* (hôtellerie) aan het kruispunt der wegen van St. Omer en Calais en *Ma Campagne* in de nabijheid.

Bemerking : Zwicht U van de makelaars die wagens beloven om de meubels te vervoeren en de peerden trachten af te koopen.

Bij het uitrijden van Boulogne, in de richting van Pont-de-Briques is een zeer gevaarlijke neerloop ; men kan dezen vermijden met rond de stad te rijden. — Eerweerde Heer Blondeel zal dien weg aanwijzen.

6e. *Dagreis :* van *Boulogne* naar *Montreuil.* — De weg van Pont de Briques langs Samer is zeer bergachtig ; afstand ; 24 kilometers. Derhalve valt er aan te raden den weg te volgen van Pont de Briques, langs Condette Camiers en Etaples, Afstand 40 kilometers.

Te Neuville s Montreuil is het Belgisch Godshuis, genoemd *« La Chartreuse »* alwaar de vluchtelingen alle mogelijke inlichtingen zullen bekomen van den Aalmoezenier Eerweerde Heer Plouvier.

7e en 8e *Dagreis: Montreuil-Abbeville* — Afstand 34 kilometers langs *Bernay:* (op 19 kilometers van Montreuil). — Adjoint du Maire : *M. Lemaire.*

Ferme Decrept rechts bij de kerk. — *Ferme de Belle Vue :* eerste links buiten het dorp. *Van Bernay naar Nouvion* (8 kilométres) — Maire: *M. Sagette,* Notaris. Hofsteden vooraleer in Nouvion te komen: *Ferme Fremay, Devillier Arthur, Guilbert Arseen, Pecquet, Douchin.* — In het Dorp: *Ferme Veuve Bernet, Ferme Ridaux-Battel.*

9e *Dagreis : Abbeville-Blangy* ; Afstand 21 kilometers, langs :

a) *St. Maxent* (12 kilométres) Maire: *M. Pochet.* — Adjoint: *M. Bosquet.* Hofstede: *Madame Berthe,* aan den draai van den weg.

b) *Le Transloy* (5 kilometers van St. Maxent) Maire : *M. Pieffort,* landbouwer. Hofsteden : *Ferme Tuacq,* 1e. huis van het dorp links; *Ferme Cordier,* eerste rechts.

c) *Blangy* (4 kilometers van Le Transloy) — Maire *M. d'Arras. M. de Smet, Rue Azonelle,* van Roubaix, laat zich gelegen met de vluchtelingen en verschaft hun het noodige te Blangy. — Men spant uit bij *Castel,* café de la Halle.

10e en 11e *Dagreis* : van *Blangy* naar *Neufchatel.* — (Afstand 31 kilometers) langs *Foucarmont* (11 kilometers) tamelijk bergachtig. — *Foucarmont;* Maire : *M. Lhorty.* — Hofsteden: bij het inkomen van het dorp: *Ferme Auberghien, Levillain, Martin.* — *Hotel Vigneron.* — *Herberg Lamillet.* — *Ferme Delatuelle;* Belgische landbouwer *Ferme Nollet:* landbouwer van Steenkerke. *Ferme Vanhee* (Belg.) *Le Villers-sous-Foucarmont.* — *Ferme de la Quesnaye. Neufchatel* (afstand van Foucarmont: 20 kilometers.)

Mijnheer *Sarlin,* Voorzitter der Rechtbank, houdt zich veel bezig met de vluchtelingen. — Desgevallend zullen deze logist en eten krijgen in het nieuw Godshuis (vooraleer in Neufchatel te komen).

12e *Dagreis van Neufchatel naar St. Martin* (Afstand 18 kilometers.) Maire, *M. Bouclot.* — *M. Lefort conseiller délégué* houdt zich ter beschikking der vluchtelingen. — De naastbijgelegen bakker woont te St. Saëns, op 4 kilometers van Saint Martin.

13e en 14e *Dagreis : van Saint Martin naar Rouen* (Afstand 29 kilometers). Zich te wenden bij den Heer Volksvertegenwoordiger *Ramaekers,* Rue Verte, 37, ofwel Permanence Belge des Réfugiés, 38, Rue St. Romain — Voorzitter : *M. Nicolas.* Daar kan men alle inlichtingen bekomen alsook adressen van hofsteden die te pachten zijn.

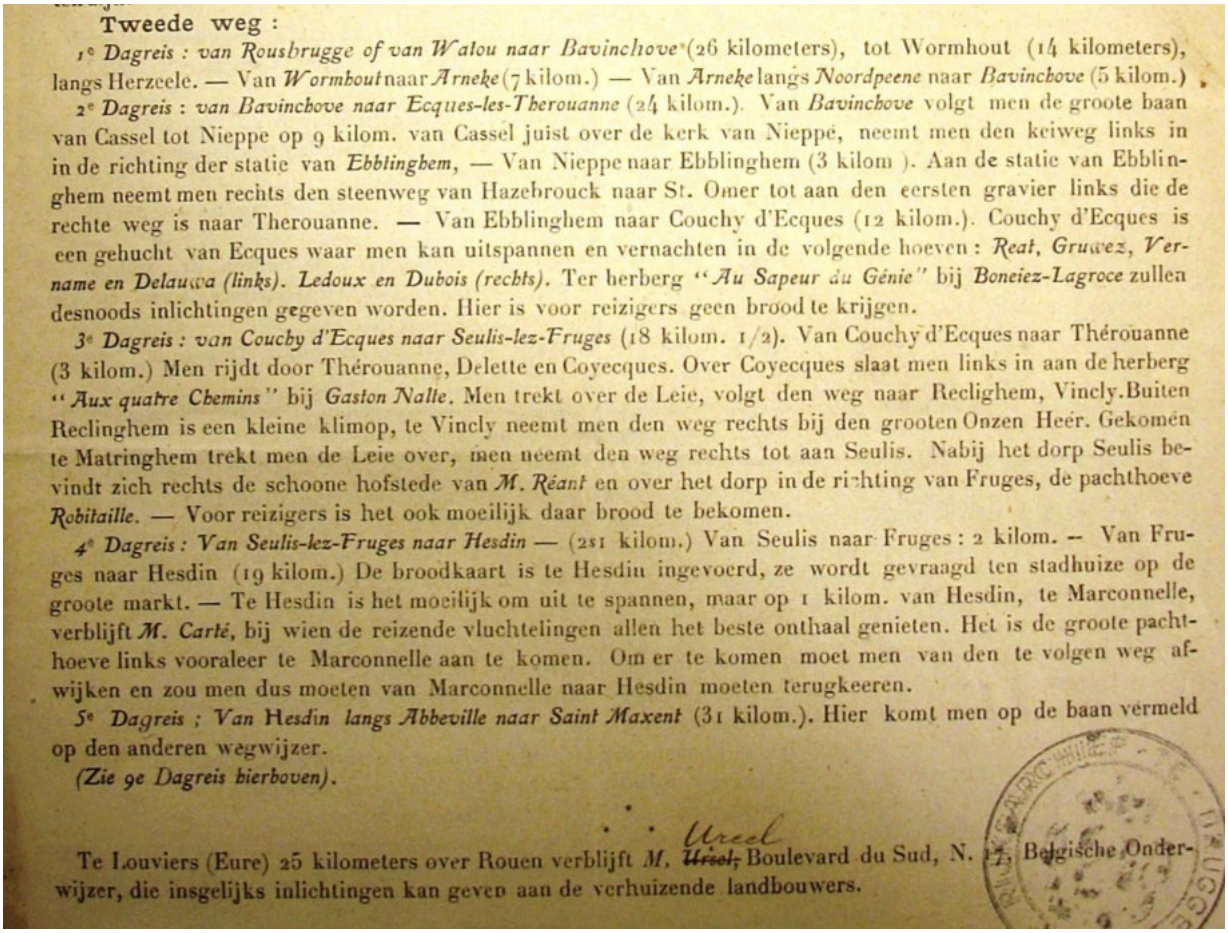

Tweede weg :

1e *Dagreis : van Rousbrugge of van Watou naar Bavinchove* (26 kilometers), tot Wormhout (14 kilometers), langs Herzeele. — Van *Wormhout* naar *Arneke* (7 kilom.) — Van *Arneke* langs *Noordpeene* naar *Bavinchove* (5 kilom.)

2e *Dagreis : van Bavinchove naar Ecques-les-Therouanne* (24 kilom.). Van *Bavinchove* volgt men de groote baan van Cassel tot Nieppe op 9 kilom. van Cassel juist over de kerk van Nieppe, neemt men den keiweg links in in de richting der statie van *Ebblinghem*, — Van Nieppe naar Ebblinghem (3 kilom). Aan de statie van Ebblinghem neemt men rechts den steenweg van Hazebrouck naar St. Omer tot aan den eersten gravier links die de rechte weg is naar Therouanne. — Van Ebblinghem naar Couchy d'Ecques (12 kilom.). Couchy d'Ecques is een gehucht van Ecques waar men kan uitspannen en vernachten in de volgende hoeven : *Reat, Gruwez, Vername en Delauwa (links). Ledoux en Dubois (rechts).* Ter herberg *"Au Sapeur du Génie"* bij *Boneiez-Lagroce* zullen desnoods inlichtingen gegeven worden. Hier is voor reizigers geen brood te krijgen.

3e *Dagreis : van Couchy d'Ecques naar Seulis-lez-Fruges* (18 kilom. 1/2). Van Couchy d'Ecques naar Thérouanne (3 kilom.) Men rijdt door Thérouanne, Delette en Coyecques. Over Coyecques slaat men links in aan de herberg *"Aux quatre Chemins"* bij *Gaston Nalle*. Men trekt over de Leie, volgt den weg naar Reclighem, Vincly. Buiten Reclinghem is een kleine klimop, te Vincly neemt men den weg rechts bij den grooten Onzen Heer. Gekomen te Matringhem trekt men de Leie over, men neemt den weg rechts tot aan Seulis. Nabij het dorp Seulis bevindt zich rechts de schoone hofstede van *M. Réant* en over het dorp in de richting van Fruges, de pachthoeve *Robitaille*. — Voor reizigers is het ook moeilijk daar brood te bekomen.

4e *Dagreis : Van Seulis-lez-Fruges naar Hesdin* — (251 kilom.) Van Seulis naar Fruges : 2 kilom. — Van Fruges naar Hesdin (19 kilom.) De broodkaart is te Hesdin ingevoerd, ze wordt gevraagd ten stadhuize op de groote markt. — Te Hesdin is het moeilijk om uit te spannen, maar op 1 kilom. van Hesdin, te Marconnelle, verblijft *M. Carté*, bij wien de reizende vluchtelingen allen het beste onthaal genieten. Het is de groote pachthoeve links vooraleer te Marconnelle aan te komen. Om er te komen moet men van den te volgen weg afwijken en zou men dus moeten van Marconnelle naar Hesdin moeten terugkeeren.

5e *Dagreis ; Van Hesdin langs Abbeville naar Saint Maxent* (31 kilom.). Hier komt men op de baan vermeld op den anderen wegwijzer.

(Zie 9e Dagreis hierboven).

Te Louviers (Eure) 25 kilometers over Rouen verblijft *M. ~~Ursel,~~* Ureel Boulevard du Sud, N. 17, Belgische Onderwijzer, die insgelijks inlichtingen kan geven aan de verhuizende landbouwers.

Algemene raadgevingen

In meest al de gemeenten is **de broodkaart** ingericht. Bij hun aankomst in zulke gemeenten, waar de landbouwers begeren brood te kopen, moeten zij eerst een broodkaart vragen in de Mairie.

Daar het niet aan te raden is een hofstede te huren zonder ze gezien te hebben, ware het goed, eens dat de landbouwers buiten de legerstreek zijn, de hofsteden van het omliggende te bezichtigen.

Op hun doorreis, zelfs in de departementen van het Noorden, Pas de Calais en Somme, zullen de landbouwers hofsteden aangeboden worden.

Wij raden de landbouwers dringend aan zich in geen departementen van de legerstreek te vestigen. Velen zijn er onder onze landgenoten die te hunnen nadeel ondervonden hebben, hoe gewaagd het is, hofsteden te pachten in een dezer departementen.

Het Ministerie van landbouw en de Werkbeurs van Le Havre zijn gans bereid de landbouwers bij te staan met raad en daad om hofsteden te pachten in Frankrijk.

Voor alle verdere inlichtingen schrijve men naar de dienst van het Landbouwwerk. 4, Place Frédéric Sauvage, St. Adresse (Le Havre) of men wende zich ten bureel van het Midden-Comiteit voor Landbouwbelangen te Rousbrugge, open de Maandag, Woensdag en Vrijdag van 9 tot 12 ure.

Eerwaarde Heer **Dejaegher,** onderpastor van Poperinghe, nu te Livarot (Calvados) stelt zich ook ten dienste der ontwijkende landbouwers en verzoekt alle leden van **het Hopverbond** en in het bijzonder de landbouwers van Poperinghe, Watou en Proven hem hun nieuw adres te laten kennen.

Rousbrugge, 28 juni 1918 - De voorzitter J. Maes

Ligging van Livarot, verblijfplaats van A. Dejaegher

25 juni 1918 – De Legerbode

Eene Stoutmoedige Verrichting
onzer Patroeljeerders

Belgisch front, 23 juni 1918
In den nacht van 22 tot 23 juni, werd eenen nieuwen aanval uitgevoerd door een Belgisch detachement met eene merkwaaridge stoutmoeidgheid. Dit geschiedde ten westen van St. Juliaan, waar onze linie samengesteld is uit eene reeks opeenvolgende ingerichte granaattrechters, waar onze mannen onophoudend vijandelijke invallen terugslaan.
Na eene kortstondige maar hevige artilleriebereiding, trokken de patroeljeerders van een onzer dapperste linieregimenten ten aanval van een gebetonneerd blockhaus. Na meer dan 200 meters ver te zijn gekropen en een driedubbele verdediging van pindraad te hebben doortrokken, vielen zij opeens, onder leiding van luitenant Derousseaux, het Duitsch garnizoen aan, dat hardnekkigen weerstand bood.

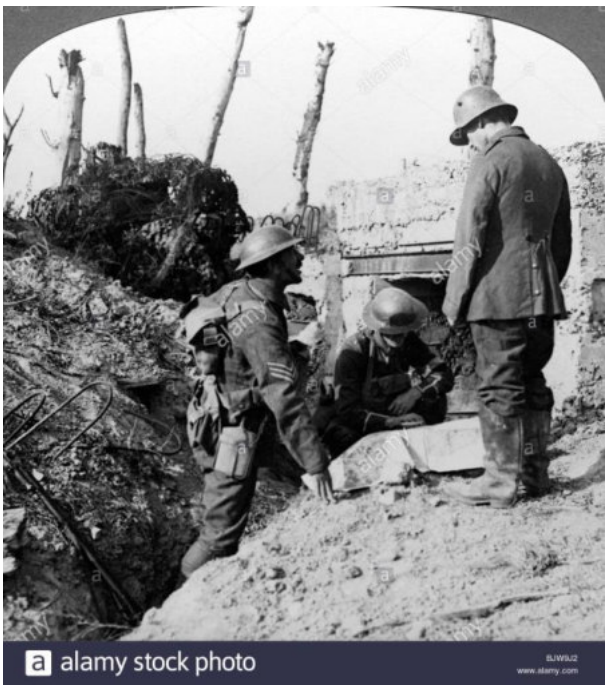

Na een hevig gevecht man tegen man, met gevelde bajonet, met dolk, met revolver, brachten de Belgen acht gevangenen terug van een aktief regiment en een machiengeweer. De rest van het garnizoen was gedood.
Tijdens deze verrichting, geleid met snelheid en kracht, gaven de patroeljeerders bewijzen van buitengewone vastberadenheid en moed.

De kerkuil van Nieuwcapelle
Jozef Simons

De kerkuil van Nieuwcapelle
Is wijs, want grijs en oud;
Zijn toren is neergeschoten,
Nu huist hij in het hout.

Eerst was hij overgevlogen
Het dichte Vrijbosch in;
Doch 't zat er al vol Duitschers
En 't was er niet naar zijn zin.

Weer woont hij op de parochie
Op den tak van een vlinderboom
En viert aan zijn spottend krassen
Des nachts den vollen toom.

Hij speurde mij gisteren avond
Op wacht bij ons log kanon;
En zette zich hoog in het maanlicht
Op een wiegenden tak - en begon:

‘Zijt gij ook één van die helden
Die kerken neerschiet en juicht!
Die mannen vermoordt, en vrouwen
Uithongert, en kinderbloed zuigt?

Gij vecht voor de Franse beschaving!
De Pruis voor de Duitse cultuur!!
Moet daarom mensenbloed stromen
Nu jaar en dag, dag en uur?

Aartsdom vind ik het mens-dom
Barbaars en grof en vuil,
Ja, kanonnier, dat zeg ik u,
Al ben ik maar een uil!’

Ik ben er van onder getrokken
Met wee en schaamte belaan,
En 'k heb dien nacht mijn wake
Niet reglementair gedaan.

26 Juni 1918.- Jozef Simons – Uit ‘Onder de hiel’

26 juni 1918 – De Belgische Standaard

Freuleke !

Wat een aangename namiddag ! Wat een genoeglijk feest ! Nu heeft Dr De Gruyter den schatten toon getroffen door de keus van dit stuk zoo fijn van gevoel, zoo welsprekende van emotie, zoo keurig van lichte schertsen afwisselende schakeering.

Ik had mij afgevraagd of ik zou antwoorden op de bespiegelingen over « volkskunst », in dit blad uiteengezet. De troep van Dr De Gruyter heeft zelf het antwoord gegeven, want ik wil wedden dat geen een van de talrijke aanwezigen gisteren, bij deze eerste opvoering van « Freuleke », onvoldaan uit de zaal is gegaan, niet in zijn hart iets voelde dat hem edeler heeft gestemd, meer mensch maakte. En dàt is het doel der kunst. Het beste bewijs dus dat kunst voor het volk mogelijk is, zoo men blijft bij de elementaire gevoelens, die van godsdienst, vaderlandsliefde, familieleven, die tevens de hoogste en de heiligste zijn.

Tot zoo verre over de keus van 't stuk. Nu over de vertolking ervan. Die was eenvoudig weg bekoorend allen. Amen, heeren, wedijverden van geest, humor, aandoenlijkheid, kunstvollen smaak. Indien ik toch iemand den palm moet toekennen, dan zal ik niet verhelen dat « Job » in het aanhoudend en diep doorgronden van zijn spel, mij aan het volmaakte scheen te grenzen.

Uit ter harte verdienen al de vertolkers van het bekoorlijke « Freuleke » een warmen en innigen dank !

M. E. BELPAIRE.

23 Juni 1918.

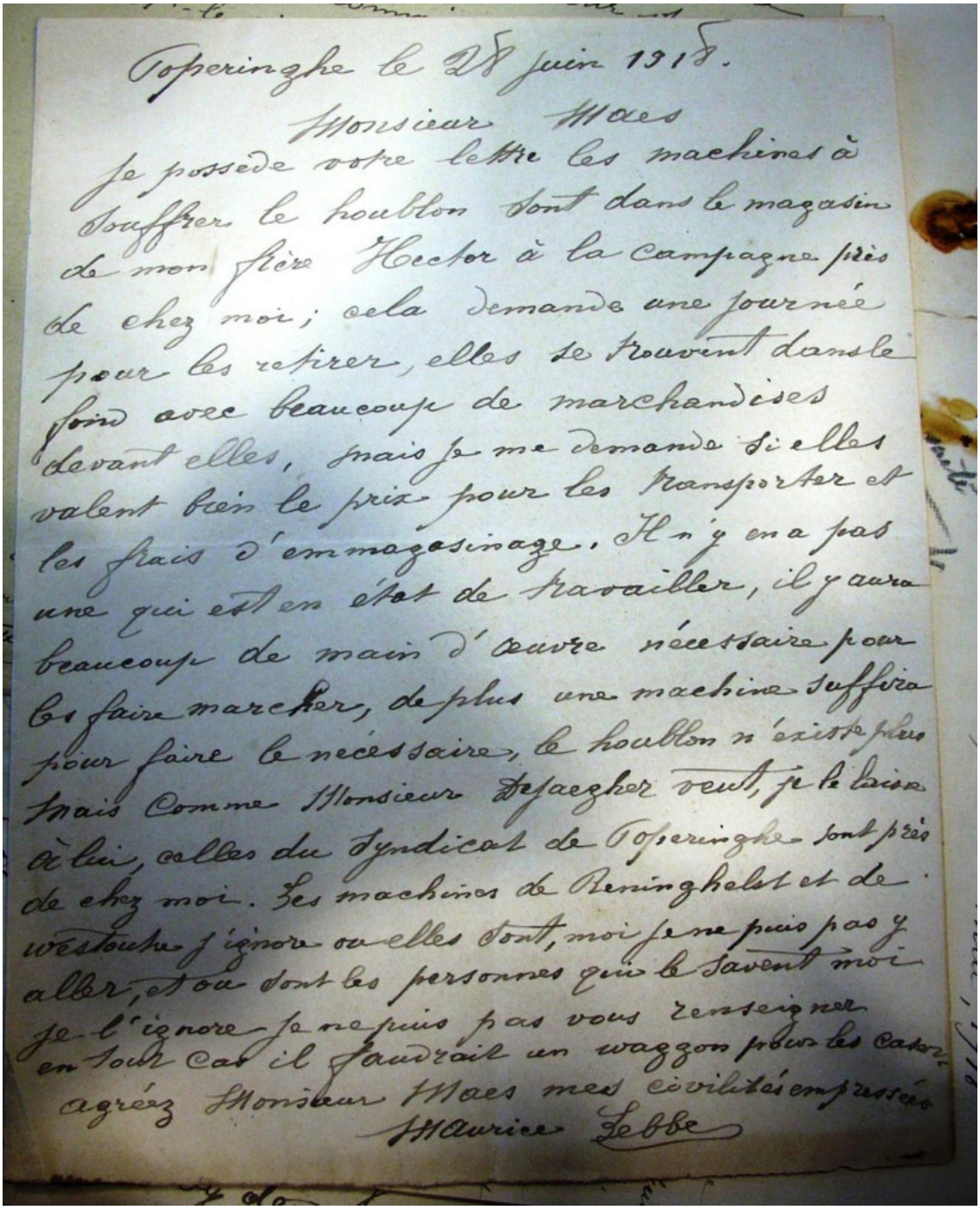

Poperinghe, le 28 juin 1918
Monsieur Maes
Je possede notre letrre les machines a souffer le houblon sont dans le magasin de mon frère Hector à la compagne pres de cheze moi, cela demande une journée pour les retirer, alles se truvent dans le foire avec beaucoup de marchandises devant alles, mais je me demande si elles valent bien le prix pour les transporter et les frais d'emmagesinage. Il n!y en a pas une qui est en état de travailler, il y aura beaucoup de main d'oeuvre n"cessaire pour les faire marcher, de plus une machine suffira pour faire le n"cessaire – le houblin n'existe plu mais comme monsieur Dejaegher veut, je le laisse a lui, celles du syndicat de Poperinghe sont pres de chez moi. Les machines de Reninghelst et de Westoutre, - j'ignore ou elles sont, moi je ne puis pas y aller, et ou sont les personnes qui le savent – moie je l'ignore – je ne puis pas vous renseigner en tout cas il faudrail un waggon pour les caser

Agrez monseiur Maes me civilités empresses
Maurice Lebbe

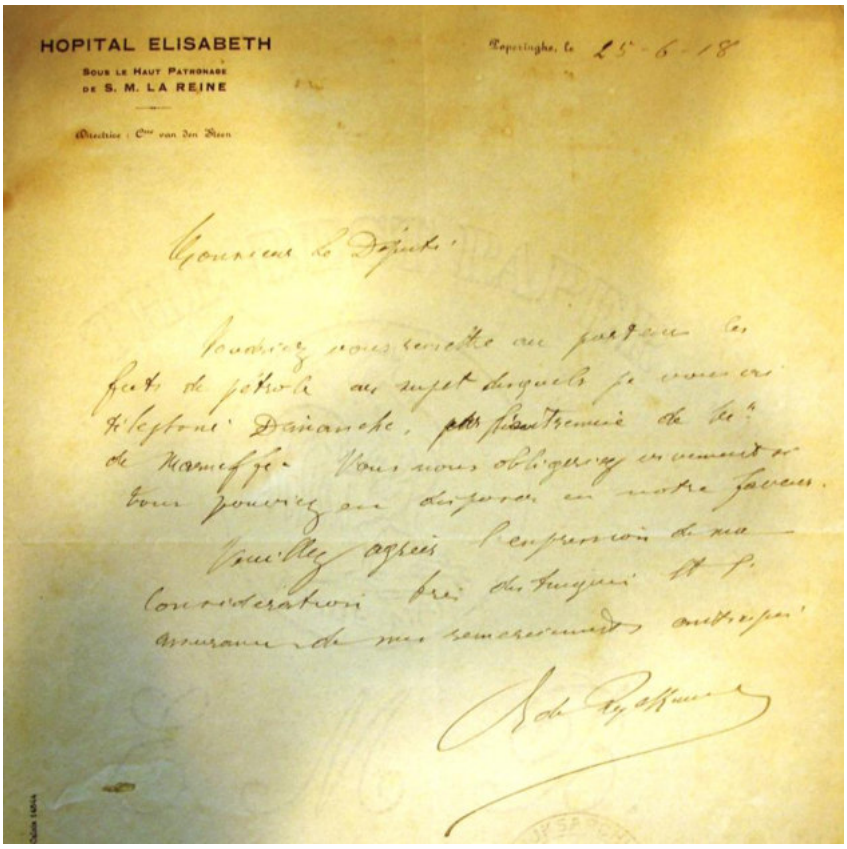
HOPITAL ELISABETH
Sous le Haut Patronage de S. M. LA REINE
Directrice : Cesse van den Broeck
Poperinghe, le 25-6-18

29 juni 1918 – Commissie notabelen Poperinghe

De heer Notredame merkt op dat sedert de laatste vergadering, de Engelen zich nu engageren om met camions tot aan Rouen te rijden met de meubels van de behoeftige families. Om dit gratis transport te kunnen verkrijgen, dienen alle geïnteresseerden schriftelijk hun aanvraag te doen bij de Town Major van de stad. De notabelen willen bij deze hulde brengen aan de Town major, die in alle omstandigheden sedert het begin van de oorlog, zich speciaal bekommerd heeft om de behoeftige populatie.

Verblijfsvergunningen
De heer voorzitter laat weten dat de commandant van de gendarmerie instructies gekregen heeft om alle verblijfsvergunningen voor de Belgische zone, absoluut te weigeren. De heer Lebbe merkt op dat deze maatregel illegaal is en uniek, omdat zij als doel heeft de Belgen uit hun land te verwijderen ook tegen hun goesting. De heer voorzitter stelt voor om bij e gouverneur te protesteren en aan te dringen dat er voor de Belgische zone vergunningen zouden uitgereikt worden, net zoals voor de andere zones.

Verder is er een brief binnen gekomen van Maurice Desmadryl, onderwijzer en momenteel in het leger, om te weten of hij zijn wedde nog zal ontvangen omdat de gemobiliseerde onderwijzers gezien worden als bedienden ie hun functie vrijwillig verlaten hebben. De heer Cassiers merkt hierbij op dat de wedde van de heer Feys, als dokter toegevoegd bij het burgerlijk hospitaal hem ook verder dient uitbetaald te worden.
Men zal hieromtrent verder inlichtingen vragen bij de arrondissementscommissaris Biebuyk.

Op richting van een school te Sint Jan ter Biezen
De heer deken Vervaeke dringt aan om barak te verkrijgen om een school te Sint Jan ter Biezen te installeren. De ouders, zegt hij klagen dat hun kinderen verplicht zijn op straat rond te hangen en alzo kostbare tijd verliezen die ze voor de studie en opleiding zouden moeten gebruiken, wat hen later ten geode zal komen. De barak kan gebouwd worden langs de weg die leidt van Sint jan ter Biezen naar de herberg 'De Pauw'.

Het afhalen van de kerkklokken
Notaris Cassiers laat weten dat er een speciaal detachement van vrijwillige werkmannen zich zal bezighouden met het verwijderen van de kerkklokken. Dit detachement dat al onze bewondering en dank waard is, vraagt om een subsidie terwijl ze echter reeds een vergoeding krijgen. Daarbij stelt men zich de vraag van wie eigenlijk de klokken zijn; van de kerk of van de stad. Deken Vervaeke stelt dat eer daar over geen eensgezindheid bestaat. Men besluit dat de kerkfabrieken dienen in te staan voor de betaling van het weghalen van de klokken en deze kunnen dan later kijken of ze geen subsidie kunnen krijgen van het ministerie van wetenschap en kunst.

